

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Бердянський державний педагогічний університет

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ
СТУДЕНТІВ
БЕРДЯНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

на Днях науки 18 травня 2017 року

Том 3.
Природничі науки

Бердянськ
2017

УДК 37.01(06)
ББК 74я5

- 3 41** Збірник тез наукових доповідей студентів Бердянського державного педагогічного університету на Днях науки 18 травня 2017 року. – Том 3. Природничі науки. – Бердянськ : БДПУ, 2017. – 374 с.

Друкується за рішенням вченої ради
Бердянського державного педагогічного університету.
Протокол № 12 від 27.04.2017 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Богданов Ігор Тимофійович – д.пед.н., проф., ректор, відповідальний редактор; **Казанцева Лариса Іванівна** – д.пед.н., проф., декан факультету дошкільної, соціальної та спеціальної освіти; **Коваль Людмила Вікторівна** – д.пед.н., проф., декан факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв; **Кушнірюк Сергій Георгійович** – к.н. з фіз. вих. та спорту, проф., декан факультету фізичного виховання; **Макаренко Тамара Петрівна** – к.іст.н., доц., декан гуманітарно-економічного факультету; **Глазкова Ірина Яківна** – д.пед.н., проф., декан факультету філології та соціальних комунікацій; **Жигірь Вікторія Іванівна** – д.пед.н., проф., декан факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти.

У збірнику тез наукових доповідей студентів Бердянського державного педагогічного університету друкуються матеріали виступів на Днях науки університету 18 травня 2017 року. У публікаціях розглядаються актуальні проблеми природничих і технічних дисциплін та методики їх викладання.

**© Бердянський державний
педагогічний університет**

ЗМІСТ

ФІЗИКА, МАТЕМАТИКА ТА МЕТОДИКА ЇХ ВИКЛАДАННЯ

Дерябіна Юлія. Границя числової послідовності	11
Євтухова Тетяна. Практичне застосування визначених інтегралів у шкільному курсі математики	12
Іванова Ярослава. Історія розвитку системи тестування	14
Ромашко Олена. Розв'язання систем раціональних рівнянь в програмному середовищі Mathcad	16
Семагіна Вікторія. Актуальні напрями розроблення мобільних математичних середовищ для студентів вищих навчальних закладів	18
Шайтанов Максим. Реалізація чисельних методів обчислення визначених інтегралів в математичних програмних середовищах	21
Чеботар Валентина. Організація вивчення елементів тригонометрії у старшій профільній школі	23
Чубарова Яна. Ідеї Д. Пойа в навчанні учнів розв'язувати арифметичні задачі	25

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ**

Анічкіна Вікторія. Корекційно-розвивальні презентації для дітей із затримкою мовленнєвого розвитку	27
Божко Едуард. Роль ком'ютерних технологій у сучасній історії	29
Брезгун Валерія. Особливості позакласної роботи з інформатики	30
Ганчев Артем. Застосування алгоритму шинглів андрея бродера для пошуку плагіту документів	33
Гладка Алла. Використання онлайн-ресурсів в роботі логопеда	34
Григор'єва Яна. Можливості та проблеми використання програмного забезпечення для систематизації навчально-методичного та диктатичного матеріалу до уроку історії України	36
Жук Валерія. Застосування інформаційних комп'ютерних технологій в корекційно – розвиваючому навчанні	38
Мосійчук Мирослава. Використання мережі інтернет для організації навчання в загальноосвітній школі	40
Назімов Дмитро. Лекція як категорія дидактики	41
Олексенко Євгеній. Порівняльний аналіз даних за допомогою мір Жаккара	42
Панченко Олександр. Кроссплатформений додаток для перекладу тексту в текстових процесорах з можливістю перевірки на унікальність тексту	44
Підсадний Максим. Використання офісних додатків у професійному навчанні студентів факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти	45
Пройчева Анастасія. Застосування методу проблемного викладу у вищому навчальному закладі	48
Руденко Валерія. Використання статистичних програм для прогнозування динаміки чисельності населення	50

Сидоренко Павло. Розробка лабораторного стенду автоматичної системи орієнтації сонячної батареї на основі апаратно-обчислювальної платформи ARDUINO	52
Соловійов Денис. Створення електронних навчальних курсів для організації змішаного навчання	54
Сорокіна Олена. Впровадження офісних програм в професійну підготовку студентів гуманітаріїв	56
Чиняєв Руслан. Оцінювання навчальних досягнень в системі MOODLE	58
ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ВИКЛАДАННЯ	
Бідна Анастасія. Спосіб життя та стан здоров'я сучасної студентської молоді	60
Бідна Анастасія. Методика розвитку гнучкості у дітей молодшого шкільного віку	61
Бондаренко Валерія. Фітнес-аеробіка та її місце в системі оздоровлення студентської молоді	63
Вишневецька Аліна. Вплив лікувальних занять з плавання на функціональний стан здоров'я осіб з захворюваннями опорно-рухового апарату	65
Водяник Ольга. Дослідження оздоровчого впливу шейпінгу на стан систем організму жінок з надмірною вагою	67
Горай Роман. Особливості формування швидкості у підлітків	68
Демидченко Єлизавета. Визначення ефективності застосування ігрового методу на уроках фізичної культури з учнями 1 класів для підвищення рівня фізичної підготовленості	70
Дерев'янка Роман. Застосування засобів волейболу для розвитку швидкокісно-силових здібностей на уроках фізичної культури учнів 8-9 класів	71
Деркач Тетяна. Програми здоров'я та харчування в сучасних фітнес-залах	73
Дояр Юлія. Профілактика захворювань органів дихання	75
Єфіменко Тетяна. Парадоксальна дихальна гімнастика Олександрі Миколаївні Стрельнікової	77
Задубровська Луанна. Дослідження впливу занять йогою на організм людей з надмірною вагою	78
Кальцева Євгенія. Теоретичне обґрунтування змісту методики попередження порушень постави у молодших школярів засобами фізичного виховання	80
Кітань Софія. Теоретико-методичні засади застосування фітнес-технологій у фізичному вихованні студентської молоді	82
Лантух Ліана. Баскетбол як засіб розвитку витривалості і психофізіологічних здібностей студентів	84
Літус Ілля. Рекреаційні ресурси Бердянська	85
Літус Ілля. Технології створення та впровадження сучасних фітнес-програм серед населення України	87
Малюга Оксана. Розвиток координаційних здібностей студентської молоді	89

Маслова Юлія. Стретчинг як засіб профілактики захворювань опорно-рухового апарату	90
Мітяєва Анастасія. Сучасні рекреаційні технології в умовах Бердянська	92
Петров Роман. Підвищення рівня силової підготовленості учнів 15-16 років засобами баскетболу	93
Переكليцький Дмитро. Аеробіка як засіб оздоровлення студентської молоді та підвищення тонуусу всіх систем організму	95
Тимофеєв Анатолій. Вплив занять спортивним орієнтуванням на розвиток витривалості хлопців середнього шкільного віку	98
Тимофеєв Анатолій. Особливості методики розвитку загальної витривалості учнів 7-х класів засобами баскетболу	100
Титаренко Олександр. Нові тренувальні вправи в пауерліфтингу	102
Чайка Андрій. Застосування методу колового тренування на уроках фізичної культури	105
Черевко Катерина. Вплив занять аеробікою на показники гнучкості та спритності студенток і курсу фізіологічних спеціальностей	107
Черненко Владислав. Вплив занять різними видами спортивних ігор на рівень фізичної підготовленості підлітків	109
Худан Катерина. Особливості методики навчання технічним прийомам у нападі на уроках фізичної культури з футболу для учнів 8-9 класів	110
Шайтан Сергій. Визначення особливостей методики розвитку спритності та швидкості на уроках фізичної культури з учням 9 класу засобами легкої атлетики	112
БІОЛОГІЯ. ЕКОЛОГІЯ. БЖД. ЗДОРОВ'Я. СПОРТ. РЕАБІЛІТАЦІЯ	
Алексова Тетяна. Мотивація студентів бдпу до оздоровчо-рекреаційних занять фізичними вправами у вільний час	114
Задубровська Луанна. Дослідження впливу занять йогою на організм людей з нестійкою психікою	116
Єфименко Тетяна. Розвиток фізичних якостей дітей молодшого шкільного віку засобами рухливих ігор	118
Карацупа Владислав. Часова організація пам'яті	120
Кишко Анастасія. Особливості застосування лікувальної фізичної культури в жінок у післяпологовому періоді з метою реабілітації	121
Коваленко Тетяна. Здоровий сон – запорука активної діяльності людини	124
Колоскова Ілона. Фізична реабілітація при хронічних гастритах	125
Кюрчева Юлія. Формування соматичного здоров'я студентів спеціальної медичної групи засобами фізичної культури	127
Левада Юлія. Технологія впровадження спорту для всіх в дозвілля студентської молоді	129
Льолько Вікторія. Штучні ограні: проблеми та перспектива	131
Маслова Юлія. Стретчинг як засіб профілактики захворювань опорно- рухового апарату	133
Мітяєва Анастасія. Вітаміни та мінеральні елементи, особливості їх споживання в спортивному харчуванні	135

Парфенова Ганна. Стероїди анаболічної дії у спорті	137
Петрова Тетяна. "Відновлювальні джерела енергії– сучасність та майбутнє"	139
Сапах Тетяна. Біохімічні ознаки антидопінгового харчування	140
Тонєва Оксана. Фізична реабілітація при цукровому діабеті	142
Хамула Вікторія. Пошук і зародження життя в сонячній системі	144
Щербакова Альона. Технологія безпечної оцінки фізичної підготовленості студентів з низьким рівнем рухової активності	145

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Бєлашевська Таїсія. Національне виховання як фактор цілісного формування особистості	148
Бунчук Костянтин. До питання ролі лекції у фаховій підготовці вчителя трудового навчання та технологій	149
Васильєва Мар'яна. Особливості проведення практичних занять	151
Василенко Ганна. Використання програми MACROMEDIA FLASH у викладанні технічних дисциплін	153
Венецький Дмитро. Формування змісту підготовки кваліфікованих робітників на основі компетентісного підходу	154
Евтухова Тетяна. Використання технології "самовдосконалення особистості" у навчально-виховному процесі загальноосвітнього закладу	156
Кузовкова Олена. Використання ментальних карт в навчальному процесі та їх побудова за допомогою веб-сервісів	158
Кушманов Дмитро. З історії виникнення дирижаблів	160
Кушманов Дмитро. Впровадження інноваційних технологій на уроках трудового навчання в 9 класах	162
Медведенко В.М. Студентське самоврядування у професійній освіті	163
Охредько Микита. Сутність особистісно-орієнтованої освіти	165
Пінчук Анастасія. Інноваційні технології в сучасній системі навчання	167
Самсонов Андрій. Науково-дослідна робота студентів у вищій школі	169
Федорець Ольга. Інноваційні технології в підготовці інженера-педагога економічного профілю	171

МЕНЕДЖМЕНТ

Антонець Ігор. Вдосконалення управління стратегічними змінами в туристичній організації	174
Баєва Катерина. Зарубіжний досвід управління організацією	177
Баєва Катерина. Вплив малого та середнього бізнесу на наповнення місцевих бюджетів	179
Барно Павло. Проблема влади в менеджменті	181
Бачурський Олександр. Формування успішного іміджу організації	183
Бережна Олександра. Проблеми системи нематеріального стимулювання праці робітників малих підприємств	185
Брезицька Лілія. Основні тенденції раціонального розвитку	

земельної реформи в Україні	189
Буланкіна Олександра. Характеристики успішних організацій	191
Дончева Олена. Переваги та недоліки ON-LINE бронювання готельних послуг	194
Жунусова Катерина. Підвищення кваліфікації кадрів як основний захід антикризового менеджменту персоналу	197
Ігнатенко Вікторія. Проблеми розвитку корпоративного управління в Україні	199
Карпачова Каріна. Ефективна мотивація та стимулювання робітників	201
Куранда Анастасія. Ефективні методи управління персоналом у сучасних умовах	203
Кісса Юлія. Вплив корпоративної культури на адаптацію персоналу	205
Мілکا Влада. Регіональне державне управління: сутність та механізми реалізації	208
Мельник Віолетта. Специфіка передачі інформації за допомогою мережі інтернет і її значення для розвитку міжнародного туризму	210
Патяка Анастасія. Технологія проектування організаційних форм управління	211
Патяка Анастасія. Стан та стратегії підтримки розвитку місцевого самоврядування в Україні	214
Патяка Анастасія. Особливості функціонування міжнародних готельних мереж в Україні	216
Сіра Наталія. Мотивація персоналу в сучасних туристичних організаціях	219
Сова Дар'я. Аспекти управління інтелектуальним потенціалом підприємств	221
Совгиря Ірина. Вплив факторів середовища на діяльність готельних підприємств	223
Степанова Карина. Сучасні проблеми менеджменту в Україні	225
Сюткіна Анастасія. Перспективи впровадження сучасних інновацій в готельному бізнесі	226
Сюткіна Анастасія. Управління розвитком підприємства індустрії гостинності	228
Тельчарова Руслана. Проблеми управління персоналом в сучасних умовах	231
Цибарняк Диана. Принципи взаємодії суспільства та маркетингу	232
Чваніна Тетяна. Необхідність і сутність державного управління економікою	234
Чугріна Катерина. Аналіз моделі управління в Україні	236
Чугріна Катерина. Система методів державного управління	238
Чугріна Катерина. Сучасні аспекти використання прямого маркетингу	240
Шемендюк Наталія. Становлення організаційної культури та її вплив на успіх організації	242
Шуба Ганна. Кадрова стратегія в системі менеджменту	

підприємства	245
Якимова Олена. Проблеми та перспективи розвитку міжнародного туризму в Україні	248
Якимова Олена. Удосконалення організаційної культури підприємства	249
ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ	
Андрюшина Ольга. Антикризове управління вітчизняними підприємствами	251
Бакута Діана. Проблеми розвитку малого підприємництва в Україні	252
Бережна Олександра. Резерви підвищення продуктивності праці на підприємстві	254
Бережна Олександра. Переваги та недоліки облікового методу «СТАНДАРТ-КОСТ»	256
Бережна Олександра. Форми інтернаціоналізації освітньої діяльності	257
Братанов Максим. Умови забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств	259
Васильсва Ірина. Соціальна відповідальність людини	261
Висоцький Михайло. Інформаційний базис прийняття управлінських рішень стосовно результатів операційної діяльності	263
Губарь Анастасія. Аналіз товарної політики на підприємстві в сучасних умовах функціонування економіки України	264
Дудка Олена. Соціальний захист економічно активного населення в умовах фінансово-економічної кризи	266
Ковальчук Роман. Шляхи оптимізації оплати праці на вітчизняних підприємствах	268
Ліконцева Анастасія. Управління товарними запасами як складова комерційної діяльності	269
Ліконцева Анастасія. Основні завдання кон'юктурних досліджень ринку	271
Мяло Вікторія. Проблеми розвитку галузі машинобудування в Україні	273
Пашко Тетяна. Мале підприємництво, його роль у розвитку економіки України	275
Пашко Тетяна. Калькулювання собівартості як основа управління виробничими витратами	276
Попова Аліна. Теоретичні основи формування цінової політики на підприємстві	279
Рибалка Тетяна. Антикризове управління підприємством в системі фінансової безпеки	280
Старікова Вікторія. Особливості обліку основних засобів згідно податкового кодексу України 2017	282
Стояновська Анастасія. Організаційні основи промислового виробництва в сучасній Україні	284
Стояновська Анастасія. Методи управління витратами	285
Сіляєва Оксана. Безробіття в Україні: причини і шляхи подолання	287
Тютюшова Аліна. Управління прибутком на підприємстві	289

Тютюшова Аліна. Інноваційний розвиток як умова конкурентоспроможності підприємства	290
Бровко Кристина. Особливості методів обліку та контролю витрат в сучасних умовах господарювання	292
Гусєва Маргарита. Органічне виробництво в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку	294
Караджов Олег. Управління запасами на торговельному підприємстві	295
Кузьменко Маргарита. Місце України в глобальному конкурентному середовищі	297
Містюк Олена. Глобальна фінансово-економічна криза: сутність, системність проявів та перспективи подання	298
Пашко Тетяна. Роль освіти в розвитку сучасного суспільства	300
Старікова Вікторія. Фінансовий механізм вищого навчального закладу	302
Стояновська Анастасія. Мотивація праці педагогічних працівників	303
Сіляєва Оксана. Неузгодженість ринку освітніх послуг і ринку праці України в умовах розвитку економіки знань	305
Філімонова Ірина. Шляхи підвищення прибутковості підприємства	307
Шибасєва Дар'я. Трансакційні витрати як фактор формування ринкової інфраструктури	309
Яковлєва Анастасія. Оцінка стану управління товарними запасами на підприємствах торгівлі України	310
ФІНАНСИ	
Дядик Анастасія. «Стратегічне планування на підприємстві»	313
Дядик Анастасія. «Фінансові аспекти банкрутства і ліквідації підприємства»	315
Баєва Катерина. Деякі аспекти короткострокового прогнозування фінансового стану підприємства	318
Барат Альона. Державний кредит та його роль у формування фінансових ресурсів держави	320
Барно Павло. Управління економічними системами	321
Васильєва Ірина. Організація фінансового планування на підприємстві	323
Величинська Маргарита. Економіко-математичне моделювання економічних криз	325
Воскобойников Деніс. Інформаційна складова формування систем логістики підприємств торгівлі	326
Гужва Карина. Методичні підходи до визначення поняття фінансового стану підприємства	328
Карпачова Каріна. Державний бюджет як фінансова основа регулювання ринкової економіки	331
Козубович Людмила. Сутність та значення грошового потоку у фінансовій діяльності підприємства	334
Козубович Людмила. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність	335
Литвиненко Ірина. Вплив податкової політики на економічну і	

соціальну стабільність	338
Литвиненко Ірина. Сучасний стан та перспективи розвитку фондового ринку в Україні	340
Макарова Анастасія. Формування дохідної частини державного бюджету України	342
Маслюк Вікторія. Теорія ігор та її практичне застосування	344
Мащенко Олександр. Вибір інвестиційного проекту в процесі обґрунтування інвестиційних рішень	346
Мурашов Микола. Вплив ефективності управління витратами на конкурентоспроможність продукції господарюючих суб'єктів	348
Нєсєданк Олег. Фінансова стратегія та порядок здійснення фінансового планування	350
Нікіша Марія. Формування раціональної структури джерел фінансування підприємницьких структур	353
Панасевич Ірина. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства	356
Пірожков Ігор. Регіональні аспекти забезпечення енергетичної безпеки	358
Рогозіна Оксана. Формування інвестиційної стратегії підприємств	359
Симоненко Дмитро. Стратегічні управлінські рішення з елементами теорії ігор	361
Скоробогатов Олександр. Дослідження сучасних моделей інвестиційного попиту	363
Степанова Карина. Кібернетика як наука	365
Тельчарова Руслана. Стан державного фінансування соціального захисту населення	366
Черников Андрій. Моделі стратегічного управління підприємством	369
Чуплий Григорій. Модель оцінки конкурентоспроможності підприємства	370

ФІЗИКА, МАТЕМАТИКА ТА МЕТОДИКА ЇХ ВИКЛАДАННЯ

Юлія Дерябіна,
студентка 2 курсу
Факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук.керівник: **О. Г. Онуфрієнко,**
канд. техн. наук, доцент (БДПУ)

ГРАНИЦЯ ЧИСЛОВОЇ ПОСЛІДОВНОСТІ

До одного з основних понять математичного аналізу належить поняття «границя числової послідовності». Вивченням цього питання займалися ще здавна такі вчені як І. Ньютон, Ж. Лагранж, Б. Больцано, О. Коші та інші.[2]

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю визначення поняття «границя числової послідовності» за допомогою різних підходів, а саме з точки зору її геометричної інтерпретації.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні терміну «границя числової послідовності» та застосуванні цього означення при доведенні граничних значень числових послідовностей.

Сутність дослідження полягає у визначенні границі числової послідовності з точки зору різних наукових підходів.

Поняття «границя» походить з глибокої давнини. Його пов'язували з обчисленням об'єму тіла, яке обмежене кривими поверхнями, та площі криволінійних фігур. У IV ст. до н.е. стародавній грецький математик Е. Кнідський вперше використав ідею границі та поширив власний «метод вичерпування», який використовували вчені стародавнього світу.

У середині XVII ст. англійський математик Джон Валліс надав перше означення поняття «границя», але воно було недосконалим – основні поняття теорії границь не були чітко сформульовані.

На інтуїтивному рівні поняття «границя» почав використовувати в другій половині XVII століття англійський математик і механік І. Ньютон. Він увів термін «границя» і відповідний символ $\lim$. [2]

Особистий внесок у розвиток даного математичного поняття зробив Даламбер, який у власній статті «Границя» стверджував, що теорія границі складає основу метафізики та диференціального числення. Даламбер зазначив: «одна величина є межею іншої, коли друга наближається до першої як завгодно близько». [3, с. 279] Нажаль вчений не зумів встановити логічно-зв'язаного визначення поняття «границі».

Значний поштовх у розвитку цього поняття зробив французький математик О. Коші у 1823 році, сформулювавши вперше чітке визначення «границі». Цей термін був тільки арифметично визначений і мав таке трактування: «якщо значення, послідовно прописувати для однієї і тієї ж змінної, що необмежено наближається до фіксованого значення так, що врешті-решт відрізняється від нього як завгодно мало, то останню величину називають границею всіх інших» .[3, с. 283]

Сьогодні нам відомо поняття «границя» завдяки багатьом працям видатних учених.

У процесі дослідження поняття «границя числової послідовності» ми звертаємо увагу на термін числова послідовність. З історії математики відомо, що римський вчений Боецій запровадив поняття «прогресія», яке означало послідовність чисел у певному порядку.

У результаті узагальнення та вдосконалення уявлень про поняття «границя числової послідовності», ми можемо спостерігати, що впродовж певного часу багато вчених працювали над пошуком теоретичного обґрунтування даного терміну.

Висновки

Поняття «границя числової послідовності» є фундаментальним у курсі математичного аналізу. Воно служить основою для вивчення більш складних математичних об'єктів. Завдяки поняттю «границя числової послідовності» ми можемо виконувати операції диференціального та інтегрального числення і обчислювати ряди.

Отже, поняття «границя числової послідовності» має досить тривалу історію, що дозволяє йому успішно функціонувати на сучасному етапі розвитку математичної науки.

ЛІТЕРАТУРА

Даан-Дальмедико А. Выяснение основных понятий // Пути и лабиринты, Очерки по истории математики / А. Даан-Дальмедико, Ж. Пейффер. – Москва : 1986. – С. 279, С. 283.

Історична довідка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ito.vspu.net/ENK/2011-2012/NVP/robotu_styd/2011/_nvr_fizmat/Stoyanchyk/history.htm

Медынский М. М. Предел последовательности // Полный курс элементарной математики в задачах и упражнениях / М. М. Медынский. – Москва : 2014. – С. 40 – 44.

Євтухова Тетяна,

студентка 2 курсу

Факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **О. Г. Онуфрієнко,**
канд. техн. наук, доцент (БДПУ)

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ВИЗНАЧЕНИХ ІНТЕГРАЛІВ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ МАТЕМАТИКИ

Актуальність. Сучасний період розвитку суспільства характеризується стрімким прогресом наукового знання, швидкою зміною технічних ідей, всебічним застосуванням точних математичних методів в найрізноманітніших областях. Досить часто у повсякденній практиці використовуються математичні знання. І це не тільки прості математичні

розрахунки, а й елементи вищої математики, аналізу, теорії ймовірності. Таким чином, все більш широкий спектр математичних знань стає сьогодні обов'язковим елементом загальної культури сучасної людини.

Зросла роль математики, як навчального предмета в середній школі і висуває перед нею завдання виховання людей, здатних оперувати не тільки готовими знаннями, але і які вміють орієнтуватися в наростаючому потоці наукової інформації, які володіють загальними ідеями і методами, що дозволяють охопити з загальної точки зору різноманітні факти і явища. Однією з таких тем шкільного курсу математики, яка викликає багато суперечок, є «Визначений інтеграл».

Інтеграл з'явився в школі внаслідок реформ шкільної математичної освіти кінця 60-х-початку 70-х років XX століття, що вводили в школі елементи математичного аналізу. Багато фахівців, зокрема, Гнеденко Б.В., Колмогоров А.М., Кудрявцев Л.Д., Маркушевич А.І., Хинчин А.Я. підкреслювали, що ознайомлення учнів з поняттями і методами математичного аналізу навіть на рівні загальних уявлень має для них велике пізнавальне, розвивальне, загальнокультурне значення. Однак, практика показує, що є труднощі при вивченні цієї теми в середній школі. Про це говорять в своїх роботах Дорофєєв Г.В., Цукерман В.В. та ін. Причини труднощів – високий рівень абстракції понять, складна логічна структура їх визначень, недостатність часу для осмислення складних питань і багато іншого.

Виходячи з цього, ми визначили наступну мету: визначити особливості вивчення теорії визначених інтегралів у шкільному курсі математики та напрямів їх практичного застосування. Методами дослідження виступали: теоретичний аналіз літератури з теми дослідження, спостереження.

Поняття інтеграла – важливе як у шкільному курсі математики, так і в курсі вищої математики, що розгалужується на низку цікавих, хоч і складних, математичних дисциплін. Наприклад, лише кілька з них: математичний аналіз, функціональний аналіз, теорія функції комплексної змінної, диференціальні рівняння, теорія ймовірностей, теорія оптимізації математичних процесів. Окрім математичних є науки, що широко використовують математичний апарат і нині дуже популярні, оскільки необхідні для ведення різноманітних справ, для гармонійного розвитку галузей виробництва, тощо. У цих науках також використовується поняття інтеграла. Серед них такі, як: економіка виробництва, фінансова справа, електроніка, програмування, фізика, хімія, радіофізика, тощо.

Традиційно практичне застосування інтеграла ілюструється обчисленням площ різних фігур, знаходженням обсягів геометричних тіл і деякими додатками в фізиці і техніці. Однак роль інтеграла в моделюванні економічних процесів не розглядається. Найчастіше про економічні додатки інтеграла не йдеться і в класах економічного спрямування. Разом з тим, інтегральне числення дає багатий математичний апарат для моделювання і дослідження процесів, що відбуваються в економіці. Інтегральне числення використовують для прогнозування матеріальних витрат, знаходження споживчого надлишку, визначення обсягу випуску продукції, визначення

економічної ефективності капітальних вкладень (завдання дисконтування). Означений інтеграл є не лише потужним засобом вирішення прикладних економічних задач, а й універсальною мовою всієї економічної теорії, створює нові можливості для економічних досліджень.

Отже, викладені в даній роботі приклади використання визначеного інтегралу, дають нам змогу визначити важливість вивчення цієї теми у шкільному курсі математики. Ці приклади можуть слугувати допомогою учням, при вивченні теми «Визначені інтеграли».

ЛІТЕРАТУРА

1. Соколенко О. І. Вища математика : навч. посібник / О. І. Соколенко. – К. : Вища шк., 1994. – 271 с
2. Дороговцев А.Я. Інтеграл та його застосування / А. Я. Дороговцев. –К. : Вища школа. 1974. – 125с.

Ярослава Іванова

студентки 3-го курсу факультету
фізико-математичної, комп'ютерної
та технологічної освіти

Наук. керівник : Панова С.О.

К.п.н., старший викладач (БДПУ)

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ТЕСТУВАННЯ

Тести у розвинутих країнах стали важливою складовою життєдіяльності сучасного суспільства. Їх універсалізм, широкий спектр застосування (у промисловості, спорті, медицині, психології, педагогіці, у системі професійного відбору), висока ступінь об'єктивності отриманих результатів сприяють зростанню інтересу до тестів як інструменту вимірювання.

Історія розвитку тестів своїми коренями йде в глибину століть, вона пов'язана з вимірюванням різних здібностей, знань, умінь і навиків. Ці вимірювання можна вважати передісторією тестів.

Вагомий внесок у розвиток тестового методу зробили німецькі вчені Е. Мейман, В. Штерн, Г. Еббінгауз, Г. Мюстенберг та інші. Але засновником тестової діагностики у науковій літературі одноставно вважається Дж. Кеттел, який започаткував традицію досліджень інтелекту абітурієнтів до вищих навчальних закладів.

У світову історію становлення і розвитку тестових методів увійшли імена багатьох західних вчених. Тестування (від англійського testing – випробування) вперше використав Дж. Фішер для перевірки рівня знань учнів за допомогою оригінальних спеціальних книг (scalebooks), які з'явилися ще в 1864 році у Великобританії. Теоретичні основи тестування було розроблено пізніше, у 1883 році, англійським психологом Ф. Гальтоном. У 1890 році в роботі американських психологів Дж. Кеттела і В. Маккеона «Розумові тести та виміри» вперше було введено термін «тест».

Першим етапом застосування тестів у світовій практиці можна вважати період з 80 х років XIX століття до 20-х років XX століття. Цей період характеризується зародженням і становленням тестування. До кінця XIX століття практична проблема і впровадження індивідуальних відмінностей стала толчком до появи перших тестів. Ф. Гальтон провів серію досліджень, в яких можна було перевірити свої фізичні якості (силу, швидкість реакції), фізіологічні можливості організму і психічні властивості.

Перші вітчизняні публікації про створення і застосування тестів з'явилися ще до Першої світової війни. Відомий російський вчений Г.Челпанов, вивчивши досвід західних вчених, зробив низку цінних спостережень, узагальнень і висновків щодо історії і розвитку перших тестових систем. У колишньому СРСР розвиток і використання діагностичних методів має свою історію. Період з початку 20-х до середини 30-х років визначається поширенням різних тестових методик і наукових пошуків у даній галузі. Радянська школа, яка відроджувалася після революційних потрясінь, була відкрита практично усім відомим тоді у світі педагогічним новаціям. Серед цих новацій були і тести. В цей час тести користуються попитом на державному рівні, в першу чергу в системі професійного відбору. Продовжує свої дослідження логік, психолог і філософ Г.Челпанов, І. Шпільрейн працює в галузі прикладної психології (психології праці і психотехніки), Є.Гур'янов розробляє питання шкільних тестів і стандартів. М.Басов, М.Бернштейн, П.Блонський, С.Василейський У кінці 20-х – початку 30-х видають збірки «Тести: теорія і практика»[4].

Другим періодом розвитку тестування можна вважати 20 – 60-ті роки XX століття. У цей період тести розробляються в рамках біологізаторської концепції розвитку особистості. У цей час починають поділятися психологічні та педагогічні (дидатичні) тести. Дидатичні тести розробляються з усіх шкільних дисциплін. Велика увага приділяється обробці результатів тестування. Намічається перехід від одиничних тестів до тестових систем. У 20 ті роки XX століття почалася розробка тестів в СРСР. Перша робота по психологічному тестуванню була написана психологом Р. В. Россолімо. Багато методистів бачили в новій формі контролю засіб, що дозволяє індивідуалізувати процес навчання, поліпшити самоконтроль учнів, знизити трудомісткість перевірки робіт учнів. У вітчизняній історії тестів 30 ті роки XX століття характеризуються інтенсивним використанням тестів у системі народної освіти та промисловості.

Третім етапом у розвитку тестування є період з початку 60 х років по кінець 70 х років XX століття. У цей період тести розробляються в рамках біосоціологізаторської концепції розвитку особистості. Завдяки впровадженню в освітню практику програмованого навчання починає здійснюватися машинний і безмашинний контроль знань за допомогою завдань у тестовій формі. Після довгої перерви в 60 ті роки XX століття відновилося використання тестів у радянській педагогіці. З'являються публікації, присвячені аналізу багаторічного досвіду тестування, захищаються дисертації, створюються центри, провідні розробку теорії і практики створення та застосування тестів[1,с.12].

З 80-х років XX століття по теперішній час починається четвертий етап у розвитку тестування. Він характеризується широким використанням комп'ютерів, математичних моделей, засобів програмування для навчання і контролю. Найбільш розвинені в цьому відношенні Нідерланди, США, Англія, Японія, Данія, Ізраїль, Канада і Австралія. У цих країнах створені служби, що займаються розробкою тестів, організацією масового тестування і збором інформації для моніторингу якості освіти. Тестування стає в них практично провідною формою контролю.

Педагогічний напрямок у розвитку тестології намітився на початку XX століття, коли американський вчений В. А. Макколл розділив тести на психологічні та педагогічні. Засновником педагогічного тестування вважають Р. Торндайка. Завданням педагогічних тестів було вимірювання успішності учнів з різних шкільних дисциплін за певний період навчання, а також успішності різних методів навчання [3, с. 11].

Таким чином, історія виникнення та розвитку тестування показує, що цей метод контролю став важливим методом оцінки, за допомогою якого можна досить об'єктивно, надійно виміряти, обробити, інтерпретувати результати навчального процесу, діагностувати вираженість у індивіда певних психологічних якостей, властивостей і станів, а також виміряти рівень їх розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аванесов В.С. Наукові проблеми тестового контролю знань [Текст] / В.С. Аванесов. – М., 1994. 136 с
2. Кадневский В.М. История тестов: Монография. – М.: Народное образование, 2004.
3. Шаповалова Т. Р. Методичні аспекти тестування навчальних досягнень учнів в умовах дистанційного навчання [Текст] / Т. Р. Шаповалова. ЮжноСахалінськ: СахГУ, 2004
4. <http://testolog.narod.ru>

Олена Ромашко,
студентка 6 курсу
факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. Б. Красножон,**
к. пед. н., доцент (БДПУ)

РОЗВ'ЯЗАННЯ СИСТЕМ РАЦІОНАЛЬНИХ РІВНЯНЬ В ПРОГРАМНОМУ СЕРЕДОВИЩІ МАТНСАД

Актуальність. В сучасній системі освіти спостерігається стрімкий процес інформатизації навчання. Поряд з традиційними формами навчання в навчальний процес впроваджуються інноваційні технології. Це потребує переосмислення досвіду реалізації нових інформаційних технологій, аналізу й оцінки можливостей їх використання в навчальному процесі. До

інформаційно-комунікаційних технологій, які застосовують під час навчання математики, відносять математичні програмні засоби, використання яких забезпечує автоматизацію розв'язання широкого класу математичних задач прикладного характеру. До таких програмних засобів, зокрема, відносять потужний програмний пакет для математичних обчислень Mathcad.

У процесі розв'язання системи рівнянь рівносильні перетворення останньої та математичні обчислення можуть виявитися громіздкими та вимагати значних розумових зусиль і часових витрат від студента. Зокрема, зустрічаються такі системи рівнянь, розв'язання яких без допомоги математичного програмного засобу може виявитися проблематичним. Саме тому виникає підґрунтя для виокремлення недостатньо досліджених компонентів загальної методичної проблеми розв'язання систем раціональних рівнянь в середовищі Mathcad.

Ступінь досліджуваності проблеми. Аналіз науково-педагогічної, методичної літератури свідчить про інтенсивність дослідження проблеми розробки та ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, комп'ютерно-орієнтованих систем навчання математики. Наукові пошуки в цьому напрямі здійснювали Є. Вінніченко, Ю. Горошко, М. Жалдак [2], С. Раков [3] та інші вчені.

Мета і методи дослідження. Метою нашого дослідження є встановлення ефективних шляхів використання програмних засобів, зокрема, програмного середовища Mathcad, для розв'язання систем раціональних рівнянь та інших математичних задач.

У процесі дослідження нами були використані такі методи дослідження: системний і порівняльний аналіз науково-методичної та психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження; порівняння, узагальнення і систематизація науково-теоретичних положень.

Сутність дослідження. Дослідження полягає у виявленні ефективних шляхів розв'язання різних типів систем раціональних рівнянь в середовищі Mathcad та розробці методичних рекомендацій щодо їх розв'язання; доборі диференційованих завдань, які можна виконувати в середовищі Mathcad при навчанні розв'язання систем раціональних рівнянь.

Як зазначають автори навчального посібника [1], розв'язання систем раціональних рівнянь за допомогою програмного засобу Mathcad потребує від студента ґрунтовної теоретичної підготовки.

Застосування середовища Mathcad при розв'язанні систем раціональних рівнянь сприяє розвитку самостійності учнів та студентів. Виконуючи завдання студент або учень має можливість провести власне дослідження, сформулювати авторські гіпотези та перевірити їх, що позитивно впливає на розвиток дослідницьких здібностей. Крім того зростає рівень наочності у засвоєнні теоретичного матеріалу.

Необхідно також зазначити, що навчати розв'язанню систем раціональних рівнянь за допомогою засобу Mathcad треба лише після того, як студенти та учні опанували основні методи аналітичного розв'язання систем рівнянь та навчилися застосовувати їх на практиці. У протилежному випадку використання зазначеного математичного програмного засобу у навчальному процесі нівелюється та має негативний результат.

Основні висновки. Систематичне та методично виправдане використання математичного програмного засобу Mathcad при розв'язанні систем раціональних рівнянь сприятиме ефективному використанню навчального часу шляхом усунення необхідності виконання рутинних однотипних обчислень студентами та сприятиме індивідуалізації навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильєва Л. В. Чисельні методи розв'язання інженерних задач в пакеті MathCAD. Курс лекцій та індивідуальні завдання: Навч. посібник / Л. В. Васильєва, О. А. Гончаров, В. А. Коновалов, Н. А. Соловйова – Краматорськ : ДДМА, 2006. – 108 с.
2. Жалдак М. І. Комп'ютер на уроках математики : посібник для вчителів / М. І. Жалдак. – К. : Техніка, 1997. – 303 с.
3. Раков С. А. Математична освіта : компетентнісний підхід з використанням ІКТ : [монографія] / С. А. Раков. – Х. : Факт, 2005. – 360 с.

Вікторія Семагіна,

студентка 7 курсу

Факультет фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **Н. С. Вагіна,**

к.пед.н., доцент (БДПУ)

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ РОЗРОБЛЕННЯ МОБІЛЬНИХ МАТЕМАТИЧНИХ СЕРЕДОВИЩ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Математика і вища математична освіта в сучасних умовах відіграють особливу роль у підготовці майбутніх фахівців у галузі математики, інформатики, комп'ютерних та інформаційних технологій, техніки, виробництва, економіки, управління як у плані формування певного рівня математичної культури, інтелектуального розвитку, так і в плані формування наукового світогляду, розуміння сутності практичної спрямованості математичних дисциплін, оволодіння методами математичного моделювання. При цьому рівень цієї підготовки повинен надати можливість студентам у майбутньому створювати і впроваджувати нові технології, теоретична база яких може бути ще не розробленою під час навчання.

Разом з тим у математичній освіті сьогодні накопичилося багато проблем та негативних тенденцій, серед яких можна назвати різке зниження рівня математичної культури сучасної молоді, їх пізнавальної активності і самостійності [1]. Це негативно відбивається на якості знань і умінь студентів ВНЗ, їх інтелектуальному розвитку, рівні фахової підготовки.

Статистика результатів ЗНО свідчить, що кількість абітурієнтів до вступу на математичні факультети суттєво скоротилася.

Практично всі дослідники проблем математичної освіти зазначають, що для подолання негативних явищ в умовах інформаційного суспільства інформаційно-комунікаційні технології та інноваційні педагогічні технології

повинні стати основою перспективних методичних систем навчання математичних дисциплін.

Під інноваційними інформаційно-комунікаційними технологіями навчання розумітимемо нові, оригінальні технології (методи, засоби, способи) створення, передавання і збереження навчальних матеріалів, інших інформаційних ресурсів освітнього призначення, а також технології організації і супроводу навчального процесу (традиційного, електронного, дистанційного, мобільного) за допомогою телекомунікаційного зв'язку і комп'ютерних мереж, що цілеспрямовано, систематично й послідовно впроваджуються в освітню практику.

До таких технологій навчання математичних дисциплін, на думку автора, належать:

- web-орієнтовані системи комп'ютерної математики;
- мобільні інформаційно-комунікаційні технології навчання математики;
- мобільні математичні середовища.

Серед існуючих ІКТ та засобів навчання найсприятливішими для реалізації навчання вищій математиці за змішаною моделлю є мобільні інформаційно-комунікаційні технології.

Мобільними інформаційно-комунікаційними технологіями навчання називатимемо сукупність мобільних апаратних та програмних засобів, а також систему методів та форм використання таких засобів у навчальному процесі з метою отримання, збереження, опрацювання та відтворення аудіо-, відео-, текстових, графічних та мультимедіа даних в умовах оперативної комунікації з глобальними та локальними ресурсами [2].

Введення мобільних ІКТ до складу методичних систем навчання математичних дисциплін у ВНЗ змінює усі її складові, проте найбільшою мірою – технологічну підсистему методичної системи навчання (засоби, методи форми навчання).

Провідними засобами навчання математичних дисциплін стають мобільні засоби загального та спеціального призначення: апаратні (мобільні телефони, смартфони, електронні книжки, ноутбуки і нетбуки, кишенькові ПК, планшети тощо) та програмні (мобільні системи підтримки навчання, мобільні педагогічні програмні засоби, системи зворотного зв'язку, мобільні системи комп'ютерної алгебри та динамічної геометрії).

До основних характеристик мобільних математичних середовищ (ММС) належать :

- мобільність доступу: виконуваність на широкому спектрі комп'ютерних пристроїв, що надає можливість залучити як засоби навчання нетбуки, планшетні комп'ютери та смартфони;
- мобільність програмного забезпечення: можливість перенесення середовища на різні програмно-апаратні платформи без значної модифікації;
- мережність: використання і зберігання математичних об'єктів на мережних серверах, що надає можливість уніфікувати доступ до них як в навчальній аудиторії, так і за її межами;

- відкритість: можливість зміни інформаційної та обчислювальної складових середовища;
- модульність: можливість додавання, вилучення та заміни компонентів середовища;
- об'єктна орієнтованість: можливість прототипування, створення, модифікації, наслідування, інкапсуляції математичних об'єктів;
- можливість застосування ефективних педагогічних технологій організації роботи студентів над навчальними і дослідницькими проектами у навчальних спільнотах.

Особливістю MMC є динамічна природа навчальних матеріалів – будь-який опублікований у мережі об'єкт може автоматично змінюватися відповідно до: зміни вмісту пов'язаного з ним робочого аркуша; зміни програмного забезпечення, що входить до складу MMC; зміни пристрою доступу до навчальних матеріалів; зміни початкових умов для моделей.

Як мобільний програмний засіб навчання вищої математики можна використовувати нову систему MathPiper [2], що інтегрує в собі систему комп'ютерної алгебри Yacas та систему динамічної геометрії GeoGebra.

MathPiper – це нова математично-орієнтована мова програмування, яка, з одного боку, доволі проста, з іншого боку – доволі потужна, щоб бути корисною для розв'язання широкого класу математичних та інженерних задач. MathPiper також є системою комп'ютерної алгебри (CAS). Крім того, для програмування під MathPiper використовується інтегроване середовище розробки (IDE) MathPiperIDE, що містить потужні засоби редагування тексту та інтерактивної графіки.

GeoGebra – вільно поширювана система комп'ютерної геометрії (CGS), яка дає можливість створювати “живі креслення” для використання в геометрії, алгебрі, планіметрії, зокрема, для побудов за допомогою циркуля і лінійки. Крім того, програма надає широкі можливості для роботи з функціями (побудова графіків, обчислення коренів, екстремумів, інтегралів і т. д.) за рахунок команд вбудованої мови, використовуючи яку можна керувати і геометричними побудовами.

Широкий спектр аналітичних, обчислювальних і графічних операцій, що підтримується в сучасних математичних пакетах, зокрема й web-СКМ(системи комп'ютерної математики), роблять їх одними з основних інструментів у професійній діяльності математика-аналітика, інженера, економіста-кібернетика тощо. Тому їх використання у навчальному процесі ВНЗ при вивченні математичних дисциплін надасть можливість підвищити рівень професійної підготовки студентів, рівень їх математичної та інформаційної культури, зробити майбутніх фахівців конкурентноспроможними на міжнародному ринку праці.

Технології мобільного навчання сьогодні можуть забезпечувати доступ до широкого кола інформаційних ресурсів – від допомоги у виконанні конкретної роботи та автономних навчальних курсів, що завантажуються на мобільний пристрій студента, до повністю мережних навчальних курсів з проблемно-орієнтованим, зокрема й математичним, програмним забезпеченням, що виконується на сервері на основі хмарних технологій.

Перспективними напрямками розвитку методики використання ММС (мобільного математичного середовища) є: розроблення ММС для студентів ВНЗ з урахуванням професійної спрямованості навчання; розроблення методики використання засобів ММС у процесі навчально-дослідницької роботи студентів: підготовка конкурсних, курсових, кваліфікаційних робіт, бакалавра, спеціаліста, магістра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корольський В.В. Інноваційні інформаційно-комунікаційні технології навчання математики : навч. посіб. / В. В. Корольський, Т. Г. Крамаренко, С. О. Семеріков та ін. ; наук. ред. М. І. Жалдак. – Кривий Ріг : Книжкове вид-во Кирсеєвського, 2009. – 316 с.

2. Рашевська Н. В. Мобільні інформаційно-комунікаційні технології навчання вищої математики студентів вищих технічних навчальних закладів: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті / Н.В. Рашевська; в Інституті інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. – К., 2011. – 21 с.

Шайтанов Максим,

студент 6 курсу

факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **О. Б. Красножон,**

к.пед.н., доцент (БДПУ)

РЕАЛІЗАЦІЯ ЧИСЕЛЬНИХ МЕТОДІВ ОБЧИСЛЕННЯ ВИЗНАЧЕНИХ ІНТЕГРАЛІВ В МАТЕМАТИЧНИХ ПРОГРАМНИХ СЕРЕДОВИЩАХ

Актуальність. При розв'язанні математичних, інженерних, фізичних задач досить часто виникає потреба обчислювати визначені інтеграли. Лише в окремих випадках при їх обчисленні можна отримати аналітичні вирази для первісних підінтегральних функцій. Тому в таких випадках користуються чисельними методами інтегрування. Чисельне інтегрування – одна з найбільш важливих тем обчислювальної математики. Для ефективної реалізації методів чисельного інтегрування є доцільним використання математичних програмних середовищ.

Ступінь досліджуваності проблеми. Дана тема, на нашу думку, не є достатньо дослідженою, оскільки досі немає універсального інструментарію для обчислення будь-яких визначених інтегралів, отже, для певного класу задач доводиться застосовувати певний математичний пакет, який, у свою чергу, має власну специфіку роботи. Слід також брати до уваги, що окремі математичні пакети, які дозволяють обчислювати широкий клас визначених інтегралів, як правило, мають власну, досить специфічну «мову програмування». Складність у роботі з такими пакетами полягає у тому, що, окрім опанування самими чисельними методами обчислення, потрібно добре орієнтуватися у мові програмування обраного математичного пакету. Питанням алгоритмічної реалізації чисельних методів та науково-

теоретичним обґрунтуванням їх побудови та використання присвячені праці М. Жалдака, О. Литвина, Ю. Рамського, Ю. Триуса та інших дослідників.

Мета та методи дослідження. Метою даної роботи є визначення методичних передумов ефективної та результативної реалізації чисельних методів обчислення визначених інтегралів в математичних програмних середовищах. У даній роботі ми будемо використовувати такі методи дослідження: порівняння, аналіз та синтез, індукція, абстрагування, анкетування та опитування студентів.

Сутність дослідження. Для реалізації чисельних методів обчислення визначених інтегралів в математичних програмних середовищах можна використати такий алгоритм дій: добір чисельного методу для розв'язання; розробка алгоритму; програмна реалізація алгоритму; тестування програми (налагодження на тестових прикладах); проведення обчислень на конкретних даних; аналіз результатів. Варто зазначити, що, якщо математична модель побудована недостатньо коректно, то, які б методи з її використанням не застосовувалися для обчислень, отримані результати або будуть ненадійними, або не забезпечуватимуть заздалегідь задану точність, або будуть незручними для практичного використання. Проблема усунення окреслених недоліків знаходилась у полі зору багатьох дослідників. Пошук методичних шляхів усунення або мінімізації негативного впливу зазначених недоліків на остаточний розв'язок становить сутність нашого дослідження.

Основні висновки. На сьогоднішній день існує арсенал досить потужних та ефективних програмних середовищ, використання яких дозволяє значно автоматизувати реалізацію чисельних методів обчислення визначених інтегралів. Вставлені функції дозволяють користувачеві розв'язувати широкий клас задач на застосування різноманітних методів обчислень. Запропоновані нами методичні підходи до організації та алгоритмічно коректній реалізації обчислень дозволять підвищити навчальний ефект від застосування математичних пакетів в навчальному процесі, розширять клас задач, з якими вчителям математики доведеться мати справу під час роботи з обдарованими учнями, керівництва конкурсними дослідженнями Малої академії наук, підготовки учнів до участі в олімпіадах, конкурсах, вікторинах та інших інтелектуальних змаганнях різних рівнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахвалов Н. С. Численные методы / Н. С. Бахвалов, Н. П. Жидков, Г. М. Кобельков. – М. : Бином, 2007. – 636 с.
2. Фельдман Л. П. Чисельні методи в інформатиці / Л. П. Фельдман, А. І. Петренко, О. А. Дмитрієва – К. : Видавнича група BHV. – 2006. – 480 с.

Валентина Чеботар

студентка 7 курсу
факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Науковий керівник: **Г. В. Лиходєєва**,
к. п. н., доцент (БДПУ)

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИВЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТРИГОНОМЕТРІЇ У СТАРШІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

Тригонометричні розрахунки із самого початку мали велику практичну реалізацію, адже застосовувалися не тільки в геометрії, а й в астрономії, архітектурі та геодезії. Саме тому вивчення понять тригонометрії не обмежується рамками одного шкільного предмету. З тригонометричними поняттями зв'язана досить широка область людського буття, вони відображають причинно-наслідкові зв'язки та мають велике значення в реалізації міжпредметних зв'язків [3].

Вивчення тригонометрії в старшій школі відіграє вирішальну роль в системі профільного навчання, оскільки універсальність математичних методів дозволяє в формальних поняттях алгебри, геометрії та математичного аналізу на рівні загальнонаукової методології відобразити зв'язок теоретичного матеріалу різних областей знань з практикою. Саме практико-перетворювальна діяльність визначає значимість тригонометрії в підготовці учнів до продовження освіти в процесі професійного становлення.

Особливості навчання учнів основ тригонометрії висвітлено в роботах Г. П. Бевз, В. Г. Бевз, В. О. Швеця, Т. В. Молчанової, О. З. Путренко, Л. П. Суховерхової, О. О. Старової, Р. А. Яновської.

У ході дослідження було виявлено, що вивчення основ тригонометрії пов'язане з рядом труднощів: високий рівень абстракції понять, складна логічна структура їх визначень, недостатність навчального часу для осмислення складності питань. Успішне використання основ тригонометрії вимагає від учнів міцного оволодіння основними поняттями, вміння виконувати різного роду перетворення різноманітних виразів, досліджувати функції, будувати графіки тощо [2]. Серед проблем організації вивчення основ тригонометрії можна відзначити проблему відбору змісту модуля «Тригонометрія» для різних профілів старшої школи.

У ході аналізу організації системи знань при вивченні розділів тригонометрії були виявлені особливості навчання тригонометрії на профільному рівні:

- позиції діяльнісного підходу – це використання на заняттях математики завдань з тригонометрії, спрямованих на розвиток самостійної діяльності учнів в ході розв'язування завдань, що пов'язані з практичним застосуванням тригонометрії для кожного профілю, трансформація змісту модуля «Тригонометрія» в завдання, системи завдань, практичні роботи;

- позиції змістового підходу – це вибір значущих для кожного профілю дидактичних одиниць, визначення можливості інтеграції дидактичних

одиниць у більшій одиниці, визначення ключових операцій і понять в значущих для профілю дидактичних одиницях;

- позиції особистісно-орієнтованого підходу – це врахування інтересів учнів і рівня знань, умінь з метою розвитку їх особистості при організації навчального матеріалу.

Методична система навчання тригонометрії учнів профільних класів розуміється як певна сукупність компонентів навчання тригонометрії, що утворюють єдине ціле у своїй взаємодії.

Цільовий компонент методичної системи навчання представлений постановкою узагальненої мети і цілей етапів процесу навчання; цілей, що реалізуються на етапах навчання, і цілей блоків змісту тем навчального матеріалу, що відображають динаміку навчання тригонометрії в профільній школі на кожному етапі опанування учнями навчального матеріалу.

В якості основної організаційної форми навчального процесу був обраний урок, що визначило змістовий і процесуальний компоненти.

Змістовий компонент методичної системи навчання учнів в умовах профілізації представлений трансформованим змістом модуля «Тригонометрія» в завдання; системи завдань (в сюжеті задач відбивається профільна спрямованість); практичні роботи; матеріали, представлені на уроках дидактичними одиницями, що вимагають вивчення, основними математичними знаннями і вміннями з відповідної профільної області.

У дослідженні трансформація змісту модуля «Тригонометрія» в завдання, системи завдань, практичні роботи будувалася з метою посилення практичної спрямованості навчання, включення завдань, що вимагають проведення дослідницьких робіт учнів, спрямованості на професійну орієнтацію кожного профільного класу в специфіці даного профілю в залежності від цілей вивчення математики в кожному профілі.

ЛИТЕРАТУРА

1. Бевз Г. П. Методи навчання математики / Г. П. Бевз // Математика в школах України : Наук.-теорет. і метод. журнал – Харків : Основа, 2003. – 96 с.

2. Молчанова Т. В. По тригонометрии с поводом / Т. В. Молчанова // Математика в школах України : Наук.-теорет. і метод. журнал – Харків : Основа, 2002. – С. 2027.

3. Слєпкань З. І. Методика навчання математики / З. І. Слєпкань – К. : Вища шк., 2006. – 582 с.

Яна Чубарова

студентка 5 курсу
факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Науковий керівник: **Г. В. Лиходєєва**
к. п. н., доцент (БДПУ)

ІДЕЇ Д. ПОЙА В НАВЧАННІ УЧНІВ РОЗВ'ЯЗУВАТИ АРИФМЕТИЧНІ ЗАДАЧІ

Серед основних завдань вивчення математики в загальноосвітній школі є розкриття ролі та можливостей математики у пізнанні та описанні реальних процесів і явищ дійсності, забезпеченні усвідомлення математики як універсальної мови природничих наук та органічної складової загальнолюдської культури. Математика є одним із небагатьох шкільних предметів, які учні вивчають протягом усього навчання в загальноосвітній школі. Підготовчою ланкою на шляху до вивчення алгебри і геометрії в основній школі виступає «математика» для учнів 5-6 класу.

Вагому долю в навчальному матеріалі математики 5-6 класу займають арифметичні задачі, основними функціями яких є розвиток логічного мислення учнів та ілюстрація практичного застосування математичних знань. Під час розв'язування таких задач учні вчаться використовувати математичні моделі.

Текстові арифметичні задачі мають досить велике значення. Розв'язування таких задач виступає і як мета, і як засіб навчання. Уміння ставити і розв'язувати задачі є одним із основних показників розвитку учнів, відкриває їм шлях оволодіння новими знаннями.

Методика навчання розв'язування задач взяла новий початок розвитку у 1959 року, саме цього року було вперше видано роботу угорського, швейцарського та американського математика та педагога Д. Пойа «Як вирішити задачу» у перекладі російською мовою. Треба зауважити, що Д. Пойа адресував свою книгу як вдумливому вчителю, так і вдумливому учню. Також, за задумками автора, книга повинна бути корисна будь якій людині з бажанням зрозуміти шляхи та засоби, що приводять до нових ідей та нових відкриттів.

У процесі розв'язування математичних задач в учнів формується особливий стиль мислення: повноцінна аргументація, дотримання логічної схеми міркувань, лаконічність вираження думок, чіткість і точність у вживанні термінів та символічних позначень. Процес розв'язування задач має бути систематичним і неперервним, лише тоді він забезпечуватиме цілісність знань учнів та ширше їх використання у повсякденному житті [1].

Шлях від розуміння постановки задачі до уявлення собі плану розв'язування задачі може бути довгим та незрозумілим. Головний крок на шляху до вирішення задач полягає в тому, щоб розробити ідею плану. Ця ідея може виникнути раптово, після, здавалось би безрезультатних спроб та довготривалих сумнівів. Тоді ми назвемо її «блискучою ідеєю». «Найкраще, що може зробити вчитель для учня, полягає в тому, щоб шляхом

ненастирливої допомоги підказати йому блискучу ідею», – вважав Д. Пойа [1].

Математик показав алгоритм, за яким вирішується будь яка задача. Цей алгоритм можна виразити у чотирьох пунктах:

1. Розуміння поставленої задачі.
2. Складання плану розв'язування. Потрібно встановити зв'язок між даними величинами та невідомими. Якщо не вдається відразу виявити цей зв'язок, можливо, корисно буде розглянути допоміжні задачі.
3. Здійснення плану розв'язування задачі.
4. Рефлексія: потрібно розглянути, проаналізувати знайдене рішення.

Найважливішим для учня етапом у розумінні та засвоєнні навчального матеріалу є аналіз вже розв'язаної задачі. Зазвичай учні, навіть з відмінними результатами у навчанні, отримавши відповідь та ретельно виклавши розв'язання, закривають зошит та переходять до інших справ. У таких випадках вони втрачають найголовніше, що може дати останній етап роботи. Озираючись назад на отриману відповідь, розглядаючи та аналізуючи свій результат та шлях, яким вони прийшли до нього учні можуть зробити свої знання більш глибокими та міцними, а також закріпити навички, необхідні для подальшого навчання.

Тож, хороший вчитель має розуміти, що жодну задачу неможливо вичерпати до кінця. Такий погляд ми повинні прищеплювати своїм учням. Завжди залишається щось, над чим можна розмірковувати; володіючи достатньою завзятістю та проникливістю, ми можемо вдосконалити будь-яке рішення або, ми завжди можемо глибше осмислити рішення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пойа Д. Как решать задачу / Д. Пойа. – Пособие для учителей: Пер. с англ. В. Г.Звонаревой и Д. Н.Белла; Под ред. Ю. М. Гайдука.- Изд. 2-е. – М. : Учпедгиз, 1961. – 207 с.
2. Слєпкань З. И. Психолого-педагогические основы обучения математике / З. И. Слєпкань. – К. : Радянська школа, 1983. – 192 с.
3. Тарасенкова Н. А. Використання знаково-символічних засобів у навчанні математики / Н. А. Тарасенкова. – Черкаси : Відлуння-Плюс, 2002. – 400с.

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В ОСВІТІ**

Вікторія Анічхіна

студентка 1 курсу

факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Наук.керівник: **Н.В. Кравченко,**

к.ф.-м.н., доцент (БДПУ)

**КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНІ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ
ІЗ ЗАТРИМКОЮ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ**

Актуальність. Систематичне і цілеспрямоване впровадження в корекційно-освітній процес спеціальних комп'ютерних програм дозволяє розвивати фонематичні процеси, дрібну моторику, сприяє активізації у дітей концентрації уваги, пам'яті, мислення, розширює словниковий запас і кругозір дітей, збільшує мовленнєву активність, формують навички правильного мовлення. Комп'ютерні технології дозволяють нам самим створювати і використовувати на заняттях мультимедійні презентації, ігрові вправи та завдання з урахуванням віку, індивідуальних особливостей та освітніх потреб кожної дитини [1].

Ступінь досліджуваності проблеми. У сучасних науково-педагогічних джерелах акцентується увага на високому потенціалі мультимедійних ресурсів (Н.Савченко, О.Шликова та ін.) [2]. Зокрема, у роботах Ю.Казакова, Л.Шевченко розкрито педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів. Окремі аспекти використання інформаційних технологій у практиці початкового навчання досліджувались в працях В.Шакотько та ін. Крім того, на сьогодні набуто певний практичний досвід використання мультимедіа у початковій ланці навчання (Ю.Громова, І.Мураль,) [3], який свідчить про невпинний інтерес педагогів-практиків до пошуку шляхів ефективного використання мультимедіа.

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є висвітлення теоретичних та практичних аспектів використання ІКТ у навчально-виховному процесі для дітей із затримкою мовленнєвого розвитку та розробка корекційно-розвивальних презентацій.

Сутність дослідження. На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства мультимедійні технології є не просто необхідними, але й звичними засобами (рекламні монітори, автомобільні акустичні та навігаційні системи, домашні кінотеатри). Оволодіння підростаючим поколінням навичками вільного користування засобами мультимедіа в побуті, починаючи ще з раннього дитинства, стає дедалі звичним. Спостереження за сучасними дітьми доводять, що учні початкової школи інтуїтивно розуміють правила користування мультимедійними технологіями для реалізації власних цілей. Легкість у використанні обумовлена сучасним дружнім інтерфейсом мультимедіа: наявність стандартних позначок, інтерактивної системи підказок, "штучного інтелекту" мультимедіа.

Підґрунтям впровадження мультимедійних технологій до освітнього простору є властивість мультимедіа – гармонійне інтегрування різних видів інформації. За рахунок інтенсифікації сприйняття школярами навчального матеріалу стає можливим залучити дітей до процесу пізнання як суб'єктів навчальної діяльності. Разом з тим, впровадження мультимедійних технологій в практику навчання дітей із затримкою мовленнєвого розвитку й досі залишається на дискусивно- експериментальному рівні.

Головне завдання використання мультимедійної презентації у практиці з дітьми із ЗМР полягає не тільки в тому, щоб навчити дітей користуватися певними словами і висловами, але головним чином у тому, щоб озброїти їх засобами, які дозволять самостійно розвивати мовлення в процесі спілкування і навчання, формування у дитини зорової фіксації і здібності слідувати за предметом, що рухається, слухову увагу, уміння локалізувати звук у просторі.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Впровадження мультимедіа в освіту піднімає навчання на якісно новий рівень за рахунок використання в мультимедіа-ресурсах різних способів подання інформації (високоякісна графіка й анімація, відео- і звуковий супровід текстів). Це зумовлює необхідність подальшого розроблення теоретичних положень щодо ІКТ у практиці з дітьми із затримкою мовленнєвого розвитку.

Основні висновки. Практика показує, що використання ІКТ у роботі вчителя-логопеда дає можливість подивитися на свою роботу з нових позицій, переосмислити методичні прийоми, збагатити свої знання та вміння, активізувати динаміку розвитку навичок правильного мовлення в дітей і всього корекційно-освітнього процесу в цілому. ІКТ дозволяє розвивати фонематичні процеси, дрібну моторику, сприяє активізації у дітей концентрації уваги, пам'яті, мислення, розширює словниковий запас і кругозір дітей, збільшує мовленнєву активність, формує навички правильного мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Використання ІКТ у навчально-виховному процесі початкової школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrreferat.com>. – Назва з екрану.
2. Казаков Ю.М. Педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки мабутьніх учителів : автореф. На здобуття наук. Ступеня канд. пед. наук. : 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Ю.М. Казаков. – Луганськ, 2007.
3. Мультимедійні технології у початковій ланці освіти [Електронний ресурс]. – <http://journal.iitta.gov.ua> . – Назва з екрану.

Божко Едуард

студент 1 курсу

Гуманітарно-економічний факультет

Наук. керівник: **І.С. Смоліна,**

к.п.н.,ст.викладач(БДПУ)

РОЛЬ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНІЙ ІСТОРІЇ

Актуальність. На сучасному етапі розвитку світової спільноти одним із актуальніших питань, є питання використання комп'ютерних технологій у сучасній історії. За допомогою комп'ютерних технологій у галузі історичних наук відкрилось багато нових можливостей, методів вивчення і аналізу історії. Виходячи із цього набуває особливої актуальності вивчення ролі комп'ютерних технологій у історії ХХІ ст..

Ступень досліджування проблеми. Зазначимо, що роль комп'ютерних технологій у сучасній історії, вивчали такі вчені як М.Сенченко, Ф.Рибаків, Е. Семенюк, Г. Смолян, О.Тихомиров;(методологія і теорія комп'ютеризації освіти); Т. Гергей, М. Горський, В. Ляудіс, Н. Тализіна(обґрунтування психолого-педагогічних засад організації навчально-виховного процесу з використанням інформаційних технологій).

Мета та методи дослідження. Вивчення ролі комп'ютерних технологій у сучасній галузі історичних наук та застосування їх у сучасному аналізі ролі історії у суспільстві. Аналіз і застосування, методи досліджування проблеми в інформатиці, історико-системний метод, історико-порівняльний метод.

Сутність досліджування. З розвитком сучасного світового суспільства, ми можемо побачити все більше новітніх технологій, які допомагають нам у всіх сферах нашого життя, а також дають можливість заглянути і зрозуміти життя у минулому. Одна із головних наук вивчення минулого це історія, за допомогою неї, ми дізнаємося про різні епохи розвитку світу і відображення цього розвитку у думках людей різних часів. Сучасна історія використовує новітні технології, для аналізу, збереження використовування і пошуку нових, або старих даних. Тобто з розвитком суспільства ми отримали більше можливостей використання технологій у галузі історії. У ХХІ ст. більше вже подається питання не збереження інформації, а вибору потрібної і достовірної інформації серед великих архівів інформації у всесвітній павутині Інтернет, що дає свої плюси і мінуси у вивченні історії. Одной із головних переваг такого вибору є доступність і пошук інформації. Одним із головних мінусів є її не достовірність і багатогранність, що якщо роздивляти пару джерел зразу, то у людей вибудовуються невірна уява про минуле світу, або окремих світових подій.

Постанова питання правильного пошуку інформації і її застосування привело до того, що для цього нам потрібно проаналізувати головні помилки у пошуку інформації і обробці інформації, а саме недостовірність даних, вивчення інформації яку подають люди достатньо несвідомі у тому чи іншому питанні. Це все дає нам причини питання вивчення взаємодії між сучасними комп'ютерними технологіями і історію.

Висновок. Роздивляючись все вищесказане, я можу сказати, що на сучасному етапі розвитку світового суспільства є актуальним питання взаємодії комп'ютерних технологій з історією і у такій взаємодії, ми можемо побачити негативні і позитивні сторони. Виходячи з цього, на мою думку буде корисним вивчення правильного застосування комп'ютерних технологій у пошуку, обробці і застосуванні інформації з галузі історичних наук.

ЛІТЕРАТУРА

1. Берельковский И.В., Павлов Л.С. История. Методика преподавания. – М., 2001.
2. Ванина Э.В. Диагностика результатов обучения истории в школе // Преподавание истории и обществоведения в школе. – 2001. – №4. – С.22-27.
3. Вихрев В.В. Компакт-диск по истории древнего мира // Преподавание истории и обществоведения в школе. – 2001. – №6. – С.43-45.
4. Рыжкова Н.Г. Использование компьютерного учебника на занятиях по истории // Преподавание истории и обществоведения в школе. – 2000. – №3. – С.52.
5. Охредько О. Комп'ютери на уроках історії // Історія в школах України. – 2001. – №4. – С.23-26.

Валерія Брезгун,
студентка 7 курсу
Факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Л. В. Горбатюк,**
к. п. н., доц. (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ІНФОРМАТИКИ

Позакласна **робота** є одним з важливих засобів розвитку особистості **школяра**, тому проблема організації позакласної роботи з інформатики має велике значення для професійної підготовки майбутнього вчителя інформатики.

Будучи складовою частиною виховної роботи в школі, позакласна **робота** спрямована на досягнення загальної мети **навчання** і виховання – засвоєння дитиною необхідного для **життя** в суспільстві соціального досвіду і формування прийнятої **суспільством** системи цінностей.

Актуалізація теми. Різноманітна позакласна діяльність сприяє розкриттю індивідуальних **здібностей** дитини, які не завжди виявляються на уроці. Багато педагогів вважають, що головну функцію у навчанні відіграє інтерес. Такі педагоги як О.Г Ковальов, Н.Г. Морозова, Г.І. Щукіна та інші класифікують інтереси за різними критеріями: за стійкістю пізнавального інтересу; за спрямованістю пізнавального інтересу; за рівнем дієвості інтересів; за обсягом пізнавального інтересу [1]. У зв'язку з цим виникає необхідність введення **поняття** «позакласна робота».

Згідно Малееву В.В. позакласна робота – це організація педагогом різних видів діяльності **школярів** у позанавчальний час, що забезпечують необхідні умови для **соціалізації** особистості дитини [1]. Лізінській В.М. же пише, що позакласна робота – це різні виховно-освітні заходи, що виходять за рамки обов'язкових навчальних програм і проводяться школою в позаурочний час [2].

У своєму дослідженні ми дотримуємося визначення Малеева В.В.

Мета дослідження – дослідити особливості позакласної роботи з інформатики та особливості організації такої роботи.

В позакласній роботі слід широко використовувати форми масової роботи. Вони стимулюють активність кожного учня, розвивають ініціативу, зміцнюють колектив. Групова позакласна робота сприяє вираженню та розвитку інтересів та творчих здібностей учнів, розширює уже набуті знання, формує навички та вміння [3].

Позакласна робота направлена на досягнення спільної мети навчання і виховання – засвоєння дитиною необхідного для життя в суспільстві соціального досвіду і формування прийнятої суспільством системи цінностей, а також на вирішення багатьох завдань, таких як: створення сприятливих умов для накопичення досвіду колективної життя, навичок співпраці; формування потреби в продуктивній, соціально-схвалюваній діяльності; формування моральної, емоційного, вольового компонентів світогляду; розвиток пізнавального інтересу, а також організація вільного часу учнів.

Виховання інтересів учнів в процесі позакласної роботи пов'язане з рішенням важливого завдання – вибором школярами професії і підготовкою їх до праці.

Мета і завдання позакласної роботи визначають її функції:

Навчальна функція позакласної роботи не має такого пріоритету, як у навчальній діяльності. В позакласній роботі вона є допоміжною для більш ефективної реалізації виховної та розвиваючої функцій і полягає не у формуванні системи наукових знань, навчальних умінь і навичок, а в навчанні певним навичкам поведінки, колективного життя, навичок спілкування та ін. Однак правильне поєднання позакласної та навчальної роботи забезпечує більшу гнучкість всієї системи навчально-виховної діяльності. Позакласна робота може слугувати ефективним засобом диференціації навчання і виховання при збереженні єдиного і обов'язкового навчального плану та компенсувати його недоліки.

Величезне значення в позакласній роботі має розвиваюча функція, яка полягає у виявленні та розвитку індивідуальних здібностей, нахилів та інтересів учнів через включення їх у відповідну діяльність. Наприклад, учня зі здібностями до інформатики – до участі в олімпіаді, розробці корисних програм, складанні дидактичних матеріалів і т.д.

Особливості позакласної роботи з інформатики:

1. На позакласних заняттях з інформатики матеріал пропонується відповідно до знань і умінь учнів. Це означає, що при підборі завдань і матеріалу для позакласних занять безпосередній зв'язок з рівнем підготовки

учнів бажаний, але не обов'язковий. Треба виходити тільки від загального рівня розвитку учнів.

2. Якщо уроки в усіх відношеннях плануються на 45 хвилин, то позакласні заняття в залежності від змісту і форми проведення можуть бути розраховані і на 5-10 хвилин (цікаві перерви), і на 1,5-2 години.

3. Позакласна робота з інформатики характеризується різноманіттям форм і видів: групові заняття, вікторини, вечори, олімпіади, гуртки, заочні і дистанційні форми навчання.

4. Особливістю позакласної роботи з інформатики є цікавість пропонованого матеріалу або за змістом, або за формою, більш вільне вираження своїх почуттів під час роботи, більш широке використання ігрових форм проведення занять і елементів змагання на них.

5. Іншою особливістю позакласної роботи з інформатики є оснащення кабінету інформатики відповідним технічним обладнанням: наявність достатньої кількості комп'ютерів, що відповідають сучасному рівню розвитку обчислювальної техніки; наявність периферійних пристроїв (принтерів, сканерів, технічної підтримки систем мультимедіа); наявність локальної та глобальної мережі; наявність наукової і науково-популярної періодичної і звичайної літератури.

7. Важливим фактором позакласної роботи з інформатики є перспектива розвитку інформатики та інформаційних технологій, що передбачає використання комп'ютерів у професійній діяльності в майбутньому, так і в звичайній, повсякденній діяльності вже сьогодні.

8. Ще однією з умов успішності позакласної роботи є особливий психічний стан, що виникає при єдності мотиву діяльності (потреби в ній) і відповідної йому ситуації, зване установкою.

Експериментальні дослідження, проведені Д.М. Узнадзе і іншими, показали, що наявність чіткої установки до діяльності значно підвищує її ефективність [4]. Стосовно до позакласної роботи, то така установка сприяє активізації уваги та пам'яті, точності сприйняття змісту, допомагає виділяти в тексті головну думку, розвиває здатність творчо сприймати отримувану інформацію і т.д., тобто сприяє виробленню умінь і навичок самостійного придбання нових знань. Тому ціленаправленність позакласної роботи учнів, наявність сильної мотивації (відповідності пізнавальних інтересів і діяльності) багато в чому визначають ефективність цього важливого виду діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1.Малев В.В. Общая методика преподавания информатики: Учебное пособие. / В.В. Малев, – Воронеж: ВГПУ, 2005. – 271 с.

2.Лізінскій В.М. Про методичної роботи в школі. – М.: Педагогічний Пошук. – 2004. – 160 с.

3.Морзе Н. В. Методика навчання інформатики: у 3 т. Т. 1 : Навч. посіб. / За ред.акад. М. І. Жалдака. – К.: Навчальна книга, 2004. – 256 с.

4.Узнадзе Д.Н. Психология установки. – СПб.: Питер, «Психология-классика», 2001. – 416 с.

Ганчев Артем,
студент 6 курсу
факультет фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Н.В. Кравченко,**
к.ф.-м.н., доцент (БДПУ)

ЗАСТОСУВАННЯ АЛГОРИТМУ ШИНГЛІВ АНДРЕЯ БРОДЕРА ДЛЯ ПОШУКУ ПЛАГІТУ ДОКУМЕНТІВ

Актуальність. Плагіат з появою Інтернету перетворився в серйозну проблему. Потрапивши в Інтернет, знання стає надбанням всіх, дотримуватися авторського права стає все важче і навіть неможливо. Поступово стає складніше визначити первісного автора. Стрімкий розвиток мережі Інтернет поряд зі зростаючою комп'ютерною грамотністю сприяє проникненню плагіату в різні сфери людської діяльності: плагіат є гострою проблемою в освіті, промисловості та науковому співтоваристві. Плагіат є злочином. Це вводить в оману читачів, приносить шкоду автору, і надає незаслужені блага плагіатору. Широкий доступ до вітчизняної та зарубіжної літератури, багаторазове збільшення числа професійних видань, публікацій в Інтернеті – все це практично зводить нанівець будь-які було редакторські прагнення «перевірити» або «встановити» справжність і оригінальність аргументів і фактів, які використовуються в рукописах, пропонувані до публікації. Тому необхідно створювати алгоритми для боротьби з цим незаконним явищем, причому вони повинні працювати швидко й ефективно

Ступень досліджуваності проблеми. Серед науковців, які вивчали проблему пошуку дублікатів можна виділити Уді Манбера, Сун Ву та Андрея Бродера [1]. Уді Манбер [2] та Сун Ву у 1994 році створили знамениту програму наближеного пошуку агрег для операційної системи UNIX. Андрей Бродер допрацював творіння попередників, та створив власний алгоритм, відомий як “алгоритм шинглів” (“w-shingling”).

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є визначення та аналіз можливостей алгоритму шинглів для ефективного пошуку плагіату в документах.

Сутність дослідження. Алгоритм шинглів (шингл (shingles) з англійської це черепички, лусочка) призначений для нечіткого пошуку дублікатів тексту. Слово "нечіткий" означає, що входження дублів шукається не точно, а розмито. Наприклад, можливий дублікат не тільки рядків, але і окремих словосполучень. В основному модифікація алгоритму шинглів використовується пошуковими системами для боротьби з пошуковим спамом. Це дозволяє з пошукової видачі виключати тексти схожі один на одного або повністю ідентичні.

Для кожної частини тексту (підрядка) розраховується якась контрольна сума, завдання якої якимось ідентифікувати цей текст, це шингл. Ці символічні шматочки тексту повинні йти в нахлест один за одним, щоб ні один символ або слово не пропало. Далі з усієї безлічі цих контрольних сум відбираються ті, які відповідають якомусь критерію – парні, діляться на яке-

небудь число і т. д. В результаті вибірка має рівномірний закон розподілу, не робиться акцент на якій-небудь частині тексту. У підсумку, якщо між двома кодованими текстами співпадуть контрольні суми, то схожість текстів очевидна. І чим більше збігів, тим більше схожості текстів. Вибирати одиницю кодування – підрядок можна по-різному. Можна використовувати крок розміром з символ, або кілька символів, а можна брати слово або кілька слів. Далі, потрібно визначитися, чи повинні підрядки "заїжджати" (включати частину попереднього підрядка) в свій код – це впливає на точність результату. Визначити розмірність підрядка в десять слів або десять символів, вибір залежить від обчислювальної потужності, обсягів пам'яті і точності результатів. До того ж бажано вихідний текст очистити від повторюваних пробілів, розділових знаків і навіть прийменників, т. к. вони не несуть особливого інформаційного навантаження. Контрольну суму можна вирахувати за допомогою хешування, використовуючи, наприклад, алгоритм MD5 [3].

За допомогою методу шинглів ми проаналізували основні сайти новин України, такі як «Сьогодні», «Кореспондент», «ЛІГА».

Основні висновки. Застосування методу шинглів Андрея Бродера є досить ефективним методом для пошуку текстового плагіату. Він може бути використаний для будь-якого типу контенту – сайтів, документів, графічних файлів, звукових файлів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алгоритм Шинглов. Поиск дубликатов текста [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://orionxl.ru/algorithm-shinglov.html>
2. Manber, U.; Myers, G. (1993). "Suffix Arrays: A New Method for On-Line String Searches". *SIAM J. Comput.* **22** (5): 935–948. [doi:10.1137/0222058](https://doi.org/10.1137/0222058)
3. Broder, Glassman, Manasse, and Zweig 1997) *Syntactic Clustering of the Web*. SRC Technical Note #1997-015. Available at HTML <https://en.wikipedia.org/wiki/Agrep>

Алла Гладка

студентка 1 курсу

факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Наук. керівник: **Н.В. Кравченко,**

к.ф.-м.н., доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ В РОБОТІ ЛОГОПЕДА

Актуальність. Комп'ютер для дитини стає не лише розвагою, але й інструментом пізнання навколишнього світу. Саме універсальність комп'ютерних засобів визначає їх розвиваючий ефект у навчанні. Процес навчання і виховання дитини з порушенням мовлення є досить тривалим і важким. Свідоме відношення малюка до дефектів власного мовлення, а відповідно, і бажання їх виправити, тобто мотивація – одне з центральних завдань логопедичної роботи. Діти часто просто не хочуть займатися, їм набридає щоденне промовляння складів та слів, називання картинок з цілєю

автоматизації звука. А комп'ютерні технології здатні оживити важкий і тривалий корекційний процес за рахунок новизни, реалістичності і динамічності зображення, використання анімованих зображень, відеоматеріалів, аудіозаписів [3].

Ступінь досліджуваності проблеми. В основу використання ІКТ у вітчизняній педагогіці покладені базові психолого-педагогічні та методологічні положення, розроблені Л. С. Виготським, П. Я. Гальперінім, В. О. Давидовим, А. В. Запорожцем, А. Н. Леонтьєвим, А. Р. Лурія, Д. Б. Эльконіним та ін.[1].

Мета та методи дослідження. Метою дослідження є підвищення мотивації до логопедичних занять, організація об'єктивного контролю розвитку та діяльності дітей, розширення сюжетного наповнення традиційної ігрової діяльності, можливість швидкого створення власного дидактичного матеріалу, візуалізація акустичних компонентів промови, розширення спектру невербальних завдань [2].

Сутність дослідження. Ще зовсім недавно вважалося, що застосування технічних засобів в процесі роботи логопеда не може мати вирішального значення, оскільки основний продукт цієї роботи базується на суб'єктивних відчуттях дитини. Однак технічні засоби для роботи логопед постійно удосконалюються. Сучасний розвиток комп'ютерних технологій привів до того, що персональний комп'ютер стає незамінним помічником для спеціаліста. Особливо зручно, користуватися онлайн-ресурсами [2]. Аналіз ресурсів мережі Інтернет дозволив виокремити найбільш корисні онлайн-ресурси для вчителів логопедів:

1. <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekcijni-programi.html>

2. <http://logoportal.ru>

3. <http://logopedprm.ru>

4. <http://logo-school.ru>

5. http://www.logopedmag.com/product_6.html

6. <http://www.logopedia.com.ua>

7. www.logozavr.ru

8. www.solnet.ee

9. <http://mersibo.ru>

10. www.nachalka.com

11. <http://logoclub.com.ua>

12. <http://www.logopedia.com.ua>

13. <http://www.boltun-spb.ru>

14. <http://azbukalogopedia.ucoz.ru>

15. <http://logopedia.com>

16. <http://www.logoped.ru>

17. <http://logopedija.at.ua>

18. <http://logopedu.com.ua>

19. <http://innagidkih.ucoz.com>

20. <http://logopedochka.blogspot.com>

21. <http://logopunkt.ru>

22. <http://logopedi.narod.ru>

23. <http://logoburg.com>
24. <http://defectolog.by>
25. <http://logopedmaster.ru>
26. <http://logoped.in.ua>
27. <http://www.logoped-sfera.ru>
28. <http://logopediya.com>
29. <http://logokons.ru>
30. <http://defectolog.ru>
31. <http://defectus.ru>
32. <http://www.zaikanie.ru>
33. <http://logozavr.ru>
34. <http://www.logoped.ru/index.htm>
35. <http://www.logopedplus.org>

Висновок. Можливості, що надаються різноманітними електронними ресурсами, дозволяють вирішити ряд завдань, актуальних для вчителя логопеда. По – перше, це додаткова інформація. По – друге, це різноманітний ілюстративний матеріал, як статичний, так і динамічний (анімація, відеоматеріали). Використання Інтернет-ресурсів дозволяє зробити навчальний процес інформаційно змістовним, видовищним, комфортним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Королевська Т. К. Комп'ютерні інтерактивні технології та усна мова як засіб комунікації: досягнення та пошуки. // Дефектологія. – 1998.- № 1.с.47-55.
2. В. Шевченко, Н. Сененко Дидактична проблематика логопедії в сучасних комп'ютерних технологіях. // Дефектологія. – 2004 р. 16 – 18 с
3. Використання інформаційних комп'ютерних технологій у корекційній роботі вчителя – логопеда [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://logopedy.ks.ua/news/75> – Назва з екрану.

Григор'єва Яна,
студентка 1 курсу

Гуманитарно-економічного факультету
Наук. керівник **І.С. Смоліна,**
к.п.н., старший викладач (БДПУ)

МОЖЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО – МЕТОДИЧНОГО ТА ДИКТАТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ ДО УРОКУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Актуальність. Впровадження в навчальний процес засобів програмного забезпечення, що слугує умовою для успішної реалізації концепції інформатизації освітньої галузі, всієї загальної освіти і уроків історії зокрема, що в свою чергу підвищить загальнонаціональний освітній рівень у нашій країні.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вказує на те, що головною причиною недостатньої ефективності і недостатнього поширення комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання є недоступність цих засобів для потенціального користувача, відсутність детальних і конкретизованих описів ефективних методик їх застосування у навчальному процесі, орієнтованість значної частини існуючих програмних засобів навчального призначення на технології навчання, які важко поєднуються з класно-урочною організаційною формою навчання або є неефективними у навчальних групах із 25-30 осіб.

Метою дослідження є всебічне висвітлення можливостей використання програмного забезпечення для систематизації навчально-методичного та дидактичного матеріалів до шкільних уроків загалом, і уроків історії зокрема. На сучасному етапі здійснення навчання та виховання творчої особистості учня вимагає комп'ютеризацію навчального процесу – одне з пріоритетних стратегічних завдань реформування освіти в нашій країні. Важливою складовою інформатизації навчальних закладів є інформатизація навчального процесу – створення, впровадження та розвиток комп'ютерно-орієнтованого освітнього середовища на основі інформаційних систем, мереж, ресурсів і технологій, побудованих за допомогою сучасної обчислювальної і телекомунікаційної техніки.

Сутність дослідження. Загально-дидактичні і спеціальні умови застосування засобів навчання на уроках історії, які було використано для визначення основних видів навчальної діяльності учнів та вчителів, форм подання навчального матеріалу та особливостей комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання, дали змогу окреслити коло завдань, які можна ефективно реалізувати із застосуванням зазначених засобів. Основними з них є: створення і використання засобів унаочнення навчального матеріалу, які важко або неможливо реалізувати жодним з традиційних засобів навчання (комп'ютерні динамічні моделі, емулятори об'єктів вивчення, гіпермедійні системи, використання яких забезпечує компактне зберігання, пошук та відтворення відео- та аудіо матеріалів навчального призначення); створення віртуальних діяльнісних середовищ, використання яких надає можливості користувачеві (учневі, вчителю) виконувати дії над знаково-символьними моделями об'єктів вивчення, здійснювати унаочнення цих моделей шляхом перетворення їх на динамічні моделі, виконання дії над отриманими моделями з використанням результатів їх аналізу, їх доповнення, заснованого на когнітивному осмисленні. ефективний моніторинг навчального процесу, який базується на використанні програмно-апаратних засобів визначення рівня навчальних досягнень учнів та відповідних (програмно та програмно-апаратно реалізованих) засобах і способах накопичення, зберігання, опрацювання, аналізу та інтерпретації отриманих даних, створення максимально об'єктивної бази для формування вчителем оцінювального судження [1]. До числа найневідкладніших проблем, які потребують теоретичного і експериментального обґрунтування і вирішення, можна віднести: визначення мети створення і застосування у навчальному процесі комп'ютерно-орієнтованих методичних систем навчання конкретних навчальних предметів; розробку методичних прийомів поєднання

індивідуальних, групових і колективних форм комп'ютерно-орієнтованого навчання; розробку способів використання засобів навчання, які б забезпечували активізацію навчально-пізнавальної діяльності учнів, розвиток їх самостійності; розробку засобів навчання і методику їх застосування, спрямованих на реалізацію ефективного моніторингу навчального процесу та організацію ефективного управління під час проведення уроків історії; визначення правильних педагогічно доцільних і обґрунтованих пропорцій між комп'ютерно-орієнтованими і традиційними формами навчання; формулювання та перевірку психолого-педагогічних вимог до педагогічних програмних засобів на всіх етапах навчального процесу; розробку ефективних форм управління навчально-пізнавальною діяльністю з орієнтацією на інформаційно-комунікаційні технології [2].

Висновки. Таким чином, можна з упевненістю стверджувати те, що активне використання вчителем програмного забезпечення для систематизації навчально-методичного та дидактичного матеріалів до підготовки і проведення уроків історії та й взагалі під час педагогічної діяльності загалом значно полегшить роботу викладача, автоматично сприятиме росту його професійних навичок та зменшить відставання від сучасних вимог реальності, якими, на жаль, зараз часто нехтують і недооцінюють їх значення для навчально-виховного процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1.Шевчук С.С. «Сучасний урок в педагогічній та організаційно – методичній діяльності керівних кадрів ПТНЗ /С.С.Шевчук, І.Є.Сілаєва/ Методичні рекомендації. – Донецьк: ДІПО ІПП, 2003.

2.Шевчук С. С. Аналіз уроку та його значення для мотивації діяльності педагога/ С.С.Шевчук, І.Є.Сілаєва/ Методичні рекомендації. – Донецьк ДІПО ІПП, 2003.

Жук Валерія,

Студентка 1 курсу

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Науковий керівник: **Кравченко Н.В.**

к. ф.-м. н., доцент (БДПУ)

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В КОРЕКЦІЙНО – РОЗВИВАЮЧОМУ НАВЧАННІ

Актуальність. Інформаційні комп'ютерні технології стали перспективним засобом корекційно-розвиваючої роботи з дітьми, що мають порушення мови. Впровадження комп'ютерних технологій сьогодні є новим ступенем у освітньому процесі.

Ступінь досліджуваності проблеми. В основу використання інформаційних комп'ютерних технологій у вітчизняній педагогіці покладені базові психолого-педагогічні та методологічні положення, розроблені Л.С.

Виготським, П.Я. Гальперінім, В.В. Давидовим, А.В. Запорожцем, А. Н. Леонтьєвим, А.Р. Лурія, Д. Б. Ельконін та ін Вітчизняні та зарубіжні дослідження з використання комп'ютера в корекційно-освітньому процесі переконливо доводять не тільки можливість і доцільність цього, а й особливу роль комп'ютера в розвитку інтелекту, мови і в цілому, особистості дитини (С. Новосьолова, Г. Петку, І. Пашеліте, С. Пейперт, Б. Хантер та ін.)[1].

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є розробка методичних рекомендацій з використання інформаційних комп'ютерних технологій в корекційно-розвиваючому навчанні дітей із загальним недорозвиненням мовлення. Для досягнення мети і завдань дослідження використовують наступні методи: теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури; вивчення та аналіз педагогічної та медичної документації [2].

Сутність дослідження. Впровадження комп'ютерних технологій сьогодні є новим ступенем у освітньому процесі. Вчителі-логопеди загальноосвітніх шкіл активно включилися у процес широкого використання інформаційних комп'ютерних технологій у своїй практиці. Використання комп'ютера в логопедичній роботі сприяє активізації мимовільної уваги, підвищення мотивації до навчання, розширенню можливостей роботи з наочним матеріалом, що допомагає при досягненні поставлених цілей і завдань корекційно-розвивального навчання на логопедичних заняттях і в цілому оптимізує роботу вчителя на уроці .

У корекційній роботі з дітьми можна використовувати низку популярних логопедичних комп'ютерних програм, зокрема:

- Ігри для Тигри;
- Вчимося говорити правильно;
- Логопедичні уроки.

Спеціалізовану комп'ютерну логопедичну програму «Ігри для Тигри» використовують для корекції загального недорозвитку мовлення у дітей середнього та старшого дошкільного віку. Ця програма дає нам змогу забезпечити системний підхід до корекції мовленнєвих порушень у дітей .

Однією з улюблених комп'ютерних логопедичних програм є програма «Вчимося говорити правильно». Така програма сприяє розвитку у дошкільників звукової і зорової пам'яті, уваги . Спрямовує на розвиток навичок розпізнавання і правильної вимови звуків, формуванню в дітей зв'язного мовлення, вміння граматично правильно узгоджувати слова між собою, складати з них речення.

Ще одна комп'ютерна програма, яку можна активно використовувати в роботі з дітьми, має назву «Логопедичні уроки». Приступаючи до розв'язання будь-якого завдання, дитина спочатку має пояснити, як вона зрозуміла його, лише після цього розв'язувати. Відтак дитина обов'язково обґрунтовує свою відповідь, пояснює, чому саме такий вибір зробила [2].

Основні висновки. Корекційно-виховна робота з дітьми, що мають мовні порушення, передбачає використання спеціалізованих або адаптованих комп'ютерних програм (головним чином навчальних, діагностичних і розвиваючих). Ефект їх застосування залежить від професійної компетенції педагога, вміння використовувати нові можливості,

включати інформаційні комп'ютерні технології в корекційно-розвиваючому навчанні в систему навчання кожної дитини.

ЛІТЕРАТУРА

4. Нові інформаційні технології в логопедичній роботі / Гаркуша Ю. Ф., Маніна Є.В., Черліна Н.А. // Логопед – 2004, № 2.

5. Використання інформаційних комп'ютерних технологій в корекційно розвиваючому навчанні дітей з [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://ua-referat.com> – Назва з екрану.

Мосійчук Мирослава,

студентка 1 курсу факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **Н.В. Кравченко,**
к.ф.-м.н., доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Актуальність. Інформатизація освіти суттєво впливає на зміст, організаційні форми, методи навчання, управління навчально-пізнавальною діяльністю. Інформатизація освіти передбачає широке ефективне впровадження і використання ІКТ у здійсненні освітньої, наукової і управлінської функцій, що притаманні освітній галузі. Сайт школи є одним із інструментів забезпечення навчальної та позаурочної діяльності є публічним органом інформації. Він поєднує в собі процес збору, обробки, оформлення, публікації інформації з процесом інтерактивної комунікації і в той же час презентує актуальний результат діяльності школи.

Мета і методи дослідження розробити сайт школи для розвитку єдиного інформаційного освітнього простору.

Сутність дослідження. Сайт школи – це офіційне представлення школи в Інтернеті, що містить різноманітні дані про даний загальноосвітній заклад, інформацію про вчителів, учнів, випускників. На сьогоднішній день сайт виконує роль незамінного помічника в наданні необхідної інформації. До складу контенту шкільного сайту входять наступні блоки: інформаційний блок, структура школи, розклад занять, обов'язки учнів, вчителі, випускники, фотоальбом, спорт НВК, ЗНО. На сайті можна розміщувати будь-яку інформацію школи, яка потрібна учням чи вчителям чи інформацію, яка зацікавлює громадськість, батьків учнів, вчителів та школярів. За допомогою шкільного сайту, школа отримує можливість представити себе, свій колектив та досягнення далеко за межами регіону.

На даний час у всесвітній мережі існує небагато безкоштовних хостингів, які допомагають створити повноцінний веб-сайт та розмістити його на своїх серверах. За цю послугу власники сайтів платять постійним розміщенням рекламних банерів на сторінках своїх ресурсів. Звісно, під час перегляду веб-сторінки рекламу можна відключити, але це є деякою

незручністю. Саме тому зручно використовувати Google Blogger. За допомогою Google Blogger було розроблено сайт для Зарічненської загальноосвітньої школи I-III ступенів Зарічненської районної ради Зарічненського району Рівненської області [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Зарічненська загальноосвітня школа [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zarichnensckynvk.blogspot.com/> – Назва з екрану.

Дмитро Назімов,
студент 6 курсу факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Л. В. Горбатюк**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ЛЕКЦІЯ ЯК КАТЕГОРІЯ ДИДАКТИКИ

Основними формами організації навчального процесу у вищій школі є лекції, семінарські, лабораторні, практичні заняття, самостійна робота студентів, позааудиторна (виробнича) практика. Головною ланкою дидактичного циклу є лекція (лат. *lectio* – читання) – систематичне, наукове і послідовне викладення навчального матеріалу, будь-якого питання, теми, розділу, предмету, методів науки, що з'явилася у Стародавній Греції і набула розвитку в Стародавньому Римі і в середні віки. Лекції бувають навчальними (одна з основних форм навчального процесу й один з основних методів викладання у ВНЗ) і публічними (одна із основних форм пропаганди й поширювання політичних і наукових знань).

Для сучасного етапу розвитку освіти в Україні характерні інтенсивні пошуки нового в теорії та практиці навчання. Триває процес апробації нових активних форм і методів, що активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів [1; 4].

Методичні питання класифікації лекцій, етапів їх підготовки та проведення були висвітлені у дослідженнях низки педагогів. Особливої уваги заслуговують наукові праці А. Хуторського, А. Столяренка, В. Фокіна та ін.

Однак потребує додаткового висвітлення наукове дослідження проблеми особливостей лекційного методу у вищих навчальних закладах. Це і є предметом нашого дослідження. Основними методами, що використані у нашому дослідженні, є описовий, статистичний, структурного і функціонального аналізу.

Суттєвими перевагами лекції є такі: лекція дає можливість реалізувати одну зі стрижневих ідей гуманної педагогіки (творча співпраця педагога зі студентами, спільна емоційна взаємодія); лекція активізує мисленнєву діяльність студентів; у лекції акумульовано великий обсяг наукової інформації з урахуванням новітніх досягнень тієї чи тієї науки; у процесі читання лекції можна врахувати специфіку професійної підготовки студентів, їхні інтереси; зміст лекції, процес читання містять у собі значні виховні можливості з погляду розвитку інтелекту студентів, формування

морально-духовних якостей, культури спілкування, становлення професійної культури майбутніх фахівців; лекція вирізняється своєю економічністю: за порівняно короткий час можна отримати значний обсяг наукової інформації; участь студентів у педагогічному дійстві, яке називається лекцією, є корисною школою для тих, хто у майбутньому буде займатися науково-педагогічною діяльністю; лекція слугує своєрідним дороговказом для студентів, компасом у неосяжному морі наукової інформації; лекція незамінна, коли має місце дефіцит літератури [1; 5].

Варто назвати і певні типові недоліки лекції: інформація, яку подає викладач, спрямована, в основному, на слухову пам'ять студента; великі потоки слухачів (понад 50) позбавляють викладача можливості ефективно управляти розумовою діяльністю студентів; студенти молодших курсів слабо володіють методикою і технікою сприймання змісту лекції та конспектування; лекція певною мірою привчає студента до пасивного привласнення чужих думок, не стимулює тягу до самостійного навчання, не забезпечує індивідуального, диференційованого підходу до навчання [2; 3].

Таким чином, лекція – усний виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу, її практикують у старших класах. Лекції читають на визначені теми. Наприклад, про життєвий і творчий шлях письменника – з курсу літератури; з історії – на теми, присвячені аналізу причин та наслідків важливих історичних подій; з природничих дисциплін – на теми, які потребують розкриття сутності певних теорій тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України : Історія. Теорія / А. М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998.
2. Мацько Л. І. Риторика : навчальний посібник / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – К. : Вища школа, 2003.
3. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / за ред. О. Г. Мороза. – К. : НПУ ім. М. Драгоманова, 2001.
4. Основы педагогики и психологии высшей школы / под ред. А. В. Петровского. – М. : Изд-во МГУ, 1986.
5. Хуторской А. В. Эвристическое обучение : Теория, методология, практика / А. В. Хуторской. – М. : Международная педагогическая академия, 1998. – 266 с.

Євгеній Олексенко,

студент 6 курсу факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **Н.В. Кравченко,**

к.ф.-м.н., доцент (БДПУ)

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДАНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ МІР ЖАККАРА

Актуальність. В сучасних умовах застосування нових альтернативних підходів до формування і прийняття високоякісних рішень в різних сферах суспільного життя неможливе без використання

інформаційних систем. Причинами впровадження інформаційних технологій є зростаюча роль таких технологій практично в кожній галузі діяльності суспільства та зростаюча потужність таких технологій. Застосування сучасних підходів на основі інформаційних технологій дає можливість використовувати обчислювальні потужності комп'ютерів для виконання розрахунків, обробки, аналізу і прогнозування даних в режимі реального часу, для допомоги у прийнятті рішень.

Ступень досліджуваності проблеми. Серед науковців, які вивчали порівняльний аналіз даних, можна виділити роботи Н.В. Кожемякіна, М.М. Пономаренко, А.А. Зеленський [3]. Однак проблема порівняльного аналізу даних за допомогою мір Жаккара є недостатньо вирішеною та потребує подальшого дослідження.

Метою роботи є огляд методів, що використовуються при розробці рекомендаційних систем на основі колаборативної фільтрації. **Головною задачею** є визначення оптимальності і точності роботи алгоритмів, що використовуються при розробці рекомендаційних систем на основі колаборативної фільтрації. Об'єктом дослідження є алгоритми для визначення подібності між множинами об'єктів. Предметом дослідження є методи і засоби проведення дослідження визначення подібності між множинами об'єктів.

Сутність дослідження. Для визначення подібності між користувачами чи об'єктами можна використовувати такі підходи: відстань Евкліда, Хеммінга; кореляція Пірсона; коефіцієнт Жаккара.

Розрахунок евклідової відстані – один з найпростіших способів обчислення оцінки подібності. Об'єкти представляються у виді координатних осей. В кожній системі координат розташовуються точки, які відповідають користувачам. Близькість точок відображає схожість вподобань користувачів.

Відстань, обчислена за мірою Хеммінга, відображає схожість між користувачами, а саме, чим менша відстань, тим більше користувачі схожі між собою. Для зручності обчислень, використовують модифіковану формулу, яка повертає значення від 0 до 1, якщо значення дорівнює 1, вподобання двох користувачів повністю співпадають.

Колаборативна фільтрація на основі подібності користувачів має високу точність. Проте, недоліком даного підходу є висока ресурсомісткість (вимога до пам'яті) і складність (кількість обчислень, потрібне для отримання рекомендації). До того ж обчислення ступеня схожості може вираховуватись тільки в реальному часі, оскільки дані про поточну транзакцію є доступними тільки в момент обчислення рекомендації. Тому даний підхід може застосовуватись до відносно невеликих баз даних.

Коефіцієнт кореляції – це міра того, на скільки добре два набори даних лягають на пряму. Коефіцієнт кореляції Пірсона також називають тісністю лінійного зв'язку [1]. Істотними недоліками можна вважати коефіцієнту кореляції Пірсона: нестійкість до викидів.

Міра Жаккара — бінарна міра подібності, запропонована Полем Жаккаром в 1901 році. Запропонований метод здобув поширення і нині використовується для оцінки подібності скінченних множин, в інформації,

для пошуку подібних документів, плагіату, тощо. Коефіцієнт Жаккара двох множин X та Y дорівнює відношенню кількості елементів перетину множин до кількості елементів їхнього об'єднання. Проте, виникає досить вагома проблема, якщо у вибірці присутній об'єкт з досить великою $\text{sim}(x, y)$ серед респондентів. Система буде рекомендувати даний об'єкт усім респондентам, тим самим не демонструючи, інші подібні варіанти, що мають меншу «популярність» проте більше відповідають подібності.

Основні висновки. Проаналізувавши алгоритми для виявлення подібності між об'єктами: кореляція Пірсона, Евклідова відстань і коефіцієнт Жаккара, було виявлено що дані методи не є оптимальними для застосування в рекомендаційних системах, як незалежні методи, і матимуть результатами лише за умови застосування гібридних систем з участю даних методів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Toby Segaran. Programming Collective Intelligence. – Sebastopol: O'Reilly Media, Inc., 2007. – 360 с.
2. Коефіцієнт Жаккара [Електронний ресурс] //Режим доступу до матеріалу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Коефіцієнт_Жаккара
3. Порівняльний аналіз ефективності методів стиснення даних при кодуванні символів великих алфавітів [Електронний ресурс] //Режим доступу до матеріалу: http://www.hups.mil.gov.ua/periodic-app/article/13682/soi_2015_9_18.pdf

Панченко Олександр

студент 6 курсу факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти

Науковий керівник: асистент кафедри КТУНІ

Лаврик В.В.

КРОСПЛАТФОРМЕНІЙ ДОДАТОК ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТУ В ТЕКСТОВИХ ПРОЦЕСОРАХ З МОЖЛИВІСТЮ ПЕРЕВІРКИ НА УНІКАЛЬНІСТЬ ТЕКСТУ

Актуальність. У даний час існує гостра проблема яка полягає в підвищенні оригінальності тексту. Тому багато людей беруть натхнення в своїх зарубіжних колег, а текст який написаний на іншій мові якщо переводити через існуючі сервіси дуже не зручно – вони втрачають форматування, яке створене спочатку в оригінальному документі. Також процес редагування після перекладу займає дуже багато часу і не завжди є можливість коректно перекласти цей текст і зробити його унікальним [1].

Мета. Реалізація додатка для перекладу тексту у текстовому редакторі не виходячи з нього і перевірка його на унікальність з можливістю збільшення унікальності шляхом використання слів-синонімів.

Сутність дослідження. Даний проект дозволить всім користувачам дуже швидко редагувати і перекладати тексти не виходячи з текстового процесора. Існує дуже багато текстових процесорів унікальних за своєю

природою. За допомогою API онлайн перекладачів і сервісів для перевірки текстів на унікальність буде реалізована інтеграція з текстовими процесорами з розширенням функціоналу який дозволяє підвищити унікальність або ж зробити абсолютно унікальний текст без значних зусиль користувача [2].

Рішення описаної проблеми реалізовано на практиці з використанням сервісів Microsoft <https://www.microsoft.com/cognitive-services/en-us/apis>. Вони реалізовані з використанням нейронних мереж і машинним навчанням, що дозволить набравши критичної ваги оброблених текстів робити їх дійсно унікальними. Реалізована програмна інтеграція з усіма популярними ОС: Андроїд, Віндовс, Лінукс, Макінтош. Також на початковому етапі зроблена інтеграція з MS Office and Libreoffice тому, що вони є найпопулярнішими текстовими редакторами і займають велику частку ринку IT- розробок. Надалі налагодити всі помилки і довівши весь процес до «ідеалу» Зараз проект дозволяє будувати унікальні тексти по заданій тематиці [3].

Висновки. Реалізація проекту дозволить будувати реферати, курсові роботи, наукові статті, наповнювати унікальним контентом сайти – а це є головним боєм зараз для багатьох користувачів. Також дуже швидко редагувати текст з перекладом і перевіркою унікальності написаної роботи. Таким чином, усі зацікавлені особи зможуть займатися більше часу наукою а не редагуванням тексту, а користувачі будуть мати більше унікального контенту на сторінках Інтернету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Oracle Documentation Database Library [Електронный ресурс] – Режим доступа: http://docs.oracle.com/cd/E11882_01/index.htm
2. Дейт К. Дж. Введение в системы баз данных = Introduction to Database Systems. – 8-е изд. – М.: «Вильямс», 2006. – 1328 с. – ISBN 0-321-19784-4
3. Clare Churcher. Beginning Database Design From Novice to Professional – 2 edition. Publisher: «Apress», 2012. – 252p. – ISBN-10 1430242094.

Максим Підсадний,

студент 1 курсу

факультету фізико-математичної,

комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **Г.М. Алєксєєва**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ ОФІСНИХ ДОДАТКІВ У ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНОЇ, КОМП'ЮТЕРНОЇ ТА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Актуальність. У сучасному житті математика посідає дуже значну нішу разом з комп'ютерними технологіями. Але зазвичай вони застосовуються окремо одне від одного. Але чи не практичніше комбінувати

ці взаємопов'язані галузі? У наш час як для учня та студента постають такі питання: як швидше зробити домашнє завдання? Як здивувати вчителя або педагога? При сучасній системі освіти в різних закладах виділяють різне навантаження на вивчення математичних програмних засобів та й інформатиці в цілому. Тобто у декого може бути декілька годин з інформатики в неділю, а у декого на місяць. Та навіть це не гарантує вивчення програмних засобів на тому рівні, щоб учень міг їх використати на практиці. Звичайно зараз багато комп'ютерних технологій використовуються з математичними цілями, а саме такі програмні забезпечення, як: Mathcad, Mathematica, онлайн ресурси та багато іншого. Але опрацювавши данні з мережі інтернет було встановлено, що такий програмний пакет, як Microsoft Office майже не використовується. Розглянемо більш детально Microsoft Office Excel (у подальшому Excel) та його практичне використання в теорії ймовірностей.

Мета: використання офісних додатків в процесі професійного навчання студентів факультету фізичного виховання на прикладі обчислення ймовірності за формулою Бернуллі.

Сутність дослідження. Узагалі програма Excel дуже багатогранна та її можливо використовувати в різних як наукових так й промислових галузях. Приклад, що описується нижче, було вибрано не дарма, бо теорія ймовірностей має таке саме значення зі сторони науки, як й застосування в житті. Саме пропонована задача зустрічається в курсі вивчення теорії ймовірностей й у порівнянні виявляється, що розглядуваний метод ,можливо не для всіх, але в переважній більшості, є більш зрозумілим та швидким.

Будемо обчислювати ймовірність за формулою Бернуллі. У ній присутні три параметри: кількість випробувань – n , кількість успіхів або поява заданої події k та ймовірності успіху p . Розглянемо для прикладу таку задачу.

Гральну кістку підкидають 10 разів, знайти ймовірність того, що шістка випаде: а) 2 рази; б) 3 рази; в) 6 разів. У нас кількість підкидань 6. Так і за пишемо.

Підведемо курсор у комірку A2. Тепер натискаємо: Використовуємо «Формулы-> Другие функции -> Статистические-> БИНОМ.РАСП.» З'явилося вікно. Заповнюємо його. У нас кількість успіхів записано в комірці A1. Пишемо A1. Кількість випробувань дорівнює 10, так задано в умові задачі. Ймовірність успіху дорівнює $1/6$, так як нас цікавить випадіння одного числа, а саме шістки. Нам необхідна кожна ймовірність окремо, тобто ймовірність того, що серед випадених чисел немає шістки, ймовірність того, що одна шістка й так далі. Тому в строку «Интегральная» записуємо «Ложь». Це важливо!

Натискаємо ОК. Бачимо, що комірка A2 заповнилася. Це перший успіх. Ми знайшли ймовірність того, що випала одна шістка.

Рис. 1. Фрагмент обчислення ймовірності за формулою Бернуллі засобами Microsoft Office Excel

Підводимо курсор у комірку B2. Знову натискаємо «Формулы-> Другие функции -> Статистические-> БИНОМ.РАСП.» Знову з'явилося таке вікно. Ми вже обчислюємо другу ймовірність, тобто ймовірність того, що шістка випала два рази. Це значення знаходиться в комірці B1. Тому в строку «Число_успехов» пишемо B1. Усе інше без змін.

Натискаємо ОК. Уже й друга комірка заповнена. Тепер виділимо ці дві комірки та підведемо курсор у правий нижній кут (як показано на картинці). При цьому курсор там перетворюється на хрестик. Тримаємо натиснутою ліву клавішу миші та ведемо вправо до тих пір, поки не виділяться усі необхідні комірки. У даному випадку до числа 6.

Комірки заповнилися автоматично. Ми обчислили ймовірності за формулою Бернуллі за допомогою Excel.

Це і є шукані ймовірності в чому переконалися зіставивши з аналогічним прикладом розібраним на лекції з теорії ймовірностей. Саме такий метод розв'язування є більш практичним для студентів, оскільки дана дисципліна вивчається принаймні один семестр й подібні завдання неодноразово зустрічаються. Просто один раз зберігши цей Excel-документ з даним розв'язанням у подальшому пришивидшується розв'язок подібних завдань простою заміною відповідних значень. Так і в подальшому житті навичка використовувати програмне забезпечення Microsoft Office Excel значно підвищує можливі методи розв'язання відповідних завдань.

Висновки. Використання офісних додатків у професійному навчанні студентів факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти не вимагають особливих зусиль, зручні у використанні, зокрема для обчислення ймовірності за формулою Бернуллі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грег Перри. Microsoft Office 2007. Все в одном. / М.:Диалектика, 2008. – 608 с.
2. Інформаційні системи і технології: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Г. Карпенко, В. В. Попов, Ю. А. Тарнавський, Г.А. Шпортюк. – К.: МАУП, 200?. – 192 с.
3. Карпенко С. Г., Иванов Е. О. Основы информационных систем та технологій: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2002. – 260 с.

Анастасія Пройчева,

Студентка 6 курсу
Факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Л. В. Горбатюк,**
к. п. н., доц. (БДПУ)

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОБЛЕМНОГО ВИКЛАДУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Актуальність методу. Метод проблемного викладу на відміну від традиційного надає студентам можливість самостійного пошуку і відкриття і, що найголовніше, забезпечує розвиток пізнавальної самостійності студентів, їхньої творчої активності. Він спрямований на те, щоб сформувати у студентів необхідну систему знань, умінь і навичок, а також досягти високого рівня розвитку здатності до самонавчання, самоосвіти.

Ступінь дослідження. Розробкою різних аспектів проблемного навчання займалися багато вчених і практиків: М.М. Скаткін, І.Я. Лернер, Н.А. Менчинська, М.А. Данилов, Ю.К. Бабанський, М.І. Махмутов, А.М. Матюшкін, А.В. Хуторський та багато ін.

Мета дослідження. Проаналізувати особливості використання методу проблемного викладу при у вищому навчальному закладі.

Методи дослідження. Аналіз методичної, педагогічної та спеціалізованої літератури з теми дослідження

Головним завданням проблемного викладу є:

- 1) розвиток мислення і здібностей студентів, розвиток творчих умінь;
- 2) засвоєння студентами знань, умінь у ході активного пошуку вирішення проблем, в результаті ці знання, вміння міцніші, ніж при традиційному навчанні;
- 3) виховання активної, самостійної, творчої особистості студента, що вміє бачити, вирішувати нестандартні професійні проблеми.

Головною і характерною ознакою проблемного викладу є проблемна ситуація.

В основі її створення лежать наступні положення:

- процес мислення має своїм джерелом проблемну ситуацію;
- проблемне мислення здійснюється, насамперед, як процес вирішення проблеми;
- умовами розвитку мислення є придбання нових знань шляхом вирішення проблеми;
- закономірності мислення та закономірності засвоєння нових знань значною мірою збігаються.

Сутність проблемного викладу зводиться до того, що в процесі навчання докорінно змінюється характер і структура пізнавальної діяльності студента, що приводить до розвитку творчого потенціалу особистості студента.

Головна мета проблемного викладу – стимулювати пізнавальну діяльність студента, відводячи його від стандартів мислення і застосовуючи

раніше отримані знання і особистий досвід на практиці в цікавій для студента формі з непередбачуваним заздалегідь фіналом. Власні висновки і докази, здобуті студентами досвідченим шляхом, завжди цікаві і переконливі.

Метод проблемного викладу навчального матеріалу передбачає створення проблемної ситуації, допомогу студентам у її виділенні, прийнятті проблемного завдання та спільного його розв'язання. У проектно-технологічній підготовці з трудового навчання його використовують на заняттях в навчальних майстернях і на перших практичних та лабораторних заняттях. Застосовуючи цей метод, викладач показує і формує у студентів зразки наукового пізнання, наукового вирішення проблемної ситуації. Вони беруть участь у прогнозуванні наступного кроку мислення, проведенні дослідів. Цим вони залучаються до способів пошуку знань, формують переконаність в істинності отриманих знань [1].

У процесі проведення лекції з використанням методу проблемного викладу виділяють чотири етапи: аналітичний, орієнтаційний, композиційний та редакційний.

Перший етап – аналітичний, пов'язаний з аналізом теми з точки зору актуальних питань та проблем, що містяться в ній, виявляю ряд нових категорій та понять, які необхідно розглянути;

Другий етап – орієнтаційний – включає в себе такі елементи:

- визначення емоційного настрою аудиторії;
- формування основних завдань теми лекції;
- формулювання головних тез проблемної лекції, що мають

становити собою лаконічні відповіді на конструктивні запитання лекції;

Третій етап – композиційний (побудова лекції згідно з єдиною композицією та загальним планом).

Четвертий етап – редакційний (удосконалення тексту лекції з урахуванням способів розв'язання різних проблемних ситуацій), що стимулює пізнавальну діяльність студентів і стиль спілкування викладачів [2].

Метод проблемного викладу широко використовується у вивченні технічних дисциплін, математики, інформатики, оскільки розвиває у студентів мислення, творчу ініціативу. Мислити людина починає, коли у нього з'являється потреба щось зрозуміти. Мислення починається з проблеми чи питання, з подиву чи здивування, з протиріччя. Як пише Лернер І.Я., «зістом проблемного завдання є проблема, в основі якої лежить суперечність між відомим і шуканим, що знаходять за допомогою системи дій розумового або практичного характеру» [3, с.43-44]. Майбутньому викладачеві необхідно підготуватися до такої організації навчального процесу, щоб студенти на занятті постійно відчували потребу в оволодінні новими знаннями, долали посильні їм труднощі.

Висновок. Отже, проблемне навчання – це тип навчання, у якому поєднуються систематична самостійна пошукова діяльність студентів з засвоєнням знань та система методів побудована з урахуванням визначення мети й принципу проблемності.

Переваги: забезпечує особливий тип мислення, глибину переконань, міцність засвоєння знань і їх творче використання у практичній діяльності.

Недоліки: меншою мірою, ніж інші типи навчання застосовані для формування практичних умінь і навиків; вона вимагає великих витрат часу для засвоєння одного й того ж обсягу знань при використанні інших методів навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кробинець С.С., Коломієць Ю.В. Поняття проблемного викладу та проблемної ситуації як педагогічної категорії. / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/27_NNM_2009/Pedagogica/52571.doc.htm
2. Шапран Ю.В. Використання проблемного навчання у формування здорового способу життя майбутніх викладачів. / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Gvphkdp/2012_27/329_334.PDF
3. Лернер І.Я. Головне в процесі навчання / І.Я. Лернер – 1991. – № 4. – с.43-44

Валерія Руденко,
студентка 2 курсу

гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Г.М. Алексєєва**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИЧНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ДИНАМІКИ ЧИСЕЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Актуальність полягає в тому, що прогнозування динаміки чисельності населення України є важливою складовою економічного розвитку держави. Сучасний стан його зумовлено кризовим станом сільського населення, яке скорочується по зростаючій прогресії, гостротою демографічних проблем, характерних для сільської місцевості. Щоб уникнути політичні та економічні наслідки необхідно використовувати комп'ютерні статистичні програми для прогнозування динаміки чисельності населення.

Мета – спрогнозувати можливу динаміку чисельності населення с.Преслав засобами комп'ютерних статистичних програм.

Зазначена мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань: визначити програмне забезпечення статистичних завдань; проаналізувати поло-вікову структуру населення с.Преслав протягом останніх 20 років; дати оцінку демографічним процесам на селі з огляду на можливі зміни чисельності в майбутньому; досліджувати можливі перспективи покращення демографічної ситуації в регіоні.

Сутність дослідження. Населення с.Преслав в період з 1994 по 2014 рік. Предмет дослідження: зміни статеві-вікової структури сільського населення в період з 1994 по 2014 рік.

Від статеві-вікової структури населення залежить як здатність до відтворення і характер демографічних процесів, так і здатність до економічної активності. Вікова структура є своєрідною характеристикою

режиму відтворення населення, результатом його розвитку в минулому і самостійним компонентом його розвитку сьогодні.

Станом на 1 січня 2015 року чисельність населення села Преслав становить 1530 осіб, що проживає в 552 сільських подвір'ях. Село займає площу 286 га. Використавши архівні статистичні дані амбулаторії на основі сімейної медицини, ми склали таблиці статеві-вікової структури населення с. Преслав в 1994 і 2014 році, побудували статево-піраміди. Методом накладання статево-віковою піраміди населення села 1994 року на поло-вікову піраміду 2014 року ми порівняли динаміку кількості населення в усіх вікових групах.

Рис. 1. Динаміка кількості населення с.Преслав

Відбулося загальне зменшення кількості населення обох статей. Піраміда 1994 р порівнянні з пірамідою 2014 р має ширшу основу, що обумовлено значно вищим показником народжуваності (1994 г. – 10,8 ‰; 2014 року – 5,9 ‰). За 2014 р підставу піраміди значно звужена, а її верхня частина, на яких зображено населення старших вікових груп розширено. Головні пропорції вікових груп в складі наявного населення 1994 і 2014 р змінюються таким чином: частка дітей у віці до 14 років зменшується з 328 (16,6%) до 212 (13,8%) осіб, працездатне населення 15-59 років також зменшується з 1286 (65%) 916 (60%), кількість населення у віці 60 років і старше збільшується з 357 (18%) 402 (26,2%) осіб. На території с.Преслав відбувається процес старіння населення. Протягом останніх 20 років спостерігається негативний природний приріст, який призводить до депопуляції.

У с.Преслав, як і в Україні в цілому, спостерігаються статеві диспропорції. Питома частка чоловіків в 2014 році становить 43,7%, а питома частка жінок – 56,3%. За кількістю жіноче населення переважає чоловіче на 190 осіб (12,6%). Особливо негативні демографічні наслідки мають кількісні невідповідності в дитячих вікових групах до 14 років, в яких частка чоловічої і жіночої статі складає 52% і 48%, в молодих вікових групах 15-29 (51% і 49%), 30-39 (48% і 52%) років.

Згідно з розрахунками чисельність населення скоротиться на 509 осіб. За попередні 20 років з 1994 по 2014 рік населення фактично зменшилася на 441 людини. У прогнозованому варіанті ми бачимо, що динаміка зменшення кількості населення збільшується. Якщо сучасні

демографічні тенденції на селі залишаться без змін, то село поступово очікує вимирання.

Висновок. Аналіз результатів дослідження впливу поло-вікової структури на динаміку чисельності населення с.Преслав протягом 1994 - 2014 року дав підстави зробити наступні висновки: чим більше диспропорція статевій структури населення, тим нижче народжуваність, і відповідно, нижча чисельність населення. Збільшення в структурі населення частки осіб старше 60 років деформує вікову структуру і також негативно впливає на динаміку чисельності населення

ЛІТЕРАТУРА

1. Матеріали досліджень інституту демографії та соціальної політики ім. М.В. Птухи 2014 рік – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.idss.org.ua/public.html>
2. Прогноз департаменту ООН з соціальних та економічних питань - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wik>
3. Державна служба статистики України. Демографічна ситуація в Україні у 2014 році – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/
4. Міграційні процеси в Україні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/society/435763-migratsiyniy-priirist-naselennya-v-ukrajini-zbilshivsya.html>

Павло Сидоренко,

студентк 6 курсу

Факультету фізико-математичної,

комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **О.В.Антоненко**, к.т.н., доцент (БДПУ)

РОЗРОБКА ЛАБОРАТОРНОГО СТЕНДУ АВТОМАТИЧНОЇ СИСТЕМИ ОРІЄНТАЦІЇ СОНЯЧНОЇ БАТАРЕЇ НА ОСНОВІ АПАРАТНО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ПЛАТФОРМИ ARDUINO

Актуальність. На сьогоднішній день енергетика є основою будь-яких процесів у всіх галузях народного господарства, головною умовою створення матеріальних благ, підвищення рівня життя людей. Таким чином, виникає необхідність навчання студентів енергозбереженню, та для більш ефективного засвоєння матеріалу, слід використовувати наглядні методи навчання, та лабораторні стенди.

Ступінь дослідженості проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства обсяг та складність інформаційних потоків досить велика і з кожним роком збільшується. Тому традиційна система навчання у вищих закладах потребує постійного удосконалення на основі сучасних досягнень науки та техніки, що пов'язано з покращенням методики організації та проведення навчального процесу. Важливим напрямом інтенсифікації навчально-пізнавального процесу є використання ТЗН, в тому числі лабораторних стендів.

Так, 90% всіх відомостей про навколишню дійсність людина отримує

за допомогою зору, 9% - за допомогою слуху та 1% - за допомогою інших органів відчуття. Ці дані ще раз підкреслюють, що додаткове завантаження візуального і слухового аналізаторів за допомогою технічних засобів навчання дає значну можливість засвоєння більшого обсягу інформації.

Мета і методи дослідження. Мета даної роботи - розробити лабораторний стенд для використання в процесі навчання студентів енергетичного профілю.

Сутність дослідження. Для розробки лабораторного стенду було обрано платформу Arduino, бо вона найбільш відповідала ціні та якості, необхідній для створення автоматичної системи орієнтації сонячної батареї.

Arduino - це електронний конструктор і зручна платформа швидкої розробки електронних пристроїв для новачків і професіоналів. Платформа користується величезною популярністю в усьому світі завдяки зручності і простоті мови програмування, а також відкритій архітектурі і програмного коду. Пристрої на базі Arduino можуть отримувати інформацію про навколишнє середовище за допомогою різних датчиків, а також можуть управляти різними виконавчими пристроями. Мікроконтролер програмується з інтегрованого середовища програмного забезпечення Ардуіно (IDE).

Рис.1 Плата Arduino UNO R3

Сонячна панель, (батарея 5.5В 0.6Вт 90мА), Arduino використовується для перетворення сонячної енергії в постійний електричний струм. На практиці може використовуватися для живлення різних проектів на мікроконтролерах або для зарядки акумуляторів. Для регулювання повороту макету автоматичної системи орієнтації використовувалися два фоторезистори. Для зміни напрямку сонячної панелі використовувався шаговий двигун.

Рис. 2 Лабораторний стенд автоматичної системи орієнтації сонячної батареї

Основні висновки. Отже, на основі викладеного можна зробити висновок, що розроблений лабораторний стенд, враховуючи його невисоку вартість й корисність, ефективно використовувати при викладанні дисципліни «Застосування комп'ютерних технологій в енергетиці» та "Енергоефективність та енергозбереження" при підготовці фахівців енергетичного профілю. Він сприяє кращому засвоєнню матеріалу, в якості наочності, та як результат підвищенню успішності студентів..

ЛІТЕРАТУРА

1. Коваленко Е.Э. Методика профессионального обучения. Учебник для инженеров-педагогов, преподавателей спецдисциплин системы профессионально-технического и высшего образования. – Х.: ЧП "Штрих", 2003. – 480 с.
2. Программируем микроконтроллер Ардуино [Электронный ресурс]// Электрон. дан. – Режим доступа: <http://electricalschool.info/spravochnik/poleznoe/1674-programmiruemyyj-kontroller-arduino.html>

Денис Соловійов,

студент 4 курсу

Факультет фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **М.П.Павленко,**
к.пед.н., доцент (БДПУ)

**СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ НАВЧАЛЬНИХ КУРСІВ ДЛЯ
ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ**

Актуальність. Створення електронних навчальних курсів (ЕНК) для організації змішаного навчання відкриває принципово нові перспективи і можливості для поліпшення процесів навчання і розвитку студентів. Під ЕНК розуміють навчальний ресурс електронного типу, відповідний навчальній дисципліні, що включає всі необхідні навчальні, допоміжні та контролюючі матеріали, а також методичні інструкції для організації роботи з курсом, який використовує комп'ютерні технології і засоби Інтернет. Основна мета розробки ЕНК – підвищення ефективності навчальної діяльності студентів за рахунок впровадження змішаного навчання та організації системи управління навчанням і самоосвітою студентів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вивчаючи різноманітні аспекти, пов'язані з організацією мережевого навчання засобами Інтернет-технологій, учені пропонують ефективні шляхи їх застосування у професійній підготовці майбутніх фахівців (В. Богомолів, Є. Гаєвська, І. Готська, Л. Грінберг, В. Маняхіна, Г. Можасєва, Л. Тітарєва, Є. Патаракін, П. Якушев, О. Якушин).

Мета і методи дослідження. Метою наукової роботи є визначення вимог до структури та змісту ЕНК. Головними методами дослідження є аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури з метою вивчення проблеми та визначення теоретико-методологічних основ дослідження

Сутність дослідження. Навчальна діяльність спрямована на освоєння певного навчального матеріалу. Як навчальний курс ЕНК містить:

- анотацію навчального курсу, навчальний план та програму дисципліни, що дозволяє робити навчання прозорим, тобто студент заздалегідь бачить обсяг навчання і кінцевий результат;

- навчальну інформацію у формі лекцій, наочно-ілюстрованого матеріалу (презентацій, аудіо-, відео-, фотоматеріалів, малюнків, схем,

таблиць), медіаресурсів (віртуальні лабораторії і майстерні), довідкових матеріалів (словники, тематичні довідники, онлайн-енциклопедії) і т.п.;

– методичні рекомендації щодо виконання практичних, самостійних робіт;

– посилання на інформаційні ресурси (навчальну та довідкову літературу, освітні сайти, навчальні та науково-популярні фільми);

– контрольно-вимірювальні матеріали (тестові завдання, кейс-завдання, навчальні завдання).

ЕНК повинен містити можливості управління навчальною діяльністю студентів, організацію руху до визначеної мети, моніторинг, контроль і оцінку якості навчальної діяльності, стимулювання виправлення помилок, підвищення рівня засвоєння навчальної дисципліни та формування передбачених навичок. Таку можливість дає розміщення ЕНК в системі управління навчанням, орієнтованої на організацію взаємодії між викладачем і студентами.

Перш ніж створювати ЕНК за окремо взятою дисципліною, необхідно визначити її дидактичні цілі і завдання, зміст, структуру і призначення, а також визначити основні види занять, на яких буде використаний конкретний ресурс. Як правило, процес створення ЕНК відбувається поетапно і займає досить багато часу.

Весь процес створення ЕНК можна розділити на кілька етапів:

1. Розробка навчально-методичного комплексу з навчальної дисципліни;

2. Створення майданчика на платформі Moodle для розробки ЕНК;

3. Структурування матеріалу електронного курсу на основі навчально-методичного комплексу у вигляді навчальних модулів і розміщення їх на майданчику;

4. Наповнення модулів ресурсами, що дозволяють помістити навчальний матеріал в електронному курсі та елементами, що дозволяють організувати навчання;

5. Тестування курсу.

Основні висновки. розробка ЕНК в системі управління навчання на платформі Moodle проходить через певні етапи, кожен з яких має свій зміст. Реалізація кожного етапу повинна бути спрямована на вирішення єдиного освітнього завдання: якісну підготовку висококваліфікованих фахівців, готових до постійної самоосвіти.

Література

1. Болюбаш Н. М. Фактори та умови формування професійної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційного середовища Moodle [Електронний ресурс] / Н. М. Болюбаш // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 3 (17). – Режим доступу : <http://www.ime.edu-ua.net/em17/emg.html>.

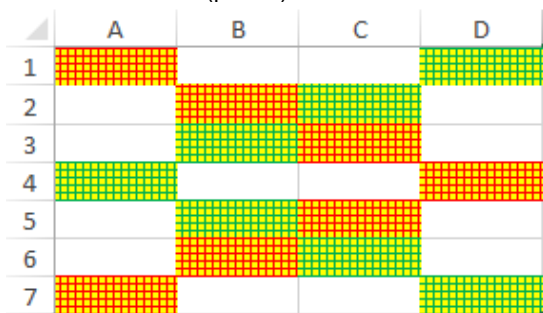
Олена Сорокіна,
студентка 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Г.М. Алексєєва**, к.пед.н.,
доцент (БДПУ)

ВПРОВАДЖЕННЯ ОФІСНИХ ПРОГРАМ В ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРІЇВ

Актуальність. У сучасному світі потреба в технологіях з кожним днем зростає. Будь це проектування, створення сайтів, таблиць та інше, все це вимагає знання основ інформатики. Для студентів істориків це не є таким актуальним, але початкові знання звичайних баз даних, процесів створення графіків і діаграм в Excel, наприклад, допоможуть нам для систематизації архівних даних або правильної і доступно подачі зведеної інформації з різної тематики тощо. Тому придбання навичок роботи з електронною таблицею Excel пакету Microsoft Office студентами спеціалізації історія стане відмінним доповненням для впровадження їх в свою майбутню професійну діяльність.

Мета – на практичних прикладах розглянути використання Excel у майбутній професійній діяльності студентів-гуманітаріїв напряму підготовки історія.

Сутність дослідження. Дизайн. Завдання «Дизайн за допомогою заливки та інших можливостей» (рис. 1).

	A	B	C	D
1	Red	Yellow	Red	Yellow
2	Yellow	Red	Yellow	Red
3	Yellow	Red	Yellow	Red
4	Red	Yellow	Red	Yellow
5	Yellow	Red	Yellow	Red
6	Yellow	Red	Yellow	Red
7	Red	Yellow	Red	Yellow

Рис. 1. Матриця «дизайн»

Розкриємо поетапне створення аналога: 1.) виділимо діапазон клітин A1; B 2; C3; D4; C5; B6; A7. За допомогою клавіші Ctrl (її слід затиснути), ми курсором виділяємо заданий нами діапазон; 2.) правою кнопкою миші викликаємо вікно «Завдань», обираємо «Формат клітин» «Заливка». В даному вікні ми вибираємо потрібні для нас параметри. В даному випадку колір візерунка - червоний, сам же візерунок нам потрібен «тонкий, горизонтальний картатий». Фон, на якому буде розташовуватися візерунок, в нашому випадку - жовтий. 3.) щоб закінчити перетворення клітин нам потрібно виконати дії за аналогічною схемою.

Наступне завдання. «Вивчення основних формул» (рис.2). Для того щоб мати загальне уявлення про основні обчислювальні функції Excel, варто спробувати використовувати їх різними шляхами.

	A	B	C	D	E	F	G	H
1								
2								
3		254	486	452	854	478	453	587
4		125	426	145	856	965	985	582
5		632	513	632	632	569	984	251
6		258	579	526	523	985	786	563
7		951	456	856	521	587	657	235
8		753	597	587	478	745	651	478
9		258	758	456	854	621	234	854

Рис.2.Матриця для роботи з обчисленнями

1. Щоб обчислити середнє арифметичне всієї матриці нам знадобиться формула = СРЗНАЧ (В3: Н9).

2. Для отримання максимального числа серед першого стовпчика використовуємо формулу = МАКС (В3: В9) (вводимо в вільній клітині, в якій бажаємо бачити результат), а для отримання максимального числа серед останнього стовпчика - = МАКС (Н3: Н9).

3. Для того щоб знайти мінімальне число серед кутових елементів нам знадобиться формула = МІН (В3; В9; Н3; Н9).

4. Щоб виконати це завдання з початку знайдемо мінімальний елемент матриці за допомогою формули = МІН (В3: Н9), після мксимальний елемент - = МАКС (В3: Н9). Коли ми знайшли ці числа, нам потрібно їх скласти. Для даної функції нам знадобиться формула = СУММ (координати клітин в яких максимальний і мінімальний елементи матриці) і натискаємо Enter.

5. За допомогою формули = РАХУНОК дізнаємося скільки у нас виділених клітин в матриці. Для цього вводимо формулу = РАХУНОК (В5: D9; C4: D4; E6: G9; H3), натискаємо Enter і отримуємо дані.

6. Суму квадратів чисел першого рядка можна знайти за формулою = СУММКВ (В3 * В9; C3 * C9; D3 * D9; E3 * E9; F3 * F9; G3 * G9; H3 * H9).

Висновок. Дана робота має практичну цінність як для студентів-істориків, так і для інших верств населення, які користуються комп'ютерними технологіями. Розкриті теми, обговорені завдання створюють загальну картину роботи Excel пакету Microsoft Office. Але це лише основні ази, які допоможуть надалі, кожному, хто зіткнеться з розробкою баз даних, з процесом створення графіків і діаграм в Excel, систематизацією архівних даних або правильною і доступною подачі зведеної інформації з різної тематики і т.д. Це говорить нам про те, як насправді потрібна ця розробка; як вона зможе полегшити роботу, залучити інтерес, сприяти саморозвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грег Перри. Microsoft Office 2007. Все в одном. / М.:Диалектика, 2008. – 608 с.
2. Информатика: Учебник для вузов / А.С. Грошев. – Архангельск, Арханг. гос. техн. ун-т, 2010. – 470 с.
3. Аверьянов Г.П., Дмитриева В.В. СОВРЕМЕННАЯ ИНФОРМАТИКА: Учебное пособие. / М.: НИЯУ МИФИ, 2011. — 436 с.
4. Информатика, базовый курс: учебное пособие для вузов / Под ред. С.В. Симоновича. – СПб.: Питер, 2000.

Руслан Чиняєв,

студент 4 курсу

Факультет фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **М.П.Павленко**,
к.пед.н., доцент (БДПУ)

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ В СИСТЕМІ MOODLE

Актуальність. Система Moodle дозволяє вивчати теоретичний матеріал і виконувати практичні завдання, але успіх подібного навчання, в більшості випадків залежить від бажань студента. З ростом популярності змішаної та дистанційної форм навчання, вимоги до системи Moodle зростають, здійснювати контроль знань стає все складніше, тому що система має недостатньо розвинутий інструментарій в цій області.

Ступінь досліджуваності проблеми. Безпосередньо проблемами використання електронного навчального середовища Moodle у навчальному процесі займалися А.В.Андрєєв, С.В.Андрєєва, І.Б.Доценко, А.М.Анісімов, В.І.Солдаткін, О.А.Щербіна та інші [2].

Мета і методи дослідження. Метою наукової роботи є дослідження можливостей удосконалення та розширення функціоналу оцінювання в системі Moodle. Головними методами дослідження є аналіз педагогічної, методичної та технічної літератури з метою вивчення проблеми та визначення теоретико-методологічних основ дослідження; методи збору інформації для виявлення якості засвоєння знань.

Сутність дослідження. Організація будь-якого навчального процесу складається з наступних елементів: управління, контроль і моніторинг. При розробці курсу та управлінні ним необхідно враховувати особливості використання змішаного методу навчання і індивідуальні особливості сприйняття представленого навчально-методичного матеріалу для студентів. Тому найбільш важливим і складним є контроль отриманих знань. Системі Moodle не вистачає аналітичного модуля, що дозволяє більш ефективно використовувати дану систему в автоматичному режимі. У процесі навчання накопичується велика база даних результатів тестування, яка не використовується для розвитку, як самої системи навчання, так і в методиці навчання.

Управління – це процес планування, організації, мотивації, контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти певних цілей [1].

Як правило, курс розділений на кілька розділів. Кожний розділ містить:

- лекції – теоретичний матеріал, який студент повинен вивчити в процесі роботи над цим розділом;
- лабораторні – кілька лабораторних робіт які студент виконує в установлений термін;
- контрольне завдання – підсумковий тест, який виконується в кінці вивчення модуля.

Так само курс може включати в себе курсову роботу або курсовий проект. В кінці курсу проходить залікове заняття або іспит. Лабораторні та тестові завдання стають доступні лише при переході в новий розділ. В системі є календар, який показує найближчі події, а також форум, на якому можна задати необхідні питання викладачу. Лекційні матеріали доступні відразу всі, по всьому курсу. У кожному розділі розміщуються посилання на літературу, яка може допомогти студенту розв'язувати завдання.

Даний підхід непоганий, але містить деякі недоліки, в основному пов'язані з тим, що вивчення матеріалу і виконання завдань відбувається віддалено і на це відводиться досить багато часу. З досвіду роботи в системі Moodle можна сформулювати наступні проблеми: складності в формалізації завдань практичних і лабораторних робіт; підсумкові тести виконуються один раз, при постійному використанні лекційного матеріалу, при цьому час на виконання тесту зазвичай обмежений, що сильно знижує ступінь засвоєння матеріалу; відсутня автоматична система відкриття методичного матеріалу, отже, календар з подіями не використовується в повному обсязі; представлена література в курсі не ефективна, адже не пов'язана з представленим методичним і теоретичним матеріалом (необхідна система автоматичного відображення посилань на літературу в рамках кожного курсу); немає аналізу причин низького рівня підготовки.

Основні висновки. Для покращення засобів оцінювання необхідна розробка модуля для системи Moodle, який аналізує зміну рівня знань протягом вивчення курсу і формує звіт про рівень підготовленості студентів з рекомендаціями й посиланнями на літературу.

Література

1. Информатизация образования: направления, средства, технологии: Пособие для системы повышения квалификации / Подобщ. ред. С.И. Маслова. – М. : Издательство МЭИ, 2004. – 868 с.
2. Кравець В. П. Положення про складові електронного навчального курсу, розробленого у системі MOODLE / В.П. Кравець. – Тернопіль : Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2010. – 13с.

Бідна Анастасія Вадимівна

Студентка 3 курсу

Факультету фізичного виховання

Науковий керівник:

С.М Писаренко, ст. викладач (БДПУ)

СПОСІБ ЖИТТЯ ТА СТАН ЗДОРОВ'Я СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність. Проблема формування, збереження та зміцнення здоров'я населення є одним із пріоритетних завдань держави, визнається чинником національної безпеки, стабільності і благополуччя суспільства. Особлива увага приділяється охороні здоров'я підростаючого покоління, у тому числі студентської молоді, що визначає рівень соціально-економічного благополуччя суспільства в найближчому майбутньому. Останнім часом все більшої актуальності набуває питання покращення стану здоров'я студентської молоді.

Ступінь досліджуваності проблеми. Останніми роками активізувалися дослідження з проблем здоров'я представників педагогічної думки (В. Бальсевич, Е. Казін, А. Лаптев). Учені дійшли висновку, що помітно погіршився стан здоров'я населення загалом, особливо студентської молоді.

Мета дослідження. теоретично обґрунтувати спосіб життя та стан здоров'я сучасної студентської молоді

Сутність дослідження. Розгляд наміченого нами питання передбачає в першу чергу визначення поняття здоров'я студентів.

Незважаючи на велику кількість точок зору на суть здоров'я, до теперішнього часу немає єдності підходів до його визначення та оцінки.

Перш за все, слід розрізняти індивідуальне здоров'я студентів і здоров'я студентської молоді.

При визначенні індивідуального здоров'я людини найчастіше використовують формулювання Всесвітньої організації здоров'я (ВООЗ): «Здоров'я – це стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороби або фізичних дефектів».

Сформувані, зберегти і зміцнити здоров'я кожного студента в період вузівської освіти, на який припадає «пік» функціонального дозрівання організму, стабілізації всіх його систем, – найважливіше завдання кожного вузу, поставлене сьогодні суспільством і державою.

Разом з тим факти вказують на те, що ця задача сьогодні не вирішується в належній мірі в період отримання молоддю вищої освіти.

За даними медичних обстежень, спеціальних опитувань і літературних джерел:

- на сто обстежених студентів доводиться до 95-96 і більше хвороб різної етіології;
- з 10 студентів 9 мають відхилення в стані здоров'я;
- до 50 і більше відсотків складаються на диспансерному обліку;

- кожен 5-й студент (на гуманітарних факультетах – кожен 3-й, а іноді навіть 2-й) віднесений до підготовчої, спеціальної медичної груп або звільнений за станом здоров'я від фізичних навантажень;

- понад 50% молодих людей, які навчаються у вищих навчальних закладах в нашій країні, не відповідають навіть середньому рівню державного стандарту фізичної підготовленості, який гарантує стабільне здоров'я.

Аналіз показує, що здоров'я студентської молоді в нашій країні істотно підривають велика схильність до спадкових хвороб, «шкідливі» чинники навколишнього середовища (забруднення повітря, води канцерогенними речовинами, підвищений радіаційний фон); несприятливі елементи способу життя: тютюнопаління, вживання алкоголю, наркотиків, безладний секс; погане харчування, нераціональна праця, психічні навантаження, пов'язані зі стресовими ситуаціями, низький рівень особистої гігієни, валеологічної культури, якості життя, побуту, пов'язані з недоліком матеріальних засобів, і т.п.

Основні висновки. Отже, критичний стан здоров'я студентів і причини, що його викликали, дають підставу зробити висновок про крайню актуальність пошуку дієвих заходів по зміцненню здоров'я студентської молоді нашої країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Присяжнюк С.І. Зміна показників біологічного віку студентів першого курсу залежно від обсягу фізичного навантаження // Теорія і практика фізичного виховання: Науково-методичний журнал. — 2006. — № 1-2. — С. 299-305.

2. Раевский Р.Т. Здоровье студенческой молодежи и пути его формирования в системе образования / Р.Т. Раевский, С.М. Канишевский, А.Ф. Попичко, В.Г. Лапко // Здоров'я і освіта: проблеми та перспективи: Матеріали III Всеукраїнської наук. — практ. конф. — Донецьк: ДонНУ, 2004. — С. 351-357.

3. Романенко В. Оцінка рівня соматичного здоров'я студенток 1-4 курсів вищих закладів освіти гуманітарного профілю // Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць у галузі фізичної культури та спорту. Вип. 7: У 3 т. — Львів: НВФ «Українські технології», 2003. — С. 234-238.

Анастасія Бідна,

студентка 3 курсу факультету фізичного виховання
Науковий керівник: **О.В.Третяк**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ГНУЧКОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність. Однією з головних завдань, що вирішуються в процесі фізичного виховання, є забезпечення багатостороннього і гармонійного рівня розвитку фізичних якостей дітей шкільного віку, в тому числі молодших школярів. Однією з основних рухових якостей людини є гнучкість. Ступінь

розвитку гнучкості є одним із основних факторів, який забезпечує виконання багатьох рухових дій у трудовій та військовій діяльності, а також у побуті. Недостатньо розвинена гнучкість обмежує прояв таких фізичних якостей, як витривалість, сила, швидкість реакції та швидкість руху. За умови недостатньої гнучкості різко ускладнюється і уповільнюється процес засвоєння рухових навичок. Зниження гнучкості викликає проблеми зі здоров'ям: погіршення постави, механічне розбалансування кісток спини, тазу і шиї, зсув окремих частин тіла відносно один одного і як наслідок пошкодження зв'язок, хрящів і деформацію тіла. Короткі м'язи грудей призводять до сутулості спини, яка в підсумку виявляється у впалій грудній клітці і зменшеною вентиляцією легенів. Тому, процес розвитку фізичного потенціалу дітей молодшого шкільного віку потребує зміни підходів до удосконалення змісту програм з «Фізичної культури» та методики проведення уроків з цієї навчальної дисципліни [1].

Ступінь досліджуваності проблеми. В наш час питанням розвитку гнучкості займається багато вчених. Показники досліджень Ю.К. Гавердовського та А. Кашун свідчать про те, що гнучкість необхідно розвивати за тими вимогами, які ставить специфіка спортивної діяльності. Сергієнко Л.П. і Алексєєва С.В. досліджували вплив спадкових факторів на розвиток гнучкості людини. Вчені і дослідники в галузі фізичного виховання і спорту М.А. Родик, М.Л. Журавін ставлять гнучкість за ступенем важливості на друге місце після витривалості, називаючи вправи на розтягування ефективним засобом оздоровлення і гармонійного фізичного розвитку.

Мета і методи дослідження. Мета дослідження полягає у тому, що необхідно визначити теоретичні аспекти методики розвитку гнучкості у дітей молодшого шкільного віку. У процесі дослідження було використано метод теоретичного аналізу й систематизації науково-методичної літератури з обраної проблематики.

Сутність дослідження. Гнучкість – це інтегральна оцінка рухливості ланок тіла. Розрізняють дві форми її прояву: активну, яка характеризується величиною амплітуди рухів при самостійному виконанні вправ, завдяки своїм м'язовим зусиллям; пасивну, яка характеризується максимальною величиною амплітуди рухів, що досягається при дії зовнішніх сил. Розрізняють також загальну і спеціальну гнучкість. Загальна характеризує рухливість у всіх суглобах тіла і дозволяє виконувати різноманітні рухи з великою амплітудою. Спеціальна гнучкість – гранична рухливість в окремих суглобах, що визначає ефективність спортивної або професійно-прикладної діяльності. Гнучкість залежить від: будови суглобів, еластичності м'язів, зв'язок, суглобових сумок, психічного стану, ступеня активності розтягування м'язів, розминки, масажу, температури тіла і середовища, добової періодики, віку, рівня силової підготовленості, вихідного положення тіла і його частин, ритму руху, попереднього напруження м'язів [2].

Основним організаційно-методичним принципом розвитку гнучкості школярів є диференційоване застосування засобів фізичної культури з урахуванням статі, віку, стану здоров'я, ступеня фізичного розвитку і рівня фізичної підготовленості. Розвивають гнучкість за допомогою вправ на розтягування м'язів і зв'язок. У загальному вигляді їх можна класифікувати

не тільки по активній і пасивній спрямованості, але і за характером роботи м'язів. Розрізняють динамічні, статичні, а також змішані стато-динамічні вправи. Однією із закономірностей вікового розвитку гнучкості є нерівномірний характер, з чітко вираженими "сенситивними" періодами. Рухливість великих ланок тіла збільшується з 7 до 14 років і стабілізується до 17 років [3].

В.М. Платонов, К.П. Сахповський вважають, щоб зберегти рухливість у суглобах, потрібно кожен день давати їм «роботу», розвивати активну гнучкість, а також давати статичні силові вправи, які потребують максимального прояву гнучкості не більше 3-х разів на тиждень; вправи які сприяють розвитку пасивної гнучкості, можливо виконувати кожен день.

Основні висновки. Таким чином, з'ясовано методику розвитку гнучкості у дітей молодшого шкільного віку, яка полягає у диференційованому застосуванні засобів фізичної культури з урахуванням статі, віку, стану здоров'я, ступеня фізичного розвитку і рівня фізичної підготовленості. Визначено вправи за допомогою яких розвивається гнучкість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цвек С.Ф. Физическая культура школьников 1-3 классов / С.Ф. Цвек. – Киев : Здоровье, 1979. – 208 с.
2. Теорія і методика фізичного виховання : підруч. [для ін.-тів фіз.культ.] : в 2-х т. / під загальною ред. Л. П. Матвеева і А. Д. Новікова. – М. : Фізкультура і спорт, 1976. – Т. 1. – 304 с.
3. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів / Б. М. Шиян. – Тернопіль : Богдан, 2004. – Ч. 1 – 272 с.

Валерія Бондаренко,

студентка 1 курс

факультету філології та соціальних комунікацій

Наук. керівник: **І.І. Хіврич**, викладач (БДПУ)

ФІТНЕС-АЕРОБІКА ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ОЗДОРОВЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність. Сучасна оздоровча фітнес-аеробіка – це дуже динамічна структура, яка постійно оновлює арсенал використовуваних засобів. Заняття фітнесом позитивно впливають на соматичний стан здоров'я студентів, сприяють удосконаленню фізичних якостей, корекції фігури, підвищують емоційний стан.

Ступінь досліджуваності проблеми. Займалися дослідженнями проблемами фітнес-аеробіки та її місцем в системі оздоровлення такі вчені, як Ф. Дельсарт, А. Дункан, Э.Ж. Далькроза, Л.Н. Алексеева та багато інших.

Мета і методи дослідження. Мета – виявити та обґрунтувати місце фітнесу в системі оздоровлення студентської молоді. Методи – аналіз і

узагальнення даних науково-методичної літератури; педагогічне спостереження;

Сутність дослідження. В останні роки спостерігається зниження показників здоров'я студентської молоді, що значною мірою пов'язано з соціальними, екологічними, економічними та іншими факторами. Збільшується кількість студентів спеціального відділення [2].

Проблема збереження і зміцнення здоров'я студентської молоді може в деякій мірі знайти своє рішення при використанні однієї з найбільш привабливих сучасних танцювально-гімнастичних систем фітнес-аеробіки [1].

Одним із сучасних напрямків фізичного виховання є аеробіка. У широкому розумінні до аеробіки відносяться: ходьба, біг, плавання, катання на ковзанах, лижах, велосипеді та інші види рухової активності. сучасні фахівці в області баскетболу, заняття цим видом спорту дуже впливає на розвиток мозку .

Спортивно-оздоровча дисципліна має три напрямки. Аеробіка, фітнес, танці в рамках одного тренування дозволяють чергувати навантаження і впливати на різні групи м'язів. Виконання загальнорозвиваючих і танцювальних вправ, об'єднаних у безперервно виконуваний комплекс, також стимулює роботу серцево-судинної і дихальної систем. Це і дало підставу використовувати термін «аеробіка» для різноманітних програм, що виконуються під музичний супровід і мають танцювальну спрямованість.

Спортивно-оздоровча дисципліна має три напрямки. Аеробіка, фітнес, танці в рамках одного тренування дозволяють чергувати навантаження і впливати на різні групи м'язів.

Степ-аеробіка – служить розминкою, підходить для реабілітації після травм, сприятливо впливає на суглоби, сприяє зниженню ваги, виправляє поставу.

Силова аеробіка – зміцнює плечовий пояс, черевний прес, розвиває м'язи стегон, робить пружними сідниці. Робота серця і кровоносних судин нормалізується. Зайві кілограми зникають.

Танцювальна аеробіка – підвищує витривалість і працездатність, розвиває координацію, зміцнює імунітет, а організму легше справлятися зі стресами [3].

Фітнес і танцювальна аеробіка – відмінне рішення, щоб підтримувати себе в тонусі, стежити за станом організму жителів столичного мегаполісу.

Основні висновки. Фітнес-аеробіка може використовуватися як один із найбільш різнобічних і універсальних засобів фізичного виховання для оздоровлення студентів, що дозволяє підвищити якість навчання і удосконалення фізичного розвитку. Аеробіка сприяє оновленню організму та його функціональної досконалості. Регулярні заняття аеробікою допоможуть зміцнити та зберегти здоров'я студентської молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биченко В. Оптимізація фізичного виховання головний фактор мотивації студентів до занять фізичною культурою / В. Биченко, С. Лавренюк // Вісник Черкаського університету : [зб. наук. ст.]. Серія : Педагогічні науки /

Мво освіти і науки України, Черкаський нац. унт ім. Б. Хмельницького. Черкаси. Видво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2011 – С. 20–24.

2. Кнішевський С.М. Науково-методичні та організаційні основи фізичного самовдосконалення студентства. Вид. друге, стереотип./ С. М. Кнішевський. К. : ІЗМН, 2012.- 270 с.

3. Лимарева Ю. М. Реалізація принципу свідомості у навчанні студентів вищих навчальних закладів України (друга половина XIX століття) : автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. пед. наук : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Ю. М. Лимарева ; Мелітопольський держ. пед. Унт ім. Б. Хмельницького. Мелітополь, 2012. – 20 с.

Вишневецька Аліна,

студентка 1 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтва

Науковий керівник:**І.В.Писанець,**

викладач кафедри фізичного виховання

ВПЛИВ ЛІКУВАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ПЛАВАННЯ НА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ЗДОРОВ'Я ОСІБ З ЗАХВОРЮВАННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

Актуальність. У сучасному житті проблема індивідуального підходу до фізичного виховання осіб з захворюваннями опорно-рухового апарату стає особливо важливою. Вочевидь, крім занять лікувальною фізкультурою в залах є необхідність у окремому виді занять – лікувальних занять з плавання. Саме вони мають проводитися у басейнах в групах для осіб з обмеженими фізичними можливостями і ослабленим здоров'ям за такою програмою, яка враховує специфіку їх стану здоров'я.

Ступень дослідження проблеми. Дані офіційної статистики свідчать про несприятливі тенденції ортопедичної захворюваності населення України. У структурі ортопедичної патології найбільша частка припадає на деформації стопи – 78,9% і порушення постави – 63,2%. Поєднання зазначеної ортопедичної патології має місце у 65,4% населення. Статистика свідчить про те, що при тривалому сидінні за комп'ютерами опорно-руховий апарат зношується так само, як при важкій фізичній праці.

Такі захворювання опорно-рухового апарату як п'яткова шпора, плоскостопість, остеохондроз хребта, остеопороз, артрит і артрози є прогресуючими, а це тягне за собою зміни і порушення в найважливіших системах організму, призводить до інвалідності.

На думку багатьох авторитетних науковців, практиків, даних літературних джерел [1-3] проблема полягає насамперед у багатофакторності причин виникнення порушень опорно-рухового апарату та вибору найбільш ефективних засобів і форм реабілітації.

Мета і методи дослідження. Необхідність постійного вдосконалення методик проведення занять у воді з реабілітації осіб з захворюваннями

опорно-рухового апарату серед студентської молоді обумовило вибір даної теми дослідження.

Сутність дослідження. Рекомендації особам з захворюваннями опорно-рухового апарату щодо лікувальних занять з плавання надає лікар. Перед викладачами або тренерами у басейнах, які працюють з такими особами, стоять наступні завдання: попередження прогресування хвороби; підвищення фізичної працездатності; зняття втоми; виховання потреби у заняттях оздоровчою фізкультурою. Заняття з плавання для осіб з захворюваннями опорно-рухового апарату вимагають розробки спеціалізованих методик і програм, створення відповідних умов, використання спеціалізованого спортивного інвентарю та забезпечення проведення таких занять саме викладачами – реабілітологами та тренерами-інструкторами.

Плавання є одним з потужних засобів корекції порушень опорно-рухового апарату. Перебування тіла у воді «виключає» силу притягання і викликає стан невагомості, зменшує тиск на опорний апарат скелета, що веде до розслаблення м'язів спини, і численні порушення постави у хворих в умовах водного середовища проходять значно ефективніше. Використовуються різні види гімнастики у воді (аквафітнес).

Заняття для осіб з захворюваннями опорно-рухового апарату рекомендуємо проводити три рази на тиждень, тривалістю 45 хвилин (безпосередньо у воді) та 15 хвилин на суші, починаючи з виконання вправ на гнучкість, які збільшують рухливість хребта та суглобів.

Специфіка захворювань тих, хто займається лікувальним плаванням, потребує використання індивідуальних методик, які враховують інтенсивність виконання вправ, дозування фізичного навантаження, використання спеціалізованого спортивного інвентарю та інш.

Основні висновки. Виконання фізичних вправ у воді зміцнює м'язи спини, знімає напругу поверхневих м'язів, створює сприятливі умови для посилення обміну речовин у всьому організмі, у тому числі і в між хребтових дисках та інших суглобах.

Правильно підібрана методика виконання таких вправ задіє практично всі суглоби та м'язи організму і вони починають повністю використовувати можливості, закладені в них природою.

Більшість захворювань опорно-рухового апарату лікуються комплексно, що включає крім фармакологічних препаратів ще і мануальні і фізичні методи, лікувальне плавання, що сприяють відступу хвороби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Каптелин А.С. Реабілітаційне лікування при травмах та деформаціях опорно-рухового апарату. – М.: – Медицина, 2001 – С. 141.
2. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – К.: Олімпійська література, 2005.-200 с.
3. Шульга Л.М. Оздоровче плавання: Навчальний посібник / Шульга Л.М.. — К.: Олімп. л-ра, 2008. — 232 с.

Водяник Ольга

студентка 4 курсу

факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **Кравченко Л.М.**,

доцент (БДПУ)

ДОСЛІДЖЕННЯ ОЗДОРОВЧОГО ВПЛИВУ ШЕЙПІНГУ НА СТАН СИСТЕМ ОРГАНІЗМУ ЖІНОК З НАДМІРНОЮ ВАГОЮ

Актуальність теми. Невід'ємною частиною здоров'я людини є її здатність пристосовуватися до умов навколишнього середовища – адаптація. Суттю оздоровчого впливу шейпінгу, як раз і є підвищення можливостей адаптації. Відбувається це під дією спеціально організованого шейпінг-тренування і харчування. Шейпінг-тренування проряховується на оптимальне навантаження, що забезпечує необхідні адаптаційні зміни в організмі. І робиться це індивідуально для кожної жінки з урахуванням стану її здоров'я і можливостей її організму.

Мета роботи полягає в тому, щоб за допомогою аналізу науково – методичної літератури, інтернет ресурсів та експериментальних досліджень встановити оздоровчий вплив шейпінгу на організм жінок з надмірною вагою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні два десятиріччя людство зіткнулося із тенденцією зростання надлишкової ваги та ожиріння серед популяції населення світу. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) визнала ожиріння глобальною епідемією цивілізації XXI ст. За останніми оцінками ВООЗ більше мільярда людей на планеті мають надлишкову вагу. В Україні за статистикою більше 30% жителів страждають ожирінням, а 64% мають надмірну вагу. При чому в жінок ожиріння зустрічається в 2-3 рази частіше ніж у чоловіків. Це пов'язано в більшій ступені з недостатнім рівнем рухової активності та порушенням харчової поведінки сучасної людини. Тому оздоровча система шейпінг є однією з актуальних і дієвих оздоровчих систем для вирішення проблем жінок з надмірною вагою [1 – 3].

Сутність дослідження. Шейпінг надає загально фізіологічний вплив на організм жінки, підвищує обмін речовин, позитивно впливає на серцево-судинну, дихальну та травну системи, розвиває силу, гнучкість, швидкість, координацію рухів, тренує загальну і силову витривалість організму, активізує імунні сили організму, дозволяє знизити надмірну вагу і навіть поліпшити настрій.

Під час виконання фізичних вправ активізуються серцево-судинна та дихальна системи, посилюється обмін речовин, посилюються імпульси з зорових, слухових і тактильних рецепторів, поліпшуються обмінні процеси в тканинах і процеси регенерації клітин. М'язове скорочення служить в якості своєрідного насоса, вичавлює кров з вени до серця. Основна особливість шейпінгу – створення з допомогою рухового режиму і харчування катаболічних і анаболічних умов в організмі. Катаболічні тренування спрямовані на зменшення жирового прошарку і м'язової маси тіла.

Анаболічні – на побудову форми тіла і нарощування м'язової маси в певній частині тіла.

Для визначення обсягу тренувального навантаження і харчування проводили тестування: антропометричний тест, функціональний тест і тести на розвиток фізичних якостей. Антропометрія включала вимірювання маси тіла, вимір поздовжніх розмірів тіла, обхватні розміри, виміри шкірно-жирових складок.

Функціональне тестування спрямоване на визначення функціонального стану і аеробної працездатності. Вимірювались частота серцевих скорочень, життєва ємкість легенів і працездатність (двадцять присідань за тридцять секунд з подальшим вивченням відновлення). Використовували секундомір, метроном, тонометр.

Для визначення рівня розвитку фізичних якостей проводили тестування на витривалість, швидкість реакції, гнучкість, силу, для чого використовували сходику для сходження (степ-тест), реакціомір, пристрої для визначення гнучкості та сили.

Висновок. Заняття шейпінгом сприяють поліпшенню стану фізичної підготовленості і здоров'я жінок, усуненню недоліків будови тіла та зайвої ваги.

Розроблена в результаті дослідження програма шейпінг – тренувань може рекомендуватися для широкого застосування в практиці для вирішення проблем зайвої ваги, що дуже актуально для сучасної людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бальсевич В.К. Фізична активність людини / В.К. Бальсевич, В.А. Запорожанов. – К.: Здоров'я, 1987. – 58 с.
2. Благосклоная Я.В. Проблеми зайвої ваги / Благосклоная Я.В. – СПб.: Невський проспект, 2001. – 403 с.
3. Горцев Г.В. Аеробіка. Фітнес. Шейпінг / Горцев Г.В. – М.: Вече, 2001. – 341 с.

Роман Горай,

студент 3 курсу факультету фізичного виховання
Науковий керівник: **О.В.Третьак**, к.пед.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ШВИДКОСТІ У ПІДЛІТКІВ

Актуальність. Підлітковий вік характеризується бурхливим розвитком фізичних здібностей і є надзвичайно сприятливим для цілеспрямованих занять у більшості видів спорту. Спортивні досягнення підлітків свідчать про те, що вони можуть вирішувати складні завдання, показувати високі результати. Але при цьому спостерігаються і деякі статеві відмінності й особливості розвитку, тому процес фізичного виховання і спортивного тренування підлітків слід організовувати з урахуванням вікових особливостей їх розвитку [1].

Ступінь досліджуваності проблеми. Ще Л.С. Виготський звернув

увагу на те, що педагогічний вплив може бути ефективним тільки на певному віковому етапі, а в інші періоди буде нейтральним або навіть, негативним. Це положення, на думку В.К. Бальсевича, Л.В. Волкова відноситься і до формування фізичних здібностей.

А.А. Гужаловський запропонував хронологію періодів онтогенетичного розвитку, які відрізняються підвищеною чутливістю до вибірково спрямованого формування різних фізичних здібностей у дітей шкільного віку.

Мета і методи дослідження. Метою нашого дослідження було вивчення особливостей формування швидкості у підлітків. Для вирішення поставленої мети нами було використано метод аналізу та систематизації спеціальної наукової і методичної літератури з обраної проблематики.

Сутність дослідження. В даний час накопичена значна кількість наукових даних, які характеризують особливості вікового розвитку людини. Ці дані є базовими для розробки теоретичних основ багаторічного процесу фізичного виховання і спортивного тренування. В той же час деякі важливіші положення теорії і практики фізичного виховання залишаються спірними в силу їх суперечливості і недостатньої вивченості. Це стосується певною мірою питань вікового диференціювання засобів і методів формування фізичних здібностей.

Серед розмаїття фізичних здібностей швидкість та швидкісно-силові здібності займають одне із провідних місць у фізичній підготовці підлітків. Швидкість — це комплекс функціональних особливостей, що обумовлюють швидкісні характеристики рухів і час рухової реакції. До цих характеристик рухів належать швидкість простої й складної рухових реакцій, окремих рухових дій і темп рухів. До цих характеристик рухів належать швидкість простої й складної рухових реакцій, окремих рухових дій і темп рухів, а також похідна від цих характеристик – швидкість пересування у просторі [3].

Прихований (латентний) період рухової реакції кисті вже у 9-11 років наближається до показників дорослих. До 13-14 років така сама закономірність спостерігається у рухах плеча, стегна, гомілки і стопи.

Швидкість простої і складної рухової реакції у юних спортсменів з віком не дуже змінюється. Темп рухів у дітей з 7 до 16 років зростає в півтора рази, причому особливо інтенсивно з 7 до 9 років. Є невеликі статеві відмінності в максимальній частоті рухів у суглобах кінцівок. Так, у віці 7-10 років темп рухів більший у хлопчиків, а в 13-14 років – у дівчат. Не менш важливе значення для практики спортивної підготовки має швидкість окремих рухових дій. Якщо такі дії виконуються з максимальною швидкістю, то в них розрізняють періоди збільшення швидкості, максимальної швидкості та її зниження. Період прискорення швидкості до максимальної під час стартового розбігу не залежить від віку й статі і для будь-якої швидкості бігу становить 5-6 с. Максимальна ж швидкість з віком збільшується [2].

Основні висновки. Таким чином, при формуванні швидкості у підлітків необхідно враховувати особливості фізичного розвитку та статеві відмінності хлопчиків і дівчат.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волков Л. В. Теорія і методика дитячого та юнацького спорту / Л. В. Волков. – К.: Олімпійська література, 2002. – 286 с.
2. Завацький В. І. Фізіологічна характеристика розвитку організму школярів / В. І. Завацький. – Луцьк : Надстир'я, 1994. – 290 с.
3. Лях В.И. Скоростные способности: основы тестирования и методики развития // Физкультура в школе. – 1997. – № 3. – С. 2–8.

Демидченко Єлизавета,

студентка 4 курсу

Факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **С.М.Данило,**

ст. викладач (БДПУ)

**ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВОГО МЕТОДУ НА
УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ З УЧНЯМИ 1 КЛАСІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ
РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ**

Актуальність. Процес становлення освіти й виховання в Україні створюють умови збереження і розвитку національної культури, зокрема, впровадження і застосування засобів ігрового спрямування у системі фізичного виховання молодших школярів. Будучи важливим засобом надбання і передачі соціального досвіду, ігри повинні увійти сьогодні у всі сфери виховної роботи, емоційно збагачуючи особистість, викликаючи потребу до творчої діяльності та підвищення фізичної працездатності. Гра – особливий вид діяльності людини, що виникає у відповідь на соціальну потребу підготовки підростаючого покоління до життя. Теорія і практика переконує, що молодший шкільний вік – відповідальний етап у забезпеченні належного підґрунтя формування здорової, гармонійно розвиненої особистості, а засоби ігрового спрямування вчені визначають універсальними засобами всебічного розвитку дітей.

Ступінь досліджуваності проблеми. На необхідність використання засобів ігрового спрямування у вихованні здавна звертали увагу видатні вчені, педагоги: Ян Амос Коменський, А.С. Макаренко, К.Д. Ушинський, В.О. Сухомлинський. Про окремі аспекти засобів ігрового спрямування у вихованні дітей говориться у працях Вільчковського Е.С., Воробей Г.В., Мудрика С.Б., Цюся А.В. та ін.

Аналіз публікацій свідчить про те, що є розроблена методика проведення уроків з використанням засобів ігрового спрямування за народним календарем у початковій школі, обґрунтовані та уточнені особливості методики їх проведення на уроках фізичної культури у відповідності до навчальних програм загальноосвітньої школи, а також з'ясовано вплив цих засобів ігрового спрямування на розвиток фізичних якостей дітей. Таким чином, слід відмітити велике соціальне та педагогічне значення засобів ігрового спрямування, а також необхідність їх застосування у фізичному вихованні дітей молодшого шкільного віку.

Мета дослідження. Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність застосування ігрового методу для підвищення фізичної підготовленості учнів 1 класів.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз та узагальнення даних сучасної науково-педагогічної літератури; педагогічний експеримент; педагогічне тестування; педагогічне спостереження; методи математичної статистики.

Сутність дослідження. В ході формуючого етапу експерименту уроки фізичного виховання в групах проводились за різними програмами. В контрольній групі уроки проводились на основі програмового змісту фізичної культури без використання засобів ігрового спрямування. В експериментальній групі зміст уроків будувався на основі використання засобів ігрового спрямування.

Проведений педагогічний експеримент констатуючого характеру, в якому брали участь діти 6–7 років, що навчаються в 1 класах загальноосвітньої школи №3. Основне завдання цього етапу полягало у вивченні особливостей стану організму, який забезпечується оптимальною життєдіяльністю всіх систем та органів. В результаті аналізу були визначені вікові та статеві особливості рівня розвитку фізичної підготовленості дітей 6 – 7 років.

Проведення формуючого експерименту у відповідності із розробленою педагогічною програмою, яка була спрямована на підвищення рівня фізичних якостей дітей у залежності від особливостей їх вікового розвитку.

Основні висновки. Порівняльний аналіз результатів даних контрольних і експериментальних класів свідчить про збільшення кількості учнів експериментальних класів з вищим за середній і високим рівнем фізичної підготовки до 25-30%. Проведений педагогічний експеримент свідчать про ефективність використання вправ ігрової спрямованості та позитивний вплив на рівень розвитку фізичних здібностей та фізичної підготовленості дітей молодшого шкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сергієнко Л.П. Тестування рухових здібностей школярів / Л.М. Сергієнко // К.: Олімпійська література, 2001. – с. 439.

2.. Шиян Б.М. Методика фізичного виховання школярів. / Б.М.Шиян – Львів: ЛОНМІО. 1996. – с.232.

Роман Дерев'яно

студент 4 курсу

Факультету фізичного виховання

Наук. Керівник: **С.М. Данило**, ст. викладач (БДПУ)

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ВОЛЕЙБОЛУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ 8-9 КЛАСІВ

Актуальність дослідження полягає в необхідності визначення особливостей виховання швидкісно-силових здібностей підлітків засобами волейболу, що дасть можливість на базі отриманих даних розробити

загальну спрямованість у побудові навчальних занять.

Ступінь досліджуваності проблеми. В наш час не вистачає спеціальних науково обґрунтованих методичних рекомендацій щодо формування швидкісно-силових здібностей на уроках фізичної культури, про що свідчить аналіз літературних джерел (Ю.Т. Похолодечук; В.І. Ковцун; Р.Я. Проходовський, С.В. Гаркуша; О.В. Осадчий; І.В. Синіговець та ін.).

Волейбол – ациклічна командна гра, де м'язова робота носить швидкісно-силовий та координаційний характер. Найважливішими якостями для гравців у волейболі є швидкісно-силові якості, стрибучість для можливості високо піднятися над сіткою, реакція, координація. Волейбол у нашій країні є одним з наймасовіших засобів фізичного виховання. Великий вибір фізичних вправ і методів їх застосування, що складають зміст волейболу, дозволяє цілеспрямовано впливати на розвиток усіх основних функцій організму залежно від рухових можливостей тих, хто ним займається. Значний діапазон використання засобів і методів волейболу робить його доступним для людей різного віку, роду діяльності і фізичної підготовленості (С.С. Єрмаков; В.М. Маслов; М.О. Носко та ін.).

Мета: обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність розвитку швидкісно-силових якостей у дітей середнього шкільного віку засобами волейболу.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використовувались наступні методи досліджень: аналіз літературних джерел, педагогічне тестування, математична обробка результатів. Важливо визначити рівень розвитку швидкісно-силових здібностей в учнів, розробити ефективні засоби і методи виховання фізичних якостей з урахуванням вихідного рівня їх розвитку, встановити допустимі навчальні і тренувальні навантаження. За допомогою аналізу літературних джерел визначено сучасні способи розвитку фізичних якостей та найбільш характерні методи, які використовуються фахівцями, у фізичному вихованні школярів.

Сутність дослідження полягає в визначенні ефективності застосування засобів волейболу для розвитку швидкісно-силових здібностей на уроках фізичної культури учнів 8-9 класів.

Під час дослідження на початку основної частини уроку фізичної культури проводились різновиди бігу з різних вихідних положень (стоячи, стоячи спиною, в упорі лежачи, в упорі сидячи, тільки спиною) по лініях розмічених для волейбольного майданчика. Вправи, що сприяють розвитку швидкісно-силових якостей, застосовувались на уроках ФК учнів 8-9 класів таким чином: коли відбувався цілеспрямований розвиток швидкісно-силових якостей, то виконувалися 4-5 вправ з авторської програми. Також до цих завдань пропонувалися 1-2 вправи на розвиток іншої якості, а до цих вправ додавалися 1-2 завдання малої інтенсивності для розвитку стрибучості та комплекс вправ колового тренування.

На початку та по закінченню експерименту було проведено педагогічне тестування для виявлення фізичної підготовленості респондентів.

Під час досліджень особливостей розвитку швидкісно-силових якостей були використані наступні тести: тест «Висота підскоку», «Стрибок у довжину з місця», «Біг 20 метрів», «Біг протягом 40 секунд». Контрольні результати свідчать про те, що методика розвитку швидкісно-силових якостей засобами волейболу, що включає колове тренування сприяє підвищенню ефективності занять спрямованих на розвиток швидкісно-силових здібностей на уроках фізичної культури учнів 8-9 класів.

Основні висновки. Аналіз результатів розвитку швидкісно-силових здібностей свідчить про те, що у всіх вправах присутній приріст результатів в середньому на 5,8%.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лях В.И. Тесты в физическом воспитании школьников : пособие для учителя/ В. И. Лях. – М. : ООО “Фирма “Издательство АСТ”, 1998. – 272 с

2. Ивойлов, А.В. Волейбол: методика тренировки / А.В. Ивойлов. – М.: Физкультура и спорт, 2005. – 162 с.

3. Абдель, С.Х. Особенности планирования развития скоростно-силовых способностей юных волейболистов на этапе начальной подготовки к соревновательной деятельности / С.Х. Абдель, Е.П. Волков // Физическое воспитание студентов творческих специальностей. – Харьков, 2004. – № 2. – С. 22-28

Тетяна Деркач,

студентка 1 курсу

факультету філології та соціальних комунікацій

Наук. керівник: **Р.І. Літус**

ст. викладач кафедри фізичного виховання

ПРОГРАМИ ЗДОРОВ'Я ТА ХАРЧУВАННЯ В СУЧАСНИХ ФІТНЕС-ЗАЛАХ

Актуальність. Програма здоров'я являє собою комплексну програму перебування клієнта в клубі. Складається вона індивідуально для кожного клієнта. Суворої форми, за якою повинна складатися програма не існує, але слід дотримуватися основних принципів її складання.

Ступінь досліджуваності проблеми. Ці принципи полягають в наступному:

- індивідуальність;
- доступність виконання;
- ефективність;
- безпека;
- найбільш повне використання можливостей фітнес-клубу.

Програма, як правило, включає в себе наступні складові:

- програму фітнес-тестувань (первинне і повторні);
- програму проведення додаткових досліджень;
- програму відвідування клубу (складається фітнес-технологом, менеджером);

- програму тренувань (складається фітнес-інструктором);
- програму харчування (пише лікар кабінету тестування);
- програму детоксикації (складає фахівець SPA).

Складати програму харчування повинен сертифікований спеціаліст дієтолог. Не намагайтеся вирішувати самостійно проблему надмірної ваги клієнтів. Це робота професійних дієтологів і психотерапевтів. У 90% випадків надмірна вага є наслідком психологічних проблем, досить важких і глибоких. Найбільш перспективними вважаються методи корекції харчової поведінки, засновані на сучасних психотерапевтичних методиках [1].

Мета і методи дослідження. Програма харчування будується за такими правилами:

1. Визначається добова потреба людини в білку. Мінімальна калорійність – значення основного обміну + 500 кілокалорій.
2. Виходячи з цього, розраховується кількість вуглеводів.
3. Жири, як правило, рекомендуються рослинні. Їх кількість суворо визначено для кожної дієти. Повністю виключати тваринні жири також неправильно.
4. Визначається склад раціону харчування.
5. Розробляється схема застосування вітамінів, біологічно активних добавок. Для жителів міста обов'язково застосовуються комплекс вітамінів, мінералів, мікроелементів.
6. Враховуючи інформацію, отриману на попередніх етапах, складається добова розкладка продуктів.

Через два місяці рекомендується повторне обстеження. Відстежуються основні показники біохімії. Щомісячно проводиться визначення складу тіла.

Сутність дослідження. Добовий раціон обов'язково розбивається в день тренувань на 4-5 прийомів, в інші дні – на 3-4. За півтори години до тренування обов'язковий прийом їжі багатой вуглеводами. Через 30-40 хвилин після тренування «закривається вуглеводне вікно». Як правило, рекомендуються прості вуглеводи, приблизно 1 гр. на кілограм маси тіла.

На даний час велику популярність отримали сучасні програми харчування. Засновані вони на явищах харчової непереносимості, генетичних тестах і багатьох інших параметрах. Існують також програми, засновані на підрахунку калорійності їжі. Для того, щоб витримати сучасні програми харчування (з модного глянцевого журналу) людина повинна мати здоровий шлунок, печінку, підшлункову залозу, ендокринну систему. І непохитну волю до перемоги. А що робити людям з виразковою хворобою шлунка та дванадцятипалої кишки? Там взагалі менше 3000 кКал (якщо вірити класичним підручниками) не можна.

Основні висновки. Це далеко не всі способи складання програми харчування. Обов'язково слід пам'ятати про застосування вітамінів, мікроелементів і антиоксидантів у складі раціону. Цьому питанню присвячені цілі видання. Ще раз повторюємо, що програму харчування повинен складати спеціаліст дієтолог [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Горбунов В.В., Скорнякова А.В. Медифит – современные фитнес-технологии. – М.: Медифит, 2009. – 190 с.
2. Цаценко І.І. Гігієна та екологія людини. Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2000. – 248 с.

Юлія Дояр,

студентка 1 курсу

факультету філології та соціальних комунікацій

Наук. керівник: **Р.І. Літус**

ст. викладач кафедри фізичного виховання (БДПУ)

ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ОРГАНІВ ДИХАННЯ

Актуальність. Існує багато захворювань органів дихання: нежить (риніт), ангіна, бронхіт, пневмонія тощо.

Риніт – запальне захворювання слизової оболонки носа. Це звичайний нежить, що є супутником застуди, грипу, ангіни, бронхіту тощо.

Риніт заважає нам дихати, сприймати запахи і відчувати смак їжі. Досить часто нежить є наслідком реакції організму на алергени. Саме тоді мова йде про алергічний риніт. Симптомами алергічного риніту є водянисті виділення з носа, досить часте чхання.

Ангіна – одне з найпоширеніших захворювань горла. У більшості випадків збудниками захворювання стають стрептококові та стафілококові бактерії, рідше – віруси.

Бронхіт – це запалення бронхів. Бронхіт може виникати як ускладнення інфекційних захворювань верхніх дихальних шляхів або супроводжувати грип чи кір.

Кашель – це посилений видих, за допомогою якого організм намагається позбутися вірусів і бактерій, які потрапили у дихальні шляхи [1].

Ступінь досліджуваності проблеми. Можливо повністю уникнути цих захворювань неможливо, але можна проводити профілактику, для активізації та їх покращення опірності вірусам, покращення вентиляції. Одним з найефективніших методів профілактики є дихальна гімнастика. Є 2 основні гімнастики: парадоксальна гімнастика за Стрельниковою та дихальна гімнастика за Бутейко.

Мета і методи дослідження. Розглянемо дихальну гімнастику, яку пропонує А. Стрельникова. Якщо слідувати основним принципам, то вдих і видих за цією методикою, треба робити тоді, коли рухи, які передбачені в цьому комплексі, ускладнюють пропонувану в цей момент форму дихання. Наприклад, вправа на стиск грудної клітини (нахиляємось вперед, руки зводимо перед грудьми та інше) – вдих. А при її розширенні, мається на увазі, грудної клітини (випрямлюємось після нахилу, розводимо в сторони руки), навпаки – видих.

Вдих робити треба через ніс, причому проявляючи всю свою емоційність і артистизм. Сама авторка методу, рекомендувала уявити стан

«принюхування». Ніби людина почула запах диму або гару і стала принюхуватися. Як ще кажуть – шмигати носом. Причому, висловлювати треба в цей момент здивування, жах або захоплення.

Ще один принцип дихальної гімнастики – при вдиху рот має бути закритий. Але губи треба стискати не сильно. Вони повинні бути трохи розслабленими. При вдиху не можна напружувати лицьові м'язи, випинати живіт, плечі піднімати або розправляти грудну клітку. Кількість повітря, яке ви будете набирати, має бути невеликим. У кожного норма своя. Встановити її можна тільки спробувавши таке дихання. Коли при вдиху і видиху ви не будете відчувати дискомфорт або запаморочення, значить це ваша норма.

Видихається повітря через рот. При цьому губи розтискаються природно і довільно. Виходу повітря не повинно нічого заважати. Частота вдихів за хвилину, приблизно 60-72 рази. При диханні повинно враження створюватися, як ніби шину накачуємо.

Сутність дослідження. Починати можна мінімум з двох таких вдихів-видихів. Кількість їх виростати повинно в геометричній прогресії: 2-4. Далі: 8-16-32 і т. д. Спочатку вправи робимо до того моменту, коли відчуємо дискомфорт. Робити свої вдихи-видихи можна під мотиви пісень. Дихання таким чином здійснюється під час певного комплексу вправ, які теж розробила А. Н. Стрельникова.

Якщо застосовувати цю методику для лікування, якого не будь захворювання, то займатися треба два рази в день. Це вранці – один раз, і другий – ввечері. Починаючи з мінімальної кількості, доводимо комплекс вдих-видих – рух до 1500 за одне заняття. Вправи можна робити до їжі і після. Тільки після їжі треба витримати паузу – годину або навіть півтори. З метою профілактики можна робити дану дихальну гімнастику і один раз в день.

Основні висновки. Виконання фізичних вправ, освоївши елементарні рухи, необхідно поступово переходити до більш складних. Наводимо основні вправи, які пропонує дана методика: «Долоньки», «Погончики», «Насос», «Кішки», «Обійми плечі», «Вушка». Наступна вправа теж знайома багатьом – повороти голови, потім «Малий маятник», теж передбачає нахили голови. «Перекати», «Кроки» [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біологія: підруч. загально освіт. навч. закладів / Л. М. Рибалко, Н. В. Корягіна. – К.: УОВЦ «Оріон», 2016. – 272 с.
2. Щетинін М.Н. Дихальна гімнастика Стрельникової. М.: Метафора, 2007. – 64 с.

Єфіменко Тетяна,

студентка 1 курсу

Факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **А.І. Єфімова**, викладач (БДПУ)

ПАРАДОКСАЛЬНА ДИХАЛЬНА ГІМНАСТИКА ОЛЕКСАНДРИ МИКОЛАЇВНИ СТРЕЛЬНИКОВОЇ

Актуальність дослідження. Навчитися дихати правильно допомагають різні методики. В даний час існує багато різновидів дихальної гімнастики, найпопулярнішими з них є: рідкісне і глибоке дихання за системою йогів, поверхнєве дихання по методу К.П. Бутейко, метод Фролова (тренажер Фролова) і парадоксальне дихання по О.М. Стрельникової.

У 1972 р Стрельникова запатентувала свою гімнастику під назвою: «Спосіб лікування хвороб, пов'язаних з втратою голосу», але поступово з'ясувалося, що в процесі занять не тільки відновлюється голос, але і йдуть багато соматичні проблеми, відбувається оздоровлення всього організму, перш за все органів дихання, серцево- судинної і нервової систем. Сьогодні доведено, що Стрельниковська дихальна гімнастика сприяє також вирівнюванню процесів збудження і гальмування в корі головного мозку, посилення рефлексорних зв'язків, позитивно впливає на функцію нервово-регуляторних механізмів, які керують диханням [1].

А це особливо важливо при частих застудах, що супроводжуються утрудненням диханням. Всім відомо, утруднене дихання веде до кисневого голодування. Нестача кисню веде до зниження апетиту, порушення обміну речовин. І в результаті – загальні важкі розлади здоров'я і фізичного розвитку.

Ступінь досліджуваності проблеми. Дихання – це життя. Справедливість такого твердження навряд чи у кого-небудь викличе заперечення. Дійсно, якщо без твердої їжі організм може обходитися кілька місяців, без води – кілька днів, то без повітря – лише кілька хвилин.

Ось чому людині важливо не просто дихати, а дихати правильно. Саме правильне і безпечне дихання ми всі маємо на увазі, коли дихаємо носом, чергуємо вдих і видих при розмові, затримуємо дихання перед стрибком у воду або робимо дихальні паузи при читанні.

Мета дослідження. Теоретичне обґрунтування ефективності використання парадоксальної дихальної гімнастики О.М. Стрельникової для профілактики простудних захворювань.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз літературних джерел з теми дослідження.

Сутність дослідження. Суть парадоксальної гімнастики Олександри Стрельникової – єдина в світі, в якій короткий і різкий вдих носом робиться на руках, що стискають грудну клітку.

У цій гімнастиці дві головні вправи: 1. Нахил і одночасно різкий короткий вдих носом; 2. Швидке випрямлення і короткий мимовільний видих.

Темп виконання дуже високий, на виконання вправи дається 1 секунда.

Вправи активно включають в роботу всі частини тіла (руки, ноги, голову, стегнова пояс, черевний прес, плечовий пояс і т.д.) і викликають загальну фізіологічну реакцію всього організму, підвищену потребу в кисні. Так як всі вправи виконуються одночасно з коротким і різким вдихом через ніс (при абсолютно пасивному видиху), посилюється внутрішнє тканинне дихання і підвищується засвоюваність кисню тканинами, а також дратується та велика зона рецепторів на слизовій оболонці носа, яка забезпечує рефлекторну зв'язок порожнини носа майже з всіма органами. Ось чому ця дихальна гімнастика має такий надзвичайно широкий спектр впливу, допомагає при масі різних захворювань органів і систем.

Лікувальна дія гімнастики така:

- позитивний вплив на обмінні процеси, які відіграють важливу роль в кровопостачанні, в тому числі і легеневої тканини;
- повне або значне відновлення порушених в ході хвороби нервових регуляцій з боку центральної нервової системи;
- посилення дренажної функції бронхів;
- відновлення порушеного носового дихання;
- регуляція функції серцево-судинної системи,
- зміцнення всього апарату кровообігу;
- значний вплив на корекцію захворювань деформації грудної клітки і хребта;
- підвищення загальної опірності організму.

Основні висновки. Результати аналізу літературних джерел свідчать про позитивні результати, які доступні не тільки дорослим людям, а й дітям, починаючи з раннього віку. Сумнівів немає, дихальна гімнастика Олександри Стрельникової стане хорошою профілактикою простудних захворювань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Щетинин Михаил Дыхательная гимнастика А. Н. Стрельниковой : підручник / Щетинин М. – Издательство «Метафора», 2007. – 2-е издание.

Луанна Задубровська

студентка 4 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **Кравченко Л.М.**,
к.хім.н., доцент (БДПУ)

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗАНЯТЬ ЙОГОЮ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДЕЙ З НАДМІРНОЮ ВАГОЮ

Актуальність. В даний час, коли зростає захворюваність, зменшується тривалість життя населення України, люди живуть у ритмі великого міста в постійній метушні і стресі, для них мають велике значення всі заходи, які ведуть до поліпшення здоров'я населення не тільки фізичного, але й духовного.

Ступень досліджуваності проблеми. Виникнувши в давні часи на Сході, йога поступово була адаптована і пристосована під стиль життя сучасної людини і з тих пір дуже швидко набула популярності у фітнес-клубах і спортивно-оздоровчих центрах. Йога є одним з найбільш поширених напрямків фітнесу, яке популярне не тільки в Росії, але і у всьому світі. Йоогою може займатися кожен, починаючи від самих маленьких і закінчуючи людьми похилого віку, так як йога є, найбільш щадним видом фізичної діяльності і займатися їй можуть всі незалежно від ступеня фізичної підготовленості.

Мета дослідження: метою дослідження є виявлення впливу занять йоогою на організм людей з надмірною вагою.

Завдання дослідження: проаналізувати науково-методичну літературу, дослідити вплив занять йоогою на психічний і фізичний стан людини, розглянути найбільш популярні різновиди сучасної йоги, на основі проведених досліджень розробити практичні рекомендації щодо технології проведення занять йоогою для осіб з надмірною вагою.

Сутність дослідження. Йога являє собою комплекс вправ, що покликані впливати як на фізіологію, так і на психіку – стародавні йоги, які розробили асани для тих чи інших напрямків йоги, вірили в взаємний зв'язок душі і тіла людини. Різні пози йоги, на думку практиків, надають оздоровлюючий ефект на певні органи або системи організму і дозволяють одночасно лікувати і тіло і душу. Позитивний вплив занять йоогою на організм і емоційний стан практикуючих було неодноразово підтверджено західними вченими, а багато сучасних лікарів дотримуються думки, що за допомогою йоги можливо позбавлятися від психосоматичних захворювань.[1-3] Як і медитативні практики, регулярні заняття йоогою дозволяють зняти психологічну і нервову напругу, знизити рівень тривожності, досягти душевної рівноваги і набутти впевненості в собі. Однак слід пам'ятати, що йога – це не просто гімнастика, але і ціла система світогляду, і на думку багатьох йогів, не всі асани підходять кожному практикуючому. Тому займаючись йоогою, слід постійно прислухатися до свого організму і не робити ті вправи, після виконання яких з'являються будь-які неприємні відчуття. Перелік стресових факторів, які згубно впливають на здоров'я сучасної людини, постійно поповнюється новими негативними обставинами. Накопичувальне дію стресу може зруйнувати ваше здоров'я і підірвати вашу емоційну стійкість. Пов'язане зі стресом напруга накопичується в основному в м'язах, діафрагмі і нервовій системі, і при їх розслабленні слабшає і стрес. Подібним же чином, органи сприйняття і центральна нервова система реагують на стрес фізично. Йогічні способи глибокого розслаблення впливають на центральну нервову систему і системи кровообігу, дихання і травлення. При напрузі якоїсь частини тіла погіршується її кровопостачання. Йога допомагає зняти напругу з цієї області і відновлює кровопостачання. Йога дозволяє не тільки розвинути і зміцнити гнучкість і витривалість тіла, вона в якійсь мірі претендує на роль життєвого вчителя. Практика асан і пранаями є найприродніше засіб боротьби зі стресом. Хоча для того, щоб відчутти ефект впливу асан і пранаями на розум, потрібно чимало часу. Але якщо ви наполегливо і регулярно будете продовжувати свою практику йоги,

то під час і після занять почнете відчувати психологічну рівновагу і спокій. В результаті занять відновлюється рухливість суглобів, приходить в норму еластичність і скоротність м'язів, поліпшується постава, зникає зайвий жир, прискорюється обмін речовин.

Висновок. Заняття йогою призводять до оптимальної роботи всіх систем організму, сприяють необхідному насиченню крові киснем і істотному зростанню функціональних можливостей системи кровообігу в сухожиллях і м'язах, прилеглих до суглобів, постачаючи тканинам кисень, необхідний для спалювання зайвих калорій..

ЛІТЕРАТУРА

1. Агаджанян Н.А., Катков А.Ю. Резерви нашого організму. – М.: 1979.
2. Борисова І. Йога для двох. // Фізкультура і спорт, № 5, 1999.
3. Биков О. Гімнастика від ста недуг. // Фізкультура і спорт, № 7, 1999

Свєнєнїя Кальцева,

студентка 6 курсу

Факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **А.І. Єфімова,**

викладач (БДПУ)

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ МЕТОДИКИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Актуальність. Фізична культура є однією з граней загальної культури людини, її здорового способу життя, багато в чому визначає поведінку людини в навчанні, на виробництві, у побуті, у спілкуванні, сприяє вирішенню виховних і оздоровчих завдань. Здоров'я учнів молодшого шкільного віку в значній мірі визначає правильна постава, формування якої починається з раннього дитинства і залежить від розвитку м'язів і активного рухового режиму.

У профілактиці і виправленні порушень постави велике значення має виявлення пошкоджуючих факторів, які по можливості усуваються. Виправлення порушень здійснюється за допомогою фізичних вправ, які впливають на глибокі та поверхневі м'язи тулуба, метою яких є відновлення симетрії м'язів, що формують поставу. При цьому домагаються нормалізації фізіологічних вигинів хребта.

Саме в молодому шкільному віці закладаються основи фізичної культури людини, формуються інтереси, мотивації та потреби в систематичній фізичній активності, тому дуже важливо своєчасно приділити увагу формуванню постави і сприяти її збереженню.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питання пов'язані з розвитком постави, фізичним вихованням, з патологією та різними аномаліями постави, засобами попередження останніх і їх лікуванням висвітлюються в

останніх дослідженнях і публікаціях вчених (Г. Петренко, М. Респевська, С.Тузінек та ін.).

Але незважаючи на низку досліджень, постава є однією з проблем фізичного виховання. Масовий характер порушень постави і викривлень хребта – одна з найбільш злободенних проблем сучасного суспільства. І хоча вивчення порушень постави нараховує більше сторіччя, але ця проблема нажалі є завжди актуальною. [1]

Мета і методи дослідження. Проблема формування правильної постави у молодших школярів вивчалася у педагогічній, методичній та психологічній літературі. Було визначено вихідні теоретичні положення, сформульовано актуальність цієї проблеми та конкретизовані головні завдання дослідження.

Сутність дослідження. Застосування фізичних вправ при порушеннях постави повинно забезпечувати одночасно:

- 1) морфологічну корекцію (виправлення);
- 2) виховання правильної постави;
- 3) фізіологічну (нормалізацію функцій серцево-судинної, дихальної і нервової систем).

Для того, щоб заняття приносили максимум користі, необхідно засвоїти наступні правила:

1. Займатися потрібно з позитивним емоційним настроєм, з вірою в очікуваний результат.
2. Перед виконанням фізичних вправ обов'язково потрібно виконувати легку розминку.
3. Не слід форсувати виконання важких для вас вправ. Тут необхідні, помірність і поступовість.
4. Підвищених результатів від вправ можна чекати лише при регулярних заняттях.

При застосуванні корегуючих вправ необхідно дотримуватись наступних принципів:

- 1) застосування загально-розвиваючих вправ для оздоровлення і фізичного розвитку дітей;
- 2) застосування спеціальних вправ;
- 3) створення м'язового корсету;
- 4) мобілізація хребетного стовпа (збільшення рухливості);
- 5) розвантаження хребта лежачи;
- 6) виховання правильної постави;
- 7) застосування симетричних і асиметричних вправ.

Застосування фізичних вправ не тільки зміцнює м'язи, але покращує трофіку м'язів хребта, сприятливо впливає на фізіологічні процеси.

Основні висновки. Формування правильної постави у дітей молодшого шкільного віку має важливе значення у вихованні здорового, гармонійно розвинутого покоління. Стан здоров'я дітей знаходиться в епіцентрі уваги сучасного суспільства. Розробка ефективних заходів щодо забезпечення і зміцнення здоров'я підростаючого покоління одне з найважливіших завдань суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кашуба В.А. Биомеханика осанки / В.А. Кашуба. – К.: Олимпийская литература, 2003. – 280с.
2. Москаленко Н.В. Фізичне виховання молодших школярів: [монографія] / Н.В. Москаленко. – Д.: Видавництво «Інновація», 2007. – 252 с.
3. Теория и методика физического воспитания. //Учебник для высших учебных заведений физического воспитания и спорта; под ред. Т.Ю. Круцевич – [Том 2]. – К.: Олимпийская литература, 2003 – 391с.

Софія Кітань,

студентка 2 курсу ФФСК

Науковий керівник:

Г.Г. Некрасов,

Старший викладач кафедри фізичного виховання (БДПУ)

**ТЕОРЕТИКО–МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ
ФІТНЕС–ТЕХНОЛОГІЙ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ**

Актуальність. Одним із актуальних питань, що нині постали перед охороною здоров'я та фізичним вихованням в Україні, є проблема погіршення здоров'я населення, у тому числі й студентської молоді. Фізичний стан студентів протягом останнього десятиріччя різко погіршився внаслідок поглиблення соціально-економічної, екологічної та демографічної криз. У зв'язку з гострим станом проблеми зниження здоров'я підростаючого покоління, сидячого образу життя та високого проценту ожиріння, у фізкультурному світі особливої актуальності набуває розробка оздоровчих технологій для молоді, призначених для формування, збереження та зміцнення їх здоров'я. Принцип оздоровчої спрямованості фізичного виховання конкретизується у фітнес-технологіях, які нині інтенсивно розвиваються. Таким чином, поняття фітнес-технології – це, з одного боку, процес застосування різноманітних засобів фізичного виховання з оздоровчою метою, з іншого – наукова дисципліна, яка розробляє й удосконалює основи методики побудови фізкультурно-оздоровчих занять.

Ступінь досліджуваності проблеми. Відомо що 55-75 % сьогоденішніх першокурсників мають відхилення у стані здоров'я, велика кількість студентів за станом здоров'я віднесені до підготовчої і спеціальної групи з фізичного виховання. Найбільш поширеними захворюваннями є захворювання дихальної системи, опорно-рухового апарату, серцево-судинної системи, органів зору та шлунково-кишкового тракту. Крім того ослаблений організм студентів не може боротися з інфекціями і вірусами, що призводить до інфекційних захворювань та пропусків занять з хвороби. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я 80 % хвороб людини виникають з причин пов'язаних з погіршенням екологічної ситуації. Але найбільше здоров'я людини залежить від умов і способу життя.

Мета і методи дослідження. Сприяння покращенню фізичного стану підростаючого покоління за допомогою фітнес-технологій. Підтримання належного фізичного стану у студентів з проблемами здоров'я.

Сутність дослідження. Нове століття дало поштовх для розробки великої кількості інноваційних технологій, оздоровчих програм та методик у системі фізичної культури. Це зумовило появу в теорії та практиці такого терміну, як «фітнес технології». Фітнес-технології – це, насамперед, технології, які забезпечують результативність занять фітнесом. Більш точно їх можна визначити як сукупність наукових методів, сформованих в певний алгоритм дій в інтересах підвищення ефективності оздоровчого процесу. Він забезпечує гарантоване досягнення результату, на основі вільного мотивованого вибору занять фізичними вправами з використанням інноваційних засобів, методів, організаційних форм занять фітнесу, сучасного інвентарю та обладнання. Фітнес-програми, як форми рухової активності, що спеціально організовані в рамках групових або індивідуальних занять можуть мати оздоровчо-кондиційні завдання, а також бути спрямованими на розвиток здібностей до вирішення рухових і спортивних завдань на достатньо високому рівні. З метою виявлення інтересу до різних засобів та методик фітнесу нами було проведено анкетування серед студентів I курсу університету. Всього опитано 60 осіб. Так, на питання: «Які сучасні види фітнесу Ви хотіли б застосовувати на заняттях фізичним вихованням у Вищих навчальних закладах?», 40 % респондентів висловили бажання займатися танцювальною аеробікою, ще 20 % – тай-бо, 8 % – пілатес, 32% – фітбол.

Основні висновки. Аналізуючи літературні джерела, нами встановлено, що засоби фізичного виховання мають значний вплив на розвиток лідерських якостей людини. Відомо, що заняття спортом та різними видами рухової активності розвивають силу духу, витримку та власний характер. Недарма для сучасної молоді досить популярним є фітнес. Фітнес – це найдосконаліша на сьогоднішній день система тренувань. Саме за допомогою сучасних фітнес-технологій кожен студент може розвинути свій інтелект, комунікабельність, впевненість у собі, витривалість, що властиво лише для справжнього лідера. Фітнес передбачає накопичення досвіду, знань і бажання розвиватися. Існуючі на сьогодні фітнес-програми поєднують в собі різні спеціалізовані заняття, які здатні розвивати перелічені вище риси. Для підвищення ефективності впливу фітнесу на розвиток організму студентів, оптимізації їхньої рухової активності вчені шукають нові підходи до складання фітнес-програм, опрацьовують питання оптимізації дозування фізичних навантажень з урахуванням типологічних, психофізіологічних і соціальних особливостей студентів, визначають результативні форми організації діяльності студентів та методичні прийоми і засоби, що активізують інтерес студентів до фітнесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гетман В.О. Методологічні та організаційні засади оздоровлення людини: навч. посіб. / В.О. Гетман, Ю.В. Новицький, О.П. Питомець. – К. : Основа, 2009. – 200 с.

2. Грибан Г.П. Життєдіяльність та рухова активність студентів / Г.П. Грибан. – Житомир: Рута, 2009. – 592с.

3. Круцевич Т.Ю. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення : навч. посіб. / Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхня. – К. : Олімп. література, 2010. – 248 с.

Ліана Лантух,

студентка 1 курсу

факультету філології та соціальних комунікацій

Наук. керівник: **Т.М. Жосан**, викладач (БДПУ)

БАСКЕТБОЛ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ВИТРИВАЛОСТІ І ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Актуальність. Заняття баскетболом у вищих навчальних закладах є ефективним засобом розвитку творчого мислення студентів. При грі в баскетбол діяти доводиться в залежності від ситуації, а не за певними програмами. Основною формою діяльності мозку в цих умовах є не оброблення стандартних навичок, а творча діяльність – миттєва оцінка ситуації, рішення тактичного завдання, вибір відповідних дій. Кожен студент, який усвідомлює необхідність фізичних вправ, вибирає для себе вид спорту, найбільш для нього відповідний. І досить великий відсоток студентів вибирає саме баскетбол. Тому обґрунтування ефективності застосування баскетболу, як засобу розвитку витривалості і психофізіологічних здібностей студентів вищих навчальних закладів є актуальним для вдосконалення засобів і методів професійної підготовки студентів.

Ступінь досліджуваності проблеми. На основі літературних даних обґрунтувати ефективність побудови навчального процесу з фізичного виховання студентів технічних вузів з акцентованим застосуванням баскетболу як засобу розвитку витривалості і психофізіологічних здібностей.

Мета і методи дослідження. Сучасні фахівці в області баскетболу, заняття цим видом спорту дуже впливає на розвиток мозку. Різноманітні сигнали під час гри стимулюють функціонування нервових клітин і взаємозв'язків між ними, сприяють прояву та розвитку спадкоємних (генетичних) можливостей нервової системи [2].

Сутність дослідження. Аналіз літературних даних показав, що баскетбол – одна з найпопулярніших ігор, в тому числі, і серед студентів. Для неї характерні різноманітні рухи: ходьба, біг, зупинки, повороти, стрибки, кидки і ведення м'яча, здійснювані в єдиноборстві з суперниками. Така різноманітність рухів сприяє зміцненню нервової системи, рухового апарату, поліпшенню обміну речовин і діяльності всіх систем організму займаються. Баскетбол є засобом активного відпочинку для багатьох категорій громадян, особливо для осіб, зайнятих розумовою діяльністю. [1].

На основі літературних даних було виявлено ефективність побудови навчального процесу з фізичного виховання

Висновки. 1. Гра в баскетбол є навантаженням аеробно-анаеробного характеру, і тому застосування баскетболу в якості засобу фізичного виховання студентів технічних вузів є досить ефективним для розвитку витривалості, що є важливим для представників технічних спеціальностей, що вимагають тривалих розумових навантажень.

2. Заняття баскетболом дуже впливає на розвиток мозку. Різноманітні сигнали під час гри стимулюють функціонування нервових клітин і взаємозв'язків між ними, сприяють прояву та розвитку спадкоємних (генетичних) можливостей нервової системи. Це є досить актуальним для студентів технічних вузів, професійна діяльність яких вимагає високого рівня активності кори головного мозку. [2].

3. При грі в баскетбол діяти доводиться в залежності від ситуації, а не за визначеними програмами. Основною формою діяльності мозку в цих умовах є не відпрацювання стандартних навичок, а творча діяльність – миттєва оцінка ситуації, рішення тактичного завдання, вибір відповідних дій. Тому застосування баскетболу в технічних вузах є ефективним засобом розвитку творчого мислення студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ж.Л. Козіна Особливості спеціальної фізичної та функціональної підготовки баскетболісток різного ігрового амплуа / Ж.Л. Козіна, М.А Векслер, А.О. Тихонова., Л.В.Щедрівка Л.В. // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв: Збірка тез конференції. – Випуск 6. – Харків: Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2002. – С.347–350.

2. А.А. Миронов, Втомні ефекти і відновні процеси при тренуваннях і змаганнях баскетболістів різних рівнів підготовленості / А.А. Миронов., Е.Е.Духівськом., Е.Е.Яскевич. // Теорія і практика фіз. культури. – 2001. – N 11. – С.59-60.

Ілля Літус,
студент 3 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **Л.М. Кравченко**
к.хім.н., доцент (БДПУ)

РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ БЕРДЯНСЬКА

Актуальність. Специфічною складовою частиною рекреаційних ресурсів є соціальні та природні об'єкти, явища, події, походження яких тісно пов'язане з територією України та землями тієї зарубіжної країни, в межах якої вони первісно виникли. На території України налічується кількост таких об'єктів, окремі з них мають світове та європейське значення.

Ступінь досліджуваності проблеми. Україна володіє потужним природно-ресурсним комплексом, основу якого складають земельні та мінерально-сировинні ресурси. Достатньо високий рівень забезпеченості

території країни водними рекреаційними ресурсами мінеральні лікувальні води різного складу виявлені майже у всіх областях України, але найбільша кількість джерел зосереджена в західній частині. Зокрема, у Закарпатській області. Багато джерел мінеральної води розвідано у Луганській, Дніпропетровській, Полтавській, Рівненській областях, є також відкриті джерела в Харківській, Житомирській, Вінницькій, Хмельницькій, Київській, Черкаській, Донецькій та Запорізькій областях.

Досить значні в Україні запаси лікувальних грязей, що зосереджені, переважно, у південних та північно-західних областях. На базі грязевих покладів функціонують найстаріші в Україні курорти – Бердянськ, Євпаторія, Куяльник, Саки та інші. [1]

Мета і методи дослідження: проаналізувати та з'ясувати основні риси рекреаційних ресурсів Бердянська. Для досягнення цієї мети у роботі вирішується ряд задач:

1. Визначити характеристику та типологію рекреаційних ресурсів міста Бердянська;
2. Охарактеризувати природно ресурсний потенціал земель рекреаційного, курортного та природоохоронного значення;
3. Дослідити тенденції розвитку рекреаційного комплексу міста Бердянська.

Сутність дослідження. Відпочинок у Бердянську це величезні можливості оздоровлення. Приморсько-степний клімат, морське повітря, насичене йодом, озоном, бромом, солями і мікроелементами. При низькій вологості легко переносити навіть дуже сильну спеку. Тому з великим задоволенням їдуть відпочивати сім'ї з дітьми. Купальний сезон починається вже на початку червня, а морська вода прогрівається до 26-28 градусів тепла у травні. Можливості курорту різноманітні. Найбільш відомий Бердянськ цілющими сульфідно-мулистими грязями. Вони ефективно впливають на органи дихання, кровообігу, обмін речовин. Є в цього курорту є ще одне багатство, це хлоридно-натрієва і йодобромна мінеральна вода, що має тонізуючу, протизапальну і знеболюючу дію. Азовське море, вода якого містить понад ста хімічних елементів це чудовий природний інгалятор. Близько Бердянська знаходяться заповідні об'єкти державного значення. [2]

Основними видами рекреаційних ресурсів є мулісті лікувальні грязі Молочного, Олександрівського, Демузельського, Ботиєвського лиманів, 32 джерела різних мінеральних вод, які можна використовувати, як і в процесі санаторно-курортного лікування, так і в промисловому розливі як лікувально-столові води; морські і лиманські пляжі; ропа лиманів і морська вода. У с. Строгановка функціонує унікальний дерматологічний диспансер. Тут лікують за допомогою таласотерапії, виключно природними засобами. Це єдине місце в Україні, де лікувальні грязі разом із морською водою і сонячним промінням успішно виліковують псоріаз. Аналогом даних грязей є лише бруд Мертвого моря. На узбережжі моря функціонують три дитячі оздоровчі установи, дев'ятнадцять діючих баз відпочинку і пансіонати. [2]

Основні висновки. Санаторії Бердянська – це високий професіоналізм фахівців, бездоганний сервіс, висока ефективність санаторного лікування в будь-яку пору року. За рівнем оснащення

лікувальної бази, її пропускну здатності, різноманітності процедур, ЗАТ «Приазовкурорт» перебуває на передовій позиції серед усіх курортних закладів України. [3]

Роль курортно-рекреаційної системи в соціально-економічній структурі України полягає в її необмежених можливостях підтримки й розвитку генофонду нації, визнання України у світовому рекреаційному процесі, духовному піднесенні світового співтовариства.

Місто-курорт Бердянськ має добре розвинену структуру рекреаційних підприємств, що спеціалізуються з надання послуг різного оздоровчого характеру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бобкова А. Про поняття природних рекреаційних ресурсів // Право України. – 2000. – № 5. – С. 51-54.
2. Інформаційний портал курортів України: kurortmag/region/1676/
3. Офіційний сайт кліматичних курортів України: mrmkurort/resort47_sanatorium1362.html#sname.

Ілля Літус,

студента 3 курсу

факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **Р.І. Літус**

ст. викладач кафедри фізичного виховання (БДПУ)

ТЕХНОЛОГІЇ СТВОРЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ФІТНЕС-ПРОГРАМ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Актуальність. Створенням та впровадженням нових фітнес-програм переймаються фізкультурно-оздоровчі організації, науково-дослідницькі лабораторії, інститути і окремі вчені, а також представники сучасної фітнес-індустрії.

Ступінь досліджуваності проблеми. Основні фактори, що сприяють створенню та впровадженню у практику ОРПА нових фітнес-програм:

- результати наукових досліджень з проблем гіподинамії та оптимальної рухової активності;
- поява нового спортивного інвентарю й обладнання (степ-платформи, тренажери, фітболи, спінбайки тощо);
- ініціатива та творчий пошук професіоналів фітнес-індустрії [1].

Мета і методи дослідження. Міжнародні фізкультурно-оздоровчі організації внесли та вносять найбільший вклад у розвиток нових фітнес-програм. У структурі таких організацій, як Міжнародна асоціація оздоровчих тенісних і спортивних клубів (IHRSA), Міжнародна асоціація рухової активності і танців (IDEA), освітня організація фітнесу (WFO), Європейська конфедерація “Спорт и здоровье” (CESS) та інші. До провідних науково-дослідних центрів із розробки фітнес-програм у зарубіжних країнах належать Інститут аеробних досліджень К. Купера, заснований в 1970 р., науковий

центр Університету У. Кекконена (Фінляндія) та ін.

Сутність дослідження. Міжнародними інституціями створено спеціалізовані підрозділи, котрі успішно займаються розробкою і впровадженням передових фітнес-програм.

Науково-дослідницькі організації та вчені України вносять свій значний вклад в розробку сучасних фізкультурно-оздоровчих програм. Так, протягом ряду років розвитком нових фітнес-програм займався Київський науково-дослідний інститут медичних проблем фізичної культури (І. Муравов, С. Душа, Л. Іващенко, Г. Апанасенко та ін.), Київський національний університет фізичного виховання і спорту України. Нині в Україні ця робота продовжується в Інституті передових технологій у фізичному вихованні і спорті Української академії наук національного прогресу у співпраці з Всеросійським науково-дослідницьким інститутом фізичної культури, Волгоградським науково-дослідницьким інститутом оздоровчої фізичної культури та іншими установами [2].

Основні висновки. З досвіду національних та міжнародних формувань різноманітних фітнес-програм дозволяє визначити основні фактори, що сприяють ефективній реалізації в сучасних умовах:

1. фітнес-програма повинна передбачати заходи формування свідомого ставлення до участі в ній;

2. комплекси вправ для фітнес-програм повинні складатися для певних груп населення з врахуванням їх підготовленості та бути доступними для виконання; бажано враховувати специфіку роботи учасників процесу та час, який може бути використаний для занять протягом робочого дня; слід пропонувати послуги в організації занять фітнесом з врахуванням вподобань аудиторії;

3. складаючи фітнес-програму занять, потрібно виходити з конкретних цілей, котрі перед ними ставляться: активний відпочинок, підвищення фізичної підготовленості, зниження маси тіла, профілактика будь-як захворювання чи інше;

4. фітнес-програма повинна бути націлена на отримання задоволення від занять, а не на показники масовості охоплення населення; на перший план висуваються потреби, мотиви й інтереси учасників фітнес-занять;

5. фітнес-програмою повинна передбачатися оцінка стану здоров'я, рівня фізичної підготовленості тих, хто займається; до того ж тестування повинне бути систематичним, комплексним, проводитись через певні проміжки; часу, оскільки це сприяє підтримці інтересу до фітнес-програми;

6. фітнес-програма повинна передбачати умови для спілкування та позитивні емоції у процесі виконання вправ;

7. необхідно створити безпечні умови, звернувши особливу увагу на рівень медичного забезпечення;

8. фітнес-програми повинні регулярно поновлюватися – це зменшить ефект звикання та сприятиме фізичному вдосконаленню учасників [3].

ЛІТЕРАТУРА

1. Горбунов В.В., Скорнякова А.В. Медифит – современные фитнес-технологии. – М.: Медифит, 2009. – 190 с.
2. Григор'єв В.І., Симонов В.С. Стратегія формування індустрії рекреації. СПб.: Изд-во СПбГУЕФ, 2006. – 208 с.
3. Иващенко Л. Я. Программирование занятий оздоровительным фитнесом / Л. Я. Иващенко, А. Л. Благий, Ю. А. Усачев. – К.: Наук. світ, 2008. – 198 с.

Оксана Малюга,

студентка 2 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **О. М. Будний,**

старший викладач кафедри фізичного виховання (БГПУ)

РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність. В сучасних умовах значно збільшився обсяг діяльності, здійснюваної в імовірнісних і несподівано виникаючих ситуаціях, яка вимагає прояву винахідливості, швидкості реакції, здатності до концентрації і переключення уваги, просторової, тимчасової, динамічної точності рухів і їх біомеханічної раціональності [1, с. 130].

Ступінь досліджуваності проблеми. Аналіз літературних джерел показав, що в галузі фізичного виховання і спорту сформувалися два відносно самостійні методологічні підходи до вивчення координаційних здібностей. Прихильники першого (Е. П. Іл'їн, О.А. Сиротин, В.І. Філіпович) розглядають координаційні здібності для інтеграції спритності. Інші (Н.М. Грабик, С.Д. Бойченко, В.В. Леонов) аналізують координаційні здібності з позиції комплексної характеристики можливостей людини оптимально керувати параметрами діяльності у процесі діяльності складних дій.

Мета і методи дослідження. Теоретичний аналіз літературних джерел з розвитку координаційних здібностей.

Сутність дослідження. Координаційні здібності – це здібності доцільно координувати рухи при побудові і відтворюванні нових рухових дій; здібності перебудовувати координацію рухів при потребі змінити параметри засвоєної дії у відповідності до мінливих умов.

Практика фізичного виховання і спорту налаштовує величезним арсеналом засобів для впливу на координаційні здібності.

Основним засобом виховання координаційних здібностей є фізичні вправи підвищеної координаційної складності і містять елементи новизни. Складність фізичних вправ можна збільшити за рахунок зміни просторових, тимчасових і динамічних параметрів, а також за рахунок зовнішніх умов, змінюючи порядок розташування снарядів, їх вагу, висоту; змінюючи площу опори або збільшуючи її рухливість у вправах на рівновагу та інше; комбінуючи рухові навички; поєднуючи ходьбу зі стрибками, біг і ловлю предметів; виконуючи вправи по сигналу або за обмежений час.

Для розвитку координаційних здібностей у фізичному вихованні і спорті використовуються наступні методи: стандартно-повторювальні вправи; варіативні вправи; ігровий; змагальний.

При розучуванні нових досить складних рухових дій застосовують стандартно-повторний метод, так як опанувати такими рухами можна тільки після великої кількості їх повторень у відносно стандартних умовах.

Ефективним методом виховання координаційних здібностей є ігровий метод з додатковими завданнями і без них, що передбачає виконання вправ або в обмежений час, або в певних умовах, або певними руховими діями та інше. Змагальний метод використовується лише в тих випадках, коли займаються досить фізично і координаційно підготовлені в пропонуваному для змагання вправі. Його не можна застосовувати в разі, якщо займаються ще недостатньо готові до виконання координаційних вправ. Ігровий метод без додаткових завдань характеризується тим, що виникають рухові завдання займається повинен вирішувати самостійно, спираючись на власний аналіз ситуації, що склалася [1, с. 137].

Основні висновки. Аналіз науково-методичної літератури дозволив нам визначити що, розвиток координаційних здібностей займає важливе місце в житті людини, так як стимулює їх найбільш раціонально і доцільно освоювати нові дії, вирішувати складні завдання в умовах, що постійно змінюються.

ЛІТЕРАТУРА

Холодов Ж.К., Кузнецов В.С. Теория и методика физического воспитания и спорта: Учеб. пособие для студ. высших. учеб. заведений. -2-е изд., и сир. И доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 450 с.

Лях В.И. Координационно-двигательное совершенствование в физическом воспитании и спорте: история, теория, экспериментальные исследования / В.И. Лях // Теория и практика физической культуры. – 1996. – № 1. – С. 16-23.

Маслова Юлія,

студентка 4 курсу

факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **Л.М. Кравченко**, к.хім.н., доцент (БДПУ)

СТРЕТЧИНГ ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАХВОРЮВАНЬ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

Актуальність. Малорухливий спосіб життя, постійна сидяча робота студентів рано чи пізно приводять людину до усвідомлення того, що прийшов час щось змінювати в житті, інакше вже зовсім скоро він буде почувати себе старим, навіть у юному віці. В таких випадках люди починають активно займатися спортом, виконувати різні вправи, і зовсім не підозрюють про існування ефективного способу під назвою стретчинг, за допомогою якого можна оздоровити свій організм в цілому.

Мета дослідження полягала в аналізі науково – методичної літератури, інтернет ресурсів, експериментальному дослідженні впливу стретчингу на організм людини та визначенні можливості використання занять стретчингом для профілактики захворювань опорно-рухового апарату студентів.

Сутність дослідження: Гнучкість – це діапазон руху суглоба або групи суглобів. У кожної людини він різний, тому що залежить від безлічі факторів. До внутрішніх факторів належать еластичні властивості м'язів, зв'язок, сухожиль, фасцій, будова суглобів, а також психоемоційний стан. Стрес і напруження погіршують гнучкість, роблячи м'язи жорсткими. Зовнішні чинники – це умови навколишнього середовища: температура повітря (чим вище температура тіла, тим краще гнучкість) і час доби (найкращі показники гнучкості спостерігаються в другій половині дня).

Якщо не розвивати гнучкість, то з віком, як і всі фізичні здібності людини, вона погіршується. Найкращий період розвитку гнучкості – до 12 років: саме в цей час опорно-руховий апарат найбільш сприйнятливий до такого роду вправ. Розвивати гнучкість можна і потрібно в будь-якому віці. Подібне тренування приносить масу користі: знімає напругу, допомагає справлятися зі стресами, розширює діапазон можливих рухів, сприяє розвитку всіх інших фізичних якостей, попереджає травми і захворювання опорно-рухового апарату, покращує роботу всього організму і вирівнює поставу. Під час занять потрібно дотримуватися правил безпеки.

Експериментальні дослідження групи студентів дозволили відібрати 10 осіб. Завдяки нормативам визначення гнучкості було з'ясовано, що кожен студент має відхилення в гнучкості суглобів, яку запропонували відновити за допомогою вправ стретчинга. До дослідження було залучено 10 студентів з проблемами опорно-рухового апарату. В 5-тих студентів розвивали гнучкість хребта, а інших 5-ти в плечовому суглобі. Перед заняттями проводилося комплексне обстеження кожного студента, яке включало в себе: збір скарг, оцінку гнучкості проблемних суглобів за допомогою вище зазначеного теста. Після обстеження студентів були призначені вправи для покращення гнучкості в проблемних суглобах на період 2,5 місяців. Завдяки дослідженню, було встановлено, що вправи стретчингу позитивно впливають на організм людини, покращують гнучкість суглобів і загальне самопочуття.

Висновок. Основним ефектом стретчингу є підвищення рівня гнучкості та профілактика захворювань опорно-рухового апарату. Завдяки розтягуванню до м'язів надходить більше крові, вони розслабляються й стають більш еластичними; набувають рухливості суглоби, у результаті чого збільшується гнучкість. Розслаблення нейтралізує втому, знімає нервову напругу, поліпшує самопочуття, сприяє зникненню негативних емоцій. Особливо актуальні вправи з використанням стретчинга для студентів у заключній частині заняття з фізичного виховання. Приплив крові до м'язових волокон також прискорює метаболізм, що запобігає їхньому ранньому старінню й різного роду м'язової атрофії. Стретчинг також один із самих корисних видів вправ у боротьбі із целюлітом і жировими відкладеннями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Помазанов Р.А. Гибкость и стретчинг, М.: Энциклопедия современного фитнеса, 2010. С. 29-48.

Мітєєва Анастасія,

студентка 3 курсу

факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **Кравченко Л.М.,** к.хім.н., доцент (БДПУ)

СУЧАСНІ РЕКРЕАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ БЕРДЯНСЬКА

Актуальність теми. Сьогодні рекреація і туризм стали засобом відпочинку і оздоровлення, вдосконалення особистості для величезного числа жителів планети і найважливішою галуззю господарства багатьох країн. Туризм і рекреація дають можливість з'єднувати відпочинок з пізнанням побуту, історії, культури, традицій, звичаїв свого та інших народів. В останнє десятиліття рекреація і туризм в світі стали одним з важливих економічних чинників, а їх обслуговування перетворилося в організовану галузь економіки багатьох країн.

Мета роботи полягає в ознайомленні з місцевостями рекреаційних зон у місті Бердянськ, розгляді просторових ділянок та їх дослідженні як можливих рекреаційних зон та об'єктів.

Оголовок Бердянської коси або шпиль Бердянської коси з прилеглою до нього акваторією Бердянської затоки є ландшафтним заказником місцевого значення і входить до складу Приазовського національного природного парку. Заказник представляє собою цілину, на якому виростає до 150 видів рослин, любителі пляжного відпочинку знайдуть тут прекрасні місця в тіні дерев, де можна сховатися від пекучого літнього сонця. Варто відзначити, що сухі місця в заповідній зоні шпиль коси приваблюють каракуртів і тарантулів, проте подібні випадки – велика рідкість. Отруйних змій на території заказника немає, іноді можна зустріти вужів. Сім'ям, які збираються на відпочинок з дітьми, слід знати, що пляжі оголовка Бердянської коси нерідко користуються популярністю серед нудистів. Територія заказника є зоною регульованої рекреації, а тому тут суворо забороняється вирубка дерев, промислова рибалка і полювання, проїзд і стоянка стороннього автомобільного транспорту, розбивка наметових містечок, розведення багать за межами відведених для цього місць.

Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Дальні Макорти» знаходиться на висоті 40 метрів над рівнем моря. Дальні Макорти – відмінне місце для тихого відпочинку на природі: в червні і в липні схили покриваються степовим різнотрав'ям і перетворюються в барвистий килим більш ніж з 500 видів рослин. На території пам'ятки природи знаходяться два невеликих ставки, в яких водяться піленгас, карасі, краснопірка, щуки. Територія ботанічної пам'ятки є місцем проживання великої кількості пернатих.

Бердовське водосховище – блакитна акваторія, оточена 4580 гектарами насаджень Бердянського лісового господарства. Під вічнозеленими кримськими соснами біля узбережжя водосховища туристів чекає чудовий відпочинок. На території ростуть цінні лікарські та декоративні рослини, у водоймі водяться раки, товстолибики, карасі, окуні. Територія є зоною стаціонарної рекреації: на спеціально виділених ділянках дозволяється любительська і спортивна риболовля, утилітарна рекреація (збір грибів, ягід, фотополювання і таке інше).

«Мала Швейцарія». Саме так раніше називали скелясту ділянку в долині річки Берди між селами Миколаївка і Родіоновка. Серед головних визначних пам'яток місцевості – Лисяча і Вовча балки. Лисяча балка є ботанічною пам'яткою місцевого значення: на її території гніздяться фазани, росте близько 250 видів декоративних і лікарських рослин. Вовча балка являє собою ентомологічний заказник місцевого значення, де живуть і розмножуються дикі комахи (в тому числі бджоли і джмелі). Недалеко від річкового берега знаходиться Висока скеля – геологічний пам'ятник місцевого значення пірамідальної форми висотою в 15 метрів. Інтерес також представляють скелі: Кварцитові (завдяки своїй формі відома також під назвою Ослячі вуха) і Кристал. Ідеальне місце для відпочинку і стоянок – прісні джерела, що живлять Берду. До небезпек території можна віднести змій, серед них зустрічаються отруйні гадюки. Пам'ятки природи, як правило, завжди відкриті для туристів, однак не слід забувати про елементарні правила поведінки: не можна розводити багаття, засмічувати територію сміттям, заїжджати на автотранспорті в зелену зону.

Висновок. Дослідження рекреаційних зон Бердянська показало, що не тільки море, а й природна краса степових зон, кліматичні умови допоможуть відновити емоційні і психологічні сили, здоров'я і працездатність людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Велічко В. В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник / В. В. Велічко; Харк. нац. ун-т ім. С. П. Корюків. – Хар.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 202 с.

Роман Петров,

студент 4 курсу

Факультету фізичного виховання

Науковий керівник: **С.М. Данило**, ст. викладач (БДПУ)

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ СИЛОВОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ УЧНІВ 15-16 РОКІВ ЗАСОБАМИ БАСКЕТБОЛУ

Актуальність. Систематичні заняття спортивними іграми сприяють всебічному розвитку школярів, особливо позитивно впливають на розвиток таких фізичних, як сила, швидкість, спритність та їх різновиди. Сучасний баскетбол – це атлетична гра і вимоги, що пред'являються до баскетболістів, найвищі. Щоб досягти високого техніко-тактичної

майстерності, спортсмену, перш за все, необхідний високий рівень розвитку фізичних якостей.

Пошук раціональних методик и засобів тренування силових якостей у учнів, має дуже велике значення, на сучасному етапі розвитку фізичної культури, та спортивних ігор в ЗОШ. Багато фахівців з фізичної культури, у зв'язку з поганими показниками фізичної підготовки учнів, не мають можливості здійснювати тренувальний процес на достатньому рівні згідно навчальної програми.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питання технології швидкісно-силової підготовки баскетболістів 14-15 років досліджував Соловйов Г.В. (тренером-викладачем), який в своїй роботі виявив умови та засоби які мають сприятливе значення для розвитку фізичних якостей юних баскетболістів. Аналіз спеціальної літератури показав, що питання методики розвитку фізичних якостей баскетболістів розглядала ціла низка вчених: Ю.В. Верхошанский, 2006; Л.П. Матвеев, 2004; В.Н. Платонов, 2004; В.К. Бальсевич, 2000; Н.Г. Озолін, 2004 та інші.

Мета дослідження. Виявити та перевірити ефективність впливу спеціальних силових вправ на підвищення рівня силової підготовки учнів 15-16 років засобами баскетболу.

Методи дослідження. теоретичні дослідження (вивчення педагогічної, науково-методичної, психологічної літератури розвитку дітей 15-16 років); педагогічне спостереження; тестування рівня фізичної підготовки (показники розвитку силових якостей дітей 15-16 років); педагогічний експеримент; метод математичної статистики.

Сутність дослідження. Полягає в тому щоб знайти та розробити на основі вже існуючої літератури та методичних рекомендацій комплекси спеціальних фізичних вправ, за допомогою яких ми будемо мати можливість підвищити рівень фізичної підготовленості учнів 15-16 років, а також виявити вплив спеціальних фізичних вправ на рівень розвитку силових якостей учнів. На підставі узагальнення даних літератури, узагальнення досвіду роботи тренерів, власного досвіду роботи, аналізу методик розвитку силових якостей нами було розроблено три комплекси спеціальних силових вправ та комплекс вправ для самостійних занять.

Комплекс силових вправ №1 базовий направлений на підвищення власно-силових здібностей та виконувався впродовж 2 тижнів педагогічного експерименту. Виконувалося 2 кола з 30 секундним відпочинком між кожною вправою, і двох хвилинним відпочинком між кожним колом, характер відпочинку був активний і включав виконання вправ на відновлення, розслаблення та розтягування. На 2 тижні педагогічного експерименту кількість кіл зросла до трьох. Кількість повторень вправ силової спрямованості поступово збільшувалася на 1 раз, на кожному уроці фізичної культури протягом перших двох

Комплекс спеціальних силових вправ № 2 спрямований на виховання швидкісно-силових якостей, та виконувався впродовж 3 тижня педагогічного експерименту. Виконувалося 3 кола з 2 минутними інтервалами відпочинку, характер відпочинку був активний і включав виконання вправ на відновлення

та розслаблення. Вправи виконувалися з максимальною інтенсивністю на третьому тижні педагогічного експерименту.

Комплекс спеціальних силових вправ № 3 спрямований на виховання силової-координації, та виконувався впродовж 4 тижня педагогічного експерименту. Виконувалося 3 кола з 1-хвилинними інтервалами відпочинку між вправами та 2-хвилинним між колами, характер відпочинку був активний і включав виконання вправ на відновлення та розслаблення. Вправи виконувалися з максимальною точністю виконання рухових дій.

Основні висновки. Аналіз кінцевих результатів педагогічного експерименту дає нам змогу оцінити ефективність впливу впроваджених комплексів на рівень силової підготовленості учнів 15-16 років. Отриманні показники свідчать про значне підвищення рівня фізичної підготовленості у дівчат і у хлопців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гужаловский А. А. Развитие двигательных качеств у школьников / Александрович Гужаловский — Минск: 1978. — 88 с.
2. Кузин В.В. Баскетбол: Начальный этап обучения / В.В. Кузин, С.А. Полиевский — М.: Физкультура и спорт, 1999. — 133с.
3. Холодов Ж.К. Кузнецов В.С. Теория и методика физического воспитания и спорта / Ж.К. Холодов, В.С. Кузнецов. — М.: 2004. — 480 с.

Переклицький Дмитро

студент 3 курсу

факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **Л. М. Кравченко,**

к.хім.н., доцент (БДПУ)

АЕРОБІКА ЯК ЗАСІБ ОЗДОРОВЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ТА ПІДВИЩЕННЯ ТОНУСУ ВСІХ СИСТЕМ ОРГАНІЗМУ

Постановка проблеми. В останні роки стало особливо помітно прояв інтересу широкого кола людей до занять різними видами масового спорту і рухової активності для відпочинку і відновлення сил, для забезпечення гарної спортивної форми та **стану** здоров'я. Цьому значною мірою сприяли публікації, відеопродукція і велика кількість клубів здоров'я, основною метою яких є залучення людей до оздоровчих тренувань. Серед цих оздоровчих тренувань особливе місце зайняла аеробіка. Систематичні **заняття аеробікою** не тільки дозволяють підвищити рівень м'язової тренуваності і поліпшити стан серцево – судинної системи, але й доставляють величезне задоволення тим, що займаються. Аеробіка представляє види рухової активності, що мають оздоровчу спрямованість. Термін «аеробний» означає «живе в повітрі» або «використовує кисень». Аеробні вправи відносяться до таких видів фізичного навантаження, коли необхідна наявність кисню протягом тривалого часу. Вони пред'являють організму вимоги, що змушують його

збільшувати споживання кисню. У результаті відбуваються сприятливі зміни в легенях, серці і судинній системі. Можна сказати, що регулярні заняття аеробікою підвищують здатність організму пропускати повітря через легені, збільшують загальний кровотік, причому **кров** ефективніше здійснює одну зі своїх основних функцій – **транспорт** кисню.

Мета роботи: Розробка програми з удосконалення фізичного розвитку тих, що займаються і підвищення їх **функціональних** можливостей засобами оздоровчої аеробіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед традиційних засобів і методів оздоровчої фізичної культури особливе місце займають аеробні вправи, в тому числі і різноманітні комплекси ритмічної гімнастики. Багато авторів[1,2] рекомендують застосовувати базу фізичної підготовки студенток для відпрацьовування програм різнонаправлених комплексів ритмічної гімнастики. Однак, складність об'єктивного вимірювання індивідуальних величин навантажень на заняттях з використанням ритмічної гімнастики стримує широкі застосування цього засобу фізичного виховання. Більш того, залишається невирішеним питання методології кількісної оцінки оздоровчої ефективності розроблюваних комплексів фізичних вправ, для різних верств населення

В наш час галузь фітнес індустрії як оздоровча аеробіка дуже активно розвивається, й все більше розгалужується. На заняттях використовуються новітні технології, прикладом яких є тай-кик-аеробіка – в якій поєднуються вправи з тайського боксу й аеробіки, що є дуже ефективним для схуднення.

Появою аеробіки для обличчя – фейсбілдінг" ми зобов'язані американському фахівцю косметологу Керол Маджіо. Яка з'ясувала, якщо гнучкість і красу тіла можна зберегти за допомогою вправ, і вирішила використовувати технології аеробіки для збереження гарного обличчя. Був розроблений спеціальний комплекс вправ, який через деякий час отримав назву "фейсбілдінг". Фейсбілдінг включає в себе 14 простих вправ, виконуючи які ви можете досягти неймовірних результатів – підняти брови, розгладити складки на шиї, позбутися від навислих повік, виправити вікові зміни носа, додати об'єм тонким зморшкуватим вустам, позбутися другого підборіддя.

Оздоровча аеробіка для схуднення – це масові заняття, в програму яких входять різні вправи на силу, гнучкість, витривалість. Прикладна аеробіка для схуднення використовується як додаткова розминка в різних видах спорту, гімнастики.

Найбільш популярні види аеробіки:

-аквааеробіка — це водна аеробіка, підходить практично всім, навіть вагітним. Зміцнює і оздоровлює організм, допомагає ефективно спалювати калорії тим, хто хоче схуднути.

-КІК-аеробіка (КІК — кардіо-інтенсивність-кондиція) — це особлива система вправ, що дозволяє підвищити витривалість, м'язову силу, гнучкість, спритність і координацію рухів.

-слайд-аеробіка — це різновид аеробіки, що імітує рухи лижників і ковзанярів. Заняття такою аеробікою вимагають наявності спеціального

взуття та спеціальної доріжки. Такий вид аеробіки ідеально підходить тим, хто хоче позбутися від зайвих жирових відкладень на стегнах і боках.

-степ-аеробіка — це різновид фітнесу, в якому всі вправи виконуються за допомогою спеціальних степ-платформ. Цей вид аеробіки дозволяє зміцнити м'язи ніг, поліпшити їх форму, а крім того служить хорошою профілактикою остеопорозу і артриту;

-танцювальна аеробіка — це система вправ, в основу якої покладені танцювальні рухи. В ході тренувань поліпшується координація рухів, пластика, зміцнюються м'язи нижньої частини тіла, поліпшується загальна фізична форма.

-Бодіфлекс. Даний вид фітнесу отримав популярність, головним чином, завдяки особливій системі дихальних вправ, які входять в його склад. Вправи бодіфлексу спрямовані на розтягування і зміцнення м'язів, але головною умовою виконання вправ є правильне дихання. Вправи допомагають ефективно боротися з жировими відкладеннями і сприяють хорошему самопочуттю .

Під впливом аеробних тренувань відбуваються наступні зміни:

1. М'язові клітини. В результаті аеробного тренування вже на тканинному рівні проходять структурні і метаболічні зміни, які допомагають росту функціонального потенціалу клітини.

2.Дихальна система. У результаті систематичних занять вправами, спрямованими на розвиток витривалості, вдосконалюється функція дихання, зростає сила та міцність дихальних м'язів, життєва ємність легенів (ЖЕЛ) і максимальна вентиляція.

3.Об'єм та склад крові. Систематичні заняття аеробними вправами покращують всі функції крові (транспортну, регуляторну, захисну).

4.Енергетичний потенціал організму. У результаті тренування запаси вуглеводів збільшуються за рахунок збільшення вмісту глікогену в печінці та в м'язах, що має велике значення при енергозабезпеченні напруженої м'язової діяльності. Чим інтенсивніші вправи, тим більше використовується вуглеводів, а чим довша тривалість, тим більше жирів приймають участь в енергозабезпеченні роботи. Аеробне тренування збільшує здатність організму мобілізувати жири в якості джерела енергії і відповідно зменшуються запаси жирів.

Ендокринна система

. – зростає маса залоз, які активно функціонують під час фізичних навантажень;

- підтримується висока функціональна активність залоз впродовж тривалого часу;

- змінюється чутливість тканин до гормонів, що сприяють покращенню регуляції функцій організму та обмінних процесів.

5.Кісткова система, та зв'язковий апарат

Аеробіки позитивно впливає на кісткову систему, так як забезпечує підсилене живлення, й цим самими зміцнює її. Зв'язковий апарат стає більше еластичним й рухомим, завдяки систематичним навантаженням на нього.

Користь аеробних тренувань

Розвиває щільність кісткової тканини;

Запобігання цукрового діабету. Даний вид тренувань може також бути використаний в комплексі лікування захворювання;

Зменшення ризику розвитку раку;

Поліпшення якості сну і загального самопочуття;

Очищення організму від шлаків;

Очищення шкіри.

Підвищення загальної витривалості організму;

Попередження серцево-судинних патологій;

Враховуючи вплив аеробіки на організм можна сказати, що заняття аеробікою є ефективним засобом розвитку фізичних якостей: під впливом занять зростає сила, витривалість, гнучкість, координаційні здібності. Завдяки регулярним заняттям, покращується фізичний стан організму, діяльність серцево-судинної системи, збільшується індивідуальна здатність витримувати навантаження, знижується маса тіла.

Аеробіка є універсальним засобом не тільки тренувань, оздоровлення, але може застосовуватись й для відновлення втрачених функцій, після травматизації.

Висновки. В результаті досліджень була розроблена програма з удосконалення фізичного розвитку студентської молоді, яка підвищувала їх функціональні можливості і загальний стан здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анохина И.А. Ритмическая гимнастика как средство компенсации дефицита двигательной активности у студентов. Автореф.дис...на соиск.уч.степени канд.пед.наук.. – Малаховка : МОГИФК, 1992.- 24 с.

2. Аэробика. Теория и методика проведения занятий: учебное пособие для студентов вузов и ссузов физической культуры / Ред. Е. Б. Мякинченко, М. П. Шестаков. – Москва: ТВТ Дивизион, 2006. – 304 с.

Анатолій Тимофєєв,

студент 4 курсу

Факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **С.В. Єфімов,**

ст. викладач (БДПУ)

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ СПОРТИВНИМ ОРІЄНТУВАННЯМ НА РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ ХЛОПЦІВ СЕРЕДЬНОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність. Національна Доктрина розвитку фізичної культури і спорту в Україні орієнтує українське суспільство на формування розвитку фізичної культури і спорту. Вирішення цих завдань можливе за рахунок організації активного дозвілля та впровадження спортивного орієнтування, як одного з засобів підвищення рівня фізичної підготовленості. [2]

Спортивне орієнтування – вид **спорту**, суть якого полягає в орієнтуванні на місцевості за допомогою **карти, компаса** та найшвидшого знаходження заданих контрольних пунктів. Для досягнення високого результату необхідно в рівній мірі володіти всіма компонентами: фізичною, технічною, тактичною, психічною та інтегральною підготовленістю. [1]

Ступінь досліджуваності проблеми. У процесі занять спортивним орієнтуванням, можна розбудовувати фізичні якості, зокрема витривалість. Витривалість багато в чому визначає загальний рівень працездатності, в результаті раціонального розвитку витривалості можливе підвищення кардіореспіраторних можливостей, а відповідно і стану соматичного здоров'я підростаючого покоління.

Мета і методи дослідження. В результаті аналізу літературних джерел та оцінки Гарвардського степ-тесту визначити вплив занять спортивним орієнтуванням на розвиток витривалості хлопців середнього шкільного віку.

Сутність дослідження. На початку нашого дослідження була вивчена та проаналізована навчально-методична література з обраної тематики.

На другому етапі дослідження були підібрані дві групи учнів середнього шкільного віку: до першої групи ввійшли хлопці, які будуть займатися у гуртку зі спортивного орієнтування протягом 3 місяців, до другої групи – школярі, які не братимуть участь у гуртковій роботі.

В результаті аналізу вимірювання показників Гарвардського степ-тесту до та після експерименту можна побачити що результати фізичної підготовки хлопців середнього шкільного віку, які займаються спортивним орієнтуванням, підвищилися з рівня «нижче середнього» до «середнього», а в хлопців, які не займалися у гуртку залишилися таким ж, тобто «погані». Це свідчить про позитивний вплив тренувань зі спортивного орієнтування на розвиток витривалості. Результати зображені графічно на діаграмі (рис. 1., рис. 2).

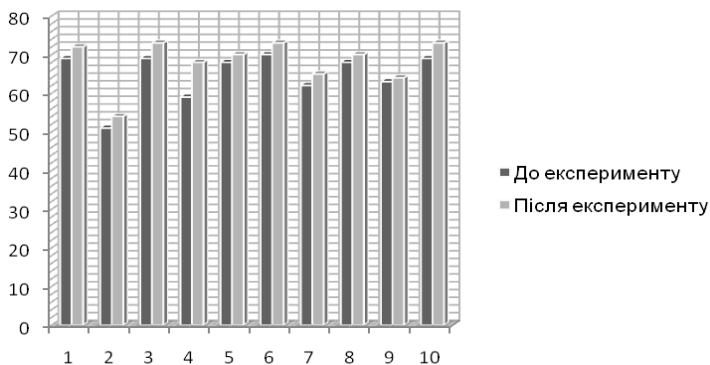

Рис. 1. Результати учнів середнього шкільного віку, які займалися у гуртку зі спортивного орієнтування

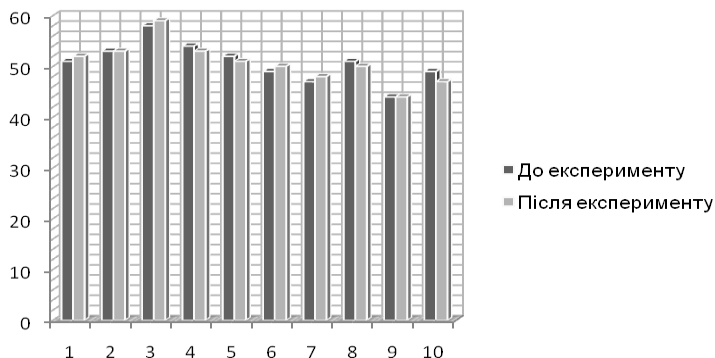

Рис. 2. Результати учнів середнього шкільного віку, які не займалися у гуртку зі спортивного орієнтування

Основні висновки. В результаті проведеного експерименту ми виявили позитивний вплив занять спортивним орієнтуванням на розвиток витривалості. Таким чином активне використання спортивного орієнтування для розвитку витривалості є доцільним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грабовський Ю. Спортивний туризм / Грабовський Ю., Скалій О., Скалій Т.; навч. Посібник. – Київ : Богдан, 2008. – 304 с.
2. Указ Президента України “Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту” (Із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 1505/2005 (1505/2005) від 21.10.2005. Спорт сьогодні і завтра / За ред. Михайлушка Є.О. – К., 2005.

Тимофєєв Анатолій,
студент 4 курсу факультету
фізичного виховання
Наук. керівник: **Самсутіна Н.М.,**
к. пед. н., доцент (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ УЧНІВ 7-х КЛАСІВ ЗАСОБАМИ БАСКЕТБОЛУ

Актуальність дослідження. Чільне місце в структурі національної системи освіти відводиться фізичному вихованню як важливому чиннику формування здорового способу життя й виховання здорової нації. Серед великої кількості засобів фізичного виховання, які застосовуються для гармонійного розвитку сучасної людини, одне з провідних місць займають спортивні ігри. Баскетбол увійшов в число самих поширених ігор, які

використовуються як для масової фізкультурно-оздоровчої роботи, так і для досягнення високої спортивної майстерності.

Ступінь досліджуваності проблеми. Популярність баскетболу пояснюється тим, що він впливає на загальну фізичну підготовку, сприяє розвитку швидкості, сили, спритності, витривалості, засвоюються такі життєво-необхідні навички, як біг, стрибки тощо. Серед таких фізичних якостей, особливо важливу роль в системі фізичної підготовки учнів відіграє – витривалість. Дослідження таких науковців як: Б. Ашмарин, Г. Богданов, Л. Волков свідчать про те, що останнім часом у переважній більшості (58 %) учнів наявний низький рівень фізичної підготовленості з витривалості. Нижчий за середній рівень виявлено у 33% дітей, середній – у 8%, а вищий за середній – тільки у 1 % учнів.

Мета педагогічного дослідження – визначення впливу експериментальної програми з включенням комплексу вправ на підвищення показників витривалості.

Методи дослідження: аналіз; педагогічне тестування, метод системного спостереження.

Сутність дослідження.

Експеримент проводився на базі Бердянської загальноосвітньої школи I-III ступенів №11. У ньому взяло участь 58 учнів, які були поділені на експериментальну та контрольну групи.

Рівень фізичної підготовленості учнів оцінювали за державними тестами на витривалість, а саме: човниковий біг 4х30; багаторазові кидки м'яча в стіну від грудей на відстані 1, 2, 3 метрів; багаторазова серія кидків набивного м'яча з-за голови.

За час педагогічного експерименту в учнів, які входили в експериментальну групу, спостерігали кращі результати з різних видів випробувань, порівняно з учнями контрольної групи. У той же час у кожній групі простежуються деякі відмінності.

В учнів контрольної групи спостерігається приріст результатів у всіх видах випробувань, однак у учнів експериментальної групи приріст результатів більший, ніж у учнів контрольної.

Згідно з результатами тестування після проведення експерименту, ми можемо стверджувати, що експериментальна методика тренування з включенням комплексу спеціальних вправ позитивно вплинула на розвиток витривалості.

Основні висновки. Отже, у ході нашого дослідження ми дійшли наступних висновків: під витривалістю розуміють здібність протистояти стомленню в будь-якій діяльності. Аналізуючи результати тестування після проведення експерименту, визначено, що експериментальна методика тренування з включенням комплексу спеціальних вправ позитивно вплинула на розвиток витривалості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аксьонова О.П. Нова фізична культура: система методів навчання / О.П. Аксьонова // Теорія та методика фізичного виховання. – 2011. – № 3. – С. 25 – 31.
2. Андрощук Н.В. Рухливі ігри та естафети у фізичному вихованні молодших школярів: методичний посібник / Н.В.Андрощук, А.Д. Леськів, С.О. Мехоношин. – Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. – 112 с.
3. Артюшенко А. Виховання вольових якостей у школярів у процесі занять фізичною культурою / А. Артюшенко // Фізичне виховання в школі. – 2002. – № 2. – С.30-32.

Титаренко Олександр Ігорович

4-й курс факультету фізичного виховання
Науковий керівник к.н.ф.в.с, доцент Котенджи Л.В.

НОВІ ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ В ПАУЕРЛІФТИНГУ

В сучасному пауерліфтингу відбуваються дуже кардинальні зміни в методиці побудови навчально-тренувального процесу. Перш за все це відбувається в зв'язку з тим, що міжнародна федерація пауерліфтингу визнала офіційно класичний пауерліфтинг (без спеціальної екіпіровки) і з 2012 року почала проводити світові чемпіонати.

Ні для кого не секрет, що спеціальне екіпірування давало можливість в залежності від індивідуальних здібностей додавати результат в кожному з трьох вправ. Деякі спортсмени могли показати результат на 50-60% вище того, який вони могли показати без екіпіровки.

Це наштовхнуло багатьох прогресивних тренерів, які займаються науковими розробками в методиці планування спортивного тренування, на пошук можливості для розробки навчально-тренувальних планів, за результатами яких спортсмени, які виступають в класичному пауерліфтингу, могли б конкурувати зі спортсменами екіпірувального дивізіону [1, с.63].

У цій роботі ми хотіли б, перш за все, розглянути можливість зміни або, навіть, додавання нових засобів тренувального процесу. В цьому і полягає новизна роботи на даному етапі. Надалі будуть розглядатися і інші аспекти модернізації навчально-тренувального процесу. [3, с. 417-451]

Перше: робота повинна складатися з переліку використовуваних основних, додаткових і допоміжних вправ у пауерліфтингу;

Друге: проведення експерименту на двох групах діючих спортсменів одного віку і одного рівня кваліфікації;

Третє: за результатами експерименту зробити висновки про перспективність або безперспективність цього напрямку наукових досліджень.

Це і є основною задачею дослідження. Як наукова гіпотеза, ми вважаємо, що наш напрямок дослідження знаходиться на правильному

шляху і багато в чому збігається з дослідженнями вчених як в Україні, так і за кордоном.

Об'єктом цієї роботи є результат отриманих досліджень, який може бути визначений через 2-3 місяці досліджень.

Суб'єктом наших досліджень буде група спортсменів однієї з дитячо-юнацьких шкіл Бердянська і Токмака.

Планується використовувати деякі методи і прийоми в навчально-тренувальному процесу, які до нас ще не використовувалися. Тому ми плануємо залучити до експерименту групу діючих спортсменів і волонтерів, які зможуть стати учасниками тренувального процесу в якості помічників при виконанні складних і багатоцільових вправ.[4, с.531]

Вправи, що використовуються в пауерліфтингу для тренувань при підготовці до змагань: [3, с.417-451]

При проведенні змагань з пауерліфтингу використовуються три вправи:

- присідання зі штангою;
- жим штанги лежачи;
- тяга штанги.

Під час підготовки до змагань спортсменами використовуються основні і допоміжні вправи. Розглянемо перелік основних і допоміжних вправ, які використовують спортсмени високого класу.

Змагальна вправа «Присідання зі штангою».

Тренувальні вправи: [3, с.420-430]

Основні:

1. Присідання змагальні (виконуються так само, як і на змаганнях)
2. Присідання на стілець (виконуються до торкання сідницями предмета (стілця), який має таку висоту при торканні, якої спортсмен проходить рівень необхідного кута).
3. Присідання зі зміною ваги штанги (виконуються за допомогою двох помічників. В процесі одного підходу до штанги в присіданні змінюється вага штанги як в більший, так і в менший бік).

Допоміжні:

1. Жим ногами на спеціальному тренажері (ГАК машина);
2. Вистрибування зі штангою на плечах (виконуються з повного присіду);

Змагальна вправа – «Жим штанги лежачи».

Основні:

1. Жим лежачи (виконуються так само, як і на змаганнях);
2. Жим вузьким хватом (виконуються так, щоб між вказівними пальцями кистей рук була відстань 10-12см);
3. Жим штанги середнім хватом так, щоб між вказівними пальцями кистей рук було 35-40см
4. Жим штанги під кутом 30° і 45° (Виконується, коли голова вище ніг:)
5. Жим штанги під кутом 30° і 45° (Виконується, коли голова нижче ніг:)

6. Жим лежачи «негатив» (Штанга зі startового положення опускається повільно на груди (3-4 секунди), потім помічник допомагає підняти штангу в startове положення).

7. Жим лежачи із зупинкою в «мертвій точці» (Виконується до моменту, коли у фінальній частині дожима штанги використовується максимальне зусилля. Робиться зупинка 2 секунди і фінальний дожим);

8. Жим лежачи зі зміною ваги штанги (Виконується за допомогою двох помічників. В процесі одного підходу до штанги в жимі лежачи змінюється вага штанги як в більший, так і в менший бік).

Допоміжні:

1. Розведення рук з гантелями вбік, лежачи;
2. Розведення рук з гантелями в сторону під кутом 30° і 45°, лежачи (Виконується, коли голова вище ніг);

3. Розведення рук з гантелями в сторону під кутом 30° і 45° лежачи (Виконується, коли голова нижче ніг);

4. Віджимання на брусах з вагою (Виконується з обтяженнями, укріплених до поясу);

5. Французький жим;

6. Жим штанги сидячи;

7. Жим «Бредфорда»;

8. Швунг жимовий;

Змагальна вправа – «Тяга штанги».

Основні:

1. Тяга штанги змагальна;

2. Тяга штанги в стилі «Сумо» або класична (Залежно від того, яка з цих способів тяги є для спортсмена змагальною);

3. Тяга штанги з трьома зупинками вгору + змагальна тяга + повільне опускання на поміст (виконується певну кількість разів із зупинками вгору: 1-а зупинка – тільки відриг штанги від помосту, 2-а зупинка – трохи нижче коліна, 3-я зупинка – трохи вище коліна, без випрямлення коліна повністю. Потім виконується змагальна тяга і повільне (3-5 секунд) опускання на поміст).

4. Тяга штанги з помосту + з вису (Виконується певну кількість разів з помосту, а потім певну кількість нижче колін, не опускаючи на поміст);

5. Тяга штанги з плинтів (Виконується з плинтів різної висоти);

6. Тяга штанги стоячи на підставці (штанга на помості, а спортсмен стоїть на підставках 3-4 см заввишки);

Допоміжні:

1. Нахили зі штангою на плечах;

2. Тяга в «Ступі» (виконується як і тяга стоячи на підставках, але підставки набагато вищі (40-50см) і дозволяється зігнути спину);

Як ми бачимо з вищезазначеного, вправи під номером №3 у всіх трьох змагальних вправах будуть вважатися такими, які до сих пір ще не застосовувалися в нашій практиці.

Основні і проміжні результати експерименту будуть висвітлені в основній роботі, після чого буде зроблений основний висновок і винесені пропозиції щодо подальшого дослідження: чи була досягнута мета

досліджень планування спортивного тренування і чи підтвердилася висунута гіпотеза на самому початку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Стеценко А.І. Визначення готовності організму спортсменів, що займаються пауерліфтингом, до повторних силових навантажень станом їх нервово-м'язового апарату // Наука в Олімпійському спорті.-1998 №3.-С. 63-67.
2. Стеценко А.І., Артюшенко А.Ф. Адаптація до фізичних навантажень і розвиток спортивної форми в пауерліфтингу // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: Матеріали мінар.наук.конф. – Вінниця, 1994. – С. 384-386.
3. Стеценко А.І. Пауерліфтинг // Навчальний посібник для студентів Вищих Навчальних Закладів. – Черкаси, 2008. – 417-451.
4. Шейко Б.І. Пауерліфтинг. – ЗАТ ЕАМ СПОРТ СЕРБІС. – 2003.-531с.

Андрій Чайка,

студент 3 курсу факультету фізичного виховання

Науковий керівник:

О.В.Третьак, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КОЛОВОГО ТРЕНУВАННЯ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Актуальність. Підвищення ефективності і якості фізичного виховання **школярів** перебуває в центрі уваги педагогів. Однак, **система фізичного виховання** в загальноосвітніх школах все ще не **відповідає** сучасним вимогам, у зв'язку з дією ряду об'єктивних факторів: зростання гіподинамії школярів, обумовлене подальшою інтенсифікацією їх розумової праці, з одного боку, і зниженням рухової активності – з іншого, що викликає такі тривожні явища, як **серцево-судинні захворювання, ожиріння, порушення постави** та ін; масове падіння інтересу школярів до фізичної культури; слабка **матеріальна** база.

Бажання зробити максимум за мінімальний проміжок часу на ділі призводить до низької якості навчального процесу. Тому останнім часом широке застосування **знайшли** спеціальні форми вправ при комплексному змісті занять, основна з яких – колове тренування. Переваги цього методу полягають у підвищенні моторної щільності уроку при переповненому залі, де іноді займаються два класи.

Ступінь досліджуваності проблеми. Організаційно-методичну форму занять фізичними вправами, що відповідає сучасному методу колового тренування уперше застосували англійські фахівці Р. Морган і Г.Адамсон (1952) з метою підвищення зацікавленості школярів і студентів до занять. Вони назвали цей метод «Circuit-training». У подальшому метод колового тренування під назвою «kreistraining» набув широкої популярності в колишній НДР (М. Шоліх, 1966) та в інших країнах. В роботі білоруського фахівця І.А. Гуревича наводиться 1500 вправ для колового тренування, які

згруповані ознакою їх переважного впливу на розвиток тієї чи іншої рухової якості.

Мета і методи дослідження. Метою нашого дослідження було вивчення особливостей застосування методу колового тренування на уроках фізичної культури. У процесі дослідження було використано метод теоретичного аналізу й систематизації науково-методичної літератури з обраної проблематики.

Сутність дослідження. Метод колового тренування виник як організаційно-методичний метод виконання фізичних вправ, який поєднує в собі вибірково спрямований і комплексний вплив, а також суворий впорядкований й варіативний вплив. Основу методу становить серійне повторення кількох видів фізичних вправ. Найчастіше вибирають добре знайомі вправи. Якщо заняття проводяться в залі, то станції розташовуються по колу. Кількість станцій залежить від кількості дітей та їх фізичної підготовленості [2].

Важливе місце у застосуванні методу колового тренування займає **дозування навантаження**. Для визначення дозування на першому занятті перед учнями ставиться завдання виконати максимальну кількість повторень вправи за певний час. Оптимальне навантаження складатиме половину максимальних повторень. Після 3-6 тижнів уточнюємо подальше дозування. Для контролю навантаження між серіями вимірюємо частоту серцевих скорочень. Одним з найголовніших завдань, яке вирішує метод колового тренування є підвищення працездатності організму, шляхом застосування спеціальних комплексів, спрямованих на виховання фізичних якостей [1].

Аналіз методів колового тренування і узагальнення досвіду застосування їх на практиці дає підставу виділити інтервальний метод, як найприйнятніший для уроку в навчальному закладі. Зміст його полягає в тому, що рухи виконуються в оптимальному темпі, якісно, з великою амплітудою. Кожну вправу на станції дозують кількістю повторень або відрізком часу від 15 до 40 с. Чергування роботи і відпочинку забезпечує порядок, дисципліну, дозволяє стежити за точністю виконання завдань та сприяє комплексному розвитку рухових якостей – силовій витривалості та швидкісної сили [3].

Основні висновки. Таким чином, було вивчено особливості застосування методу колового тренування на уроках фізичної культури та встановлено його комплексний вплив на виховання фізичних здібностей та підвищення щільності занять, за рахунок одночасного виконання всіма учнями і в той же час самостійно, пропорційно до власних можливостей і зусиль.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верхошанский Ю.В. Основы специальной силовой подготовки в спорте / Ю.В. Верхошанский [Изд. 2-е, перераб. и доп.] — М. : "Фис", 1977. — 215 с.
2. Вояцкий З.П. Развивая силу / З.П. Вояцкий // Физическая культура в школе. – 2000. – №2. – с. 46–48.

3. Гуревич И.А. 1500 упражнений для моделирования круговой тренировки / И.А. Гуревич [Изд. 2-е, перераб. и доп.] — Минск : Вышэйшая школа, 1980. — 257 с.

Катерина Черевко,

студентка 4 курсу

Факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **С.В. Єфімов,**

ст. викладач (БДПУ)

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ АЕРОБІКОЮ НА ПОКАЗНИКИ ГНУЧКОСТІ ТА СПРИТНОСТІ СТУДЕНТОК І КУРСУ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Актуальність. Темп життя людей, а особливо сучасної молоді, невпинно йде вперед. Програма з фізичного виховання для вищих навчальних закладів України, запропонована ще в 2003 році, не містить методичних рекомендацій, розробок щодо використання сучасних технологій у фізичному вихованні. Разом із тим, в ній зазначається, що одним з критеріїв ефективності фізичного виховання є знання основ методики оздоровлення, фізичного вдосконалення традиційними і нетрадиційними засобами і методами фізичної культури.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питання пов'язані з розвитком фізичного виховання у вищих навчальних закладах висвітлюються в останніх дослідженнях і публікаціях вчених (Г. Апанасенко, В. Григор'єва, Т. Круцевича, Н. Москаленко та ін.). Але незважаючи на низку досліджень, інноваційні форми занять фізичною культурою у вищих навчальних закладах є однією з проблем фізичного виховання. [2]

Отже, необхідність введення нових інноваційних форм занять фізичною культурою у вищих навчальних закладах, розроблення відповідних методик, залишається на декларативному рівні, що вимагає конкретних досліджень

Мета і методи дослідження. Визначення ефективності занять аеробікою на розвиток рухових якостей студенток 1 курсу філологічних спеціальностей Бердянського державного педагогічного університету.

3 метою вирішення завдань дослідження застосовувалися такі методи:

1. Теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел;
2. Педагогічне спостереження; тестування;
4. Констатувальний експеримент;
5. Методи математичної статистики.

Сутність дослідження. Для проведення дослідження було виділено дві групи студенток 1 курсу філологічного факультету БДПУ по 20 чоловік у кожній (1 контрольна, 2 експериментальна). Студенткам експериментальної групи було запропоновано займатися аеробікою на заняттях з фізичного

виховання, а студентками контрольної групи – за звичайною навчальною програмою.

Зазначимо, що заняття аеробного характеру – один з найбільш популярних, доступних та ефективних форм оздоровчого впливу на організм, що позитивно впливає на функціонування всіх систем жіночого організму. [1]

Для визначення динаміки показників гнучкості та витривалості тих, хто займається аеробікою на заняттях з фізичною культурою на константу вальному та контрольному етапах педагогічного експерименту студенткам I курсу філологічних спеціальностей було запропоновано виконати такі державні тести: 1) визначення гнучкості нахилом тулуба вперед з положення сидячи; 2) визначення спритності за човниковим бігом 4x9 м;

За результатами проведеного експерименту нами було отримано позитивну динаміку гнучкості та спритності у студенток експериментальної групи, яка займалася на заняттях з фізичного виховання аеробікою за всіма досліджуваними показниками див.(табл.1)

Таблиця 1

Показники розвитку гнучкості та спритності студенток I курсу філологічних спеціальностей за результатами контрольного етапу педагогічного експерименту.

Нормативи	Контрольна	Експериментальна	t	P
	M±m	M±m		
Човниковий біг 4x9, сек.	10,97±0,23	10,65±0,23	3,4	< 0,05
Гнучкість, см	18,2±2,48	21,1±2,39	2,8	< 0,05

Основні висновки.

1. Оздоровча аеробіка – один з напрямків масової фізичної культури з постійно регулюючим навантаженням.

2. Таким чином заняття з аеробіки цілком правомірно можуть бути використані в програмі з фізичного виховання для підготовки студенток філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовая аэробика в оздоровительном фитнесе : [учебное пособие]. – М.: ООО «УИЦ «ВЕК», 2006. – 33 с.

2. Теория и методика физического воспитания. //Учебник для высших учебных заведений физического воспитания и спорта; под ред. Т.Ю. Круцевич – [Том 2]. – К.: Олимпийская литература, 2003 – 391с.

Черненко Владислав

Студент 4 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник **М.Г. Данило**,
викладач (БДПУ)

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ РІЗНИМИ ВИДАМИ СПОРТИВНИХ ІГОР НА РІВЕНЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ПІДЛІТКІВ

Актуальність. Актуальність полягає в необхідності більш детального вивчення особливостей підвищення рівня фізичної підготовки підлітків в процесі занять різними видами спортивних ігор, що дасть можливість на основі отриманих результатів дослідження доцільніше використовувати спортивні ігри для підвищення рівня фізичної підготовки підлітків.

Ступінь досліджуваності проблеми. Спортивні ігри є дуже ефективним засобом комплексного вдосконалення рухових якостей. Вони ж найбільшою мірою дозволяють удосконалювати такі якості як спритність, швидкість, силу, координація та ін. Вивчення навчально-методичної літератури не дають повного уявлення про вплив ігрових видів спорту на розвиток організму підлітку. Цієї проблеми торкалися лише деякі науковці, такі як М. Зубалій, А. Конох, О. Іванчук, Ж. Козіна, М. Носко, Л. Пензулаєва [1]. Тому на нашу думку обрана проблематика є вельми актуальною на даний момент, що зумовило вибір теми нашої роботи

Мета дослідження: Перевірити ефективність впливу занять різними видами спорт ігор на рівень фізичної підготовленості підлітків

Методи дослідження: Аналіз спеціальної науково-методичної літератури, метод математичної статистики, тестування рівня фізичної підготовленості, педагогічний експеримент, спостереження.

Сутність дослідження. В ході проведення педагогічного експерименту, де визначався вихідний рівень фізичної підготовки підлітків були отримані результати, які вказували на те, що хлопців які мають високий рівень підготовки лише 22,5% , з рівнем вище середнього 26,25%, з середнім рівнем 32,5%, з рівнем нижче середнього 15% та з низьким 3,75%. Серед дівчат: високий рівень підготовки мають всього 7,15%, рівень вище середньо – 21,42%, з середнім рівнем 30,35%, з рівнем нижче середнього 17,85% та з низьким рівнем 23,23%.

Під час проведення педагогічного дослідження було виявлено, що заняття баскетболом позитивно впливають на рівень фізичної підготовки, а саме після занять баскетболом результати тестувань фізичних якостей покращились від 2 до 10,5 відсотків, а саме у тесті «штрафні кидки» в якому визначався рівень спритності середні результати у хлопців покращились на 10,5%, та у дівчат на 5%. У тесті «комплексна вправа» в якому визначався рівень силової-спритності середні результати серед хлопців зросли на 3,5%, та у дівчат на 4%. У тесті «стрибок у довжина з місця» в якому визначався рівень розвитку швидкісної-сили, середній результат у хлопців зріс на 2%, та на 4% у дівчат. У тесті «згинання та розгинання рук в упорі лежачи», де

визначався рівень розвитку сили, серед хлопців середній результат виріс на 9%, та у дівчат на 7%.

Під час проведення педагогічного дослідження було виявлено, що заняття волейболом також позитивно впливають на рівень фізичної підготовки. В результаті дослідження отримано такі данні: У тесті «жонглювання м'яча», де визначався рівень розвитку спритності, середній результат у хлопців виріс на 11,2% та на 11,3% у дівчат. У тесті «подача м'яча», в якому визначався рівень розвитку силової спритності, середній результат у хлопців виріс на 17% та на 16,5% у дівчат. У тесті «стрибки у висоту з місця», в якому визначався рівень розвитку швидкісної-сили, середній результат у хлопців виріс на 5,8% та на 2,8% у дівчат. У тесті «присідання на одній нозі», в якому визначався рівень розвитку сили, середній результат у хлопців зріс на 5% та на 4,6% у дівчат.

Основні висновки. Отже, після виконаної роботи можна зробити висновок, що заняття баскетболом та волейболом є доцільним методом підвищення рівня підготовленості підлітків. Але слід мати на увазі, що під час занять баскетболом краще розвиваються силові та швидко-силові якості порівняно з волейболом, а під час занять волейболом більше розвиваються швидкість та спритність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Спортивні ігри: Навчальний посібник для студентів факультетів фізичної культури педагогічних ВНЗ: В 2 т.: / [Козіна Ж.Л., Поярков Ю.М., Церковна О.В., Воробйова В.О.]; під ред. Ж.Л.Козіної. – Том 1. Харків, 2010. – 200 с.
2. Іванчук О.В. Фізичне виховання шкільної молоді // Учитель. – 1997. – №10. – С. 143.
3. Носко Н.А. Педагогические основы обучения молодежи и взрослых движением со сложной биомеханической структурой / Н.А. Носко. – К.: Науковий світ, 2000. – 336 с.

Худан Катерина,
студентка 4 курсу
Факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **М.Г. Данило,**
викладач. (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ТЕХНІЧНИМ ПРИЙОМАМ У НАПАДІ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ З ФУТБОЛУ ДЛЯ УЧНІВ 8-9 КЛАСІВ

Актуальність дослідження. Популярним видом фізичної активності як серед школярів, так і загалом серед молоді, є футбол, оздоровчий вплив якого широко застосовується в практиці загальноосвітніх навчальних закладів (Г.А. Голденко, А.Л. Гусін) [1].

Ступінь досліджуваності проблеми. Особливе місце в процесі навчання футболу на уроках фізичної культури в учнів 8-9 класів повинно

бути відведене процесу виховання індивідуальної та командної «технічної грамотності» (М.А. Годик, Г.А. Лисенчук). Разом із тим особливо актуальними стають дослідження, які поглиблюють і розширюють уявлення про технічну підготовку учнів 8-9 класів на уроках фізичної культури. Велике значення спеціалістами надається підготовці у дитячому та юнацькому віці. Вважають, що саме в цей період закладається надійна база технічної підготовки. Знайомство з цією проблемою дозволило визначити морфологічні й психологічні особливості учнів 8-9 класів а також особливості формування рухової функції під впливом методичних прийомів, засобів та умов навчання. Аналізуючи роботи з навчання футболу можна зробити висновок, що значна їхня частина присвячена фізичній підготовці. А.Л. Гусін. В свою роботу присвятив навчанню елементам техніки, але окремі роботи стосуються й питань технічної підготовки [1; 2]. Разом із тим такий аспект як навчання учнів технічним діях на уроках фізичної культури досліджено недостатньо.

Мета дослідження – розробити і експериментально перевірити ефективність впровадження методики навчання технічних дій у нападі на уроках фізичної культури для учнів 8-9 класів.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел; педагогічні спостереження; контрольні випробування з технічної і тактичної підготовленості; методи визначення об'єму і розподілу уваги; контрольні випробування з технічної підготовленості включали: (удари по воротах розділених на шість квадратів; ведення м'яча в коридорі довжиною 20 м і шириною 60 см (на час); ведення м'яча в тому самому коридорі протягом 30 сек. із фіксацією помилок, що були допущені при цьому).

Сутність дослідження. Для визначення технічної підготовленості нами були проведені спеціальні дослідження на базі ЗОШ № 7, м. Бердянська. Для цього були укомплектовані дві групи учнів 8-9 класів. Результати дослідження технічної підготовленості в умовах пред'явлення їм як довільних так й ігрових ситуацій. Розглянувши і проаналізувавши чинну програму з фізичної культури для учнів 6 класів, ми розробили та впровадили методику проведення уроків ФК з футболу.

Розроблені нами комплекси спеціалізованих тренувальних завдань з урахуванням різних технічних дій і впровадження їх у навчальний процес дозволили в експериментальній групі учнів 8-9 класів покращити результати ведення м'яча вперед на відстань 30 метрів ($t=3,28$; $p<0,01$), ведення м'яча з обводкою стійок з різкою зміною напрямку руху ($t=2,33$; $p<0,05$) та ведення м'яча з обводкою стійок з плавною зміною напрямку руху ($t=3,41$; $p<0,01$). Також у експериментальній групі достовірно покращились показники точнісно-цільових дій після виконання бігу на дистанції 40, 50, 60, 70 м, подальшого спаломного ведення м'яча через 5 воріт на відстань 20 м і удару в зазначену зону воріт ($p<0,001$). Як видно, у контрольній групі, не дивлячись на позитивну динаміку, достовірних зрушень не виявлено ($p>0,05$).

Основні висновки. Узагальнено досвід технічної підготовки учнів 8-9 класів на уроках фізичної культури з футболу та визначено перспективні напрямки використання цього досвіду в процесі навчання технічним

прийомам у нападі (показники рівня технічної підготовленості). Встановлено, що рівень розвитку технічної підготовленості учнів 8-9 класів, що займаються футболом, найбільш доцільно оцінювати, використовуючи наступні тести: дальність польоту м'яча після удару та кидання м'ячів на дальність – для оцінки рівня координаційних здібностей та технічної підготовленості. Результати дослідження рівня технічної підготовленості учнів 8-9 класів ЗОШ № 7 міста Бердянська за рахунок використаних спеціальних вправ показали, що в процесі регулярних занять ЕГ має місце рівномірне покращення виконання тестів. У контрольній групі, не дивлячись на позитивну динаміку, достовірних зрушень не виявлено ($p > 0,05$).

ЛІТЕРАТУРА

1. Голденко Г.А. Индивидуальные программы технико-тактической подготовленности юных футболистов : Автореф. дис. канд. пед. наук. – М. : 1984. – 21 с.
2. Гриндлер К. Техническая и тактическая подготовка на уроках физкультуры по футболу / К. Гриндлер. – М. : Физкультура и спорт, 1989. – 243 с.

Шайтан Сергій,

студент 4 курсу факультету
фізичного виховання

наук. керівник: **Самсутіна Н.М.,**
к. пед. н., доцент (БДПУ)

ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ СПРИТНОСТІ ТА ШВИДКОСТІ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ З УЧНЯМ 9 КЛАСУ ЗАСОБАМИ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ

Актуальність дослідження. За останні роки в Україні зроблено значні кроки на шляху створення умов для формування відповідального відношення до здоров'я людини через освіту. Законами України, державними національними програмами визначено необхідність розв'язання найважливіших завдань сучасної освіти, спрямованих на здоровий інтелектуальний, соціальний, фізичний розвиток особистості. Однак, проблема застосування легкоатлетичних вправ у розвитку швидкості та спритності є недостатньо вивченою, що й обумовило вибір теми нашого дослідження.

Ступінь досліджуваності проблеми. Розробкою проблеми використання легкоатлетичних вправ взагалі, а спринтерського бігу зокрема, займалися такі провідні вчені, як В.Г.Алабін, А.Н.Макаров, Н.Г.Озолін, О.П.Юшков та ін.

Мета педагогічного дослідження – розкрити особливості застосування засобів легкої атлетики на уроках фізичної культури з метою розвитку швидкості та спритності учнів 9-х класів.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, педагогічне тестування, метод системного спостереження

Сутність дослідження Дослідження проходило в 4 етапи: на першому етапі проводився: аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження, визначення мети, завдання.

На другому етапі розроблялися комплекс вправ на вдосконалення якостей і методика його застосування на заняттях фізичною культурою у школярів підліткового віку.

На третьому етапі проводився педагогічний експеримент. У процесі експерименту проводилася робота з обґрунтування розробленого нами комплексу та методики його застосування.

Дослідження проводилось в ЗОШ №11у 9-А класі. Протягом одного місяця група виконувала комплекс вправ на вдосконалення швидкості та спритності , а так само тестові вправи для контролю за ростом показників розвитку даної якості. Уроки проводилися три рази на тиждень по 45 хвилин, де на початку основної частини 15-18 хвилин відводилося комплексу вправ на вдосконалення спритності та швидкості.

На четвертому етапі проводилася статична обробка отриманих результатів, формулювалися висновки та практичні рекомендації.

Основні висновки. Отже, у ході нашого дослідження ми дійшли наступних висновків: спритність – складна, комплексна рухова якість людини, яка може бути визначена як її здатність швидко оволодівати складно координаційними руховими діями, точно виконувати їх відповідно до вимог техніки і перебудовувати свою діяльність в залежності від ситуації, що склалася. Швидкість – це здатність людини здійснювати рухові дії з мінімальною для даних умов витратою часу

Аналізуючи результати тестування після проведення експерименту, ми можемо стверджувати, по-перше, використання засобів спринтерського бігу при мотивованому ставленні учнів до занять з легкої атлетики, які проводяться на високому емоційному фоні, є значно ефективнішими, ніж ті, які проводяться за традиційними методиками. По-друге, різний зміст занять, які створюють адекватні режими рухової активності, неоднозначно впливає на темпи розвитку основних рухових здібностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алабин В. Г. 2000 упражнений для легкоатлетов / В.Г. Алабин. – Харьков.: Основа, 1994. – 120 с.
2. Аксьонова О.П. Нова фізична культура: система методів навчання / О.П. Аксьонова // Теорія та методика фізичного виховання. – 2011. – № 3. – С. 25 – 31.

Тетяна Алєксова,

студентка 7 курсу факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **Осіпов В.М.,**

к.н.фіз.вих.та спорту, доцент (БДПУ)

МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ БДПУ ДО ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ У ВІЛЬНИЙ ЧАС

Актуальність. Дозвілля – це не тільки розваги і спілкування, але й певною мірою соціальна гра, в якій відсутність навичок призведе в майбутньому, до того, що людина вважатиме себе вільною від обов'язків у вільний час. Спектр дозвілєвих послуг для сучасної молоді обмежений в основному неорганізованими дворовими групами, барами й дискотеками та комп'ютерними центрами, форми діяльності у яких часто деструктивні в культурному, психічному та фізичному аспектах. Така ситуація виникає із-за відсутності, так званої, системної дозвілєвої політики у вищих навчальних закладах, не розроблені нові, адекватні вимогам часу і тенденціям розвитку суспільства програми оздоровчо-рекреаційної діяльності для студентської молоді у вільний від навчання час.

Ступінь досліджуваності проблеми. Аналіз наукових публікацій [1, 2] з проблеми дослідження свідчить, що більшість студентів неохотно відноситься до позанавчальних форм фізичного виховання, що й зумовлює, поміж науковців, пошук інноваційних підходів до планування та організації таких занять, розробки програмно-методичного забезпечення, що в сукупності сприятиме підвищенню інтересу молоді до проведення активного дозвілля.

Мета і методи дослідження. Мета дослідження – вивчити мотивацію студентів Бердянського державного педагогічного університету до оздоровчо-рекреаційних занять фізичними вправами у вільний час. Методи дослідження – анкетування, за допомогою якого, ми намагалися визначити, як молодь проводить свій вільний від навчання час, які фактори спонукають їх до рухової активності, встановити з якою метою студенти хотіли б займатися фізичними вправами, які причини заважають їм займатися та який ефект бажають вони отримати від подібного роду занять. У анкетуванні взяли участь 100 студентів БДПУ з гуманітарних спеціальностей.

Сутність дослідження. Із результатів анкетування виявлено, що 37 % студентів лише частково задоволені організацією фізичного виховання у вищому навчальному закладі, майже половину 48% така діяльність влаштовує, та 15 % не задоволені взагалі. На їх думку, це пов'язано з такими причинами: відсутність урахування інтересів студентів у видах рухової активності, що культивуються у вищих навчальних закладах у позаакадемічний час; недостатня кількість кваліфікованих фахівців з фізичної культури і спорту, які б володіли інноваційними технологіями організації фізичного виховання студентської молоді; відсутність належної матеріально-технічної бази для проведення різного роду оздоровчо-

рекреаційних занять; недостатній рівень популяризації різновидів оздоровчої рухової активності на практичних заняттях з фізичного виховання.

Досліджуючи структуру вибору студентською молоддю рекреаційно-оздоровчих занять виявлено, що переважна більшість 56% молоді вважає, що завдяки оздоровчо-рекреаційним заняттям покращується стан здоров'я, настрої та самопочуття. Підвищення фізичної працездатності як ефект від рекреаційно-оздоровчих занять зазначили 5 % опитуваних, 17 % вважають такі заняття ефективними для нормалізації маси тіла, а 6 % – підвищують самооцінку. У ієрархії мотивів, які спонукають молодь до оздоровчої діяльності, пріоритетне значення, як у дівчат, так і у юнаків мали підтримання гарної форми тіла (дівчата 15%, юнаки 13 %) та майже на рівні покращення здоров'я (13 % юнаків та 14% дівчат). Відносно інших мотивів відповіді дівчат та юнаків розподілились в однаковій послідовності, але з різним співвідношенням кількості виборів: активний відпочинок (12 %), розширення кола спілкування (10%), емоційне задоволення (10%). У ході анкетування нами було отримано також інформацію про причини, які заважають студентам займатися оздоровчо-рекреаційною діяльністю. Найбільш значущими, як наголосили дівчата і юнаки були брак часу 28 % та 20% відповідно, та брак коштів на зручну спортивну форму і оплату занять. Серед форм оздоровчо-рекреаційних занять, переважна більшість студентів, обрали групові форми – 67%, дівчата 34%, юнаки 33 %. Це пояснює те, що для молоді дуже важлива компанія та спілкування з друзями. Досліджуючи види занять студентів у вільний час було встановлено, що більш за все дівчата полюбляють спілкування з друзями (12%), прогулянки (8%), мають своє хобі та займаються творчою самодіяльністю (8%). Основними видами занять юнаків у вільний час є прогулянки та перегляд відео передач, прослухування музики (13 %), менший вітсоток займають заняття у спортивній секції (8 %), спілкування з друзями (6%), допомога по господарству (3%).

Отже, можна відзначити, що незважаючи на велику різноманітність різних видів оздоровчої діяльності у вільний час, ступінь участі молоді в багатьох із них дуже низька, і в більшості студентів набір занять під час дозвілля є вкрай обмеженим. Відзначається, що реальне проведення вільного часу в багатьох студентів – це звичні дії, які не потребують цілеспрямованих зусиль, тобто звичайне неробство.

Основні висновки. Результати проведеного нами анкетування показали, що переваги рекреаційної діяльності не стали культурним надбанням та звичним атрибутом способу життя студентської молоді, так як, значна частина студентів, дозвілля сприймає як лише пасивний відпочинок, тобто у багатьох молодих людей відсутні навички самоорганізації та елементарних основ культури проведення вільного часу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Захаріна Є.А. Формування мотивації до рухової активності у процесі фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів: автореф. дис. канд. наук з фіз. вих. і спорту / Є.А.Захаріна. – Київ, 2008. – 21 с.
2. Осіпов В.М. Аналіз мотивації студентів до оздоровчо-рекреаційної діяльності в період дозвілля / В.М.Осіпов, Т.М.Алексова // Фізична культура, спорт та

Задубровська Луанна

студентка 4 курсу факультету
фізичного виховання

Наук. керівник: **Вертипорох О.О.**

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗАНЯТЬ ЙОГОЮ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДЕЙ З НЕСТІЙКОЮ ПСИХІКОЮ

Актуальність. В даний час, коли зростає захворюваність, зменшується тривалість життя населення України, люди живуть у ритмі великого міста в постійній метушні і стресі, для них мають велике значення всі заходи, які ведуть до поліпшення здоров'я населення не тільки фізичного, але й духовного.

Ступень досліджуваності проблеми. Виникнувши в давні часи на Сході, йога поступово була адаптована і пристосована під стиль життя сучасної людини і з тих пір дуже швидко набула популярності у фітнес-клубах і спортивно-оздоровчих центрах. Йога є одним з найбільш поширених напрямків фітнесу, яке популярне не тільки в Росії, але і у всьому світі. Йоогою може займатися кожен, починаючи від самих маленьких і закінчуючи людьми похилого віку, так як йога є, найбільш щадним видом фізичної діяльності і займатися їй можуть всі незалежно від ступеня фізичної підготовленості.

Мета дослідження: метою дослідження є виявлення впливу занять йоогою на організм людей з нестійкою психікою.

Завдання дослідження: проаналізувати науково-методичну літературу, дослідити вплив занять йоогою на психічний і фізичний стан людини, розглянути найбільш популярні різновиди сучасної йоогои, на основі проведених досліджень розробити практичні рекомендації щодо технології проведення занять йоогою для осіб з надмірною вагою.

Сутність дослідження. Йоогоа являє собою комплекс вправ, що покликані впливати як на фізіологію, так і на психіку – стародавні йоогои, які розробили асани для тих чи інших напрямків йоогои, вірили в взаємний зв'язок душі і тіла людини. Різні пози йоогои, на думку практиків, надають оздоровлюючий ефект на певні органи або системи організму і дозволяють одночасно лікувати і тіло і душу. Позитивний вплив занять йоогою на організм і емоційний стан практикуючих було неодноразово підтверджено західними вченими, а багато сучасних лікарі дотримуються думки, що за допомогою йоогои можливо позбавлятися від психосоматичних захворювань.[3] Як і медитативні практики, регулярні заняття йоогою дозволяють зняти психологічну і нервову напругу, знизити рівень тривожності, досягти душевної рівноваги і набутти впевненості в собі. Однак слід пам'ятати, що йоогоа – це не просто гімнастика, але і ціла система світогляду, і на думку багатьох йоогоів, не всі асани підходять кожному практикуючому. Тому займаючись йоогою, слід постійно прислухатися до свого організму і не

робити ті вправи, після виконання яких з'являються будь-які неприємні відчуття. Пов'язане зі стресом напруга накопичується в основному в м'язах, діафрагмі і нервовій системі, і при їх розслабленні слабшає і стрес. Подібним же чином, органи сприйняття і центральна нервова система реагують на стрес фізично. Йогічні способи глибокого розслаблення впливають на центральну нервову систему і системи кровообігу, дихання і травлення. При напрузі якоїсь частини тіла погіршується її кровопостачання. Йога допомагає зняти напругу з цієї області і відновлює кровопостачання. Йога дозволяє не тільки розвинути і зміцнити гнучкість і витривалість тіла, вона в якійсь мірі претендує на роль життєвого вчителя. Практика асан і пранаями є найприродніше засіб боротьби зі стресом. Хоча для того, щоб відчутти ефект впливу асан і пранаями на розум, потрібно чимало часу. В результаті занять відновлюється рухливість суглобів, приходить в норму еластичність і скоротність м'язів, поліпшується постава, зникає зайвий жир, прискорюється обмін речовин, відчувається психологічна рівновага та спокій.

Методи та організація дослідження: для вирішення поставлених завдань були використані наступні методи дослідження: теоретичний, аналітичний та узагальнюючий.

З метою ознайомлення зі станом досліджуваної проблеми нами було вивчено та проаналізовано вітчизняну та зарубіжну спеціальну науково-методичну літературу з питань впливу йоги на організм людини.

Було зроблено опитування групи людей, котрі будуть займатися йогою за ради поліпшення психічного стану. Опитування проводилось за тестом оцінки нервово-психічної стійкості.

Тест призначений для початкового виявлення ознак психологічної стійкості, дозволяє виявити окремі особистісні порушення, а також оцінити вірогідність їх розвитку і прояву в поведінці і діяльності людини.

Висновки: Проаналізувавши матеріал за темою, ми дійшли до наступних висновків:

1. Заняття йогою призводить до оптимальної роботі дихальної системи, що сприяють необхідному насиченню крові киснем і істотному зростанню функціональних можливостей системи кровообігу в сухожиллях і м'язах, прилеглих до суглобів, постачаючи тканини киснем.

2. Статичні вправи йоги (асани) – добре розвивають гнучкість суглобів і почуття рівноваги при невеликій витраті фізичної енергії.

3. Вправи йоги зміцнюють і поживляють діяльність таких органів, як печінка, селезінка, кишечник, легені та нирки. Кожна вправа впливає на всю систему.

4. Багато асан постачають мозок свіжою кров'ю, тримають його в бадьорому, активному і в той же час спокійному стані. Йога, таким чином, має унікальну здатність заспокоювати нерви і мозок і повертати душі спокій, свіжість і умиротворення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агаджанян Н.А., Катков А.Ю. Резерви нашого організму. – М.: 1979.
2. Борисова І. Йога для двох. // Фізкультура і спорт, № 5, 1999.

Єфименко Тетяна

Студентка 1 курсу факультету фізичного виховання
Наук. керівник Мягченко О.П.

РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ РУХЛИВИХ ІГОР

Актуальність цієї теми полягає у тому, що рухливі ігри різної спрямованості є дуже ефективним засобом комплексного вдосконалення фізичних якостей.

Рівень досліджуваності даної теми досить значний, але є й проблеми розвитку фізичних якостей дітей молодшого шкільного віку.

Мета дослідження: проаналізувати та обґрунтувати проблему розвитку фізичних якостей дітей молодшого шкільного віку засобами рухливих ігор.

У сучасних умовах спостерігається зниження стану здоров'я дітей. Причинами тому є нераціональне харчування, забруднення навколишнього середовища, загальне перевантаження учнів навчальними заняттями, шкідливі звички батьків, недостатня рухова активність, низька ефективність навчально-виховного процесу з фізичного виховання та позаурочної фізкультурно-оздоровчої роботи, а також недостатнє зміцнення здоров'я дітей та популярність здорового способу життя серед населення України. Збереження і зміцнення здоров'я дітей, розвиток та удосконалення фізичних якостей, підвищення рівня їх рухової активності є головними завданнями фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку. Молодший шкільний вік – найбільш сприятливий час для використання рухливих ігор у процесі виховання та формування у них різних рухових (фізичних) якостей. За визначенням Т.Ю. Круцевич, фізичні якості – це розвинуті у процесі виховання і цілеспрямованої підготовки рухові здібності людини, які визначають можливість і успішність виконання нею певної рухової діяльності [6, с. 189]. Виявлено, що в основі формування фізичних якостей у молодших школярів лежать вікові особливості молодшого шкільного віку. Розвиток дитини супроводжується змінами в організмі, які мають кількісні і якісні показники і залежать як від біологічних, так і від соціальних факторів. Кожний віковий групі притаманні свої особливості. Фізичні якості учнів з фізичної культури оцінюються за якісними та кількісними показниками. Оцінювання успішності учнів з фізичної культури є важливим фактором підвищення якості навчально-виховного процесу на уроках. При оцінюванні учні повинні усвідомлювати вимоги правильного виконання фізичних вправ. У процесі дослідження розглянуто технологію формування фізичних якостей у молодших школярів, яка включає такі компоненти: – цільовий, який включає ряд завдань: змінити методику проведення уроків; використання інноваційних методів; формування фізичних якостей у режимі навчального дня; організацію поза навчальної

діяльності школярів; створення і реалізація організаційно-педагогічних умов: – змістовий компонент включає зміст проведення уроків та інтеграцію із предметами природничого циклу;

- операційно-діяльнісний реалізує цільовий компонент і складає взаємодію вчителя та учнів у процесі застосування різних методів та форм; – оцінно-результативний компонент включає рівні сформованості; – контрольно-регулюючий компонент включає аналіз і оцінку вчителем рівня сформованості фізичних якостей.

Гра є основним засобом розвитку фізичних якостей молодших школярів. На уроках фізичної культури важливо також використовувати ігри народів світу. Діти при цьому дізнаються про культуру, звичаї, традиції інших народів.

Отже, використання в експериментальній роботі рухливих ігор для формування фізичних якостей в учнів початкових класів активізувало потребу в рухових діях, забезпечувало активну участь у фізкультурно-масових заходах. Активне ставлення молодших школярів до занять фізичної культури характеризувалося чітко визначеним бажанням досягти певних результатів, покращити свій фізичний розвиток, скласти програмові нормативи. Ці перспективи і глибоке усвідомлення учнями того, що здоров'я дитини залежить від її рухової діяльності, налаштовували їх на подолання труднощів, сприяли залученню до регулярних занять фізичними вправами та іграми.

Таким чином, результати педагогічного експерименту показали, що засоби рухливих ігор можна ефективно використовувати для розвитку фізичних якостей дітей молодшого шкільного віку, а також впроваджувати їх в педагогічну практику початкової школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Віленська Т. Є. Фізичне виховання дітей молодшого шкільного віку. – Ростов н / Д: Фенікс, 2006.
2. Літош Н.Л., Адаптивна фізична культура: Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями у розвитку: Навчальний посібник.-М.: СпортАкадемПресс, 2002 .
3. Малигін Л. С. розвиток фізичних якостей у дітей молодшого шкільного віку Московська державна академія фізичної культури
4. Матвеев Л.П., Теорія і методика фізичної культури: Учеб. Для інститутів фізичної культури. – М.: Фізкультура і спорт, 1991

ЧАСОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ПАМ'ЯТІ

Актуальність. Принциповою відмінністю живої природи від неживої є структурне відтворення живого, що неможливо, якщо жива система не запам'ятає свою стабільну організацію. Пам'ять є невід'ємною частиною інтелекту та важливим елементом існування людства.

Ступінь досліджуваності проблеми. Значення пам'яті в розвитку інтелекта вивчали такі вчені, як Г. Ебінгауз, А. Бедлі, Д. Норман, Н Во, Р. Аткинсон, Р. Шифрін, Ф. Крейк, Р. Локхарт. Сучасні дослідники дійшли висновку, що пам'ять, як вища психічна функція, є властивістю центральної нервової системи засвоювати з досвіду інформацію, зберігати її та використовувати при вирішенні актуальних завдань.

Мета: Розкриття нейрофізіологічних механізмів часової організації пам'яті.

Сутність дослідження. За тривалістю утримання сліду виділяють короткочасну і довготривалу пам'ять. У короткочасній пам'яті обмежена кількість сенсорних образів може утримуватися від декількох хвилин до декількох годин. Нейрофізіологічною основою короткочасної пам'яті є реверберація збудження в тимчасових нейрональних системах. Термін "оперативна (або робоча) пам'ять" використовують інколи як синонім короткочасної пам'яті, хоча є відмінності в цих дефініціях. Оперативна пам'ять представляє собою "вхідний буфер" короткочасної пам'яті, має обмежений обсяг, який в нормі становить декілька структурних одиниць (слова, словосполучення, зорові образи та ін.). Об'єм оперативної пам'яті може бути збільшено за рахунок укрупнення структурних одиниць, але не за рахунок збільшення їх кількості. Вміст оперативної пам'яті піддається обробці, в результаті якої виділяється смислова складова сенсорних стимулів. Цей процес носить назву семантичного кодування (або "когнітивний процесинг") і є необхідною умовою для довготривалого запам'ятовування інформації [1].

Ефективність процесу смислової обробки інформації залежить насамперед від адекватності обраної стратегії запам'ятовування, правильної послідовності операцій і рівня уваги. Стабілізація динамічних систем і їх структурне самовідтворення спирається на генетичну пам'ять, як пам'ять біологічного виду.

Носієм генетичної пам'яті є нуклеїнові кислоти, які дозволяють забезпечити стабільність збереження інформації. Основою мінливості такої інформації у філогенезі є мутагенез. Відтворення змінених форм відбувається при участі білків-ферментів. Другою формою біологічної пам'яті є імунологічна пам'ять, яка тісно пов'язана з генетичною.

Імунологічна пам'ять здатна після першої зустрічі з генетично чужорідними тілами й речовинами впізнавати їх при повторній зустрічі, зв'язувати їх та включати неспецифічні механізми їх знищення. Такі чужорідні речовини іменуються антигенами, а імунні білки, що руйнують антигени – антитілами. Основні учасники імунної відповіді – імунокомпетентні лімфоцити. На поверхні мембрани є певний набір антитіл. До того ж дорослий організм має набір генетичної інформації для синтезу всього різноманіття антитіл. Ці антитіла на лімфоцитах служать рецепторами для антигенів. Кожний лімфоцит має рецептори до одного чи кількох схожих антигенів. А всі лімфоцити, що несуть однаковий рецептор, належать до одного клону, тобто є нащадками однієї материнської клітини з таким же рецептором [1, 2].

Однією з основних властивостей нервової системи є тривале зберігання інформації про довкілля й реакції організму на ці події, а також використання цієї інформації для побудови поточної поведінки.

Ці властивості полягають в основі формування нервової, або нейрологічної пам'яті. Комплекс таких структурно-функціональних змін, що включають фіксування не лише певної зовнішньої ситуації, але й суб'єкт и ставлення організму до неї, називається процесом утворення енграми. Використовуючи увесь попередній досвід, тобто спираючись на вже відсутні на сьогодні чинники, енграма виявляється надлишковою. Завдяки своїй надлишковості енграма є основою активності організму й реалістичного прогнозування ним майбутніх ситуацій [1].

Висновки. Таким чином, пам'ять є результатом навчання, полягає у таких змінах діяльності нервової системи, які зберігаються певний час і суттєво впливають на характер перебігу майбутніх рефлекторних реакцій. У кожний момент існування людина переходить зі свого минулого до нового, ще не випробуваного стану, а її поведінка визначається минулим досвідом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Данилова Н. Н. Физиология высшей нервной деятельности / Н. Н. Данилова, А. Л. Крылова. – М. : Учебная литература, 1997. – 432 с.
2. Федонюк Я. І. Анатомія та фізіологія з патологією / Я. І. Федонюк. – К. :Либідь, 2001. – 700 с.

Кишко Анастасія

студентка 3-го курсу факультету фізичного виховання

Наук.керівник: **В. В.Орловська,**

ст. викл.(БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ЖІНОК У ПІСЛЯПОЛОГОВОМУ ПЕРІОДІ З МЕТОЮ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Актуальність. Сучасна наука володіє переконливими даними про велике значення регулярної рухової активності і правильно побудованого фізичного тренування для здоров'я жінки. Дівчатка, які рано розпочали

заняття фізичними вправами, розвиваються більш гармонійно. Період статевого дозрівання в них протікає більш рівномірно і легше психологічно переноситься.

Важливе значення для здоров'я новонародженого і нормального протікання вагітності має здоров'я матері. В останні роки це стало справжньою проблемою. Важливу роль в збереженні здоров'я і підготовці до пологів вагітних жінок можуть зіграти заняття фізичними вправами. Фізична культура застосовується як загальноукріплюючий профілактичний засіб під час вагітності, в пологовий і в післяпологовий період. [2, с. 402]

Детальний комплексний розгляд чинників, що впливають на підбір реабілітаційних заходів після пологів є актуальним.

Мета дослідження: обґрунтувати сучасні напрямки і методи відновлення здоров'я жінок у післяпологовому періоді.

Завдання дослідження: 1. Проаналізувати науково-методичну літературу, відеоматеріали, досвід роботи фахівців лікувальної та оздоровчої фізичної культури з відновлення жінок в післяпологовому періоді. 2. Розглянути методику занять оздоровчими видами гімнастики з жінками після народження дитини.

Об'єкт дослідження: методика реабілітації жінок у післяпологовому періоді.

Методи дослідження — узагальнення та систематизація літературних джерел з данного питання.

Сутність дослідження. Дослідження проводилось в два етапи. Перший етап – присвячений вивченню та теоретичному аналізу літературних джерел з даної проблеми дослідження, що дозволило обґрунтувати мету, визначити об'єкт, предмет та основні завдання, а також розробити індивідуальний план роботи. Другий етап – був присвячений вирішенню поставлених завдань дослідження.

Фізіологічна вагітність може продовжуватися від 250—260 до 300 днів в залежності від індивідуальних особливостей. Протягом вагітності прийнято виділяти 3 триместри: з моменту зачаття до 12-го тижня, з 13-го по 27-й тиждень і з 28-го тижня до пологів.

З моменту народження посліду починається післяпологовий період, тривалість якого становить приблизно 6-8 тижнів. Протягом цього часу в організмі породіллі відбуваються дуже важливі фізіологічні процеси: всі зміни, які виникли у зв'язку з вагітністю і пологами, зазнають зворотного розвитку (інволюції). Такі зміни відбуваються у статевих органах, ендокринній, нервовій, серцево-судинній та інших системах.

Завданням реабілітації породіль у яких були нормальні пологи є фізичні вправи які сприяють прискоренню адаптації організму породіль до нового стану.

Протипоказання: кровотеча під час пологів, нефропатія, прееклампсія, меетроендометрит, тромбофлебіт, гостра серцево-судинна, печінкова і ниркова недостатність.

Здоровим породіллям гімнастику призначають на 2-й день після пологів. Розрізняють гімнастику раннього (1-ша – 10-та доба після пологів)

пізнього (до кінця 2 міс.) періодів. Гімнастика раннього періоду доцільно умовно поділити на 2 фази: перші 3 доби і з 4-ї доби до виписування.

Завданням гімнастики у ранній післяпологовий період є підвищення загального тону організму і зменшити приплив крові до ділянки малого таза (1-ша фаза); поліпшити лімфо- і кровообіг в органах малого таза, сприяти скороченню розтягнутої черевної стінки, запобігти виникненню аномалій положення матки (2-га фаза). [1, с. 338]

У 1-й фазі не рекомендується включати вправи для м'язів ніг і промежини, виконання яких може призвести до кровотечі. Включають вправи для рук (згинання, колові рухи, статичні) і діафрагмальне дихання із втягуванням черевної стінки на подовженому видиху. Цю вправу виконують багаторазово протягом дня 4-5 разів по 20-30 хв. В.п.-лежачи на спині, а з 2-ї доби – лежачи на животі, з метою поліпшення відтоку лохий та профілактики ретрофлексії матки.

У 2-й фазі крім поперечних вправ застосовують вправи для м'язів тазового дна, живота, ніг. Спеціальні вправи: почергове піднімання ніг, колові рухи ними досередини, імітація рухів велосипедиста, підняття тулуба і таза у положенні ніг нахрест; напівоберти тулуба, таза. Усі вправи виконують лежачи на спині, животі та в колінно-ліктьовому положенні. Доцільно таку гімнастику проводити 2 рази на день. Вправи у положенні сидячи не виконують навіть перед виписуванням із пологового будинку.

Завданням гімнастики у пізній післяпологовий період є відновлення попередньої постави і ходьбу, не допустити опущення та інших аномалій положення матки, підвищити працездатність жінки.

Після виписування з пологового будинку жінка повинна продовжувати заняття гімнастикою самостійно. Фізичне навантаження поступово зростає за рахунок збільшення кількості вправ, введення нових вправ [2, с. 334-339].

В ході аналізу науково-методичних матеріалів та досвіду роботи фахівців лікувальної та оздоровчої фізичної культури з відновлення жінок в післяпологовому періоді, було визначено, що післяпологовий період – це заключна стадія гестаційного процесу, яка характеризується зворотним розвитком змін, що мали місце в організмі жінки під час вагітності та пологів.

В результаті аналізу літератури ми з'ясували, що велике значення фізична культура має в післяпологовий період. Дотримання правильного рухового й гігієнічного режиму допомагає зміцнити організм, підсилює його опірність к багатьом захворюванням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Попов С. Н. Физическая реабилитация : учебник / Под общей ред. проф. С.Н. Попова. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2005. – 608 с.
2. Мухін В.М. Фізична реабілітація: підручник / В.М. Мухін. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К.: Олімпійська література, 2005. – 422 с.

ЗДОРОВИЙ СОН – ЗАПОРУКА АКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Актуальність. Здоров'я людини залежить від сну. Сон впливає на роботу мозку. Від якості сну залежить нервова активність та фізична діяльність людини. Сни знімають емоційну напругу, дозволяючи людині уві сні пережити відчуття, які вона в реальному житті з тих чи інших причин блокує. За відсутності сну у людей порушується робота головного мозку, з'являється сильна втома, знижується імунітет.

Ступінь досліджуваності проблеми. Природа сну, як найбільш загадкового стану організму, цікавила вчених з давніх часів. Проблему значення сну для здоров'я людини досліджували І. Павлов (фізіологічні механізми та значення для організму), В. Сеченов (основа психологічної діяльності), Р. Лежандр, Ж. Моньє, Х. П'єрон (гуморальні теорії сну), П. Анохін (нервові теорії сну), М. Вінер (інформаційна теорія сну) та ін.

Мета: розкрити значення сну для здоров'я людини.

Сутність дослідження. Циклічність усіх природних процесів пов'язана з обертами Землі навколо власної осі, що і визначає зміну дня і ночі, тобто добову періодичність, добові або циркадні ритми.

Циркадний ритм характеризується закономірною зміною інтенсивності фізіологічних обмінних процесів і поведінки в цілому. Таким чином, життєдіяльність організму підкоряється зовнішнім датчикам часу. Із зовнішніх факторів, які формують циркадний ритм, на першому місці знаходиться рівень освітлення і пов'язані з цим інші види сигналів, які впливають на діяльність нервових центрів, що регулюють стан гормональної сфери і інтенсивність обміну речовин. Життя людини складається з двох почергових періодів: активність і спокій. У стані спокою організм може знаходитися в одному з трьох станів: неспання, звичайного (повільного), або парадоксального (швидкого) сну. Під час сну активніше проходять процеси анаболізму. Цикл нічного сну – це приблизно півторагодинний (у дорослої людини) період, за час якого сплячий послідовно проходить 4 стадії, починаючи від дрімоти (початкова стадія), і завершуючи найбільш глибоким «дельта-сном», який включає в себе повільний та парадоксальний сон. У фазі швидкого сну людина бачить сни, її пульс, дихання підвищуються та стають неритмічними, підвищується артеріальний тиск та гормональна активність. А під час повільного сну, тіло людини майже не рухається, спостерігається сповільнене дихання та пульс, знижується артеріальний тиск. У першій половині ночі переважає глибокий дельта-сон, а у другій – легкий (2 стадія) та парадоксальний сон.

Таким чином, реально існує внутрішній добовий ритм організму, а зміна сну і неспання – один з його проявів. Сон – це адаптація, яка

виявляється в пригніченні активності в період найменшого доступу їжі, загрози різких коливань зовнішніх умов, наприклад температури.

Дослідники запевняють, що сновидіння – це спосіб вивільнення нездійснених бажань людини за допомогою її свідомості без пробудження фізичного тіла, наголошують, що сновидіння – це альтернативний шлях для задоволення вимог несвідомого [2].

Вчені вказують на особливу роль гліальних елементів під час сну. Вважається, що однією з основних нейрохімічних функцій повільного сну є пластичні репараційні процеси, пов'язані з метаболізмом білків та РНК, причому переважно в гліальних клітинах структур мозку. Активні конформаційні зміни в мембранах нейронів під час парадоксального сну призначені для ліквідації втоми синаптичного проведення. Біологічне значення сну: 1) нейтралізація токсичних речовин, які накопичились під час діяльності; 2) генерація квазисенсорних імпульсів, які стимулюють діяльність мозку; 3) відновлення функціональної організації робочих механізмів мозку, пригнічених під час повільного сну; 4) підготовка до переходу в стан неспання; 5) звільнення від нагромадження необробленої інформації; 6) передача повідомлення із оперативної пам'яті в довгострокову; 7) організація сновидінь та адаптації організму до умов середовища [1].

Висновки. Отже, сон має велике значення для здоров'я людини. Він регулює активність організму, відповідає за запам'ятовування, накопичення, обробку інформації, яку людина отримує за весь день, налагодження функціонування організму. Завдяки сну організм поновлює свій запас енергії для подальшого активного функціонування. Після здорового сну нормалізується робота нервової системи, відновлюється працездатність, підвищується розумова активність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Данилова Н. Н. Физиология высшей нервной деятельности / Н. Н. Данилова, А. Л. Крылова. – М. : Учебная литература, 1997. – 432 с.
2. Федонюк Я. І. Анатомія та фізіологія з патологією / Я. І. Федонюк. – К. : Либідь, 2001. – 700 с.

Ілона Колоскова
студентка 3 курсу
Факультету фізичного виховання
Наук.керівник: **В. В. Орловська**,
ст. викл.(БДПУ)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ХРОНІЧНИХ ГАСТРИТАХ

Актуальність. Гастрит є дуже поширеним захворюванням шлунка. На думку ряду авторів, їм страждає кожна друга людина, що проживає в індустріально розвинених країнах. При цьому захворюванні розвивається запалення слизової оболонки шлунка, а в ряді випадків і більш глибоких

шарів шлунка, яке супроводжується порушенням його функціональної активності (моторної, екскреторної та інкреторної функцій і структури).

Використання різноманітних засобів і форм ЛФК, лікувального масажу, раціонального харчування, фізіотерапії сприяє підтримці нормального стану ЦНС, процесів обміну та роботи травної системи. Особливості перебігу хронічного гастриту це – часті рецидиви, що вимагають тривалого і профілактичного протирецидивного лікування, визначають необхідність більш широкого використання засобів фізичної реабілітації на різних етапах відновного лікування. [3, с. 329].

Ступінь досліджування проблеми. Аналізуючи останні дослідження і публікації з даного питання, можна відзначити майже відсутність даних про оцінювання ефективності фізичної реабілітації хворих на хронічний гастрит.

Мета роботи. Дослідити ефективність фізичної реабілітації при хронічних гастритах.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз літератури та узагальнення відомостей наукової, методичної та спеціальної літератури, соціологічні методи (бесіди, анкетування, аналіз медичних карток), інструментальні методи (комп'ютерна томографія).

Сутність дослідження. Для проведення дослідження ми вибрали серед хворих, що перебували на санаторно-курортному лікуванні в санаторії-профілакторії «Самара» м. Павлоград, 20 пацієнт віком від 20 до 35 років, з діагнозом: хронічний гастрит. Методом рандомізації (методом випадкового розподілу учасників експерименту по групах) хворих розподілили на дві ідентичні групи: контрольну – 10 та основну – 10 хворих. Хворі контрольної групи отримували стандартне лікування. Основна група додатково, за їх згодою, проходила курс запропонованої реабілітаційної програми. Всі хворі перебували в стані ремісії і підлягали інтенсивній реабілітації. Яка складалася з спеціального комплексу ЛФК та масажу, які виконувались під спокійну релаксуючу музику.

Завдання масажу: нормалізація психоемоційного стану, сну, нормалізація секреторної і рухової функцій шлунка, зняття болю, прискорення окисно-обмінних процесів і регенерації слизової оболонки, активація крово- і лімфообігу.

Фізіотерапія є додатковим чинником у комплексному лікуванні хронічного гастриту і може вирішувати наступні завдання: сприяння нормалізації процесів збудження і гальмування, підвищення регулюючої функції, поліпшення крово- і лімфообігу, трофічних процесів. Застосовують пиття мінеральної води, електрофорез, індуктотермію, мікрохвильову терапію, діаденотерапію, ультразвук. [1, с 402; 3, с. 329].

Програма фізичної реабілітації складалася і підбиралася для кожного пацієнта окремо з індивідуальним підходом. Враховувався вік, стать, ступінь і стадія захворювання, характер і протікання хвороби, при цьому дотримувалися усіх принципів реабілітації.

Реабілітаційні заходи ми спрямували на покращення емоційного та фізичного стану, профілактику ускладнень. Програма фізичної реабілітації включала в себе: загально-розвиваючі вправи, спеціальні вправи, рухливі ігри, масаж, загартування.

За допомогою фізичної реабілітації ми намагалися покращити наступні показники: зменшити біль, загальну слабкість; нормалізувати сон, зменшити диспепсичні явища; зменшити печію та відчуття важкості у шлунку; нормалізувати апетит та прибрати нудоту; зменшити психози, дратівливість; покращити настрій. Проведене анкетування на початку та в кінці експерименту, а також проводився порівняльний аналіз заключення з медичної карти пацієнта комп'юторної діагностики. Підводились підсумки та порівняння цих даних, складено порівняльні таблиці та діаграми з цих даних.

Вже на 5-10 добу від початку відновного лікування помітним був терапевтичний ефект. Зменшився вияв або зовсім зникли такі симптоми, як тяжкість у надчеревній ділянці, швидке насичення, нудота. Значно підвищувався апетит. Практично зникла гіркота в роті, діарея, закріп.

В динаміці клінічної симптоматики у хворих основної та контрольної груп видно, що при застосуванні запропонованої методики такі показники як біль у надчеревній ділянці та здуття живота знизились на 10%, а тяжкість у надчеревній ділянці та зниження апетиту – на 30% пацієнтів більше в основній групі, ніж в контрольній.

Висновки. Засоби фізичної реабілітації є невід'ємною частиною в лікуванні хронічного гастриту. Раціональне і комплексне їх використання сприяє зниженню запального процесу, запобіганню ускладнень, зниженню больового синдрому, усуненню неприємних відчуттів у шлунку і покращенню загального стану хворих. Результати дослідження довели необхідність застосування фізичної реабілітації поряд з санаторно-курортним лікуванням хворих на хронічний гастрит та перспективи подальших досліджень ефективності в залежності від типу гастриту [2, с. 338].

ЛІТЕРАТУРА

1. Физическая реабилитация : учебник / Подобшей ред. проф. С.Н. Попова. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2005. – 608 с.
2. Мухін В.М. Фізична реабілітація: підручник / В.М. Мухін. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К.: Олімпійська література, 2005. – 422с

Кюрчева Юлія,

студентка 7 курсу факультету фізичного виховання
Науковий керівник: **С. І. Кара,**
доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ СОМАТИЧНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Актуальність. Соціально-економічні зміни останнього десятиліття вплинули на стан здоров'я населення нашої країни, зокрема дітей та молоді. У зв'язку з цим вимагає особливого аналізу стан здоров'я студентів вищих навчальних закладів, відсоток яких зростає, що позначається на їх руховій активності, загальній працездатності та успішності. Турбота про здоров'я молодого покоління є важливою проблемою сучасного українського

суспільства. Вона включає сукупність взаємопов'язаних аспектів: організацію навчальної діяльності, зокрема, занять фізичними вправами, дозвілля, харчування, медичне обслуговування тощо. Однією з важливих складових цієї сукупності є організація фізичного виховання студентів із порушеннями здоров'я.

Метою дослідження є розкриття проблеми формування соматичного здоров'я студентів спеціальної медичної групи засобами фізичної культури.

Ступінь досліджуваності проблеми. Результати досліджень багатьох науковців (С.С.Возний, В.О.Татаровский, Т.Ю. Круцевич) свідчать про чітку залежність між здоров'ям, його функціональними можливостями та змістом і методикою організації фізичного виховання студентів. Незважаючи на числену кількість наукових робіт, (В.О.Кашуба, С.М.Футорний, О.В.Андреева) присвячених проблемі формування соматичного здоров'я молоді в умовах вищих навчальних закладу, означене питання залишається недостатньо розробленим, недостатньо розробленими є алгоритми оздоровлення студентів спеціальної медичної групи засобами фізичної реабілітації (Т.В.Бойчук, О.С.Левандовський). Практично відсутні роботи, присвячені розробці програм занять зі студентами з ослабленим здоров'ям у позанавчальний час.

Сутність дослідження. У ході дослідження з'ясовано, що комплектування підгруп спеціальної медичної групи студентів, які за станом здоров'я, віднесено до спеціальної медичної групи для занять з фізичного виховання поділяють на підгрупи. Існує два підходи до розподілу студентів на підгрупи: у залежності від важкості і характеру захворювання (функціонального стану). Визначено, що розробка та застосування здоров'яформуючих методик фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей та чіткого дозування фізичного навантаження відповідно до поставленого діагнозу спільно з профілактичними та оздоровчими заходами відновлення організму, є основою формування їхнього соматичного здоров'я.

Нами теоретично обґрунтовано і розроблено методику формування соматичного здоров'я студентів спеціальної медичної групи засобами фізичної культури; ґрунтовано технологію використання засобів, методів і форм фізичного виховання, спрямованих на підвищення показників здоров'я студентів з різними видами захворювань та мотивацію до використання ними фізичних вправ у самостійній роботі; визначено взаємозв'язок між показниками стану соматичного здоров'я студентів спеціальної медичної групи з методикою організації фізичного виховання; розроблено комплексну програму фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи, що включає засоби, методи, рухові режими, організацію навчальних занять та зміст оздоровчих програм у позанавчальний час.

Основні висновки. Наприкінці експерименту у студентів експериментальної групи показники низького рівня соматичного здоров'я зменшилися на 7,9 %, середнього – збільшилися на 18,1 %. У контрольній групі показники середнього та низького рівнів соматичного здоров'я змінилися не суттєво (на 1,5 %).

Отже, результати дослідження свідчить про позитивну динаміку в соматичному здоров'ї студентів експериментальної групи, що доводить ефективність розробленої методики формування соматичного здоров'я студентів спеціальної медичної групи та запровадженої комплексної програми фізичного виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Круцевич Т.Ю. Методы исследования индивидуального здоровья детей и подростков в процессе физического воспитания. / Т.Ю. Круцевич. – К.: Олимпийская литература, 1999. – 230 с.

2. Зеленюк О.В. Індивідуалізація навчального процесу фізичного виховання на підставі комплексного оцінювання рухової підготовленості та рівня соматичного здоров'я студентів: Автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту / Харківська державна академія фізичної культури. / О.В. Зеленюк. – Х., 2004. – 21с.

Юлія Левада,

студентка 7 курсу факультету
фізичного виховання

Наук. керівник: **Осіпов В.М.,**
к.н.фіз.вих.та спорту, доцент

ТЕХНОЛОГІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ СПОРТУ ДЛЯ ВСІХ В ДОЗВІЛЛЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність. Дані сучасних наукових досліджень постійно наголошують про значне та стійке зниження обсягу рухової активності студентської молоді, що зумовлено останніми вимогами до навчальних планів ВНЗ, де обов'язкове вивчення курсу "Фізичне виховання" зменшилося від чотирьох років до двох. Це досить негативно відображається на їх фізичній підготовленості та не передбачає позитивної динаміки у стані здоров'я. У зв'язку з цим особливої уваги та соціальної значущості набувають питання формування та збереження здоров'я студентів в умовах дозвільної діяльності, оскільки, у позанавчальний час, вони мають великий обсяг неорганізованого вільного часу й невміння ним розпорядитися.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питання зміцнення і збереження здоров'я молодого покоління розглядаються в ряді законодавчих актів, зокрема у Законах України про "Про освіту", "Про вищу освіту", Концепції "Здоров'я через освіту". Постанові Кабінету Міністрів України про Державну цільову соціальну програму "Молодь України", що дає підстави стверджувати, що саме фізичне виховання традиційно являється основним чинником підготовки студентської молоді до активної життєдіяльності та майбутньої професії. Тому, ряд вчених у своїх роботах [1, 2] зосереджують увагу на тому, що необхідно кардинально перебудовувати процес фізичного виховання у ВНЗ і більше впроваджувати

оздоровчі технології у позанавчальний час, тобто в дозвілльєву діяльність студентської молоді.

Мета і методи дослідження. Розробити технологію залучення студентів до занять спортом для всіх, спрямовану на раціональну організацію активного дозвілля у позанавчальний час.

Сутність дослідження. Ґрунтуючись на результатах аналізу науково-методичної літератури та досвіду роботи фахівців у сфері фізичної культури, нами була розроблена рекреаційна технологія занять спортом для всіх, метою якої є покращення рівня фізичного стану та раціональна організація активного дозвілля студентів. Основними структурними компонентами цієї технології стали: експертний, проектувальний, тренувальний та контрольно-корекційний блоки, поєднання яких надає їй цілісності та завершеності.

Експертний блок передбачає забезпечення адекватних умов реалізації рекреаційної програми зі спорту для всіх, діагностику рівня показників фізичного стану готовності студентів та оцінку мотивації до занять спортом для всіх у вільний час у період дозвілля. Основними методами діагностики є: анкетування, антропометрія, фізіологічні та педагогічні тести.

Проектувальний блок спрямований на визначення орієнтирів для програмування занять спортом для всіх з використанням пріоритетного виду занять виходячи з результатів діагностики. На основі визначених орієнтирів формується модель оздоровчо-рекреаційних занять спортом для всіх, яка включає підбір засобів, методів, методичних прийомів, параметрів фізичного навантаження та відпочинку, що забезпечує ефективне досягнення запланованого результату.

Тренувальний блок включає реалізацію розробленої технології оздоровчо-рекреаційних занять спортом для всіх, в ході якої ми намагаємося покращити результати, отримані під час вихідного рівня контролю.

Контрольно-корекційний блок спрямований на оцінку ефективності розробленої програми оздоровчо-рекреаційних занять спортом для всіх, яка визначається, з однієї сторони, особистими успіхами індивідів у плані підвищення рівня фізичного стану, фізичної працездатності, і, з другої сторони – їх задоволеністю досягнутими результатами. В ході оперативного контролю при необхідності, вносяться корективи в плани занять з метою забезпечення більш повної відповідності запланованих і реальних показників.

Для впровадження рекреаційно-оздоровчої технології занять спортом для всіх необхідне формування такого комплексу умов, який забезпечить їй високу ефективність. Такими умовами є соціально-організаційні та педагогічні.

Для успішного впровадження рекреаційно-оздоровчої технології занять спортом для всіх необхідні наступні соціальні умови: матеріально-технічні можливості університету; соціальна престижність занять рекреаційно-оздоровчими програмами; участь у рекреаційно-оздоровчих заходах; формування і розвиток у студентів стійкої мотивації (потреби) до занять фізичними вправами.

Педагогічні умови передбачають використання різноманітних фізичних вправ, методів проведення занять різної форми та змісту для успішного впровадження рекреаційно-оздоровчої технології занять спортом для всіх та регулярний лікарсько-

педагогічний контролю на заняттях для оцінки педагогічного впливу оздоровчого тренування.

Основні висновки. Спорт для всіх є необхідною складовою частиною здорового способу життя, оскільки він виконує функцію певного виду активної фізичної діяльності, яка спрямована на зміцнення здоров'я та добровільну участь у системі проведення активного дозвілля. Розроблена нами технологія залучення студентів до занять спортом для всіх спрямована на підвищення рівня рухової активності молоді та формування в них позитивного ставлення до регулярних занять фізичними вправами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Осіпов В.М. Аналіз мотивації студентів до оздоровчо-рекреаційної діяльності в період дозвілля / В.М.Осіпов, Т.М.Алексова // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збір. наук. праць. – Вип. 2. – Житомир: Вид-во ФОП Євенок О.О., 2016. – С.107-110.

2. Соверда І.Ю. Програмування занять спортом для всіх у вищих навчальних закладах : автореф. дис ... канд. наук з фіз. виховання та спорту / І. Ю. Соверда. – Івано-Франківськ, 2015 . – 20 с.

Люлько Вікторія

Студентка 1 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: В.В. Гнатюк

к.біол.н., доцент (БДПУ)

ШТУЧНІ ОГРАНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВА

Актуальність. Людина, будучи біологічною істотою, схильна до різних захворювань. Часто причиною смерті людей стає відмова роботи серця, печінки або будь-якого іншого життєво необхідного органу чи систем органів. Складається ситуація, в якій втрачається даремно весь потенціал людини, який міг би і далі бути частиною суспільства і приносити певну користь. Таким чином, формується дуже актуальна проблема збереження населення та його здоров'я, частиною рішення якої могли б стати медико-технічні досягнення, такі як пересадка органів або їх імплантація.

Мета дослідження: Дослідити проблеми, які виникають у процесі створення штучних органів і перспективи, що відкриваються при їх використанні та розвитку.

Сутність дослідження. Одним із способів порятунку організму є пересадка йому здорових і нормально функціонуючих органів. Такий спосіб вирішення проблеми має свої недоліки. Донорський організм сам наражається на небезпеку, тому що стає дещо неповноцінним, при цьому його початкові функції збиваються, що може привести до летального результату для донора. Також, незважаючи на детальний аналіз організму при трансплантації, реципієнт не завжди приймає донорський орган. Причина, насамперед, у відторгненні імунітетом реципієнта чужорідних

клітин донора і в необхідності цей імунітет пригнічувати, що, безумовно, негативно позначається на здоров'ї реципієнта. Крім того, донорство деяких органів може бути неможливо через складність пересадки або ж через єдності і життєвої важливості деяких органів. Наприклад, при пересадці серця організм донора гине.

Таким чином стає зрозумілим той факт, що гомотрансплантація не може стати повсюдним і універсальним способом вирішення поставленої проблеми, як через складність пошуку донора, так і через небезпеки, що супроводжують процедуру пересадки. Альтернативою може стати створення і імплантація штучних органів, здатних виконувати відповідні функції і підтримувати життєдіяльність організму.

Так наприклад хірурги Каролінського університету (Karolinska University Hospital) в Стокгольмі вперше в світі провели операцію з трансплантації синтетичної трахеї, створеної зі стовбурових клітин самого пацієнта. Дана технологія дозволяє обійтися без донора і уникнути ризику відторгнення тканин, а виготовлення органу досить швидке і займає від двох днів до тижня.

Розробка і створення штучних органів в провідних західних країнах відноситься до головних державних програм. У США ця програма постійно знаходиться під патронажем президентів країни. Сумарні інвестиції в цих країнах тільки приватного капіталу за різними напрямками програми складають щорічно мільярди доларів. При цьому вони забезпечують інвесторам безпосередню стабільний прибуток і гарантують надійні політичні та економічні перспективи.

В Україні проблема штучних органів має більш теоретичний характер. З кожним роком в нашій державі науковці все більше уваги приділяють цієї проблемі та способом її вирішення, але тільки уваги не достатньо. Без посиленого залучення капіталу навряд чи доводиться розраховувати на бурхливий розвиток медичних технологій і їх поширення. Такі проекти повинні повністю підтримуватися державою і суспільством, щоб перестати бути одиничними як в розробці, так і в застосуванні. Їх величезна ціна є передопределяючим фактором, що перешкоджає соціальної інтеграції даних технологій.

Основні висновки. Отже, перш за все, проводячи аналогії між проблемами трансплантації донорських органів і імплантації штучних, завжди є ризик розвитку кримінального сектора. Це як і чорний ринок товарів сумнівної якості, так і маніпуляція цінами на основному ринку, включаючи необґрунтоване зростання ціни продукції. Люди, які вдаються до імплантації, знаходяться в критичному стані і тому навряд чи стануть відмовлятися від можливості врятуватися, якщо вона є – це і є основа для завищення цін.

Слідом піднімаються біоетичні питання. Якщо штучні органи отримають дійсно широке повсюдне застосування, ймовірно падіння цінності людського здоров'я, що може привести до практично непередбачуваним змінам в моралі суспільства і в культурі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агладз К. Коли штучне серце стане реальністю? [Електронний ресурс] / Костянтин Агладз – Словник 90-х. Пост Наука, 31 жовтня 2014 <https://postnauka.ru/faq/35808>

2. Біоетика: Підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв. — К.: Здоров'я, 2005. — 288 с. — Бібліогр. : с. 288.

Маслова Юлія, студентка 4 курсу
факультету фізичного виховання. Наук. керівник:
О.О. Вертипорох

СТРЕТЧИНГ ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАХВОРЮВАНЬ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

Актуальність. Малорухливий спосіб життя, постійна сидяча робота студентів рано чи пізно приводять людину до усвідомлення того, що прийшов час щось змінювати в житті, інакше вже зовсім скоро він буде почувати себе старим, навіть у юному віці. В таких випадках люди починають активно займатися спортом, виконувати різні вправи, і зовсім не підозрюють про існування ефективного способу під назвою стретчинг, за допомогою якого можна оздоровити свій організм в цілому.

Мета дослідження полягала в аналізі науково – методичної літератури, інтернет ресурсів, експериментальному дослідженні впливу стретчингу на організм людини та визначенні можливості використання занять стретчингом для профілактики захворювань опорно-рухового апарату студентів.

Сутність дослідження: Гнучкість – це діапазон руху суглоба або групи суглобів. У кожної людини він різний, тому що залежить від безлічі факторів. До внутрішніх факторів належать еластичні властивості м'язів, зв'язок, сухожилів, фасцій, будова суглобів, а також психоемоційний стан. Стрес і напруження погіршують гнучкість, роблячи м'язи жорсткими. Зовнішні чинники – це умови навколишнього середовища: температура повітря (чим вище температура тіла, тим краще гнучкість) і час доби (найкращі показники гнучкості спостерігаються в другій половині дня).

Якщо не розвивати гнучкість, то з віком, як і всі фізичні здібності людини, вона погіршується. Найкращий період розвитку гнучкості – до 12 років: саме в цей час опорно-руховий апарат найбільш сприйнятливий до такого роду вправ. Розвивати гнучкість можна і потрібно в будь-якому віці. Подібне тренування приносить масу користі: знімає напругу, допомагає справлятися зі стресами, розширює діапазон можливих рухів, сприяє розвитку всіх інших фізичних якостей, попереджає травми і захворювання опорно-рухового апарату, покращує роботу всього організму і вирівнює поставу. Під час занять потрібно дотримуватися правил безпеки.

Організація дослідження: Дослідження проводилося в два етапи. Перший етап – присвячений вивченню та теоретичному аналізу спеціальних

літературних джерел з проблеми дослідження, що дозволило обґрунтувати мету, визначити об'єкт, основні завдання та розробити індивідуальний план роботи. Другий етап – був присвячений вирішенню поставлених завдань дослідження.

Результати дослідження: Експериментальні дослідження групи студентів дозволили відібрати 10 осіб. Завдяки нормативам визначення гнучкості було з'ясовано, що кожен студент має відхилення в гнучкості суглобів, яку запропонували відновити за допомогою вправ стретчинга. До дослідження було залучено 10 студентів з проблемами опорно-рухового апарату. В 5-тих студентів розвивали гнучкість хребта, а інших 5-ти в плечовому суглобі. Перед заняттями проводилося комплексне обстеження кожного студента, яке включало в себе: збір скарг, оцінку гнучкості проблемних суглобів за допомогою теста. Основними педагогічними тестами для оцінки рухливості різних суглобів служать найпростіші контрольні вправи та нормативи гнучкості. 1. *Рухливість в плечовому суглобі.* 2. *Рухливість хребетного стовпа.* 3. *Рухливість в тазостегновому суглобі.* 4. *Рухливість в колінних суглобах.* 5. *Рухливість в гомілковостопних суглобах.*

Після обстеження студентів були призначені вправи для покращення гнучкості в проблемних суглобах на період 2,5 місяців. Завдяки дослідженню, було встановлено, що вправи стретчингу позитивно впливають на організм людини, покращують гнучкість суглобів і загальне самопочуття.

Висновок. Основним ефектом стретчингу є підвищення рівня гнучкості та профілактика захворювань опорно-рухового апарату. Завдяки розтягуванню до м'язів надходить більше крові, вони розслабляються й стають більш еластичними; набувають рухливості суглоби, у результаті чого збільшується гнучкість. Розслаблення нейтралізує втому, знімає нервову напругу, поліпшує самопочуття, сприяє зникненню негативних емоцій. Особливо актуальні вправи з використанням стретчинга для студентів у заключній частині заняття з фізичного виховання. Приплив крові до м'язових волокон також прискорює метаболізм, що запобігає їхньому ранньому старінню й різного роду м'язової атрофії. Стретчинг також один із самих корисних видів вправ у боротьбі із целюлітом і жировими відкладеннями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Помазанов Р.А. Гибкость и стретчинг, М.: Энциклопедия современного фитнеса, 2010. С. 29-48.

Мітєва Анастасія,

студентка 3 курсу факультету
фізичного виховання

Науковий керівник: **С. І. Кара,**
доцент (БДПУ)

ВІТАМІНИ ТА МІНЕРАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ, ОСОБЛИВОСТІ ЇХ СПОЖИВАННЯ В СПОРТИВНОМУ ХАРЧУВАННІ

Актуальність. Досягнення найвищих спортивних результатів неможливо без великих фізичних та нервово-психічних навантажень, яким піддаються спортсмени під час тренувань і змагань. Для компенсації енерговитрат, активації анаболічних процесів та процесів відновлення працездатності спортсменів необхідне постачання організму адекватною кількістю енергії і незамінних поживних речовин. Дотримання принципів збалансованого харчування має велике значення для спортсменів різних за характером та інтенсивністю видів спорту.

Поряд з основними нутрієнтами – білками, жирами і вуглеводами у харчуванні спортсменів необхідно передбачити поповнення потреби в вітамінах та мікроелементах, які використовуються в активних ферментних комплексах.

Мета. Виявити вплив та необхідність вживання вітамінів та мікроелементів організмом, що піддається фізичним навантаженням.

Ступінь досліджуваності проблеми. До кінця XIX століття наука про харчування все частіше стала приходити до висновку про те, що для здоров'я людини недостатньо одних білків, жирів і вуглеводів. Так, російський вчений-фізіолог Н.І.Лунін, вивчав роль мінеральних речовин у харчуванні. Продовжували дослідження в цій галузі В.В.Єфремов, польський вчений-хімік Казимир Функ, датський хімік Хенрік Дам та ін.

Сутність дослідження. Вітаміни є необхідними для нормальної життєдіяльності органічними сполуками з високою біологічною активністю, які не синтезуються в організмі і повинні надходити з їжею. Вітаміни діляться на дві групи – водорозчинні і жиророзчинні. Виділяють також групу вітаміноподібних з'єднань [1].

Баланс ряду вітамінів (В₆, В₁₂, біотин) забезпечує функціонування корисної (сапрофітної) мікрофлори кишечника, тому порушення функції травного тракту, неправильний прийом антибіотиків та інших ліків призводять до створення певного дефіциту вітамінів в організмі.

Майже всі вітаміни прямо або побічно беруть участь в синтезі білка в організмі, тому повинні бути присутніми в раціоні спортсменів або в достатній кількості надходити з харчовими добавками. Основними харчовими джерелами вітамінів є овочі, фрукти, рослинні і тваринні масла, м'ясо, молоко.

У спортсменів внаслідок значного посилення обміну речовин під час інтенсивних фізичних навантажень потреба у вітамінах та мікроелементах є збільшеною, і залежить від спрямованості тренувальних навантажень [2].

При надмірних тренувальних навантаженнях на кожну додаткову енерговитрату в 1000 ккал потреба у вітамінах зростає на 33 %. При тривалій роботі в аеробному режимі значно зростає потреба у вітамінах С і групи В. При тренуванні м'язової сили потрібно більше вітаміну В₁₂ [2]. Різка зміна кліматичних зон також супроводжується зростанням потреби в вітамінах (особливо С, Р, В₁).

Вітаміни та їх похідні – коферменти представляють найважливішу групу фармакологічних препаратів метаболічної дії, що застосовуються в спортивній медицині. При великих навантаженнях може виникнути вітамінна недостатність і, як результат, зниження працездатності. Подібні явища спостерігаються і при їх передозуванні (гіпервітамінозу), що свідчить про необхідність лікарського контролю за прийомом [3].

Необхідність використання вітамінів при фармакологічному забезпеченні рухової активності обумовлена їх каталітичною активністю, причому біокаталітична активність належить не самим вітамінам, а коферментам – продуктам їх біотрансформації, які в організмі, з'єднуючись з білковими молекулами, утворюють ферменти, які є каталізаторами біохімічних реакцій обмінних процесів. [1]

Способи і схеми застосування вітамінів в спорті досить різноманітні. Ряд фахівців (Сейфулла, 2004; Куліненко, 2006), в тому числі і українські (Левін, Ноур, 1996), вважають, що прийом вітамінів у вигляді фармакологічних засобів слід проводити переважно в підготовчому періоді, а в змагальному – істотно скорочувати прийом і індивідуалізувати його за показаннями для кожного спортсмена окремо.

Для досягнення вираженого ергогенного ефекту від вживання вітамінів необхідно дотримувати їх певне співвідношення в препаратах БАД, уникаючи негативної взаємодії вітамінів групи А (жиророзчинні) та вітамінів групи В (водорозчинні). Прийом вітамінів останньої групи, в основному стимулюють анаболічні перетворення в організмі, доцільно приймати до сну. Як показує досвід застосування вітамінних добавок в харчуванні спортсменів, найбільш виражений ергогенний ефект зазвичай досягається за рахунок вживання препаратів вітаміну С, який володіє високими антиокислювальні властивості, і вітаміну Е (α-токоферолу), яка виконує функції модулятора антиоксидантного та імунологічного захисту організму. Ефективні дози для досягнення вираженого ергогенного ефекту від вживання цих вітамінів складають від 0,5 до 2,0 г в день для вітаміну С і близько 400 мг для вітаміну Е [1].

Мінеральні речовини, поряд з білками, вуглеводами, жирами і вітамінами, є життєво важливими компонентами їжі людини, необхідними для побудови хімічних структур живих тканин і здійснення біохімічних і фізіологічних процесів, що лежать в основі життєдіяльності організму. До складу тканин організму входить велика кількість мінеральних елементів, причому одні з них (кальцій, фосфор, калій, натрій, залізо, магній, хлор і сірка) містяться у великій кількості і тому називаються макроелементами, а інші (цинк, мідь, хром, марганець, кобальт, фтор, нікель і ін.) – в малих кількостях, і тому їх відносять до мікроелементів [3].

Основним джерелом вітамінів і мікроелементів служать свіжі овочі і фрукти. Особливо корисні для спортсменів свіжоприготовлені соки. Існує велика кількість рецептів приготування сокових сумішей, спрямованих на повне задоволення потреби спортсменів у вітамінах та мікроелементах. Особливий інтерес в цьому відношенні представляє також введення в раціон харчування спортсменів спеціальних продуктів рослинного і тваринного походження, які отримали назву адаптогенів. Ці харчові добавки істотно поліпшують функції імунного захисту організму і розширюють межі адаптаційних можливостей спортсмена.

Висновок: вітаміни і мінеральні речовини повинні регулярно і в достатній кількості надходити в організм спортсмена. Очевидно, що звичайні продукти харчування вже не в змозі задовольнити цю потребу, тому застосування спортсменами БАД, що містять вітаміни і мікроелементи, стає необхідністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Олійник С.А. Загальний розділ і дієтологія / С.А.Олійник. – М.: ТОВ «І.Д. Вільямс», 2008. – 256 с.
2. Арансон М.В. Харчування для спортсменів / М.В.Арансон. – М.: Фізкультура і спорт, 2001. – 224 с.
3. Пшендін А.І. Рациональне харчування спортсменів / А.І.Пшендін. – З-ПТБ, 2002. – 158 с.

Парфенова Ганна Студентка

1 курсу Факультету фізичного виховання спеціальність «Фізична культура і спорт» Наук. керівник Мягченко О.П. (БДПУ)

СТЕРОЇДИ АНАБОЛІЧНОЇ ДІЇ У СПОРТИ

Актуальність теми полягає у дослідженні причин застосування анаболіків спортсменами та результатів їх дії.

Ступінь досліджуваності проблеми недостатня і потребує уточнення дії допінгових препаратів, зокрема небезпечних у соціальному аспекті.

Метою дослідження є уточнення результатів дії стероїдів, як небезпечних речовин для здоров'я людини – фізичного, психічного.

Історія світового спорту знає багато випадків, коли спортсмени за допомогою тренерів, лікарів, вчених застосовували різні засоби для досягнення високих спортивних результатів, не зважаючи на те, що використання стимуляторів, хоча й дозволяє інколи досягнути кращих спортивних результатів, але одночасно пригнічує природні фізіологічні функції, що оберігають організм від перенапруги. Тільки в 60-х роках ХХ столітті у світі було зареєстровано понад 30 випадків смертей спортсменів високого класу, викликаних зловживанням допінгів у спорті. Регулярний прийом стероїдів сприяє порушенню гормональної рівноваги в організмі, що призводить до багатьох патологій. У чоловіків – зниження вироблення

сперматозоїдів, імпотенція і розвитку пухлин передміхурової залози. У жінок – порушується менструальний цикл, грубіє мускулатура і голос, проявляється «оволосіння» за чоловічим типом та інші негативні явища, пов'язані з порушенням гормональної регуляції. Допінги – це речовини, які сприяють збільшенню м'язової маси (англ. Dope – накачувати). Наявність таких речовин в організмі спортсмена контролює Всесвітня антидопінгова агенція (WADA) та Міжнародне товариство спортивного харчування (ISSN). Але сполуки такої дії можуть міститися не тільки у штучних речовинах, наприклад ліках, напоях, але і у звичайних продуктах харчування рослинного, тваринного походження. До стероїдів відносяться холестерин, холева кислота, які синтезуються в організмі людини. Ці сполуки вкрай необхідні людині для її нормальної життєдіяльності. Холестерин утворюється з жирів тваринного походження і необхідний для процесів синтезу статевих клітин – сперматозоїдів. І разом з цим він є активною допінговою речовиною, сприяючи синтезу статевих гормонів, які теж проявляють допінгову активність. Стероїдами є і серцеві глікозиди – речовини рослинного походження, отримані з рослини – наперстянки та конвалії. В медицині препарати цієї групи застосовують в період реабілітації після важких захворювань і травм, що викликають загальне виснаження організму, а також для прискорення загоєння ран і опіків. Затримуючи в організмі сполуки калію, фосфору і сірки, необхідні для синтезу білкових молекул, стероїди стимулюють виробництво білка в організмі.

Враховуючи їх високу біохімічну активність виникла необхідність у класифікації таких сполук: клас А – речовини стимулятори мозку, кл. В – наркотики, кл. С – анаболіки (андрогенні стероїди), кл. Д – диуретики (сечогінні препарати), кл. Е – пептидні гормони. Забороняється застосування речовин-допінгів тільки під час змагань – алкоголю, наркотиків, кортикостероїдів, блокаторів, але їх можна застосовувати як ліки поза змагань і вони можуть досить легко знайдені у крові, слині, сечі, спермі сучасними методами аналітичної хімії.

Висновки: стероїди як надактивні біохімічні сполуки природного або штучного походження активно впливають на всі важливі системи людини – м'язову, нервову, статеву. Особливо небезпечним є неконтрольоване вживання стероїдів у вигляді ліків, харчових продуктів.

Література

1. Мягченко О.П. Біохімія людини – Бердянськ: АзовПринт – 2011-с.101-
2. Гилун І.О. Історія виникнення допінгу Ж.: 2015 [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/5264037/>

Тетяна Петрова,

студентка 3 курсу факультету філології та соціальних комунікацій

Наук. керівник: **В.В. Гнатюк,**

к. біол. н., доцент (БДПУ)

"ВІДНОВЛЮВАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ– СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ"

Актуальність. Наука не стоїть на місці. Кожного року процент використання альтернативних видів енергії збільшується. З'являються нові «чисті» електростанції, які використовують силу вітру, сонця, морей, річок та океанів, при чому зменшується використання родовищ газу, вугілля, нафти.

Мета дослідження. Проаналізувати сучасну ситуацію з відновлювальними джерелами енергії та освітити деякі майбутні проекти країн світу.

Сутність дослідження. Зробивши реформування енергетики Німеччина стає все «зеленіше» з кожним роком. У 2014 році показник відновлювальних джерел енергії становив 25,8 відсотків, тоді як у 2015 році він збільшився до 33% від загального виробництва електроенергії. До 2025 року Німеччина планує збільшити цей показник до 40-45%, а вже через десять років до 55-60%. Зростаюче значення відновлюваних джерел енергії в енергетичному секторі багато в чому пов'язано з Законом про поновлюваних джерелах енергії. При цьому взірцем вони себе не вважають: "Ми не є прикладом для інших країн". Навпаки, часта відновлювальних джерел енергії у багатьох країнах Європейського Союзу (ЄС) вище, ніж у Німеччині.

У Швеції показник відновлювальних джерел енергії на 2016 рік становив 52 відсотків. Використання гідроелектростанцій допомогло скандинавській країні посісти перше місце та перевершити не тільки сучасні, а й майбутні показники інших країн Європейського Союзу.

Сонячне випромінювання — екологічно чисте і поновлюване джерело енергії. Кожного року визначається країна, яка виробила найбільшу кількість сонячної енергії. У 2014 році — сонячна геліоелектростанція Тораз (Каліфорнія, США) виробила 550 мегават, у 2015 році переможцем стала геліоелектростанція Solar Star (Каліфорнія, США). В 2016 році проект під назвою Kamuthi (Індія) одержав 648 мегават, але в цьому році китайська сонячна електростанція Longyangxia перевершила цей показник, виробивши 850 мегават. Вона знаходиться в пустелі, охоплює 10 квадратних миль, та має потужність до 77 ГВт.

За даними НАСА геліоенергостанція Longyangxia не довго буде посідати перше місце в світі, адже сонячна електростанція Mohammed bin Rashid al Maktoum в **Дубаї** планує збільшити вироблення енергії на 800 мегават. А Ningxia (Китай) розробляє план геліоелектростанції потужністю в 2000 МВт.

Тайланд розробляє проект геліоелектростанції, яка зможе виробити приблизно 29,600 МВт чистої електроенергії в перший рік роботи. Це достатньо для живлення 12 000 будинків, а також зменшить використання

вуглекислого газу на 14 000 метричних тонн щорічно. Тайланд також планує збільшити показник відновлювальних джерел енергії до 30% до 2036 року.

Науковці з Університету Мінесоти і університету Мілан-Бикокка планують розробити вікна, які зможуть збирати сонячну енергію завдяки високотехнологічній Кремнієвій наночастинки. Сонячна енергія потрапляє на поверхню вікна, а потім концентрується по краях, де знаходяться невеличкі сонячні батареї.

Основні висновки. Отже, виснаження родовищ нафти, вугілля та газу може привести до глобальної енергетичної катастрофи, в той час як вітер, сонце, річки, океани і моря володіють невичерпними запасами енергії. Перехід на альтернативну енергетику може виключити залежність від традиційної сировини, що призведе до покращення стану природи та принесе таку жадану гармонію. З кожним роком відновлювальні джерела енергії стають доступнішими, їх ціна зменшується, а кількість виробленої енергії збільшується.

ЛІТЕРАТУРА

1. For a future of green energy [Електронний ресурс] : за даними офіційного сайту Німеччини з питань економіки та енергетики. – 2016. – Режим доступу до журналу : <https://www.bmw.de/Redaktion/EN/Dossier/renewable-energy.html;jsessionid=8E66B7E18C9A0138F6B81AF5BAB0101F>

2. Prime Road and First Solar complete 18MW of Thai solar farms by Staff Writers Bangkok, Thailand [Електронний ресурс] : за даними щоденного журналу Solar Daily. – 2017. – Режим доступу до журналу :

http://www.solardaily.com/reports/Prime_Road_Group_and_First_Solar_Complete_18MW_of_Solar_Farms_in_Thailand_999.html

3. Dream of energy-collecting windows is one step closer to reality by Staff Writers Minneapolis MN (SPX) [Електронний ресурс] : за даними щоденного журналу Solar Daily. – 2017. – Режим доступу до журналу : http://www.solardaily.com/reports/Dream_of_energy_collecting_windows_is_one_step_closer_to_reality_999.html

4. Германович В. Альтернативные источники энергии и энергосбережение / В. Германович, А. Турилин. – СПб.: Наука и Техника, 2014. – 320 с.

Сапах Тетяна,

Студентка першого курсу
Факультету Фізичного виховання
Наук. керівник: Мягченко О.П.

БІОХІМІЧНІ ОЗНАКИ АНТИДОПІНГОВОГО ХАРЧУВАННЯ

Актуальність теми полягає у дослідженні впливів харчування на спортивні результати.

Рівень досліджуваності недостатній через відсутність інформації про біохімічні впливи компонентів продуктів харчування на спортивні результати, в тому числі і мікроорганізмів на процеси травлення, підвищення опору організму людини несприятливим факторам, інфекціям.

Мета дослідження – з'ясувати можливість синтезу клітинами

організму речовин допінгової дії, які можуть бути пов'язаними з продуктами харчування, з лікарськими препаратами.

Рациональне спортивне харчування [1, стор.95-103] – це таке харчування, коли в збалансованому стані містяться основні харчові компоненти – білки, вуглеводи, жири, вітаміни, мінеральні речовини, які необхідні для утворення ферментів. Це біохімічно високо активні речовини з яких в клітинах можуть синтезуватися хімічно активні речовини, що можуть мати допінгові ефекти. Допінги – це речовини, які сприяють збільшенню м'язової маси (англ. Dope – накачувати). Наявність таких речовин в організмі спортсмена контролює Всесвітня антидопінгова агенція (WADA) та Міжнародне товариство спортивного харчування (ISSN). Але сполуки такої дії можуть міститися не тільки у штучних речовинах, наприклад ліках, напоях, але і у звичайних продуктах харчування рослинного, тваринного походження. Наприклад настоянки відомих рослин: левзея, елеутерокок, звіробій підвищують витривалість, є антидепресантами і можуть входити до складу чаїв зеленого, чорного байхового, містять вітаміни групи В1-В6, В12 та алкалоїди – речовини допінгової дії. Всім відомий буряк містить у вареному вигляді бетаїни, які сприяють синтезу креатину у м'язах, а оте і проявляють допінгові властивості. Така ж дія притаманна і речовині – лікопину, що міститься у помідорах, особливо жарених. До речі ця речовина має надсильну антиокиснювальну дію на клітини організму, протидіючи його старінню [1, 2].

Встановлено, що потужна допінгова дія притаманна картоплі з синьою шкіркою, бо в картоплі накопичується фолієва кислота і амінокислота – триптофан. Відомий поживний і корисний продукт як шоколад чорний – містить речовини допінгової дії. Всім відомий кавун теж містить речовини такої ж дії – вітаміни групи В, амінокислоту цитрулін та флавоноїди – лютеїн, зеаксантин, триптоксантин, які надають колір рослинам – жовтий, червоний, помаранчевий і є потужними антиокиснювачами, сприяючи процесам біосинтезу. Ці речовини різко підвищують витривалість, знижують стомлюваність, тобто діють як допінги. Не менш активними у цьому напрямку є харчові продукти тваринного походження – молюски: равілики, мідії, рапани, кальмари.

Отже сучасний стан великого спорту потребує перегляд класифікації речовин допінгової дії. Така класифікація вже існує: клас А – стимулятори, кл. В – наркотики, кл. С – анаболіки (андрогенні стероїди), кл. Д – диуретики (сечогінні препарати), кл. Е – пептидні гормони. Забороняється застосування речовин-допінгів тільки під час змагань – алкоголю, наркотиків, кортикостероїдів, блокаторів, які можуть використовуватися як ліки поза змагань, але вони можуть досить легко знайдені у крові, слині, сечі, спермі сучасними методами аналітичної хімії.

Висновки: 1) існують речовини, які мають не тільки харчову цінність природного походження, але і речовини штучного походження, які можуть проявляти допінгові властивості, наприклад ліки, харчові домішки до продуктів харчування. 2) слід розрізняти речовини-допінги за походженням і необхідністю їх використання – ліки, харчі. 3) необхідне спортивне законодавство про речовини допінгової дії.

ЛІТЕРАТУРА

- 1 Мягченко О. П. Біохімія людини. Бердянськ: БДПУ.-2011.- с.95-103.
2 Раціональне харчування як компонент здорового способу життя [електронний ресурс]

Оксана Тонєва,
студентка 3 курсу
Факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **В. В. Орловська**, ст. викл.(БДПУ)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ

Актуальність На сьогоднішній день проблема лікування ЦД не вирішена, медицина може лише зводити до мінімуму його симптоми за допомогою ретельно підібраної дози препаратів, але захворювання зберігається і рано чи пізно призводить до різних ускладнень.

Саме тому, нами була поставлена мета дослідити методи фізичної реабілітації, які б стабілізували та нормалізували рівень глікемії в периферичній крові, а також зменшили клінічні прояви ускладнень у хворих на цукровий діабет середнього ступеня тяжкості.

Ступінь досліджування проблеми: дана проблема є не повністю розкрита, вона полягає у дослідженні необхідності фізичної реабілітації при цукровому діабеті.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати сутність фізичної реабілітації при цукровому діабеті та визначити особливості та необхідність їх використання.

Методи дослідження: з метою ознайомлення із станом досліджуваної проблеми було проаналізовано науково методичну літературу з питань фізичної реабілітації при цукровому діабеті.

Сутність дослідження: Дослідження проводилося в два етапи.

Перший етап – присвячений вивченню та теоретичному аналізу літературних джерел з даної проблеми дослідження. Другий етап – був присвячений вирішенню поставлених проблем дослідження.

Діабет (від греч. diabaino – фонтан або сифон) – загальна назва групи хвороб, що характеризуються надмірним виділенням сечі. У II столітті н.е. Аретеус описував це захворювання як "витікання плоті і органів в сечу". Коли виявили, що сеча хворих діабетом має солодкий смак, до назви було додано латинське слово mellitus – медово-солодкий. За визначенням Комітету експертів ВОЗ (1985), цукровий діабет – стан, що розвивається внаслідок відносної або абсолютної недостатності інсуліну, що приводить до порушення утилізації вуглеводів, жирового і білкового обміну, виявляється хронічною гіперглікемією і ураженням судин[1, с. 142].

Принципи лікування цукрового діабету зводяться до призначення фізіологічної дієти, дозованих фізичних навантажень, адекватної інсулінотерапії, пероральних цукрознижувальних препаратів і санаторно-курортної реабілітації.

Використання в комплексній терапії ЛФК сприяє досить ефективній нормалізації обміну речовин, що пов'язано як із стимулюючою, так і з трофічною дією фізичних вправ. Під впливом фізичних вправ поліпшується здатність організму хворого засвоювати глюкозу, перш за все м'язовою тканиною. Нормалізуюча дія фізичних вправ виявляється при цукровому діабеті по відношенню не тільки до вуглеводного, але й до решти видів обміну. Так, при систематичному застосуванні лікувальної фізичної культури зменшується патологічне відкладення жиру [2, с. 326].

В комплексі з ЛФК застосовують масаж, особливостями якого є: поліпшення загального стану хворого; сприяння утилізації глюкози з крові та її повному використанню організмом; підтримування позитивного психологічного стану хворого [2, с. 328].

Фізіотерапія є додатковим чинником у комплексному лікуванні цукрового діабету і може вирішувати наступні завдання: сприяти нормалізації порушених вуглеводного, білкового, ліпідного і мінерального обмінів, дещо знижувати рівень глікемії і підвищувати рівень імунореактивного інсуліну в сироватці крові, зменшувати контринсулярний вплив гормональних і негормональних антагоністів інсуліну, шляхом стимуляції системи кровообігу покращувати мікроциркуляцію, обмінні процеси в тканинах [3, с. 96].

Дієта при цукровому діабеті має велике значення, так як це захворювання пов'язане з порушенням обмінних процесів в організмі. Механізм його полягає в тому, що порушується нормальне функціонування підшлункової залози, внаслідок чого вона починає виробляти менше інсуліну, що відповідає за засвоєння цукру організмом. Це призводить до того, що в крові хворого підвищується рівень цукру, нормалізувати який і покликані лікувальні та реабілітаційні заходи, в тому числі дієта. У деяких випадках дієта допомагає привести цукор в норму без застосування будь-яких медикаментів, а при спеціалізованому на професіональному комбінуванні з засобами фізичної реабілітації, взагалі з'являється великий шанс успішного контролю даного захворювання [3, с. 157].

Висновок. В ході дослідження встановлено, що всі засоби фізичної реабілітації мають досить виражений ефект та сприятливо впливають на перебіг хвороби та покращують загальний стан хворого.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галкин В. А. Внутринеболезни / В. А. Галкин. – 3-е изд., перераб. И доп. – М. : Медицина, 1987. – 400 с.
2. Мухін В.М. Фізична реабілітація: підручник / В.М. Мухін. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К.: Олімпійська література, 2005. – 422 с.
3. Пархотик И.И. Физическая реабилитация при заболеваниях органов брюшной полости / И.И. Пархотик. – К.: Олимпийская литература, 2003. – 224с.

Вікторія Хамула,
Студентка 1 курсу
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **В.В. Гнатюк**, к. біол. н., ст. викладач (БДПУ)

ПОШУК І ЗАРОДЖЕННЯ ЖИТТЯ В СОНЯЧНІЙ СИСТЕМІ

Актуальність. На сьогодні вважається, що Сонячна система досить добре вивчена і не має будь-яких серйозних таємниць. Однак до сих пір ще не створені розділи фізики, які здатні описати процеси, що відбуваються відразу після Великого вибуху, нічого не можна сказати що породило його причини. Знання про виникнення нашої планети дали б значний поштовх для пошуку життя на інших планетах. Зберігається повна неясність щодо фізичної природи темної матерії. Сонячна система – наш будинок, тому необхідно цікавитися її будовою, історією розвитку та можливістю життя на інших планетах.

Мета дослідження. Вивчення особливостей можливості або спростування життя поза планетою Земля.

Сутність дослідження. Вісім великих планет, разом з 61 супутниками, більше 100000 малих планет (астероїдів), близько десятка комет, а також незліченна безліч метеорних рухомих тіл, відомих під назвою «блукачі», а можливість існування життя в усіх його проявах, виявляється лише на нашій планеті Земля.

Зародження життя на планеті досліджувало багато учених. Американські біофізики Стенлі Міллер, Хуан Оро, Леслі, Оргел в лабораторних умовах імітували первинну атмосферу планет (водень, метан, аміак, сірководень, вода). За допомогою певних експериментів у результаті з найпростіших речовин дуже швидко формувалися цікаві з'єднання, наприклад 12 з 20 амінокислот, що утворюють всі білки земних організмів, і 4 з 5 основ, що утворюють молекули РНК і ДНК. Досі незрозуміло, як ці правила були вироблені та закріплені природою в молекулах РНК і ДНК.

Тіла Сонячної системи постійно піддаються опроміненню з боку Сонця і великих планет, таких як Юпітер. Однак найбільші дози радіації приносять галактичні космічні промені, що приходять від віддалених джерел, наприклад, вибухів Наднових тощо.

Біологи дослідили сприятливу температуру для життя, досліджуючи складові органічні сполуки та дійшли до висновку, що при підвищенні температури, білок денатуруючих – втрачає свою просторову конфігурацію, біологічні властивості. При температурі 100 – 120° С руйнуються практично всі форми життя. Отже, сприятлива температура – 0 – 100° С.

Крім того, науковці досліджували певні особливості планет і було виявлено, що для утворення складних органічних молекул, які передують виникненню життя, необхідні наступні умови, такі як наявність у складі небесного тіла всіх хімічних елементів, які входять до складу живого; відповідний температурний режим, що забезпечує перебування води у газоподібному і рідкому стані; відсутність кисню в атмосфері планети, бо за його наявності утворюється озоновий екран, що поглинає сонячний

ультрафіолет, який, руйнуючи електронні оболонки атомів, дає їм змогу об'єднуватись у складні передбіологічні молекулярні сполуки.

На сьогодні, значну увагу вчених зосереджує на собі супутник Юпітера Європа. Астрономи виявили під товстим шаром льоду океан води, значно багатий на кисень. Учені говорять, що в цьому басейні є всі необхідні умови для зародження життя, хоча би на мікробактеріальному рівні. Дослідження встановили, що лід формує вільний кисень й інші оксиданти, такі як перекис водню. Саме ці сполуки могли призвести до утворення багатоклітинного життя на нашій планеті – Земля. Тому потрібні подальші дослідження цього супутника, адже можливість життя на ньому – це лише гіпотеза.

Не можна заперечувати, що життя на планетах не існує або не буде існувати, адже планети мають здатність змінюватись. Утворення молекул ДНК і РНК ведуть за собою утворення найпростіших форм життя тощо.

Висновки. Отже, враховуючи усі наявні гіпотези щодо можливості та спростування життя у Сонячній системі, можемо стверджувати, що за наявності сприятливої температури для життя – 0 – 100° С, та наявності у складі небесного тіла всіх хімічних елементів, які входять до складу живого можуть говорити про можливість існування форм життя за межами нашої планети. Хоча, космічна радіація, що йде від різних класів Зір тощо, має надзвичайно руйнівний вплив на космічні тіла, а отже, і на існування живих організмів у сонячній системі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Астрономічний енциклопедичний словник / За загальною редакцією І. А. Климишина та А. О. Корсунь. — Львів : ЛНУ—ГАО НАНУ, 2003. — 547 с.

2. А. С. Спирин. Биосинтез белков, мир РНК и происхождение жизни [Електронний ресурс] – Режим доступу до статті : <http://evolution.powernet.ru/library/biosynthesis.htm> .

3. Татьяна Борисовна Пичугина. Великая тайна жизни. [Електронний ресурс] – Режим доступу до статті : <http://www.vokrugsveta.ru/vs/article/595/> .

Альона Щербакова,

студентка 7 курсу факультету фізичного виховання

Наук. керівник: **Осіпов В.М.,**

к.н.фіз.вих.та спорту, доцент (БДПУ)

ТЕХНОЛОГІЯ БЕЗПЕЧНОЇ ОЦІНКИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ СТУДЕНТІВ З НИЗЬКИМ РІВНЕМ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ

Актуальність. Проблема формування, збереження та зміцнення здоров'я населення є головним чинником національної безпеки, стабільності і благополуччя держави. Особлива увага приділяється охороні здоров'я підростаючого покоління, у тому числі студентської молоді, що визначає рівень соціально-економічного благополуччя суспільства в найближчому майбутньому. Більшої актуальності

набуває організація та зміст занять з фізичного виховання, так як саме вони найбільш травмонебезпечні, оскільки фізичні навантаження часто не відповідають індивідуальному фізичному розвитку студентів. Тому, наразі, актуальним є саме розробка безпечних методів оцінки фізичної підготовленості сучасних студентів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вагомий внесок у дослідження та розробку методів оцінки фізичного стану та фізичної підготовленості студентської молоді зробили: О.Д.Дубогай, Т.Ю.Круцевич, О.С.Куц, М.В.Маліков, В.М.Сергієнко та інші [1, 2, 3].

Мета і методи дослідження. Запропонувати інноваційну технологію безпечної оцінки фізичної підготовленості студентів педагогічного вузу з низьким рівнем рухової активності.

Сутність дослідження. Оцінка рівня фізичної підготовленості студентів найчастіше здійснюється за допомогою методів педагогічного тестування у вигляді стрибків у довжину з місця, згинання та розгинання рук в упорі лежачи (силові здібності); бігу на 60 м та 100 м (швидкісні здібності); бігу на 1000 м та 3000 м (витривалість); визначення гнучкості кульшових суглобів і хребта. Але, що стосується осіб з низьким рівнем рухової активності, для виконання таких тестів необхідне медичне обстеження [2, 4].

В антропології, у минулому столітті, Я.Матейко (1921) запропонував методи оцінки компонентів маси тіла людини. Наприклад, оцінка маси жиру в тілі проводиться на основі визначення величини поверхні тіла, яка перемножується на середню величину товщини жирових складок тіла. На основі розвитку такого геометричного підходу, можна обчислити ряд антропометричних індексів для оцінки ступеня розвитку окремих сегментів тіла людини [4].

Наприклад, масозростовий індекс характеризує розподіл маси по поверхні тіла, якщо збільшується маса м'язів і зберігається та ж сама поверхня тіла, можна говорити про поліпшення фізичного розвитку людини. У разі збільшення жирової маси, фізичний розвиток, а також і фізична підготовленість людини погіршуються, оскільки для оцінки розвитку м'язової маси потрібно від маси тіла відняти жирову масу.

Для визначення м'язового розвитку верхніх і нижніх кінцівок можна провести антропометричні розрахунки. Якщо кінцівку представити у вигляді циліндра, то помноживши довжину ноги на середній обхват її в квадраті (середня площа ноги) можна визначити масу нижньої кінцівки. Оскільки, загальну масу ніг складають маса м'язів і маса жиру, тому це потрібно врахувати і розрахувати активну масу ніг, віднявши жирову масу. Таким же чином можна визначити і показники розвитку активної маси верхніх кінцівок.

На основі отриманих показників фізичного розвитку окремих сегментів тіла, можна розрахунковим способом прогнозувати індивідуальні показники фізичної підготовленості індивіда, у вигляді оцінок за результатами контрольних випробувань на заняттях з фізичного виховання.

Порівнюючи отримані шляхом математичного моделювання, індивідуальні показники фізичного розвитку студента, можна визначити конкретну мету тренування (занять), рекомендувати відповідні засоби, режими тренування і відпочинку. Ефективність занять буде вищою, якщо забезпечити регулярність поточного

(тижневого) і етапного (семестрового) контролю як педагогічними, так і медико-біологічними методами.

Основні висновки. При впровадженні в практику педагогічного процесу з фізичного виховання студентської молоді системи моніторингу гармонійності їх фізичного розвитку, можна говорити про створення інноваційної моделі фізичного виховання у вищій школі, коли на чолі будуть поставлені не спортивне тренування, а виключно досягнення кожним із індивідів гармонійного фізичного розвитку. А запропонована методика прогнозування показників фізичної підготовленості за даними антропометричного обстеження, дозволить уникнути багатьох студентів з низьким рівнем рухової активності виконання граничних тестів і пов'язаного з цим фізичного психологічного перенапруження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Круцевич Т.Ю. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: навч. посіб. / Т.Ю.Круцевич, М.І.Воробйов, Г.В.Безверхня. – К.: Олімп. літ-ра, 2011. – 224 с.
2. Осипов В.Н. Инновационные технологии оценки физической подготовленности студентов / В.Н. Осипов // Инновационные образовательные технологии. – 2015. – №2 (42) – С. 37-41.
3. Сергієнко В.М. Контроль та оцінка рухових здібностей студентів у процесі фізичного виховання : монографія / В.М. Сергієнко. – Суми: Сумський державний університет, 2014. – 394 с.
4. Феофилактов В. В. Сравнительный анализ инновационных технологий физической подготовки студентов гуманитарных вузов на основе мониторинга физического развития : автореф. дис. канд. пед. наук. – Москва, 2005. – 25 с.

Белашевська Таїсія

Студентка 11 групи

Факультету агротехнологій та екології

наук. керівник: **О.В. Рогозіна**

к.п.н., доцент (БДПУ)

НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ФАКТОР ЦІЛІСНОГО ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність. Наука доводить, що справжнє виховання є глибоко національним за своєю сутністю, змістом, характером. «Національне виховання, – писала Софія Русова, – забезпечує кожній нації найширшу демократизацію освіти, коли її творчі сили не будуть покалічені, а значить, дадуть нові оригінальні, самобутні скарби задля вселюдного поступу: воно через пошану до свого народу виховує в дітях пошану до інших народів».

Національне виховання – виховання на культурно-історичному досвіді рідного народу, його традиціях, звичаях і обрядах, багатотисячлітньої мудрості, духовності.

Перед навчальними закладами України стоїть важливе завдання – виховання справжнього громадянина й патріота країни. Основною метою виховання є набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу.

Молодому поколінню будувати майбутнє, та щоб впевнено орієнтуватися в житті, щоб стати освіченим і творити майбутнє нації, вони повинні знати минуле народу, культуру, традиції, звичаї. Предки залишили нам у спадщину величезне багатство, і наш обов'язок – не тільки не втратити нічого з неоціненних скарбів, а й примножити їх і передати наступним поколінням, а головне – не розучитися творити, як творили наші предки. Відродженню національної культури і вихованню української ментальності сприяють уроки трудового навчання.

Ступінь досліджуваності проблеми. Теоретичні засади національного виховання закладено у дослідженнях українських вчених-психологів М.Боришевського, Г.Ващенко, О.Кульчицького, В.Москальця, Ю.Римаренка, І.Сікорського, Б.Цимбалюка, В.Яніва, Я.Яреми та інших. У їх працях глибоко відображена українська національна ідея, духовність, демократичні засади навчання і виховання, гуманістичні цінності. Дослідженню проблеми національного виховання присвятили свої праці багато педагогів сьогодення, серед яких – О.Вишневський, В.Довбищенко, П.Дробязко, Р.Захарченко, П.Ігнатенко, В.Каюков, В.Кузь, І.Мартинюк, Ю.Руденко, З.Сергійчук, М.Стельмахович, Б.Ступарик, Є.Сявко, Д.Тхоржевський та інші. Вони обґрунтовують, що основою національного виховання є історико-культурна спадщина українського народу.

Мета дослідження полягає у визначенні ролі національного виховання учнів як фактору цілісного формування особистості.

Сутність дослідження. Такої унікальної кількості видів народного мистецтва, які є в Україні, немає в жодній країні світу. У процесі реалізації національного виховання формується національна свідомість і самосвідомість. Кожен громадянин суверенної України повинен мати свою національну свідомість і самосвідомість. Без духовного багатства, сконденсованого в цих поняттях, неможливий повноцінний внутрішній світ людини-громадянина. Національна свідомість формується всіма засобами рідної мови, історії, культури, мистецтва, народними традиціями і звичаями тощо. Надійним фундаментом, на якому успішно формується національна свідомість українців, є історична пам'ять, що зберігає кожну сторінку життя, боротьби рідного народу за соціальні, політичні і національні права на всіх етапах його розвитку [6, с. 34].

Незмінним залишається мистецтво, що пройшовши крізь роки, не занепало, а відродилося в серцях багатьох українців.

Основні висновки. Правильно організоване національне виховання формує повноцінну особистість, індивідуальність, яка цінує свою національну й особисту гідність, совість і честь. Так формується національний характер.

ЛІТЕРАТУРА

1. Савка Л. Філософський аспект дослідження національної самосвідомості / Л. Савка // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2001. – С. 17-34.

Бунчук Костянтин,

студент 2 курсу

факультету фізико-математичної,

комп'ютерної та технологічної освіти.

Наук. керівник: Малихін А.О.,

к.пед.н., доцент (БДПУ)

ДО ПИТАННЯ РОЛІ ЛЕКЦІЇ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність. Сучасні підходи до розвитку вищої педагогічної освіти в Україні, передбачають перебудову навчально-виховного процесу на основі вдосконалення його змісту, форм, методів і умов організації, навчального процесу,.

Ступінь досліджуваності проблеми Більшість науковців які досліджували проблему вдосконалення навчально-виховного процесу у сучасному ВНЗ, серед яких А. Алексюк, С. Вітвицька, П. Кобзар, З. Курлянд, А. Малихін, В. Ортинський, А. Семенова, Р. Хмелюк та інші переконані, що лекція є і далі залишається провідною формою організації навчання у ВНЗ, проте постає проблема пошуку нових форм проведення лекційних занять, зокрема, у фаховій підготовці майбутнього вчителя освітньої галузі «Технології».

Мета дослідження: визначення ставлення студентів до лекції як форми фахової підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій.

Провідна роль сучасної лекції у фаховій підготовці майбутнього вчителя трудового навчання і технологій зумовлюється її різнобічним впливом на навчальний процес, в якому вона виконує інформаційну, світоглядну, виховну, логіко-методологічну, інтегруючу, методичну, орієнтуючу і організуючу функції, відтак вона визначає всі інші навчальні форми, характер опрацювання студентами навчального матеріалу, розвиток професійного мислення майбутніх вчителів.

Теоретичний аналіз наукових праць і вивчення досвіду виявили низку проблем застосування лекційної форми в умовах сучасної вищої школи. На першому етапі дослідження нас цікавила думка студентів, щодо співвідношення змісту лекції і змісту навчальної програми. Результати цього етапу дослідження, яке було проведене у I півріччі 2016-2017 навчального року на 1-3 курсах факультету ФМКТО – спеціальність «Трудове навчання» (всього у дослідженні взяло участь 54 респондента), показали, що студенти, по різному ставляться до цього питання. Зокрема, студенти вважають, що на лекціях треба викладати основні науково-теоретичні питання дисциплін (45,5%), лекції повинні відтворювати повний зміст програми (33,3%) або давати поглиблену інформацію з окремих тем і розділів (21,2%). Аналіз результатів показав, що на ставлення студентів суттєво впливає рівень їхньої успішності: відмінники й ті, хто слабо встигає (а це відносно мала частка студентів), вважають, що лекції повинні відтворювати всю програму з дисципліни, тоді як студенти, що добре навчаються (найчисельніша група), хочуть вивчати на лекціях основні науково-теоретичні питання з дисципліни або одержувати поглиблені відомості з окремих питань.

Таким чином, результати дослідження показали, не зважаючи на те, що в цілому студенти факультету ФМКТО мають різні думки, щодо змістового наповнення лекцій, в цілому вона залишається найбільш економічною формою передачі й засвоєння інформації, використання якої вимагає від викладача глибокого знання предмету і наявності професійно-педагогічного досвіду, вміння структурувати й планувати лекції з дидактично виправданим добором наукової інформації з навчального предмету й наочних засобів, а також знань про особливості розвитку і професійного становлення студентів.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія / А.М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. -560 с.
- 2.Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. / С.С. Вітвицька – К. : Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с.
- 3.Малихін А.О. Теоретичні аспекти використання структурно-логічних схем для організації пізнавальної діяльності студентів в умовах сучасного ВНЗ /А.О. Малихін // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія№5. Педагогічні науки: реалії та

перспективи. – Випуск 47: збірник наукових праць/ за заг.ред. проф. В.Д. Сиротюка. – К. : Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2014. –С.177-183.

4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи / В.Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

5. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмелюк, А.В.Семенова та ін.; За ред. З.Н.Курлянд. – К. : Знання, 2005. -399с.

Васильєва Мар'яна,

студентка 7 ПЕ групи ФМКТО

Наук. керівник: О. А. Чернега, к.п.н., доцент

(Бердянський державний

педагогічний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Актуальність. Актуальним є проведення практичного заняття, головними перевагами яких є орієнтація на співробітництво викладача і студента, оптимальне співвіднесення теоретичних засад та практичного опанування фаху, активний самостійний пошук, творчий підхід до навчальної діяльності.

Ступінь досліджуваності проблеми. Особливості проведення практичних занять розглядали науковці: П.М. Щербань, В.М. Мадзігон, Ю.С. Арутюнов, М.М. Бірштейн, С.М. Ніколаєнко.

Проте, варто зазначити, що при традиційному навчанні студенти часто є пасивними учасниками процесу, які не отримують необхідної мотивації в опануванні нового матеріалу для підвищення свого фахового рівня.

Мета і методи дослідження. Метою роботи є визначення особливостей проведення практичних занять. В роботі використано метод теоретичного аналізу науково-методичної та навчальної літератури.

Сутність дослідження. Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно до сформульованих завдань.

Практичні заняття поглиблюють, розширюють, деталізують знання, отримані на лекції в загальній формі, і сприяють формуванню навиків професійної діяльності [1, с. 26]. Вони розвивають наукове мислення і мову, дозволяють перевірити знання студентів.

Методика практичного заняття може бути різною, вона залежить від індивідуальності викладача. Важливо, щоб різними методами досягалась загальна дидактична ціль, та якість освіти і у процесі навчання [2, с.176]. Йдеться про перегляд програми, підручника, посібників, інструкцій і методичних розробок з теми практичної роботи, що дає змогу викладачеві внести в роботу елементи нового, уточнити зміст звіту і контрольних

запитань, перевірити готовність матеріалів, необхідних для практичної роботи.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами теоретичними положеннями, завданнях різної складності для розв'язування їх студентами на занятті. Підготовка до занять здійснюється за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студента. Особливо важливо, щоб студент усвідомив тему і завдання роботи, від чого залежить ступінь зацікавленості нею.

Важливою для успішного проведення практичних занять є підготовка інструкцій, методичних розробок. Інструкція, як правило, містить номер роботи та її назву, мету роботи, короткі теоретичні відомості; опис установки і методик, робоче завдання (план виконання роботи, методик, оброблення даних); контрольні запитання, список рекомендованої літератури. Однак такі інструкції надто спрощують роботу студента. Тому необхідно розробляти такі інструкції, які б сприяли формуванню самостійності студента, звичайно під керівництвом викладача. На початку кожного практичного заняття доцільно декілька хвилин відводити для перевірки готовності студентів до роботи. Тематика і плани проведення практичних занять із переліком рекомендованої літератури заздалегідь доводяться до відома студентів. Студенти згідно з тематичним планом самостійно опрацьовують лекційний матеріал, за потреби – готують необхідні матеріали і виконують домашні завдання.

Основні висновки. Проведення практичних занять передбачає ґрунтовну підготовку з боку викладача та студентів. Ця підготовка включає в себе визначення змісту та оформлення дидактичних матеріалів, регламенту часу, надання чітких рекомендацій студентам на самостійну роботу, проведення консультацій, вибір методів навчання та сучасних освітніх технологій, які дозволять досягти мети практичного заняття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мадзігон В.М. Інноваційна модель навчально-виховного комплексу “школа майбутнього”// В. Мадзігон. – К.: Інститут обдарованої дитини. 2011. – 26 с.
2. Ніколаєнко С.М. Наукові дослідження в університетах – визначальний чинник зростання якості освіти // С. Ніколаєнко. –К.: Прок-Бізнес, 2007. – 176 с.

Василенко Ганна,

студентка 7 курсу факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **В.І. Перегудова,**

к. пед. н., доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ MACROMEDIA FLASH У ВИКЛАДАННІ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІНИ

Впровадження останніх досягнень науки і техніки у сфері освіти завжди було і є актуальною задачею. Це природно і закономірно, оскільки студент – майбутній фахівець, прийшовши на виробництво, на своє робоче місце, повинен буде застосувати свої навички і уміння на сучасному устаткуванні або системах.

Сьогодні важко уявити галузь, де б не використовувалися сучасні інформаційні технології, комп'ютери та мережа Інтернет.

У зв'язку з цим важливого значення набувають нестандартні способи і підходи до реалізації програм навчального процесу, що представляє собою застосування сучасних програмних продуктів, з метою створення, зокрема, віртуальних макетів і моделей лабораторно-практичних стендів, що імітують реальні апаратно-програмні процеси в реальному масштабі часу. Досвід показує, що проєктовані віртуальні лабораторні роботи, цікаві лекції-анімації сприяють підвищенню наочності, інтерактивності, а також формуванню пізнавальної і творчої активності студентів.

Сучасних студентів вже мало цікавлять традиційні лекції, – сьогодні молодь надає перевагу інтерактивним технологіям. До того ж ці методи, на думку викладачів, є дуже результативними (підвищується рівень як успішності так і якості навчання). Але є численні факти того, що викладачі вважають, що використання комп'ютерних та інформаційних технологій – справа лише викладачів інформатики.

Проте практична діяльність кращих викладачів переконує в тому, що сьогодні викладачі зобов'язані не тільки вільно володіти сучасними інформаційними та комп'ютерними технологіями, а й уміло використовувати їх у своїй професійній діяльності. Використання комп'ютерної техніки надає можливість зберегти та відтворити ілюстративний аудіо- та відеоматеріал, використовувати навчаючі програми, тести тощо.

Macromedia Flash є потужним, при цьому, простим у використанні засіб для створення анімованих проєктів на основі векторної графіки з вбудованою підтримкою інтерактивності [2, с. 76]. Flash є ідеальним робочим інструментом для викладачів, що дозволяє доповнювати створювані ними Web – проєкти анімацією і звуком. При цьому викладач має змогу проявити свою творчість і компоувати матеріал на свій розсуд.

Основні переваги і статистика Macromedia Flash:

- маленький розмір вихідних файлів і, відповідно, більш швидке завантаження з мережі. Flash використовує векторний формат зображень і стискає растрові і звукові файли (які також можуть використовуватися на

сторінках Flash), що дуже позитивно впливає на зменшення розміру сторінки і час її скачування;

- усунення проблем сумісності між браузерами. На відміну від HTML, Flash однаково працює як в IE, так і в NN. Є навіть спеціальний варіант примочки-програвача для браузерів, що підтримують Java (Flash, Java Player);

- у Macromedia Flash використовується спеціальна мова, за допомогою якої можна створювати "інтелект" для своєї сторінки;

- Flash має автоматичну підтримку anti-aliasing (антиалайсинг, згладжування контурів з допомогою змішування сусідніх кольорів). В результаті навіть проста лінія або кружечок, намальовані в Flash, виглядають приємно для очей;

- поширеність. Flash дедалі більше стає стандартом де-факто. У випадках, де необхідна широка інтерактивність, графіка, звук, і маленький розмір, Flash незамінний [1, с. 112].

Програмний пакет Macromedia Flash MX – середовище розробки, дозволяє створювати виразні мультимедійні web-додатки.

Наявність готових компонентів і ергономічність роблять Flash MX важливим етапом у розвитку технології Macromedia Flash. Flash-технології, дозволяють з мінімальними витратами створювати зручні та привабливі для студентів навчальні матеріали.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дронов У. А. Macromedia Flash MX. – Спб.: БХВ-Петербург, 2003. – 848 с.: мул.

2. Гурвіц, Майкл, Мак-кейб, Лора. Використання Macromedia Flash MX. Спеціальне видання.: Пер. з англ. -- М.: Видавничий будинок "Вільямс", 2003. -- 704 с.: мул.

3. Гультьєв А. К. Macromedia Flash MX; Корона-Принт, Учитель и ученик – Москва, 2002. – 352 с.

Венецький Дмитро,

студент 3 курсу

факультету фізико-математичної,

комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **О.М.Маляров**, ст.викладач (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

Актуальність. Розвиток економіки зумовив необхідність вивчення досвіду системи професійно-технічної освіти європейських країн, запозичення та тенденцій розвитку їхньої системи освіти. Пріоритетом розвитку кожної держави є успішне входження молодого людини в життя сучасного суспільства та її подальша результативна діяльність. Саме тому

постала гостра необхідність упровадження в систему професійно-технічної освіти України технологій навчання на компетентнісному підході.

Мета і методи дослідження. Проаналізувати формування змісту підготовки кваліфікованих робітників на основі компетентісного підходу.

Сутність дослідження.

Компетентнісний підхід, як інноваційне явище у системі української професійно-технічної освіти, розуміється як поступовий процес реформування, спрямований на результат та якість навчання, готовність вирішувати виробничі задачі, конкурентоспроможність у професійній діяльності.[1, с.57]

Суть компетентісного підходу полягає в реалізації принципів, що визначають цілі освіти, відбір і структурування змісту освіти, організації освітнього процесу та оцінювання освітніх результатів.

Важливим механізмом втіленням такого підходу є розробка методики створення професійних стандартів і їх втілення у ДСПТО для підготовки кваліфікованих робітників з конкретних професій.

Метою розроблення таких стандартів є проведення єдиної державної політики у сфері розвитку трудового потенціалу, тобто:

1. Створення ефективного інструменту взаємодії сфери праці й сфери освіти;
2. Забезпечення раціонального використання людських ресурсів і, в результаті, сприяння стійкому розвитку суспільства;
3. Підвищення ефективності процесу підготовки професійних кадрів і зниження пов'язаних з цим витрат;
4. Забезпечення керованого кар'єрного зростання та професійного розвитку особистості;
5. Створення основ для розроблення програм професійної підготовки, ефективних методів оцінювання й атестації результатів професійного навчання;
6. Формування і підтримка високого професійного рівня працівників, що відповідає потребам виробництва й, отже, забезпечує підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності продукції;
7. Створення нормативної бази для функціонування кваліфікаційних рівнів відповідно до Національної і галузевих рамок кваліфікації.

Професійні стандарти встановлюють вимоги до знань, умінь, компетенцій, досвіду, системи цінностей і особистісних якостей, необхідних для виконання певної роботи чи професійних обов'язків та є основою для розроблення освітніх стандартів.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника, яка охоплює сукупність необхідних професійних і ключових компетентностей, структурованих у базові блоки й навчальні модулі, розробляється з урахуванням компетентісного підходу. Відбір професійних і ключових компетентностей здійснюється на основі врахування вимог професійного стандарту (кваліфікаційної характеристики) конкретної робітничої професії. Базовий блок містить навчальний матеріал із загальнопрофесійної та професійно-теоретичної підготовки, необхідний для подальшого засвоєння навчальних модулів. Навчальний модуль базується на окремій одиниці

професійного стандарту й містить навчальний матеріал для досягнення тими, хто навчається, певного рівня кваліфікації.[3]

Висновок: Шляхом впровадження компетентісного підходу забезпечується відбір такої системи знань, умінь, навичок, на основі якої світогляд особистості кваліфікованих робітників набуває нового, якісного рівня і дає їм змогу швидко змінювати себе, адаптуватися до нових умов та вимог професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Педагогічні основи формування змісту підготовки кваліфікованих робітників за інтегрованими професіями: посібник / С. Г. Кравець, Ю. І. Кравець, Н. П. Дерев'янка, О. Г. Оліферчук. – К.: ТОВ “НВП Поліграфсервіс”, 2014. – 152 с.

2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення Державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних професій на основі компетентісного підходу // Наказ Міністерства освіти і науки України №522 від 26 квітня 2012 р.

Тетяна Евтухова

Студентка 2 курсу

Факультету фізико-математичної комп'ютерної
та технологічної освіти

Наук. керівник: **Ю. Ю. Бєлова**, к. пед. н., доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ «САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ» У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

Актуальність Підвищення якості освіти є сьогодні однією з актуальних проблем для всього світового співтовариства. Вирішення цієї проблеми пов'язано з модернізацією змісту освіти, оптимізацією способів і технологій організації освітнього процесу та, звичайно, переосмисленням мети і результату освіти. Протягом останніх десятиліть наша система освіти переживає великі зміни у всіх напрямках: в формах організації управління, в числі і спрямованості навчальних предметів, у змісті навчального матеріалу, в організації заходів державного контролю за якістю освіти. Сьогодні постають більш високі вимоги до самостійності, ініціативи та конкурентоздатності особистості. Народжується нове бачення можливостей і суті людства в цілому, формується новий погляд на людську природу як цілісну, єдину, складну систему. Цими питаннями займалися психологи та педагоги, такі як Д. Б. Ельконін, Л.В. Занков, Г.К. Селевко та інші.

Ступінь досліджуваності проблеми. Сьогодні освіченість розглядається не як володіння великою кількістю знань і професійних навичок, а як розвиненість різноманітних здібностей особистості. Але сучасний соціум ще не повністю готовий до створення позитивного конкурентоспроможного образу людини, яка швидко реагує на зміни в

розвитку економіки, політики та інших сферах соціуму. Тому українське суспільство потребує високоосвічених молодих людей, здатних творчо реформувати нашу країну, збільшити її інтелектуальний потенціал, відновити українську духовну культуру. Підготувати таких випускників неможливо в рамках традиційної технології – педагогіки вимог, заснованої на зовнішній мотивації діяльності учнів, примушуванні до учіння.

Мета і методи дослідження. Виходячи з цього ми визначили наступну мету нашого дослідження: виявити можливості використання технології «самовдосконалення особистості» для формування і розвитку соціально зрілої та творчої, здатної до самореалізації особистості у навчально-виховному процесі загальноосвітнього закладу. Методами дослідження виступали: теоретичний аналіз літератури з теми дослідження, спостереження, анкетування.

Сутність дослідження. На першому етапі ми проаналізували наукові підходи і здобутки особистісно-орієнтованих технологій в освіті, вивчили основні положення технології «самовдосконалення особистості» [1].

На другому етапі роботи ми, на основі проведеного анкетування старшокласників загальноосвітнього навчального закладу, зробили аналіз зацікавленості та проінформованості учнів щодо професійного самовизначення, всебічного розвитку завдяки Інтернет курсам, групам в соціальних мережах та іншим джерелам. Питання анкетування підбиралися таким чином, щоб дізнатися якими ресурсами користуються учні, чи бачать вони своє майбутнє в якійсь сфері, який чинник підштовхнув учнів вивчати позашкільні дисципліни.

На основі отриманих результатів, ми розробили інформаційні буклети з метою підвищення рівня зацікавленості до самостійного вивчення нових предметів, професійної реалізації. При розробці буклетів ми ґрунтувались на основні положення праці «Технологія саморозвивального навчання» Селевко Германа Костянтиновича. Ця технологія звертає увагу на внутрішні чинники мотивації учнів, на властиві дітям природні потреби саморозвитку, на прагнення до самовираження, самоствердження, самовизначення і самоврядування. Ми побачили, що технологія самовдосконалення формує віру особистості в саму себе і допомагає визнати сенсом життя шлях безперервного самовдосконалення. Для перевірки ефективності нашого методу, ми через провели повторне анкетування тих самих учнів. Питання підбирались таки чином щоб визначити кількість дітей, які використали пропонувані джерела і вибір дисциплін, яких напрямів [2].

На основі проведеної роботи, ми зробили аналіз ефективності даного прийому, продемонстрували, також, необхідність використання технологій орієнтованих на стимулювання самовдосконалення особистості. Ми бачимо, що система саморозвивального навчання, яка заснована на використанні мотивів самовдосконалення особистості, представляє вищий рівень навчання і є найкращим продовженням розвиваючих технологій початкової ланки, заснованих на пізнавальних мотивах.

Основні висновки. Отже, на сьогодні повинні бути в пріоритеті методи навчання та педагогічні технології, які повинні не лише задовольняти

пізнавальні потреби, а й цілий ряд інших потреб саморозвитку особистості. Освітній процес повинен бути побудований таким чином, щоб ті, яких навчають могли успішно не тільки адаптуватися в мінливому світі, але і бути здатними до перетворення цього світу, а значить не тільки володіти знаннями, але і вміти застосовувати їх в процесі своєї самостійної професійної та творчої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – Київ.: Академвидав. – 2004. – 352 с.
2. Селевко Г. К. Найди свой путь. / Г. К. Селевко. – К.: Народное образование, 2006. – 112 с.

Олена Кузовкова,

студентка 3 курсу

факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **О.С. Щетиніна**, к.пед.н., старший викладач (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ЇХ ПОБУДОВА ЗА ДОПОМОГОЮ ВЕБ-СЕРВІСІВ

Протягом останніх років зростає обсяг навчальних матеріалів та вимоги до якості його засвоєння. Зміни в суспільстві спонукають викладачів шукати інноваційні технології та впроваджувати їх у навчальний процес з метою розвитку пізнавального інтересу студентів. Тому з'являється потреба в пошуку та застосуванні методів скорочення великих блоків інформації до найголовніших понять. Окрім цього, неодноразово доведено, що людина краще запам'ятовує інформацію, якщо вона представлена не тільки в структурованому вигляді, але й графічно зображена. Новітньою соціальною технологією навчання є створення інтелект-карт. Методика, побудована на використанні ментальних карт дозволяє, активізуючи природні процеси мозку, отримати значні переваги під час роботи з інформацією будь-якого виду. Ментальні карти використовуються для генерування, відображення, структурування, класифікації ідей, а також у якості допоміжного засобу під час навчання, організації інформації, прийняття рішень, написання документів, текстових конспектів тощо.

Хоча перші приклади створення інтелект карт можна зустріти в наукових працях, створених ще століття тому, широке їх застосування почалося в другій половині двадцятого століття завдяки англійському психологу Тоні Бьюзену [1]. Бьюзен систематизував використання ментальних карт, розробив правила і принципи їх конструкції і доклав масу зусиль для популяризації та поширення цієї технології. Окрім нього, цей напрям розвивали Б. Бьюзен, Т. Василенко, П. Вріцца, С. Дубик, В. Колесник, Х. Мюллер, Ю. Шиляєв та інші вчені.

Інтелект-карта (ментальна карта, карта розуму, карта пам'яті, mind map) – це техніка уявлення будь-якого процесу або події, думки або ідеї в комплексній, систематизованій, візуальній (графічній) формі. Такий спосіб інформації дозволяє найбільш наочно відобразити смислові, причинно-наслідкові, асоціативні зв'язки між поняттями, подіями, ідеями [2].

Карти розуму – це дуже зручний інструмент для вирішення таких завдань, як проведення презентацій, прийняття рішень, планування свого часу, запам'ятовування великих обсягів інформації, проведення мозкових штурмів, самоаналіз, розробка складних проектів, навчання інших людей, власне навчання, розвиток, і багатьох інших. Це не дуже традиційний, але достатньо природний спосіб організації мислення, що має декілька незаперечних переваг над звичайними способами запису.

Їх використання в навчальному процесі є досить результативним, оскільки вони сприяють ефективному конспектуванню лекцій, навчально-методичної літератури, допомагають у вирішенні творчих завдань, проведенні тренінгів, семінарів, навчальних та технологічних практик.

Сутність методики ментальних карт полягає в тому, що виділяється основне поняття, від якого далі відгалужуються задачі, ідеї, окремі думки та кроки, які необхідні для реалізації конкретного проекту чи задумки. Далі, так само, як і основна, всі більш дрібні гілки можуть ділитись ще на декілька гілок-підпунктів. З цього виходить, що ментальна карта відображає асоціативні зв'язки в мозку її творця [2].

Розглянемо переваги, які приносить метод інтелект-карт в освітній процес [3]:

1. Ментальна карта допомагає реалізувати один із найважливіших принципів педагогіки – принцип наочності.

2. Карту знань можна будувати під час конспектування великих за обсягом лекцій – замість довгих конспектів та витрат часу для запису матеріалів учень формує лише одну блок-схему.

3. Метод ментальних карт дозволяє розвинути творче мислення учнів.

4. Метод інтелект-карт розвиває логіку та вміння згортати весь навчальний матеріал до самого найважливішого, підвищує якість та інтенсивність навчання, тренує пам'ять.

5. Використання карт допомагає учням підвищити концентрацію уваги.

6. За допомогою карт та їх графічної привабливості процес генерації ідей стає більш швидким та ефективним.

Технологія майндмепінгу за допомогою спеціального програмного забезпечення (наприклад, програм офісного пакету) та сервісів Веб.2.0 робить ментальні карти більш яскравими, естетичними, динамічними, гнучкішими, виразнішими. Слід зазначити, що створення ментальної карти є зручною й ефективною технікою альтернативної демонстрації навчального матеріалу засобами Веб.2.0: спеціальних сервісів класу concept-mapping, наприклад, Bubbls.Ur, MindMeister, Mindomo, XMind тощо.

Таким чином, використання ментальних карт у ході викладання навчальних дисциплін, дозволяє студентам набути таких умінь: виділяти

головну ідею; розпізнавати взаємозв'язки; орієнтуватися у темі; розвивати асоціативне мислення; творчо підходити до вирішення проблем; самостійно знаходити оригінальні ідеї; швидше й ефективніше проходити повторення. Викладачеві доцільно використовувати на лекції ментальні карти, а також і студентам пропонувати створення власних ментальних карт, які є альтернативним способом ведення конспекту, відображають асоціативні зв'язки в мозку студента, дозволяють студентів справлятися з інформаційним потоком, керувати ним та структурувати його, використовуючи весь свій творчий потенціал.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блог Тоні Бьюзена [Електронний ресурс] / Tony Buzan. – Режим доступу : http://www.thinkbuzan.com/intl_
2. Кіндрат І. Використання інтелект-карт у плануванні та організації освітнього процесу / І. Кіндрат // Нова пед. думка. – 2012. – № 4. – С. 153–156.
3. Терещенко Н.В. Сучасні тренінгові методи навчання. Методичні рекомендації створення інтелект-карти з навчальної дисципліни «Політологія». – К. : КНЕУ, 2008. – 28 с.

Кушманов Дмитро

Студент 3 курсу

Факультету фізико-математичної, комп'ютерної
та технологічної освіти

Наук. керівник: **Ю. Ю.Бєлова**, к. п. н., доцент (БДПУ)

3 ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ДИРИЖАБЛІВ

Актуальність. Прагнення людини подолати силу земного тяжіння і парити в повітрі подібно до птаха сягає своїми витокami в сиву давнину. Воно знайшло своє відображення в релігійних віруваннях багатьох народів, численних міфах і легендах. Підкреслюючи всесильність своїх божеств, стародавні люди наділяли їх поряд з іншими незвичайними якостями здатністю літати.

Ступінь дослідженості проблеми. Перший серйозний науковий підхід до проблеми польоту людини можна знайти в працях видатного представника епохи Відродження Леонардо да Вінчі (1452 – 1519 рр.). Він першим прийшов до правильного висновку, що в польоті птах знаходить опору в самому повітрі, «роблячи цю рідину (повітря) більш густим там, де він летить, ніж там, де він не летить ». Крім того, Леонардо да Вінчі запропонував конструкцію апарату, що піднімається в повітря за допомогою несучого гвинта великого діаметра, дав опис першого парашута [1].

Мета і методи дослідження Після перших польотів на повітряних кулях перед винахідниками гостро постало питання їх практичного використання. Було зрозуміло, що політ по волі вітру годиться тільки для

розваги. Необхідно було гарантовано переміщуватися з пункту «А» в пункт «Б», при цьому переміщаючи з собою корисний вантаж або пасажирів.

Сутність дослідження. З середини 19 ст. і до наших днів дирижабль являє собою літальний апарат легший за повітря, балон витягнутої форми заповнений воднем або гелієм, під балоном розташовується гондола для екіпажа, пасажирів і двигунів. У цих загальних рамках створено безліч різних конструкцій, більш-менш вдалих. Пропонувалося посадити в кошик кулі веслярів, щоб вони, як на кораблі, помахами весел рухали апарат вперед. Або оснастити повітряну кулю вітрилами. Найрадикальніший проект передбачував упряжку гусей, що тягли всю конструкцію в потрібному напрямку. Більш здорову пропозицію висловив у 1784 р Жан Меньє. Ідея полягала в тому, щоб кулю витягнути в сигарообразну форму, а для руху використовувати повітряний гвинт, що обертається екіпажем за допомогою м'язової сили. Французький генерал Меньє вважається винахідником дирижабля. Але за його життя до реалізації його проекту не приступали. Лише через майже 70 років був здійснений перший політ на дирижаблі [2].

Анрі Жиффар в 1851 р. побудував для дирижабля парову машину потужністю 3 л. с., вагою 45 кг. На наступний рік, він побудував перший дирижабль, який мав балон з газом об'ємом 2500 м³, і був витягнутої форми. У гондолі Жиффар встановив паровий двигун. 23 вересня того ж року їм був здійснений перший політ у напрямку, перпендикулярному до напрямку вітру, швидкість якого була до трьох м / с. Максимальна висота підйому становила 1800 м. При спокійній погоді він міг би пролетіти зі швидкістю 11 км \ год. Дирижабль зробив декілька польотів. Це була перша, посправжньому вдала спроба побудови керованого аеростата, який по волі повітроплавця міг переміщатися в заданому напрямку. Це дозволяє вважати Жиффара творцем першого дирижабля, а його політ – початком етапу керованого повітроплавання.

У першій половині 20 ст. величезні дирижаблі перевозили пасажирів, пошту і вантажі через океани і континенти. Але їх золотий вік швидко пройшов.

Висновки. Сьогодні, в часи глобалізації, вони майже всюди поступилися місцем літакам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аріє, М. Я. Дирижаблі / М. Я. Аріє. Київ: Наук. думка, 1986. 264 с.
2. Полозов, Н. П. Воздухоплавание. В 3 ч. Ч. 1. / Н. П. Полозов, М. А. Сорокин. М., 1940. 198 с.

Дмитро Кушманов,

студент 3 курсу

Факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **Л.А.Даннік**, к.п.н., доцент (БДПУ)

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В 9 КЛАСАХ

Актуальність. Нині необхідність використання інноваційних технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних, у навчальному процесі є незаперечним фактом. Проте постає актуальна проблема, як реально підвищити ефективність навчання в його головних видах? Це пов'язано з відносно повільною та тривалою трансформацією сучасної освіти, яка неминуче відставатиме від прогресу інформаційних технологій [1].

Ступінь досліджуваності проблеми. Розв'язанням проблем розробки і впровадження інноваційних технологій в навчально-виховний процес загальноосвітніх закладів займалися такі знані науковці З.Бешенков, В.Биков, І.Булах, Р.Гуревич, К.Доулінг, М.Жолдак, Ю.Жук, В.Клочко, М.Кадемія та інші.

Мета дослідження – дослідити впровадження інноваційних технологій на уроках трудового навчання в 9 класах у процесі вивчення розділу «Проектування та виготовлення комплексного виробу».

Методи дослідження – вивчення педагогічної і методичної літератури; педагогічний експеримент.

Сутність дослідження. Навчальний процес вимагає активної участі та бажання співпрацювати як із боку учня, так і з боку викладача. Головним чинником у цьому двосторонньому процесі є обмін інформацією.

Нині необхідність використання сучасних комп'ютерних засобів у навчальному процесі є незаперечним фактом. Звичайно, у кожного педагога є апробована методика викладання, він витрачає не так багато часу на підготовку до занять. Раптом, у нових умовах, від нього вимагають змінити стиль роботи, почати працювати на комп'ютері [2].

Використання педагогічних програмних засобів, таких як електронні підручники й навчальні посібники, мультимедійні енциклопедії, відкриває доступ учням до великого об'єму нової інформації, яка в традиційному вигляді (на паперовій основі) практично не реалізується. Це сприяє вихованню в учнів здатності відчувати, бачити проблеми. Бачення проблем це одна з важливих ознак творчої особистості. Тому навчальний матеріал учням повинен презентуватися проблемно, дискусійно, з розкриттям різних точок зору, підходів, альтернативних рішень тощо [2].

Пропонуємо на уроках трудового навчання, зокрема під час вивчення розділу «Проектування та виготовлення комплексного виробу» використовувати мультимедійні програмні засоби, які дозволяють поєднувати текстову, графічну, анімаційну, відео- і звукову інформацію. Одночасне використання кількох каналів сприйняття навчальної інформації дозволяє підвищити рівень засвоєння навчального матеріалу.

Мультимедійні програмні засоби доцільно використовувати для імітації складних реальних процесів, ситуацій, візуалізації абстрактної інформації за рахунок динамічного представлення процесів, демонструє фрагменти передач, фільмів, віртуальних екскурсій тощо.

Основні висновки. Отже, можна зробити висновок, що застосування в навчальному процесі інноваційних технологій, до складу яких входять інформаційно-комунікаційні технології, дає можливість зробити навчання більш зручним, цікавим та сучасним, а сприймання учнями нового матеріалу більш легким та глибоким.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоконна Н. І. До проблеми використання інформаційних технологій у навчальному процесі / Н. І. Білоконна, С. П. Білоконний // II Славянские педагогические чтения: Тез. докл. Междунар. конф., 16-18 окт. 2003 г. – Тирасполь. – 2003. – С. 49.

2. Ващук О. В. Використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі учнів 5-7 класів / О. В. Ващук // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Зб. наук. пр. Рівненський держ. гуманіт. ун-т. – Рівне. – 2003. Вип. 25. – С. 98-103.

Медведенко В.М.

студентка III курсу

факультету фізико-математичної,

комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **Маляров О.М.**, ст. викладач (БДПУ)

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Актуальність. Нині студенти відіграють важливу роль у розвитку університету, а для захисту їх прав та обов'язків існує студентське самоврядування. Воно являється формою участі студентів в співврядуванні (самоврядування) у професійному закладі освіти та передбачає участь студентів у вирішенні питань при організації навчально-виховного процесу спільно з педагогічним колективом і адміністрацією закладу.

Мета: дослідити за допомогою Інтернет – ресурсів створення умов для самореалізації та спільної діяльності студентів, розвитку в них творчого потенціалу, лідерських та організаторських здібностей. Проаналізувати теорію і практику організації самоврядування студентів у професійному закладі освіти.

Сутність дослідження. Процес студентського самоврядування спрямований до студентів, так як зароджується всередині студентства, за його ініціативою, ним же й реалізується. Проте важливо враховувати, що студенти виявляють найбільшу довіру органам студентського самоврядування. Неформальна ініціатива студентства має значний вплив на молодь, сприяє розвитку здібностей, вирішенню різноманітних проблем з навчання, проведення дозвілля тощо[1].

Студентське самоврядування у вищому навчальному закладі є обов'язковою складовою функціонування закладу, професійної підготовки і виховання майбутніх фахівців. Робота щодо розвитку та впровадження самоврядування у вищі здійснюється відповідно до Закону України «Про освіту», Статуту ВНЗ та інструктивно-розпорядчої документації, що унормовує впровадження студентського самоврядування у ВНЗ.

Педагогічне управління студентським самоврядуванням зумовило розвиток у студентів самостійності, вміння планувати, організовувати, контролювати, підбивати підсумки колективної діяльності. Педагоги мають робити все можливе, щоб органи учнівського самоврядування працювали компетентно й відповідально і водночас користувалися певними правами. Завдяки тому, що студенти, беручи участь у важливих загальних справах, бачать, наскільки їх ефективність залежить від внеску кожного, значно зростають їхні ініціативність та активність, відповідальність за всіх і за себе [2].

Для стимулювання ефективності педагогічного керівництва студентським самоврядуванням варто дотримуватися таких правил:

1. Не керувати, а співпрацювати з і студентами, враховуючи їх природне прагнення до самостійності, незалежності, бажання проявити свою ініціативу та самодіяльність.

2. Відповідно до рівня розвитку студентського колективу поступово змінювати тактику управління, розвивати демократію, самоврядування, громадську думку, встановлювати співробітництво з вихованцями.

3. Координувати виховні впливи колективу педагогів, які працюють у групі, із колективами груп, сім'ї, іншими.

4. Показником правильного керівництва учнівським самоврядуванням є наявність у колективі «здорової» громадської думки з найважливіших питань життя колективу.

5. Дотримуватися контролю, самоконтролю, коректності.

6. Вчити студентів терпляче ставитись до недоліків інших, прощати нерозумні дії, нанесені образи [2].

Виховний вплив студентського самоврядування здійснюється в багатьох напрямках. Передусім він реалізується у колективній діяльності студентів. У спільній діяльності видно успіхи та невдачі кожного вихованця, їх причини. Згуртований колектив одразу ж вживає необхідних заходів: схвалює або засуджує діяльність студента.

Висновки: у ході проведення дослідження ми виявили що: студентське самоврядування – це активна, соціальна та патріотична свідомо громадська діяльність студентів, яка здійснюється ними згідно з тими завданнями і метою, які ставляться перед керівництвом ВНЗ. Розвиток студентського самоврядування виступає однією з умов підвищення якості підготовки фахівців, виховання соціально – активних кадрів, здатних творчо, ініціативно вирішувати завдання оновлення суспільного життя в Україні в сучасних умовах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байрамова М. Технології учнівського самоврядування / Байрамова Майя, Дзюбук Аркадій, Дзюбук Валентина // Директор школи. – 2003. – 15, 16. – С.11-13; С.11-12; Завуч. – 2004. – 11. – Вкл. – С.4-12.
2. Комарова П. Учніське самоврядування – крок за кроком // Завуч. – 2002. – 34. – С. 6-8

Охредько Микита

Студент 2 курсу

Факультету фізико-математичної комп'ютерної
та технологічної освіти

Наук. керівник: **Ю. Ю. Бєлова**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

СУТНІСТЬ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ

Метою освіти в даний час виступає не сума знань, умінь, навичок, а активний запас ключових компетенцій, що забезпечують освіту на сучасному рівні, самореалізацію і успішну адаптацію.

Технологія особистісно-орієнтованого навчання, що вже стала на сьогоднішній день альтернативною технологією традиційного навчання і безперечно актуальною і перспективною, принципово відрізняється від останньої набором приватних парадигм, які розкривають уявлення про мету, зміст і процесі виховання і навчання. Сутність особистісно-орієнтованої технології полягає в послідовному відношенню викладача до учня як до особистості, самостійного і відповідального суб'єкта власного розвитку і, в той же час, як до суб'єкта виховного впливу. Особистісно-орієнтоване навчання – це таке навчання, яке на перше місце ставить самобутність дитини, його самоцінність, суб'єктивність процесу навчання.

Розглядаючи технологію особистісно-орієнтованого навчання з точки зору його наукового уявлення про процес навчання студентів, слід зазначити, що він має різну концептуально-понятійну структуру в залежності від того, в межах якої науки розглядається.

Особистісно-орієнтоване освіта – це освіта, яка забезпечує розвиток і саморозвиток особистості учня виходячи з виявлення його індивідуальних особливостей як суб'єкта пізнання і предметної діяльності. Професійна позиція педагога полягає в тому, щоб знати і шанобливо ставитися до будь-якого висловлення учня за змістом обговорюваної теми.

Педагог повинен продумати не тільки те, який матеріал повідомляти, а й передбачити, що з цього матеріалу є в суб'єктному досвіді учнів, як результат їхнього попереднього навчання і власної життєдіяльності. Навчальний матеріал конструється для реалізації методу дослідницьких проєктів, які виконуються самими учнями. Відмінності особистісно-орієнтованого уроку від традиційного полягають в організації самого уроку і діяльності на ньому; в іншій позиції педагога по відношенню до учня і до навчального процесу, до ролі вчителя в ньому, в іншій позиції самого учня як суб'єкта навчальної діяльності, в іншому характері взаємин між учителем і

учнем в навчальному процесі. Функції педагога: функція емоційної підтримки, дослідницька функція, фасілітаторська функція, експертна, консультативна функція.

Головне, на що працює вчитель в особистісно орієнтованому освітньому просторі – організація «подієвої спільності» з учнем, допомога йому в освоєнні позиції суб'єкта власної життєдіяльності. Важливо, щоб учень зумів подолати пасивну позицію в навчальному процесі і відкрити себе як носія активного перетворюючого начала.

Слід загострити увагу на такому питанні, як вибір способу побудови процесу навчання. Ні для кого не секрет, що для деяких дітей звичайна відповідь у дошки перетворюється на справжнісіньку тортури, в той час як з письмовими роботами дитина справляється просто чудово, причому абсолютно самостійно, без чиєї-небудь сторонньої допомоги або навпаки.

Дуже важливо при особистісно – орієнтованому навчанні оцінювати не тільки кінцеві результат – отримані оцінки, а й сам процес досягнення цього результату. Учитель повинен пам'ятати про те, що всі діти спочатку володіють різними здібностями і рівнем знань. І найчастіше дитина з більш низьким рівнем успішності для того, щоб отримати «трійку», прикладає набагато більше зусиль, ніж «сильніший» дитина для отримання «четвірки».

Якщо педагогу вдасться пояснити дитині те, як правильно вчитися, він може бути впевнений в тому, що забезпечив 70% хорошої успішності дитини. Ну а якщо вчителю вдасться зацікавити дитину освітнім процесом, шанси на успіх практично стовідсоткові. Саме в цьому і засноване особистісно орієнтоване навчання.

Мета технології особистісно-орієнтованого навчання – максимальний розвиток (а не формування наперед заданих) індивідуальних пізнавальних здібностей дитини на основі використання наявного у нього досвіду життєдіяльності. Педагог насамперед є партнером, координатором і радником в процесі навчання, а лише потім лідером, взірцем і хранителем «еталона».

Перш ніж навчати дітей конкретним знанням, умінням і навичкам, необхідно розвинути їх способи та стратегії пізнання. Пізнавальні стратегії учнів повинні бути дзеркально відображені в освітніх технологіях. У процесі навчання учні повинні навчатися тому, як ефективно вчитися. На особистісно-орієнтованому уроці створюється та навчальна ситуація, коли не тільки викладаються знання, а й розкриваються, формуються та реалізуються особистісні особливості учнів. На такому уроці панує емоційно позитивний настрій учнів на роботу, урок стає більш цікавим, привабливим, результативним.

На даний момент, на жаль, частіше за все вчитель в процесі навчання на чільне ставить свої інтереси, роблячи їх пріоритетними. Простіше кажучи, вчитель вибудовує лінію освітнього процесу таким чином, як це найзручніше йому, а не дитині. І дитина волею неволею змушений підлаштовуватися під вчителя. В таких умовах особистісно орієнтоване навчання стає практично неможливим.

Не слід забувати, що всі діти дуже різні. А тому і одну і ту ж інформацію, дану вчителем, різні діти засвоюють абсолютно по-різному, –

хтось більшою, хтось меншою мірою. Суб'єктивний досвід, відповідно, діти також мають самий різний.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаревская Е. В. Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах воспитания / Е. В. Бондаревская, С. В. Кульневич. – Москва – Ростов н/Д. : ТЦ «Учитель», 1999. – 560 с.
2. Бондаревская Е. В. Феноменологический анализ современных концепций воспитания // Теоретико-методологические проблемы современного воспитания : сб науч. тр. / Под ред. Н. К. Сергеева, Н. М. Борытко. – Волгоград : Перемена, 2004.
3. Бондаревская Е. В. Педагогика. / Е. В. Бондаревская, С. В. Кульневич. – М. – Ростов н/Д. : Учитель, 1999.
4. Борытко Н. М. Пространство воспитания: образ бытия : монография / Н. М. Борытко. – Волгоград : Перемена, 2000. – 225 с.
5. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури / С. С. Вітвицька – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.

Пінчук Анастасія,

Студентка 7 курсу ФМКТО

Наук. керівник: **О.А. Чернєга**, кандидат педагогічних наук, доцент

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ НАВЧАННЯ

Актуальність. Науково-технічні досягнення, широка комп'ютеризація, застосування сучасних засобів зв'язку і телекомунікацій, роботизація підприємств створюють принципово нові технологічні можливості. Все це вимагає пошуку шляхів удосконалення процесу навчання на основі нових прогресивних концепцій, запровадження сучасних технологій та науково-методичних досягнень у процес підготовки нової генерації педагогічних кадрів професійної школи, тобто інноваційних педагогічних технологій. Сьогоднішня соціальна вимога до університетів – бути не тільки більш динамічними і «гнучкими», а й більш відкритими системами, а це означає, що вищим навчальним закладам необхідно більш точно і активно позиціонувати свій внесок в інноваційний процес і соціальний розвиток. Інновація в сучасній системі навчання розглядається як продукт винятково наукового дослідження або технології. Результат інноваційної діяльності нині залежить від організаційних, соціальних, економічних та інших чинників.

Ступінь досліджуваності проблеми. Наукові розвідки А.М. Алексюка, І.І. Доброскок, В.П. Коцура, С.О. Нікітчиної, В.Г. Кременя, В.В. Ільїна, С.В. Пролєсєва, М.В. Лисенка, П.Ю. Сауха та інших присвячені загально-теоретичним, науково-практичним проблемам інноваційної парадигми у вищій школі, окремим прогресивним формам і технологіям навчання, досвіду та перспективам їх використання в освітній практиці.

Зокрема, автори пов'язують інновації у навчанні з необхідністю: вдосконалення традиційного педпроцесу (модернізація, модифікація, раціоналізація); трансформації існуючого традиційного освітнього процесу, тобто радикальних перетворень та комплексних видозмін. Дослідники проблем педагогічної інноватики О.І. Абдалова, О.Ю. Ісакова, О.В. Василенко, І.О. Галиця і О.С. Галиця, В. В. Докучаєва, О.В. Фатхутдінова та інші розуміння нового в освітньому процесі співвідносять із такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове.

Мета і методи дослідження. Мета полягає в сучасних підходах до побудови системи вищої освіти, інноваційних моделей навчання. Звичайно виникає необхідність в якісно нових освітніх технологіях, що дозволяють поліпшити якість підготовки. Особливо в зв'язку з входженням України в Болонський процес європейського простору.

Сутність дослідження. Інноваційна освіта в цілому – це не якась певна освітня технологія, а принцип адекватного використання потенційних можливостей відомих елементів системи навчального процесу, що знову відкриваються. Структура й сутність інноваційного освітнього процесу відповідає характеру і швидкості соціальних змін у суспільстві, високим європейським стандартам підготовки конкурентоспроможних фахівців інноваційного типу. Звідси, сучасний зміст освіти має орієнтуватися на використання інформаційних технологій, поширення інтерактивного, електронного навчання з доступом до цифрових ресурсів та інтелектуального навчання для майбутнього. У зв'язку з цим невідкладного вирішення потребують такі нагальні питання: 1) внесення змін до Положення про організацію освітнього процесу ВНЗ; 2) передбачення механізмів просування навчання в Інтернеті (електронне навчання); 3) нормативне врегулювання використання електронних навчально-методичних ресурсів в освітньому цифровому просторі вузу; 4) розробка нових програм, зокрема з основ інтернет-безпеки, соціальних комунікацій у професійній підготовці; 5) впровадження навчальних матеріалів та продуктів нового покоління відповідно до вимог сучасної економіки та соціального запиту ринку праці.

У зв'язку з сьогодишніми економічними труднощами рівень інформатизації українського суспільства порівняно з іншими розвиненими країнами складає лише 2,0-2,5%, що показує практичну відсутність єдиного інформаційного простору в масштабі держави. Сьогодні в вузах є ще спеціальності, які для повноцінного навчання студентів не забезпечені комп'ютеризованими аудиторіями.

Основні висновки. Використання комп'ютера в освітній діяльності дає можливість переосмислити традиційні підходи до вивчення багатьох питань навчальних дисциплін. Інформація навчання привносить в технології навчання не тільки нові комп'ютерні засоби, але і методи, інформаційні підходи до аналізу і моделювання систем навчання. Такий підхід до інформаційної підготовки студентів сприяє систематичному формуванню знань і навичок професійної роботи з використанням нових інформаційних технологій, дозволяє підвищити якість підготовки фахівців.

Досвід впровадження практичних робіт з використанням комп'ютерних технологій навчання показує, що студенти сприймають їх як

комп'ютерну гру, що викликає величезний інтерес не тільки до процесу виконання, але і сприяє кращому сприйняттю і запам'ятовуванню навчального програмного матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України – С. 27-33
2. Бондарева К.І., Козлова О.Г. Педагогічний аналіз інноваційної діяльності вчителя: Наук. метод. посібник. – Суми, 2001.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2004. – С. 247–295.
4. Козяр М. М ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ВНЗ – С. 142-151
5. Підласий І.П., Підласий А.І. Педагогічні інновації // Рідна школа. – 1998. № 12.

Андрій Самсонов,

студент 11 групи

Факультет агротехнологій та екології

наук. керівник: **О.В. Рогозіна,**

к.п.н., доцент (БДПУ)

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Актуальність проблеми. Відсутність уміння самостійно здобувати нові знання випускником вищого навчального закладу освіти, який мріє пов'язати своє життя з науковою діяльністю, може привести до того, що з часом молодий спеціаліст втратить творчу ініціативу і задовольнитися роллю посереднього виконавця, тому процес навчання студентів у вищому закладі освіти все більше повинен спиратись на самостійну, близьку до дослідницької, діяльність студентів. Для цього кожний студент повинен оволодіти методами наукового пізнання, одержати навички, потрібні для орієнтації у бурхливому потоці наукової інформації.

Сидоренко В.К. зазначав, що «Кожному випускнику вищого навчального закладу, якщо він не байдужий до творчого пошуку, відкритий шлях у науку. Важливою рисою молодого науковця повинно стати прагнення до пізнання нового, до збагачення своїх знань, невтомність наукового пошуку.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблемою залучання студентів до науково-дослідницької діяльності займалися багато вітчизняних та зарубіжних педагогів. Філософсько-методологічні аспекти теорії наукової діяльності досліджували Л. Анциферова, М. Каган, Л. Рижко, проблемі формуванню дослідницьких умінь присвячено праці Н. Амеліної, І. Каташинської, Н. Кузьміної, О. Рогозіної. Теоретико-методичні засади навчально-дослідницької діяльності студентів досліджували П. Лузан, Є. Кулик, В. Сидоренко та ін. Як показує досвід видатних вчених – науково-

дослідну діяльність студентів можна і слід пов'язувати з навчальними планами, програмами та, процесом навчання. Активний розвиток студентської наукової творчості в усіх її формах дає змогу підготувати спеціаліста, який би вміло володів методологією наукового дослідження, постійно сприймав і впроваджував у практику новітні досягнення науки, техніки, культури, міг творчо мислити.

Мета і методи дослідження полягає у визначенні особливостей організації науково-дослідної діяльності студентів вищих навчальних закладів.

Сутність дослідження. За сучасних умов розвитку науки, коли вона стала провідним елементом виробництва, на порядку денному стоїть питання підвищення статусу студентської наукової творчості. Тому, у Таврійському державний агротехнологічному університеті, особливо в останні роки, цій проблемі надається першорядного значення. На кафедрі технології переробки та зберігання продукції сільського господарства використовують різноманітні форми залучання студентів до НДДС, зростає кількість тих, хто поряд з досвідченими науковцями, професорами, докторами, доцентами бере активну участь у науковій роботі в позанавчальний час. Наші дослідження свідчать про те, що на перших курсах майже 60 % студентів зацікавлені науковою роботою і бажають займатися нею, а на старших курсах їх значно менше. Задля вирішення цієї проблеми у ТДАТУ використовують форми наукової діяльності, які дають можливість розвивати індивідуальні здібності студентів, переглядають навчальні плани, організацію НДДС, віддаючи перевагу науковим проблемним гурткам та лабораторіям.

Одним з провідних завдань університету є підтримка майбутнього фахівця. Ефективність професійної підготовки суттєво залежить від організаційних форм науково-дослідної діяльності, які дозволяють розвивати спеціальні здібності, формулювати креативність мислення. Робота з обдарованими студентами вимагає належної змістовної наповненості занять, зорієнтованої на новизну інформації та різноманітні види дослідницької, аналітичної, розвивальної, творчої діяльності. На кафедрі технології переробки та зберігання продукції сільського господарства відкрито науково-дослідну студентську лабораторію де студенти вивчають інноваційні технології та сучасне технологічне обладнання харчових виробництв, методи контролю та екологічного моніторингу, моделюють, конструють захищають оригінальні ідеї, тощо. Як результат своєї роботи – участь у Всеукраїнських олімпіадах, публікації у збірнику наукових робіт студентів, участь у науково-практичних конференціях.

Основні висновки. Наукова співпраця студентів та викладачів є стимулом активності тих, кого навчають, підвищення зростання професійної майстерності та виступає потенціалом зростання вищого навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рогозіна О.В. Теоретичні основи навчально-дослідницької діяльності у підготовці вчителя технологій / О.В. Рогозіна // Монографія. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2008. – 202 с.

Ольга Федорець,
студентка 7 курсу
Факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **С.В. Хоменко,**
к. пед. н., доцент (БДПУ)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Сучасна вища педагогічна освіта спрямована на формування високорозвиненої, творчої особистості, зокрема у підготовці інженерно-педагогічних кадрів.

Сьогодення вимагає від майбутнього викладача знання тенденцій інноваційних змін, що відбуваються в освітньому просторі, який активно заповнюється новими педагогічними технологіями, тож інноваційні процеси не залишили осторонь й процес підготовки майбутнього інженера-педагога. Інноваційні засоби навчання, які супроводжують сучасного викладача в його професійній діяльності, стають невід'ємною частиною його компетентності. Майбутній інженер-педагог має поєднувати професійні технічні й педагогічні знання й уміння з майстерністю здійснювати підготовку спеціалістів, здатних вчасно адаптуватися в мінливих умовах ринку.

Проблемам інноваційної діяльності в освітній сфері було присвячено чимало досліджень провідних вчених, серед яких К. Ангеловський, Л. Ващенко, О. Козлова, Н. Артикуца, М. Поташник, О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс, Г. Герасимова, Л. Ілюхіна, І. Беха, Л. Даниленко, І. Дичківська, М. Кларіна, О. Пехота, О. Попова, Л. Подимова, А. Прігожина, В. Сластьоніна, А. Хуторський та інші. Але, незважаючи на велику кількість досліджень у цьому напрямі, й нині відсутні єдині підходи як до визначення поняття «освітня інновація», так і до класифікації інновацій, орієнтованих на освітні цілі, що мають певні специфічні особливості та властивості.

Метою статті є обґрунтування ролі інноваційних технологій в підготовці та удосконаленні професійного рівня інженера-педагога в галузі економіки.

Використання інноваційних технологій забезпечує підвищення ефективності навчального процесу, гарантує досягнення запланованих результатів у навчанні.

Сучасний етап модернізації системи освіти характеризується посиленням уваги до особистості, спрямування зусиль педагогів на розвиток творчого потенціалу учасників навчально-виховного процесу. Реалізація нових векторів розвитку освіти потребує використання інноваційних педагогічних технологій, творчого пошуку нових чи вдосконалених концепцій, принципів, підходів до освіти, суттєвих змін у змісті, формах і методах навчання, виховання, управління педагогічним процесом [2].

Інноваційну технологію слід розглядати як комплекс, що складається з подання планових результатів навчання, критеріїв вибору оптимальних людей для конкретних умов.

На думку дослідників, нове у педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувалися або не використовувалися, але й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дозволяє у змінених умовах і ситуаціях достатньо ефективно вирішувати завдання виховання та освіти [3].

Така діяльність у сучасній психолого-педагогічній літературі отримала назву інноваційної і вона передбачає створення та поширення новацій у системі освіти на всіх її рівнях.

Отже, інноваційна діяльність – це створення нового (оригінальних прийомів, цілісних педагогічних концепцій), що змінює звичний погляд на явище, перебудовує суспільно-педагогічні відносини.

Інноваційне навчання – це такий навчальний процес, що будується як творча взаємодія викладача та студентів, котра максимально спрямована на самостійний пошук студентами нових знань, нових пізнавальних орієнтирів високого рівня складності, вироблення загальнолюдських норм та цінностей, оволодіння мистецтвом рефлексії [3].

Мета інноваційного навчання – розвивати можливості творчо освоювати новий досвід. Основою такого освоєння є цілеспрямоване формулювання творчого та критичного мислення, досвіду та інструментарію навчально-пошукової діяльності, рольового та імітаційного моделювання, пошуку та визначення власного особистого сенсу й ціннісних відносин [5].

Продуктами інноваційної діяльності є нововведення (новоутворення, новації), які позитивно змінюють систему освіти, визначають її розвиток і характеризуються новим чи вдосконаленим змістом освіти, засобами навчання, виховання, освітніми моделями та адекватними їм системами управління, зафіксованими у формах, придатних для апробації, розповсюдження та освоєння.

В цілому під інноваційним процесом розуміють комплексну діяльність щодо створення (розробки), засвоєння, використання та поширення нововведень [1].

Інноваційна діяльність – системний вид діяльності, спрямований на реалізацію нововведень на основі використання та впровадження нових наукових знань, ідей, підходів; трансформації відомих результатів наукових досліджень та практичних розробок у новий або удосконалений продукт [4].

Кожен спосіб сприйняття знань та інформації має свої переваги та недоліки. Тому навчання має бути пристосоване до індивідуальних потреб студентів. Це вимагає від викладача різноманітних підходів у навчанні. Викладач сам вибирає традиційне, чи нетрадиційне навчання використовувати йому на занятті. Але час вимагає працювати по-новому, рухатися вперед і досягати певних результатів.

Інноваційні технології навчання передбачають не просто отримання знань, а творче відношення до них, сприяють формуванню і вихованню освіченого, творчого, професійно-здібного спеціаліста.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кларін М. Інновації в навчанні // Завуч. – 2000. – № 23-24. – С. 8.
2. Ковальчук О. Інноваційна робота як проблема професійного удосконалення вчителя // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2002. – № 1-2. – С. 51-52.
3. Козлова О.Г. Методика інноваційного пошуку вчителя: Навч.-методичний посібник. – Суми: ВВП „Мрія-1”, ЛТД, 1998. – 96 с.
4. Паламарчук В. Ф. Інноваційні процеси в педагогіці. К., 1994.
5. Уруський В.І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник. – Тернопіль: ТОКІППО, 2005. – 96 с.

Ігор Антонеч, студент 7 курсу,
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Г.В. Казачковська,**
к.е.н., доцент кафедри менеджменту БДПУ

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ ЗМІНАМИ В ТУРИСТИЧНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Актуальність теми У теперішній час стратегічний підхід до управління змінами в організаціях знаходиться у колі найбільш актуальних наукових та практичних питань. Це пояснюється тим, що в існуючих умовах господарювання, яким притаманні стрімкий розвиток технологій, невинні скорочення періодів життєвого циклу товарів, галузевих ринків та технологій, поглиблення глобалізаційних процесів, інтеграційні трансформації, організації повинні бути налаштовані на усвідомлення необхідності змін та їх постійне, структуроване і злагоджене впровадження. Отже, управління стратегічними змінами стає ключовою складовою усієї системи стратегічного управління.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних положень вдосконалення процесу управління стратегічними змінами в туристичній організації, а також рекомендацій щодо їх впровадження.

Об'єктом дослідження є процес управління стратегічними змінами в туристичній організації.

Предметом дослідження є система теоретичних, методичних положень та засобів щодо вдосконалення управління стратегічними змінами в туристичній організації.

Ступінь досліджуваності проблеми. Ґрунтовні дослідження, завдяки яким відбулось становлення теорії управління стратегічними змінами, представлені такими зарубіжними ученими, як І. Ансофф, М. Армстронг, М. Портер, Л. Грейнер, Д. Кімберлі, К. Левін, Д. Лестер, Д. Ліппіт, А. Мейер, І. Пенроуз, Д. Тис, М. Тушман, М. Ханнан, С. Хенкс тощо.

Серед провідних українських учених, чиї роботи розкривають концептуальні та прикладні аспекти управління стратегічними змінами у вітчизняних організаціях, слід відзначити О. Азарян, І. Александрова, Л. Балабанову, А. Балабаниць, Т. Бауліну, Б. Буркинського та інших.

Попри велику цінність наукового внеску, зробленого зарубіжними та вітчизняними ученими, у даний час існує багато проблем, пов'язаних з формуванням дієвої стратегії управління змінами. Наукові дослідження, присвячені проблемам розробки адекватних часу стратегій розвитку організацій є не повністю досконалими і потребують подальшого доопрацювання.

Аналіз наукових точок зору щодо визначення сутності стратегічного управління дозволяє визначити ключові поняття сутності стратегічного

управління, а саме: «Стратегічне управління – це таке управління організацією, яке опирається на людський потенціал як основу організації, орієнтує виробничу діяльність на запити споживачів, гнучко реагує й проводить своєчасні зміни в організації, які відповідають виклику з боку оточення й дозволяють домагатися конкурентних переваг, що в сукупності дає можливість організації виживати в довгостроковій перспективі, досягаючи при цьому своїх цілей» [1, с. 170].

Стратегічне управління, будучи необхідною складовою діяльності туристичної організації в сучасних умовах, базується на загальних концепціях і положеннях, що мають місце і в інших сферах економіки, хоча і відрізняється низкою особливостей у реалізації окремих стратегій. В ході дослідження: визначено сутність концепції стратегічного управління та риси її застосування; виявлено взаємозв'язок стратегічного управління та управління стратегічними змінами організації; розглянуто складові стратегічного управління, проаналізовано процес розробки стратегії організації; розглянуто переваги стратегічного підходу до управління туристичною організацією взагалі та управління персоналом зокрема; встановлено, що стратегічне управління в умовах підвищеної нестабільності й невизначеності факторів зовнішнього середовища стає особливо актуальною для туристичної організації, яка відрізняється широкою диференціацією своїх сфер.

Організаційні зміни є одним із найважливіших об'єктів управління; власне, управління організаційними змінами є конкретною функцією стратегічного менеджменту;

Ключовим поняттями щодо розуміння стратегічних змін: під організаційними змінами розуміється будь-яка зміна в одному або кількох елементах організації; зміни можуть стосуватися будь-якого елементу процесу організації (рівня спеціалізації; способів групування; діапазону контролю; розподілу повноважень; механізмів координації) [2, с. 198]..

Аналіз макросередовища ТА «Глобус» дає можливість зробити висновки:

- в даний час туристична індустрія розвивається швидкими темпами, випереджаючи інші галузі економіки;
- природничий фактор виступає у ролі рушійної сили; забруднення навколишнього середовища примушує шукати місця з більш сприятливою екологією;
- політичні і, як наслідок, економічні обставини (ведення АТО, фінансова нестабільність, зміни в законодавстві, збільшення митних зборів негативно впливають на в'їзні та виїзні потоки туристів;
- активно розвиваються і нові технології в туристичній індустрії.

Оцінка мікросередовища дала змогу визначити такі основні складові для туристичної агенції «Глобус»: 1) постачальники – авіакомпанії, як основні перевізники туристів організації; 2) приймаюча сторона – фірми-туроператори; 3) конкурентні туристичні агенції міста; 4) посередники – дрібні агенції, що працюють під великі комісійні; 5) партнерські організації – страхові компанії, банківські установи, екскурсійні бюро; 6) споживачі туристичних послуг (туристи) – особи з високим і середнім рівнем доходів.

Аналіз конкурентної сили споживачів туристичної агенції «Глобус», дав можливість простежити тенденцію переходу від споживачів з високим рівнем доходів до споживачів із середнім рівнем доходів.

Визначено, що туристичній організації ТА «Глобус» необхідно диверсифікувати свої послуги. Для поліпшення системи маркетингу проводити більше рекламних заходів.

Встановлено, що стратегія і розвиток туристичної діяльності формуються під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, які спрямовані на вдосконалення впливу організаційної структури на її ефективність. Найбільшу загрозу в зовнішньому середовищі туристичної організації становить збільшення числа конкурентів.

Туристична організація ТА «Глобус» є відкритою системою, цілісною завдяки об'єднавчій ролі цілей, що складаються з численних взаємопов'язаних частин як по горизонталі, так і по вертикалі, і тісно взаємодіють із навколишнім середовищем.

На ефективність системи управління в туристичній організації ТА «Глобус» впливає велика кількість чинників. До них можна віднести такі, як загальні перспективи розвитку галузі, конкуренція, культура й структура організації, відносини між вищим керівництвом і керівниками рівнів управління, конкурентний потенціал туристичної організації.

Визначено, що процес «управління змінами» повинен бути послідовним і посилюватися, або слабшати залежно від потреб і результатів. Управління стратегічними змінами – це управління конкурентоспроможністю, постійне корегування напряму діяльності туристичної організації, оновлення її структури і пошук нових можливостей, що в цілому підвищує вартість бізнесу.

Розглянуто існуючі моделі стратегічних змін, притаманні сучасних туристичним організаціям. Визначено моделі змін, які є актуальними для ТА «Глобус», а саме:

- «спадкоємна», в ході реалізації якої залишаються незмінними, основні характеристики діяльності за винятком мінімальних модифікацій;
- ADKAR, тому що саме ця модель, зважаючи на те, що вона орієнтована на роботу зі змінами на індивідуальному рівні, є на наш погляд, найбільш вдалою для туристичної агенції «Глобус».

В ході дослідження актуальних аспектів реалізації стратегічних змін в організації нами:

1) визначено послідовність діяльності керівництва організації ТА «Глобус» в ході реалізації стратегії змін.

2) розглянуто основні аспекти управління опором змінам, в тому числі:

- проаналізовано причини опору змінам в організації
- проаналізовано типи відношень персоналу до змін в організації
- запропоновано заходи, що сприятимуть випровадженню стратегічних організаційних змін
- запропоновано впровадження управління знаннями в період реалізації змін в ТА «Глобус».

- розроблено детальну схему процесу впровадження управління знаннями як одного з інструментів управління змінами в організації.

При цьому встановлено, що впровадження управління знаннями нерозривно поєднується з концепцією управління організаційними змінами. Для кожного етапу в схемі впровадження управління знаннями нами запропоновано різні інструменти та методи управління змінами. Так, на етапі стратегічного аналізу для діагностики потреб у змінах пропонується застосовувати модель Надлера-Ташмена.

Під час вибору та обґрунтування стратегії управління знаннями розглянуто можливості застосування інструментарію управління змінами з метою визначення рівня та темпу змін. На підготовчому етапі реалізації стратегії управління знаннями запропоновано використовувати матрицю діагностики готовності організації до змін та широко застосовувати методи подолання опору змінам.

Пріоритетними напрямками дослідження, на нашу думку, можуть бути детальні розробки щодо практичного застосування представлених методів управління знаннями в організації як одного з інструментів управління змінами в процесі їх впровадження.

Отже, реалізація запропонованих заходів з визначення шляхів вдосконалення управління стратегічними змінами, на наш погляд, сприятиме підвищенню ефективності діяльності туристичної організації в сучасних умовах глобальних змін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Король А. С. Сутність змін в організації та основні підходи до визначення даного феномену / А. С. Король // Психологічні науки. – №56. – 2010. – С. 169-173.
2. Головка Т. В. Стратегічний аналіз : навч. метод. посібн. / Т. В. Головка, С. В. Салов – К. : КНЕУ, 2002. – 198 с.
3. Гавриш О. М. Стратегічне планування інноваційної діяльності підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. к. е. н. / Гавриш О. М. – Х. : ХНЕУ, 2010. – 20 с.

Басва Катерина

студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.**,
к.е.н., доцент (БДПУ)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Актуальність дослідження. Сьогодні розвиток управління організаціями більшості країн проблемний та дуже важкий. У різних країнах світу та їхніх культурах існують багато методів, а саме підходів до управління організацією та персоналом.

Ступінь дослідження проблеми. Управління має великий розвиток та значимість для навколишнього середовища та представляє великий інтерес і зустрічається в наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Формування словосполучення "управління організацією" відображається в роботах Басакова М.И., Валієва О.В., Кибанов А.Я., Дуракова І.Б. та інших.

Мета дослідження. Розглянути досвід управління організаціями та провести огляд моделей управління.

Методологічну основу дослідження склали методи аналізу літератури, наукових узагальнень, аналізу та синтезу.

Сутність дослідження. Багато спостережень науковців дають можливість виділити головні підходи або моделі до управління великими підприємствами, а саме це європейська, американська і японська моделі. Організаційну культуру, правила та норми управління персоналом кожної країни можна віднести до однієї з цих моделей управління.

Результати, які досягнуті організаціями, наприклад у Німеччині, використовуючи європейський досвід управління, говорять про ефективність цієї системи управління. Головною метою цієї моделі є отримання як максимального прибутку, завдяки вірно обраної організаційної культури, так і можливість виплачувати акціонерам різноманітні дивіденди. Також, німецькі менеджери прагнуть забезпечити «тепле» місце своїх компаній на ринку послуг; давати шанс як можна більше розвивати процес виробництва; проводити роботи з аналізу та дослідництва у галузі науки, фінансів та соціології; здійснювати навчання та підготовку кадрів, завдяки яким у майбутньому організація досягне найкращих результатів за весь період свого існування та набере обороти популярності серед конкурентів на аналогічно-існуючих ринках. Важливе місце в німецькому менеджменті відводиться вирішенню соціальних та психологічних питань [1, с. 190].

Сенс американської моделі полягає у доказах, що ефективність виробництва організації залежить великою мірою від внутрішніх факторів а саме раціональної організації, мінімальних витрат грошових коштів на різні процеси виробництва, зростання продуктивності праці персоналу та ефективного використання всіх існуючих ресурсів. При цьому підході задачі відомі для персоналу і стабільні протягом довгого часу. Основна стратегія американської моделі полягає у поглибленні спеціалізації і безперервному зростанню ефективності виробництва організації. Американська модель відрізняється високими діловими якостями та процесом розподілу обов'язків. Суть цієї моделі можна об'єднати в одне поняття – індивідуалізм. Сьогодні американський менеджмент, який ми бачимо зараз, будується на трьох постулатах:

- існування ринку.
- особистий спосіб організації виробництва.
- корпорація як основна форма організації [2, с. 214].

Японська модель управління вважається найефективнішою у всьому світі. Головні її особливості – це наявність комунікативних навиків та система довічного найму персоналу. Ця модель розрахована на групову форму організації праці та просування залежно від віку та оплати праці з

урахуванням віку. Використовується механізм колективної відповідальності, де колектив бере участь у прийнятті важливих рішень і також несе відповідальність за реалізацію поставлених цілей та планів і їх пристосованість до навколишнього середовища. Інформація про фірму та її справи і плани доводиться до всіх співробітників організації та всіх підрозділів. Також має позитивним є активна участь працівників у вирішенні різноманітних проблем, які стосуються технологічного, економічного, соціального та інших станів організації. [3, с. 90].

Основні висновки. Добре підібраний спосіб управління організацією має дуже важливе значення для країни, в якій саме вона і функціонує. Поняття управління – це складний процес, який супроводжується вивченням методів, принципів, правил та організаційної культури організації також управління персоналом і вироблення відповідної стратегії управління. Проаналізувавши моделі управління можна зробити висновок, що головне їх завдання – це допомогти керівникам організації правильно визначити цілі і завдання для ефективного функціонування організації протягом усього її життєвого циклу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бизюков, П. В. Служба управління персоналом: функції, типологія моделі / П. В. Бизюков // Социологические исследования. – 2007. – № 5. – 192 с.
2. Богданова Є. Л. Управління персоналом// Є. Л. Богданова// Економіка. – М.: 2003.-214 с.
3. Журавльов, П.В. Управління людським ресурсами: досвід Індустріально розвинутих стран: навчальний посібник / Ю.Г. Одегов, Н.А. Волгін. – М.: Іспит, 2008. – 444 с.

Басва Катерина

студентка 3-го курсу

гуманітарно-економічний факультет

Науковий керівник: **Леміш К.М.,**

к.е.н., доцент (БДПУ)

ВПЛИВ МАЛОГО ТА СЕРЕДЬОГО БІЗНЕСУ НА НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Актуальність дослідження. Малий та середній бізнес в наш час – це система, що має соціально-економічний характер, без якої не може повноцінно розвиватися будь-яка, європейська, інноваційно-орієнтована держава. Бізнес створює економічне зростання, структуру і якість внутрішнього валового продукту. Основна його функція – це соціальна.

Ступінь дослідження проблеми. Розвиток та значимість для навколишнього середовища малого та середнього підприємництва представляє великий інтерес і зустрічається в наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Формування словосполучення "малий

та середній бізнес" відображається в роботах Р. Кантільона, В. Кирцнера, Р. Коуза, Ф. Найта, А. Сміта, Ж. Б. Сея, В. Тюнена, Ф. Хайєка, В. Шумпетера та ін.

Мета дослідження – розглянути вплив діяльності малого та середнього бізнесу на місцеві бюджети держави.

Методологічну основу створює декілька методів наукового змісту, це: діалектичний метод, метод наукових узагальнень, метод головних компонент, аналіз та синтез.

Сутність дослідження. Вплив малих та середніх підприємств на формування місцевого бюджету поділяють на прямий і опосередкований. Прямий – можна зустріти в розрахунку малого та середнього бізнесу грошових коштів до місцевих бюджетів у вигляді обов'язкових і добровільних внесків. Також сюди відносять фінансові ресурси малих та середніх підприємств, які мають комунальну форму власності та які використовуються за розпорядженням місцевої влади на потреби населення, а також надання бізнесменами, від їх продажу – доходів від місцевих аукціонів за їх участю. Сутність опосередкованого полягає в економії, за рахунок діяльності малих та середніх підприємств фінансових ресурсів, які є майном органів місцевого самоврядування і зосереджується на фінансуванні видатків місцевого значення. Приналежність до системи малого та середнього бізнесу для місцевого самоврядування – це шанс отримати гроші, що не тільки забезпечують гарний рівень життя різним прошаркам населення, але й полегшує навантаження на місцеві бюджети, зменшуються витрати на соціальний захист малозабезпеченого населення даної території [1].

Малий та середній бізнес створює робочі місця без бюджетного фінансування, що забезпечує велику економію, що підлягає вкладання фінансових ресурсів в місцевий комплекс з метою підвищення рівня трудової зайнятості населення належної територіальної одиниці. Економії фінансів місцевості також можна досягти завдяки участі бізнесу у невеликих тендерах на постачання та розробку продукції або виконання послуг на замовлення місцевої влади, у виконанні інвестиційних проектів, які фінансуються ресурсами місцевих бюджетів. Статистика України свідчить, що в останні роки в середньому та малому бізнесі працює від 75% до 78% працевлаштованих українців. Тобто малий і середній бізнес не тільки забезпечує надходження до бюджету, але ще і створює робочі місця, що особливо важливо в кризовий період [2, с.104].

Потенціал малого бізнесу щодо формування фінансових ресурсів місцевого бюджету в Україні поки ще не реалізований та не розвинутий. Та й боротьба з безробіттям з допомогою цільових бюджетних програм, має менші результати, ніж залучення процесів у велику сферу бізнесу. Для того щоб країна досягла великих успіхів в економіці та кількості коштів місцевого бюджету, необхідно створити певні сприятливі умови для розвитку малого та середнього бізнесу. Але останнім часом ставлення до підприємців в Україні є однотонним та дуже незацікавленим. Одною з причин такого байдужого ставлення до підприємців та до сфери бізнесу взагалі, є велика кількість маленьких установ та організацій та конкурентоспроможність

продукції яку вони реалізують. Зменшення кількості цих установ може значно вирішити проблеми сьогодишнього ставлення до бізнесу малих та середніх розмірів [3, с.86].

Основні висновки. Можна зробити висновки, що нині, в нашій країні, малий та середній бізнес виступають невід'ємними, але не головними чинниками формування та розвитку податкової системи бюджетів місцевості, бо до основної бюджетної та економічної ролі належить податок із доходів найманих робочих до сфери бізнесу, установи та організації, які не належать до малих та середніх підприємств. Малий та середній бізнес сплачує маленькі, але все одно сплачує кошти до бюджету, особливо, податок на прибуток та ПДВ, які є одними з найважливіших джерел його наповнення. Крім того, істотний загальний внесок у дохідної частини згаданих місцевих бюджетів робить плата за землю. Малий та середній бізнес впливає на поповнення місцевих бюджетів та цей різновид бізнесу надає користі певній групі населення та відповідній території. Він приносить значний внесок та скажений поштовх для подальшого розвитку та існування в нашому часі. У докризовому 2013 році великий та малий бізнес заплатили в державну казну близько 260 млрд грн, 235 млрд грн – це внесок якраз малих і середніх підприємств. Незважаючи на те, що сьогодні ця пропорція трохи змістилася в бік великого бізнесу, малі підприємства все одно продовжують бути основним платником податків країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва: Закон України від 21.12.2000 р. № 2157-III // ВВР України. – 2000. – № 7. – Ст. 35.
2. Донців В.Я. Проблеми законодавчого забезпечення малих та середніх підприємств: підручник/ В.Я. Донців – К.: Знання, – 2005- с.260.
3. Яворівський Г.Й. Малий і середній бізнес у пошуках місця в стратегії економічного зростання в Україні //Збірник матеріалів конференції „Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні”/ УПСК, - К:- 2006- с.343.

Барно Павло,
студент 3 курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ПРОБЛЕМА ВЛАДИ В МЕНЕДЖМЕНТІ

Актуальність дослідження. Без ефективного керівництва не можна виконувати функції організації, контролю і мотивації. Для того, щоб зробити свій вплив ефективним, керівник повинен вдосконалювати і використовувати у повному обсязі владу. Саме тому, питання вивчення та вдосконалення влади у менеджменті є актуальними.

Ступінь дослідження проблеми. Вивченню та аналізу проблеми влади в менеджменті присвячували свої праці такі вітчизняні та зарубіжні вчені: М. Альберт, М. Мескон, Ф. Хедуорі, Н. Мартиненко; О. Мельник; А. Наумова та інші. Проте вивчення влади в керівництві організацією залишається актуальним, бо ще не знайдено оптимального використання різних засобів впливу на підлеглих, і для кожної організації влада є доволі суб'єктивним явищем.

Мета: узагальнення теоретичних основ влади у менеджменті.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань проблем влади в менеджменті. Також нами були використані такі методи як аналіз та опис.

Сутність дослідження. Перш ніж розпочати аналіз, потрібно з'ясувати різницю між двома схожими поняттями як влада і вплив. Влада – це можливість впливати на поведінку інших людей. Таку можливість створюють, передусім, формальні повноваження. А вплив – це будь-яка поведінка одного працівника (наприклад керівника), яка вносить зміни в поведінку, відносини, почуття іншого працівника (наприклад підлеглого) [1].

Серед форм влади, які найчастіше використовують менеджери, розрізняють такі:

1) влада примусу. Основний інструмент її здійснення – страх до покарання підлеглих.

2) влада винагороди. Вплив здійснюється за допомогою винагород та різних видів позитивного стимулу.

3) влада ресурсів. Ця форма влади обумовлена з обмеженістю ресурсами та регулюванням доступу до них. Тобто, регулювання використанням ресурсів створює владу.

4) влада зв'язків. Джерелом цієї форми влади є наявність зв'язків з впливовими особами та володіння певною інформацією.

5) експертна влада. В основі цієї влади лежить віра підлеглих у ґрунтовні знання керівника.

6) еталонна влада. Вона засновується на харизмі керівника, і в тому, що керівник є тією особою на котру хочуть бути схожі підлеглі [2].

Так як, керівники відповідають за діяльність як підлеглих так і особистих, то управління повинно бути побудоване на відповідальності підлеглих і менеджера за успіх чи невдачу будь-якого процесу в організації. Гармонійне поєднання засобів впливу на працівників є запорукою успішної реалізації влади і діяльності організації. Влада існує у кожній організації і слугує її структурою. Вона є найефективнішим засобом становлення порядку і контролю в компанії. [3].

Перераховані форми влади викликають у підлеглих різні рівні мотивації, і впливають на виконання обов'язків. Підлеглі можуть розглядати вказівки лідера як обов'язкові, реагувати на них прихильно, або, навпаки, сприймати їх байдуже чи навіть з опором. Керівники організацій часто нехтують управлінськими навичками, керуючись технічними знаннями. Вони беруть великий об'єм роботи на себе, тим самим створюють плутанину в діяльності, перевантаженість одних і недостатню завантаженість інших

працівників, що веде до втрати самої влади. Також, існують часті випадки, коли керівник не знаходить спільної мови зі своїми підлеглими наслідком чого є протистояння інтересів колективу і керівника.

Основні висновки. Практичне використання охарактеризованих форм влади визначається тим, як вони відповідають певній ситуації, тобто наскільки сильно вони можуть вплинути на поведінку конкретної людини або колективу, щоб спонукати їх до здійснення дій, що сприятимуть досягненню цілей організації. Лідер повинен досягнути гармонійного поєднання всіх існуючих форм і джерел влади, що є однією з основних умов ефективного керівництва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравченко В. О. Менеджмент [Електронний ресурс] / В. О. Кравченко // Одеса Атлант. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://qps.ru/ku47l>
2. Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг [Електронний ресурс] / О. Б. Моргулець // Центр учбової літератури. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://qps.ru/G6a9u>
3. Рудьєв В. А. Менеджмент [Електронний ресурс] / В. А. Рудьєв, С. О. Гуткевич // Центр учбової літератури. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://qps.ru/9B6aV>

Олександр Бачурський,

студент 4 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **Т. В. Черемісіна,**

к. е. н., доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ УСПІШНОГО ІМІДЖУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Зараз, все частіше підприємств, що надають туристичні послуги замислюються над тим, як їх сприймають ті чи інші споживачі. Якщо пустити питання створення іміджу на самоплив, то в такому випадку він складеться у споживачів стихійно, і немає гарантії, що він буде сприятливим для фірми.

Аналіз останніх досліджень. Розвиток науки про імідж – іміджології пов'язаний з працями закордонних та вітчизняних авторів (Е. Барноу, Ф.Котлер, О.С.Виханський, Д. Брустин, К. Мелдер, П. Берд, Б. Джи та інші). Вони визначили сутність поняття імідж, а також розглядали процес формування іміджу.

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є вивчення теоретико-методичних засад формування іміджу організації та дослідження механізму його формування. Для досягнення поставленої в роботі використовувались такі загально наукові методи як: комплексного та системного аналізу, диференціація й інтеграція, дослідження.

Сутність дослідження. На сьогодні питання створення позитивного іміджу підприємства сфери послуг є актуальною через те, що для

підприємства, яке надає великий спектр послуг для споживачів, а також професіоналізм співробітників, позитивний імідж стає вирішальними в прийнятті рішення щодо покупки.

Б.Джі в книзі "Імідж фірми" дає зрозуміле трактування: «... це все і всі, хто має хоч якесь відношення до компанії і пропонованими нею товарів і послуг ... Цей товар постійно створюється, як словами, так і образами, які химерно переміщуються і перетворюються в свідомості громадськості в єдиний комплекс.» [2].

Спеціаліст в галузі менеджменту та іміджеології А. Б. Звірінцев дає таке трактування: «Імідж – це відносно стійке уявлення про який-небудь об'єкт [3].

Дослідник в сфері менеджменту та маркетингу Ф. Котлер визначає імідж, як «сприйняття компанії або її товарів суспільством».

Видатний науковець О. С. Виханський дає загальне визначення іміджу: «Імідж явища – це стійке уявлення про особливості, специфічних якостей та рис, характерних для даного явища» [1].

Приступаючи до створення іміджу необхідно з'ясувати, по-перше, рід діяльності організації в даний час і в перспективі. По-друге, чим товари (послуги) організації відрізняються від товарів (послуг) конкурентів [1].

Виділяють наступні задачі іміджу: підвищення престижу організації, тому що розробка фірмового стилю свідчить про увагу організації не тільки до питань виробництва; підвищення ефективності реклами та різних заходів щодо просування товару; полегшення введення на ринок нових товарів (послуг), тому що організації зі сформованим іміджем вивести товар на ринок легше; підвищення конкурентоспроможності організації, тому що в умовах рівного товару конкуренція ведеться на рівні іміджів організацій [4].

Найчастіше процес створення іміджу організації складається з наступних етапів: визначення цільової аудиторії; розробка концепції іміджу. Концепція іміджу – це головні принципи, мотиви і цінності, характерні для організації і її товарів, а також значимі для споживача; формування, впровадження і закріплення іміджу у свідомості споживача [5].

Отже, привабливий спеціально створений імідж організації дозволяє їй зайняти лідируюче місце в світі бізнесу.

Основні висновки. Отже, існує безліч визначень іміджу, що розглядають його з різних точок зору. Формування успішного іміджу організації це цілеспрямована діяльність підприємства, щодо створення стійкого уявлення про специфічні якості та риси, характерні лише для даної структури. Імідж організації – це фактор довіри споживачів до організації та її товару, фактор росту числа продажів, а значить, фактор процвітання або занепаду для організації, її власників та працівників. Доведено, що імідж створюється засобами масової інформації, соціальною групою або власними зусиллями особистості з метою залучення до себе уваги.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виханський О.С. Менеджмент: підручник / О.С. Виханський, А.І. Наумов. – М., 2014. – 576 с.

2. Джі, Б. Імідж фірми: Планування, формування, просування / Б. Джі, 1999. – 250 с.

3. Звіринців А.Б. Комунікаційний менеджмент: Робоча книга менеджера PR./ А.Б. Звіринців. – М., 1998.

4. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент. Екс прес-курс. 2-е изд. / Пер. з англ. під ред. С. Г. Божук./ Ф. Котлер. – СПб.: Пітер, 2006. – 464 с.

5. Мескон М. Основи менеджменту / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі, 1996. – 346 с.

Бережна Олександра

студентка 3-го курсу

гуманітарно-економічний факультет

Науковий керівник: **Леміш К.М.,**

к.е.н., доцент (БДПУ)

ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ НЕМАТЕРІАЛЬНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ РОБІТНИКІВ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність дослідження: Все більш актуальним стає дослідження проблем, пов'язаних з управлінською діяльністю, однією з основоположних складових якої, є вибір методів стимулювання персоналу. Як показує практика, ефективне моральне і матеріальне мотивування персоналу в організації сприяє зниженню рівня плинності кадрів, зростанню продуктивності праці, поліпшенню соціально-психологічного клімату в колективі і, в кінцевому підсумку, збільшенню прибутку компанії. Розвиток системи стимулювання персоналу, в тому числі нематеріального, що дозволяє реалізовувати процес управління персоналом в організації з найкращим результатом, виступає однією із пріоритетних цілей розвитку кожного підприємства.

Ступінь дослідження проблеми: Незважаючи на великий інтерес дослідників до проблем мотивації персоналу, система нематеріального стимулювання праці робітників є маловивченою областю, особливо в сучасних умовах високого рівня конкуренції та економічної нестабільності.

Питання нематеріального стимулювання праці робітників розглядалися у працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-економістів, серед них: У. Бреддік, Ф. Герцберг, А.Ф. Зубкова, А.В. Карпов, А.І. Клімін, А.Н. Макклелланд, А. Маслоу, А.І. Наумов, К.М. Ушаков С.А. Рибченко та ін.

Мета: дослідити стан розвитку сучасної системи нематеріального стимулювання праці робітників на малих підприємствах України.

Виклад основного матеріалу:

Мотивація персоналу – один із способів підвищення продуктивності праці. Мотивація праці персоналу є ключовим напрямком кадрової політики будь-якого підприємства. Найбільш ефективною системою мотивації співробітників, є «мотивація на результат». Результати роботи співробітників визначаються за допомогою ключових показників ефективності – це дозволяє істотно поліпшити продуктивність роботи компанії.

Система мотивації складається з матеріального (економічного) і нематеріального (морального) стимулювання. Нематеріальна мотивація – це всі ті зовнішні стимули немонетарної природи, якими організація може керувати з метою заохочення ефективної роботи працівників. Інший варіант нематеріальної мотивації – це свобода співробітника, або точніше зменшення її обмежень у свободі вибору.

Нематеріальне стимулювання спрямоване на підвищення зацікавленості та лояльності працівників до компанії та передбачає заохочення, які мають нематеріальну (негрошову форму), однак можуть вимагати фінансових затрат з боку керівників підприємства. Найбільша складність нефінансової мотивації полягає у виборі керівником тих методів стимулювання, які підходять кожному з його підлеглих.

В умовах підвищеної конкуренції в компаніях зростає попит на програми нематеріальної мотивації персоналу. Нематеріальне стимулювання дозволяє не тільки утримувати співробітників в організації, але і мотивувати їх на досягнення поставлених бізнес-завдань. Досвід компаній показує, що співробітникам важливі підтримка і повага з боку керівництва і колег, можливість кар'єрного просування і розвитку, причетність і відчуття соціальної захищеності.

Керівництво малих підприємств переважно не приділяє особливої уваги роботі, яка пов'язана з розвитком персоналу. Це можна пояснити невеликою чисельністю працюючих у штатному розписі підприємства. У таких умовах постає проблема стимулювання активності робітників, зокрема шляхом нематеріального стимулювання. [3, с. 182]

Нематеріальна мотивація працівників в малому бізнесі є одним з ключових завдань, оскільки практично кожен працівник є єдиним фахівцем у своїй сфері діяльності. Для того, щоб діяльність співробітника в команді організації була більш ефективною, він повинен бути зацікавлений в ній морально і матеріально.

Аналіз діяльності малих та середніх підприємств України показав, що керівники підприємств, розробляючи систему стимулювання (мотивування) праці персоналу, в більшості випадків використовують матеріальне заохочення. Нематеріальне стимулювання використовується тільки у деяких випадках, або ж зовсім відсутнє.

Для того, щоб працівники малих та середніх підприємств ефективно працювали та виконували поставлені завдання, виділяють цілі системи стимулювання праці, до яких належать [4, с. 105]:

1. Стимулювання продуктивності.
2. Залучення персоналу в організацію.
3. Збереження співробітників організації.
4. Ефективний розвиток бізнесу.
5. Справедлива оцінка трудового вкладу працівників.
6. Оптиміальне співвідношення витрат на матеріальне стимулювання

й на заходи соціального захисту.

Основними напрямками нематеріального стимулювання персоналу є моральне стимулювання, організаційне стимулювання і стимулювання вільним часом. Пріоритетність вибору того чи іншого напрямку

нематеріального стимулювання в практиці роботи з персоналом залежить від того, в якій ситуації і з якою метою вони застосовуються, а також в якій мірі цілі органів управління відповідають інтересам працівників. [1, с.62-70]

I. Моральне стимулювання трудової діяльності – це регулювання поведінки працівника на основі предметів і явищ, що відображають суспільне визнання, підвищують престиж працівника. Суть регулювання полягає в передачі і поширення інформації про результати трудової діяльності, досягнення в ній і заслуги працівника перед колективом або організацією в цілому. Методи морального стимулювання персоналу:

1) Систематичне інформування персоналу (збори трудового колективу; презентації успішних проєктів; локальні корпоративні ЗМІ (газета, журнал, сайт, локальна інформаційна мережа); фірмовий стиль і т.д.)

2) Організація корпоративних заходів (професійні конкурси майстер-класи; трудові змагання; корпоративні свята; заходи тимбилдингу (командоутворення) та ін.)

3) Офіційне визнання заслуг (нагородження заслужених співробітників грамотами, дипломами, корпоративними нагородами; згадування на нарадах, публічних заходах; дошка пошани)

Регулювання взаємовідносин у колективі (демократичний стиль керівництва; навчання і періодична атестація керівних кадрів; застосування соціально-психологічних методів, що сприяють виробленню у членів колективу навичок ефективного взаєморозуміння і взаємодії та ін.)

II. Організаційне (трудове) стимулювання – це регулювання поведінки працівника на основі зміни почуття задоволеності працею.

1) Підвищення якості трудового життя (поліпшення умов праці і оснащення робочих місць; ергономіка і дизайн приміщень)

2) Можливість професійного розвитку та кар'єрного росту

3) Залучення персоналу в процес управління (Формування самоврядних автономних колективів; делегування повноважень; організація зворотного зв'язку; схема винагороди ідей)

4) Організація трудових змагань (змагання колективів – робочих груп, бригад, відділів)

III. Мета стимулювання вільним часом – заохочення працівників за високу продуктивність праці і трудову віддачу, за досягнення трудових успіхів через надання особливих умов зайнятості.

1) Надання додаткового часу для відпочинку (позапланова одноденна відпустка; приєднання додаткових днів до відпустки)

2) Встановлення гнучких режимів робочого часу (дозвіл на саморегулювання загальної тривалості робочого дня, робочого тижня, робочого року при обов'язковому дотриманні загальної норми робочого часу; застосування методів розподілу роботи)

3) Застосування гнучких форм зайнятості (тимчасова та сезонна зайнятість; free lance, робота вдома).

Також, однією з найважливіших складових нематеріального стимулювання праці є організація навчання та курсів з підвищення кваліфікації працівників підприємства.

На малих підприємствах організація навчання реалізується в основному через наставництво або дистанційне навчання, так як вони не вимагають великих фінансових витрат. [3, с. 257-261]

Можна виділити ряд особливостей малих підприємств, які визначають специфіку навчання їх співробітників.

До позитивних якостей відносяться: можливість залучення всіх співробітників компанії до навчальних заходів; налагодженість внутрішньофірмових комунікацій; можливість використання індивідуального підходу до навчання співробітників; можливість безпосередньої участі керівників в організації навчання; ефективність зворотного зв'язку учнів і т.д.

Також існує ряд обмежень можливості навчання співробітників малих підприємств: недостатня актуалізація потреби співробітників в навчанні; відсутність науково-обґрунтованої методики навчання співробітників; відсутність стратегічного підходу в реалізації цілей і завдань навчання; обмеженість фінансових ресурсів; обмеженість доступних форм і методів навчання; фрагментарність навчальних заходів (відсутність системного підходу) і т.д.

Рекомендації по оптимізації системи навчання в умовах обмежених ресурсів малого підприємства [6]:

1. Застосування системного підходу
2. Підтримка мотивації працівників до навчання (матеріальне і нематеріальне заохочення).
3. Розвиток системи самоосвіти працівників підприємства.
4. Активна участь керівництва підприємства у навчальних заходах.
5. Розробка плану адаптації нових співробітників (який включатиме як вступний теоретичний курс, так і практичні завдання).
6. Гнучка система навчання персоналу.
7. Залучення найбільш досвідчених фахівців брати участь у викладанні (з обов'язковою матеріальною компенсацією).
8. Впровадження комплексної програми навчання.

На сьогоднішній день, в економіці України велику частку займають малі та середні підприємства. Для найбільш ефективної діяльності малого підприємства необхідна наявність злагоджено та продуктивно працюючого персоналу, а цього можна досягти завдяки добре розвинутій системі стимулювання праці. Для розвитку малого підприємства особливо важливим є використання методів нематеріального стимулювання праці, оскільки використання матеріальних методів стимулювання потребує значних фінансових затрат.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградський М. Д. Організація праці менеджера: Навч. посіб. [для студ. екон. вузів] / М. Д. Виноградський, А. М. Виноградська, О. М. Шканова – Київ: Кондор, 2003. – 414 с.
2. Кірхлер Е. Мотивація в організаціях; пер. з нім. / Е. Кірхлер. – Харків: вид. Гуманітарний Центр, 2008. – 168 с.
3. Мошек Г. Є. Менеджмент підприємства: Підруч. / Г. Є. Мошек, Л. А. Гомба, Л. П. Піддубна – Київ, нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – 370 с.

4. Грищенко В. Ф. Інноваційні підходи до удосконалення системи мотивації персоналу малих підприємств України у сучасних умовах господарювання [Електронний ресурс] / В. Ф. Грищенко, М. С. Чернова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 1. – С. 103-112. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2011_1_14.

5. Під ред. Кібанова А. Я. Управління персоналом організації [Електронний ресурс]: Підруч. / Під ред. А. Я. Кібанова. – [4-е вид.], доп. і перероб. К.: Вища освіта, 2010. – 695 с. – Режим доступу: <http://econom-lib.ru/4-47.php>

6. Рогатюк О. В., Заєць К. Д. Нематеріальна мотивація праці як важливий чинник підвищення ефективності праці [Електронний ресурс] / О. В. Рогатюк, К. Д. Заєць // Буковинська державна фінансова академія – 2012. – Режим доступу: <http://intkonf.org/rogatyuk-ov-zaets-kd-nematerialna-motivatsiya-pratsi-yak-vazhlyviv-chinnik-pidvischennya-efektivnosti-pratsi/>

Брезицька Лілія,
студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РАЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Актуальність. Утвердження реформ земельних відношень в Україні відбувається протягом двох десятиліть. Та представляє надзвичайно важкий шлях щодо впровадження розвиненого ринку землі. Більш актуальним вважають використання ряду закономірностей, а саме: внесення кардинальних змін до Земельного кодексу України задля зняття відстрочки на відчуження земель аграрного призначення, про перевірку та документальне підтвердження наявності землі, про аграрний банк.

Ступінь дослідження проблеми. На вивченні змісту основних тенденцій розвитку аграрної реформи та Земельного кодексу України зосередилися економісти П. Саблук, В. Сайко, А. Юрченко, В. Месель, В. Юрчишин, дослідивши, обіг земельного капіталу в ринковій економіці. Багато наукових досліджень присвячено оцінці землі [1, с. 253-255]

Мета та методи дослідження: визначити основні тенденції раціонального розвитку земельної реформи, реалізацію ЗКУ. Методи: аналіз, узагальнення.

Сутність дослідження. Загальною складовою є виявлення неупередженої закономірності виконання земельної реформи. Необхідно зазначити, що земельна реформа—представляє сукупність дій (організаційних, правових, технічних та соціально-економічних), котрі направлені на реорганізацію аграрних взаємин через демонополізацію земель, підтвердження різноманітних форм власності, піднесення сучасних форм владарювання. Нагальним є підтвердження аграрної реформи, яке

опирається на комплекс законодавчих та положень нормативно-правових актів, що можуть врегулювати взаємовідносини власності, а також організаційно-правовий порядок реформування виробництва. На сьогоднішній день земельна реформа в Україні відображає перехід від адміністративно-командної до ринкової економіки. Це, насамперед, упереджений багатоступінчастий процес, який надає послідовне спростування та опрацювання новітніх законодавчих та нормативних актів. Під ключовими направленостями аграрного переформування в Україні з 2011 по 2020 рр. встановлено указ Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 р. № 1072-р. «Про запровадження програм діяльності з виконання аграрної реформи і здійснення прозорого ринку частини ділянки господарського призначення» [2].

Найбільших важливим досягненням земельної реформи й, без перебільшення, значною політичною подією 2001 року є ухвалення Верховною Радою України нинішнього Земельного кодексу України.

Створений Новий Земельний кодекс включив у себе кілька річний досвід аграрної реформи, удосконалив одні норми земельного законодавства й на принципово нових підґрунтях врегулював інші. З виправданим перебільшенням його часто називають Земельною Конституцією України.

Земельний кодекс ґрунтується на таких загальноприйнятих позиціях [3, с. 236]:

- всебічного розвитку особистої власності на територіальну цілісність;
- розподіл частин державного та комунального володіння;
- підвищення економічного потенціалу земель;
- здійснення державного управління аграрними ресурсами і користуванням із використанням економічних методик;
- діяльного розвитку орендних земельних взаємин.

Земельний кодекс створює засади для подальшого вдосконалення аграрних відносин не тільки в земельному секторі, але й у сфері земель несільськогосподарського використання.

Земельний кадастр України спростовує надлишкову концентрацію землі у володіннях деяких громадян, котра представляє цілковите виправдання з огляду соціально-економічної ситуації в Україні на початку XXI століття. Проте, виявлено, що громадянам надається в розпорядження земельні ділянки площею до 100 га (однак, ділянка використаної частини має можливість збільшитися в разі успадкування землі). Важливого значення набуває право земельного сервітуту – це перевага особи чи користувача певної земельної ділянки на лімітоване платне або безплатне використання чужої земельної площі. Щодо земельного сервітуту, то він установлюється за угодою двох власників прилеглих аграрних ділянок на основі угоди чи за судовим зобов'язанням лише за умовою, що той буватиме менш обтяжним для господаря земельної галузі, задля якої і цей установлюється земельний сервітут. Один із фахових розділів у Земельному кадастрі виступає територіальна охорона, генеральними направленостями якої є мотивування і забезпечення звернення доцільного землекористування [4, с. 103]

Висновок. Отже, покращення стану землі встановлює значні резерви зростання обсягів виробництва господарської продукції, сприяє зміцненню економіки та забезпечує істотне оздоровлення екологічних умов життєдіяльності людини. Під проміжними етапами розуміють передачу земельної ділянки та аграрних сертифікатів у колективну власність, які лише сповільнюють реалізацію реформи, а законодавчі та нормативні акти тільки спричинили широке коло порушень у діяльності земельних взаємин. Основні тенденції розвитку аграрної реформи не призвели ще до продуктивного та дієвого оновлення промислового виробництва. Таким чином, це обумовлює потребу комплексного вирішення проблем реформування земельних взаємин на ринкових положеннях, в залежності з економічними показниками у державі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковальова О.М. Економічна оцінка земель з урахуванням їх екологічного стану / Ольга Миколаївна Ковальова.- К.- Екологічна економіка для екології. – Суми. – 1997. – с. 253-257.
2. Про затвердження плану дій з проведення земельної реформи та створення прозорого ринку земель сільськогосподарського призначення: Розпорядження Кабінету Міністрів України №1072-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dazru.gov.ua/terra/control/uk/publish/article?art_id=127731&cat_id=36956.
3. Семчик В.І. Земельний кодекс України: Науково-практичний коментар / Віталій Іванович Семчик. – К.- Видавничий Дім "Ін Юре", – 2003. – с. 676.
4. Заєць О.І. Правові аспекти земельної реформи в Україні / Олена Іванівна Заєць. – Дис. На здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. 12.00.06 / Київський національний ун-т імені Т. Шевченка. – К.: 2000-185 с.

Буланкіна Олександра

студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К. М.**,
к.е.н., доцент (БДПУ)

ХАРАКТЕРИСТИКИ УСПІШНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Актуальність дослідження. Бажання досягти успіху характерне для багатьох підприємців. Проте перш ніж досягти успіху необхідно чітко розуміти що є «успіх». Діяльність усіх підприємств спрямована на досягнення цілей та виконання завдань, отже у загальному розумінні «успіх» це і є досягнення поставлених задач. Але якщо розглядати поняття у більш широкому розумінні можна виокремити деякі характеристики успішних організацій.

Ступінь дослідження проблеми. Сучасні менеджери повинні чітко розуміти яким аспектам діяльності необхідно приділити більше уваги, щоб досягти значних результатів. Дослідження успіху компаній представлені такими іменами як Де Геус, Пітер Друкер, А. Файоль, Д. Муні, П. Слоун, Э. Мейо та ін.

Мета дослідження: розглянути характеристики успішних компаній.

Методи дослідження. У дослідженні використовуються такі методи як аналіз, порівняння, узагальнення та синтез.

Сутність дослідження. Серед основних складових успіху компаній можна виокремити: виживання, результативність, продуктивність та практична реалізація прийнятих рішень.

Вживання. В умовах ринкової економіки, наявності великої кількості конкурентів та швидкому технічному прогресу основною метою діяльності підприємств є втриматися на ринку якомога довше. Для того, щоб не втрачати свої позиції та залишатися конкурентоспроможним підприємством організаціям доводиться змінювати цілі, вдосконалювати товари та послуги, якість обслуговування, слідувати за технічним прогресом та пропонувати споживачам те, чого вони потребують найбільше. Наприклад відома компанія «Французькі виноробні підприємства» існуючи майже століття, на сьогоднішній день так само сильна, як і раніше або компанія Coca-Cola, яка існує на ринку більше ста років та займає позицію лідера на ринку [4].

Результативність або ефективність діяльності підприємства. Для того, щоб існувати протягом тривалого часу на ринку та мати успіх, серед важливих характеристик слід виокремити такі, як результативність та ефективність. Результативність пояснюється тим наскільки затребуваною є діяльність підприємства, а до показників ефективності слід віднести те, які витрати та який прибуток має організація в результаті своєї діяльності, отже це кількісний показник, який можна виміряти та зробити висновки про ефективність роботи. Гарним прикладом є відома у всьому світі компанія «МакДональдс», яка завдяки влучно визначеним потребам людей, має високі показники ефективності роботи. За словами популярного дослідника Пітера Друкера, результативність є наслідком того, що «робляться потрібні, правильні речі» (doing the right things). А ефективність є наслідком того, що «правильно створюються ці самі речі» (doing things right). І перше, і друге однаково важливо [1].

Продуктивність. Продуктивність – є одним із найважливіших складових успіху підприємства. Це співвідношення кількості одиниць товарів або послуг на початку до кількості одиниць на виході (використаних ресурсів). Чим вище продуктивність, тим вище ефективність роботи підприємства. Це характеризується тим, що завдяки великим об'ємам продажу організація отримує більший прибуток та має змогу покращити свої виробничі потужності та вдосконалити виробництво. Також значна продуктивність роботи компаній більш приваблює споживачів, оскільки це є показником вищої цінності. Існує багато компаній продуктивність яких має високі показники, що характеризуються великими продажами, наприклад компанії Mars, Mivina, Nike, Nestle та інші.

Практична реалізація. Яким би вдалим не здавалось будь-яке управлінське рішення з теоретичної точки зору, якщо на практиці воно не приносить жодних результатів, то воно не несе ніякої цінності. Отже успішними є ті методи та рішення, які при втіленні в роботу підприємства приносять позитивні результати, а саме підвищують прибуток підприємства, покращують його позиції на ринку та ведуть компанію до успіху. Наприклад, всесвітньо відома компанія Coca-Cola, завдяки вірно обраній стратегії, рекламі та вдалим методам управління на сьогоднішній день має впізнаваність близько 98% [4].

Серед основних чинників, які впливають на успіх компанії можна виокремити наступні.

Мотивація – є одним з найважливіших компонентів успіху, адже дуже важливо вміти зацікавити потенційних споживачів та спонукати їх до покупки. Результативність цієї тези доведена на практиці компанією Nespresso. Сфера їх діяльності – це апарати для еспreso. На початковому етапі розвитку поширенням апаратів займалися різні дистриб'ютори. Тільки кілька дистриб'юторів під час консультацій пригостили клієнтів кави. І їх продажі збільшувалися в шість разів. Компанія Nespresso усвідомила, що успіх компанії залежить від таких дегустацій тільки через три роки. Після цього всі дистриб'ютори пригостили клієнтів кави. Сьогодні компанія відкрила більше 300 власних магазинів кавових апаратів. Скрізь відвідувачі можуть не лише дізнатися все про товар, а й спробувати найсмачнішу каву [2].

Унікальність товару – в умовах великої кількості товарів-аналогів компанії вимушені постійно вдосконалювати або навіть створювати нову продукцію. Адже лише маючи відмінні особливості та якісні характеристики фірма матиме змогу знайти споживачів та отримати прибуток. Наприклад компанія Donkey Products, які вигадали незвичайну колекцію чайних пакетиків із королевами, королями та президентами.

Якість – проте яким би унікальним та незвичайним не був товар, якщо він не має відповідної якості, то він не буде користуватися попитом. Підприємство зобов'язане піклуватися про якість наданих товарів та послуг та постійно її підвищувати. Наприклад спортивні бренди Puma або Adidas, якість яких пройшла перевірку часом.

Серйозність та наполегливість – є невід'ємною частиною ведення бізнесу. Часто багато початкових бізнесменів ставляться до своєї діяльності не з повною відповідальністю і тому стикаючись з першими труднощами втрачають мотивацію та в кінцевому рахунку втрачають свої позиції на ринку, іноді навіть їх не здобувши. Також слід пам'ятати, що шлях до успіху може бути тривалим та важким.

Повторні продажі – багато успішних компаній будують свою діяльність таким чином, щоб купуючи у компанії продукцію один раз споживач матиме змогу звернути до неї знову. Наприклад компанія Mercedes-Benz пропонує своїм покупцям у майбутньому отримати сервісні послуги у їх фірми для придбаних автомобілів.

Репутація – успішні компанії піклуються про свою репутацію. Негативний досвід співпраці з компанією дуже швидко пошириться в

інтернеті, і це здатне вбити бізнес [3]. Всесвітньо відомим є випадок руйнування репутації компанії Sara Lee – виробника продуктів харчування через отруєння людей хот-догами їх виробництва.

Основні висновки. Діяльність кожного підприємства повинна бути спрямована на успіх, на покращення своїх позицій та досягнення лідерства на ринку. Проте необхідно пам'ятати, що шлях до успіху може бути тривалим, складним та може мати велику кількість перешкод, які необхідно здолати аби досягти поставленої мети. На досвіді багатьох світових лідерів можна переконатися, що стати успішною компанією цілком реально, необхідно лише мати мету та робити все можливе для її досягнення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мескон М.Х. Основи менеджменту: Підручник / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі – М.: Дело, 1992. – 481 с.
2. Ключевые факторы успеха компании [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://constructor.ru/uspex/klyuchevye-factory-uspexa-kompanii.html>
3. Признаки успешных компаний [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://acherkasov.com/articles/business/1/103>
4. Coca Cola – Історія успіху легендарного бренду [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://predprinimatel.co.ua/ua/entrepreneurship/success-stories/coca-cola>

Дончева Олена

студентка 4 курсу

Гуманітарно-Економічного Факультету

Науковий керівник: **Бабіна Н. І.**

ст. викладач кафедри менеджменту БДПУ

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ON-LINE БРОНЮВАННЯ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ

Актуальність. У наш час попит на готельні послуги зростає з неймовірною швидкістю. Цей швидкий зріст дав сильний поштовх для розвитку та розповсюдження засобів бронювання готельних послуг в глобальній мережі Інтернет.

Ступінь досліджуваності проблеми. Теорією та практикою створення, запровадження та розвитку у готельному бізнесі систем on-line бронювання послуг займалися такі вчені: В. Окрепилова, Г. Антонова, І. Будищева, В. Версана, А. Гличева та ін., серед українських науковців слід відзначити вклад В. Антілогова, П. Каліту, В. Беседіна, Г. Бондаренка, І. Грес'єву, Т. Кісельову, К. Мішенкову, К. Коляду, С. Мельниченка, Г. Михайліченко, М. Новак, В. Пилу, Д. Стеценка, О. Чмир, О. Чубукову, Н. Чунініну, М. Шаповала та ін. Але вони розглядали це питання в загальному аспекті, враховуючи умови діяльності готельних підприємств, як важливу частину сфери послуг.

Мета і методи дослідження. Проаналізувати засоби бронювання готельних послуг у глобальній мережі Інтернет, як фактор підвищення ефективності діяльності підприємства готельного сервісу.

Методи: аналітичний, систематизація.

Основний матеріал. За даними, отриманим в компанії PhoCusWright, у готельному бізнесі найшвидше розвивається сектор туристської електронної комерції. У минулому році близько 11 млн. американців замовили номери в готелях саме через Інтернет, витративши при цьому \$ 2,6 млн. За попередніми підсумками цього року, на частку електронної торгівлі в США припадає близько 50% готельних продажів. Прогнозується, що через три роки цей показник досягне 100% позначки.

Для іноземців, які їдуть в Україну, існує кілька спеціалізованих порталів. Вони надають інформацію про українські готелі, переважно на англійській мові. Характерно, що вказуються тільки висококласні готелі.

Розвиток Інтернету дозволяє зробити дешевшими засоби зв'язку, отримати реальну нагоду налагодити працю учасників ринку готельних послуг як єдиної системи. Праця з глобальними системами бронювання через Інтернет дає можливість готелю надавати усім учасникам ринку оперативну, правдиву та точну інформацію про ціни і кількість вільних місць у будь-який момент часу, а також дає можливість стежити за процесом замовлення, на усіх етапах його здійснення.

Завдяки системі бронювання готельні засоби розміщення вносять свою інформацію, а тоді вона стає доступною всім туристичним агентам, що мають відношення до реалізації послуг цього готелю, а також всім потенційним споживачам. Це надає можливість уникати недостовірної інформації, а також забезпечує її швидке корегування у випадку зміни.

Працюючи із системою бронювання, готель отримує єдину довідкову систему, сформовану за єдиною схемою, що спрощує йому та його контрагентам роботу з нею. Сучасні системи бронювання мають довідкову систему з великою кількістю різноманітних, повних та точних даних.

Співпрацюючи з глобальними системами бронювання, готельні засоби розміщення мають можливість пропонувати різноманітні послуги своїм гостям. Глобальні системи бронювання надають можливість споживачам швидко знайти підходящі номери, що задовольняють їх потреби. Споживач, користуючись системою пошуку, вводить дані та обирає із запропонованих регіон, період, ціну, кількість місць, відстань до моря, наявність басейну, наявність сауни та інші показники, а система по цим даним надає варіанти. Споживачеві залишається лише вибрати варіант, який йому більше підходить. Після цього алгоритму дій, бронювання здійснюється за декілька хвилин.

Завдяки тому, що готель має свій сайт в Інтернеті, він може розмістити там свою сторінку для on-line бронювання.

На українському ринку, останнім часом, комп'ютерні технології мають все більшу значущість та охоплюють все більший об'єм туристичних підприємств. Доказом цього слугує те, що з високою швидкістю збільшується кількість підключень нових агентств до глобальних комп'ютерних систем бронювання Amadeus, Galileo, Sabre, Worldspan, Fidelio [3]. За минулі два

роки, більше ніж вдвічі виросла кількість користувачів глобальними мережами бронювання. Тому, в нинішній час для України дуже важливо мати власну систему бронювання і співпрацювати з іноземними представниками на взаємовигідних умовах.

Портал «Всі готелі України» компанії «Гратіс» (www.ukraine-hotel.com) претендує на повну інформацію по готелях і санаторіям країни. На сьогоднішній день тут представлені 517 готелів.

Служба All-hotels (www.all-hotels.com.ua) – ще один універсальний довідник по українським готелям. В її основі даних понад 600 готелів з докладним описом і фотографіями. Зручний інтерфейс, дві версії (російська та англійська), швидка навігація дозволяють з мінімальними зусиллями вибрати і замовити вподобаний номер.

Готелі теж не стоять осторонь від досягнень прогресу. Навіть при поверхневому вивченні туристського Укрнету можна помітити, що керівництво більшості українських готелів вважає Internet новим засобом створення іміджу і просування своїх послуг. Адаже в Мережі закладені потенційні можливості, яких не знайти ні в якому іншому засобі масової інформації. Це – відносна дешевизна, швидкість і інтерактивність.

Дуже часто в веб-сайтах з бронювання готелів презентовані додаткові послуги: резервування турпоїздок, авіа та залізничних квитків, оренда яхт, машин, поїздки, страховка.

На жаль, 100% довіри до бронювання номерів в готелях через інтернет немає. Найпоширеніший спосіб обману – створення сайту, який один в один схожий на офіційний сайт готелю. Навіть постійні нагадування туристичних агентств про те, що в першу чергу потрібно перевірити достовірність інформації на сайті, не допомагають. Люди спочатку переводять гроші, а тільки потім читають, що це за сайт і куди вони відправили гроші.

Тож, визначимо недоліки та переваги бронювання готельних послуг у глобальній мережі Інтернет, якщо розглядати їх з точки зору споживачів. Перевагами в цьому випадку будуть:

- споживач сам вибирає період проживання, категорію номера, набір додаткових готельних послуг;

- система працює в автономному режимі цілодобово 24 години 7 днів на тиждень;

- великий вибір, зручний інтерфейс пошуку і бронювання;

- спосіб оплати;

- миттєве підтвердження;

- особистий кабінет в системі та можливість самостійно змінити бронювання;

- системи пропонують можливість бронювання в інших готелях, при неможливості бронювання обраного готелю;

- розумні ціни.

Звичайно, в on-line бронюванні послуг засобів розміщення існують як переваги, так і недоліки. Серед них такі:

- в разі скасування бронювання, платежі повертають не відразу;

консульства просять оригінали, тож онлайн-бронювання підходить мандрівникам, у яких немає необхідності оформляти візу для поїздки в ту чи іншу країну;

бронювання в інтернеті може бути небезпечно, бо Інтернет-аферисти крадуть гроші.

Проаналізувавши on-line бронювання готельних послуг, ми можемо зробити висновок, що засоби бронювання готельних послуг різняться наступним:

об'ємом, точністю, надійністю та своєчасністю даних та інформації, що подається;

простотою та зручністю бронювання;

програмним забезпеченням, що встановлене на комп'ютері;

технічною надійністю встановлення зв'язку;

розміром сплати за використання послуг й порядок їх формування [2].

Основні висновки. В системах on-line бронювання у наші дні можна забронювати номер у готелі, а також залізничні квитки, авіаквитки, квитки у театр, замовити трансфер, та майже будь-які інші послуги, які бажає придбати споживач.

On-line бронювання відкриває широкі можливості для ефективної діяльності готелів і задоволення потреб споживачів готельних послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основи готельного менеджменту. – Режим доступу: <http://tourism-book.com/pbooks/book-62/ua/chapter-2398/>
2. On-line бронювання. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Офіційний сайт компанії «Amadeus». – Режим доступу: <https://www.amadeus.net>.

Жунусова Катерина

студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.**,
к.е.н., доцент (БДПУ)

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КАДРІВ ЯК ОСНОВНИЙ ЗАХІД АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ

Актуальність дослідження. Негативні наслідки світової економічної кризи у повній мірі відчуються на українських підприємствах. Це зумовлює актуальність постановки завдань розробки і реалізації заходів щодо ефективного менеджменту, здатного вивести організацію із кризового стану.

Ступінь дослідження проблеми. Вивченню даного питання присвячена велика кількість досліджень російських, українських та зарубіжних учених: Алексїва О., Кибанов А., Девис Ф., Макконнелл К. та інші.

Мета дослідження – розгляд основних методів антикризового менеджменту, обґрунтування необхідності підвищення рівня кваліфікації кадрів як найдієвішого заходу боротьби з кризою на підприємстві.

У дослідженні використовувались **методи** синтезу, дедукції та узагальнення.

Сутність дослідження. У зв'язку з постійними змінами факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовища, ймовірність виникнення кризи підприємства значно зростає. До основних показників кризи на підприємстві можна віднести: скорочення персоналу, зростання заборгованості по заробітній платні, плинність кадрів, поява страйкових настроїв в організації, падіння ефективності роботи менеджерів, посилення конфліктності у колективі та ін. В умовах кризи керівництву організації необхідно застосовувати так званий антикризовий менеджмент. Він являє собою комплекс методів, основними з яких є:

- формування команди менеджерів, основною метою якої буде розробка та реалізація плану «виживання» організації;
- реструктуризація кадрів та підвищення рівня кадрового потенціалу (організація навчання та підвищення кваліфікації робітників);
- зменшення соціальної та психологічної напруги у трудовому колективі;
- аутплейсмент – допомога у працевлаштуванні звільнених робітників.

У дослідженні увага сконцентрована на підвищенні професійного рівня кадрового потенціалу як найдодільнішого заходу, що сприятиме швидкому виходу підприємства із кризи. Дана діяльність веде до додаткових витрат, через це більшість керівників не вважають її необхідною та першочерговою, особливо у період дефіциту ресурсів. Однак останнім часом процес “старіння знань” суттєво прискорився, тому працівники мають постійно поповнювати та оновлювати свої знання, уміння та навички.

У роботі виділено найефективніші напрямки антикризового управління професійним розвитком персоналу:

- 1) фундаментальна фахова підготовка – підтримка професійного рівня, ознайомлення працівників із сучасними фаховими досягненнями науки та техніки;
- 2) випереджувальне навчання – забезпечення робітників новими знаннями й навичками в умовах змін на підприємстві, які передбачені антикризовою програмою;
- 3) командна підготовка – сприяння формуванню оптимального клімату у колективі, взаєморозуміння та співробітництва з урахування нових умов;
- 4) адаптаційна підготовка – професійна перепідготовка у зв'язку зі звільненням.

Основні висновки. Під час реалізації антикризової програми слід орієнтуватися не тільки на економічну доцільність певних дій, а й на соціальні аспекти. Адже саме підготовлений персонал, його висока кваліфікація сприятимуть швидкому виходу із кризи та збереженню конкурентоспроможності підприємства у довгостроковому періоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дмитренко Г.А. Економічні та адміністративно-правові аспекти ефективного управління персоналом [Електронний ресурс] / Г. А. Дмитренко, В. М. Чередник // Економіка і управління. – 2010. – № 4. – С. 250. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/econupr_2010_4_10.pdf
2. Ткачук О. В. Антикризовий кадровий менеджмент підприємства: сучасні реалії та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / О. В. Ткачук // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2009. – Вип. 15. – С. 230-234. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2009_15_38
3. Шатун В. Т. Антикризовий менеджмент як важливий чинник економічної безпеки держави [Електронний ресурс] / В. Т. Шатун // Грані. – 2013. – № 11. – С. 120-124. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2013_11_24

Ігнатенко Вікторія

студентка 3-го курсу

гуманітарно-економічний факультет

Науковий керівник: **Токаренко О.І.**,

к.е.н., доцент (БДПУ)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження. Динамічні перетворення, які відбуваються в українському та світовому суспільстві, актуалізують проблеми ефективного менеджменту підприємств. Протягом останніх 20 років під впливом міжнародного співтовариства та у контексті прагнень України до світової інтеграції зростає популярність такої форми господарювання, як акціонерне товариство. Більшість переваг такої форми реалізується через складну систему органів управління, яка потребує використання нових поглядів, ідей, методів та принципів управління.

Ступінь дослідження проблеми. Проблеми корпоративного управління в Україні досліджували Кравченко Т.О. [27], Лангова Г.М. [28], Мальська М.П. [32], Шершньова З.Є. [48] та інші вчені.

Мета дослідження – аналіз та систематизація вітчизняного досвіду вивчення проблем розвитку корпоративного управління в Україні.

У дослідженні використовувались **методи** синтезу, дедукції, узагальнення, систематизації.

Сутність дослідження. Узагальнення досвіду вивчення даної проблеми дозволяє систематизувати їх, виділивши найсуттєвіші проблеми суб'єктивного та об'єктивного характеру, що виконують роль "бар'єрів" при впровадженні корпоративного управління в Україні.

До проблем об'єктивного характеру доцільно віднести такі: складність корпоративного управління;

складність середовища, в якому функціонують організації корпоративного типу власності;

неоднозначність накопиченого досвіду корпоративного управління та неготовність організацій ефективно використовувати його переваги і пом'якшувати недоліки;

відсутність відповідального (ефективного) власника (наявність "псевдовласника");

наявність різних інтересів зацікавлених в результатах діяльності АТ осіб (груп, підсистем підприємств, держави тощо);

слабкість зовнішніх та внутрішніх контрактних систем;

складність, а також невміння та небажання розробки цілей, корпоративних стратегій розвитку АТ;

необхідність опанування нових організаційно-економічних механізмів та систем підтримки управлінських рішень у багаторівневих (вертикально інтегрованих, диверсифікованих тощо) структурах АТ;

різні механізми формування нових організаційно-правових форм у вигляді АТ різних типів на базі діючих підприємств з існуючими ОСУ, а також на базі створення нових бізнесів.

Проблеми суб'єктивного характеру наступні:

відношення суспільства до нових підприємств з "нетрадиційними" для України формами власності та системами управління (в тому числі загальний правовий механізм);

несформоване відчуття власника серед акціонерів ("зовнішніх", а також "внутрішніх" – керівників, робітників тощо);

конфлікт "хочу / можу" управляти діяльністю АТ; проблеми винагороди керівників АТ;

брак знань, умінь та навичок використання корпоративного управління на українських підприємствах (керівників АТ, "інсайдерів" та "аутсайдерів");

відсутність досліджень щодо мотивації рішень, що приймаються у конкретних АТ;

неврахування існування нефінансових цілей та стратегій АТ, відсутність їх зв'язку з корпоративними цілями та стратегіями;

несформована корпоративна культура та домінування застарілих стилів управління;

низький рівень запровадження принципів соціально відповідального менеджменту.

Основні висновки. У сфері корпоративного управління підприємствами України на сучасному етапі існують проблеми об'єктивного та суб'єктивного характеру, які стримують його розвиток. Так, однією з головних проблем у підвищенні рівня корпоративного управління є відсутність єдиної методики, яка дозволяла б оцінити ефективність корпоративного управління. Проблема корпоративного управління зумовлена також неурегульованістю корпоративних відносин. Проблеми розвитку корпоративного сектора висвітлено науковцями в різних аспектах, вирішення яких дозволило б повною мірою використовувати всі переваги акціонерної форми власності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про акціонерні товариства [Електронний ресурс] : [закон : прийнятий Верховною Радою України від 17.09.2008 № 514-VI : в редакції від 11.04.2014]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Кравченко Т.О. Проблеми корпоративного управління в Україні та можливі шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] // Т. О. Кравченко, Г. Є. Бадаранча // Экономические науки. Финансовые отношения. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/Economics/3_135593.doc.htm
3. Лангова Г.М. Проблеми корпоративного управління в Україні [Електронний ресурс] / Г. М. Лангова, К. О. Горова // Фінансово-кредитна діяльність : проблеми теорії та практики. – 2011. – № 2. – Режим доступу : http://fkd.org.ua/pdf/2011_2/28.pdf
4. Лаптев В.І. Аналіз принципів корпоративного управління як базису ефективного менеджменту акціонерних товариств / В. І. Лаптев, О. Ю. Іванова // Проблеми економіки. – 2010. – № 1. – С. 59-64

Карпачова Каріна,
студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ЕФЕКТИВНА МОТИВАЦІЯ ТА СТИМУЛЮВАННЯ РОБІТНИКІВ

Актуальність дослідження. Проблеми мотивації та стимулювання робітників на сьогодні дуже актуальні, адже від правильно розробленої системи ефективної мотивації та стимулювання залежить рівень продуктивності праці конкурентоспроможність підприємства та соціально-економічний рівень, життя населення держави в цілому.

Ступінь дослідження проблеми. Проблема мотивації трудової діяльності завжди поставала і постає у працях українських вчених: Д.Богині, А.Колота, С.Бортника, Г. Дмитренка та багатьох інших.

Мета: виявити основні положення мотивації та стимулювання та їх вплив на підвищення ефективності діяльності підприємства.

Методи дослідження. У проведеному дослідженні використовувалися такі наукові методи: порівняльного та структурного аналізу, функціонального аналізу.

Сутність дослідження. В умовах сучасної ринкової економіки мотивація та стимулювання робітників організацій – це один з найвпливовіших факторів впливу на ефективність діяльності будь-якої організації. Мотивація – це система внутрішніх та зовнішніх факторів, що спонукають людину до діяльності, позначають кордони та форми діяльності і надають цій діяльності направленість, орієнтовану на досягнення певних цілей. «Мотивація» та «стимулювання» близькі поняття, але, якщо поняття «стимул» використовується в основному як матеріальне та моральне

заохочення, то «мотив» використовується більш ширше і охоплює всі сторони поведінки робітника. Основна мета мотиваційного процесу – це створення такої системи стимулювання, яка б забезпечила підвищення продуктивності праці та в свою чергу сповна задовольнила потреби кожного працівника. Для того щоб досягти таких результатів дана система повинна включати в себе оплату праці, надання необхідних нормальних умов праці, забезпечення кожного працівника освітою, медичними послугами та страхуванням. Основною метою мотивації є отримання максимального результату від використання трудових ресурсів.

Оплата праці виступає мотивуючим фактором лише тоді, коли вона має безпосередній зв'язок з виконаною роботою. Працівники повинні відчувати зв'язок між матеріальними виплатами та продуктивністю праці. Та деякі дослідження вчених визначили, що робітників мотивує не сама заробітна плата, а сама можливість її підвищення, справедливе призначення премії та матеріальних нагород [1, С.32-36].

Система мотивації робітників містить не лише матеріальні стимули, важливе місце займають також і нематеріальні, такі як: можливість кар'єрного зростання, самовираження, підвищення кваліфікаційних навичок та вмінь [2]. Також не останню позицію займають умови роботи. Адже комфортні умови сприяють підвищенню задоволення працівників, що в свою чергу зумовлює підвищення продуктивності праці.

Зробивши аналіз системи мотивації та стимулювання на підприємствах України можна сказати, що найчастіше керівники використовують тільки окремі елементи з системи мотивації. В ході дослідження було встановлено, що ефективна мотивація та стимулювання – це така система яка враховує всі потреби працівників та використовує як матеріальні так і нематеріальні елементи. Та найголовніше ефективна мотивація та стимулювання повинні давати позитивні результати, адже без цього її використання не має сенсу.

Основні висновки. На сьогоднішній день система мотивацій та стимулювання робітників в організаціях потребує кардинальних змін. Керівникам доцільно використовувати матеріальні та нематеріальні стимули, створювати сприятливі умови для роботи, адже це допоможе розвитку організації. Якщо українські організації почнуть впроваджувати ефективну систему мотивацій та більшу увагу приділятимуть персоналу, то можливо і соціально-економічне життя українців покращиться.

ЛІТЕРАТУРА

1. Данюк В. Мотивування як чинник активізації трудової поведінки / В. Данюк // Україна: Аспекти праці. – 2008. – № 4. – С 32-36.
2. Лукашевич Ю. Стимулювання персоналу як підтримка стратегічного розвитку підприємства / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2010_14/Lukashevich%20UL.pdf. //

Анастасія Куранда,

Студентка 4 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **Т. В. Черемісіна**

к.е.н., доцент (БДПУ)

ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Актуальність. Сьогодні, в умовах формування ринкової економіки, все більшого значення набувають питання використання сучасних форм управління персоналом, які дозволяють підвищити ефективність будь-якого підприємства. Персонал розглядається як головний фактор конкурентоспроможності фірми та її довгострокового виживання. Оскільки без потрібних людей організація не зможе досягти поставлених цілей.

Ступінь досліджуваності проблеми. Важливий внесок у дослідженнях питань та проблем управління персоналу зробили такі науковці та спеціалісти, як: Є. В. Маслоу, І. Баржак [4], А. Агабеков [1], Кибанова А. Я., Малюка О, А. Малафаєв [2] та ін.

Метою статті є дослідити та обґрунтувати методи управління персоналом в сучасних умовах.

Сутність дослідження. Успіх роботи підприємства майже у всьому залежить від його робітників, їх навичок, знань та умінь, а також кваліфікації, дисципліни та мотивації. Саме тому, щоб організація функціонувала безперервно та ефективно, необхідно правильно організувати роботу працівників за допомогою сучасних методів управління персоналом, які засновуються на досвіді та наукових законах.

Увесь персонал організації відрізняється один від одного по багатьом параметрам: віком, статтю, освітою і т.п., а тому і управління ними має свій індивідуальний характер, різні точки впливу і мотивації.

Методи та принципи управління персоналом потребують від керівників підприємства комплексного підходу, та гармонійного поєднання декількох основних та додаткових методик управління, які забезпечать ефективну роботу компанії [3].

Головне створити атмосферу, у якій працівники захочуть працювати на межі своїх можливостей, не боячись викладатися, оскільки знатимуть що загальний успіх залежить і від нього. Пропагуючи у колективі думку, що зосереджуватися треба на якості продукту та рівні обслуговування, аби компанія досягла цілей, а самі працівники заслужену винагороду.

Робітників краще стимулювати за проміжні досягнення, не чекаючи завершення всієї роботи, оскільки масштабна робота – важко досяжна. Важливо аби завдання було розділене та сплановане, щоб кожен мав змогу отримати об'єктивну оцінку та відповідну винагороду за виконаний об'єм роботи. Робітник повинен відчувати себе впевнено, оскільки цього потребує його самоутвердження. Частіше за все, великі нагороди, рідко кому дістаються, та викликають заздрість, а невеликі і часті – задоволення.

Саме за таким принципом компанія «Еристо», та її генеральний директор Ірина Баржак впровадили нову систему мотивації, вводючи «бонус, що не згорає». Ця система заснована на виконанні плану продаж, та має певні хитрощі, такі як щоденне та щотижнєве перевиконання. Тому навіть якщо у кінці місяця працівник не виконує план, він має змогу заробити премію за один день, після чого вона має статус, тої, що не згорає, тобто робітники отримують її у будь-якому випадку, тому не кидають роботу розуміючи, що план не буде виконано.

Ще одною ефективною системою преміювання стала винагорода «лідер продаж», за найбільш дорогий продаж місяця, яка видавалася у присутності всього колективу у вигляді сертифікату або VIP-карти на визначену суму. Борючись за цю премію співробітники непомітно для самих себе збільшували середній чек покупки, а разом з цим і обсяг виручки компанії [4].

Мотивувати персонал можна навіть любов'ю, вважає Артем Агабеков, засновник компанії «Фабрика вікон» та дотримуючись певних правил досягати великих висот:

- бути щирим;
- навчитися розуміти людей. Якщо це не зовсім вдається – запропонувати кандидату пройти тест- драйв, аби подивитися один на одного із середини;
- створити сприятливе середовище. Запропонувати такі правила спілкування, аби робітник міг розкриватися та розвиватися. Це запорука довгострокової співпраці;
- хвалити людей з якими працюєте, адже «на сім похвал, запам'ятають одну критику» [1].

Правильна мотивація працівників є запорукою гарної роботи. Та винятком з цього правила, є робітники, які ставлять опір, тому не менш важливою, є своєчасна реакція на це протистояння, як кажуть, «не лише пряником, а й кнутом». Аби не стикатися з цією проблемою, або позбавитися її максимально швидко, треба слідувати таким рекомендаціям:

- працюйте з незадоволеними співробітниками індивідуально. Так розмова не перетвориться на балаган та легше буде виявити причину опіру аби переконати робітника;
- не дозволяйте себе обманювати. Якщо співробітники будуть відчувати що вас можна провести, то завжди будуть цим користатися, а вам буде важко проводити організаційні зміни, не маючи авторитета;
- не вступайте з робітниками у відкриту конфронтацію. Якщо підлеглі не хочуть працювати в нових умовах, запропонуйте їм очолити проект по поверненню в колишніх умовах та не втручайтесь. Робітникам не вистачить компетенції та вони здадуться.
- якщо ситуація потребує, йдіть на крайні заходи. Штучно ускладнюйте умови роботи. Даючи зрозуміти, що муки скінчаться, як тільки робітники приймуть вашу позицію, або хоча б стануть більш говіркими.
- оголосіть прилюдно, що звільните змовника. Наприклад зберіть всіх керівників та оголосіть: «Поки не знайдемо винуватих, з кімнати не вийдемо» [2].

Такої ж думки дотримується Александр Малафеев, директор з персоналу компанії «Терміново гроші».

На такі бесіди потрібен час, та детальна інформація про самого співробітника, його місце навчання, сім'я та хобі. Ця інформація допоможе знайти больову точку робітника на яку можна впливати. Ви ніколи заздалегідь не передбачите, який саме аргумент «вистрелить».

Основні висновки. Як висновок можна додати, що усі методи управління ефективні, і пристосовуються для кожного робітника індивідуально. Та лише їх комплексне використання та осмислення може дати результат дійсно ефективного управління персоналом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агабеков А. Как создать атмосферу в которой люди захотят работать на пределе возможностей / А. Агабеков. – Режим доступу: <http://e.gd.ru/article.aspx?aid=521019>

2. Борисенко А. 8 жестких, но эффективных методов против сопротивления персонала. / А. Борисенко, С. Колесников, И. Логунова, А. Малафеев, О. Яцкевич. – Режим доступу: <http://www.gd.ru/articles>

3. Мазурик Л. Методы и принципы управления персоналом. / Л. Мазурик. – Режим доступу: <http://www.hr-director.ru>

4. Баржак И. Система мотивации менеджеров по продажам. / И. Баржак. – Режим доступу: http://gd.ru/subscribe/motivation_system

Кісса Юлія,
студентка 4 курсу,
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Г.В. Казачковська,**
к.е.н., доцент кафедри менеджменту БДПУ

ВПЛИВ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА АДАПТАЦІЮ ПЕРСОНАЛУ

Актуальність теми. В сучасних умовах, коли інновації набувають статусу основного показника життєздатності будь-якої соціально-економічної системи, підприємствам необхідно шукати внутрішні умови підтримки високого статусу інноваційної активності. Такою умовою стає корпоративна культура компанії, в рамках якої складається система адаптації персоналу. Однією з проблем роботи з персоналом в організації є управління адаптацією.

Корпоративна культура – це, перш за все, людські ресурси, що працюють на підприємстві. Професійна адаптація виступає важливим складовим елементом системи підготовки кадрів, так як атмосфера в колективі, зацікавленість працівників у результатах діяльності організації зумовлюють підвищення ефективності її функціонування. Саме тому вплив корпоративної культури на адаптацію персоналу набуває сьогодні значної актуальності.

Мета дослідження: визначення ролі корпоративної культури в процесі проведення адаптації персоналу.

Об'єкт дослідження – процес управління адаптацією персоналу на туристичному підприємстві.

Предмет дослідження – методи адаптації персоналу на туристичному підприємстві.

Ступінь досліджуваності проблеми. Впливом корпоративної культури на адаптацію персоналу займалися такі вітчизняні та

закордонні вчені, як: І. Ансофф, М. Армстронг, М. Грачов, Г. Даулінг, Є. Капітонов, Ф. Котлер, А. Маслоу, Г. Саймон, О. Грішнова, В. Євтушевський, А. Колот, Г. Назарова, О. Новікова, М. Семикіна, В. Скуратівський, А. Шегда та ін.

Виклад основного матеріалу. Адаптація – процес зміни знайомства співробітника з діяльністю та організацією і зміна власної поведінки відповідно до вимог середовища. Адаптація персоналу на робочому місці – це ознайомлення людини з новою компанією і зміна його поведінки у відповідності з вимогами і правилами корпоративної культури.

У наш час персонал є важливим ресурсом для будь-якого підприємства. У ході входження в організацію робітник перш за все знайомиться з її корпоративною культурою на всіх її рівнях. Робітник пристосовується до нового середовища та змінює свою поведінку, щоб бути "членом однієї родини". Це допомагає швидше адаптуватися новачку в колективі та на робочому місці. Якщо даний процес проходить швидко, то новачок стає повноправним членом колективу.

Корпоративна культура має дуже великий вплив на світогляд людини, найчастіше корпоративні цінності перетворюються в цінності всього колективу.

Адаптація персоналу як складова частина корпоративної культури логічно виводиться з розуміння процесу адаптації. Адаптація відбувається при взаємодії особистості, соціальної групи і соціального середовища. Соціальним середовищем для нового працівника є підприємство та його корпоративна культура. Адаптивна функція корпоративної культури конкретизується через цінності, норми, правила тощо. і найбільш значуща серед інших її функцій тому, що саме її реалізація, в першу чергу, сприяє адаптації співробітників. При цьому процес адаптації здійснюється за допомогою адаптаційних механізмів корпоративної культури.

На нашу думку, для робітників, у тому числі нових, корпоративна культура задає спрямованість діяльності – орієнтир (цінності, які вже прийняті в організації, часто пов'язані з її метою), а також допустимі способи досягнення різних цілей (як особистих, так і організаційних). Відносна стійкість характеристик культури до змін підтримує у робітників почуття стабільності, що відповідає потребі в безпеці, однією з найголовніших природних потреб людини. Занадто швидкі зміни елементів культури, особливо глибокі, що стосуються структури підприємства, порушують відчуття стабільності і викликають почуття тривоги за майбутнє, гальмують адаптацію співробітника, і, в очах людини, яка тільки прийшла в нову організацію, не дозволяють створити цілісну картину. Якщо великі зміни

відбуваються у зовнішньому середовищі, корпоративна культура, орієнтуючи працівників в головному, служить своєрідною технологією виживання, сприяє збереженню положення організації на ринку.

Можна сказати, що це своєрідний ритуал, закріплений в певних характерних формах поведінки, звичаях, правилах моралі, що представляє собою форму соціального та психологічного захисту, який дається новому працівникові також, щоб він відчував себе більш комфортно в колективі.

Але, нажаль, у сучасних умовах корпоративна культура чинить недостатній вплив на персонал, адже сприймає і розділяє її незначна кількість співробітників. Це свідчить про те, що роботодавці уділяють незначну увагу даному питанню. Важливість заходів з адаптації працівників поки що не досить серйозно сприймається кадровими службами. Багато туристичних підприємств не мають навіть базових програм адаптації, а це, як ми визначили, дуже важливо для ефективності підприємства. Організації саме туристичної сфери діяльності завжди потребують велику кількість молодих працівників, для яких, в першу чергу, від адаптації буде залежати продуктивність виконання своїх обов'язків. Ми можемо запропонувати приділяти більшу увагу щодо адаптації новачків. Наприклад: перш за все, організаціям потрібно ознайомити нових співробітників з корпоративною культурою організації, службовими відносинами, системою документації організації; приділяти більшу увагу інструктажу, наставництву, ротациям; також новачкові можна дозволити облаштувати своє робоче місце відповідно до власних вподобань; для подолання соціально-психічного бар'єру на новому робочому місці йому повинна бути надана допомога з боку представника служби персоналу, який зобов'язаний ознайомити його з колективом, розповісти про норми і традиції, які існують в організації, визначити цілі кампанії.

Елементи корпоративної культури, засвоєні працівником цінності і норми, є внутрішніми спонукальними силами, які мотивують працівника до ефективної діяльності, до більш якісної і продуктивнішої праці, також сприяє швидкій адаптації нових працівників до нового середовища.

Висновки. В рамках дослідження ми встановили, що корпоративна культура має колосальний вплив на процес проведення адаптації персоналу. Його ефективність значно залежить від правильно побудованої корпоративної культури. Соціально-психологічна атмосфера в колективі, ступінь зацікавленості працівників у результатах сукупної діяльності підприємства зумовлюють підвищення його функціонування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фоміченко І. П. Стратегічне управління кадровим потенціалом підприємства / І. П. Фоміченко, С. О. Баркова // Науковий Вісник ДДМА. – 2011. – № 2 (8Е).
2. Турчина С.Г. Кадрове забезпечення та якісний склад персоналу в с/г підприємствах / С.Г. Турчина Збірник наукових праць Луганського НАУ. Серія екон. наука №14/26, II III- Луганск.-2002, -С.311-314.
3. Авраменко М.С. Управління кадровим потенціалом організації / М.С. Авраменко Вісник «Полтавського університету економіки і торгівлі» 2010р.

Мілка Влада,
студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

РЕГІОНАЛЬНЕ ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ: СУТНІСТЬ ТА МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день досить актуальною є проблема побудови ефективної моделі державного управління на регіональному рівні. Це пов'язано з тим, що вона є головною ланкою реалізації внутрішньої політики держави. Саме регіональне управління повинно сприяти здійсненню суспільних реформ на територіях, щоб забезпечити населення в наданні якісних послуг, а разом з тим і розвитку країни в цілому.

Ступінь дослідження проблеми. На вивченні змісту регіонального державного управління зосередилися як вітчизняні так і зарубіжні науковці: О.В.Батанова, В.Воротіна, В.А.Загорій, А.Сміт, І.Фішер, П.Самуельсон та інші.

Мета та методи дослідження: розкрити сутність та механізми реалізації системи державного управління на регіональному рівні.

Методи: аналіз, синтез, індукція, узагальнення.

Сутність дослідження. На регіональному рівні для вдалого розвитку країни в наш час необхідно забезпечувати ефективне управління. Регіональне управління – це сукупність принципів, методів, форм і засобів впливу на господарську діяльність регіону. Воно має здійснювати цілісність соціально-економічного розвитку, досягнення комплексного розвитку регіону, його природно-господарську стабільність.

Здійснення основних принципів є сутність регіонального державного управління. До них відносяться: історичний принцип; взаємодія діяльності регіональної та загальної державної регіональної політики; принцип природно-господарської збалансованості; пріоритетності; принцип погодження територіальної громади з інтересами влади та принцип фінансово-бюджетної забезпеченості регіонального розвитку [1].

Доцільне застосування цих принципів дає можливість в процесі регіонального управління визначити пріоритети, сукупність економічних, соціальних, екологічних, суспільно-політичних орієнтирів та інтересів розвитку регіону.

За допомогою дії органів управління, цільових установок, принципів, функцій, структур, ресурсів, методів та технологій – система державного регіонального управління створює свій своєрідний механізм.

За допомогою правових, організаційних та економічних засобів державних механізмів здійснюється вплив на соціально-економічний розвиток регіонів. [2].

Механізм реалізації регіональної економічної політики — це система засобів організаційно-економічних характеру та економічних важелів, за допомогою яких здійснюється розвиток держави.

Держава розвивається під впливом адміністративних та економічних важелів. Залежно від соціально-економічної ситуації в регіонах та в державі в цілому реалізується вибір системи важелів – фінансово-економічних, організаційних або соціальних. Існують наступні методи впливу на соціально-економічні процеси: методи прямого впливу та метод опосередкованого впливу. За своїм характером ці методи можуть бути заохочувальними та обмежувальними, активними та пасивними, їх комплексне поєднання дає змогу забезпечити високу результативність державного впливу на процеси, що протікають на регіональному рівні.

Законодавчо-нормативна база, бюджетно-фінансове регулювання, державна фінансова політика, прогнози та плани, державні регіональні програми, економічні зони – їх створення та розвиток, розвиток міжрегіонального та прикордонного співробітництва – все це є основними складовими механізму здійснення державної регіональної політики України.

Законодавча база є найголовнішим механізмом регіональної політики. Саме вона визначає права та обов'язки регіонів у фінансово-бюджетній сфері. Законодавча база також визначає повноваження в управлінні майном, реалізовує загальнодержавні та регіональні соціально-економічні програми, упорядковує створення та використання регіональних фондів та формує соціальну підтримку населення. [3]

Основні висновки. Для регіонального державного управління найголовнішим завданням є ефективне управління розвитком регіонів. Регіональне управління – це комплекс заходів, які спрямовані на пошук, розроблення та здійснення ефективних механізмів управління економічним, соціальним, культурним, екологічним розвитком регіонів на основі узгодження державних і регіональних інтересів та раціонального використання потенціалу притаманному певним регіонам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Новікова М.М. Регіональний менеджмент: Конспект лекцій/ М.М. Новікова. – Харків: ХНАМГ, 2011. – 94 с.
2. Мельник А. Ф. Державне управління: підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський. -К. : Знання, 2009. – 582 с.
3. Механізм реалізації регіональної економічної політики [Електронний ресурс]:/ Навчальні матеріали онлайн – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1898102438571/rps/mehanizm_realizatsiyi_regionalnoyi_e_konomichnoyi_politiki

СПЕЦИФІКА ПЕРЕДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ І ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

Актуальність. У сучасному світі неможливо переоцінити важливість мережі Інтернет. Саме він наразі є одним із найефективніших засобів комунікації та реклами в туризмі. Мережа має величезне значення в розвитку міжнародного туризму, як для розвитку кожного туроператора окремо, так і для всього туризму в цілому. Так як Інтернет надає змогу проінформувати багатомільйонну цільову аудиторію про надання своїх послуг з мінімальними затратами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання щодо використання Інтернет-технологій в туризмі висвітлені в роботах вчених: Мальської М.П., Алієвої-Барановської В.М., Дуровича А.П., Чудновського А.Д. та ін. [1]

Мета дослідити специфіку використання мережі Інтернет і її значення на розвиток міжнародного туризму, а також можливості, які пропонує мережа в туризмі.

Результат дослідження. На сьогоднішній день Інтернет пропонує безліч можливостей для розвитку міжнародного туризму. Завдяки мережі Ви маєте можливість переглянути сайт того чи іншого туроператора, почитати відгуки, порівняти ціни, купити готовий тур чи створити власний, забронювати квитки на літак чи потяг, дізнатися будь-яку інформацію про країну світу, яка Вас цікавить, не виходячи з дому [2]. Якщо ж говорити про комунікативну функцію, то не треба забувати, що Ви маєте змогу зв'язатися з представником туристичної фірми не тільки за електронною поштою, а наприклад у соціальній мережі. І більше не треба стояти в черзі у тісному офісі фірми, можна дізнатися всю інформацію просто відправивши повідомлення.

Якщо ж говорити про специфіку передачі інформації та можливо деякі мінуси, то слід згадати те, що доволі часто можна помітити, що сайти туристичних фірм занадто перенасичені і це може гальмувати процес дослідження інформації туристом. Також, нажаль багато хто з власників таких сайтів, забувають оновлювати інформацію на своїх сайтах, через це вона не співпадає з дійсністю.

Але все ж таки позитивних якостей набагато більше. Однією з таких є новий сучасний напрямок – «віртуальний туризм». Завдяки розвитку цього напрямку Ви маєте змогу віртуально побувати в музеях чи в інших визначних куточках нашої планети. На «віртуальних туристів» це впливає не тільки як один із засобів саморозвитку, а ще й заохочує побувати в тих місцях, які вони побачили в Інтернеті [3]. Ось декілька посилань на українські та закордонні музеї:

- Києво-Печерська Лавра: www.lavra.kiev.ua
- Лувр у Парижі: www.mistral.culture.fr/louvre/louvre.htm
- Метрополітен Музей у Нью-Йорку: www.metmuseum.org

Висновок. Отже, глобальна мережа Інтернет має неабиякий вплив на розвиток міжнародного туризму, передусім на відділ маркетингу. Мережа задіяна майже у всіх процесах туристичних компаній, починаючи з пошуку клієнтів закінчуючи реалізацією туристичного продукту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. – К. : Знання, 2008. – 661 с.
2. Алієва-Барановська В. М. Міжнародний туризм [Текст] : навч. посіб.-довідник / В. М. Алієва-Барановська, І. І. Дахно. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 344 с.
3. Чудновский А.Д. Информационные технологии управления в туризм [Текст] : учебное пособие / А.Д. Чудновский, М.А. Жукова. – М.: КНОРУС, 2006. – 104 с.

Патяка Анастасія,

студентка 2 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **Токаренко О.І.,**

к. екон. наук, доцент (БДПУ)

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОЕКТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ УПРАВЛІННЯ

Актуальність. В умовах зовнішнього нестабільного середовища, посилення непередбачуваності ринкових змін, загострення конкуренції, сучасні організації працюють над постійним пошуком шляхів сталого існування. Умови підприємницьких відносин вимагають від організації гнучкості, рухливості, здатності розвиватися з метою побудови раціональної форми управління. Перехід до новітніх, перевірених часом організаційних форм дадуть компаніям змогу швидко розвиватися. Одночасно зі зміною організаційних форм управління відбувається і зміна переходів до їх проектування.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема митехнологій проектування організаційних форм управління займалися такі науковці: Л. Дідковська[1], О. Кузьмін [3], Л. Скібіцька [5], Б. Мільнер[4], М. Альберт [6] та ін. У роботах цих вчених розглянуто багато питань, пов'язаних з технологіями управління.

Метою дослідження основних підходів до проектування організаційних форм управління.

Виклад основного матеріалу. Одним з важливих завдань менеджменту і теорії організації є вдосконалення методології проектування організаційних форм управління, відповідно до мінливого середовища. Організаційне проектування – це процес знаходження відповідності між

ключовими елементами організації (структура, люди, завдання, система рішень і заохочень) та її стратегією, яка приводить до успіху [2]. У зв'язку з цим були виділені наступні цілі організаційного проектування:

- створення нової системи;
- часткове удосконалення наявної організаційної системи;
- радикальне перетворення наявної організаційної системи.

Одним з основних засобів підвищення ефективності господарювання є вдосконалення організаційних форм і структур управління підприємством. Організаційна структура являє собою симбіоз структури управління підприємством і виробничої структури, які забезпечують досягнення стратегічних цілей підприємства. В залежності від характеру зв'язків між підрозділами організації розрізняють наступні форми організаційних структур: лінійну, функціональну, лінійно-функціональну, дивізійну, проектну, матричну та ін.

В рамках нашого дослідження проаналізуємо основні форми організаційних структур управління.

Перша форма – лінійна структура, яка широко використовується в сучасних умовах. Вона базується на чіткій системі взаємозв'язків, функцій та підрозділів, зладжені підпорядкованості та відповідальності, простоті організаційних форм. Але ця структура потребує використання сучасних методів організації роботи підприємства в цілому (відсутній розділ стратегічного планування та мала гнучкість організації).

Наступною формою є функціональна структура – ґрунтується на принципі спеціалізації професійної діяльності, високої компетентності спеціалістів, можливості зростання та розвитку. Проте дана структура слабо враховує взаємозв'язки між різними службами, наявна суперечність цілей організації вирішенню окремих завдань.

На практиці лінійні та функціональні організаційні структури зустрічаються рідко, частіше всього організаційна структура підприємства є лінійно-функціональною. В ній раціонально поєднуються лінійні та функціональні взаємозв'язки. Заходами щодо підвищення ефективності лінійно-функціональної структури підприємства є: поділ функцій, повноважень та відповідальності керівників, застосування процесного підходу, впровадження системи мотивації, чітка регламентація.

Розглянемо наступну організаційну форму з метою порівняння характеристик попередніх систем – дивізійна структура. В ній управління побудоване на принципах виділення в окремі підрозділи функцій (продуктів, процесів). В цій структурі забезпечується правління багатопрофільними підприємствами з кількістю працюючих до ста тисяч, самостійні віддалені відділення працюють над підвищенням ефективності й якості виробництва. Але в цій структурі складно контролювати з центру за порушеннями на місцях, може бути присутня розбіжність інтересів центру дивізіонів. Недоліки цієї структури виправляються за рахунок впровадження міжнародних і національних стандартів систем управління якістю, застосування автоматизованих систем управління.

Виокремлюють ще таку організаційну форму, як проектна організаційна структура. Це тимчасова структура, яка створюється для вирішення конкретного завдання. Під час її організації формується команда спеціалістів для реалізації конкретного проекту. Однак після завершення проекту команда виконавців розпускається.

Розглянемо наступну організаційну форму, яка завершує шестірку основних структур управління. Для реалізації великих проектів створюється організаційна структура під назвою – матрична. У матричній організації члени проектної групи підпорядковуються керівнику проекту і безпосереднім керівникам своїх відділів. Основною перевагою матричної організації є високий потенціал та адаптація до змін навколишнього середовища. Але в матричній структурі є можливість порушення правил та стандартів, може виникати боротьба за владу між керівниками підрозділів.

Аналіз організаційних структур, їх переваг та недоліків, а також умов і факторів їх утворення дають можливість обирати ту чи іншу форму управління. Відповідно до типу підприємства обирають більш раціональну форму організаційної структури.

Як приклад:

- малим, середнім, великим типам підприємств – підходить лінійно-функціональна структура управління;
- великим, багатопродуктивним типам підприємств можлива дивізійна організаційна структура;
- тимчасовим типам підприємств – в нагоді буде проектна організаційна структура;
- інноваційним типам підприємств – знадобиться матрична організаційна структура.

Висновки. Порівнявши шестірку організаційних форм управління дійшли висновки, що специфіка формування організаційної структури підприємства складна і неоднозначна справа. Це кількісно-якісна проблема. Для її розв'язання необхідні зусилля наукових методів аналізу, оцінки проектування організаційних структур, діяльність керівників, спеціалістів, експертів для прийняття організаційних рішень. Весь процес проектування організаційних форм управління направлений на виконання двох важливих цілей: підвищення якості продукції (послуг) та зменшення витрат виробництва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дідковська Л. Г. Історія менеджменту: навч. посіб. / Л. Г. Дідковська, П. Л. Гордієнко. – К. : Алерта, 2008. – 476 с. – Бібліогр.: с. 474-476. – укр.
2. Ігнат'єва І.А. Інноваційні підходи адаптації організаційних структур управління підприємств до принципів корпоративного управління / І.А. Ігнат'єва, В.С. Кудлай, О.Ю. Євлах // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2008. – Т. 3, № 3. – С. 108–111.
3. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підручник. – 2-ге вид. випр. і доп. / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – К. : «Академвидав», 2007. – 464 с. – Бібліогр.: с. 451-462.
4. Мильнер Б. З. Теория организации : учебник / Б. З. Мильнер. – 7-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2010. – 864 с.
5. Скібіцька Л.І. Менеджмент : навч. посіб. / Л.І. Скібіцька, О.М. Скібіцький. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 416 с.
6. Альберт М. Основы менеджмента [Електронний ресурс] / М. Альберт, М. Мескон, Ф. Хедоури // Вильямс. – 2006. – Режим доступу до ресурсу: http://mirknig.com/2006/02/19/meskon_malbert_m_k_hedouri_f_o_snovy_menedzhmenta.html.

Патяка Анастасія
студентка 2 курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.**,
к.е.н., доцент (БДПУ)

СТАН ТА СТРАТЕГІЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження зумовлена ініціативами органів державної влади щодо здійснення децентралізації системи управління державою. Одним з головних елементів розвитку демократичного конституційного ладу є місцеве самоврядування. Воно виступає як специфічна форма реалізації публічної влади, у принциповому плані відмінної від державної. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні визначає децентралізацію публічної влади основним напрямом політичних реформ. У зв'язку з цим постає питання в якому напрямку буде розвиватися місцеве самоврядування в нашій державі та перспективи впровадження його на місцях.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема ефективної, якісної територіальної реформи та місцевого самоврядування є предметом дослідження таких відомих науковців та практиків: П. Ворони [1], Т. Іванової [2], Т. Кравченко [3], К. Линьова [3], Ю. Ковбасюка [5] та ін.

Мета дослідження стану та подальшої стратегії розвитку системи місцевого самоврядування в Україні для забезпечення сталого розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу. Місцеве самоврядування є порівняно новим соціальним інститутом для України. Місцеве самоврядування – це законодавчо забезпечене право територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення. Основне завдання місцевого самоврядування – створення та підтримка сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних публічних послуг на основі сталого розвитку громади [5].

Розвиток держави неможливий без розвитку регіонів. Розуміючи важливість цієї проблеми, постає питання необхідності вдосконалення адміністративно-територіальних регіональних реформ, впровадження соціального партнерства між центром та територіями. На сьогодні одним з невідкладних завдань є кардинальна зміна функцій органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій [3].

На наш погляд, пошук оптимальної моделі самоврядування та місцевої виконавчої влади відбувається надто повільно. У сучасних умовах не можна говорити про здатність органів виконавчої влади, а саме місцевих державних адміністрацій виконувати у повній мірі покладені на них функції держави. Перехідний етап українського суспільства вимагає вибору такої моделі, яка була б наближена до європейської та прискорила реформи місцевого самоврядування. В Україні, спираючись на прийняті законодавчі

документи, йде процес сприяння поступовому, поетапному становленню та розвитку місцевого самоврядування.

Таким чином, для підвищення рівня активності громадськості щодо участі у прийнятті рішень на місцевому рівні запроваджено та реалізовано низку заходів:

- часткове забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні деякими повноваженнями та матеріально-фінансовими ресурсами для вирішення питань місцевого значення;

- узгодження деяких питань законодавчого регулювання та нормативно-правової бази;

- намагання враховувати потреби населення;

- окреслюються й узаконюються межі адміністративно-територіальних одиниць;

- відбувається підготовка фахівці, які розуміються в даному питанні;

- намічені заходи з дієвого реформування інституту місцевого самоврядування;

- активніше залучається громадськість до процесу прийняття рішень.

Але поряд з цим, очевидно, що в державі існує суттєва невідповідність між вимогами чинного законодавства й реальної політичної ситуації. Щоб визначитися, які першочергові кроки необхідно зробити для вирішення нерегульованих питань, держава повинна чітко визначити мету та завдання для кожного з напрямів регіонального розвитку. Головною метою України на цьому шляху є пошук таких рішень, які б сприяли становленню та розвитку місцевого самоврядування. Намітилась тенденція, яка дозволяє подолати розбіжності між державою та владою. Відбувається переоцінка традиційних цінностей у бік раціональності, ефективності, економії.

Стратегія підтримки розвитку місцевого самоврядування направлена не тільки на схвалення та розповсюдження вдалого вітчизняного та європейського досвіду, але й на подолання складних, суперечливих, невирішених питань, таких як:

- закритість у діяльності органів публічної влади;

- корупція у владних структурах;

- гальмування власної фінансової бази місцевого самоврядування;

- порушення законів при прийнятті рішень;

- неврахування сучасних власних національних принципів місцевого самоврядування;

- недостатня запозиченість досвіду у європейських країнах;

- невідповідність національних правових норм і стандартів до зразків Європейського співтовариства.

Враховуючи те, що система місцевого самоврядування в Україні вже набула певних сталих форм, вищезазначені питання потребують подальшого прийняття рішень, щоб самоврядування стало реальністю.

Висновки. Таким чином, впровадження ефективної системи державного управління та місцевого самоврядування потребує чіткого визначення бажаної моделі, виділення пріоритетів і конкретних проектів, спрямованих на її втілення. Адже розвиток місцевого самоврядування є

одним із значних кроків на тернистому шляху до суспільної та економіко-політичної стабілізації й досягнення злагоди в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ворона П. В. Теоретико-методологічні засади організації місцевого самоврядування в Україні : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра наук з держ. упр. : спец. 25.00.04 «Міське самоврядування» / Петро Васильович Ворона ; Національна академія держ. управління при Президентіві України. – К., 2013. – 36 с.

2. Іванова Т. М. Міське самоврядування в сучасних умовах функціонування української держави / Т. М. Іванова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право, 2013. – Вип. 21 ч.2. – С. 42–45. – Бібліогр. 9 назв.

3. Кравченко Т. А. Реформування системи місцевого самоврядування в контексті адміністративно-територіальної реформи: теоретичні та прагматичні питання / Т. А. Кравченко // Держава та регіони. Серія: Державне управління, 2012. – Вип. 1. – С. 94–98. – Бібліогр. наприкінці ст.

4. Линьов К.О. Централізація, децентралізація та нелінійність у державному управлінні : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / Костянтин Олександрович Линьов; Національна академія держ. управління при Президентіві України. – К., 2014. – 20 с.

5. Міське самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрямимодернізації: наук. доп. / [редкол. : Ю.В.Ковбасюк, К.О.Вашченко, В.В.Толкованов та ін.]; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю.В.Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2014. – 128 с.

6. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. №333-р.// Правительственный портал: единыйвеб-порталоргановисполнит. властиУкраины. – Текст. дані. – Київ, 2014.– Режим доступу :www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd(дата звернення:27.02.2017). – Назва з екрана.

Пятяка Анастасія,

Студентка 2-го курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **Бабіна Н.І.**

старший викладач кафедри менеджменту БДПУ

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ГОТЕЛЬНИХ МЕРЕЖ В УКРАЇНІ

Актуальність. Характерними рисами розвитку сучасного туризму у світі є інтеграція міжнародних суб'єктів готельного бізнесу, диференціація готельного продукту, поява нових технологій та їхнє залучення у туристичний простір, глобалізаційні процеси, що спричиняють злиття

туристичних підприємств. Вищезазначені тенденції прискорили темпи та змінили динаміку розвитку міжнародної готельної індустрії. Країнам Європейського Союзу притаманний процес швидкої інтеграції національного готельного бізнесу до системи міжнародної готельної індустрії, що пов'язана з інтенсивним розвитком міжнародних готельних мереж. У зв'язку з прагненням України стати частиною європейського простору особливу увагу варто приділяти аналізу особливостей функціонування міжнародних готельних мереж в Україні.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вивченню особливостей функціонування міжнародних готельних мереж в Україні були присвячені наукові роботи багатьох зарубіжних та українських авторів: Г.О. Горіної, Л.О. Іванової, В.С. Катькало, І.І. Олексина, О.Л. Ремеслової, С.С. Скобкіна, В.Н. Шемракової.

Мета і методи дослідження. Метою даного дослідження є аналіз теоретичних та практичних засад і особливостей функціонування міжнародних готельних мереж в Україні. Методи: аналітичний, узагальнення.

Сутність дослідження. Міжнародним готельним мережам властивий стадійний характер розвитку. Так, у процесі свого становлення вони поступово проходять 4 стадії: національні готельні мережі на етапі їх утворення та початку свого функціонування та розвитку; національні готельні мережі зі значною часткою ринку; вихід на міжнародний рівень; міжнародні готельні мережі зі значною часткою ринку та тенденцією до її збільшення.

Формування мережі готелів – це складний багаторівневий механізм, який потребує наукового багатобічного професійного підходу. При розробці та формуванні готельної мережі, необхідно дослідити основні особливості, які безпосередньо впливають на розташування готелів і структуру мережі, а саме: потреба в номерному фонді кожного населеного пункту – потенційного члена мережі залежно від кількості населення, міграційних потоків, розвитку промисловості, ділової активності тощо;

наявність транспортних комунікацій;

вплив великих урбанізованих агломерацій та промислово розвинених міст на територію, яка досліджується;

наявність культурних та історичних пам'яток, театрів, музеїв, спортивних споруд;

перспективні зміни, такі як динаміка збільшення туристів, будівництво нових підприємств, розгалуження індустрії розваг тощо.

У зв'язку з політичними та економічними перетвореннями, що відбуваються в Україні, значно розширилися ділові й культурні зв'язки України із світом. Готельний ринок країни ще до недавнього був привабливим для міжнародних готельних компаній, але, в останні роки бізнес розвивається в негативних умовах: нестабільна економічна та політична ситуації країни, що призводить до зниження туристичної та бізнес-активності; дефіцит фінансування; відсутність привабливих для будівництва готельних мереж земельних ділянок; довгої окупності готельних проєктів тощо.

В ході дослідження встановлено наступне: в Україні нині функціонують такі міжнародні готельні мережі, як InterContinental Hotels Group (Holiday Inn) (Великобританія, 2009 рік), Wyndham Hotel (Ramada), Luxury hotels (Fairmont), Carlson Rezidor Hotel Group (Radisson), Accor (Ibis), Ambassador Plaza, Intercontinental Hotel Group Best Western, Heliopark (2010 рік); Accor, Rezidor (2011 рік), Feirmont, Rezidor (2012 рік), Rixos (Туреччина), Hyatt, Radisson Blu, Hilton Hotels & Resorts (Hilton Kyiv) [2].

При цьому, слід відмітити, що починаючи з 2015 року нових готелів відкрито не було.

Вважаємо, що подальший розвиток готельного бізнесу в Україні потребує:

- стабілізації політичної та економічної ситуації;
- розробки державної та регіональних програм розвитку готельного та туристичного бізнесу;
- пошук фінансових джерел;
- створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення національних та міжнародних інвесторів;
- зниження податкового *навантаження*;
- впровадження інноваційних технологій.

Міжнародна практика свідчить, що об'єднане ведення господарської діяльності у готельному бізнесі більш економічне, ніж управління незалежними готелями. Об'єднання готелів під одним управлінням у результаті дає значний ефект як власникам об'єктів так і операторам. Головною перевагою, яку отримує готель, що входить до ланцюга є зниження загальних витрат, а це дозволяє готельним ланцюгам підвищувати свою конкурентоспроможність та активно проникати на готельний ринок.

Основні висновки. Варто зазначити, що формування міжнародних готельних мереж і подальший успіх їх функціонування залежить від багатьох особливостей, що безпосередньо впливають на діяльність мережі. Важливим етапом формування міжнародної готельної мережі є вибір стратегії розвитку, від яких залежить подальший напрям розвитку готельних мереж.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мальська М.П. Готельний бізнес: теорія та практика [Текст]: підручник / Марта Мальська, Ігор Пандяк; М-во освіти і науки України, Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 470 с.
2. Остапенко Я.О. Статистичний аналіз підприємств готельного господарства та прогнозування його розвитку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/256.p>

Сіра Наталія,
студентка 6 курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.**,
к.е.н., доцент (БДПУ)

МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНИХ ТУРИСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Актуальність дослідження. Сьогодні питання мотивації персоналу стають актуальними для будь-якої організації. Керівники не завжди чітко уявляють, що мотивує їх працівників на ефективну роботу і часто переоцінюють значимість для працівників «базових мотивів». Для того, щоб робота в організації була по-справжньому ефективною, потрібно постійно стежити за рівнем мотивації. Стандартні премії і винагороди, які використовуються сьогодні на туристичних підприємствах не завжди є достатніми для мотивації персоналу, тому менеджерам потрібно запроваджувати прогресивні та інноваційні засоби заохочення до праці. Така проблема притаманна багатьом туристичним організаціям.

Ступінь дослідження проблеми. Даній проблемі присвячені наукові розробки таких вітчизняних вчених, як В.І. Крамаренка, Г.В. Щекіна, Д. Богині, Л. Агафонова, А.П. Єгоршина, О. Крушельницької та інших.

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є аналіз мотивації персоналу в сучасних туристичних підприємствах. Для поставленої в роботі мети використовувалися загальнонаукові методи дослідження аналізу та синтезу.

Сутність дослідження. В управлінні персоналом туристичного підприємства мотивація розглядається як процес активізації мотивів працівників (внутрішня мотивація) і створення стимулів (зовнішня мотивація) для їх спонукання до ефективної праці. [1, с. 3 – 5]. Управління персоналом в туризмі спрямовано на те, щоб мотивувати працівників на надання клієнтам якісного обслуговування.

Мотивація може бути матеріальною і нематеріальною. До першого виду належать різноманітні форми матеріальних заохочень: від виплати заробітної плати до різних компенсаційних і преміальних виплат. Другий вид мотивації персоналу включає великий комплекс форм, факторів, прикладів і т.д.[2, с. 457].

Мотивація персоналу в туристичних організаціях має три рівні впливу: перший рівень матеріальний метод – базисні потреби, задоволення яких дозволяє вирішити нагальні життєві проблеми. Але у готельному бізнесі оплата праці працівників є основною статтею витрат, збільшення якої може привезти до зниження рівня чистого прибутку. Сьогодні сфера туризму відчуває вплив інформаційних та інноваційних технологій. Інновації широко застосовують в усіх напрямках: від будівництва і експлуатації оригінальних готелів до створення нових туристичних маршрутів або способів обслуговування в ресторанному бізнесі. Отже,

причетність працівників до унікальних технологій чи оригінальних послуг є серйозним мотивуючим фактором.

другий рівень складають: культура організації, навчання та розвиток, визнання і винагороду, комунікації. Існують такі форми визнання і винагороди, як присудження звання кращого працівника місяця, кращий менеджер, заохочення за якісне обслуговування, підтримка високого рівня безпеки і т. п.

третій рівень системи мотивації є спільним знаменником серед компонентів рівня: пільги для службовців за вибором, мобільність і робочий розклад. Працівникам пропонується на вибір оплачуваний відпочинок для всієї сім'ї, оплата отримання освіти дітьми працівника і т.д. Можна ввести додатково шкалу отримання бонусів, з співвідношенням зі стажем працівника в даній фірмі або результатами досягнень за певний період часу. В організаціях сфери туризму спостерігаються різні типи робочого розкладу. Проте, враховуючи фактор сезонності та фактор цілодобової або переважно нічний графік роботи багатьох організацій (готелів, ресторанів), можна стверджувати, що деякі туристичні підприємства намагаються використовувати робочий час більш ефективно. Результатом зусиль по реалізації даного елемента мотивації є – поєднання потреб працівників та виробничої необхідності.

Мотивації персоналу повинна включати в себе різноманітні рівні впливу, що дають можливість задовольняти широкий спектр потреб сучасного працівника і розвивати в ньому якості, необхідні для успішного функціонування організації.

Основні висновки. Виходячи з вищенаведеної інформації, можна зробити висновок, що в будь-яких організаціях, а особливо в туристичних, де інтенсивно використовується робоча сила, дуже важливо приділяти належну увагу мотивації персоналу. Тому слід постійно застосовувати єдину систему мотивації з урахуванням вимог практичної діяльності для сфери туризму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агафонова Л. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів/ Л. Агафонова, О. Агафонова.; Київський ун-т туризму, економіки і права. – К.: Знання України, 2002. – 351 с.

2. Єгоршин А.П. Управління персоналом /А.П.Єгоршин.- Н.Новгород: НІМБ, 2001. – 720 с.

Сова Дар'я

студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.**,
к.е.н., доцент (БДПУ)

АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність дослідження. Економічна криза в Україні змусила звернути увагу на створення стратегії інноваційного розвитку та структурної переорієнтації економіки. Розгляд літератури й узагальнення наукових робіт щодо інтелектуального потенціалу підприємства показує, що недостатньо висвітленні риси та особливості аспектів його прояву і механізмів регулювання.

Ступінь дослідження проблеми. Вітчизняні вчені досліджували питання інноваційного розвитку, зокрема як вживати та розвивати використання інтелектуального капіталу, проблеми інтелектуальної власності. Внесок у дослідження цих питань зробили: А. Чухно, Зінов, О. Кендюхов, Н. Ушенко, О. Бутнік-Сіверський, В. Соловійов, П. Крайнев, П. Цибульок, В. Чеботарьов.

Мета дослідження – розкрити сенс аспектів управління інтелектуальним потенціалом підприємств, також визначити методи управління інтелектуальним потенціалом.

Використовувались такі **методи**, як: аналіз та синтез; структурно-логічний аналіз – для дослідження структури інтелектуального потенціалу; абстрактно-логічний – для визначення методів управління інтелектуальним потенціалом промислових підприємств, аналітичного узагальнення і формулювання висновків.

Сутність дослідження. За умов ринкової економіки джерелом успіху є сполучення можливостей та ресурсів, які має підприємство, тобто інтелектуальний потенціал. Під час вивчення змісту інтелектуального потенціалу переважно дослідники базуються на терміні "інтелектуальний капітал" та визначають його як інтелектуальний потенціал, який використовується у процесах економічної діяльності з метою отримання доходу [2]. Деякі фахівці розглядають інтелектуальний потенціал як його готовність до генерування та освоєння інновацій [1]. Вони вважають, що оцінка рівня інтелектуального потенціалу має враховувати нову технологію виробництва та продажу, освітній і кваліфікаційний рівень персоналу (спеціалістів, менеджменту робітничих кадрів). О. Кендюхов вважав, що інтелектуальний капітал – це інтелектуальні ресурси, представлені людськими і машинними інтелектами [3].

Основними компонентами інтелектуального потенціалу підприємств, є: людський капітал, структурний та споживчий потенціали, інформаційні ресурси, інтелектуальна власність, інноваційна діяльність.

Основні аспекти управління інтелектуальним потенціалом підприємств складаються у системі мотивації робітників, пошуку і залученні

ресурсів у діяльність підприємства та використання потенційних можливостей розвитку. Сюди можна віднести заходи з формування ефективної системи мотивації та преміювання працівників; створення баз даних для виявлення невикористаних ресурсів; організація навчання та підвищення кваліфікації працівників; формування та оцінка об'єктів інтелектуальної власності; контроль за виконанням прав інтелектуальної власності, розробка патентної та маркетингової стратегій розвитку підприємства. Відповідальне ставлення до управління інтелектуальним потенціалом працівників сприятиме отриманню синергічного ефекту, у формі підвищення інтелектуального потенціалу підприємства.

Взагалі, можна виділити декілька груп методів управління інтелектуальним потенціалом підприємств: організаційно-розпорядчий, метод управління персоналом, управління ризиком.

Організаційно-розпорядчий метод управління полягає у розподілі відповідальності в управлінському апараті; виконанні законів щодо господарської діяльності, питань авторства на об'єкти інтелектуальної власності; відносин між підприємством та науковцями-винахідниками; застосуванні примушення і дисциплінарної відповідальності.

Метод управління персоналом – це засіб впливу на працівників для контролю діяльності роботи підприємства. Цей метод передбачає сукупність заходів, які спрямовані на максимальну реалізацію розумових та творчих умінь підлеглих, також знань і досвіду, у взаємодії з ресурсами підприємства.

Метод управління ризиком інтелектуального потенціалу підприємства полягає у визначенні ризикових ситуацій і розробці стратегій, спрямованих на зменшення негативних наслідків від їх виникнення, а також профілактика ризикових ситуацій.

Основні висновки. Отже, ми дослідили та виявили особливості інтелектуального потенціалу підприємств, визначили аспекти і методи управління інтелектуальним потенціалом підприємства.

Аспектами управління інтелектуальним потенціалом є формування діючої системи мотивації робітників, залученні ресурсів у діяльність підприємства та можливість розвитку.

Виявленні такі методи управління інтелектуальним потенціалом: метод управління ризиком, організаційно-розпорядчий метод та метод управління персоналом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аренков И.А. Инновационный потенциал фирмы: стратегия развития / И.А. Аренков, П.Ф. Баум, В.В. Томилов / Санкт-Петербургский гос. Ун-т экономики и финансов. – СПб. : Изд-во Санкт- Петербургского гос. Ун-та экономики и финансов, 2001. – 122 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 170 000 слів і словосполучень. – К. ; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2004. – 1440 с.
3. Кендюхов О.В. Гносеологія інтелектуального капіталу / О.В. Кендюхов // Економіка України. – 2003. – №4 (497). – С. 28–33.

Совгира Ірина,
студентка 7 курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ВПЛИВ ФАКТОРІВ СЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ГОТЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність проблеми. Будь-яке готельне підприємство знаходиться і функціонує в середовищі. Зовнішнє середовище є джерелом, що живить організацію ресурсами, необхідними для підтримки її внутрішнього потенціалу на належному рівні. Але ресурси зовнішнього середовища не безмежні. І на них претендують багато інших організацій, що знаходяться в цьому ж середовищі. Тому завжди існує можливість того, що організація не зможе одержати потрібні ресурси з зовнішнього середовища. Це може послабити її потенціал і привести до багатьох негативних для організації наслідків. Також необхідно враховувати і фактори внутрішнього середовища. Не дивлячись на те, що цю проблему розглядали багато науковців, єдиної формули для аналізу впливу факторів середовища не вивели, оскільки середовище постійно змінюється і всі зміни передбачити неможливо.

Ступінь дослідження проблеми. Вагомий внесок у сучасні дослідження впливу факторів середовища на діяльність організацій зробили як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники, такі як О.С. Віханський, О.А. Осовський, О.О. Гетьман, В.К. Кіптенко, Н.Б. Кузнєцова, Є.І. Кудрявцева, Є.А. Уткін.

Мета і методи дослідження. Метою роботи є дослідження сучасних наукових положень щодо сутності впливу факторів середовища на діяльність готельних підприємств. При написанні роботи було використано системний підхід, методи аналізу і синтезу.

Сутність дослідження. Провідною сферою обслуговування є готельний сервіс. Конкуренція у цій галузі постійно зростає, гості стають більш вибагливими і перебірливими. Тому, важливим завданням для готельного підприємства є вивчення та аналіз середовища функціонування.

Зовнішнє середовище – це сукупність господарських суб'єктів, економічних, суспільних і природних умов, національних та міждержавних інституційних структур та інших щоб зовнішніх відносно підприємства умов і чинників, що діють у глобальному оточенні [2, с.64].

Із зовнішнього середовища найбільший вплив на діяльність готельних підприємств мають урядові установи, політична ситуація в країні, конкуренти, фінансові організації, наука, культура, клімат, стан суспільства і природні явища. На даний момент діяльність більшості готелів визначається державою через законодавство, яке є складним і в певній мірі не визначеним, що призводить до погіршення прогнозів щодо заселення номерів у майбутньому.

Варто відзначити політичну ситуацію, яка склалася в Україні на сьогодні. Безумовно вона впливає на функціонування готельних підприємств і, здебільшого, цей вплив є негативним, особливо на Сході і Півдні України. Такий стан погіршує активність гостей, існує загроза банкрутства готелів.

Фактори зовнішнього середовища аналізуються для того, щоб знати, на що розраховувати готелю, якщо він буде успішно проводити роботу, або, які наслідки будуть після негативного впливу цих факторів.

Внутрішнє середовище складається з системи елементів, які впливають на діяльність готелю з середини. Це такі елементи: цілі, завдання, структуру, технологію, персонал. Взаємозв'язок цих факторів дозволяє досягати основних цілей і стратегій готельного підприємства.

Внутрішні фактори мають вплив на результати роботи всього готелю, в тому числі на такі показники: структурні зрушення, порушення технологічної та господарської дисципліни, плинність кадрів, емоційне навантаження.

Аналізуючи фактори внутрішнього середовища, ми визначаємо ті можливості, які допоможуть готелю протистояти у конкурентній боротьбі при досягненні своїх цілей. Він дозволяє також краще усвідомити цілі організації, більш вірно сформулювати місію, тобто визначити зміст і напрямки діяльності фірми.

Всі внутрішні змінні взаємопов'язані. Зміна однієї з них певною мірою впливає на інші. Вдосконалення однієї змінної, наприклад, такий, як технологія, не обов'язково може вести до підвищення продуктивності, якщо ці зміни позначаються негативно на іншій змінній, наприклад, людях [1, с.121].

Зв'язок обох середовищ пояснює відкритість системи, якою є готельне підприємство. Через цей зв'язок організація може зменшити на себе негативний вплив чинників середовища, а також збільшити свої можливості.

Основні висновки. Таким чином, головне, що треба засвоїти – те, що зовнішні і внутрішні фактори середовища мають визначальний вплив на функціонування готельних підприємств. Вони тісно переплітаються і взаємодіють один з одним. Аналізуючи ці фактори можна вийти на новий рівень розвитку або хоча б стабілізувати роботу організацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Монастирський Г. Л. Теорія організації : навчальний посібник / Г. Л. Монастирський. – Київ : Знання, 2008. – 319 с.
2. Уткин Э. А. Курс менеджмента. Учебник для Вузов / Э. А. Уткин. – М.: Изд. «Зерцало». 2008. – 448 с

Степанова Карина,
студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день проблеми менеджменту дуже актуальні, адже менеджмент пронизує практично всі сфери діяльності. Менеджмент як сукупність принципів, методів, функцій і форм управління фірмами відомий в Україні давно. Однак ще десять років назад українські фахівці вважали, що його основними цілями є отримання високого прибутку і постійне випередження країн по продуктивності праці. В останні роки відношення до менеджменту в Україні значно змінилося. З цього виходить, що актуальною проблемою є вивчення проблем розвитку управління.

Ступінь дослідження проблеми. Нині менеджменту надають велику увагу такі вчені: Б.П. Будзан, Ф.І. Хміль, Г.В. Щокін, Г.А. Дмитренко, О.Є. Кузьмін, В.Г. Герасимчук, Г.О. Коваленко, Г.Л. Хаєт й інші.

Мета: вивчення особливостей та основних проблем українського менеджменту.

Методи дослідження. У проведеному дослідженні використовувалися такі наукові методи: опису та аналізу.

Сутність дослідження. В умовах становлення ринкової економіки в Україні особливе значення набуває менеджмент. Для ефективного управління треба враховувати можливі та існуючі проблеми. Реальний стан менеджменту в Україні є недосконалим.

На сьогоднішній день існує багато проблем в управлінні:

1. Для сучасного українського ринку характерна зацикленість на грошах. Це зумовлено економічною ситуацією в Україні.

2. Нехтування освітою. Керівники віддають перевагу людині з досвідом роботи, хоча й без відповідної освіти, але не молодим фахівцям. Через це доводиться підвищувати кваліфікацію працівників.

3. Невміння керівника компанії ставити цілі, завдання та критерії ефективності роботи. Це призводить до того, що керівник починає втілювати нездорові амбіції. За таких умов лише 1% проектів стають успішними [1].

4. Вихід іноземних компанії на ринки України. Це активізує конкуренцію та підприємства змушені переходити на нові методи управління, але іноді призводить до відплиття кадрів або до закриття підприємства.

5. Оптимізація організаційних структур, а саме відсутність формальної ієрархії, чіткої структури управління та відсутність чітко прописаних зобов'язань працівників. Це несе за собою великі фінансові витрати, наявність безвідповідальності та повторення функцій.

6. Зміна засновників компаній на більш ефективних менеджерів. Загальна тенденція зміни керівництва зазвичай 10 років, але не всі керівники

відчувають коли настає термін зміни самого себе та взагалі стратегію компанії, а це призводить іноді навіть до банкрутства підприємства [2, С.41-46].

7. Поєднання в одній людині власника та генерального директора. Це призводить до того, що структура організації стає негнучкою та бюрократичною, стримується ініціатива та частою зміною ринкової стратегії.

8. Відсутність чіткої стратегії добору кадрів. На деяких підприємствах кадри добираються з кола родичів та близьких людей. Це позитивно сприяє на становлення підприємства, але виникають проблеми з дисципліною, а це в свою чергу негативно впливає на ефективне функціонування компанії. Також виникає ситуація, коли кадрів багато, а відповідальності ніхто не несе, з цього випливають юридичні проблеми із звільненням працівників.

9. Здатність зберігати стабільність. Пишатися досягненнями в минулому і робити все, як завжди, зберігати непорушність процесів, які одного разу призвели до успіху.

10. Упереджене ставлення до консалтингу. На сьогоднішній день сформувалися професійні консультанти з різних напрямів, але керівники, як і раніше, упереджено ставляться до консалтингу та надто рідко звертаються до його послуг [3].

Основні висновки. Сучасне управління підприємствами в Україні є недосконалим. Розвиток менеджменту носить собою безперервний пошук нових способів збільшити конкурентоспроможність своєї компанії на світовому ринку управління. Вирішення проблем організаційної культури мають бути пов'язані з демократизацією, соціалізацією управління, створення системи трудових відносин та забезпечення гласності в управлінні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хміль Ф. О. Основи менеджменту / Ф. О. Хміль. // Київ. – 2006.
2. Зозульов О. Сучасні проблеми менеджменту українських підприємств / О. Зозульов, А. Длігач, Н. Писаренко. – 2002. –С. 41-46.
3. Міфи зарубіжної науки менеджменту і українські реалії [Текст] / Ф. Хміль // Економіка України : Політико-економічний журнал. – 2005. – №5. – С. 66-71 .

Анастасія Сюткіна,

студентка 4 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **Черемісіна Т.В.**

к. е. н., доцент (БДПУ)

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ

Актуальність. Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що сфера гостинності постійно удосконалює технології надання послуг, тому вона потребує використання найсучасніших інновацій.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питанням дослідження перспективних інновацій готельного сервісу приділена увага в роботах таких науковців: С. Бурій, Н. Осьмьоркіна, Н. Гуржій, Р.Б. Кожухівська.

Мета і методи дослідження. Мета дослідження – проаналізувати перспективи та рівень впровадження інновацій у готельний сервіс. Методи дослідження – методи експериментально-теоретичного рівня.

Сутність дослідження. Індустрію гостинності можна віднести до високонасиченої інформаційної галуззі. Саме використання новітніх технологій є одним з перших кроків успішного розвитку готелю. Також введення інноваційних технологій – це невід’ємна умова підвищення конкурентоспроможності підприємства індустрії гостинності [1].

Готел’ери беруть на озброєння корисні і цікаві технічні винаходи сучасних вчених, які дозволяють покращити ефективність готелю та знайти нові резерви для підвищення якості обслуговування. Сучасні клієнти настільки гарно освідомлені в новітніх технологіях, що їх вже неможливо привабити наявністю безкоштовного Wi-Fi в готелі, адже вони потребують більшого [4].

Інноваційна діяльність – це діяльність, що забезпечує перетворення ідей у нововведення (результат інновації) та формує систему керування інноваційним процесом.

Інноваційний підхід в готельному бізнесі зводиться до цілого комплексу нововведень, які охоплюють усі сфери управління. При одночасному впровадженні різних типів інновацій зростає ефективність інноваційної політики підприємства індустрії гостинності [2].

Інформаційні технології в готельній індустрії використовуються не тільки для залучення клієнтів, а й для поліпшення умов для бездоганної роботи обслуговуючого персоналу. До цього відноситься «розумна» побутова техніка для прибирання номерів, створення комфортного мікроклімату [5].

Наведемо деякі приклади використання сучасних технологій в індустрії гостинності.

В готелях всесвітньої відомої мережі Hilton Hotels & Resorts використовується нововведення, пов’язане з дверними замками. Вони працюють на бездротовій технології Bluetooth, ключем до яких є iPhone. Щоб мати можливість скористатися iPhone для відкриття номера, необхідно встановити додаток на телефон, на основі якого і буде проходити процедура відкриття замку.

В готелі Aloft працює перший готельний робот. Він вміє викликати ліфт, приносити в номер напої і закуски, туалетні приналежності та пресу. Робот-дворецький здатний замінити деякі функції персоналу, а також урізноманітнити досвід постояльців та підвищивши рівень технічного оснащення готелю [4].

А починаючи з цього літа, в Японії туристи можуть за допомогою відбитків пальців розраховуватися в готелях, а також ресторанах і магазинах. Для цього необхідно зареєструвати свої відбитки, зв’язавши їх з банківською картою. Очікується, що перший час нова система буде працювати в 300 готелях, ресторанах і магазинах, однак при її успішному

використанні до кінця 2017 року система почне діяти по всій країні. За словами місцевої влади, нововведення допоможе знизити рівень злочинності, а також дозволить туристам менше турбуватися за збереження своїх коштів.

Основні висновки. Отже, можна зробити висновок, що світ не стоїть на одному місці, він постійно розвивається, з'являються інноваційні технології. Сфера гостинності намагається покращити рівень обслуговування за допомогою технологічних нововведень. Готель'єри намагаються використовувати їх максимально, тому що це допоможе збільшити число гостей та зробити їх своїми постійними клієнтами. Незважаючи на те, що сучасні інновації коштують грошей, власники готелів готові платити, тому що тільки так можна забезпечити власне виживання на ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кожухівська, Р.Б. Використання міжнародного досвіду впровадження інновацій у сферу готельного бізнесу / Р.Б. Кожухівська// Науковий журнал «Вісник Донецького національного університету. Сер. В: Економіка і право// Донецький національний університет МОН України. – Вінниця, 2015.– Вип.1. – С. 160-164
2. Осьмьоркіна Н.М. Роль інновацій в управлінні готельним господарством / Н.М. Осьмьоркіна // Збірник матеріалів IV Міжнародної конференції «Актуальні питання управління сталим розвитком у сучасному суспільстві: проблеми та перспективи» 15-16 жовтня 2015 року. – КрНУ імені Михайла Остроградського, 2015 – С. 265-266.
3. Iphone-Mods [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.iphone-mods.ru/v-otelyakh-hilton-otkryvat-nomer-mozhno-budet-s-pomoshhyu-iphone.html>
4. HotelTv [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hotelTV.com.ua/pervyj-gostinichnyj-robot-dokazal-svoyu-nezamenimost-v-otele-aloft/>
5. Shopolog [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.shopolog.ru/metodichka/idei-dlya-malogo-biznesa/innovacii-i-tekhnologii-v-gostinichnom-biznese/>

Сюткіна Анастасія,

Студентка 4 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **Бабіна Н.І.,**

ст. викладач кафедри менеджменту

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

Актуальність. Актуальність дослідження обумовлена тим, що в Україні розробки науковців на сьогоднішній день носять узагальнений рекомендаційний характер та не створюють комплексного уявлення про управління розвитком готельного підприємства. Дослідження проблем

розвитку підприємств індустрії гостинності пояснюється тим, що розвинена готельна індустрія є потужною системою господарства регіону і важливою складовою економіки туризму, а також сприяє укріпленню національного туристичного бренду України.

Ступінь досліджуваності проблеми. Управління розвитком підприємства цікавить багатьох вітчизняних науковців: О.П. Пашенко, Н.В. Ващенко, І.М. Хвостіну, С.Л. Пакуліна, М.М. Бурмаку, М.В. Чорну, М.С. Ковалю. Безпосередньо питаннями особливостей управління розвитком підприємств індустрії гостинності займалися О.В. Гусєва, А.С. Капліна.

Мета і методи дослідження. Мета – визначення умов, необхідних для управління розвитком індустрії гостинності. Методи – накопичення фактів, систематизація.

Сутність дослідження. Сучасний готель – це не просто місце, де можна переночувати. Саме готель визначає спосіб життя під час подорожі, будь то готель «luxury» класу, або еко-готель, або курортний готель. Саме тому ефективне управління розвитком підприємств є пріоритетним завданням готельної індустрії. Для підприємства готельного господарства важливим є якісне управління розвитком. Обмеженням для контролю якості готельних послуг є той факт, що послуги виробляються та споживаються одночасно. Також на цей процес впливають конкурентні переваги, ступінь привабливості для споживачів тощо.

Управління розвитком – це процес розробки та впровадження в систему підприємства змін, спрямованих на забезпечення довгострокового успіху підприємства. Ці зміни за характером цілеспрямовані, незворотні та якісні.

Дотримання збалансованості взаємообміну із зовнішнім оточенням та створення внутрішньої рівноваги – це головні цілі управління розвитком підприємства. Отже для пристосування підприємства до мінливих умов зовнішнього середовища необхідно забезпечити постійну взаємодію елементів його зовнішнього і внутрішнього середовища. Це можливо завдяки підтриманню балансу між ресурсами, компетенціями та наявними ринковими можливостями. Також необхідно організувати стратегічне та корпоративне управління відповідно до умов зовнішнього оточення підприємства. При цьому в процесі взаємодії між корпоративним і стратегічним управлінням відбувається взаємне коригування, збалансування та оптимізація їх складових: цілей, результатів, набору стратегій, ресурсів та компетенцій [1, с. 95].

Довгостроковий успіх підприємства індустрії гостинності забезпечується при дотриманні трьох послідовних кроків:

- 1) прийняти внутрішньо несуперечливий набір цілей;
- 2) урахувати сильні та слабкі сторони підприємства при формуванні ринкової поведінки;
- 3) створити та ефективно використовувати відмітні компетенції та ключові фактори успіху [4].

Потенціал підприємства (можливості, ресурси, запаси наявні у підприємства) також несе важливу роль у досягненні сталого розвитку

підприємства. Саме потенціал виступає фундаментом для реалізації зовнішніх і внутрішніх відтворювальних процесів.

У зв'язку з цим актуалізується необхідність формування багаторівневої системи управління розвитком підприємства, яка повинна базуватися на побудові взаємозв'язків між різними напрямками діяльності, сферами функціональної відповідальності, ієрархією управління та ресурсами [3, с. 2.1].

Динамічні умови розвитку підприємства індустрії гостинності:

1. Потенціал повинен перевищувати минулий потенціал розвитку підприємства;

2. Економіка підприємства повинна зростати з максимальною швидкістю;

3. Швидкість виробництва кожного продукту (послуги) повинна перевищувати виробництво кожного попереднього її об'єкту;

4. Необхідно мінімізувати запаси ресурсів і готової продукції;

5. Необхідно сформувати інтенсифікаційні та стабілізаційні фонди.

В управлінні сталим розвитком підприємства необхідно враховувати не тільки узгодженість в роботі ринків та внутрішньому середовищі, а й особливості динамічних змін внутрішнього середовища. Важливою умовою є забезпечення безперервності процесу розвитку [3, с. 2.7-2.8].

Підприємцям індустрії гостинності необхідно приділити увагу розвитку:

- інвестиційно-фінансової та інноваційної сфери діяльності;
- сукупності потенціалів стійкості, системи управління якістю;
- системи зв'язків і комунікацій,
- людського капіталу та самоорганізаційного потенціалу підприємства

[2, с. 25-26].

Всі вищевикладені умови доцільно застосовувати до підприємств індустрії гостинності України.

Основні висновки. Соціально-економічне середовище, в якому обертається кожне підприємство, характеризується високою швидкістю змін. Саме конкурентне середовище спонукає керівну ланку до створення необхідних умов, здатних забезпечити безперервний розвиток підприємства. Ці умови передбачають об'єктивне визначення поточного та майбутнього стану підприємства, розпорядження його ресурсним потенціалом, а також підтримання балансу між можливостями ринку та ресурсами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васюткіна Н. В. Формування системи управління сталим розвитком підприємства / Н. В. Васюткіна // Економіка розвитку. – 2014. – № 2. – С. 93-98. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecro_2014_2_19

2. Капліна А.С. Організаційно-економічний механізм управління розвитком підприємств готельного господарства: дис. ... канд. ек. наук [Текст] / А.С. Капліна Полтавський Університет Економіки і Торгівлі. – Полтава. – 2016. – 247 С.

3. Пакулін С. Л. Управління сталим розвитком сучасного підприємства / С. Л. Пакулін, А. А. Пакуліна // Траектория науки. – 2016. – Т. 2, № 3. – С. 2.1-2.17. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/trna_2016_2_3_5

4. Сайт Management Help [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.managerhelp.org/hoks-211-1.html>

Тельчарова Руслана,
студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день в умовах ринкової конкуренції багато підприємств вкладають кошти в розвиток людських ресурсів. Вони їх розглядають не як витрати, а як капітал підприємства. Персонал – це ресурс підприємства, який потребує пошуку сучасних механізмів управління ним, щоб забезпечити ефективність його праці. З цього виходить, що актуальною проблемою є вивчення здатності ефективно керувати персоналом підприємства.

Ступінь дослідження проблеми. На вивченні змісту проблем управління персоналом зосередилися А. Маслоу, Ф. Тейлор, В. Оучі, Д. Макгрегор та інші. Втім, внаслідок постійного розвитку ринку праці, виникає багато нових течій та способів управління персоналом, які потребують детального вивчення.

Мета та методи дослідження: вивчення основних факторів та напрямів удосконалення процесу управління персоналом.

Методи: аналіз, синтез, узагальнення.

Сутність дослідження. Управління персоналом являє собою функціонування організації, яка направлена на результативне використання потенціалу для досягнення поставленої мети. Люди, з певним рівнем освіти, майстерністю та досвідом, є важливим елементом системи управління [1].

У сучасних умовах головним завданням управління персоналом є поєднання трудової мотивації, ефективного навчання персоналу для розвитку навиків працівників, підвищення кваліфікації та стимулювання до виконання робіт більш високого рівня. Тому співробітники фірми повинні постійно намагатися підвищувати свій освітній та культурний рівень. Це може виражатися в безперервному підвищенні свого професіоналізму і розвитку особистих культурних переваг.

Дуже часто, при керуванні персоналом, виникають такі проблеми: формування та підбір кадрів із нинішнім економічним мисленням, забезпечення ефективності праці працівників, збереження сприятливого клімату у колективі тощо.

Одним із головних завдань керівника є створення дружніх стосунків у колективі та пошуку особливих підходів та методів, які сприяли б

продуктивній роботі. Працівників потрібно стимулювати, створювати умови, щоб кожний підлеглий мав бажання плідно та натхненно працювати. Позитивно впливати на мотивацію працівників будуть такі форми заохочень як надання медичних послуг, безкоштовні обіди, надання путівок, різноманітні нагороди та інше [2].

Нині головною цінністю та перевагою в конкурентній боротьбі є розвиток та якість людського капіталу. Організація повинна сприяти розвитку своїх працівників, адже це допоможе і розвитку підприємства в цілому. Тому що здатність організації розвиватися та вчитись швидше своїх конкурентів є гарантією переваг на ринку.

Формулою успіху підприємства є людські ресурси – так вважає на сьогоднішній день більшість фахівців, тому цінність працівників з кожним днем зростає. Завдяки цьому змінюється система управління персоналом. Нині більшість організацій роблять вклади безпосередньо в своїх працівників, а саме в їх розвиток. Інвестиції в людські ресурси стають все більш вигіднішими. Завдяки цьому фірма може тривалий час існувати на ринку. Тому такі витрати є основним джерелом прибутку.

Основні висновки. Ефективне використання трудових ресурсів для реалізації поставлених цілей є запорукою успішного та вдалого розвитку підприємства. Таким чином керівники повинні розробляти певні принципи та стратегії управління, впроваджувати мотиваційні заходи та доцільно використовувати своїх працівників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Власова Н.М. Система організації ефективного управління персоналом підприємств в умовах ринкової економіки / Н. М. Власова // Актуальні проблеми економіки: науковий економічний журнал. – 2011. – № 6. – С. 54-59
2. Балабанова, Л.В. . Управління персоналом: навч. посібник / Л.В. Балабанова, О.В. Сардак. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2006. – 471 с.

Диана Цибарняк,
студентка 3 курсу

Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **В.А.Швачко,**
ст. викладач (БДПУ)

ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА МАРКЕТИНГУ

Актуальність дослідження. Взаємодія суспільства та маркетингу відіграє важливу роль у розвитку підприємницької діяльності, яка пов'язана з концентрацією уваги споживача. Забезпечення споживчої задоволеності і довготривале благополуччя суспільства в цілому. Діяльність маркетингу надає великий вплив на людей і в якості покупців, і продавців [1, с. 193].

Ступінь дослідження проблеми. Нині взаємодії суспільства та маркетингу аналізуються такими вітчизняними і закордонними вченими-

маркетологами: Катаєв А. В., Мороз Л. В., Чухрай Н. К., Алесинська Л.Н., Франчук В. І., Бест Р. , Котлер Ф.

Мета: дослідження основних принципів взаємодії суспільства і маркетингу.

Методи дослідження. У проведеному дослідженні використовувалися такі наукові методи: опису та аналізу.

Сутність дослідження. Важливою умовою ефективного функціонування маркетингу є прогнозування і регулювання потреб споживачів. Оцінюючи вклад науковців-маркетологів, в розвиток маркетингу і її взаємодії з суспільством, необхідно підкреслити основні принципи. Серед них можна виділити наступні:

1. Свобода споживача і виробника. Свобода виробника визначає вільний вибір організувати той вид діяльності, випускати той вид продукції і в такій кількості, які забезпечують йому визначений ним його економічний інтерес. Свобода споживача визначає вільний вибір запропонованих товарів і послуг, розпорядженням своїм матеріальним статком.

2. Спрямованість на споживача. Формування і використання інтегрованих знань про споживачів дає змогу встановлення взаємної довіри, а також і орієнтація на ключових клієнтів та створення індивідуального підходу до кожного клієнта [2, с. 279].

3. Збільшення ступеня задоволення споживачів. Виробник модернізує товари і послуги, враховуючи смаки споживача та розробляє нові товари, які розширяють збут і збільшують прибуток.

4. Отримання фінансової вигоди виробником. Підвищений ступінь утримання споживачів і вища рентабельність взаємодії, завдяки зниженню витрат на залучення нових споживачів. Збільшується рівень продажу, бо споживачі вже активніше реагують на маркетингові зусилля підприємства.

5. Інновації. Концепція удосконалення товарів і виробництва призводить до використання підприємством нові технології, що сприяє технічному розвитку взагалі.

6. Системність. Встановлення рівня забезпечення ресурсами для маркетингової діяльності підприємства, розробка та реалізація маркетингових програм і планів, узгодження взаємодії суб'єктів маркетингової діяльності на досягнення цілей та мінімізацію виробничих і фінансових ризиків, вплив на ринок і споживчий попит за допомогою реклами, стимулювання збуту, позиціонування товарів та встановлення цін повинно виконуватись систематично і регулярно.

7. Захист споживача. Права споживача закріплена державним документом "Про захист прав споживача". Цей документ дає змогу здійснювати контроль за якістю товарів і послуг, і його безпечністю.

Через можливість визначення особливостей взаємодії маркетингу зі споживачем, наявності та застосування знань стосовно факторів впливу на поведінку, послідовності прийняття рішень чи порядку формування поведінкової реакції споживачів залежить прийняття управлінських рішень.

Основні висновки. Отже, маркетинг в соціальному середовищі передбачає, що фахівці з маркетингу повинні брати на себе відповідальність за потреби суспільства в цілому і за стійкий характер своєї виробничої

діяльності. При цьому фокус переноситься з безпосередніх операцій обміну між організацією та її клієнтами і навіть з відносин між організацією та її клієнтами на довгострокові результати для суспільства в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бест Р. Маркетинг от потребителя: [підручник] /Бест Р. – М.: МИФ, 2013. – 760 с.
2. Котлер Ф. Основы маркетингу: [підручник] /Ф. Котлер, Г. Армстронг, В. Вонг, Дж. Сондерс.– 6 європейське видання, М.: ООО «Вільямс», 2014. – 752 с.

Тетяна Чваніна

студентка 3-го курсу

гуманітарно-економічний факультет

Науковий керівник: **Леміш К.М.**,

к.е.н., доцент (БДПУ)

НЕОБХІДНІСТЬ І СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ

Актуальність дослідження. Процеси кардинального економічного, політичного, соціального перетворення, що відбуваються в Україні з 2014 року, коли держава взяла курс до євроінтеграції, активізують необхідність державного управління економікою. Необхідність управління економікою проявляється дуже чітко, через те, що ринковий механізм у повній мірі не здатний до саморегулювання.

Ступінь дослідження проблеми. Дослідження в області необхідності і сутності державного управління економікою представлені іменами таких вчених, як А. Мокрет'єн, Ф. Кене, Д. Рікардо, А. Сміт, М. Фрідмен, Д. Б'юкенен та ін [1].

Мета дослідження: розглянути теоретичний аспект проблеми державного управління економікою.

Методи дослідження. У дослідженні використовувалися такі наукові методи: функціонального аналізу та структурного аналізу.

Сутність дослідження. Втручання держави в економіку відбувається протягом всієї історії. Хоча ступінь втручання на деяких етапах розвитку товарного виробництва був не однаковим. Втручання держави в економіку є об'єктивно необхідним і визначається величиною впливу. Величина впливу підвладна специфічності діяльності та розвитку національної економіки. Звертаючись до історії, можна спостерігати, що влада у суспільстві належала економічно пануючому класу. Це продовжується і зараз.

В дослідженні розглядається державне управління економіки, його критерії та сфери регулюючого призначення.

Прагнення держави впливати на економіку дуже змістовно виклав англійський економіст Джон М. Кейнс. Кейнс чітко зобразив особливі макроекономічні проблеми у праці «Загальна теорія зайнятості, процента і

грошей». Він висунув методологічні принципи і методи їх розгляду. Також Кейнс означив задачі економічної політики держави.

Регулююче призначення держави у ринковій економіці визначають школи економічної теорії. Виокремлюються такі підходи контролю за економікою, як кейнсіанський і неоліберальний. Кейнсіанський підхід в регулюванні економіки звертає увагу на неможливість забезпечення стабільного економічного розвитку ринковим механізмом. Має перевагу здатність до збереження. Через це попит відривається від пропозиції, а це головна причина неможливості стабільного економічного розвитку. Здатність до збереження зумовлює зменшення споживання, а значить надвиробництва. Це значить, що державі потрібно виконувати акти, що сприятимуть збільшенню платоспроможного попиту. Такі акти будуть стимулювати збільшення виробництва.

За неоліберального підходу держава мусить вмішуватись в економіку обмежено. Такому втручання доцільно проходити у сферах, де ринковий механізм не здатний до саморегулювання: сфера зайнятості населення (без державного впливу масштаби безробіття можуть бути великими), сфера міжнародних економічних відносин (світова торгівля, міграції робочої сили), соціальна сфера (справедливий розподіл і соціальних захист людей) тощо.

Мета державного регулювання економіки:

- прагнення держави бути суб'єктом діяльності і сформувати державний сектор економіки;
- придбання товарів і послуг коштами державного бюджету;
- розподіл первинних прибутків, які отримують суб'єкти економічної діяльності.

Причини, які стимулюють державу до регулювання економіки діляться на дві групи. До першої відноситься потреба в задоволенні колективних і суспільних інтересів. Друга група пов'язана з розбіжностями суспільного відтворення і закономірностями їх розвитку [2].

Також це обумовлено тим, що саморегулювання економіки на тому чи іншому етапі розвитку не в змозі забезпечити повну зайнятість і стабільність цін.

Державним регулюванням економіки – є система мір, за якими держава втручається в економічні процеси. Це можуть бути економічні, політичні, юридичні міри. Їх мета досягти стабільного розвитку, а також адаптація економічної системи до умов, що постійно змінюються.

Держава впливає на економіку прямо і непрямо. Прямий вплив на економіку держава здійснює через фінансування науки, освіти, культури, державного сектора та соціального захисту. Непрямий вплив відбувається через правові та економічні регулятори: законодавчі та підзаконні документи, макроекономічне планування, державний бюджет, податки.

Забезпечення незалежності і користі обміну товарами та послугами для покупця, продавця і третіх осіб є державним критерієм контролювання економіки. До наступного критерію відноситься комплексна інформація про склад ринку: товари, якість продукції, ціни.

Проведене дослідження дало можливість частково розкрити проблему державного управління економікою. На основі дослідження

можливо підсумувати, що в теперішній економіці має місце співпраця саморегулювання ринкового механізму і регулювання економіки державою. Ринковий механізм саморегулювання ґрунтується на суб'єктах ринку, які економічно вільні. Державне регулювання економіки засноване на авторитеті держави в економічних процесах. Держава впливає на економічні процеси через урядові постанови, що фіксують ринкові відносини [3].

Основні висновки. Трансформаційні процеси у сферах суспільного життя визначають зміну характеру управлінського впливу на економічні відносини. Державне управління економікою необхідне для впорядкування та підвищення результатів господарювання і покращення рівня життя населення. Якщо держава не буде регулювати економіку, знизиться ефективність виробництва, підвищаться ціни і як наслідок скоротиться інфраструктура соціальної сфери.

ЛІТЕРАТУРА

1. Теорії державного регулювання економіки [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://referat-ok.com.ua/ekonomichna-teoriya/teoriji-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiki>
2. Необхідність і сутність державного регулювання економіки [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.virtual.ks.ua/students/1751-the-need-for-and-nature-of-state-regulation-of-economy.html>
3. Необхідність і суть державного регулювання ринкової економіки [Електронний режим] // Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/53865-61-neobhdnst-sut-derjavnogo-regulyuvannya-rinkovo-ekonomki.html>

Чугріна Катерина

студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.**,
к.е.н., доцент (БДПУ)

АНАЛІЗ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження. За час розвитку менеджменту зарубіжні країни накопили багато досвіду в теорії та практики управління підприємствами. Нажаль, українська модель управління формувалась відокремлено, ігноруючи досвід більш розвинутих країн. Необхідність дослідження полягає у тому, що створення української моделі управління повинно передбачати не тільки вивчення зарубіжного досвіду, а й запозичення досягнень, адаптувавши їх до нашої країни.

Ступінь дослідження проблеми вибору моделі управління для України незначний. Нажаль, більшість управлінців застосовують застарілі методи управління сформовані за радянських часів. Формулюванні моделі управління присвячено багато праць зарубіжних вчених. Внесок у дослідження цих питань зробили: М.Х. Мескон, М. Альберт та Ф. Хедоурі.

Мета дослідження – розглянути та проаналізувати модель управління підприємствами в Україні.

Використовувались такі **методи**, як: аналіз та синтез; структурно-логічний аналіз – для дослідження моделей управління; аналітичного узагальнення і формулювання висновків.

Сутність дослідження. Починаючи з другої половини ХХ ст. в кожній розвинутій країні починають зароджуватися власні підходи до управління. Результатом стало формування західноєвропейської, американської та японської моделей управління, котрі мають свої особливості. Оскільки кожна з цих моделей розвивалася під впливом власних особливостей менталітету та державно-економічних умов, то потрібно приділити увагу і визначити напрямки розвитку української моделі менеджменту та її особливості [1, с. 29].

На даному етапі в Україні існують такі тенденції, котрі заважають ефективному функціонуванню управління:

звертання до командної системи управління, що склалася за радянських часів. Ця система не може швидко реагувати та змінюватися в залежності від зовнішніх умов, а також пригнічує самостійність та ініціативність працівників;

управлінські рішення приймає керівник сам, а підлеглі їх виконують; переважає короткостроковий найм на роботу, що призводить до плинності кадрів працівників;

ігнорування неформального спілкування працівників;

управлінські кадри мають вузьку спеціалізацію;

соціальна незахищеність працівників та ігнорування їх потреб;

система контролю чітка та структурована;

головний пріоритет підприємства є фінансовий результат;

немає чіткої системи просування по кар'єрних сходах.

Усі ці особливості перешкоджають поступовому кваліфікаційному зростанню, підйому по кар'єрній дробині. У процесі таких взаємозв'язків формуються не правильні відносини у колективі. В організації керівник будує жорстку адміністративну ієрархію, де у кожного працівника є свої чіткі обов'язки. Український досвід у діловому управлінні зводиться, нажаль, лише до використання методів планування та виконання контролю [2, с. 35-37].

Але попри недоліки є схожі характеристики притаманні іншим моделям управління. Схожі особливості в японській та українській моделях: ієрархічна структура управління, збільшення розміру заробітної плати відносно підвищення стажу праці або кваліфікації, встановлений розмір заробітної плати. Схожі характеристики з американською моделлю: формальні відносини з працівниками, вузька спеціалізація управлінських кадрів, чітка система контролю. Схожі особливості з західноєвропейською моделлю: вузька спеціалізація управлінських кадрів, індивідуальне прийняття рішень керівником.

Підсумовуючи усе вище зазначене можна стверджувати що потрібно переходити на іншу модель управління. Особливе значення потрібно приділити японській моделі менеджменту, що вважається однією з найкращих у світі. Українським управлінням слід звернути увагу на такі

особливості японської моделі як: відкритість, створення довірчої обстановки, сприяння приділити значну увагу якості, універсальність спеціалізації працівників, але чітке розділення обов'язків, неформальні відносини у колективі, що сприяють високій ефективності праці [3, с. 29-30].

Основні висновки. Українська модель управління поки ще тільки формується, але на даному етапі вона досить далека від зарубіжного досвіду. Для України має особливе значення огляд докорінних змін, які відбуваються у сфері управління. У зв'язку з тим, що японська модель управління прийнята кращою у світі, українським управлінцям слід на неї звернути увагу та внести деякі зміни до японської моделі менеджменту з урахуванням особливостей українського менталітету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Окорський В. П. Основи менеджменту : навчальний посібник / В. П. Окорський. — Рівне: НУВГП, 2009. — 400 с.
2. Мартиненко М. Основи менеджменту: Підручник / М. Мартиненко — К.: Каравела, 2005. — 494 с.
3. Кузьмін О.Є Основи менеджменту: Підручник / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник -К. : Академвидав, 2003. — 415с.

Чугріна Катерина

студентка 3-го курсу

гуманітарно-економічний факультет

Науковий керівник: **Леміш К.М.,**

к.е.н., доцент (БДПУ)

СИСТЕМА МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Актуальність дослідження. Державне управління зазначає наявність спеціальних методів управління, які у свою чергу породжують методологію управління і визначають її як особливий вид управління. Використання сучасних дієвих методів державного управління робить державне управління ефективним.

Ступінь дослідження проблеми. Вітчизняні вчені досліджували системи методів державного управління, зокрема виокремлювали різні види методів державного управління та різні погляди на ці питання. Внесок у дослідження цих питань зробили: Д.Овсянко, В.Колпаков, С.Г. Стеценко, Ю. Козлов, Г.Атаманчук, А. Лунєв.

Мета дослідження – розглянути систему методів державного управління та їх характеристики, а також необхідність їх застосування.

Використовувались такі **методи**, як: аналіз та синтез; структурно-логічний аналіз – для дослідження методів державного управління; аналітичного узагальнення і формулювання висновків.

Сутність дослідження. Система методів державного управління досить різноманітна. У першу чергу, це пояснюється тим, що правовідносини, які виникають у процеси діяльності держави і різні за своїм

походженням та наслідками, а також мають різний статус, права та обов'язки суб'єктів та об'єктів управління.

Одним із основних адміністративно-правових методів у системі державного управління є переконання. Цей метод полягає у застосуванні впливу на свідомість громадян та проведенні роз'яснювальних та виховних заходів. Формами проведення переконання є: проведення семінарів, зборів, різні види виховання (моральне, економічне та ін.) або наведення особистого прикладу.

Інший метод – це заохочення. Цей метод здійснюється через вплив на свідомість людини, її світогляд для того, щоб направити її дії у потрібному для суб'єкта управління руслі. До проявів заохочення можна віднести публічну похвалу, подяка, грамота, нагода, премія тощо. Можна сказати, що заохочення є стимулом, бо змушую людину вчиняти потрібні для держави дії. Одним із способів методу заохочення є нагородження державними нагородами України. До державних нагород належать: звання Герой України; орден, медаль, відзнака «Іменна вогнепальна зброя», почесне звання України, Державна премія України, президентська відзнака.[1]

Метод примусу передбачає вплив на громадян чи інших осіб з метою обов'язкових правил і норм у державі, а також забезпечення потрібної поведінки у сфері управління. Наприклад, дисциплінарна відповідальність, митний огляд, заходи карантинного характеру тощо.

Методу заохочення, примусу та переконання не потрібно відокремлювати один від одного, а застосовувати комплексно, що дасть змогу державі отримати кращий результат.

Метод прямого впливу передбачає однобічний вплив на об'єкти управління. Якщо об'єкт не виконує зазначені за методом прямого впливу дії, то він притягується до адміністративної або ж дисциплінарної відповідальності.[2, с.293]

Коли управління має бути чітким та строго визначеним застосовують методи адміністративного державного управління. За допомогою цих методів держава утілює у життя свої плани та реалізує цілі, бо результати цих методів очікуванні та швидко надходять до органів управління. Наприклад, заборона деяких дій, встановлення стандартів, видача дозволів, застосування санкцій тощо.

Метод непрямого впливу передбачає забезпечення матеріальних та економічних інтересів громадян, якщо вони реалізують відповідну поведінку. Метод непрямого впливу використовується як забезпечення функціонування державного органу (заохочення державних службовців, встановлення певних пільг та переваг тощо) та в економічних відносинах (наприклад, підтримка певних галузей економіки, надання податкових пільг та ін.) [3, с.104]

Обов'язковим пасивним методом є нагляд. При його реалізації можна помітити порушення у процесі роботи відповідального суб'єкта, її стан, але вмішуватись у робочий процес орган за методом нагляду не може: він має право лише повідомити у відповідні органи про порушення, які він помітив (тобто нагляд дій міліції, Служби Безпеки.)

Основні висновки. Методи державного управління здійснюються в процесі державного управління. Ці методи завжди відображають волевиявлення держави, виражаються владні повноваження виконавчих органів управління. Через методи управління реалізуються державна політика, координується поведінка громадян. Необхідно застосовувати ці методи комплексно, а не ґрунтуватись на одному чи кількох. Тільки раціональне та правильне їх поєднання дасть можливість досягти поставлених задач та результатів державою, а також реалізувати інтереси, права і свободи інших владних та невіддільних суб'єктів управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про державні нагороди України: Закон України від 16.03.2000 р. № 1549-III// ВВР України. – 2000. – № 21. – Ст.10.
2. Малиновський В. Я. Державне управління: навчальний посібник / В. Я. Малиновський. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: Атіка -2009. – 608 с.
3. Мельник А.Ф. Державне управління: підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна. – К.: Знання, 2009. – 582 с.

Катерина Чугріна,

студентка 3 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **В.А. Швачко,**

ст. викл. (БДПУ)

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ПРЯМОГО МАРКЕТИНГУ

Актуальність дослідження. Для продажу товарів та послуг використовують безліч найрізноманітніших методів. Однак традиційні методи не завжди є ефективними. Необхідно більш цілеспрямовано впливати на покупця. За допомогою прямого маркетингу цього найлегше досягти, бо є можливість встановлювати прямий контакт безпосередньо з покупцем та вести зворотній діалог.

Ступінь дослідження проблеми. Питання просування товарів та послуг за допомогою прямого маркетингу розглядалися в працях іноземних і вітчизняних вчених з маркетингу, менеджменту, комунікацій: Л.В. Балабанової, І.В. Петенк, Л.О. Попової, Д. Берда, Дж. Бернета, А.М. Берези, І.А. Козак, М. Кастельса, Д. Козьє, Ф. Котлера, В.Б. Маховський, В. М. Синяєва, О. Н. Романенкова, Д. Сигела, І.В. Успенського та ін. Але у сучасних умовах жорсткої конкуренції дуже важливо втримати клієнтів, тому потрібно приділити більше уваги особливостям та перевагам прямого маркетингу.

Мета дослідження – розглянути форми прямого маркетингу, виявити його особливості та переваги. **Методи дослідження**, структурно-логічний аналіз – для дослідження особливостей та форм прямого маркетингу та методи аналітичного узагальнення і формулювання висновків.

Сутність дослідження. Прямий маркетинг є інтерактивною системою, що передбачає використання безпосереднього контакту з кожним покупцем індивідуально. За прогнозами вітчизняних фахівців, найближчі роки питома вага продажів за допомогою прямого маркетингу в загальному обсязі збуту кардинально зросте. У США і Західній Європі вже до 50% усіх товарів просувається на ринок шляхом прямого маркетингу (більша частина припадає на телемаркетинг), в Україні – поки що не більше 3–5%. Головна особливість прямого маркетингу – це можливість збудувати з клієнтом безпосередній діалог між продавцем та покупцем, отримання відповіді покупця та швидка реакція на них, зміна стратегії [1, с. 149].

Прямий маркетинг може реалізовуватися у таких формах:

Поштова реклама, що являє собою рекламу за допомогою поштових відправок. Це може бути розсилка листівок, буклетів, газет або журналів. Також здійснюється адресна реклама, котра націлена на конкретний сегмент ринку.

Продаж за допомогою каталогів. Цей вид прямого маркетингу передбачає продаж за допомогою розміщення товарів у каталогах. Такий продаж заслуговує більше довіри з боку покупця, тому що через каталог формується цілісний образ компанії, цілісне уявлення про неї та продукт.

Телемаркетинг здійснюється за допомогою телефону шляхом розміщення інформації про товар та умов його продажу на телебаченні.

Телефонний маркетинг. Цей вид маркетингу дозволяє не тільки реалізувати товар, але і проводити різні дослідження та тестування. Телефонний маркетинг підрозділяється на вхідний та вихідний. Вхідні повідомлення виходять від споживачів для формування відгуків на пропозиції продавця. А вихідний проявляється ініціативою продавця встановлення діалогу з покупцем з питання продажу товару.

Електронна торгівля дозволяє надати повну інформацію про товар або послугу, фірму продавця, організувати зворотній зв'язок та дозволяє приймати електронні замовлення та плату за них. До інтернет-маркетингу відносять як створення сайту та його просування, так і застосування соціальних мереж у торгівлі.

Прямий продаж. Продаж товару здійснюють безпосередньо дома або на роботі покупців. Продавці можуть пропонувати товари як і наявні, так і по каталогах. Основа перевага цього виду – це особисті контакти з покупцем [2].

Під час застосування прямого маркетингу необхідно створити базу даних, тобто запам'ятати якомога більше інформації про своїх клієнтів та використовувати це у наступному.

Прямий маркетинг володіє значною кількістю переваг: висока націленість на результат, тісний взаємозв'язок між продавцем та покупцем, економічність, особливо якщо мова про маленьку аудиторію, наявність зворотного зв'язку з боку покупця та можливість швидко зреагувати виходячи з настрою клієнта.

Попри вище зазначені переваги прямий маркетинг критикується за такі недоліки: великі витрати маркетингу у розрахунку на одного покупця, не можливість охопити великий географічний ринок покупців, не можливість відчувати, спробувати на дотик товар за деяких видів прямого маркетингу.

В сучасних умовах господарювання доцільно використовувати прямий маркетинг бо він вигідний для використання як і покупців, так і продавців. Для покупців основна вигода прямого маркетингу полягає у економії часу та комфорту створення своїх покупок. Для продавців – це, насамперед, можливість підтримувати тривалі взаємовідносини з покупцями.

Основні висновки. На відміну від інших засобів просуванні товарів та послуг, прямий маркетинг виключає наявність посередників. Цей вид продажу використовує контакт зі споживачем для безпосередньої реалізації товарної продукції, тобто завдяки рекламі, яка потребує швидкої реакції покупця, його покупки, а не розрахована лише на ознайомлення з характеристиками та особливостями товару. Форми прямого маркетингу можуть включати найрізноманітніші інструменти, включаючи телефон, телебачення, пошту Інтернет, але використовуються усі для отримання індивідуалізованого діалогу з покупцем з метою забезпечення негайного зворотного зв'язку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маховський В.Б. Застосування прямого маркетингу в Україні / В.Б. Маховський // Управління розвитком. – 2012. – №5. – с. 149-151.
2. Синяева В. М. Маркетинг: теорія і практика: підр. для студ. внз, навчанн. по екон. спец. / В. М. Синяева, О. Н. Романенкова. – М: Юрайт, 2014. – 652 с.

Наталія Шемендюк

студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.**,
к.е.н., доцент (БДПУ)

СТАНОВЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА УСПІХ ОРГАНІЗАЦІЇ

Актуальність. Сьогодні в системі сучасної управлінської науки одним із пріоритетів виступає соціальні, психологічні та фізіологічні потреби та фактори. Протягом багатьох років розвитку суспільства існували різні типи організаційних культур та поведінки людини в залежності від різноманітних умов.

У наш час, коли ми переходимо до інформаційного суспільства, великого значення набувають знання, рівень кваліфікованості персоналу та, звісно, його мотивація, без яких ми просто не можемо уявити гарно реалізовану ідею та наполегливу, креативну ініціативу людей. Багато менеджерів, керівників приділяють цьому велику увагу, тому що вважають, що це не менш важливі елементи досягнення успіху будь-якої організації у будь-якій країні.

Ступінь дослідження проблеми. Особливості розвитку та становлення організаційної культури та людських відносин було висвітлено в працях: Фредерік Тейлор, Дуглас Макгрегор, Камерон Кім, Ентоні Куїн,

Едгар Шейн, Мильнер Бенцион, Смірнов Євгеній, Аркадій Пригожин, Асаул Анатолій. Ці автори приділили багато уваги до управляючих ланок суспільства, до засобів управління. Також досліджували взаємозв'язок поведінки людини з оцінкою міри стабільності організації конкурентоспроможності.

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є аналіз поведінки людини, організаційної культури, етапи формування, її елементи та вплив на шляхи управління у сучасних організаціях

Основними методами виступають аналіз, узагальнення.

Сутність дослідження. Дуже часто діяльність організації пов'язують безпосередньо з її культурою, тому що головний показник стабільного та гарного стану організації – це вміння зацікавлювати та утримувати талановитих та кваліфікованих співробітників.

Основна роль організаційної культури та поведінки людини були досліджені у кінці 70-х років 20 століття. Це було спричинено переглядом основної ролі людини в організації [1].

Аналізуючи структуру організаційної культури, Едгар Шейн в 1981 році запропонував виділити три її рівня: поверхневий, внутрішній і глибинний. Ця модель, вдосконалена їм в 1983 р, до сих пір є досить популярною і широко цитованою [2,6].

Організаційна культура – це явище, найбільшою мірою, соціальне та воно є на кожному підприємстві. Організація, це система як цінностей, так і переконань, правил, які допомагають скорегувати напрям дії організації, створює взаємозв'язок між працівниками та підрозділами в організації [2,3]. Іншими словами те, що допомагає зберегти культурне багатство іншими поколіннями працівників. Це процес взаємодії працівників та керівників, цінностей кожного з них, їх суджень, створення нових способів ефективної взаємодії [1,4].

Організаційна культура є результатом багатократної взаємодії працівників, їх індивідуальних цінностей, переконань, пошуку прийнятних норм поведінки, розподілу ролей, вироблення прийомів і методів взаємодії .

Організаційна культура може формуватися, як формальними керівниками, так і неформальними та чинить великий вплив на рівень вмотивованості працівників. Можна сказати, що організаційна культура представляє собою фундамент будь-якого процесу управління.

Основні елементи організаційної культури :

1) організаційні цінності –це предмети, явища, процеси, основна мета яких є задовольнити потреби членів організації і, які є визнаними більшістю працівників.

2) Організаційні норми – це встановлені керівництвом певні вимоги до людини, її поведінки, на будь-якій сходинці в організації.

3) Комунікаційні системи – це процес, завдяки якому відбувається передача інформації, її сприйняття в організації.

4) Емоційний інформаційно-історичний фон – це така ситуація в організації, коли керівництво підштовхує працівників до якихось старих або нових ідеологічних стандартів, зразків, за допомогою яких, можливо контролювати емоційний стан працівників.

5) Соціально-психологічний клімат – це поведінка колективу організації, яка відтворює емоційний настрій, громадську думку, які, в свою чергу, впливають на результат діяльності працівників.

6) Зовнішній вигляд персоналу – це встановлені норми того, як потрібно виглядати працівникам конкретної організації на робочому місці.

7) Трудова етика і мораль – це встановлена система моральних принципів, цінностей, яка корегує та тримає у певній нормі поведінки працівників [1].

Етапи формування організаційної культури:

1) Пошук та вибір головної місії, стратегії, цілей, цінностей організації, на які потім будуть орієнтуватись;

2) вивчення вже існуючої в організації культури, визначення її слабких та сильних сторін;

3) визначення найбільш оптимальних заходів, які формують, закріплюють цінності та цілі в організації;

4) застосування дій, які покликані на знищення слабких сторін організації та причин їх виникнення;

5) кінцева оцінка успішності впливу усіх заходів на розвиток організаційної культури та створення необхідних коректив [1].

Організаційна культура є результатом людських відносин працівників, пов'язаних спільною метою, але, у свою чергу, ця культура можна сказати десь зверху людей. Вона наставляє та коригує поведінку відповідно до прийнятих норм та цінностей [5].

Можна згадати відому мережу швидкого харчування «Макдональдс». Можна побачити частину організаційної культури на прикладі їх уніформи, системі злагодженої праці, гасла « Вільна каса», менеджери, які самі приймають замовлення, коли багато покупців, ступені їх кар'єри та інше.

Або організаційна культура «Google», де організаційна культура вражає свободою вибору, умовами праці, які вражають консерваторів креативом, вільним часом для створення нових проектів та завжди безкоштовна їжа для працівників та відвідувачів «Google».

Можна прослідити, що компанії, які застосовують нові, ефективні підходи до створення організаційної культури, мають успіх та великі перспективи у майбутньому.

Отже, можна зробити висновок, що завдання управлінців, менеджерів будь-якої організації є не тільки розуміння та вибір поведінкової моделі курування, організації, а й в розумінні сучасних вимог та проявів управлінської гнучкості у разі змін будь-яких умов та при прояві потреб людини(працівника), а також застосування нових методів, які будуть ефективними у сучасний час.

Основні висновки. Підсумовуючи вище зазначене, необхідно сказати, що організаційна культура дуже пов'язана із поведінкою людини(працівника). Організаційна культура – це, як збірник правил та порад, які компанія може надати своїм працівникам, а з іншого боку – це заходи, основна мета яких підвищення кваліфікованості та компетентності своїх працівників. І саме те, наскільки компанія приділяє уваги своїм працівникам, будівництву робочої та ефективної організаційної культури,

поведінки працівників, в певній мірі буде показувати філософію компанії, її ідеологію. Організація має, як слабкі сторони, так і сильні, але саме від сили культури залежить половина успіху організації.

На сьогоднішній день знання з організаційної культури є дуже затребувані керівництвом будь-якої організації у будь-якій країні. Поради дослідників організаційної культури, їх знання та настанови вже допомогли та допомагають налагодити процес управління, соціальну структуру організації та корпоративний дух, що, у свою чергу, дуже сприяє підвищенню рівня прибутку. І саме це є основною метою усіх організацій. Тому досліджувати поведінку людини у соціумі та розвивати організаційну культуру у цілому є дуже важливо у наш час.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гайдученко С. О. Текст лекцій з дисципліни «Організаційна культура» (для студентів 5 курсу спеціальності 8.03060101 „Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)“ денної форми навчання) / С. О. Гайдученко, М. М. Новікова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ, 2015. – 77 с.
2. Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг : [навч. посіб.] / О. Б. Моргулець. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 384 с.
3. Кравцов В.І. Теорія організацій: конспект лекцій / В.І. Кравцов. – К.: НАУ, 2010. – 48 с.
4. Асаул, А.Н. Культура организации: проблемы формирования и управления / А. Н. Асаул, М. А. Асаул, П. Ю. Ерофеев, М. П. Ерофеев — СПб.: Гуманистика, 2006. -216с.
5. Лютанс Ф. Концепция организационного поведения: прошлое как пролог к настоящему и будущему – [Електронний ресурс] / Ф. Лютанс. – Режим доступу: http://www.big.spb.ru/publications/other/org_culture/koncept_org_povedeniya.shtml?print – С.3.
6. Шейн Э. Х. Организационная культура и лидерство: построение, эволюция, совершенствование / Э. Х. Шейн ; пер. с англ. под ред. В. А. Спивака. – СПб.: Питер, 2002. – 336 с.

Шуба Ганна,

студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

КАДРОВА СТРАТЕГІЯ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність дослідження. Кадрова стратегія є частиною загальної економічної стратегії промислових підприємств і наслідком перспективного планування їх господарської діяльності. Кадрова стратегія повинна не просто мати теоретичне значення, а, перш за все, активно реалізовуватися

на практиці. Рішення даного завдання є першочерговим для менеджерів організацій.

Ступінь дослідження проблеми. Питання кадрової стратегії підприємства широко розглядаються у працях таких вітчизняних науковців як Немцов В.Д., Довгань Л.Є., Попов С.А., Круглов М.І., Завадський Й.С., Балановська Т.І., Юрчишин В.В., Смолвик В.П. та інші.

Мета: висвітлення сутності та ролі кадрової стратегії в системі менеджменту підприємства.

Методи дослідження. У даному дослідженні використовували системний аналіз факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, індуктивний метод та опитування.

Сутність дослідження. Стратегія управління персоналом – це набір основних цілей, принципів та правил роботи з персоналом. Кадрова стратегія займає визначне місце в корпоративній загальній стратегії компанії та розробляється у відповідності до неї. Якщо мова йде про організацію в цілому, то кадрова стратегія розробляється як функціональна стратегія. Для багатопрофільної компанії стратегія управління персоналом розробляється як функціональна для кожної сфери діяльності, з урахуванням специфіки виробництва, структури персоналу, вимог до кваліфікації та професійної підготовки, методам навчання тощо [1, с. 4 – 11].

Склад стратегії управління персоналом може бути різним, залежно від загальної стратегії організації. Так складовими можуть бути:

- заходи щодо нормування та охорони праці;
- політика зайнятості, яка включає в себе встановлення режиму праці та відпочинку, систему найму, навчання, адаптації та формування кадрового резерву;
- механізм мотивації, який охоплює розробку нових систем і форм оплати праці, встановлення норм і принципів взаємовідносин у колективі;
- заходи щодо вдосконалення всієї системи управління персоналом або окремих її елементів (функцій, структури) тощо.

Процес розробки кадрової стратегії може ускладнюватися через нестачу фінансових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів, рівень професіоналізму керівників і спеціалістів. Однак глибокий систематичний аналіз факторів внутрішнього та зовнішнього середовища дозволить виявити сильні сторони компанії і розробити заходи, які підсилюють її можливості в конкурентному середовищі за рахунок переваг у сфері персоналу підприємства [2, с. 19 – 23].

З метою виявлення особливостей стратегічного управління персоналом в умовах економічної кризи на підприємствах Бердянського району, було проведено опитування керівників організації та структурних підрозділів, що займаються управлінням персоналу.

В ході дослідження було опитано 30 респондентів. Проаналізувавши дані, можна зробити висновок про те, що в дослідженні взяли участь керівники організацій та структурних підрозділів великого, середнього та малого бізнесу.

Ключовими елементами кадрової стратегії для більшості опитаних виявилися: пошук вірних і гнучких людей, здатних працювати в тісній

співпраці, організаційне закріплення співробітників, тобто елементи, відповідні стратегії динамічного зростання.

35% стверджують, що для їхніх компаній властиві елементи стратегії прибутковості. В такому випадку опрацьовані критерії кількості і ефективності в області персоналу, відбір кадрів жорсткий, винагорода ґрунтується на заслугах.

Серед учасників дослідження 15% респондентів відзначили, що для їхніх компаній більшою мірою характерні елементи стратегій, такі як скорочення витрат і персоналу з метою виживання, потреба в службовцях на короткий період без великої прихильності фірмі, орієнтація на різнобічно розвинених співробітників.

В якості оцінки ступеня розвитку кадрової стратегії було проведено аналіз рівня фінансування кадрових заходів в компаніях. Характерно, що багато керівників відзначили 100% фінансування таких заходів як соцпакет, корпоративні заходи і підбір персоналу. Високий рівень участі компанії в колективних заходах означає велику зацікавленість керівництва в зміцненні корпоративного духу співробітників. Тільки 15% компаній висловилися за залишкове фінансування корпоративних заходів.

У процесі розробки і реалізації корпоративних і функціональних стратегічних планів велике значення має залучення персоналу до процесу стратегічного планування.

У великих компаніях займаються розробкою кадрової стратегії і активно залучають до цього процесу менеджерів. Більш того, середній бізнес зацікавлений у фінансуванні заходів, пов'язаних з розвитком і підвищенням корпоративного духу колективу. У компаніях, які представляють малий бізнес, питання стратегії не стоять на першому місці і фінансуються за залишковим принципом. Основна мета таких організацій – виживання за будь-яку ціну, тому персонал не розглядається як ключовий ресурс.

Основні висновки. Кадрова стратегія підприємства є не що інше як генеральна лінія в роботі з персоналом, яка передбачає розробку складу і послідовності прийнятих рішень для досягнення системою управління персоналом поставлених цілей. Кадрова стратегія створює умови для прийняття рішень, що задовольняють і підприємство, і персонал організації. З її допомогою визначається, наскільки можна реалізувати загальну стратегію підприємства, і що необхідно змінити в роботі з персоналом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ивановская Л. Стратегия управления персоналом / Ивановская Л. // Кадровик. Кадровый менеджмент. – 2009. – №1. – С. 4-11.
2. Бедненко А. Семь слагаемых успеха, или что такое эффективная кадровая стратегия / Бедненко А. // Служба кадров и персонала. – 2010. – №2. – С. 19-23

Олена Якимова,
студентка 2 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **В.А.Швачко,**
ст. викладач (БДПУ)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Актуальність. Для України як і для багатьох країн міжнародний туризм є невід'ємною частиною економіки. На розвиток туризму впливають різні галузі такі як екологія, розвиток інфраструктури, безпека, транспорт, культура та інші. У наш час сфера туризму в Україні залишає бажати кращого, вона має немало недоліків, але якщо намагатися скоротити їх до мінімуму, то можна домогтися доволі гарних результатів, адже Україна має всі передумови для успішного розвитку туризму: сприятливий клімат, чудова природа та велика історико-культурна спадщина.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми та перспективи розвитку міжнародного туризму в Україні активно розглядають такі вчені у своїх працях: Н.А. Гук, Т.І. Ткаченко, І.М. Школа, М.І. Долішній, Н. Баранський, С. Кузнецов, О. О. Бейдик, М. А. Любіцева, В. Ф. Кифяк, В.А. Квартальнов та інші.

Метою дослідження є визначення проблем, які слід вирішити, аби досягти успіху у розвитку міжнародного туризму в Україні, та передбачення перспектив для країни у цій сфері в майбутньому.

Сутність дослідження. Індустрія туризму – це саме той потужний механізм, завдяки якому розвивається ціла низка галузей в країні, зростає кількість робочих місць та підвищується розвиток культури. Країни з добре розвинутим міжнародним туризмом мають можливість зарекомендувати себе на світовому ринку та налагодити міцні міжнародні зв'язки, які надалі сприятимуть їх переходу на новий рівень.

Досліджуючи стан розвитку міжнародного туризму в Україні на сьогоднішній день можна з впевненістю сказати, що його розвиток майже не просувається далі. За даними, які складає Всесвітній економічний форум, станом на 2015 рік в рейтинг країн, які є привабливими для туризму Україна не потрапила. У 2015 році в Україні скоротився потік іноземних туристів у 15 разів – 15 159 осіб, порівняно з 2013 роком – 232 311 осіб [1].

Саме через несприятливу політико-економічну ситуацію та антитерористичну операцію в нашій країні сфера туризму зазнає занепаду. В країні також існує досить велика кількість проблем, які гальмують розвиток туризму загалом, а саме: неповне використання туристичних ресурсів, невисокий рівень безпеки, невідповідна міжнародним стандартам якість обслуговування, малорозвинута законодавча база, недостатня фінансова підтримка цієї сфери з боку держави, недостатньо розвинута інформаційна та туристична інфраструктура, невелика кількість інвесторів, недостатня кількість фахівців з туризму, перевага туристичного імпорту над експортом [2, с. 88].

Маючи вигідне географічне положення, достатню кількість рекреаційних ресурсів, гостинне населення та мальовничу природу, Україна

має великі перспективи задля вдалого розвитку міжнародного туризму. Досить далекосяжними для України є такі види туризму, як зелений (сільський) туризм та пізнавальний туризм в зоні відчуження Чорнобильської АЕС, який набуває популярності серед іноземців.

Висновок. Підбиваючи підсумки можна сказати, що Україна має значні перспективи для вигідного розвитку міжнародного туризму, якщо влада прикладе зусиль щодо вирішення існуючих проблем. Дослідження проблеми є досить значущим та актуальним особливо у нас час, коли міжнародний туризм знаходиться у скрутному становищі та потребує методів задля розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Потік іноземних туристів в Україну різко впав / Держстат [Електроний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.korrespondent.net/ukraine/3679115-potik-inozemnykh-turystiv-v-ukrainu-rizko-vpav-derzhstat>
2. Стойка С. О. Проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі України в умовах економічної нестабільності / С. О. Стойка // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – №21. – С. 86-90.

Якимова Олена

студентка 2 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **О. І.Токаренко,**

к.екон.н., доцент (БДПУ)

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність. Організаційна культура є важливою складовою при управлінні підприємством, будь то підприємство приватної або державної форми власності. Вона має надзвичайно значний вплив на соціальну та економічну ефективність підприємства. Актуальність даної теми зумовлена тим, що від організаційної культури залежить плідна діяльність працівників, а виходячи з цього – конкурентоспроможність та економічний ріст підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вдало спланована організаційна культура підприємства допоможе йому підвищити продуктивність та якість товарів або послуг, які воно пропонує.

Дослідження питання організаційної культури підприємства в останні роки відображається в працях вітчизняних науковців: Н. Авакена, Т. Василькова, А.Воронкової, Н. Жовніра, Г. Захарчин, А. Колота, О. Кузьміна, Д. Ліфінцева, Т. Соколенка, В. Усачової, Г. Хаєта, О. Харчишиної, Ф. Хміля, Н. Царенко, В. Ячменьової та інших. Вони розглянули сутність, функції, механізми формування та моніторингу організаційної культури. Вплив організаційної культури на ефективність діяльності підприємства відображено у працях А. Асаула та П. Ерофєєва, Д. Денісона, Р. Гоффі та Д. Джонса, К. Камерона та Р. Куінна, Д. Коттера, Д. Колінза.

Мета дослідження. Метою є визначення найефективніших та знаходження нових методів, за допомогою яких можна поліпшити організаційну культуру підприємства.

Сутність дослідження. Організаційна культура є одним з найважливіших внутрішніх факторів підприємства, який являється фундаментальним і значущим мотивуючим ресурсом економічного зростання. Підприємства з налагодженою організаційною культурою мають стійкі позиції на ринку товарів та послуг, тривало співпрацюють зі своїми клієнтами, мають позитивний імідж та високі фінансові результати.

Для удосконалення будь-якої організаційної культури керівник підприємства має докласти неабиякі зусилля, бо саме формування організаційної культури є повільним процесом – це викликано тим, що організаційна культура має певні сталі норми, які були сформовані раніше і вже в деякому значенні вважаються традиційними. Через дану ситуацію, у керівника під час спроб удосконалення організаційної культури можуть виникати непорозуміння з його підлеглими, що може призвести до негативного результату, тому будь-які нововведення повинні впроваджуватися поступово та обґрунтовано.

Для удосконалення організаційної культури необхідно здійснити детальний аналіз основних цінностей підприємства, щоб зрозуміти, що саме потребує змін. Потрібно спробувати якнайдовше дослідити поведінку менеджерів та працівників, а також систему їх життєвих цінностей, адже вона відіграє важливу роль у сприйнятті методів мотивації. Почесне місце на підприємстві потрібна займати мотивація працівників. Для успішного внесення змін потрібно розробити та створити інструменти інформаційного впливу на співробітників.

Висновок. Продуктивність роботи працівників підприємства визначається не так збільшенням їх заробітної плати, як налагодженням гарних відносин серед працівників та підвищенням задоволеності своєю працею. Дослідження проблеми є досить важливим та актуальним, тому що в залежності від того, яку організаційну культуру матиме підприємство, визначається його подальший потенціал та можливість вистояти в умовах конкурентної боротьби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грібахо О. О. Організаційна культура підприємства як чинник підвищення його конкурентоспроможності / Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер. : Економіка і менеджмент. – 2013. – № 1. – С. 104-112.
2. Хаєта Г.Л. Організаційна культура : Навч. посібник / Г. Л. Хаєт, О. Л. Єськов, Л. Г. Хаєт, інші ; За ред. Хаєта Г.Л. – К : Центр навчальної літератури, 2012. – 403с.
3. Періг О. Організаційна культура сучасного підприємства як чинник підвищення його конкурентоспроможності [Електронний ресурс] // Студентський науковий вісник «Керівник.ІНФО», 2012

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ

Андрюшина Ольга,

студентка 7 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **І.С. Ладунка,**

к.е.н. доц. (БДПУ)

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ВІТЧИЗНЯНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Сучасні економічні відносини в Україні перебувають у глибокій кризі, що обумовлено негативними тенденціями у соціальному та політичному житті. Сучасні промислові підприємства функціонують в умовах високої складності, невизначеності та динамічності зовнішнього середовища. Таким чином, головною проблемою для підприємств є нестабільність діяльності, вплив змін макросередовища тощо. Загострення кризових явищ і зацікавленість у збереженні підприємств обумовили виникнення та розвиток антикризового управління. Розробка та дослідження системи антикризового управління та профілактика кризових явищ є передумовою оздоровлення та підвищення темпів зростання української економіки, рівня життя населення тощо. Антикризове управління має ґрунтуватися на ранній діагностиці кризових явищ і розробці запобіжних антикризових заходів як інструментарію запобігання банкрутству.

Необхідно визначити, що за кордоном найбільш поширеними антикризовими стратегіями є стабілізація, реструктуризація та розвиток, тоді як в Україні використовують наступні види антикризового управління: реструктуризація, санація та ліквідація підприємств.

Підводячи підсумки, можна стверджувати, що система антикризового менеджменту на підприємстві повинна включати в себе:

- постійний моніторинг за зовнішньою і внутрішньою обстановкою. Причому зовнішні погрози з боку держави, конкурентів, злочинних елементів є найбільш небезпечними і можуть привести до повного руйнування підприємств, фірм, організацій. Цей фактор повинен бути пріоритетним в оцінці зовнішньої обстановки; розробок заходів для зниження зовнішньої вразливості фірми;

- створення дублюючих організаційних форм управління, яке дозволяє підприємству оперативно перекинути вільні фінансові засоби і перевести туди працюючих;

- підвищення гнучкості всередині фірми. Наприклад, структурної, за рахунок забезпечення всередині підприємства дивізійної структури з досвіду США, дочірніх підприємств, а також малих підприємств шляхом виділення їх з великих;

- розробку підготовчих планів при виникненні проблемних ситуацій і проблем, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення. До таких заходів, насамперед, варто віднести створення страхових фондів, стратегічних резервів фінансових і технічних засобів, комплектування групи ситуаційного управління з кращих менеджерів у разі потреби розв'язку проблемних ситуацій;

- впровадження планів практичних заходів при виникненні кризової ситуації.

У цих умовах менеджер повинен володіти: умінням оперативно налагоджувати роботу окремих груп і фахівців для виконання поставлених завдань; приймати ризикові і нестандартні рішення у випадку відхилення розвитку ситуацій від допустимого ходу подій; координувати дії всіх учасників і постійно контролювати хід виконання заходів і їхніх результатів.

Таким чином, головною метою антикризового управління є забезпечення стабільного положення на ринку економічних політичних і соціальних метаморфоз на основі упереджувачих стратегічних заходів, розробка і реалізація заходів, які направлені на попередження виникнення негативних явищ, які приводять до кризового стану підприємство, забезпечення його фінансової стійкості і стійкого положення на ринку при різних змінах економікою середовища.

Важливою обставиною у цих умовах для менеджменту є знання про кризу, її характер, можливі прояви у життєдіяльності системи, що є основою для розробки заходів щодо запобігання чи пом'якшення негативних і посилення позитивних наслідків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бланк И. А. Антикризисное финансовое управление предприятием / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника- Центр, 2006. – 672 с.
2. Важинський Ф. А. Сутність антикризового фінансового управління підприємством / Ф. А. Важинський, А. В. Колодійчук // Економіка промисловості. – 2009. – № 5. – С. 127-130.
3. Коваленко О. В. Деякі аспекти сучасного антикризового управління промисловими підприємствами / О. В. Коваленко // Економіка и управление. – 2013. – № 4. – С. 41-46.

Бакута Діана,

студент 2 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **І.С. Ладунка,**

к.е.н., доц. (БДПУ)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Розвиток малого бізнесу, який у всьому світі є основним з двигунів економіки, в Україні протягом останніх років не має суттєвих змін. Наприклад, в Данії малий бізнес створює 80% ВВП, в Італії – 60 %, а в середньому в країнах ЄС близько 55-60 %. У той же час в Україні, незважаючи на те, що малими вважаються 90 % всіх зареєстрованих приватних підприємств, їх питома вага у ВВП не перевищує 12-14 %.

Головна проблема малих підприємств – недостатня ресурсна база як матеріально-технічна, так і фінансова. Практично йдеться про створення широкого нового сектора народного господарства майже на порожньому

місці. Протягом десятиліть такого сектора у нас у скільки-небудь істотному ступені не було. Це, зокрема, означало і відсутність підготовлених підприємців. У основної маси населення, що жила «від получки до получки», не могло утворитися резерву засобів, потрібних для започаткування власної справи.

Аналіз сучасного стану та проблем розвитку малого підприємства в Україні свідчить про те, що подальший розвиток ситуації без активного та позитивного втручання держави може привести до згорання даного сектора економіки з відповідним загостренням економічних проблем та посиленням соціальної напруги. Саме тому виникає необхідність окреслення існуючих проблем та перспектив з метою привести до згорання даного сектора економіки з відповідним загостренням економічних проблем та посиленням соціальної напруги.

Сьогодні серед основних причин гальмування розвитку малого підприємства в Україні та її регіонах науковці виділяють наступні:

- неопрацьованість законодавства як з питань розвитку малого підприємства, так і підприємства в цілому;
- високі податки, що змушує деяких суб'єктів малого підприємства йти у тіньову економіку;
- недостатня державна фінансова-кредитна і майнова підтримка малих підприємств;
- відсутність дійового механізму реалізації державної політики щодо підтримки малого бізнесу;
- недосконалість системи обліку та статистичної звітності малих підприємств;
- обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення;
- недосконалість системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності;
- відсутність стимулів інвестицій;
- психологічне неприйняття позитивної ролі підприємців у ринкових перетвореннях серед окремих верств населення.
- обмежені можливості конкурентної боротьби з представниками малого і середнього бізнесу, необхідність захисту від протиправних посягань тощо.

З метою подолання негативного впливу проблем, що є перешкодою на шляху досягнення національного завдання прискорення економічного зростання, практичні дії мають бути зосереджені на таких основних напрямках:

- удосконалення чинної нормативно – правової бази як основи процесу розвитку малого підприємства, окрема в частині формування системи фінансової підтримки;
- розв'язання питань щодо організаційного забезпечення малого підприємства, насамперед: забезпечення дієвості цільових і регіональних програм розвитку за підтримки малого підприємства відповідним ресурсом;
- узгодження дій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, розробка єдиної системи реєстрації та легалізації суб'єктів підприємства;

- удосконалення мережі та підвищення дієвості роботи громадських об'єднань, які сприяють розвитку малого підприємства;

- запровадження практики використання державних кредитних ліній для підтримки малого підприємства із зазначенням середнього розміру позики малого підприємства.

Таким чином, основними шляхами покращення стану розвитку малого підприємництва в Україні є створення нормативно-правової бази зі сприятливими умовами, а також вдосконалення податкової політики та забезпечення раціонального функціонування спрощеної системи оподаткування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сідун О. Я. Регіональні механізми розвитку малого підприємництва (на матеріалах Закарпатської області): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01

2. Жирко С.О. Проблеми розвитку малого та середнього підприємництва в Україні //www.nbu.gov.ua/

3. Про концепцію державної політики розвитку малого підприємництва. Постанова КМУ від 3.04.1996 р. № 404.

Бережна Олександра

студентка 3 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **Задворна О.В.**

ст. викладач (БДПУ)

РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що на сучасному етапі економічного розвитку нашої країни продуктивність праці впливає на якість продукції, що випускається, величину її собівартості і конкурентоспроможність, і тому резерви підвищення продуктивності праці вимагають детального вивчення.

Продуктивність праці як категорія економічної науки досліджувалася з давніх часів, починаючи з А. Сміта, Д. Рікардо, К Маркса. Вивченням конкретних факторів і резервів зростання продуктивності праці на сучасному підприємстві займаються такі автори, як А. Адамчук, І. Баткаєва, Л. Івановська, О. Кібанов, Т. Малєва, О. Мітрофанова, А. Петров, Р. Подовалова, О. Ромашов, А. Рофе, Г. Слезингер, М. Сорокіна та інші.

Мета: проаналізувати резерви підвищення продуктивності праці та розробити програму управління продуктивністю праці на прикладі ПП «БудМаркет».

Для досягнення мети були поставлені такі задачі: розглянути економічну сутність поняття продуктивності праці; провести аналіз продуктивності праці на ПП «БудМаркет»; на основі показників аналізу продуктивності праці визначити резерви підвищення продуктивності праці.

Важливим етапом аналітичної роботи на підприємстві є пошук резервів продуктивності праці, розробка організаційно-технічних заходів

щодо реалізації цих резервів і їх безпосереднє впровадження. Під резервами підвищення продуктивності праці розуміють невикористані ще можливості економії витрат живої та уречевленої праці. Резерви використовуються і знову виникають під впливом науково-технічного прогресу. Кількісно резерви можна визначити як різницю між максимально можливим і реально досягнутим рівнем продуктивності праці в конкретний момент часу.[1, с.275]

Резерви підприємства можна класифікувати таким чином: підвищення технічного рівня виробництва в результаті механізації і автоматизації виробництва; впровадження нових видів обладнання та технологічних процесів; поліпшення конструктивних властивостей виробів; підвищення якості сировини і застосування нових конструктивних матеріалів; — поліпшення організації виробництва і праці шляхом підвищення норм праці і розширення зон обслуговування; зменшення числа робітників, які не виконують норми; спрощення структури управління; механізація облікових і обчислювальних робіт; підвищення рівня спеціалізації виробництва; — зміна зовнішніх природних умов; — структурні зміни у виробництві внаслідок зміни питомих ваг окремих видів продукції; трудомісткості виробничої програми; частки покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів; питомої ваги нової продукції.[2]

Резерви підвищення продуктивності праці на ПП «БудМаркет»:1. Підвищення технічного рівня реалізації: автоматизація процесу завантаження-розвантаження і переміщення товару на складі; оновлення існуючого устаткування. 2. Поліпшення організації праці: підвищення норм; зміна робочого періоду. 3. Структурні зміни в реалізації: зменшення трудомісткості; розширення і поглиблення асортименту за рахунок нових груп товарів.

Для найповнішого використання резервів зростання продуктивності праці на ПП «БудМаркет» розробили програму управління продуктивністю праці: 1. Вимірювання і оцінка досягнутого рівня продуктивності на підприємстві в цілому і за окремими видами праці зокрема; 2. Пошук і аналіз резервів підвищення продуктивності на основі інформації, одержаної в ході вимірювання і оцінки; 3. Розробка плану використання резервів підвищення продуктивності праці, який повинен включати конкретні терміни і заходи з їхньої реалізації, передбачати фіксування витрат на ці заходи й очікуваний економічний ефект від їх впровадження, визначати відповідних виконавців; 4. Розробка систем мотивації працівників до досягнення запланованого рівня продуктивності; 5. Контроль за реалізацією заходів, передбачених планом і всією програмою, і регулюванням їх виконання; 6. Вимірювання і оцінка реального впливу передбачуваних заходів на зростання продуктивності праці.

Неухильне виконання програми дозволить і далі нарощувати обсяги продуктивності праці.

Підвищення продуктивності праці має важливе значення як фактор збільшення випуску продукції, зниження витрат і підвищення норми і маси прибутку, забезпечення добробуту працівників, а на макрорівні — як визначальний чинник економічного зростання та підвищення рівня життя населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Підручник.-5-е вид. оновлене. – К., 2011 – 390 с.
2. Олійниченко О.М., Сіраченко І.Г. Удосконалення управління продуктивністю праці на підприємстві // Вісник Запорізького національного університету. – 2013. – №4 (20). – С. 163–168.

Бережна Олександра

студентка 3 ЕП групи

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник

Сидорченко Т.Ф. к.е.н., доцент(БДПУ)

**ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ОБЛІКОВОГО МЕТОДУ
«СТАНДАРТ-КОСТ»**

Актуальність. Застосовувана нині форма нормативного обліку є спрощеною, багато в чому формальною, що втратила контрольно-аналітичні функції. Зазначені проблеми вимагають глибокого теоретичного обґрунтування і подальшого практичного дослідження.

Ступінь дослідження. Широке коло питань, пов'язаних із дослідженням проблематики управління витратами на підприємстві, знайшло своє відображення у працях відомих вітчизняних економістів: І. Бланка, В. Базилевича, Н. Гури, Н. Малахової, І. Сидорова, Ю. Цалко. Значний внесок у розвиток теорії і практики управлінського обліку зробили зарубіжні економісти і менеджери: Гарінгтон Емерсон, Чартер Гаррісон, які обґрунтували концепцію обліку стандарт-кост [1, с. 21].

Мета дослідження полягає в аналізі методу управлінського обліку «стандарт-кост», визначенні його переваг та недоліків.

Виклад основного матеріалу. Сутністю облікового методу, іменованого на Заході «стандарт-кост», є попереднє нормування і стандартизація виробничого процесу та його окремих стадій – постачання, виробництва, збуту продукції. «Стандарт-кост» шляхом порівняння фактичних даних з нормативами і аналізу відхилень дозволяє оперативно реагувати на збої у виробництві і коректувати прийняті управлінські рішення.

Зміст системи «стандарт-кост» полягає в тому, що обліковується лише те, що повинно відбутись, а не те, що відбулося, враховується не реальне, а належне, і обґрунтовано відображаються відхилення, які виникли. В основі лежить чітке, тверде запровадження норм витрат матеріалів, енергії, робочого часу, праці, зарплати та інших витрат, пов'язаних з виготовленням будь-якої продукції або напівфабрикатів.

Основні переваги методу «стандарт-кост»: 1. Попередній розрахунок очікуваних витрат на виробництво та реалізацію; 2. Визначення ціни на основі заздалегідь встановленої собівартості одиниці продукції; 3. Менш складна техніка ведення обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції; 4. Потрібен менший бухгалтерський штат, бо в межах цієї системи облік ведеться за принципом виключення, тобто враховуються

лише відхилення від стандартів; 5. Складання звітів про доходи та витрати з виділенням відхилень від нормативів та обов'язковим встановленням причин їх виникнення.

Важливою перевагою системи «стандарт-кост» є цінність її даних для прийняття рішень. Особливо ефективні стандарти, розроблені окремо за змінними статтями витрат за умови, що ціни на ресурси і норми трудових витрат встановлено правильно. Важливе значення для прийняття управлінських рішень має використання її в поєднанні з методом «директ-костинг» [2, с. 56–78].

Таким чином, система «стандарт-кост» може вплинути на підвищення доходності підприємства за наступними трьома напрямками: 1) виявлення перевитрат (несприятливих відхилень), які знижують прибуток підприємства; 2) надання менеджерам точних даних про собівартість виробництва, на підставі яких відділ збуту може планувати обсяги продажу і встановлювати оптимальні ціни; 3) мінімізація облікової роботи, яка пов'язана з калькулюванням. Для вирішення всіх трьох задач система «стандарт-кост» є більш придатною в порівнянні з системою обліку минулих витрат.

Основні недоліки методу «стандарт-кост»: 1. Важкість складання стандартів згідно з технологічною картою виробництва; 2. Труднощі у визначенні на практиці ступеня напруженості стандартів та норм; 3. Не регламентується законом і не має єдиної методики встановлення стандартів та ведення облікових регістрів.

Висновки. Проведений аналіз переваг та недоліків методу обліку «стандарт-кост» засвідчує, що цей метод є надзвичайно прогресивним і актуальним на сьогоднішній час. Це не тільки оперативне планування витрат, яке необхідно керівникам, це також їх облік на бухгалтерських рахунках не за документами за фактичними витратами, а за нормативними документами з одночасним відображенням відхилень лише у фінансових результатах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сопко В.В. Управлінський облік: основи теорії та концептуальні засади побудови: навч.- метод. посібн. / В.В.Сопко, О.В.Сопко. – К.: Знання України, 2011. – 448 с.
2. Нападовська Л.В. Управлінський облік: Монографія / Л.В. Нападовська. – Дніпропетровськ, 2010. – 450 с.

Бережна Олександра

студентка 3 ЕП групи

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **І.А. Макарова**

к.е.н., доцент (БДПУ)

ФОРМИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поступово залучаючись у процес інтернаціоналізації, університети як суб'єкти освітньо-наукової та господарської діяльності стають активними діячами та генераторами цього процесу, прискорюючи різноманітні зв'язки і

відносини між вищими навчальними закладами різних країн. Форми інтернаціоналізації освітньої діяльності набувають особливої актуальності.

Сучасні тенденції розвитку освіти, ролі вищих навчальних закладів в економічному розвитку країни є предметом дослідження багатьох українських та іноземних науковців: Л. Антонюк, О. Грішнєвої, Б. Долішнього, О. Красовської, Є. Панченка, А. Філіпенка, А. Чухна та ін. Водночас, проблема розширення традиційних функцій університетів, змін їх організаційних форм та видів діяльності ще недостатньо опрацьована і тому потребує подальших досліджень

Науковою новизною даного дослідження є аналіз наслідків глобалізації світового освітнього простору, зокрема інтернаціоналізації вищої освіти та характеристика форм її прояву.

Під інтернаціоналізацією вищої освіти розуміють процес систематичної інтеграції міжнародної складової в освітній системі країни, дослідження міжнародного ринку вищої освіти та суспільна діяльність вищих навчальних закладів у світогосподарській системі [1, с.30].

Найвідоміша форма інтернаціоналізації вищої освіти – це мобільність студентів – виїзд певної кількості студентів для навчання за кордон. Відряджання студентів на навчання в інші країни – явище не нове, і певні регіони стикаються з цим давно. Більшість європейських країн уже багато років має постійний приплив студентів зі своїх колишніх колоній. Значна частина молоді з країн Латинської Америки прагне отримати диплом в університетах США і Канади.

Другою за значущістю формою інтернаціоналізації вищої освіти є мобільність викладацького складу. Традиційно міжнародна мобільність професорсько-викладацького складу обумовлена дослідженнями і науковою роботою, але в ряді регіонів і в певних галузях освіти, таких як менеджмент і ділове адміністрування, існують спеціальні схеми регіонального та міжнародного тренінгу для молодих дослідників і викладачів.

Часто процеси студентської і викладацької мобільності бувають так тісно взаємопов'язані, що розділити їх дуже важко. Прикладами можуть служити програми мобільності аспірантів і докторантів. Вони, зазвичай, включають 3 компоненти: навчання, дослідження і викладання.

Третьою формою інтернаціоналізації вищої освіти можна назвати уніфікацію програм навчання. Сильним стимулом інтернаціоналізації програм навчання виступає зростання впливу міжнародних професійних об'єднань. Швидке зростання міжнародної торгівлі професійними послугами спонукало представників багатьох професій організувати свою діяльність на міжнародному рівні. Ці професійні об'єднання серйозно взяли за такі питання, як гарантія якості, мінімальні стандартні вимоги, критерії професіоналізму, акредитація тощо.

Слід зазначити, що основною метою інтернаціоналізації є не відряджання за рубіж 100 % студентів а доступність результатів інтернаціоналізації “вдома”. Недарма одна зі спеціальних груп Європейської асоціації міжнародної освіти (EAlE) так і називається “Інтернаціоналізація вдома”. Саме завдяки цій формі інтернаціоналізації результати міжнародної

співпраці між вищими навчальними закладами стають доступними для всіх студентів без винятку.

І напевно, найвищою формою інтернаціоналізації освіти сьогодні виступає транснаціоналізація університетів та інститутів, що надають послуги вищої освіти [2, с.18].

Вищі навчальні заклади намагаються поєднати набір іноземних студентів з розширенням пропонування своїх освітніх послуг на перспективних ринках, організовуючи зарубіжні відділення і філії, що повністю підпорядковуються основному навчальному закладу. Ця тенденція показує зрушення у процесі інтернаціоналізації від попиту до пропозиції. Якщо країна, в якій розташована філія, юридично визнає іноземний диплом, то студенти можуть навчатися за програмою іноземного ВНЗ від початку і до самого випуску.

Висновки: Зазначені тенденції та особливості глобалізації світового освітнього простору мають істотний вплив на інтернаціоналізацію вищої освіти, її форми та прояви. Кількість спільних міжнародних проєктів, зростання студентської та викладацької мобільності, уніфікація програм навчання і транснаціоналізація вищих навчальних закладів є особливостями розвитку вищої освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Долішній Б. Ринок освітніх послуг: основні тенденції та шляхи модернізації / Б. Долішній, В. Куценко // Україна: аспекти праці. – 2005. – № 8. – С. 28–34.
2. Сбруєва А. Глобальні та регіональні тенденції розвитку вищої освіти в умовах побудови суспільства знань: Препринт. — Суми – 2008. — 80 с.

Братанов Максим,

студент 7 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **І.С. Ладунка,**
к.е.н., доц. (БДПУ)

УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Конкурентоспроможність підприємства повинна забезпечуватися такими показниками як висока виробнича ефективність, яка реалізується завдяки сучасному обладнанню, технологіям, кваліфікованими працівниками та здатністю завоювати й тривалий час утримувати стійні позиції на ринку, що забезпечується завдяки ефективному використанню принципів управління.

Основними умовами забезпечення конкурентоспроможності є: забезпечення єдності розвитку техніки, технології, економіки, управління; застосування сучасних методів дослідження й розробок (програмно-цільове планування, теорія прийняття рішень і т.д.); застосування наукових підходів

до стратегічного менеджменту; розгляд взаємозв'язків функцій управління будь-яким процесом на всіх стадіях життєвого циклу об'єкта; формування системи заходів із забезпечення конкурентоспроможності різних об'єктів.

Для підвищення конкурентоспроможності необхідним є запровадження комплексу наступних заходів:

- підвищення якості державних інститутів. Ефективні державні інститути необхідні для гарантування виконання контрактів і в більш широкому сенсі для того, щоб принцип верховенства закону став нормою економічної діяльності. Приватні компанії не можуть ефективно працювати в середовищі, де контракти не виконуються, або принцип верховенства закону дотримується слабкою мірою або не дотримується взагалі [3].

- розвиток інституту конкуренції, а саме створення умов для формування конкурентного середовища на вітчизняних ринках, підвищення ефективності конкурентної політики, реалізація заходів по захисту конкуренції тощо;

- зниження бар'єрів входу на ринок та виходу з ринку з метою посилення тиску потенційної конкуренції (зокрема, скорочення кількості процедур для започаткування бізнесу, посилення антимонопольного контролю за діяльністю органів державної та муніципальної влади, які створюють додаткові бар'єри тощо);

- впорядкування системи надання пільг і державної допомоги, оскільки компанії, діяльність яких субсидується державою, нерідко погіршують конкурентне середовище та сприяють встановленню цін, вищих за конкурентні. Коли споживачі змушені купувати продукцію захищених місцевих виробників, то це може нівелювати весь позитивний ефект від введення пільг;

- дебіюрократизація економіки на основі проведення адміністративної реформи. Політика держави має бути спрямованою на те, щоб розпустити владні економічні угруповання або обмежити їх негативний вплив на діяльність підприємств. Йдеться зокрема, про скорочення кількості контролюючих органів, уточнення та чіткий розподіл функцій між ними, а також оптимізацію їх прав та обов'язків;

- реалізація стратегії "ефективного конкурента", тобто виділення фірми, яка виступає новатором у сфері товарного асортименту, технології виробництва, бере участь в агресивній ціновій стратегії, спрямованій на зниження ціни товару. Будь-яка взаємодія фірм, яка може призвести до усунення з ринку або поглинання "енергійного конкурента", повинна розглядатися як така, що спрямована на зниження рівня конкуренції і, як правило, має заборонятися.

- перехід від агресивної політики щодо обмеження імпорту до політики стимулювання експорту задля створення стимулів для вітчизняних підприємств для виходу на міжнародні ринки та інші.

Забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на сучасному етапі економічного розвитку є надзвичайно важливим, вкрай необхідним і безумовно, нагальним завданням України. Щоб стати конкурентоспроможними, вітчизняним підприємствам потрібні не тільки фінансові ресурси. Їм потрібно звільнитися від віджилих себе форм ведення

господарської діяльності, активізувати інноваційну діяльність, оптимізувати систему управління та організації виробництва. У свою чергу, держава також має змінити систему стимулів і мотивацій, усунути перешкоди на шляху до розвитку конкурентного середовища, змінити правила, які обмежують і спрямовують економічну поведінку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Драган О.І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти. Монографія. – К.: ДАККіМ, 2006. – 160 с.
2. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія / за заг. ред.. О.Г. Янкового]. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.
3. Круш П.В., Максименко І.А. Регулююча функція держави та її роль у формуванні ринкового інституційного середовища // Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна. – 2004. – Випуск 75. – с. 227.

Васильєва Ірина
студентка 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **І.С. Ладунка**,
к.е.н., доц. (БДПУ)

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ

Проблема соціальної відповідальності на сучасному етапі розвитку українського суспільства набуває особливої актуальності. Як форма взаємозв'язку, інтегральна якість особи, відповідальність є соціальною цінністю, поширюється на всі сфери суспільного та приватного життя. Розбудова громадянського суспільства в Україні можлива лише за умов сформованості соціальної відповідальності в усіх суб'єктів соціальної взаємодії. Наявні в українському суспільстві соціальні, економічні, політичні та екологічні проблеми, нерозвиненість громадянських структур є наслідком безвідповідальності різних суб'єктів соціально-політичного простору: громадян, політиків, державних і громадських діячів, державних службовців, власників, підприємців, що керують соціально-політичними, економічними й культурними процесами. Чи не найболючіша проблема сьогодення – це криза відповідальності, котра пронизує всі структури й рівні суспільного організму [1].

Безвідповідальне ставлення людини до інших людей, суспільства загалом, майбутнього країни, природи досягло критичної межі. Сучасний панівний тип людини – людина маси – переслідує власні егоцентричні цілі й не бажає нести відповідальність за наслідки своєї діяльності. Розуміння свободи на рівні буденної свідомості зводять зазвичай до стихійного волевиявлення, реалізації особистісних бажань і прагнень. При цьому ігнорують найважливіший атрибут свободи – особисту відповідальність за зроблений вільний вибір [2].

Звертаючись до українських реалій, маємо визнати, що соціальна відповідальність у нашому суспільстві все ще не постає у якості домінанти та надійного регулятора суспільного життя, не набула статусу життєво значимої норми. Для сучасного етапу соціально-економічного розвитку характерною є парадоксальна ситуація: на фоні проголошеного курсу на розширення економічних свобод та підприємництва, ініціативності тощо маємо намагання все більшої кількості громадян покласти на себе відповідальність лише за власні дії. Ознакою зниження соціальної відповідальності є ерозія «культури солідарності», як феномену сьогодення. Є всі підстави стверджувати, що в суспільстві набирає силу тенденція, в основу якої покладено індивідуалізацію у найширшому її розумінні. Формами її прояву є намагання членів суспільства розв'язувати наявні проблеми самотужки, масові настрої десолідарності, зниження соціальної згуртованості, формування суспільства «індивідів», що сповідує споживацькі настрої та мотиви поведінки. За нашою оцінкою у суспільстві має тенденцію до збільшення частка людей не схильних до прояву жалю, співчуття, допомоги слабким і бідним [3].

Соціальна відповідальність як складова феномену особистої соціально відповідальної поведінки не існує поза діяльністю. Вона формується, має прояв і розвивається лише у процесі діяльності людини. Бездіяльність не містить соціальної відповідальності. Розглядаючи феномен особистої відповідальності в контексті співвідношення біологічної, природної та соціальних компонент людського буття, їх впливу на поведінку людини, відомий дослідник цієї проблеми В. Степін зазначає: «У життєдіяльності людей взаємодіють програми двох типів: біологічні (інстинкти самозбереження, харчування, статевий інстинкт, інстинктивна схильність до спілкування, що вироблена як результат пристосування предків людини до стадного образу життя тощо) і соціальні, які, так би мовити, надбудовувалися над біологічними у процесі становлення і розвитку людства (тому їх можна назвати надбіологічними програмами)».

Отже, соціальна відповідальність людини є ні що інше, як факт присутності (наявності) у структурі її особистісного потенціалу таких цінностей (аксіологічних установок), як: совість, довіра, толерантність, чесність, співучасть, обов'язковість, співчуття, почуття справедливості, правдивість, любов до ближнього, доброта.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амоша О. Соціальна відповідальність в контексті розвитку людського потенціалу / О. Амоша, О. Новікова // Держава і суспільство. – 2010. – № 2. – С. 122-127.
2. Головаха Є. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: [за результатами «Європейського соціального дослідження» 2005-2007-2009-2011] / Є. Головаха, А. Горбачик. – К.: Інститут соціології НАН України, 2012. – 120 с.
3. Савченко І.Г. Категорія соціальної відповідальності в основних філософських парадигмах / І.Г. Савченко // Вісник Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. – 2005. – №2. – С. 454-459.

Михайло Висоцький,

студент 3 курсу
факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Т. Ф. Сидорченко,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БАЗИС ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ СТОСОВНО РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність дослідження. Якісний аналіз результатів операційної діяльності має велике значення для майбутньої діяльності підприємства та економіки країни в цілому. Тому необхідною умовою при прийнятті управлінських рішень є отримання результатів функціонування підприємства з зовнішніх та внутрішніх джерел інформації.

Виклад основного матеріалу. Загалом до результатів операційної діяльності відносять доходи, витрати та фінансові результати (прибуток, збиток). Операційний дохід являє собою дохід від реалізації готової продукції, товарів та регулюється П(С)БО 15 «Дохід». А операційні витрати, у свою чергу, – витрати від такої реалізації та регулюються П(С)БО 16 «Витрати» [1,2].

Для достовірної оцінки результатів операційної діяльності використовують звітність підприємства (фінансову, податкову, соціальну, статистичну, управлінську) та внутрішні документи підприємства, якщо необхідно конкретизувати отримані результати.

Фінансова звітність у розрізі форми № 2 «Звіт про фінансові результати» надає інформацію про чистий дохід від реалізації продукції, інші операційні доходи, собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати та фінансовий результат від операційної діяльності.

Водночас форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» у 5 розділі «Доходи і витрати» містить інформацію про інші операційні витрати і доходи: операційна оренда активів, курсова різниця, реалізація інших оборотних активів, штрафи, пені, неустойки, відрахування до резерву сумнівних боргів, непродуктивні втрати і витрати та інші операційні витрати і доходи. Податковий кредит та зобов'язання підприємства подано у «Податковій декларації з податку на додану вартість», а також у його додатку Д5 «Розшифровки податкового зобов'язання та податкового кредиту у розрізі контрагентів» [3].

Доходи та витрати операційного характеру, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування відображено у «Податковій декларації з податку на прибуток».

В залежності від своєї основної виробничої діяльності підприємство може сплачувати акцизний податок, інформація про який подана у «Декларації акцизного податку».

Невід'ємною складовою при визначенні операційних витрат є заробітна плата працівників. Тому необхідно досліджувати «Податковий

розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку» та «Звіт про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів Пенсійного фонду України».

Оскільки операційний дохід в основній своїй частині залежить від виготовленої продукції необхідно оцінити подану інформацію у статистичному звіті «Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (товарів, послуг) за видами».

Управлінська звітність суттєво відрізняється від інших типів звітності, оскільки її можуть використовувати лише внутрішні користувачі, так як вона містить конфіденційну інформацію. Не зважаючи на те, що вона не має чітких форм при дослідженні операційної діяльності необхідно дослідити Управлінський баланс за видами діяльності (у розрізі поточного оборотного капіталу та грошових коштів), Управлінський звіт про прибутки і збитки (у розрізі виручки від реалізації, маржинального прибутку та коефіцієнта EBITDA1) та інші.

Висновки. Отже, інформація про результати операційної діяльності міститься практично у всіх видах та формах звітності підприємства. Проте, кожна з них надає специфічні дані для прийняття управлінських рішень. У зв'язку з частими змінами у законодавстві необхідно постійно слідкувати за змінами для порівняння даних протягом різних років.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 14.12.1999 № 860/4153.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 N 318.
3. «Все про бухгалтерський облік»: бланки звітності [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.vobu.com.ua/blanks/>

Анастасія Губарь

Студентка 4 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук.керівник: **О.В.Задворна**

ст. викл. (БДПУ)

АНАЛІЗ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Актуальність теми – товарна політика становить основний зміст діяльності будь-якого підприємства, бо коли підприємство не виготовляє корисних споживачам товарів чи не надає послуг, воно стає непотрібним.

Методи дослідження: аналіз, спостереження, узагальнення, описовий

Метою даної роботи є закріплення і поглиблення знань щодо формування товарної політики.

Товарна політика – це поняття, яке включає в себе асортиментну політику, створення нових товарів і запуск їх у виробництво, виключення з планів товарів, які втратили споживчий попит, модифікацію товарів, питання упаковки, товарного знака та найменування товару.

Складові елементи товарної політики:

1) Асортиментна політика – цілі, завдання та основні напрямки формування асортименту, визначувані керівництвом організації.

2) Політика в області якості – основні напрямки та цілі організації в області якості, офіційно сформульовані вищим її керівництвом.

3) Цінова політика – Цілі, завдання та основні напрямки в області ціноутворення, спеціально сформульовані вищим керівництвом організації.

4) Збутова політика – Цілі, завдання основні напрями в області збуту, офіційно сформульовані вищим керівництвом організації. Цей вид товарної політики особливо важливий для виробників продукції та виконавців послуг.

5) Інформаційна політика – цілі, завдання та основні напрямки комунікативних заходів, офіційно сформульованих вищим керівництвом організації.

Асортиментна політика – це цілі, завдання та основні напрямки формування асортименту, визначувані керівництвом організації.

Політика в області якості – основні напрямки та цілі організації в області якості, офіційно сформульовані вищим її керівництвом.

Цінова політика – Цілі, завдання та основні напрямки в області ціноутворення, спеціально сформульовані вищим керівництвом організації.

Збутова політика – Цілі, завдання основні напрями в області збуту, офіційно сформульовані вищим керівництвом організації.

Інформаційна політика – цілі, завдання та основні напрямки комунікативних заходів, офіційно сформульованих вищим керівництвом організації.

Товарна стратегія – це розробка напрямків оптимізації товарної номенклатури і визначення асортименту товарів найкращого для успішної роботи на ринку і забезпечує ефективну діяльність підприємства в цілому.

Завдання розробки товарної стратегії можуть бути різні:

- задоволення запитів споживачів,
- оптимальне використання технологій і досвіду фірми,
- оптимізація фінансових результатів фірми,
- завоювання нових покупців різними шляхами.

Основні принципи формування товарної політики торговельного підприємства повинні полягати у забезпеченні:

- виконання місії, стратегічних цілей і завдань підприємства;
- відповідності асортименту товарів і номенклатури послуг попиту оптових покупців;
- найбільш повного задоволення попиту покупців у рамках обраного сегменту (сегментів) споживчого ринку;
- достатньої широти та глибини товарного асортименту;
- гармонійності асортименту основних і супутніх товарів;

- стійких конкурентних позицій підприємства та зростання його ринкової вартості.

Підводячи підсумки вище сказаного можна зробити висновок, що, ринковий успіх є головним критерієм оцінки діяльності вітчизняних підприємств, а його ринкові можливості зумовлюються правильно розробленою і послідовно здійснюваною товарної політики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белоусова С., Белоусов О.Г. Маркетинг. – 2011. – 224 с.
2. Бухалков М.И. Планування для підприємства: Підручник. – 3-й вид., испр. і доп. – К.: ИНФРА-К, 2015. – 416с. – (Вища освіта)

Дудка Олена

Студентка 3 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник Т. Ф. Сидорченко

к.е.н., доцент (БДПУ)

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНО АКТИВНОГО НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Актуальність теми. В умовах формування в Україні соціально орієнтованої економіки основний тягар соціального захисту покладається на державу, але водночас зростає роль ринкового механізму у проведенні такої політики.

Мета – дослідити проблему становища економічно активного населення в умовах фінансової кризи, визначити заходи, що передбачають надання правової, фінансової, матеріальної допомоги окремим громадянам, створення соціальних гарантій для економічно активної частини населення.

Виклад основного матеріалу. Соціальний захист означає соціальну підтримку верств населення, які можуть зазнавати негативного впливу ринкових процесів, з метою забезпечення відповідного життєвого рівня, тобто заходи, що передбачають надання правової, фінансової, матеріальної допомоги окремим громадянам (найбільш вразливим верствам населення), створення соціальних гарантій для економічно активної частини населення та комплекс законодавчо закріплених гарантій, що протидіють факторам, які дестабілізують (інфляції, спаду виробництва, економічній кризі, безробіттю тощо). [1]

Суб'єктами соціального захисту є державні структури, органи місцевого самоврядування, громадські організації та фонди, профспілки принципом діяльності, яких є допомога і можливість її надання незалежно від соціального статусу об'єкта.

Об'єктом соціального захисту є все населення або будь-який громадянин, окремі групи населення (працівники освіти, охорони здоров'я і культури тощо), соціально вразливі верстви населення (багатодітні сім'ї, інваліди, пенсіонери, безробітні тощо). [2]

До основних елементів державної політики в галузі соціального захисту населення належать: – встановлення допустимих параметрів життя (розміру прожиткового мінімуму, мінімальної пенсії, соціальної допомоги); – пенсійне забезпечення (людей похилого віку, інвалідів, сімей, що втратили годувальника); – утримання дитячих будинків, інтернатів, будинків для людей похилого віку тощо; – соціальні трансферти (допомога з безробіття, одноразові чи щомісячні виплати на дітей, з материнства, з хвороби та інших причин, житлові субсидії тощо); – соціальне обслуговування (надання соціальних послуг окремим категоріям громадян тощо); [3]

Найгострішою є проблема подолання бідності. Сьогодні подолання бідності – це той момент, який розглядається світовим співтовариством як ключовий у політиці будь-якої держави. Україна ж належить до країн з високим рівнем бідності, особливістю якої є значне скорочення доходу більшості населення, яке при цьому працює і зберігає відносно високий соціальний статус. На відміну від країн Західної Європи, наявність роботи в Україні ще не є гарантією мінімального достатку.[4] Високий рівень бідності спостерігається в сім'ях з двома дітьми (40,7 відсотка) та багатодітних сім'ях (58,4 відсотка), в сім'ях, у яких є діти і непрацюючі дорослі (36,3 відсотка). Залишається високим рівень бідності в сільській місцевості (32,3 відсотка), який значно перевищує рівень бідності у містах (20,2 відсотка). Крім того, не ліквідовано заборгованість із заробітної плати, не запроваджено ефективну систему надання державної допомоги. Для розв'язання проблеми бідності необхідна цілеспрямована політика, що ґрунтується на економічних та фінансових можливостях держави та максимальній ефективності їх використання.[5]

Висновки. З розвитком економіки, стабілізацією грошової, кредитної, фіскальної, валютної сфери в Україні відбувається становлення і розвиток соціальної політики держави. Тому перед державою стоять першочергові завдання переходу від надання пільг та дотацій до адресної грошової допомоги, створення умов для досягнення розмірів середньої заробітної плати до розмірів прожиткового мінімуму, розширення мережі недержавних пенсійних фондів поряд з основним державним, проведення зваженої політики у сфері регулювання оплати праці, ринку праці та всієї сфери соціального забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Право соціального забезпечення / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. ; за ред. П. Д. Пилипенка. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Видавничий Дім „Ін Юре”, 2008. – 504
2. Законодавство України про соціальний захист населення / [упоряд. О. М. Раїна; ред. О. А. Кривенко]. – 2-е вид. – К. : КНТ, 2003. – 245с.
3. Державне регулювання соціальних процесів // www.bagatoreferativ.com.ua
4. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення : у цифрах і фактах – К.: Міністерство праці та соціальної політики України, пенсійний фонд України, 2002. – 45с.

Ковальчук Роман,
студент 7 курсу
факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **І.С. Ладунка,**
к.е.н., доц. (БДПУ)

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасний етап економічної кризи в Україні, вимагає нових підходів у формуванні системи оплати праці, що має стати одним із головних стимулів підвищення продуктивності праці й ефективності управління. Так, показники рівня життя населення за останні роки показують, що знижується частка заробітної плати у структурі доходів населення, посилюється необґрунтована міжрегіональна і міжгалузева диференціація із заробітної плати. Структура оплати праці розбалансована: надтарифна частина заробітної плати на багатьох підприємствах перевищує базову тарифну частину, порушені пропорції в оплаті праці працівників підприємства.

Низька заробітна плата, затримка її виплати негативним чином позначаються на ставленні працівників до своїх прямих обов'язків і є одним з мотивів вимушеної вторинної зайнятості. Тому цілями і шляхами реформування заробітної плати є створення кожній працездатній людині умов для підтримання своєю працею необхідного рівня життя; забезпечення реалізації відтворювальної, стимулюючої, регулюючої та стимулюючої функції заробітної плати [1, с. 3].

Необхідно визначити певні недоліки сучасної системи оплати праці: зростання оплати праці не пов'язане із зростанням ефективності; чинна система не орієнтована на співпрацю (роз'єднаність працівників, і перш за все, керіваних і управлінців); система оплати не є досить гнучкою [2, с. 433-436].

Враховуючи всі недоліки організації оплати праці необхідно визначити шляхи виходу з кризи заробітної плати. Необхідне відновлення заробітної плати як реально ефективною діючою економічною категорією ринкової економіки, відновлення її основних функцій.

Далі реформування оплати праці має органічно поєднуватись з загальним процесом ринкової трансформації, передусім у податковій, грошово-кредитній, фінансовій системах, сфері соціального захисту, з подальшою стабілізацією національної грошової одиниці, проведенням адміністративної реформи.

Таким чином, зростання реальної заробітної плати в сучасних умовах економічної трансформації вимагає комплексного системного підходу до вирішення цього складного завдання – синхронного реформування форм та систем оплати праці, інвестиційно-інноваційної, податкової, грошово-кредитної систем, ціноутворення, політики доходів і зайнятості населення.

Правильно дібрана система заробітної плати, яка враховує особливості трудового процесу, завдання, що стоять перед конкретним

робочим місцем, професією і кваліфікацією робітника, його особисті інтереси, є ефективним організаційним засобом і мотивуючим фактором. Тому аналіз практики організації заробітної плати, що включає і оцінювання ефективності використовуваних форм і систем, повинен провадитися систематично і кваліфіковано. Це сприятиме підвищенню результатів виробництва, оптимальному поєднанню інтересів найманого працівника і підприємця (власника).

Зростання реальної заробітної плати в сучасних умовах економічної трансформації вимагає комплексного системного підходу до вирішення цього складного завдання – синхронного реформування форм та систем оплати праці, інвестиційно-інноваційної, податкової, грошово-кредитної систем, ціноутворення, політики доходів і зайнятості населення.

Для покращення організації оплати праці на підприємстві необхідне відновлення заробітної плати як реально ефективної діючої економічної категорії ринкової економіки, відновлення її основних функцій; зміни типу економічної системи; максимально можливого скорочення масштабів тіньової економіки; розвитку ринкових відносин і створення здорового конкурентного середовища; оптимізація структури витрат виробництва; послаблення податкового тиску; зростання продуктивності праці та капіталу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусенко Н. Узгоджена мінімальна заробітна платня : реалізація та перспективи / Н. Андрусенко // Праця і зарплатня. – 2006. – №48. – С. 3.
2. Осовий Г. В. Питання подальшого реформування системи оплати праці в Україні / Г. В. Осовий // Формування ринкової економіки. – 2005. – Т. 2. – С. 433-436.
3. Павленко Н. С. Организация труда и заработная плата : практ. пособ. : в 2 т. / Н. С. Павленко. – Х. : Фактор, 2002- – Т. 2. – 348 с.

Ліконцева Анастасія

студентка 6 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **І.А. Макарова,**

к. е. н., доцент (БДПУ)

УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ ЯК СКЛADOVA КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Комерційна діяльність є однією з найважливіших галузей людської діяльності, що виникли в результаті поділу праці. Вона полягає у виконанні великого комплексу взаємозалежних торгово-організаційних операцій, спрямованих на здійснення процесу купівлі-продажу товарів і надання торгових послуг з метою одержання прибутку. Актуальність теми обумовлена необхідністю управління товарними запасами в комерційній діяльності.

Метою дослідження виступає теоретичне обґрунтування управління товарними запасами як складової комерційної діяльності.

Наукова новизна: розглянуто фактори управління товарними запасами на підприємствах роздрібної торгівлі.

Управління товарними запасами – це складний комплекс заходів, спрямований на забезпечення максимально високого рівня обслуговування покупців при мінімізації поточних витрат, пов'язаних із утриманням запасів [1, с. 16].

Для забезпечення стійкого асортименту товарів і, отже, більш повного задоволення попиту покупців на підприємствах торгівлі проводиться робота по управлінню товарними запасами.

Управління товарними запасами полягає в їх нормуванні, оперативному обліку і контролем над їх станом.

Нормування товарних запасів передбачає встановлення нормативу товарних запасів. Під оптимальними товарними запасами розуміють таку кількість товарів, що забезпечувало б безперебійне їх пропозицію покупцям при мінімумі витрат.

При визначенні оптимальних розмірів товарних запасів виходять з частоти завезення і величини разової поставки товарів, обсягом їх денної реалізації, а також інших факторів. Для кожного виду товару встановлюється значення незнижуваного товарного запасу, що дозволяє забезпечити безперебійну торгівлю товарами при виникненні непередбачених обставин. Показником, що характеризує ступінь забезпеченості торгового підприємства товарними запасами на певну дату, є товарні запаси у днях обороту. Вони розраховуються діленням величини товарних запасів на односторонній товарообіг і показують, на скільки днів торгівлі вистачить товарних запасів. У випадку зниження необхідної кількості товарів працівникам торговельних підприємств слід вживати заходів щодо прискорення їх завезення. Якщо ж утворюються зайві товарні запаси, то виявляються причини їх утворення, а потім приймаються заходи щодо стимулювання продажу цих товарів [2, с. 133-134].

Ефективність управління товарними запасами підприємства обумовлюються багатьма чинниками – як зовнішніми, що не залежать від діяльності підприємства, так і внутрішніми, на які підприємство може та повинно активно впливати. До зовнішніх чинників належить загальний стан економічної ситуації в країні та регіоні, особливості та нестабільність податкового законодавства, умови надання кредитів та процентні ставки, наявність цільового фінансування. Однак не меншу роль відіграють внутрішні чинники, які підприємство має активно використовувати з метою підвищення ефективності використання обігових коштів.

При оцінці стану товарних запасів зазвичай використовують лише горизонтальний і вертикальний аналіз, а також показники їх оборотності. Для виявлення тенденції зміни структури запасів у загальній вартості оборотних коштів досліджуваних підприємств проведено вирівнювання динамічних рядів з використанням аналітичного рівняння лінійної регресії, що дало змогу оцінити ефективність їх управління.

Аналіз товарних запасів включає такі етапи:

розглядаються суми товарних запасів – темпи їх динаміки, питома вага в обсязі оборотних активів;

вивчається структура запасів у розрізі їх видів і основних груп;

вивчається ефективність використання різних видів і груп запасів і їх обсягу в цілому, яка характеризується показниками їх оборотності [3, с. 380].

Ефективність управління товарними запасами в підприємствах роздрібної торгівлі залежить від наступних організаційно-економічних факторів: форма товарної спеціалізації та тип магазину; обсяг товарообороту; питома вага товарів місцевих постачальників в загальній сумі їх закупівлі; рівень забезпеченості підприємства приміщеннями для зберігання товарів; наявність розробленої нормативної бази та логістичних схем внутрішнього руху товарних запасів; форми внутрішнього контролю за їх станом і рухом, що використовуються.

Отже, врахування розглянутих факторів в процесі управління товарними запасами на підприємствах роздрібної торгівлі дозволить підвищити ефективність цього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глущенко Д.Н. Управление ассортиментом и запасами сети // Дистрибуция и логистика. – 2007. – №6. -150 с.
2. Пастухова В.В. Стратегічне управління підприємством: філософія, політика, ефективність. – К.: КНЕУ, 2008. – 302 с.
3. Організація торгівлі / Алопій В.В. Міщук І.П.: Підручник; 3-тє вид./за ред. Алопія В.В. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 632 с.

Ліконцева Анастасія Євгенівна

студентка 6 курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **К.В. Марченко**,
к.е.н., доцент (БДПУ)

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ КОН'ЮКТУРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РИНКУ

Вивчення та дослідження кон'юнктури ринку, розробка стратегії розвитку підприємства чи галузі, на основі одержаної інформації в результаті дослідження, відносяться до важливих і необхідних завдань сучасності, але, в той же час є надзвичайно складним завданням, яке потребує сукупності спеціальних підходів та методів аналізу, дослідження та прогнозування різноманітних ринків.

Метою дослідження виступає теоретичне дослідження основних кон'юктурних досліджень ринку.

Основна мета кон'юктурного аналізу випливає із самого визначення кон'юнктури – виявлення й моделювання тенденцій і закономірностей розвитку ринку. Для досягнення поставленої мети необхідно послідовне вирішення таких завдань:

- Визначення об'єкта кон'юктурного аналізу;

- Збір і обробка кон'юнктурної інформації про об'єкт дослідження і пов'язані з ним економічні процеси;
- Оцінка особливостей стану досліджуваного ринку, виявлення поведінки суб'єктів, які діють на ринку;
- Оцінка й аналіз потенціалу і основних пропорцій ринку;
- Виявлення основних тенденцій розвитку ринку, його коливання, сезонності й циклічності;
- Прогноз кон'юнктури [1].

Перераховані завдання орієнтовані на повну характеристику стану ринку в цілому, а також у розрізі окремих його елементів і складових частин. Останні два завдання відображають різні сторони того самого процесу – динаміки розвитку ринку.

Зазначені завдання містять у собі як етапи реалізації методики кон'юнктурного аналізу, так і саму цю методику. У загальному плані етапи кон'юнктурного аналізу можна підрозділити на два рівні реалізації його завдань.

На першому – здійснюється аналіз ринкової кон'юнктури, що характеризується масштабами й типологією ринку, поведінкою основних суб'єктів, головними пропорціями, динамікою і стабільністю ринку.

На другому етапі здійснюється спроба побудови моделі ринкових взаємозв'язків і прогнозування ринкової ситуації. Другий етап є найбільш складним з погляду об'єктивності оцінок, перший – з погляду трудомісткості аналізу. Взагалі суб'єктивність кон'юнктурного аналізу – явище закономірне, оскільки дослідження, як правило, проводяться в інтересах якої-небудь однієї із взаємодіючих сторін. Певний ступінь об'єктивності в кон'юнктурному аналізі можливий у незалежному дослідженні, при якому аналізується діяльність всіх основних суб'єктів ринкових відносин.

Перед кон'юнктурними дослідженнями стоять ряд завдань, які М. Д. Кондратьєв звів до трьох основних. Перш за все, необхідно охарактеризувати та дослідити фактичний стан і тенденції зміни кон'юнктури. По-друге, необхідно пояснити причини існуючого руху кон'юнктури і висунути її теорію. По-третє, кінцевою метою вивчення кон'юнктури є постановка та вирішення проблеми, пов'язаної з прогнозом зміни кон'юнктури.

В. Репке основними завданнями кон'юнктури називав:

- дослідження форм прояву кон'юнктури;
- дослідження факторів утворення кон'юнктури;
- установлення впливу кон'юнктури на окремі галузі економіки;
- групування показників кон'юнктури та їх значення;
- кон'юнктурна політика [2].

Отже, основними завданнями дослідження кон'юнктури товарного ринку є: оцінка стану та прогноз кон'юнктури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проблеми кон'юнктурних досліджень ринків товарів та послуг в Україні. Монографія / Під науковим керівництвом д.е.н., професора Ковальова А.І./ – Одеса: Атлант, 2010. – 266с

2. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник / Л. В. Оболенцева; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 249 с.

Мяло Вікторія,
студентка 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **І.С. Ладунка,**
к.е.н., доц. (БДПУ)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ МАШИНОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Машинобудування — провідна галузь промисловості України. Системний аналіз процесів, які відбуваються в машинобудуванні, дає можливість виокремити проблеми сучасного етапу її розвитку.

Не зважаючи на те, що протягом останніх років ступінь оновлення перевищує ступінь ліквідації основних засобів, призупинити процес їх старіння не вдається.

Невідповідність виробничих потужностей потенціалу ринків збуту та низький рівень їх завантаження. Через це амортизація основних засобів таких підприємств списується на собівартість меншого обсягу виробництва, що й призводить до подорожчання продукції. А це, відповідно, зумовлює програв підприємств у ціновій конкуренції.

Недостатній рівень платоспроможності товаровиробників, що негативно впливає на фінансово-економічний стан підприємств машинобудування.

Не конкурентоспроможність багатьох видів продукції вітчизняних підприємств та низький рівень впровадження інновацій.

Одним з найважливіших напрямків розвитку машинобудування на сьогодні є забезпечення виробництва конкурентоспроможної кінцевої (готової продукції як власних галузей, так і галузей реального сектора економіки). Формування конкурентних переваг вітчизняних машинобудівних підприємств рекомендується здійснювати такими шляхами: впровадження нових технологій (зміна технологій створює нові можливості для розробки товару, виробництва чи доставки та вдосконаленні супутніх послуг); орієнтація на потреби споживачів (реагування на зміну запитів споживачів, створення нового ланцюжка цінностей); диверсифікація виробництва (вихід у нові сегменти ринку, на нову групу покупців, пошук нових, більш ефективних способів виробництва продукції чи нових підходів до певної групи покупців); зміна вартості чи наявності компонентів виробництва (зміна умов у постачальників, пошук можливості використання нових чи інших за своєю якістю компонентів); зміна державного регулювання (зміна політики держави у таких галузях, як стандарти, охорона навколишнього середовища, вимоги до нових галузей і торговельні обмеження).

У перспективі машинобудування повинно зайняти більш вагоме місце як у структурі промисловості, так і у формуванні експорту України. Необхідно

удосконалити галузеву структуру машинобудування, розширити асортимент його продукції за рахунок підвищення питомої ваги галузей, що виробляють товари народного споживання. Також треба налагодити виробництво вискоєфективних машин та їх систем для всіх галузей і сфер народного господарства, приладів і апаратів, швидкісної електронно-обчислювальної техніки нових поколінь, виробництва систем зв'язку, засобів управління, автоматизації тощо. Спеціалізацію і кооперування виробництва в машинобудуванні необхідно орієнтувати на вітчизняні підприємства, створювати замкнуті цикли виробництв у середині країни.

Перераховані вище заходи допоможуть не тільки стабілізувати й надалі розвивати машинобудівний комплекс всередині країни, але й за її межами також, що є однією з найважливіших умов виходу держави на світовий ринок.

Отже, в Україні є багато передумов для розвивання даної промисловості. У перспективі розвитку необхідно розширити асортимент продукції машинобудування, інтенсифікувати процеси оновлення машинобудівної продукції й технічного переоснащення галузей промисловості. Необхідно розвивати ряд нових машинобудівних галузей і виробництв, нових видів машин, устаткування, приладів і апаратів, роботів і магнітогідродинамічного генераторобудування, виробництва швидкісної електро-обчислювальної техніки нових поколінь, електrofізичних і електротехнічних засобів обробки засобів металу та матеріалів, виробництва систем зв'язку, нових засобів управління, автоматизації тощо. Важливим завданням розвитку даної промисловості є компенсація видобувних потужностей за рахунок завершення вже початого будівництва і реконструкцій ряду підприємств. Крім того, слід закрити ряд нерентабельних підприємств. Це дасть змогу дещо сповільнити спад виробництва, а потім стабілізувати випуск даної продукції і створити передумови для зростання завдяки будівництву нових підприємств, збільшення обсягів реконструкції діючих та приділенню особливої уваги технічному переозброєнню галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Економіка України [Текст]: навч. посіб. / А.П. Голіков, Н.А. Казакова. — К.: Знання, 2008.
2. Розміщення продуктивних сил: Підручник / За ред. Є. П. Качана. — К.: Вища школа, 2000.
3. Романенко В. Регіональні ринки продукції машинобудування в Україні // Економіка України. — 2001.

Пашко Тетяна

Студентка 3 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

наук. керівник: **Задворна О.В.** ст. викл. (БДПУ)

МАЛЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО, ЙОГО РОЛЬ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження: мале підприємництво – провідний сектор ринкової економіки. Він впливає на темпи економічного зростання, структуру і якість валового національного продукту та є одним з головних резервів створення робочих місць та подолання безробіття. Україна значно відстає від розвинених країн світу по кількості малих підприємств, оскільки показники їх розвитку не відповідають можливостям і потребам української економіки. Проте малий бізнес має гарний потенціал, який можна реалізувати при умові удосконалення стратегії його розвитку.

Ступінь дослідження проблеми: питанням розвитку малого підприємництва присвячено багато вітчизняних праць, зокрема таких науковців, як: І.С. Кузнецов, Л.П. Хмелевська, Т.В. Греджева, І.А. Максименко, В.О. Сизоненко, А.Н. Ясинська, Т.В. Кондратюк, В.А. Кредісов, О.І. Микитюк. Вчені досліджували роль малих підприємств у розвитку економіки України, а також проблеми та перспективи їх діяльності.

Мета: визначення стану малого підприємництва, його активності, можливостей господарювання і пріоритетів розвитку.

Мале підприємництво – це самостійна, систематична, ініціативна господарська діяльність малих підприємств та громадян-підприємців (фізичних осіб), яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку. Практично, це будь-яка діяльність (виробнича, фінансова, страхова, комерційна тощо) зазначених суб'єктів господарювання, що спрямована на реалізацію власного економічного інтересу. Мале підприємництво здійснюється створенням розгалуженої системи малих підприємств. Зокрема до малих підприємств належать підприємства з кількістю зайнятих від 15 до 200 осіб залежно від галузі або виду діяльності [2 с.85].

Мале підприємництво є найбільш динамічним елементом структури національного господарства. Його роль у житті суспільства при ринковій системі господарювання полягає в тому, що воно: є одним із провідних секторів економіки; формується на засадах дрібнотоварного виробництва; визначає темпи економічного розвитку, структуру і якісну характеристику ВВП; здійснює структурну перебудову економіки, характеризується швидкою окупністю витрат, свободою ринкового вибору; забезпечує насичення ринку споживчими товарами і послугами повсякденного користування, а, отже, і попиту, реалізацію інновацій, додаткові робочі місця; формує новий соціальний прошарок підприємців-власників.[3 с.102].

Основними перевагами малого бізнесу у розвитку економіки України є: швидкість виникнення малих підприємств; готовність йти на ризик; низькі операційні витрати; інноваційна спроможність; гнучкість; формування

конкретного середовища. До того ж, малий бізнес виступає джерелом ефективної зайнятості, оскільки цей сектор може дозволити собі прийняти на роботу робітників з обмеженими знаннями та досвідом та навчити їх в процесі праці.

На даний момент в Україні малі підприємства існують переважно в торгівельній сфері та посередництві й мало займаються інноваційними розробками.

За даними Державного комітету статистики України станом 01. 01. 2015 налічувалося 341001 суб'єкт господарювання, з яких 324598 суб'єктів малого підприємництва. Переважна кількість малих підприємств України зосереджена в Дніпропетровській (24821 од.), Харківській (23724 од.), Одеській (23048 од.), Львівській (17718 од) та Київській (16868) областях. Найменші кількісні показники демонструють Рівненська, Тернопільська, та Чернівецька області. Серед економічних видів діяльності пріоритетними сферами суб'єктів підприємництва залишаються оптова та роздрібна торгівля, питома вага в загальному обсязі яких складає 31%. Значно меншими є показники промисловості сільського, лісового та рибного господарства, операцій з нерухомим майном, професійної, наукової та технічної діяльності[1].

Проаналізувавши всю вище зазначену інформацію, можна зробити висновок, що малі підприємства в Україні у своїй діяльності стикаються з великими труднощами. Проте розвиток та вдосконалення малого бізнесу для України мають досить велике значення, отже державі потрібно приділити увагу розвиненню цього сектору економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>;
2. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посіб. – К.:Знання-Прес, 2002. – 239 с.:іл.
3. Іванілов О.С. економіка підприємства: підруч.[для студ.вищ. навч. зкл.] / О.С. Іванілов – К.:Центр учбової літератури, 2009. – 728с.

Пашко Тетяна

Студентка групи ЗЕП

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник **Сидорченко Т.Ф**

к.е.н., доцент (БДПУ)

КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ВИТРАТАМИ

Актуальність дослідження: сучасний стан економіки України вимагає особливої уваги до собівартості продукції (робіт, послуг) для формування ефективного механізму управління затратами підприємств. Формування собівартості є найважливішим елементом організації виробничого

механізму підприємства, оскільки калькуляція собівартості продукції має велике значення для оцінки нормативів витрат, корегуванню ринкових цін, виявлення резервів та їх зниження. Тому проблема в калькулюванні собівартості в ринкових умовах набуває особливої актуальності.

Ступінь дослідження проблеми: запорукою успішної роботи підприємства є добре налагоджений облік виробничих витрат та науково обгрунтоване калькулювання собівартості. Вивченням саме цих проблем займалися такі науковці, як: М.Білуха, С.Голов, Б.Усач, М.Чумаченко, Ф.Гуцайлюка, В.Бутинець, В.Швець.

Мета: розглянути організацію та методику обліку витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції в контексті цілей загальної системи управління.

Виклад основного матеріалу. Головною метою будь-якого підприємства або організації є отримання максимального прибутку при використанні мінімальних затрат. Проте, загальні витрати підприємства не можуть комплексно характеризувати ефективність діяльності підприємства, оскільки зменшення (збільшення) їх величини не завжди свідчить про підвищення (зниження) ефективності роботи підприємства. Тому для детальнішого оцінювання економічної ефективності прийнятих рішень, аналізу роботи підприємства та його структурних підрозділів, обгрунтування ціни виробів, визначення їх рентабельності, формування оптимальної виробничої програми, пошуку резервів зниження виробничих витрат розраховують собівартість продукції [2 с.56].

Калькуляція – це результат калькуляційних розрахунків з визначення собівартості в розрізі встановлених статей, оформлений у вигляді документа. На підприємствах обчислюють виробничу собівартість продукції, яка складається з сукупності виробничих витрат, а саме: прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат, змінних загальноновиробничих та постійних розподілених витрат (згідно з п. 11 П(С)БО 16) [1]

До основних завдань калькулювання можна зарахувати:

1. Достовірне обчислення фактичної собівартості одиниці окремих видів продукції;
2. Контроль за виконанням планових завдань величини собівартості продукції та дотримання чинних норм і нормативів витрат;
3. Визначення рентабельності продукції та факторів, які впливають на її рівень;
4. Оцінка ефективності роботи структурних підрозділів (центрів відповідальності) [3 с. 15].

Сучасні системи калькулювання дають можливість вирішувати не лише традиційні завдання, а й прогнозувати економічні наслідки різноманітних ситуацій, до яких належать:

1. Доцільність подальшого випуску тієї чи іншої продукції;
2. Вибір найвигіднішого асортименту продукції;
3. Доцільність оновлення технології і обладнання;
4. Оцінка якості роботи керівного персоналу[3 с. 16].

Проаналізувавши всю подану вище інформацію, можна зробити висновок, що калькулювання собівартості є досить багатогранним об'єктом, оскільки являє собою комплексну систему науково обґрунтованих розрахунків виробничих витрат, пов'язаних з виготовленням продукції, виконанням робіт, надаванням послуг.

Необхідно зазначити, що для вирішення проблеми управління витратами та ефективності господарювання підприємству необхідний індивідуальний підхід до вибору існуючих систем управління витратами, а в низці випадків до формування власної системи управління з урахуванням галузевих особливостей, організаційної структури і масштабності підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Електронний ресурс <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
2. Рижикова Н.І., Накісько О.В. Управління витратами: навчальний посібник. – Харків: ХНТУСГ, 2013. – 198 с.
3. Славута О.І. Конспект лекцій з дисципліни «Управління витратами» (для студентів 4 курсу всіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 Економіка підприємства),/ О.І.Славута; Харків. Нац.ун-т міськ. Госп-ва ім.О.М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О.М. бекетова, 2015. – 38 с.

Попова Аліна

студентка 4 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. Керівник: **О. В. Задворна**

Ст. викл. (БДПУ)

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В сучасних умовах перед усіма фірмами або організаціями постає завдання призначення ціни на свої товари або послуги. Для того, щоб продати свій товар або послугу на ринку, виробник повинен призначити на них ціни, які були б прийнятні покупцям, інакше їх неможливо буде вдало продати на ринку. Тому фірма або організація повинна вибрати правильну цінову політику.

Метою роботи є дослідити теоретичні основи формування цінової політики підприємства.

Об'єкти та методи дослідження: Об'єктом дослідження є теоретико-методологічні засади щодо удосконалення цінової політики. Теоретичною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, що стосуються цінової політики.

Постановка завдання: Розробці теоретичних основ цінової політики присвячені роботи багатьох вітчизняних і закордонних вчених, зокрема: Артус М.М., Грицюк Е.О., Дугіна С.І., Волошенко А.В., Кириленко В., Кириленко Л., Литвиненко Я.В., Федорищева А. М., Шкварчук Л. О., Гаркавенко С.С., Котлер Ф., Говард К. тощо. У їх працях обґрунтована сутність ціни та ціноутворення, встановлені завдання та методи цінової політики, запропоновані підходи щодо етапів формування цінової політики.

Формування цінової політики передбачає обґрунтування мети цінової політики, вибір стратегії ціноутворення і методів ціноутворення.

Існують три основні мети цінової політики: забезпечення виживаності фірми, максимізація прибутку і утримання ринку.[1, с. 52].

Забезпечення виживаності – головна мета фірми, що здійснює свою діяльність в умовах жорсткої конкуренції, коли на ринку багато виробників з аналогічними товарами.

Вибираючи мету, засновану на максимізації прибутку, підприємство оцінює попит і витрати стосовно до різних рівнів цін і зупиняється на таких цінах, які забезпечать їй в майбутньому максимальний прибуток.

Мета, заснована на утриманні ринку, складається в збереженні підприємством існуючого положення на ринку або сприятливих умов для своєї діяльності. Фірма вживає всіх можливих заходів для запобігання спаду збуту і загострення конкурентної боротьби.

Другим кроком формування цінової політики підприємства є обрання її стратегії.

Класифікація стратегій цінової політики [4, с.114].: 1) Вибір стратегії в залежності від етапу життєвого циклу продукту; 2) Вибір стратегії з урахуванням ринку і місця підприємства на ринку; 3) Вибір стратегії з

урахуванням конкурентоспроможності товару; 4) При випуску нового товару підприємство вибирає, як правило, одну з цінових стратегій; 5) Цінові стратегії на товари, що реалізуються на ринку відносно тривалий час, можуть також орієнтуватися на різні види цін; 6) Стратегія встановлення цін на вироби, зняті з виробництва, випуск яких припинено

Наступним кроком формування цінової політики після визначення цінової стратегії є вибір методу ціноутворення. Цей процес повинен враховувати попит на продукт і його еластичність, витрати, ціни конкурентів. Основні методи:

Методи ціноутворення, орієнтовані на витрати. Цінова політика, орієнтована на витрати, ставить собі за мету покриття всіх або, принаймні, значної частини витрат. [2, с. 87]. Методи ціноутворення, орієнтовані на споживачів. Ця група методів враховує конкурентні переваги товарів і підприємств-виробників. З методів ціноутворення, орієнтованих на споживачів, найчастіше застосовуються наступні: – Метод ціноутворення по цінності, що відчувається; – Тендерний метод. Методи ціноутворення, орієнтовані на конкурентів. Метод ціноутворення орієнтований на отримання прибутку. Загальний прибуток, що отримується в процесі суспільної праці, складається з двох компонентів – абсолютної суспільної прибутку і відносної громадської прибутку [3, с. 47].

Отже, чим чіткіше сформульована мета, обрана стратегія та метод ціноутворення, тим більш правильно буде встановлена ціна.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герасименко В. В. Цінова політика фірми. – М.: Финстантинформ, 2005. – 145с.
2. Кругляк А. П. Економічний аналіз підприємств. – Хмельницький: Хмельницький державний університет, 2004. – 420 с.
3. Усатов И. А. Цена и ценообразование в условиях перехода к рыночной экономике М. 2005. – 139с.
4. Чубаков Г. Н. Стратегия ценообразования в маркетинговой политики предприятия, М. Инерра – 2007. – 229с.

Тетяна Рибалка

Студентка 6 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **К.В. Марченко,**

к.е.н., доцент (БДПУ)

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

На сьогоднішній день фінансова безпека підприємства викликає все більшу зацікавленість підприємств при реалізації нових підходів до управління. При розгляді фінансової безпеки будь-якої економічної системи будь-якого рівня необхідно виходити з її здатності протистояти небезпекам і

загрозам для стабільного функціонування та досягнення поставлених цілей. А це неможливо без формування відповідної системи фінансової безпеки підприємства. За таких умов важливого значення набуває розробка систем антикризового управління підприємствами, які на основі всебічного аналізу поточного стану підприємства та особливостей його діяльності дозволять запобігти виникненню кризових явищ на підприємстві, розробити методи поліпшення його функціонування, виробити план виведення підприємства з кризового становища.

Метою системи є досягнення максимальної стабільності функціонування підприємства та створення умов для подальшого фінансово-економічного розвитку шляхом попередження внутрішніх і зовнішніх загроз. Систему фінансової безпеки суб'єкта господарювання можна представити у вигляді структури з двох блоків: фундаментальний та організаційно- економічний. Фундаментальний блок системи фінансової безпеки включає мету, предмет, об'єкт, цілі та завдання, принципи, функції, стратегію та тактику діяльності підприємства. Наступним блоком системи є організаційно-економічний, яким ми можемо управляти для забезпечення належного рівня фінансової безпеки. В цьому блоці системи фінансової безпеки підприємства були виділені такі підсистеми: підсистема діагностики, підсистема управління, підсистема контролю та оцінка результатів, підсистема фінансових важелів та методів забезпечення фінансової безпеки та підсистема інформаційного забезпечення. На мою думку, важливою підсистемою на яку треба звернути увагу є підсистема контролю, а саме її складова- антикризові заходи. Тому актуальним є питання запровадження антикризового фінансового управління підприємством, що дозволить підвищити рівень його фінансової безпеки, ступінь ефективності та стабільності діяльності.

Суть антикризового фінансового управління підприємством полягає в тому, що заходи щодо запобігання кризовій ситуації повинні бути вжиті ще задовго до настання такої ситуації. У разі появи тенденції до спаду необхідно коригувати тактику вже з урахуванням появи в майбутньому кризових явищ, акумулювати фінансові кошти з метою успішного протистояння спричиненим кризовою ситуацією збиткам, щоб уникнути банкрутства. Економічні системи, що містять як необхідний елемент людей, їхні спільності, є завжди соціально-економічними (в їх основі завжди лежать інтереси людей). Тому систему антикризового фінансового управління підприємством відносять саме до них. [1, с. 127].

За умов сучасного розвитку ринкових відносин постійний моніторинг за факторами виникнення банкрутства на будь- якій стадії життєвого циклу підприємства дозволить заздалегідь виявити кризову ситуацію, що насувається, тим самим скоротивши час і витрати на її запобігання [2, с. 217]. Тому елементи антикризового управління мають бути запроваджені як на успішно-функціонуючих підприємствах, так і на тих, які опинилися у фінансовій кризі [3, с. 17].

Антикризове фінансове управління має бути невід'ємною складовою управління сучасним підприємством і становити систему заходів, спрямованих не тільки на вихід підприємства з фінансової кризи, але й на

запобігання виникненню такої ситуації. Таким чином, застосування антикризового управління на підприємстві є необхідною умовою його нормального функціонування, діагностування і виявлення його негативних тенденцій, а також є невід'ємною складовою системи фінансової безпеки підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Важинський Ф.А. Антикризове фінансове управління як економічна система / Ф.А. Важинський, А.В. Колодійчук, // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.3. – С. 127-132.
2. Дорошук Г.А., Антикризове управління підприємством: Навч. пос./ А.Г. Дорошук, Н.М. Дашенко. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2008 – 332 с.
3. Смолінська А. В., Гаркушевський В. С. Антикризове управління підприємством в умовах ринкової економіки / А. В. Смолінська, В. С. Гаркушевський // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2011. – Випуск 2 (42). – Частина 1. – С. 15-24.

Старікова Вікторія

студентка 3-го курсу

Факультету фізико-математичної,

комп'ютерної та технологічної освіти

Науковий керівник: **Сидорченко Т.Ф.**,

к.е.н., доцент (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗГІДНО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ 2017

Актуальність дослідження. З 1 січня 2017 року у дію входять нові закони щодо оподаткування та бюджетних надходжень.

Ступінь дослідження проблеми. Дослідженням даної проблеми присвячені праці іноземних та вітчизняних науковців і практиків, зокрема Л. А. Бернштейна, Е. Хендріксена, І. Голошевича, Г. Кірейцева, В. Савчука, С. Євтушенка, І. Чалого та інших.

У Податковому кодексі передбачено кардинальні зміни (в т. ч. і в обліку основних засобів), здебільшого обумовлені необхідністю усунення розбіжностей між нормами Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.94 р. № 334/94-ВР (далі – Закон про прибуток) і положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. [1]

Державна фіскальна служба України розглянула лист щодо нарахування амортизації на основні засоби, які виведені з експлуатації, та керується ст. 52 Податкового кодексу України [2]

Мета і методи дослідження. Виконати аналіз прийнятих Законів, які вносять зміни до Податкового кодексу України, зокрема, і в частині оподаткування податком на прибуток, їх змін у методиці нарахування амортизації основних засобів згідно з Податковим кодексом України .

Сутність дослідження. У Податковому кодексі поняття амортизації вживається у такому значенні: це систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [3].

Відповідно до п. 23 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92, нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством/установою (у розпорядчому акті) при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.[1]

Платники податку на прибуток матимуть можливість під час розрахунку амортизації за прямолінійним методом щодо основних засобів 4 групи (машини та обладнання) використовувати починаючи з 1 січня 2017 року мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює 2 роки, якщо витрати на придбання таких основних засобів понесені (нараховані) платником податків після 01.01.2017 р. і в разі, якщо для таких основних засобів одночасно виконуються такі вимоги: основні засоби не були введені в експлуатацію та не використовувалися на території України; основні засоби введені в експлуатацію в межах одного з податкових (звітних) періодів починаючи з 1 січня 2017 року до 31 грудня 2018 року; основні засоби використовуються у власній господарській діяльності та не продаються або не надаються в оренду іншим особам (за винятком платників податків, основним видом діяльності яких є послуги з надання в оренду майна).

Під час застосування цієї пільгової норми п. 138.3 ПКУ не застосовується в частині нарахування амортизації відповідно до встановлених мінімально допустимих строків амортизації основних засобів.[4]

Якщо впродовж двох років такі вимоги не буде дотримано, то починаючи з дати введення таких основних засобів в експлуатацію платникові податку на прибуток доведеться нарахувати різниці. Зробити це потрібно буде у податковому (звітному) періоді, у якому відбувся факт використання основних засобів у негосподарській діяльності або їх продаж. [5]

Висновки

Отже, в умовах дії Кодексу до 01.01.2017 амортизація на основні засоби, які виведені з експлуатації та не використовуються в господарській діяльності підприємства, у податковому обліку відповідно до п. 138.3 ст. 138 Кодексу не нараховується.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.www.minfin.com.uaМінфин, 2008—2017.
- 2.Лист ДФС від 05.01.2017 № 76/6/99-99-15-02-02-15
- 3.<http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovyi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/70973.html> Офіційне видання державної фіскальної служби України « Вісник»
- 4.Інтерактивна бухгалтерія

Стояновська Анастасія

студентка З курсу

Гуманітарно–економічного факультету

наук. керівник: **Задворна О.В.** ст.вкл. (БДПУ)

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Все більш актуальним стає дослідження проблем, пов'язаних з розвитком організації виробництва на підприємствах. Як показує практика, ефективне виробництво продукції залежить від багатьох чинників, а саме: економічний розвиток підприємства, стан на зовнішньому ринку, зв'язок із споживачем, моральне і матеріальне мотивування персоналу в організації сприяє зниженню рівня плинності кадрів, зростанню продуктивності праці, поліпшенню соціально-психологічного клімату в колективі і, в кінцевому підсумку, збільшенню прибутку компанії. Організаційні основи виробництва сприяють ефективному зростанню прибутку виробництва, та можливості виробити більше продукції.

Питання щодо організації виробництва на підприємстві та застосування нових технологій розглядалися в працях як вітчизняних, так і у зарубіжних вчених економістів, таких як: Дж. Уаттом, А. Сміт, Р. Аркрайт, Р. Оуен, Е. Уітні, Ф. Тейлор, Х. Емерсон, А.В Карпов.

Метою дослідження є визначити сутність організаційних основ виробничого процесу на підприємствах.

Організація виробництва — це комплекс заходів, спрямованих на раціональне поєднання процесів праці з речовинними елементами виробництва в просторі й часі з метою підвищення ефективності виробництва, тобто досягнення поставлених завдань у найкоротший строк за найкращого використання виробничих ресурсів.[1;с.75]

Завдання організації виробництва полягає у поглибленні спеціалізації; вдосконаленні форм організації виробництва; швидкої (гнучкої) переорієнтації виробництва на інші види продукції; забезпеченні безперервності і ритмічності виробничого процесу; вдосконаленні організації праці і виробництва в просторі і часі; створенні логістичної системи.

Функція організації виробництва – це визначення конкретних значень параметрів технологічного процесу на основі аналізу можливих варіантів і вибору найбільш ефективного у відповідності з метою і умовами виробництва, або інакше, як краще задіяти предмет і знаряддя праці, а також саму працю, щоб перетворити предмет праці в продукт необхідних властивостей з найменшими затратами робочої сили і засобів виробництва. В кожному конкретному випадку [3;с.65].

Організація виробництва охоплює всі складові виробничої системи та аспекти її виробничо-господарської діяльності та включає: організацію праці робітників підприємства як процес установалення й удосконалення способів

виконання й умов протікання процесів праці; організацію виробничих процесів у часі та просторі як процес функціонального, просторового і тимчасового поєднання і зв'язку речовинних та особистісних чинників виробництва; організацію потокових методів виробництва як процес предметного сполучення робочих місць на ділянці, що поєднує різні групи устаткування для закінченого циклу обробки деталей або збирання виробів; організацію автоматичного і гнучкого автоматизованого виробництва як процес комплексної механізації й автоматизації не тільки технологічних операцій, а і допоміжних прийомів; праці (настановних, контрольних, обслуговуючих, транспортних, командних, тобто управляючих); організацію допоміжних цехів і обслуговуючих господарств підприємства як процес комплексного обслуговування основних цехів підприємства за всіма функціями, що виходять за межі їх основної спеціалізації; організацію технічного контролю якості продукції як процес установаження якості продукції, що випускається на підприємстві, забезпечення конкурентоспроможності виробів і економії суспільної праці; організацію технічного нормування праці як процес установаження ступеня витрат праці на виготовлення одиниці продукції або виконання заданого обсягу роботи за визначений період часу; організацію управління як процес створення й удосконалювання систем управління і способів їх функціонування .[2;с.120].

Отже особливість організації виробництва – це взаємозв'язок елементів виробництва і вибір таких методів і умов їх використання, які в найбільшій мірі відповідають меті виробництва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герасимчук В.Г. Розаиток підприємств.- К.:Вища шк., 1995.-265 с.
2. Василькое В.Г. Організація виробництва: Навч. посіб [Текст] / В.Г. Василькое. — К. : КНЕУ, 2005. — 524 с
3. Вінш Ж. А. Планування діяльності підприємства. Підручник [Текст] / Ж. А. Вінш, М.О. Турчінюк — К. : Професіонал, 2004. — 320 с.

Стояновська Анастасія

студентка 3-ЕП групи

Гуманітарно – економічного факультету

Науковий керівник **Сидорченко Т. Ф.**

к.е.н., доцент (БДПУ)

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Актуальність дослідження: Все більш актуальним є визначення методології управління витратами, методів які застосовують підприємства для виготовлення більш якісної продукції за мінімальними витратами. Дослідженням цього питання показує, що різні методи мають свої особливості, позитивні та негативні риси, що спричиняють як до мінімізації

витрат, при виробництві продукції, так і до максимізації. Вони пов'язані із різними чинниками виробничого процесу.

Ступінь дослідження проблеми: Незважаючи на великий інтерес дослідників до проблем мінімізації управління витратами, методи управління витратами недостатньо вивчені. Методологію управління витратами розглядали у своїх працях вчені, серед них: Д. Харісом, Д. Шима, М. Портер, І. Бланк, М. Конишев та ін.

Мета: визначити характерні методи управління витратами

Виклад основного матеріалу: Управління витратами – це мінімізація витрат, що може спричинити до зменшення виробництва, причому більш ефективне використання ресурсів компанії, їх економії та боротьбу за максимізацію віддачі них на всіх етапи виробничого процесу. Постановка процесу управління витратами у компанії полягає у визнанні витрат, їх обліку, групуванню і рознесенні у вигляді, зручному задля їх подальшого аналізу і прийняття управлінських рішень.[1;с.45]

У своєму теперішньому стані управління витратами являє собою наукову практичну сферу, яка вже пройшла неабиякий шлях і досягла певного рівня зрілості. Необхідно визначити із загального переліку такі основні методи управління витрат:

1. Концепція стратегічного управління витратами – (SCM) з'явилася відносно недавно. Платформою даної концепції є принципи стратегічного менеджменту. Її виникнення є результатом синтезу трьох напрямів теорії стратегії підприємства :аналіз ланцюжка цінностей (вартості) ; стратегічне позиціонування; аналіз і управління факторами , що визначають утворення витрат.[1;с.66]

2. Методи цілеспрямованого або проактивного формування собівартості таргет-костинг (ТС) можна визначити як інтегральну модель управління витратами і прибуток, що зорієнтовано на безперервне зниження і контроль витрат виходячи з наявних умов ринку шляхом об'єднання зусиль маркетингових, конструкторських, виробничих та інших підрозділів підприємства.[1;с.67]

3. Технологія управління витратами та результатами на базі концепції бенчмаркінгу Метод бенчмаркінгу можна охарактеризувати як системний пошук і впровадження практики найбільш успішних підприємств, що має підвищити потенціал та результати діяльності даного підприємства.[2;с.127]

4. Концепція управління витратами на якість виникла як наслідок, з одного боку, підвищення вимог з боку споживачів до якості продукції, а з другого – як результат усвідомлення приватним бізнесом того факту, що досягнення та підтримка високого рівня якості для об'єктів витрат на всіх стадіях виробничого циклу дозволяє економити ресурси та кошти, за рахунок зменшення виробничих запасів, повторних робіт, відходів та браку, витрат на гарантійне обслуговування тощо.[2;с 128]

5. Технологія управління витратами на основі теорії обмежень була закладена на початку 70-х років Е.Гольдраттом. Основна конструктивна теза ТООС полягає у тому, що для будь-якої бізнес-системи мають місце обмеження, своєрідні «пляшкові шийки», які перешкоджають досягненню

головної мети. Отже, ефективне забезпечення реалізації поставлених цілей можливе через управління вузькими місцями.[2; с 130]

Висновки. Отже методи управління витратами дозволяють ефективно визначити та розрахувати мінімальні затрати на виробництво продукції, але кожен із методів підходить для різних видів підприємств, та застосування окремо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий Ю.М. Управління витратами підприємства : монографія / Ю.М. Великий, В.В. Прохорова, Н.В. Сабліна. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2009. – 192 с.
2. Гришко Н.В. Сучасні концепції управління витратами промислових підприємств / Н.В. Гришко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lukyanenko.at.ua/load/00-0-208-20>

Сіляєва Оксана

Студентка 3 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник **Т. Ф. Сидорченко**

к.е.н., доцент (БДПУ)

БЕЗРОБІТТА В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ І ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Актуальність. Безробіття становить загрозу стабільному національному розвитку та національній безпеці, а оскільки економіка України переживає не найкращі часи, то вивчення цього питання на сьогодні є дуже актуальним.

Ступінь досліджуваності проблеми. Полягає в систематизації умов і причин виникнення і поширення безробіття, виявленні особливостей, форм, тенденцій безробіття і його соціальних наслідків, визначенні напрямків державної політики регулювання зайнятості і скорочення безробіття в сучасних умовах економіки.

Мета роботи і методи дослідження. Мета-дослідження стану безробіття в Україні, аналіз його основних проблем, а також визначення напрямків подолання. Методом дослідження є системно-структурний підхід – для визначення характеристик та тенденцій безробіття, динаміки його змін у зв'язку з системною кризою, структурними перетвореннями, зовнішнім фактором.

Виклад основного матеріалу. Безробіття-це соціально-економічне явище, для якого характерно незайнятість частини робочої сили (економічно активного населення) у сфері економіки. Тобто у реальному житті безробіття виступає як перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї [1].

Безробіття не може бути доцільним ні в економічному, ні в соціальному плані, оскільки його зростання створює цілий комплекс проблем: скорочується купівельна спроможність населення, бюджет втрачає платників податків, підприємство-персонал. Зростають ризик соціального напруження, додаткові витрати на підтримку безробітних. Створення в Україні цивілізованого ринку праці, який би дозволяв громадянину

оперативно знайти необхідну роботу з умовами праці, що відповідають вимогам безпеки й гігієни, з гідною заробітною платою, а роботодавцю-працівників необхідної кваліфікації, можливе тільки за наявності ефективної системи працевлаштування [2].

В Україні (без урахування тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим р. і Севастополя) в лютому 2015 р. рівень безробіття склав 2%, як і місяцем раніше. Було зареєстровано 523,4 тис. безробітних (проти 524,4 тис. місяцем раніше), з них 421,6 тис. осіб отримують допомогу по безробіттю. Серед міського населення зареєстровано 304,3 тис. безробітних, серед сільського – 218,8 тис. При цьому середній розмір допомоги на одного безробітного в лютому 2015 р. склав 1 тис. 206 грн., що на 46 грн. менше, ніж у січні [3].

Аналіз літературних джерел [1; 2] дозволяє виділити такі основні причини безробіття в Україні: нестабільність в країні спричинена військовими діями на Донбасі; пошук працівниками нових робочих місць, де вища заробітна плата, змістовніша робота; зниження попиту на ряд професій; нерозвиненість приватного сектора і наявність тіньової економіки, які в разі зняття адміністративних обмежень зможуть залучити значну частину непрацюючих; традиційно низький рівень зарплати і слабкість профспілок, які не можуть домогтися підвищення загального рівня зарплати; незбалансованість попиту та пропозиції робочої сили.

Таким чином, проаналізувавши причини, які впливають на рівень безробіття в Україні, можна запропонувати наступні шляхи, щодо його зменшення: врегулювання конфлікту на сході, стабілізація економіки; відновлення роботи підприємств, які були зруйновані внаслідок воєнних дій; стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу; дослідження ринку праці щодо актуальності різних спеціальностей; забезпечення спеціальними службами зайнятості перенавчання або підвищення кваліфікації кадрів, відповідно до потреб галузей, що розвиваються; зниження податків для підприємств, за умови збереження робочих місць; створення центрів навчання молодих людей тим професіям, шанси на зайнятість у який найбільш високі; проведення спеціальних ярмарків-праці для навчальних закладів, з метою працевлаштування випускників.

Висновки. Отже, впроваджуючи запропоновані вище заходи, найголовніший з яких є стабілізація економіки, ми можемо досягнути зменшення рівня безробіття, збільшення кількості працевлаштованого населення і, як наслідок, – загального покращення економічної і соціальної ситуації у країні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лопатіна К. А. Стан та напрями ліквідації проблеми безробіття в Україні /К. А. Лопатіна // Управління розвитком. – 2011. – № 16(113). – С. 85-86.48
2. Гальків Л.І. Втрати людського капіталу: чинник безробіття/ І.Л. Гальків // Економіка і регіони. – 2009. – С.110-113.
3. Основні показники ринку праці 2015рік – статистична інформація – Ринок праці – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

Тютюшова Аліна

студентка 3 курсу

Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Задворна О.В.** ст. викл (БДПУ)

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Зміст будь-якої підприємницької діяльності полягає у досягненні економічного ефекту у вигляді прибутку. Нині в Україні спостерігається тенденція до значного зниження рівня рентабельності виробництва, що означає збитковість багатьох підприємств. У зв'язку з цим управління підприємством вимагає вдосконалення методів оцінки і прогнозування прибутку. Чим більше уваги приділяється цій економічній категорії, тим ефективніше функціонує підприємство. Усе це зумовлює необхідність дослідження теоретичних засад функціонування прибутку.

Широке коло проблем вказаної проблематики досліджувалося в наукових працях багатьох українських та зарубіжних вчених, що підкреслює важливість і актуальність розв'язуваних проблем. Теоретичні і практичні аспекти категорії прибутку, проблеми управління прибутком досліджували Ф. Баста, А. Бабо, Л. Вальрас, Т.Верлен, Дж. Гобсон, Р. Гордон, Ф. Кенє, Дж.Б. Кларк, Дж.М. Кейнс, Т.Манн, К. Маркс, Ф.Найт, Д.Рікардо, П.Самуельсон, А.Сміт, С.Фішер, Й.Шумпетер, а також інші автори.

Мета: дослідити теоретичні основи функціонування механізму управління прибутком підприємства.

Прибуток являє собою різницю між сукупними доходами і сукупними витратами торгового підприємства, або між ціною реалізації та собівартості продукції, товарів, послуг.

Прибуток суб'єкта господарювання відіграє провідну роль у системі управління його фінансами. Тому він розглядається у трьох аспектах: - прибуток як джерело самофінансування підприємства; – прибуток як вираження результату фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та винагорода за підприємницький ризик; – прибуток як вираження ефективності управління операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання [1].

Управління прибутком являє собою процес розробки та прийняття ефективних управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування та розподілу і використання на підприємстві з метою максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періодах. Основними задачами управління формуванням прибутку підприємства є: забезпечення максимізації розміру прибутку, що формується і який відповідає ресурсному потенціалу суб'єкта господарювання та ринковій кон'юктурі; забезпечення оптимальної пропорційності між рівнем прибутку, що формується та допустимим рівнем ризику; забезпечення високої якості прибутку, що формується; забезпечення постійного збільшення ринкової вартості підприємства; підтримка конкурентоспроможності у довгостроковому періоді; забезпечення

ліквідності підприємства та його платоспроможності; підтримка інвестиційної привабливості [2].

До об'єктів системи управління прибутком відносять: 1) управління формуванням прибутку; 2) управління розподілом та використанням прибутку. Політика управління формуванням прибутку підприємства повинна бути спрямована на максимізацію розміру позитивного фінансового результату через виконання комплексу завдань щодо забезпечення зростання обсягів його діяльності, ефективного управління витратами, підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази, оптимізації складу та структури обігових коштів, підвищення продуктивності праці та системи управління суб'єктом господарювання [3].

Необхідно зазначити, що принципи управління прибутком залежать від багатьох факторів, головними із яких є особливості галузевої приналежності, спеціалізація підприємства, його організаційна форма і форма власності, цілі стратегічного розвитку й етапи реалізації стратегії і т.д.. Дослідження принципів управління дозволяє застосовувати обмірковані, аргументовані дії і рішення при розробці інструментів управління прибутком.

Отже, прибуток підприємства є важливою економічною категорією, так як він є кінцевою метою діяльності будь-якого підприємства. Тому дуже важливо під час стратегічного планування врахувати всі чинники і аспекти подальшого розвитку для повного і обґрунтованого визначення величини прибутку і забезпечення його певного рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства. – К.: КНЕУ, 2000. – 528 с.
2. Бланк, И. А. Управление прибылью [Текст] / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1998. – 544 с.
3. Блонська, В. І. Вдосконалення формування та використання прибутку підприємства [Текст] / В. І. Блонська, О. І. Вужинська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – № 18.1. – С. 122–128.

Тютюшова Аліна

студентка 3 ЕП групи

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник:

Сидорченко Т.Ф. к.е.н., доцент (БДПУ)

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЯК УМОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність дослідження: Становлення ринкових відносин, перетворення, що відбуваються в економіці країни, потребують вирішення важливих питань у сфері управління діяльністю підприємства. Це, насамперед, означає посилення ролі економічних методів господарського управління, застосування нових методичних підходів у маркетингу,

плануванні та управлінні виробництвом і збутом продукції. В цих умовах на підприємствах необхідно проводити роботу з дослідження ринку, прогнозування розвитку подій на ринку, глибокого аналізу стану та діяльності підприємства і на цій основі прийняття обґрунтованих стратегічних рішень щодо реалізації маркетингової політики, спрямованих на забезпечення міцних конкурентних позицій.

Ступінь дослідження проблеми: У вітчизняній і зарубіжній економічній літературі окремі проблеми щодо підвищення конкурентоспроможності продукції вже достатньо висвітлені. Про це свідчать численні теоретичні дослідження таких вчених як Адам Сміт, Ізраїль Кірунер, Джеймс Мур, Фрідріх фон Хайск, Йозеф Шумпетер. Серед сучасних вчених можна виділити М. Гельвановського, М. Книша, Е. Кочетова, А. Юданова, О. Білоруса, Д. Лук'яненка, Б. Губського та ін.

Мета: наукове обґрунтування нових концептуальних засад забезпечення конкурентоспроможності підприємств і розробка на цій основі методичних положень і практичних рекомендацій, спрямованих на досягнення та збереження стійких конкурентних позицій підприємств за рахунок певних маркетингових орієнтацій в динамічних умовах макроекономічного середовища.

Виклад основного матеріалу. Одним із головних напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємств є впровадження інноваційних технологій. Під інновацією (англ. innovation – нововведення, нововведення, новаторство) розуміємо "інвестицію в новацію". Новація (лат. novation – зміна, відновлення) являє собою якість нововведення, якого не було раніше. Відповідно до цивільного права новація означає угоду сторін про заміну одного укладеного ними зобов'язання іншим, тобто цей результат є новація [1, с.72].

Інновація є реалізованим, на ринку результатом, отриманим від вкладення капіталу в новий продукт чи операцію (технологію, процес). При реалізації інновації, запропонованої до продажу, відбувається обмін "гроші-інновація". Кошти, отримані підприємцем (продуцентом, інвестором-продавцем) у результаті такого обміну, по-перше, покривають видатки по створенню і продажу інновацій, по-друге, приносять прибуток від реалізації інновацій, по- третє, виступають стимулом до створення нових інновацій, по-четверте, є джерелом фінансування нового інноваційного процесу. Отже, можна сказати, що інновація виконує такі три функції: відтворювальну; інвестиційну; стимулюючу.

Відтворювальна функція означає, що інновація являє собою важливе джерело фінансування розширеного відтворення [2, с.85]. Грошовий вииторг, отриманий від продажу інновації на ринку, створює підприємницький прибуток, що виступає джерелом фінансових ресурсів і одночасно мірою ефективності інноваційного процесу.

Прибуток, отриманий за рахунок реалізації інновації, може використовуватися також і як капітал. Цей капітал може направлятися на фінансування як всіх інвестицій, так і конкретно нових видів інновацій. Таким чином, використання прибутку від інновації для інвестування складає зміст інвестиційної функції інновації.

Одержання підприємцем прибутку за рахунок реалізації інновації прямо відповідає цільовій функції будь-якого комерційного господарюючого суб'єкта. Цей збіг служить стимулом підприємця до нових інновацій; спонукає його постійно вивчати попит, удосконалювати організацію маркетингової діяльності, застосовувати більш сучасні прийоми управління фінансами (реінжиніринг, бенчмаркінг та ін.). Усе перераховане вище складає зміст стимулюючої функції інновації [2].

Висновки. Отже, саме інноваційна модель розвитку стає фундаментом, який забезпечує економічну міць фірми, її конкурентоспроможність на ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пічкур О. Особливості інноваційної діяльності на сучасному етапі // Інтелектуальна власність. – 2005. – № 1. – с. 34-39.
2. Тацуно Ш. Стратегия – технополисы: Пер. с англ.-М.:Прогресс, 2003.-344с.

Бровко Кристина

студентка 3-го курсу

Факультету фізико-математичної,

комп'ютерної та технологічної освіти

Науковий керівник: **Сидорченко Т.Ф.,**

к.е.н., доцент (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ВИТРАТ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день в Україні відсутній системний підхід до управління витратами підприємства з врахуванням сучасних умов господарювання при високому ступені ризику та невизначеності.

Ступінь дослідження проблеми. Питанням підвищення ефективності діяльності підприємства через удосконалення механізму управління витратами та пошуком оптимальних шляхів його розвитку займалося багато вітчизняних, так і закордонних науковців, таких як: Акофф Р., Бородкін О.С., Бутинець Ф.Ф., Гуцайлюк З.В., Кірейцев Г.Г., Аtkінсон Ентоні А. та інші.

Цілі дослідження – аналіз основних методів обліку витрат на підприємстві, їх узагальнення та відбір найбільш придатних для використання в сучасних умовах господарювання.

Для досягнення мети використовувалися такі **методи дослідження** як аналіз наукової літератури, систематизація й узагальнення практичного досвіду та документації.

Сутність дослідження. У 80-90-х роках минулого століття сформувався цілий ряд нових концепцій і інструментів управлінського

контролю: концепція гнучкого виробництва, загального контролю якості, реінжинірингу виробничих процесів та ін. [2, с. 31]

Цільова калькуляція, або калькуляція цільової собівартості – це метод планування прибутку і управління витратами, який фокусується на продуктах з дискретними виробничими процесами. Застосовується як комплексний підхід до планування прибутку та управління затратами. Визначення цільової ціни реалізації та цільового обсягу продажів залежить від того, яка суттєва цінність продукту для клієнта. Цільовий прибуток, отриманий при довгостроковому аналізі прибутку, часто базується на показнику рентабельності продажів. Відповідно, цільова собівартість (target cost) – це різниця між цільовою ціною реалізації і цільовим (граничним) прибутком. На базі цільової собівартості визначаються цільові витрати по кожному компоненту.

Система Кайзен-костинг (калькуляція в системі безперервного удосконалювання) спрямована на скорочення витрат на виробничій стадії повного життєвого циклу продукту. Мета даної системи контролю витрат – зменшити фактичні витрати по відношенню до запланованих (базових) витрат шляхом постійного їх зниження за рахунок впровадження новаторських пропозицій членами гуртків якості. При аналізі відхилень у системі стандарт-костинг зазвичай порівнюються фактичні і стандартні витрати. [1, с.176]

В Основі Концепції системи обліку витрат за видами діяльності (функціями, елементами, операціями, ABC-метод калькуляції) лежить твердження про те, що кожен вид продукту є споживачем видів діяльності, визначення технологію його виготовлення та структурною організацією підприємства. Мета ABC- методу обліку витрат – порівняти витрати на продукт з доходами від його продажів впродовж життєвого циклу продукту. Для цього вивчаються причини і виправданість виникнення накладних витрат підприємства від початкової до останньої стадії виробництва і реалізації продукту. ABC – калькуляція дає відповідь на питання навіщо і у зв'язку з чим виникли дані витрати. Таким чином, система ABC – підвищує прозорість виникнення витрат; є передумовою підвищення ефективності організації господарської діяльності підприємства; дає механізм достатньо об'єктивної оцінки прибутковості витрат на продукт в довготривалому періоді.

Висновки. Таким чином, традиційна система обліку та контролю витрат, застосовувана на підприємствах України, припускає, що витрати на етапі виготовлення продукту є єдиним релевантним вимірником ефективного їх функціонування. ABC – калькуляція витрат базується на концепції системи обліку витрат за видами діяльності і є одним із кращих інструментів для вдосконалення калькуляційних систем. Облік витрат за видами діяльності, в порівнянні з калькуляцією витрат у виробничому обліку, більше відповідає критерію причино – наслідкового зв'язку. Тому вважаємо, що цей метод калькуляції витрат є об'єктивною передумовою удосконалення принципів організації господарської діяльності на підприємстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ольве Н.-Г. Оцінка ефективності діяльності компанії: Практичний посібник з використання збалансованої системи показників / Н.-Г. Ольве; Ж. Рой, М. Ветер; Пер. з англ. – М., СПб, К .: Вид. будинок «Вільямс», 2004.- 304 с.
2. Шик Л.М. Управлінський облік: Навчальний посібник / в двох частинах / Л.М. Шик, Н.Є. Скоробогатова. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. Частина 1: с.96.

Гусєва Маргарита

студентка 6 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **К. В. Марченко**,

к. е. н., доцент (БДПУ)

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Сьогодні у всьому світі спостерігається посилення уваги науковців до збереження належного стану екосистем, родючості ґрунтів, розроблення та запровадження систем землеробства, безпечних для навколишнього природного середовища. У багатьох розвинених країнах з високим рівнем хімізації сільського господарства виникають та набувають все більшого поширення різні види альтернативного землеробства (екологічного, органічного, органічно- біологічного тощо).

Посилена увага людства до виробництва органічної продукції пов'язана із 2 основними аспектами: по-перше, у сучасних умовах якості (а в тому числі і екологічна безпечність) продукції, виробленої аграрним сектором, стає одним з основних факторів його внутрішньої та зовнішньої конкурентоспроможності, а по-друге, як показує світовий досвід, це економічно вигідний напрям сільського господарства з вищою нормою прибутку, ніж у традиційному.

Теоретичні основи та практичне узагальнення знань з виробництва органічної продукції розглянуті у великій кількості праць вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема В.І., Берлач Н.А., Дудар О.Т., Зайчук Т.О. та багато інших.

Проте, незважаючи на значну увагу з боку науковців, питання розвитку в Україні органічного виробництва є порівняно новим, ринок органічної продукції в нашій державі ще не сформовано, що і викликає необхідність подальших досліджень.

Альтернативні методи господарювання розробляються вже багато років. Одним із факторів, який помітно стримує розвиток в Україні сільськогосподарських підприємств, що займалися б виробництвом органічної продукції, є відсутність належного податкового законодавства.

Так, з 1 січня 2012 року в Україні набув чинності Закон “Про органічне виробництво”, але після розробки та затвердження Кабінетом Міністрів

України підзаконних нормативно-правових актів, які потрібні для його реалізації. Даний закон повинен захистити сільськогосподарських товаровиробників, що займаються органічним виробництвом, та дозволити справедливую конкуренцію з іншими виробниками в межах України та інших державах.

Органічний напрям бізнесу перебуває на початковій стадії розвитку, хоча й має великий потенціал. Уже сьогодні Україна, використовуючи світовий досвід, може розвивати такий перспективний напрямок агробізнесу, як органічне виробництво. Спеціалізація вітчизняного сільського господарства саме на органічному виробництві дозволить забезпечити екологічну безпеку 261 країни в даній галузі, позиціонувати українського виробника продуктів харчування як виробника безпечних та корисних продуктів, забезпечити Україні конкурентоспроможну позицію у світовому сільському господарстві як виробника екологічних продуктів, попит на які зростає.

ЛІТЕРАТУРА

1. Потапенко В.Г. Органічне сільське господарство як чинник економічної безпеки / В. Г. Потапенко // Економіка АПК. — 2011. — № 3-4. — С. 58-65.
2. Прутська О.О. Органічне сільське господарство в США: реалії та перспективи для України / О. О. Прутська, О. В. Ходаківська // Економіка АПК. — 2011. — № 12. — С. 142-151.

Караджов Олег

Студент 6 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **І.А. Макарова,**

к.е.н., доцент (БДПУ)

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ НА ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасні умови функціонування підприємств торгівлі в Україні зумовили необхідність у нових підходах до управління запасами, оскільки проблемою більшості вітчизняних торговельних підприємств в управлінні запасами є те, що існує необхідність балансування між різними сферами бізнесу. Враховуючи вище сказане проблема управління запасами набуває особливої актуальності.

На сучасному етапі розвитку торгівлі в Україні торговельним підприємствам слід зосередити свої зусилля на виконанні найважливіших завдань у сфері управління запасами, оскільки від ефективності їх управління залежить фінансова стабільність та економічна перспектива підприємства, у зв'язку з цим виникає необхідність удосконалювати методи управління запасами на торговельних підприємствах. Наукова новизна полягає в аналізі досвіду, пропонуванні комплексу заходів для поліпшення

та удосконалення методів управління запасами на торговельних підприємствах.

Формування стійкого зростання торговельної діяльності та безперерійний процес реалізації неможливі без управління запасами.

Запаси – наявність відповідних матеріальних ресурсів, до яких належать засоби виробництва, предмети споживання, інші цінності, необхідні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери нематеріального виробництва та задоволення потреб населення, і ще не використовується. Запаси готової продукції на підприємствах торгівлі називаються збутовими або товарними [1, с. 3].

Товарні запаси торговельного підприємства це сукупність товарної маси, яка не потребує подальшого дороблення та перероблення, та знаходиться в сфері обігу і призначена для подальшого продажу кінцевим споживачам, з метою отримання прибутку.

Метою створення товарних запасів є забезпечення безперерійної діяльності торговельних підприємств. Необхідність їх створення зумовлюють наступні фактори: дискретність поставок; випадкові коливання (у попиту за проміжок між поставками); передбачені зміни в кон'юктурі (сезонність попиту) [2, с. 348].

Перераховані фактори, діючи окремо чи у певних групуваннях зумовлюють тенденцію до збільшення товарних запасів. На сучасному етапі доцільно враховувати нові форми формування та реалізації товарних запасів, що забезпечить прискорення оборотності. Такими формами є використання елементів мерчендайзингу. Мерчендайзинг – це технологія, при якій одні товарні запаси стимулюють реалізацію інших – без залучення додаткових інвестицій на рекламу, стимулювання збуту та інше.

Мерчендайзинг – це і метод організації торговельно- технологічного процесу магазину та продажу товарів, з допомогою якого забезпечується формування попиту на окремі товари з врахуванням психології споживачів. При цьому роль та вплив продавців знижується, а покупців та самих товарів збільшується [3, с. 85]. Управління запасами завжди має на меті їх оптимізацію, тобто забезпечення організації торгівлі товарами в такому асортименті і в таких кількостях, які максимально відповідають передбачуваному попиту, за мінімізації витрат на їх утримання.

Ефективне управління запасами дозволяє підприємству задовольнити або перевищити очікування споживачів, створюючи такі запаси кожного товару, які максимізують чистий прибуток. Основною проблемою управління запасами є узгодження (координація) часто протилежних цілей різних сфер бізнесу підприємства (маркетингу, торгівлі та фінансів) по відношенню до запасів.

Управління запасами впливає на всі сфери бізнесу, особливо на торгівлю, маркетинг та фінанси. Цілі управління запасами, що існують усередині одного підприємства, досить суперечливі.

Головне завдання – знайти баланс між цими суперечливими цілями і керувати рівнем запасів відповідно з інтересами підприємства в цілому однією з умов досягнення високих кінцевих результатів від торговельної

діяльності підприємства й підвищення її ефективності є постійне продумане формування запасів і вміле управління ними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богацька Н. М. Управління товарними запасами роздрібних торговельних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н.: спец. 08.07.05 «Економіка торгівлі та послуг» / Н. М. Богацька. – К., 2011. – 20 с.
2. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства: підручник / А.А. Мазаракі. – К. : Вид-во «Хрещатик», 2010. – 800 с.
3. Перебийніс В. І. Логістичне управління запасами на підприємствах: монографія / В. І. Перебийніс, Я. А. Дроботя. – Полтава: ПУЕТ, 2012. – 279 с.

Кузьменко Маргарита

студентка 6 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **К. В. Марченко,**

к.е.н., доцент (БДПУ)

МІСЦЕ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНОМУ КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Процеси глобалізації, які розпочалися в XX столітті, та глобальної трансформації – у XXI столітті практично у всіх сферах життя світової спільноти, різко поширили свій вплив не тільки на міжнародні економічну і політичну системи, але й вплинули на світові фінанси, обмін інформацією, використання природних ресурсів, у першу чергу, енергетичних і сировинних, на масову міграцію людей, розвиток транспортних комунікацій і мегаполісів, формування і поширення якісно-нових технологій. Актуальності набуває питання всестороннього дослідження проблем глобальних змін для вироблення та запровадження нової стратегії розвитку держави, яка враховуватиме нові глобальні виклики, буде спрямована на досягнення конкурентноспроможності країни та консолідацію нації.

Ефективна діяльність державних органів управління – це найважливіша проблема для розвитку України. Державні й суспільні органи управління не прозорі й не ефективні; не має ефективної системи законодавчого регулювання; не достатня захищеність прав власності перешкоджає розвитку бізнесу. Альтернативи розбудові в Україні ефективної публічної влади – державного управління і місцевого самоврядування на принципах децентралізації і деконцентрації влади та повноважень і ресурсів, демократизації і формування громадянського суспільства просто не існує. Тому, конституційна і системні реформи стають не відкладними і першочерговими завданнями. Саме ці реформи стануть базовими для всього комплексу системних реформ [2, с. 60].

Україна втрачає багато можливостей для розвитку. Новітні технології не знаходять широкого поширення в Україні, і компанії часто не хочуть або

не можуть адаптувати їх для удосконалення виробничих процесів і продукції. Цільовим підходом було б спрощення схем ліцензування й підтримка припливу прямих іноземних інвестицій за рахунок використання існуючих технологій в інших країнах. Невисоке місце України у сфері розвиненості фінансового ринку обумовлене достатньою розвиненістю місцевого фондового ринку. Основною причиною є недостатня захищеність інвесторів і регулювання оборту цінних паперів. Надійність банківського сектора протягом останніх 10 років наблизилася до рівня ЄС, але залишається, тим не менш, значно нижчою в порівнянні з європейськими стандартами [1, с.6].

Вражає низька конкурентоспроможність вітчизняного бізнесу: Україна стоїть після Азербайджану, Пакистану, Танзанії. В категорії «операції та стратегії компаній», яка характеризує якість корпоративного управління, ми посідаємо 83-тє місце. Тут дуже корисним було б послідовне поглиблення бізнес-кластерів, збільшення доданої вартості товарів і послуг, а також удосконалення якості й рівня розвитку методів управління.

Транспортна, енергетична й телекомунікаційна інфраструктура також вимагає удосконалення. Якість залізниць не занадто відстає від європейського рівня, але якість автодоріг й інфраструктура повітряного транспорту не відповідають світовим стандартам. Це не дозволяє країні повноцінно використовувати свій транзитний потенціал і сприятливе географічне положення [1, с. 9].

Таким чином, для того, щоб Україна могла долати негативний зовнішній конкурентний вплив та достойно відповідати на виклики глобалізації, а в перспективі досягти високий рівень конкурентоспроможності своєї економіки з орієнтацією на науково-технологічні та інформаційно-інноваційні перспективи, необхідною стає мобілізація всіх ресурсів і факторів розвитку і, насамперед інвестиційних, котрі мають відігравати продуктивну інтегруючу роль для сталого соціально-економічного прогресу.

ЛІТЕРАТУРА :

1. Онищенко В. Основні концептуальні положення сучасного міжнародного менеджменту // Економіка України. – №11. – 2012. – С.4-15.
2. Корецький М.Х. Стратегічне управління / Корецький М.Х., Дегтяр А.О., Дачій О.І.– К.: Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.

Олена Містюк,
студентка 6 курсу
гуманітарно-економічний факультет
Наук. керівник: **К.В. Марченко,**
к.е.н.,доцент (БДПУ)

ГЛОБАЛЬНА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА КРИЗА: СУТНІСТЬ,СИСТЕМНІСТЬ ПРОЯВІВ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛАННЯ

Глобальна фінансова криза, що опанувала весь світ, вимірюється вже не тижнями чи місяцями, а роками й сотнями мільярдів збитків. За результатами 2016 року деякі країни навіть уже встигли оголосити про те,

що «дно» кризи вони минули та вийшли на шлях економічного зростання. Трактуючи поняття фінансово-економічна криза поповнилося багатоаспектними проблемами фінансового розвитку глобального, регіонального, національного, підприємницького рівнів.

Розглянувши основні шляхи подолання фінансово-економічної кризи у світі пропонуємо ряд заходів для вирішення цього питання на державному рівні.

Над цією проблемою працюють як вітчизняні, так і зарубіжні вчені: А. С. Філіпенко, В. Д. Сікора, В. А. Вергун, Ю.Ю. Вітренко, О.М.Гончаренко

Тому прийняття мір насамперед на макрорівні для поліпшення ситуацій надзвичайно актуальне сьогодні. Фактично сьогодні відбувається не тривіальна іпотечна, фінансова або циклічна криза, а криза цивілізаційного масштабу, яка залишить по собі помітний історичний слід, спровокує тектонічний цивілізаційний зсув, наслідком якого найвірогідніше може стати модифікація системи міжнародного поділу праці, прискорення зміни планетарних лідерів, формування структур і систем інформаційної економіки.[1.,с.40]

Антикризові заходи слід поділити на групи відповідно до вживаного інструментарію, термінів застосування і функціонального принципу. Це дозволить краще розставити пріоритети та розподілити сфери відповідальності за виконання відповідних рішень.

1. Підтримка реального сектору, його технологічно-інформаційного розвитку.

2. Підтримка банків як найбільш вразливої ланки антикризового фронту.

3. Оперативні заходи протидії кризі на макрорівні.

Серед оперативних заходів протидії кризі як найбільш нагальні та важливі можна відзначити такі:

- пріоритетне спрямування інвестиційних, фінансових і кредитних ресурсів на створення нових робочих місць у пріоритетних галузях реального сектору економіки: на підприємствах інформаційно місткого характеру виробництва, нової енергетики, інфраструктури;

- відкриття кредитних ліній платоспроможним фінансовим установам і компаніям;

- створення системи тимчасового страхування всіх банківських депозитів;

- «вливання» свіжої крові до банківської системи через створення можливостей купівлі акцій комерційних кредитно-фінансових установ;

- часткова націоналізація «проблемних» банків;

- стимулювання структурних змін у бізнесі;

- формування системи антикризових інститутів: консалтинг, оптимізації маркетингових витрат, підготовки кадрів для нових умов господарювання.

З точки зору розподілу вироблених благ криза вона поки що не виявила тенденцій до зростання концентрації багатства, розшарування країн на багаті й бідні, а окремих соціумів – на найбагатші прошарки населення та масові маргінальні групи з низькими доходами.[2,с.56]

Отже, сучасна глобальна криза має системний характер і ставить під сумнів старі підходи до організації виробництва та процесів відтворення, змінюючи роль традиційного індустріального господарства із провідної на структурно периферійну й технологічно допоміжну. Відтак виникає дедалі більш нагальна потреба – формування нового світового економічного ладу і застосування програмно-цільових інструментів макрорегулювання, які б відповідали реаліям інформаційної доби. Саме тому для України важливо негайно впровадити антикризові заходи: є використання інструментів бюджетно-податкової політики; посилення контролю за фінансовими установами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочан І.О. Михасюк І.Р. підручник Глобальна економіка. 2007р.- 342с.
2. Глобальн економіка: підручник / за ред. Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручника. –К.: КНЕУ, 2015.–588с.

Пашко Тетяна

Студентка групи ЗЕП

Гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **І.А.Макарова**

к.е.н., доцент (БДПУ)

РОЛЬ ОСВІТИ В РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Розвиток вищої освіти України, її модернізація та системне оновлення є необхідною умовою для формування інноваційної економіки, забезпечення прискореного економічного зростання та соціально-економічного розвитку суспільства. Освіта перетворює і спрямовує життя суспільства, зберігаючи у ньому все те, що має цінність для людини; визначає стратегію і реалістичні умови розвитку суспільства, перетворюючи його із «суспільства сьогодні» у «суспільство завтра». Саму тому проблематика освіти не втрачає своєї актуальності.

В останні роки у виступах і публікаціях дослідників, вітчизняній науковій літературі соціологів, педагогів можна зустріти різну оцінку значення системи освіти. Зокрема вивченням та розробкою рекомендацій щодо покращення сучасного стану освіти займалися такі науковці і педагоги, як: І.Я. Зязюн, В.П. Андрущенко, Н.Г. Ничкало, С.О. Сисоєва, Н.А. Сейко, А.А. Герасимчук, О.Є. Антонова, М.Ф. Головатий. І.Й. Осинський, С. Мишальський.

Ми розглянули та проаналізували сучасний стан освіти, визначили її роль в розвитку сучасного суспільства, виявили наявні проблеми та розробили рекомендації щодо вдосконалення діючої системи освіти.

Загальноновизнаним є факт, що освіта надає необхідні знання та вміння, які сприяють формуванню наукового світогляду, розвитку здібностей, адаптації до змін форм діяльності. Освіта прискорює процес

адаптації людини до соціальних умов, у яких переважає чинник невизначеності, активно сприяє коригуванню моральних якостей особистості. Отже, встановлення особистості в контексті її соціалізації, духовності, моральності, творчого розвитку – одна із головних функцій освіти. Водночас не менш важливою є й інша її функція – економічна, що полягає у відтворенні кваліфікованої робочої сили, конкурентоздатної в умовах ринкової економіки. Успішна реалізація вищенаведених функцій освіти, зокнайменше, можлива на основі створення достатніх ресурсних умов для якісної діяльності освітньої галузі [2 с.15].

Стан освіти в державі є показником якості життя суспільства, тому у багатьох економічно розвинутих країнах саме держава лишається головним суб'єктом який утримує систему освіти і визначає стратегічні напрями її модернізації. На розвиток системи освіти в сучасних умовах впливають такі взаємопов'язані фактори: швидкозмінність і швидкоплинність процесів суспільного розвитку; соціально-економічні трансформації в суспільстві, які призвели до появи нового для нашої економіки і соціального буття явища – ринку праці; процеси глобалізації, які відгукнулися інтеграційними тенденціями в світі; інформаційний «вибух» у суспільстві, зумовлений появою нових інформаційних технологій і мультимедіа [3 с. 4].

Кожне суспільство відтворює себе через систему освіти, трансляючи наступному поколінню ті знання, уміння, навички, які дозволяють молодій людині включатися у структури суспільства, адаптуватися до їх змін, жити у суспільстві, реалізовувати себе як в особистісному, так і в професійному напрямках.

Проаналізувавши всю наведену вище інформацію, можна зробити висновок, що роль освіти в суспільстві полягає ще й у тому, щоб готувати людину до виходу з усіляких, насамперед глобальних криз і катастроф, перебороти котрі можна використовуючи не тільки формальні знання, а сформовану здатність людини до нетрадиційних дій та мислення [3 с. 5].

Для вдосконалення діючої системи освіти ми пропонуємо:

1. Розробити чітку систему фінансування освіти;
2. Забезпечити умови для розвитку позашкільної освіти;
3. Мотивувати працівників освіти для покращення якості викладання.

Підвищення ролі освіти в розвитку партнерства України з іншими державами в змозі активно впливати на розбудову освітньої системи нашої країни. Адже саме міжнародне співробітництво покликане забезпечити інтеграцію національної освіти в європейський і світовий освітній простір [1с.9].

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуткевич С.О., Оніщенко І.Г. Світовий освітній простір: тенденції та перспективи розвитку в умовах глобалізації. Монографія/ С.О. Гуткевич, І.Г. Оніщенко. – К.:НТУУ «КПІ», 2014. – 205 с.
2. Нічуговська Л.І., О.Г. Фомкіна Економіка освіти в контексті глобалізації/ Електронний ресурс <http://poippp.pl.ua/pm/pdf-1-f-w/PM-72.pdf>
3. Сисоева С.О. Роль освіти в сучасному світі/ Електронний ресурс

Старікова Вікторія

студентка 3-го курсу

Факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти

Науковий керівник: **Макарова І.А.**

к.е.н. доцент (БДПУ)

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

На рівні ВНЗ виникає необхідність удосконалення фінансового механізму як з погляду окремих етапів його формування, так і з погляду загального визначення значущості отриманих результатів

Тому актуальності набуває питання дослідження актуальних проблем формування та функціонування фінансового механізму ВНЗ.

В сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі присвячена значна кількість робіт за авторством Л. Антошкіної, Т. Боголіб, С. Буковинського, В. Гейця, В. Гельман, Ж.-К. Ейшера, І. Каленюк, О. Ковалюка, В. Куценко, Г. Лопушняк, Дж. Стиглица, В. Федосова, Кл. Хюфнера Д. Чупрунова, Т. Шевальє, С. Юрія, В. Ямкового та інших.

Необхідно уточнити сутність і зміст фінансового механізму ВНЗ;

- узагальнити методичні підходи до формування та оцінювання ефективності фінансового механізму ВНЗ;

- здійснити аналіз і систематизацію чинників, що впливають на ефективність фінансового механізму ВНЗ;

- розробити науково-методичний підхід до оцінювання ефективності фінансового механізму ВНЗ на основі визначення рівнів ефективності його компонент з використанням критеріїв економічності, продуктивності та результативності.

Метою є теоретичне обґрунтування та розробка науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо формування фінансового механізму ВНЗ та оцінювання його ефективності у контексті забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних ВНЗ на світовому ринку освітніх послуг.

У процесі дослідження використано такі методи, методичні прийоми та інструменти:

- логічного узагальнення і системного аналізу

- для розкриття сутності і змісту фінансового механізму ВНЗ;

- статистичного і багатовимірного факторного аналізу, метод головних компонент – для формування сукупності показників ефективності фінансового механізму ВНЗ;

- економіко-математичного моделювання, методи нечіткої логіки, нейромережевого прогнозування.[2, с.45]

Отже ми пропонуємо ряд заходів для вдосконалення фінансового механізму регулювання, планування та управління діяльністю ВНЗ, а саме: – обґрунтовано методичні підходи до оцінки внеску вищої освіти в економіку країни з позицій людського капіталу, розподіленого по трьох секторах суспільного виробництва; – методичні підходи до оцінки фінансового стану ВНЗ та контролю щодо використання грошових коштів на основі складання

щомісячних кошторисів, інтегрального бюджету та алгоритму його виконання;- структуру регіонального ринку освітніх послуг через бюджетування ВНЗ, планування випуску спеціалістів, розвиток дистанційної освіти; – напрями вдосконалення фінансового механізму діяльності ВНЗ через обґрунтування собівартості та мінімальних цін навчання одного студента; – напрями державного регулювання розвитку закладів вищої освіти у зв'язку з входженням до Болонського процесу через фінансову підтримку нових технологій, фінансування грантів та стипендій, залучення до міжнародних наукових програм. .[1, с.62]

Отже, дослідження сучасного стану ринку освітніх послуг в Україні довело актуальність і необхідність узагальнення методичних підходів до формування та оцінювання ефективності фінансового механізму ВНЗ на основі інноваційних методів функціонування, оскільки нова якість освіти в кінцевому результаті забезпечується ефективною роботою саме фінансового механізму ВНЗ. Встановлено, що вплив процесів глобалізації та інтеграції вимагає розробки нових підходів до побудови системи показників (індикаторів), здатних, з одного боку, адекватно відображати стан і тенденції функціонування ВНЗ, а з другого, – вчасно виявляти існуючі проблеми та попереджувати появу нових у перспективі.

ЛІТЕРАТУРА

1.Бугай І.В. Механізм фінансування освіти / І.В. Бугай // Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2007. – № 1. – С. 63–67.

2. Василів В. Особливості інформатизації системи управління ВНЗ в умовах трансформації вищої освіти України / В. Василів, Р. Костюкевич // Вища школа. – 2011 – № 11. – С. 39–49.

Стояновська Анастасія

студентка 3 ЕП групи

Гуманітарно – економічного факультету

Науковий керівник: **І.А. Макарова,**

к.е.н., доцент (БДПУ)

МОТИВАЦІЯ ПРАЦІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Все більш актуальним стає дослідження проблем, пов'язаних з удосконаленням розвитку загальноосвітніх закладів, однією з основоположних складових якої, є вибір методів стимулювання персоналу. Як показує практика, ефективне моральне і матеріальне мотивування персоналу в закладах сприяє зниженню рівня плинності кадрів, зростанню продуктивності праці, поліпшенню соціально-психологічного клімату в колективі і, в кінцевому підсумку, надається гарний багаж знань для учнів

Незважаючи на великий інтерес дослідників до проблем мотивації праці персоналу, системи нематеріального та матеріального стимулювання праці робітників є маловивченою областю, особливо в сучасних умовах високого рівня конкуренції та економічної нестабільності.

Визначальними на шляху розвитку теоретичних та практичних розробок у сфері мотивації стали праці Ф. Тейлора, експерименти Е. Мейо, теорії А. Маслоу, Д. Макклелланда, Ф. Герцберга, Л.Портера, Е. Лоулера, Д.Макгрегора, В. Врума та інших

Управління мотивацією передбачає створення такої системи управління педагогічними працівниками, в якій формується необхідний рівень вмотивованості працівників до якісної результативної діяльності, що забезпечує успіх діяльності навчального закладу[1, с.32]

Велика кількість мотиваторів, які використовували керівники навчальних закладів у минулому (нагородження грамотами, фронтальні перевіритощо) сьогодні не несуть бажаних змін у діяльності значної кількості педагогів. А якщо й приводять до змін, то ці зміни носять короткочасний характер. Тому керівникові навчального закладу доводиться постійно шукати нові можливості для активізації педагогічних працівників, перш за все за рахунок внутрішніх ресурсів свого закладу, оскільки є обмеженість фінансових та інших матеріальних ресурсів, недостатнє фінансування захищених статей видатків; будувати динамічну та гнучку систему мотивації праці педагогічних працівників навчального закладу на основі дослідження особливостей мотиваційної сфери вчителів.

У науковій літературі проблема мотивації діяльності працівників підприємств або інших виробничих організацій розглядається достатньо широко, проте проблема мотивація діяльності педагогічних працівників, зокрема загальноосвітніх навчальних закладів, не достатньо вивчена. Наразі керівники більшості загальноосвітніх навчальних закладів не мають чіткої системи мотивації діяльності педагогічних працівників з метою забезпечення успіху навчального закладу. В деяких загальноосвітніх навчальних закладах є поодинокі спроби вивчення мотиваційної сфери та мотиваційних джерел педагогічних працівників, особливо в тих випадках, коли навчальний заклад розпочинає інноваційну діяльність, впроваджуються новітні технології у навчально-виховний процес. Проте вивчення мотиваційної сфери носить не системний, спонтанний характер, що не дозволяє керівникові загальноосвітнього навчального закладу приймати виважені управлінські рішення, які б враховували потреби та мотиваційні настанови педагогічних працівників.

Управління мотивацією зорієнтоване на усвідомлене та цілеспрямоване використання засобів мотивації. Для того, щоб мотивація несла очікувані результати, система мотивації в організації повинна будуватися на принципах системності (систематичний моніторинг її ефективності), комплексності (поєднання матеріальних та нематеріальних методів стимулювання, позитивної та негативної мотивації), адресності, гнучкості і, прозорості та динамічності. Отже, управління мотивацією полягає в створенні сприятливих умов, які викликають у співробітників прагнення до активної діяльності.

У кожної людини складається своя, відносно стійка система мотивів діяльності, залежно від її світогляду, спрямованості, рис характеру, самосвідомості, життєвого та професійного досвіду, інтелекту, психофізіології [1, с.68]

ЛІТЕРАТУРА

1. Гресь О.В. Здоров'язберігаюча діяльність керівників загальноосвітніх навчальних закладів як психолого-педагогічна проблема// Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. –2014. –№ 12. –С. 31-34, doi: 10/15561/18189172.2014.1206
2. Освітній менеджмент в умовах змін: навч. посібник / Л.Калініна, Л.Карамушка, Т.Сорочан, Р.Шиян; Н.Протасової; України, Луган. обл. ін.-т післядиплом.пед. освіти. –Луганськ: Рєзніков В.С., 2011., с.306.

Сілясва Оксана

Студентка 3 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **І. А. Макарова**

к. е. н., доцент (БДПУ)

**НЕУЗГОДЖЕНІСТЬ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ І РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ
В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ**

Вирішальну роль в розвитку держави має якісна вища освіта, оскільки вищі учбові заклади пов'язують освіту і реальний сектор економіки. Однією з умов стабільного розвитку економіки є постійне вивчення та аналіз тенденцій розвитку освіти. Особливої актуальності набуває проблема взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг є важливою та актуальною сьогодні. Без її вирішення неможливе формування якісно нової робочої сили, забезпечення кваліфікованими кадрами економіки країни.

Ґрунтовне дослідження різних аспектів розвитку ринків праці та освітніх послуг міститься у працях С. Лемба, який проаналізував шлях, що проходять працівники, починаючи зі шкільної парти і аж до місця своєї роботи; П. Ромера, котрий вивчає походження ендегенного економічного зростання; Гуртова В. і Кекконена А., які присвячують свої роботи розробленню моделей прогнозування попиту економіки на кваліфіковані кадри, а також у дослідженнях багатьох інших учених.

Наукова новизна полягає у характеристиці причин та тенденцій неузгодженості ринку освітніх послуг і ринку праці в Україні в умовах розвитку економіки знань, та пошуку шляхів поліпшення ситуації.

Ринок освітніх послуг – це система відносин в ринкових умовах, з приводу купівлі-продажу освітньої послуги, яка в силу цього стає товаром. Важливо розуміти, що на даному ринку об'єктом купівлі-продажу є не сама освіта, як процес набуття знань, а освітня послуга, що включає в собі комплекс матеріальних та нематеріальних ресурсів, необхідних для процесу навчання. Ринок освітніх послуг можна розглядати в двох аспектах: як самостійний елемент та як частину ринку праці.

Питанням розвитку освітніх послуг відповідно до вимог ринку праці останнім часом приділяється значна увага. Однією з проблем ефективного функціонування механізму кадрового забезпечення економіки є

розрізненість інтересів бізнесу, держави та навчальних закладів. Це призводить до відокремлення ринку освітніх послуг від ринку праці.

Розбіжність рейтингу популярності спеціальностей із розподілом гарантованого працевлаштування призводить до того, що абітурієнти при виборі навчального закладу мало враховують фактор подальшого його працевлаштування. Через відсутність науково-обґрунтованих прогнозних оцінок потреб у фахівцях на ближню і дальню перспективу попит на фахівців конкретних спеціальностей є невизначеним. У даному випадку з'являється ситуація незбалансованості попиту і пропозиції на ринку праці: надлишкова пропозиція одних професій та нестача інших [2,с.182].

Ринок освітніх послуг не може повністю задовольнити попит роботодавців та оперативно реагувати на зміни, що відбуваються на ринку праці. Звідси – різні оцінки якості підготовки в навчальних закладах, з одного боку, та роботодавців – з іншого. Підвищення якості підготовки кваліфікованих фахівців промислової галузі має ґрунтуватися на формуванні дієвого механізму узгодженості визначення поточної потреби підприємств у кадрах відповідно до професій та спеціальностей.

Враховуючи регіональну специфіку та регіональну потребу у фахівцях, ВНЗ має визначати обсяги підготовки фахівців за певними напрямками спільно з роботодавцями та за участю обласного центру зайнятості [1,с.26].

Така неузгодженість освітніх послуг і ринку праці призводить до того, що підготовлені фахівці залишаються незатребуваними. На сьогодні в Україні найвищий рівень безробіття (найчастіше вимушеного) спостерігається саме серед молодих людей (13,1 %), що майже в три рази вище, ніж рівень безробіття дорослих осіб. Наслідком є зростання безробіття серед випускників вищих навчальних закладів, збільшення соціального напруження в суспільстві.

Одним із важливих складників ринку праці є якість робочої сили. Роботодавці зацікавленості не тільки у фахівцях, а насамперед у висококваліфікованих працівниках, які володіють новітніми технологіями, знають сучасну техніку й обладнання. І завдання вищого навчального закладу – готувати таких фахівців. Якість підготовки залежить від багатьох чинників. Це і стан навчальної бази, і професійний рівень викладача, і здібності та мотивація до опанування професійних навичок самого студента. Тому на державному рівні вкрай потрібно здійснити комплекс заходів щодо забезпечення економічних і соціальних гарантій діяльності педагогічних працівників, створення умов для підготовки фахівців відповідно до вимог ринку праці.

Отже, досвід розвинених країн свідчить, що збалансованості освітньої системи і потреб ринку праці можна досягнути лише за умови тісної співпраці всіх зацікавлених сторін – органів державної влади та управління, системи професійної освіти й навчання, роботодавців і працівників. Саме тому, налагодження такого взаємозв'язку потребує адекватної інформації про зміни попиту на професії та кваліфікації, оперативного реагування системи освіти та професійного навчання на структурні зміни в економіці й суспільстві. Послугувати цьому допоможе удосконалення економічного

механізму управління якістю освітніх послуг. Дієвим механізмом б3 якого є підвищення якості освіти шляхом прогнозування структури спеціальностей, дослідження вимог ринку праці до компетенції випускників, фінансування навчальних закладів за результатами діяльності, аудиту якості освітніх послуг.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Семів Л. К. Модель механізму реалізації регіональної політики розвитку ринку освітніх послуг у сфері вищої освіти в умовах глобалізації / Л. К. Семів, А. Р. Шендер // *Регіональна економіка*. – 2013. – №2(68). – С. 25-33.
2. Мартякова Е.В. Инновационные технологии в системе гармонизации рынков труда и образования / Е.В. Мартякова // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. – 2010. – № 2. – С. 160- 169.
4. Колесникова Г.А. Природа попиту на освітні послуги / Г.А. Колесникова // *Проблеми сучасної економіки*. – 2008. – № 2 (26). – С. 182-185.

Філімонова Ірина,

студентка 7 курсу

факультету фізико-математичної,

комп'ютерної та технологічної освіти

Наук. керівник: **І.С. Ладунка**, к.е.н., доц. (БДПУ)

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансове планування на рівні господарюючих суб'єктів – це процес планування надходжень і використання фінансових ресурсів, встановлення оптимальних співвідношень у розподілі доходів підприємств.

Розробка планового балансу доходів і видатків – це заключний етап фінансового планування. Для його складання потрібно мати всі плани виробничо-господарської діяльності підприємства, а також зробити всі розрахунки фінансових ресурсів, а саме: план прибутку і його використання; план надходження і використання амортизаційних відрахувань; розрахунок планового приросту нормативу власних оборотних коштів і джерел його покриття; розрахунок обсягу і джерел капіталовкладень; розрахунок надходження ПДВ і його сплати до бюджету і ін.

До складу фінансового плану входить план прибутків, план витрат і баланс активів і пасивів підприємства, що також розробляються.

Для аналізу беззбитковості підприємства доцільно використовувати дані внутрішньогосподарського бухгалтерського обліку про неповну собівартість продукції з класифікацією виробничих і в невиробничих витрат на змінні і постійні.

Оскільки фінансове планування є завершальною стадією виробничого планування, при розробці фінансового плану необхідно вирішити наступні задачі: виявлення резервів збільшення прибутків підприємства і засобів їхньої мобілізації; ефективне використання фінансових ресурсів, визначення найбільш раціонального їх спрямування, що забезпечує в планованому періоді найбільший прибуток; ув'язування

показників виробничого плану підприємства з фінансовими ресурсами; обґрунтування оптимальних фінансових взаємовідносин із бюджетом і банком, а також іншими кредиторами.

Для того, щоб підприємство не було збитковим керівництво повинно постійно вивчати економічну ситуацію на ринку й у країні в цілому, стежити за тим, щоб виготовлена продукція відповідала споживчим якостям, задовольняла попит покупців і інтереси замовників і виробників. Для цього потрібно розширювати сферу діяльності, а також покращувати вже існуючі види продукції, робіт, послуг. Керівництво повинно знати, чим володіє підприємство зокрема основними засобами, що може робити й у яких кількостях.

Одним з засобів підвищення прибутковості підприємства є зниження собівартості продукції. Як відомо собівартість має важливе значення для визначення ціни продукції. Зниження собівартості дозволить підприємству встановлювати таку політику цін, яка дає можливість одержати максимум прибутку при визначеному обсязі реалізації. Головною задачею зниження собівартості продукції є вивчення і перегляд витрат виробництва. Варто з'ясувати і визначити використання нових видів матеріалів і сировини. Для цього на підприємстві розробляється система нормативного обліку і оперативного контролю витрат виробництва, яка є основою для управління бізнесом.

Підводячи підсумок, можна стверджувати, що головною метою діяльності підприємств є одержання прибутку, як основного показника своєї господарської діяльності, а керівництво повинно постійно досліджувати, вивчати методи і засоби підвищення ефективності роботи підприємства.

Таким чином, запропоновано наступні шляхи підвищення прибутковості підприємства: фінансове планування і прогнозування; зниження собівартості продукції; визначення обсягу виробництва, при якому робота підприємства є беззбитковою. Прогнозний аналіз прибутку рекомендовано проводити методом критичного обсягу виробництва («витрати – обсяг – прибуток»).

ЛІТЕРАТУРА

1. Про концепцію державної політики розвитку малого підприємництва. Постанова КМУ від 3.04.1996 р. № 404.
2. Білейченко О.Г. Структура обігових коштів в умовах ринкової економіки. / О.Г. Білейченко // Фінанси України. – 2003. – № 5. – С. 70 – 72.
3. Гур'єва Я.В. Обігові кошти та резерви підвищення ефективності їх використання (на базі промислових підприємств м. Харкова): автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01 / Я.В. Гур'єва. Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. – Х., 2000. – 18 с.

Шибасва Дар'я

студентка 3-го курсу

гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **Сидорченко Т.Ф.**,

к.е.н., доцент (БДПУ)

ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Актуальність теми. У сучасних умовах господарювання важливим аспектом функціонування будь-якого суб'єкта економіки є раціональне управління його витратами, спрямоване на посилення конкурентоспроможності та забезпечення підвищення ефективності господарської діяльності. Серед витрат для вітчизняної економіки особливий інтерес становлять ті, що виникають унаслідок недосконалої ринкової механізми, тобто так звані трансакційні витрати.

Ступінь досліджуваності проблеми. Теорія трансакційних витрат є складовою частиною відносно нового напрямку в сучасній економічній науці – неоінституціоналізму, що зумовлює актуальність вивчення механізмів їх виникнення, шляхів та методів оптимізації. Вагомий внесок у висвітлення та розв'язання цих проблем належить таким відомим вченим та економістам, як Дж. Коммонс, Р. Коуз, Д. Норт, О. Уільямсон та ін [1]. Останнім часом посилюється науковий інтерес до проблематики трансакційних витрат і серед представників вітчизняної економічної науки, зокрема, серед українських вчених окремі питання щодо вивчення сутності та класифікації трансакційних витрат у різних сферах економічної діяльності висвітлені у працях таких вчених, як: І. Булеєв, М. Коваленко, Г. Макухін, В. Милошик, А. Олейник, А. Шастітко та ін [2]. Незважаючи на посилення інтересу з боку науковців до даної проблеми, питання ролі трансакційних витрат у формуванні ринкової інфраструктури залишається недостатньо розробленим.

Мета роботи і методи дослідження. Метою є вивчення трансакційних витрат як передумови виникнення ринкової інфраструктури на прикладі фондового ринку.

Для досягнення мети використовувалися такі методи дослідження як абстрагування, аналіз і синтез, індукцію та дедукцію, моделювання, системний підхід, логічний, елімінування та ін.

Виклад основного матеріалу. Базовою одиницею аналізу в теорії трансакційних витрат визнається акт економічної взаємодії, угода, трансакція. При цьому традиційно категорія трансакції розуміється гранично широко й використовується для позначення обміну як товарами, так і юридичними зобов'язаннями, угод як короткострокового, так і довгострокового характеру. Відповідно витрати й втрати, якими може супроводжуватися така взаємодія, одержали назву трансакційних витрат.

Одна з найважливіших особливостей трансакційних витрат полягає в тому, що вони допускають значну економію на масштабах діяльності за рахунок розподілу цих витрат між користувачами інформації, що опосередковує процес взаємодії (трансакцію). Як правило, в усіх видах

трансакційних витрат є постійні компоненти, орієнтовані на задоволення потреб усіх можливих учасників економічної взаємодії, і пов'язані вони з отриманням благ, що можуть використовуватися спільно необмеженою кількістю економічних агентів.

Сучасне розуміння трансакційних витрат варіює від вузьких визначень, що пов'язують ці витрати з окремими видами економічної діяльності, до широких, що підкреслюють інституційну природу явища проте всі вони прагнуть зв'язати трансакційні витрати з певними діями і затратами, які виникають у процесі укладання угоди на ринку. Саме прагненням уникати витрат з укладання операцій на ринку пояснюється існування інфраструктури ринку, в якій відбувається алокація інформаційних ресурсів щодо стану основних факторів, які визначають доцільність укладання угоди з купівлі-продажу. Відповідно інфраструктура ринку існуватиме та розширюватиметься до того часу, поки вона реалізує функцію координації інформаційних потоків між прямими учасниками угоди при менших витратах, ніж це досягалося б при ринкових операціях неопосередкованих інфраструктурою.

Висновки. Таким чином, теорію трансакційних витрат можливо використати для удосконалення інфраструктури фондового ринку, забезпечення його прозорості, упорядкування проведення реєстраційної і депозитарної діяльності, а також зменшення трансакційних витрат ринкових агентів малих організаційних форм щодо доступу до зовнішніх джерел фінансування за рахунок утворення раціонального складу інфраструктури ринку та вибору ефективної моделі її побудови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коваленко М. Є. Концепція інфраструктури у фінансовому секторі економіки/ М. Є. Коваленко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2006. – Т. 16. – С.298-306.
2. Милошук В. І. Проблеми визначення трансакційних витрат / В. І. Милошук // Наукові записки. Економічні науки.– 2000. – Т. 18. – С. 47-50.

Анастасія Яковлєва,

студентка 6 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **І.А. Макарова,**

к.е.н., доцент (БДПУ)

ОЦІНКА СТАНУ УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Проблема управління товарними запасами є однією з ключових проблем в системі управління оборотними активами підприємств торгівлі і спрямована на вирішення ряду задач. Оскільки, товарні запаси ще є складовими фінансового циклу, то виникає проблема в раціональному зменшенні тривалості обороту товарних запасів на підприємствах торгівлі.

Проблеми управління товарними запасами на підприємствах торгівлі досліджувались у роботах відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема І.О. Бланка, В.В. Бочарова, Р. Брейлі, Ю. Брігхема, К.К. Жуйрикова, В.В. Ковальова, А.С. Кокина, та інші.

Метою даного дослідження є виявлення тенденцій зміни стану та аналіз динаміки товарних запасів на підприємствах торгівлі України за 2011 – 2015 рр. Для досягнення мети були поставлені основні задачі: проаналізувати динаміку обсягу і структури товарних запасів та товарообороту підприємств торгівлі; визначити забезпеченість витрат населення товарними запасами; дослідити динаміку змін коефіцієнта оборотності товарних запасів та їх тривалості.

Сучасний стан управління товарними запасами як одного з напрямків управління оборотними активами підприємств торгівлі характеризується, перш за все динамікою їх розвитку як за загальним обсягом, так і складом за останні роки [1, с. 458].

Виходячи з аналізу динаміки обсягу і структури товарних запасів і товарообороту підприємств торгівлі України за 2011 – 2015 рр. визначаємо, що розмір товарних запасів підприємств торгівлі України протягом досліджуваного періоду мав чітку тенденцію до зростання. Тільки за даний період часу очевидно його збільшення в 1,4 разів і досягнення на початок 2016 р. значення 53028,9 млн. грн.[3]. Обсяг і структура товарообороту, темпи його росту мають вирішальний вплив на всі економічні показники діяльності підприємств торгівлі. На основі аналізу, темпи зростання фізичного обсягу роздрібного товарообороту на підприємствах роздрібної торгівлі України за даний період були схожими з темпами зростання їх товарообороту, який збільшився майже в 1,4 рази, і на початок 2016 р. складав 487558,1 млн. грн.

Проаналізувавши забезпеченість витрат населення товарними запасами можна сказати, що за даний період загальні витрати населення зросли в 1,4 разів, що є рівним відповідному росту роздрібного товарообороту підприємств. Індекс зміни показника забезпечення витрат населення товарними запасами у порівнянні з 2011 р. становить 98,2% [3]. Підкреслимо, що товарні запаси є складовою фінансового циклу підприємства і відповідно впливають на його значення через показник тривалість обороту запасів. Даний показник взаємопов'язаний і з коефіцієнтом обертання товарних запасів, які разом входять до групи показників оборотності товарів. Можна стверджувати, що при загальному підході ефективність управління товарними запасами підприємств торгівлі оцінюється через швидкість обертання товарних запасів [2, с. 140].

Проаналізувавши динаміку показників, що характеризують швидкість обертання товарних запасів на підприємствах торгівлі України за 2011 – 2015 рр. можна сказати, що коефіцієнт оборотності товарних запасів в 2012 р. мав тенденцію до зростання, відповідно в даний період зменшилася тривалість оборотності запасів до 36,4 днів, що є позитивним фактом. Дана ситуація свідчить про спад оборотності товарних запасів на підприємствах торгівлі України. В період 2013 – 2015 рр. ситуація погіршилася,

підтвердженням цього є зменшення коефіцієнту оборотності і відповідно збільшення тривалості оборотності товарних запасів [3].

Отже, аналізуючи дані, отриманні в ході дослідження можна визначити, що питання комплексної оцінки управління товарними запасами на підприємствах роздрібної торгівлі в Україні набувають дуже актуального значення як на державному так і на регіональному рівні. Можна констатувати, що управління товарними запасами на підприємствах торгівлі України за досліджуваний період є ефективним, що призводить до зменшення залишків товарних запасів, і як наслідок до скорочення тривалості фінансового циклу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дашков Л.П. организация и управление коммерческой деятельностью: Учебник / Л.П. Дашков. – М.: Издательство – торговая корпорация «Дашков и К», 2012. – 688 с.
2. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ Є.В. Мних. – К.: Київ. торг.-екон. ун-т, 2010.– 412 с.
3. Сторінка Державного комітету статистики України. – Режим доступу:<http://www.ukrstat.gov.ua>

ФІНАНСИ

Анастасія Дядик,

студентка 6 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: к.е.н., доцент Г.П.Костенко

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Одним з найбільш актуальних завдань сучасного розвитку економіки України є створення умов ефективного і динамічного переходу до ринкових відносин. При цьому дуже важливою є реорганізація надмірної концентрації і монополізації виробництва, удосконаленням організаційних і структурних відносин, перегляд застарілих командних економічних зв'язків і методів керування.

У цих умовах особливої гостроти набуває необхідність розвитку підприємницької активності, діяльність підприємств і організацій, спрямованих на споживача, і кінцевий результат — прибуток.

Практичне розв'язання проблем, пов'язаних з необхідністю забезпечення нормальної роботи підприємства, не тільки сьогодні, але й у перспективі, залежить від ступеня освоєння методології і методів стратегічного керування.

Поняття "стратегія" в галузі управління підприємством як соціально-економічною системою має на увазі довгостроковий комплексний план дій з керівництва відповідним колективом, спрямований на досягнення місії організації.

Стратегія підприємства є основою стратегічного планування, за допомогою якого на підприємстві зважується комплекс проблем, пов'язаних з цілеспрямованою переорієнтацією випуску продукції нової номенклатури й асортименту, впровадженням і використанням нових технологій, розвитку маркетингу, удосконалюванням структури керування підприємством, своєчасною і якісною підготовкою і перепідготовкою кадрів.

Питанню стратегічного планування приділяється значна увага зі сторони науковців. Зокрема розробкою моделей управління на підприємстві займалися такі вчені, як А. Файоль, Ф. Тейлор, М.Вебер та ін. Разом з тим, дане питання потребує подальшого дослідження.

Метою дослідження питань, пов'язаних із сутністю стратегічного планування підприємства є встановлення певного порядку дій для підготовки ефективного функціонування конкурентоспроможного підприємства.

Стратегічне планування є однією з основних функцій стратегічного управління. Воно являє собою процес прийняття управлінських рішень щодо стратегічного передбачення (формування стратегій), розподілу ресурсів, адаптації компанії до зовнішнього середовища, внутрішньої організації.

Процес стратегічного планування посідає центральне місце в системі стратегічного управління. Більшість західних і східних фірм використовують стратегічне планування для того, щоб змінити себе, вийти з безнадійних ситуацій, які сформувались зовні та в середині підприємства.

Крім того, існують макропроцеси, які стимулюють розвиток стратегічного планування. Понад 40 країн розвивають свою економіку за допомогою системи п'ятирічних планів. Наприклад, у Японії планувалося 10 п'ятирічок, у Франції п'ятирічні плани застосовуються з 1947 року. Наявність таких планів орієнтує підприємства на певні напрямки та спонукає їх планувати свою діяльність.

Стратегічне планування — це систематизовані та більш-менш формалізовані зусилля всього підприємства, спрямовані на розробку та організацію виконання стратегічних планів, проектів і програм. У свою чергу, розробка планів як специфічний вид діяльності — це послідовний інтеграційний процес, що складається з взаємопов'язаних етапів.

Остовні етапи є переходом до впровадження цілісної системи стратегічного управління, оскільки зумовлюють необхідність організаційно-аналітичної та контрольної-координаційної діяльності не лише в органах стратегічного планування, а й у ланках, де виконуються дії, визначені стратегічними планами та програмами.

Період (часові характеристики) стратегічного планування залежить від специфіки підприємства, його галузевої приналежності, рівня невизначеності та динамічності середовища. Так, на підприємствах різних галузей заміна технологічних процесів та оновлення продукції здійснюються через різні проміжки часу; їх, як правило, і враховують, визначаючи періоди, на які розробляються стратегічні плани:

лісотехнічне господарство — 10-20 років;

транспортне машинобудування та автомобілебудування — 10—20 років;

хімічна та фармацевтична промисловість—до 10 років;

електротехнічна промисловість — 5—10 років;

легка промисловість—до 5 років;

виробництво ЕОМ — 2-3 роки і т. д.

Збільшення «часового горизонту» не підвищує ефективність планів. Одним із факторів (особливо для малих підприємств) підвищення якості планів є збільшення частоти планування (за рахунок корекції), вдосконалення змісту, що впливає суттєвіше, ніж подовжений період.

Головними перевагами стратегічного планування є: зв'язок поточних рішень з майбутніми результатами, організоване осмислення рішень (усупереч спонтанному прийняттю) з прогнозуванням їхніх наслідків; орієнтація на пошук альтернативних варіантів досягнення цілей, тобто допустимих цілей у межах визначених цілей та наявних обмежень; визначення можливостей і загроз, сильних та слабких сторін діяльності підприємства, врахування їх при встановленні цілей і формулюванні стратегій для забезпечення впливу на ці аспекти вже сьогодні; свідомо підготовка майбутнього і до майбутнього; розподіл відповідальності не лише між напрямками діяльності, а й між поточною та майбутньою діяльністю.

Тому переваги стратегічного планування не реалізуються самі по собі. Як кожне явище, стратегічне планування має характеристики, які в разі їх невдалого використання можуть зашкодити розробці та впровадженню стратегічних планів.

Отже, дослідження переваг і недоліків стратегічного планування є основою для подальшого його вдосконалення. Останніми роками цей процес було спрямовано на виявлення так званих «бар'єрів» стратегічного планування та формулювання найпоширеніших заходів щодо їх усунення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василенко В. А., Ткаченко Т. І. «Стратегічне управління», Київ, 2013
2. Герасимчук В. Т. «Стратегічне управління підприємством», Київ, 2010
3. Немцов В. Д., Довгань Л. Є., Сініок Г. Ф., «Менеджмент організації», Київ, 2006

Анастасія Дядик,

студентка 6 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: Г.П.Костенко, доц.(БДПУ)

«ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ БАНКРУТСТВА І ЛІКВІДАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА»

В умовах сучасної економіки України банкрутство вітчизняних підприємств є істотною проблемою. Воно призводить до негативних наслідків окремого суб'єкта господарювання через збитковість підприємства, затримку чи невиклату заробітної плати робітникам, втрату робочих місць у випадку ліквідації підприємства та ін. Кількість неплатоспроможних підприємств та підприємств-банкрутів в Україні досить значна, вони є в кожному регіоні країни.

Подолання проблеми банкрутства залежить від своєчасного виявлення загрози банкрутства на підприємстві та розроблення і впровадження відповідних антикризових заходів, що дадуть змогу подолати кризу, відновити ліквідність і платоспроможність та запобігти процедурі банкрутства і ліквідації підприємств.

Нестабільність в економіці країни, криза неплатежів, існування колосальної заборгованості, політична нестабільність в суспільстві, недосконалість законодавства в галузі господарського права та податкової політики, сповільнення розвитку науки і техніки та неефективний фінансовий менеджмент слугують причиною існування в країні стійкої тенденції до збільшення кількості фінансово неспроможних підприємств і як наслідок: зростання кількості банкрутів в країні, що призводить до ще більшого поглиблення економічної кризи. Проблема управління підприємством, зокрема його фінансовим станом, вимагає особливої уваги саме в теперішніх умовах, адже втрати від збанкрутілих підприємств відчувають на собі не тільки контрагенти, а також і держава, саме тому це питання є актуальним.

Питанню прогнозування банкрутства і ліквідації підприємств приділяється значна увага зі сторони вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема розробкою моделей визначення ймовірності банкрутства займалися такі вчені: Е. Альтман, У. Бівер, Р. Ліс, Г. Спрінгейт, Дж. Таффлер, Г. Тішоу, Д.

Дюран, Р. Сайфуллін, Г. Кадиков, В. Ковальов та ін. Разом з тим, дане питання потребує подальшого дослідження.

Метою є дослідження питань, пов'язаних із сутністю процедури банкрутства і ліквідації підприємств, передумовами банкрутства та заходами щодо запобігання кризовим ситуаціям; стадіями процедури ліквідації та можливими наслідками у разі визнання підприємства банкрутом. Завданням дослідження є ознайомлення з економічною сутністю банкрутства підприємства; дослідження місця банкрутства в системі управління фінансовою діяльністю підприємства; аналіз фінансового стану підприємства як засобу оцінки ймовірності банкрутства і ліквідації; пошук шляхів подолання банкрутства і ліквідації підприємств та процедури відновлення платоспроможності підприємства. На сучасному етапі розвитку суспільства так чи інакше в умовах ринкових відносин виникають ситуації, коли деякі суб'єкти господарювання не здатні виконати взяті на себе зобов'язання, як правило, грошового характеру. Для вирішення проблем, пов'язаних з неплатоспроможністю суб'єктів господарської діяльності існує інститут банкрутства. Як свідчить світова практика, банкрутство – неминуче явище будь-якого сучасного ринку, який використовує неспроможність у якості ринкового інструменту перерозподілу капіталу та відбиває об'єктивні процеси структурної перебудови економіки. Таке призначення банкрутства визначене самою суттю підприємництва, яке завжди пов'язане з невизначеністю досягнення його кінцевих результатів, а відповідно й з ризиком втрат. Зважаючи на те, що банкрутство в Україні стало масовим явищем, прискорене запровадження процедур банкрутства за ініціативою як кредиторів, так і боржників стає ефективним інструментом прискорення економічних реформ. Гальмування цих процесів призводить до знищення виробничих потужностей, втрати робочих місць, а значить, і до соціальної напруги в трудових колективах підприємств, що опинилися в стані неплатоспроможності. А загальні причини неплатоспроможності та банкрутства українських підприємств зумовлені впливом як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Отже, ситуація банкрутства та ліквідації підприємств є типовою для економіки не лише країн, що розвиваються, а й будь-якої з розвинутих країн. Зокрема, щороку банкрутує значна кількість підприємств і підприємців – з кожних 100 новостворених підприємств на ринку залишаються не більше половини [2]. Сьогоднішня фінансово-економічна ситуація в Україні змушує багатьох підприємців замислитися про згортання свого бізнесу. Такий шлях справді в багатьох випадках є найкращим виходом із ситуації. Проте ліквідація юридичної особи в Україні практично завжди більш трудомісткий і ризикований процес, ніж її створення, тому слід чітко уявляти, за якими алгоритмами і схемами необхідно ліквідувати певне підприємство. При ліквідації підприємства, його керівники стикаються з проблемою звільнення та працевлаштування звільнених підлеглих. Лосева М.С. зазначає, що часто проблема полягає в суперечливості, коли податкові органи, незважаючи на специфіку своєї роботи, мають на меті як стратегічний крок — збереження суб'єкта підприємницької діяльності (платника податків), який у подальшому забезпечуватиме наповнення державної казни, так і тактичний — ліквідацію

суб'єкта підприємництва, забезпечуючи тим самим часткове зменшення загальної суми податкового боргу платників податків перед бюджетами усіх рівнів України. Отже, виправлення ситуації щодо зазначеної проблеми залежить від ефективності координації зусиль органів виконавчої та судової влади в реалізації спільної із суб'єктами підприємницької діяльності проблеми. І нарешті, не в останню чергу вдала реалізація в Україні правових та економічних механізмів відновлення платоспроможності підприємств-боржників залежить від компетентності, досвіду, знань, сумлінності податкових та арбітражних керуючих [1].

Підбиваючи підсумки усьому вищесказаному, можна зробити висновок, що механізм банкрутства підприємств можна розглядати як діючу форму перерозподілу суспільного капіталу з метою більш ефективного його використання. На відміну від України, де інститут банкрутства є відносно новим явищем, в розвинутих країнах він завдяки своїм функціям протягом тривалого часу залишається невід'ємним інструментом ринкового регулювання економіки. Виходячи з функцій, які виконує інститут банкрутства, є цілком логічним, що його існування є вигідним не лише для окремо взятих суб'єктів господарювання, а й для держави, а значить і для всього суспільства в цілому. На жаль, сьогодні інститут банкрутства в Україні має дещо інший характер, ніж у розвинутих державах, адже із-за фінансової кризи в країні банкрутами технічно є більшість господарюючих суб'єктів. Тому буде дуже доречним розглядати механізм банкрутства не як спосіб ліквідації підприємства та повернення боргів кредиторам, а саме як спосіб фінансового оздоровлення українських підприємств. Необхідною умовою пошуку шляхів оздоровлення підприємств є проведення аналізу причин банкрутства. Аналіз причин виникнення банкрутства свідчить, що багато в чому фінансова неспроможність підприємства визначається неефективністю фінансового менеджменту. Але найголовнішою передумовою банкрутств в Україні є, на мою думку, не стільки недостатній рівень кваліфікації менеджерів та їх прихильності до агресивних форм здійснення фінансової діяльності, скільки економічна та політична нестабільність в країні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лосева М.С. Процедура банкрутства – ефективний важіль примусового удосконалення систем управління суб'єктами господарювання / Лосева М.С., Ревтюк Є.А., Петренко В.П. // Регіональні перспективи (Полтава). – 2000. – № 2- 3-С. 200-201.
2. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посіб./Терещенко О.О. – К.: КНЕУ. – 2000-412 с.

Катерина Басва,
студентка 3 курсу
гуманітарно- економічного факультету
Науковий керівник: **С.О.Панова,**
к.п.н., ст. викладач (БДПУ)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ КОРОТКОСТРОКОВОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність. За своєчасного короткострокового прогнозування фінансового стану, підприємства можуть забезпечити сталий розвиток та ефективне функціонування, а особливо уникнути можливих проблем стосовно фінансування. Прогнозування стану підприємства виступає важливим чинником його нормального життєвого циклу, регулювання основних питань й проблем та пошуку альтернативних шляхів й термінів досягнення того чи іншого станів підприємства.

Ступінь досліджуваності проблеми. Короткострокове прогнозування є значимим питанням для будь-якого підприємства та представляє великий інтерес і зустрічається в наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Зокрема "короткострокове прогнозування" відображається в роботах Н. А. Русак, Д. А. Панкова, О. В. Єфімовата інших.

Мета і методи дослідження –проаналізувати та уточнити необхідність короткострокового прогнозування фінансового стану підприємства.

Методологічну основу дослідження склали методи аналізу наукової літератури, узагальнень практичного досвіду щодо доцільності короткострокового прогнозування фінансового стану підприємства.

Сутність дослідження.Фінансове прогнозування, а саме короткострокове спрямоване на прагнення мінімізувати негативні зміни чинників, які відносяться до фінансового розвитку: ліквідність, загрози банкрутства, фінансову стійкість підприємства.

З боку стратегій, короткострокове прогнозування зазвичай орієнтується на досягнення таких цілей: забезпечення фінансової стійкості, тобто рівноваги; отримання максимально великого прибутку від діяльності певного підприємства; економічне зростання та підвищення ринкової вартості підприємства.[1, с. 98].

Більш популярним серед менеджерів багатьох підприємств є перспективне прогнозування фінансового стану підприємства, але більш ефективний і надійний прогноз на період до одного року. Основними етапами короткострокового прогнозування фінансового стану підприємства є: 1) бюджетування руху фінансових ресурсів; 2) бюджетування доходів, витрат та прибутку; 3) прогнозування статей балансу. [2, с. 188].

Ціль короткострокового прогнозування фінансового стану підприємства полягає в допомозі виявити базові тенденції в досліджуваній сфері, визнання основних критичних зон та запровадження альтернативних варіантів стратегій для досягнення поставленої мети. Короткостроковому

прогнозуванню підлягає будь-яка сфера підприємства, завдяки цьому виникає великий шанс уникнення кризового стану та загрози банкрутства. Короткострокове прогнозування – це найкращий спосіб розвивати підприємство з усіх боків, завдяки йому керівники кожного підрозділу можуть контролювати діяльність персоналу, вигідно вкладати гроші в те, що в майбутньому принесе підприємству максимальну кількість прибутку та розквіт усіх різноманітних сфер діяльності підприємства. Прогнозування розрізняється масштабами прогнозу, цілями, поставленими завданнями, термінами та призначенням прогнозу. Для короткострокового прогнозу можуть використовуватись такі дослідження, як збутова програма на короткостроковий період; планова структура активів; проекти, які стосуються інвестування; фінансова та інші звітності. [1, с. 101].

Прогнозування дає можливість відповісти на питання, що очікує підприємство (зазвичай мале) в майбутньому — зміцнення та розквіт або втрата платоспроможності. Виконуючи фінансове прогнозування необхідно мати на увазі, що на відміну від фінансового планування, прогнозування – це дослідження і розроблення можливих шляхів фінансового розвитку підприємства, тобто прогноз ґрунтується не тільки на достовірних даних, а й на певних припущеннях. У зв'язку з цим прогнозування фінансового стану підприємства здійснюється, завдяки неформалізованих і формалізованих методів прогнозування. Воно здійснюється на основі фінансової інформації минулих періодів з урахуванням планів підприємства на майбутній період, діючого і майбутнього впливу на елементи структури попиту, а також імовірних витрат в майбутньому. [3, с. 393].

Основні висновки. Короткострокове прогнозування фінансового стану підприємства забезпечує ефективне функціонування й стабільний стан усіх підрозділів. Прогнозування будується на основі позитивних факторів з одночасним усуненням недоліків, які заважають підприємству отримувати великий прибуток, водночас не мати ніяких збитків. «Куди та як вкладати гроші?» – це питання постає у кожного підприємства, у кожному звітному періоді. Завдяки короткостроковому прогнозуванню, керівники сміливо можуть інвестувати кошти, не переймаючи за ефективність та правильність вкладу. Поставивши цілі та завдання для прогнозу можливо витримати всі кризові ситуації, загрози банкрутства та бути на не останньому місці серед аналогічних видів підприємств. Сьогодні прогнозування фінансового стану підприємства, а саме короткострокове, це найважливіший чинник мати подальший розквіт та економічний зріст протягом всього життєвого циклу підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клементьєва О.Ю. Фінансовий стан підприємства та його прогнозування. // О. Ю. Клементьєва. – К.: КНЕУ, 2012. – 98с.
2. Касьяненко В.О. Моделювання та прогнозування економічних процесів :Навч. посібник //В.О. Касьяненко, Л.В. Старченко. – С., 2011. – 185 с.
3. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз: [підручник] // Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.

ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВИ

Державний кредит являє собою доволі специфічну ланку державних фінансів. На даний момент ця тема є досить актуальною, тому що Україна досить молода незалежна країна, і вона не в змозі самостійно забезпечити свій економічний розвиток, тому держава потребує як і в зовнішніх запозиченнях, так і в внутрішніх додаткових коштах. Деякі підприємства також потребують додаткових залучень держави та іноземних країн.

Аспекти становлення та розвитку державного кредиту досліджували у своїх роботах такі вітчизняні вчені: І. Лютий, В. Базилевич, О. Барановський, Т. Вахненко, А. Гальчинський, В. Андрущенко. Серед західних учених особливої уваги заслуговують праці Р. Барро, Дж. Бюкенена, Дж. Кейнса, А. Сміта.

Метою дослідження є визначення державного кредиту, його ролі у формуванні фінансових ресурсів держави та шляхів оптимізації. При виконанні даного дослідження використано наступні методи: статистичної обробки фінансової інформації; порівняльного фінансово-економічного аналізу; системного аналізу, графічний і табличний методи.

Існування державного кредиту призводить до появи державного боргу. Сума його складається з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань держави як внутрішніх, так і зовнішніх, включаючи гарантії за кредитами, що надаються іноземним позичальникам, місцевим органам влади, державним підприємствам. Величина боргу характеризує становище економіки та фінансів держави, ефективність функціонування її урядових структур. [4, с. 57].

Проаналізувавши показники державного бюджету та боргу було визначено, що згідно з даними Держказначейства, загалом у 2015 році доходи держбюджету становили 534,65 млрд гривень за плану 532,11 млрд гривень, зокрема за загальним фондом – відповідно 503,76 млрд гривень за плану 491,77 млрд гривень. Порівняно з 2014 роком доходи держбюджету зросли на 49,7%, або на 177,56 млрд гривень, зокрема за загальним фондом – на 62,2%, або на 193,11 млрд гривень. Основними факторами росту доходів були тимчасові джерела – додатковий імпорتنний збір, прибутки НБУ та зміни в адмініструванні податку на додану вартість.

За підсумками 2015 р, дефіцит зведеного бюджету з урахуванням дефіциту НАК «Нафтогаз України» скоротився до 2.5% ВВП. Для порівняння, 2014 р, цей показник перевищував 10% ВВП.

Рівень боргу відносно ВВП збільшився до 79.4%. Одна з основних причин росту суми боргу в національній валюті – девальвація гривні. За результатами 2015 р. дефіцит зведеного бюджету скоротився порівняно з 2014 р. майже вдвічі і становив 30.9 млрд грн, або 1.6% ВВП. Фактичний

дефіцит зведеного бюджету виявився вдвічі менший, ніж ліміт, встановлений МВФ (4.2% ВВП). Торік фінансування дефіциту бюджету здійснено переважно за рахунок зовнішніх запозичень. Для фінансування дефіциту бюджету було залучено 134.9 млрд грн зовнішніх запозичень. Залучення були нижчими за заплановані через те, що Україні не вдалося залучити черговий транш від МВФ на суму 2.8 млрд дол. США. Середньозважена ставка за зовнішніми запозиченнями становила 1.85% річних. Водночас за зовнішніми позиками вдалося розрахуватися на суму 25.0 млрд грн.

Визначено, що в Україні досить значний дефіцит бюджету, який характеризується динамікою до збільшення і для подолання проблеми бюджетного дефіциту в Україні необхідно вжити безліч оптимізаційних заходів. У першу чергу слід забезпечити оптимальний рівень податкових вилучень для формування бюджетів усіх рівнів і створення сприятливих умов для підприємницької діяльності.

Отже, оптимізація боргової політики України потребує розробки та впровадження цілісної стратегії, яка поєднуватиме завдання удосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення боргової політики, коротко- та середньострокові орієнтири управління державним боргом, інструменти радикального підвищення ефективності інвестиційної складової бюджетних видатків та стратегічні завдання переорієнтації боргової політики, зменшення боргового тягаря та розвитку альтернативних, непозичкових інструментів фінансування бюджетних видатків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua: 2014-2015р

2. Дорошенко О. О. Державний борг України: сутність та методи управління / О. О.Дорошенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 20. – С. 14–18.

Павло Барно

студент 3 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **С.А. Жваненко**, ст. викладач (БДПУ)

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

Актуальність дослідження. Наявність у системах структури та окремих елементів створює необхідність виявлення певних категорій, які належать цим системам і потребують свого наукового пояснення. Так економічним системам необхідне вивчення їх загального стану та напрямків розвитку у майбутньому за допомогою моделювання, яке потребує системного підходу.

Ступінь дослідження проблеми. Вагомий внесок щодо розробки управління економічними системами присвячено праці таких вітчизняних і

зарубіжних науковців: О. Д. Шарапов, В. Д. Дербенцев, Д. Є. Семьонов, Раселл Л. Аков, П. Чекленд, Д. Седон та інші. Проте дослідження системного підходу в економічній кібернетиці залишається актуальним, бо складність та різноманітність систем постійно зростає.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань системного підходу в економічній кібернетиці. Були використані методи аналізу та опису.

Сутність дослідження. Поняття «система» широко використовується як в науковій сфері, так і в повсякденному житті. З точки зору буденності категорія «система» означає протилежність поняттю «хаос», так як її сутність означає «впорядкування, порядок». З точки зору науки категорія «система» являє собою сукупність широкого комплексу пов'язаних між собою елементів, з'єднаних в єдине ціле і створюють цим нову якість, непридатну окремим елементам.

Система може бути розділена на відносно самостійні частини – елементи, а в залежності від точки зору на сутність категорії «система» або від поставленої дослідницької мети один і той же об'єкт може бути представлений як безліч різних окремих систем: фірму можна розглядати як технологічну, інформаційну, господарську, міжособистісну систему, а державу – як суспільну, політичну, економічну систему.

Елементом системи при цьому виступає така її частина, яка виконує певну специфічну функцію і не підлягає подальшому розчленуванню. Наявність у системи окремих елементів і структури породжує необхідність уточнення деяких категорій, властивих їм і вимагає свого наукового пояснення. Так, наприклад, для економічних систем дослідження їх поточного стану та перспектив розвитку за допомогою моделювання (імітації можливого майбутнього стану) вимагає дотримання системного підходу.

Системний підхід – це методологія розгляду різного роду комплексів як системи, що дозволяє глибше і краще осмислити їх сутність (структуру, принципи організації та інші особливості) для пошуку оптимальних шляхів і методів впливу на динамічний розвиток таких комплексів і побудова можливостей управління ними [1].

Системний підхід в економіці обумовлює використання математичних методів при моделюванні її перспектив. Системний підхід до управління розвитком економічних систем набув найбільшого поширення в США і зараз використовується практично у всіх країнах світу. Він передбачає розгляд будь-якої організації як складної системи, що складається з різних підсистем (фірм, виробничих відділень, альянсів), функції яких залежать від поставлених перед кожною з підсистем цілей і завдань [2].

Основні висновки. Отже, якщо ринковий об'єкт чи суб'єкт розглядати як систему, то його слід вивчати по емерджентним властивостям і факторів, що впливають на умови його функціонування.

Основу визначення проблем створення та функціонування економічної системи повинні становити системні дослідження і той математичний їх апарат і потенціал, який здатний виявляти найбільш об'єктивну і достовірну інформацію про наявність в ній певних тенденцій.

Якщо процес математичного аналізу і моделювання втілює в собі системний підхід, то він здатний не тільки привести дослідників до правильних і достовірних висновків, але і визначити оптимальні рішення для розвитку конкретної системи в майбутньому, навіть якщо це розвиток буде відбуватися в умовах невизначеної середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шарапов О. Д. Економічна кібернетика [Електронний ресурс] / О. Д. Шарапов, В. Д. Дербенцев, Д. Є. Семьонов. – 2004. – Режим доступу до ресурсу: <http://buklib.net/books/21911/>
2. Лімонова Л. О. Системний підхід як методологічна основа дослідження, аналізу та моделювання [Електронний ресурс] / Л. О. Лімонова // ХНУРЕ. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: https://dl.nure.ua/pluginfile.php/1167/mod_resource/content/1/content/preface1.html.

Васильєва Ірина

студентка 6 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **Г. П. Костенко**, доцент (БДПУ)

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Фінансове планування є внутрішньогосподарського планування та визначається. Процесом розробки системи планових показників, досягнення яких забезпечить ефективне формування, використання фінансових ресурсів і створить умови для прибуткової діяльності, розвитку за мінімальних ризиків. Методологія планування змінювалася упродовж історичних періодів його становлення залежно від рівня розвитку економічних відносин [1].

Актуальність обраної теми розкривається в становленні нових та поступова зміна соціальних відносин в Україні впливає на формування фінансової системи та відповідних методів управління фінансами. Фінансове планування як важлива складова механізму фінансової системи та одна із функцій управління підприємством набуває актуальності за сучасних умов, коли суттєвим для діяльності є вплив глобалізації, поступової інформатизації суспільства та його інноваційного розвитку. Потреба у цілісній концепції фінансового планування спонукає до дослідження складових процесу планування фінансових ресурсів підприємства, необхідності застосування основних макроекономічних показників при розрахунку показників плану підприємств за індикативного планування, інструментів досягнення фінансової рівноваги в умовах розвитку національної фінансової системи і впливу світової економіки..

Мета мого дослідження є визначення економічної категорії «фінансове планування» та розробити рекомендацій щодо функціонування у вітчизняних підприємствах для підвищення ефективності їх фінансової діяльності [2].

Реалізація мети дослідження обумовлює необхідність вирішення таких завдань:

1) Фінансове планування як процес визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах

2) Методи фінансового планування

3) Фінансовий план як складова частина бізнес-плану

Основними положеннями фінансової рівноваги у плануванні визначено: послідовність фінансового планування; дотримання тенденції рівноваги через урахування макроекономічних показників, які є індикаторами середовища діяльності; спрямування процесу планування від початку планового періоду до поетапного досягнення визначеної мети; дотримання ефективної структури джерел фінансування із визначенням пріоритетних напрямів використання ресурсів; збалансування плану; здійснення коригування фінансових планів за умови перервності процесу реалізації плану, скорочення чи подовження планового періоду. Дослідження процесу реалізації фінансових планів проведено в двох аспектах: перервність процесу реалізації плану; скорочення чи подовження планового періоду. Перший – є наслідком впливу непередбачуваних змін, пов'язаних з операційною діяльністю, які перевищують рівень надійності показників плану внаслідок: скорочення попиту на продукцію чи пропозиції на сировину та інші ресурси; суттєвої втрати корисності активів; зниження ринкової вартості необоротних активів як реакції на появу на ринку новітніх технологій і потребу переорієнтації на них; структурних змін, необхідність у яких виникла в процесі реалізації фінансового плану. Другий може здійснюватися: під час складання фінансового плану та в процесі його реалізації. Скорочення періоду є наслідком переходу від однієї до іншої стадії життєвого циклу, кризового становища підприємства або реструктуризації [3].

Отже фінансове планування підприємств визначається як вид внутрішньогосподарського планування та є процесом розробки системи планових показників, досягнення яких забезпечить ефективне формування, використання фінансових ресурсів і створить умови для прибуткової діяльності та розвитку за мінімальних ризиків. Основними завданнями фінансового планування є: забезпечення ефективних напрямів формування та використання фінансових ресурсів для врівноваженої діяльності та розвитку; виявлення резервів нарощування доходів і скорочення витрат; формування економічних відносин з іншими суб'єктами господарювання, власниками або суб'єктами управління державною власністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоусова О. С. Концептуальні засади складання фінансової звітності за сегментами / О. С. Білоусова // Наукові праці НДФІ. – 2015. – Вип. 1(30). – С. 132–142.

2. Канцуров О.О. Удосконалення методології оцінки ефективності управління підприємствами державного сектору економіки / О. О. Канцуров // Фінанси України. – 2016. – № 9. – С. 143–151.

3. Копилов В.А. Податок на прибуток підприємств / В.А. Копилов // Розвиток системи податків як основи зміцнення державних фінансів. – К. : НДФІ, 2014. – Т. 3. – С. 118–173.

Маргарита Величинська,
студентка 6 курсу гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Н.П. Кіркова**, к.е.н., доцент (БДПУ)

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ

Поняття «криза» має багато трактувань. "Класичне" економічне поняття кризи означає не бажану і драматичну фазу в ринковій економічній системі, що характеризується коливаннями і негативними явищами, перешкодами. У цьому сенсі поняття кризи довгий час утримувало місце в схемі теорій кон'юнктури економічного розвитку.

Як відомо, сучасне суспільство прагне до постійного поліпшення рівня й умов життя, які може забезпечити тільки стійкий економічний ріст. Однак спостереження показують, що довгостроковий економічний ріст не є рівномірним, а постійно переривається періодами економічної нестабільності. Підйоми і спади рівнів економічної активності, що ідуть один за одним прийнято називати економічним циклом. Криза – найважливіша фаза циклу, яка починає і завершує його. У ній зосереджено основні ознаки циклічного процесу відтворення. Сутність кризи – різке порушення існуючої економічної рівноваги внаслідок диспропорцій у процесі відтворення, що різко зростають. Відбувається падіння рівнів заробітної плати, прибутку, інвестицій, цін. Через «омертвіння» капіталу у вигляді нереалізованих товарів фірми відчувають брак грошових коштів для поточних платежів, тому швидко зростає плата за кредит — ставка позичкового процента. Курси цінних паперів падають, настає хвиля банкрутств і масового закриття підприємств. Криза завершується з початком депресії.

Необхідність розробки методик ранньої ідентифікації економічних криз диктується як світовим, так і українським досвідом. В роботі приведено сукупність моделей аналізу різних фаз економічного циклу, заснованих на принципі мультиплікатора-акселератора, за допомогою яких можна провести ефективний ситуаційний аналіз кризових ситуацій в економіці країни. Один з найбільш поширених підходів до такого дослідження виходить з неокейнсіанської теорії взаємодії механізмів мультиплікатора і акселератора. У моделі Самуельсона-Хікса в явному вигляді використовуються лінійний мультиплікатор-акселератор з запізненням. Механізм акселерації капітальних вкладень є також центральним пунктом в моделі, запропонованій М. Калецьким. У ній розглядається динаміка основного капіталу на макрорівні. Її особливість – облік двох типів запізнювання: у рішеннях про інвестування і в здійсненні капітальних вкладень. Динаміка змінних в моделі Калецького задана в безперервному часу, а рівняння капіталу приймає форму лінійного диференціально-різницевого співвідношення. В одному з варіантів моделі Гудвіна також

враховується два запізнювання – в процесі мультиплікації національного доходу і в реалізації інвестицій, пов'язаних з ефектом акселерації.

Важливою рисою всіх цих моделей є, з одного боку, використання простих балансових макровідносин, наприклад, тотожності національного доходу, рівності інвестицій і заощаджень, а з іншого – впровадження в тій чи іншій формі запізнювань в опис механізму мультиплікатора – акселератора. Саме облік запізнювань дозволяє виявити коливальні режими в моделях такого типу. Слід ще раз зазначити, що саме розробка Гудвіна була базою для подальшого розвитку моделювання циклічності економічного розвитку (наприклад, моделі Тевеса).

Проблема криз в економіці за більш ніж вікову історію її існування стала осередком для дослідження багатьох чинників, що роблять найбільш істотний вплив на розвиток і функціонування системи світового і національного господарства. Виявлення причин коливань соціально-економічного розвитку набуло винятково важливе значення як засіб запобігання тих негативних впливів, які тягнуть за собою періоди спади і рецесії в господарському житті країни. Тому проблема криз завжди привертала увагу вчених-економістів і сьогодні залишається однією з центральних проблем економічної теорії.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Воронін Ю. Ориентиры выхода из экономического кризиса // Экономика, 2010. – №5. – С. 11-21.
- 2.Яковец Ю.В. Русский циклизм: новое видение прошлого и будущего. – Lewinston-Queenston-Lampeter. The Edwin Mellen Press, 2009 – 309 p.
- 3.Яковец Ю.В. Циклы. Кризисы. Прогнозы. – М.: Наука, 2010. – 506 с.

Деніс Воскобойников,

студент 6 курсу гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Н.П. Кіркова**, к.е.н., доцент (БДПУ)

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ ЛОГІСТИКИ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Ринкові умови обумовлюють необхідність управління торговельною діяльністю підприємств торгівлі на засадах концепції логістики та з використанням інструментарію управління ланцюгами постачань; останнє, в свою чергу, вимагає формування в кожному торговельному підприємстві, яке є учасником ланцюгів постачань товарів споживчого призначення, власної системи логістики, інтегрованої за конкретними матеріальними потоками у відповідні логістичні формування.

Для побудови системи логістики підприємства торгівлі необхідно уточнити сам зміст даного поняття, оскільки в теоретичному плані все ще існує проблема неоднозначності трактування навіть найбільш розповсюджених, фундаментальних понять, якими оперують науковці і

практики даної сфери. Ключовим для вирішення цієї проблеми, на наш погляд, має бути тлумачення Європейської Логістичної Асоціації, яка у у глосарії до Стандартів з логістики та управління ланцюгами постачань визначила, що управління ланцюгами постачань – це «організація, планування, контроль та регулювання товарного потоку, починаючи з отримання замовлення і закупівлі сировини та матеріалів для забезпечення виробництва товарів і в-подальшому через виробництво та розподіл доведення його з оптимальними витратами ресурсів до кінцевого споживача відповідно до вимог ринку» [1, с. 5].

Виходячи з цього, система логістики підприємства торгівлі повинна розглядатись як складна, спеціально організована економічна система, спрямована на оптимізацію процесів трансформації матеріального (насамперед – товарного) потоку шляхом інтеграції логістичної діяльності даного суб'єкта господарювання в межах ланцюга постачань завдяки використанню теорії та інструментарію логістичного менеджменту.

При цьому процес управління такою складною динамічною системою базується на зборі інформації про керований об'єкт, її аналізі, підготовці і прийнятті управлінських рішень, а також контролі та організації виконання цих рішень. Управління логістикою підприємства торгівлі може бути ефективним, якщо здійснюється неперервний оперативний контроль за об'єктом управління, оснований на постійному зборі, аналізі й перетворенні інформації про нього, а тому визначальним ресурсом, який забезпечує можливості реалізації концептуальних засад, принципів, методів і прийомів логістичного менеджменту, є інформація. Зважаючи на те, що логістична діяльність підприємства торгівлі охоплює різні функціональні напрямки діяльності торговельного підприємства, для потреб управління логістичною діяльністю в системі логістичного менеджменту має бути забезпечено наявність інформації, яка б адекватно відображала початковий стан логістичної системи торговельного підприємства (на момент формування/реінжинірингу системи логістики), формалізовані цілі і завдання її функціонування, а також динамічні зміни параметрів системи та її елементів, зокрема – щодо процесів просторового переміщення товарної маси, здійснення комплексу внутрішньомагазинних та/або складських торгово-технологічних операцій, виконання операцій зберігання товарів, їх підготовки до продажу, кількісних та якісних перетворень товарних партій, реалізації товарів оптовим або роздрібним покупцям, а також – розвитку інфраструктури оптової та роздрібно торгівлі, організації перевезень торговельних вантажів, організації логістичного обслуговування споживачів тощо [2].

Реалізація комплексу завдань логістичного менеджменту для підприємств торгівлі пов'язана з необхідністю формування сучасної логістичної інформаційної системи [3]. Така інформаційна система підприємства торгівлі в комплексі засобів логістичного менеджменту покликана забезпечувати отримання, зберігання, опрацювання (використання) та передавання інформації, необхідної насамперед для планування й контролю організації закупівельної логістики (процесів оптових закупівель і доставки закуплених товарних ресурсів до торговельного

підприємства), управління рухом товарного потоку, розробки системи управління запасами, управління замовленнями, управління процесами оптової та роздрібною реалізації товарів (збутова логістика), а також здійснювати інформаційний супровід (документальне оформлення) виконуваних логістичних операцій задля обліку, контролю й оптимізації логістичних витрат.

ЛІТЕРАТУРА

1. Terminology in Logistics. Terms and Definitions / Glossary of Logistics Terms. – European Logistics Association, 2005. – 100 p.

2. Логистика в Восточной Европе: Справочник по управлению системами логистики в Восточной Европе, или что необходимо знать, чтобы система логистики была на 30 % эффективнее / Н. Круминьш, К. Витоліньш – Рига, Schenker, 2007.- 190 с.

3. Економіка логістичних систем : [монографія] / Васелевський М., Білик І., Дейнега О. та ін.; за наук. ред. Є. Криківського та С. Кубіва. Львів : НУ «Львів. політехніка», 2008. – 596 с.

Карина Гужва

студентка 6 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Наук.керівник:**М.П.Гриценко**

к.еко.н., доцент (БДПУ)

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність. В умовах переходу до ринкових форм господарювання фінансова діяльність підприємств відіграє важливу роль у забезпеченні їх стабільного функціонування і розвитку. Кожне підприємство повинно чітко орієнтуватися у складному лабіринті ринкових відносин, правильно оцінювати виробничий та економічний потенціал, фінансовий стан як свого підприємства так і підприємств-партнерів.

Особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств, їх ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності в умовах виникнення різноманітних форм власності.

У зв'язку з цим дана тема є досить актуальною, оскільки на даний час багато підприємств знаходиться у приватній власності і кожен власник зацікавлений в отриманні потенційних можливостей збільшення прибутку (доходу) фірми, які можна виявити тільки на підставі своєчасного і об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств.

Але на сьогодні наукова думка не має загальноприйнятої точки зору з приводу чіткого визначення сутності поняття «фінансовий стан підприємства», дослідження переважно зосереджуються тільки на окремих його елементах. Тому необхідним є уточнення сутності поняття «фінансовий стан підприємства».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом проблема управління фінансовим станом підприємства стоїть у центрі уваги сучасних наукових досліджень. Серед науковців, які досліджували фінансовий стан підприємств, слід виділити А.М. Поддєрьогіна, А.Г. Загороднього, Г.Л. Вознюка, Т.С. Смовженко, М.Я. Коробова, Е.А. Маркар'яна, Г.П. Герасименко, Т.А. Обущака

Метою статті є аналіз існуючих точок зору щодо визначення поняття «фінансовий стан підприємства» у розрізі поглядів різних вчених.

Виклад основного матеріалу і результатів. Розглядаючи сутність поняття "фінансовий стан підприємства" з точки зору науковців, слід відзначити, що єдиної думки з у даному питанні не існує і до сьогодні.

Питання дослідження фінансового стану підприємства висвітлено у працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, серед яких слід виділити наступні.

Автори Фінансового словника А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко, трактують фінансовий стан — як стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами. Але це визначення не повною мірою визначає сутність даного поняття. [1]

Більш повним є визначення сутності "фінансового стану підприємства" з погляду М.Я. Коробова. Він вважає, що фінансовий стан підприємства – це складна та інтегрована за багатьма показниками характеристика якості діяльності підприємства.

Поддєрьогін А.М. вважає, що фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства [4].

Е.А. Маркар'ян, Г.П. Герасименко, СЕ. Маркар'ян визначають фінансовий стан як сукупність показників, які відображають його здатність погасити боргові зобов'язання. Таке трактування поняття фінансового стану не розкриває його сутності, а вказує тільки на один з елементів фінансового стану — платоспроможність. Також треба зазначити, що фінансовий стан — це не просто сукупність показників, за допомогою показників фінансовий стан лише кількісно оцінюється. [3]

На основі результатів дослідження Т.А. Обущак у своїй статті "Сутність фінансового стану підприємства" запропонував таке трактування цього поняття: фінансовий стан підприємства – це сутнісна характеристика діяльності підприємства у певний період, що визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатності ефективно здійснювати її у майбутньому [2].

Г.В. Савицька наводить таке визначення: «Фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, що відображає стан капіталу в процесі його кругообігу і спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований проміжок часу»[5]. Але багато науковців не погоджуються з таким визначенням.

Існує думка, що найкраще фінансовий стан підприємства визначається елементами його економічної діяльності: прибутковістю роботи підприємства; оптимальністю розподілу прибутку, що залишився у розпорядженні підприємства після сплати податків і обов'язкових платежів; наявністю власних фінансових ресурсів не лише мінімально потрібного рівня для організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції; раціональним розміщенням основних і обігових фондів; платоспроможністю та ліквідністю.

На нашу думку, слід відзначити, що фінансовий стан підприємства є результатом всіх форм його діяльності як суб'єкта господарювання з одного боку та як результат такої діяльності справляє ключовий вплив у майбутній зміні проявів діяльності підприємства, що формує його подальший поточний стан.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що у зв'язку із індивідуалізацією підходів до бачення фінансового стану підприємства, на сьогодні, єдиної думки щодо трактування відповідного поняття не існує. Отже, дослідивши сутність поняття «фінансового стану» та проаналізувавши різні точки зору щодо його визначення, запропоновано окреслити такі концептуальні основи цього поняття: фінансовий стан – результат фінансово-господарської діяльності підприємства; фінансовий стан – стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів; фінансовий стан – є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства; фінансовий стан – міра забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами й ступінь раціональності їх розміщення. Отже, оцінка фінансового стану – невід'ємна частина економічного аналізу діяльності підприємства, без якого неможлива раціональна та ефективна фінансово-господарська діяльність будь-якого суб'єкта господарювання. Враховуючи сказане вище, фінансовий стан – одна з найважливіших сторін господарської діяльності кожного підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. - 3-тє вид. випр. та допов.
2. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2012.
3. Макарьян Э.А., Герасименко Г.П., Макарьян С.Э. Финансовый анализ: Учебное пособие. – 4-е изд., испр. 2013.

Каріна Карпачова,

студентка 3-го курсу ГЕФ

Науковий керівник: **Т.М.Кардашова,**

Доцент (БДПУ)

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ ЯК ФІНАНСОВА ОСНОВА РЕГУЛЮВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Актуальність дослідження. Бюджет є ефективним засобом здійснення державної політики, спрямованої на забезпечення життєдіяльності суспільства, і насамперед – ефективних процесів розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту та забезпеченні суспільними благами; стимулювання ділової і інвестиційної активності; підтримки рівня зайнятості, стабілізації економічного стану в державі. На сучасному етапі розвитку суспільства загальновизнано, що бюджет є головним інструментом регулювання економічної ситуації в країні. Саме тому дане питання ніколи не втратить своєї актуальності.

Ступінь дослідження проблеми. Дослідженнями проблем бюджетного регулювання ринкової економіки в Україні завжди займалися провідні фінансисти, зокрема Василик О. Д., [Височина, А. В.](#), [Петричко, М. М.](#), Федосов В. М., Чугунов І. Я., та інші.

Мета: Визначення рівня ефективності бюджетного регулювання економіки України.

Виклад основного матеріалу. Бюджетна система є провідною ланкою державних фінансів. Держава використовує бюджет як інструмент реалізації своєї соціально-економічної політики, адже він відображає складну систему перерозподільних відносин у суспільстві, охоплює практично кожного економічного суб'єкта. Бюджет виступає фінансовим посередником і фінансовою базою виконання державою своїх завдань. Бюджет як самостійна економічна категорія є формою існування реальних, об'єктивно обумовлених розподільних відносин, які виконують специфічне призначення — задоволення потреб як суспільства загалом, так і кожного окремого його елемента. Державний бюджет – це головний фінансовий план країни, що затверджується у встановленому законодавством порядку на певний календарний період з метою спрямування фінансових ресурсів від суб'єктів економіки в єдиний централізований фонд та їх ефективного розподілу на засадах економічної та соціальної оптимальності. Одним із ключових механізмів державного регулювання є бюджетна політика, яка становить сукупність заходів держави з організації та використання бюджетних ресурсів для забезпечення її економічного і соціального розвитку [3]. Саме бюджетна політика є невід'ємною частиною та найважливішим компонентом фінансової політики держави вона тісно пов'язана з податковою, грошово-кредитною, валютною, інвестиційною та борговою політикою держави, відіграє провідну роль у забезпеченні економічної та соціальної стабільності. Досліджуючи основні напрями бюджетної політики нашої держави, варто зауважити, що протягом 2011–2015 рр. реалізація бюджетної політики головним чином була

спрямована на посилення соціального захисту населення, підвищення соціальних стандартів, забезпечення сталого розвитку економіки країни, ефективного використання бюджетних коштів, реформування системи міжбюджетних відносин, сприяння розвитку інвестиційної та інноваційної сфер, поліпшення інвестиційного клімату в Україні, стимулювання національного бізнесу, закладання основ модернізації та реструктуризації економіки. Однак, зважаючи на той факт, що ці завдання майже щорічно декларуються у відповідному документі, можна зробити висновок про неефективність бюджетної політики і низьку результативність уповноважених органів державної влади у напрямі оптимізації та трансформації сфери державних фінансів [1]. Оцінювання рівня ефективності бюджетної політики держави пов'язано не лише із визначенням рівня забезпеченості бюджету доходами, оптимізацією його видатків та покриттям дефіциту, але й, в першу чергу, забезпеченням економічної та фінансової безпеки держави. Проаналізуємо показники бюджетної безпеки України у 2011-2015 роках див. табл.. 1.[2]

Таблиця 1

Показники бюджетної безпеки України у 2011-2015 рр.

Найменування індикатора, одиниця виміру	2011	2012	2013	2014	2015	Порогове значення
Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, відсотків	27,6	26,6	31,5	33,3	45,6	Не більше 30
Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, відсотків	-3,1	-3,0	-5,0	-5,0	-5,3	Не більше 3
Дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління, відсотків до ВВП	-1,0	1,1	-0,5	-0,7	-3,2	Не більше 1
Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, відсотків	28,1	25,5	33,0	45,3	65,2	Не більше 6

**Примітка: розраховано авторами*

Протягом 2011- 2015 рр. цей показник перевищував своє нормативне значення (30 %), а у 2015 році індикатор значно перевищує порогове значення та є критичним, що вказує на прорахунки в бюджетній політиці країни. Це свідчить про те, що рівень централізації фінансової системи є надто високим, оскільки занадто великий обсяг фінансових ресурсів держави перерозподіляється через систему державних фінансів. Інші аналізовані показники бюджетної безпеки також свідчать про те, що вони

знаходяться за межами допустимих значень. Зокрема відношення дефіциту державного бюджету до ВВП лише у 2011 та 2012 роках є оптимальними, а у 2013-2015 роках їх значення є задовільним. Дефіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління у 2015 році є небезпечним, хоча у 2011-2014 роках його можна вважати задовільним. Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету протягом 2011-2015 років є критичним. Така ситуація склалася внаслідок зростання дефіциту сектору загальнодержавного управління, значного обсягу дефіциту зведеного бюджету, падіння реального ВВП та значного зростання обсягу державного боргу та витрат на його погашення.

Висновки. Оцінивши рівень ефективності бюджетної політики нами визначено, що вона пов'язана не лише із визначенням рівня забезпеченості бюджету доходами, оптимізацією його видатків та покриттям дефіциту, але й, в першу чергу, забезпеченням економічної та фінансової безпеки держави. Таким чином, задля досягнення стабільності показників на достатньо безпечному рівні бюджетна політика України потребує суттєвого реформування, яке полягає у: пошуку нових ефективних внутрішніх джерел фінансування дефіциту державного бюджету; зменшенні боргового навантаження на економіку, особливо зовнішнього; підвищенні доцільності та ефективності державних інвестицій; збільшенні обсягу ВВП шляхом приросту та нарощення виробничої продукції, а не за рахунок ціни; підвищенні рівня децентралізації державних фінансів за рахунок розширення розпоряджень головних розпорядників бюджетних коштів; зменшенні податкового навантаження для «детінізації економіки» країни, як наслідок – наповненні дохідної частини бюджету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Височина, А. В. Бюджетна політика України : сучасний стан, проблеми та перспективи [Текст] / А. В. Височина // *Вісник Української академії банківської справи*. – 2013. – №2. – С. 17-21.
 2. Петричко, М. М. Оцінка рівня бюджетної безпеки України: проблеми та шляхи вирішення [Електронний ресурс] / М. М. Петричко // *Економічний простір*. – 2015. – № 97. – С. 140-148.
 3. Юхименко, П. І. Теорія фінансів [Текст] : підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. -К.: ЦУЛ, 2012.- с. 280
- Наказ Міністерства економічного розвитку України від 29.10.2013 № 1277 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk>

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ГРОШОВОГО ПОТОКУ У ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Здійснення практично всіх видів фінансових операцій підприємства генерує певний рух грошових коштів у формі надходження і витрат. Цей рух грошових коштів функціонуючого підприємства в часі являє собою безперервний процес і визначається поняттям «грошовий потік».

Метою дослідження є: визначення сутності та значення грошового потоку для підприємства.

Завдання дослідження є : визначення суті грошових потоків та методів управління ними

Питання значення грошових потоків та методів управління ними знайшло своє відображення в працях вітчизняних вчених: Г.Г. Кірейцева, А.М. Поддєрьогіна, І.А. Бланка, О.О. Терещенка, Р.Б. Тяна, О.В. Васюренко, Л.О. Коваленко та інші .

Економічну сутність грошового потоку підприємства Бланк І.А. сформулював наступним чином: «Грошовий потік підприємства є сукупністю розподілених по окремих інтервалах даного періоду часу надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з чинниками часу, ризику і ліквідності» [1, с. 130]. Визначення грошових потоків наводиться також і в Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та в законодавчих актах і Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку в Україні. Згідно з П(с)БО №4 «Звіт про рух грошових коштів» грошові потоки – це надходження та вибуття грошових ресурсів та їхніх еквівалентів (кошти в касі та на рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій, та короткострокові фінансові інвестиції, які можуть бути вільно конвертовані у певну суму коштів і мають незначний ризик щодо зміни вартості) [2].

Грошовий потік підприємства відображає його грошові відносини внутрішнього та зовнішнього характеру.

Зовнішніми грошовими відносинами підприємства є відносини з податковими органами, бюджетними та позабюджетними фондами, клієнтами, постачальниками, фінансовими інституціями, з іншими господарюючими суб'єктами.

Внутрішніми фінансовими відносинами є такі відносини, що здійснюються між структурними підрозділами підприємства, між адміністрацією та засновниками, працівниками.

Грошові потоки відіграють важливу роль для фінансової діяльності підприємства. Вони є основою самофінансування підприємства, а ефективне управління ними дозволяє господарству забезпечувати свою господарську діяльність за рахунок внутрішніх джерел фінансування.

Висока роль ефективного управління грошовими потоками

підприємства визначається такими основними положеннями:

- грошові потоки обслуговують здійснення господарської діяльності підприємства практично у всіх її аспектах. Грошовий потік можна представити як систему «фінансового кровообігу» господарського організму підприємства. Ефективно організовані грошові потоки підприємства є найважливішим симптомом його «фінансового здоров'я», передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності в цілому;

- ефективне управління грошовими потоками забезпечує фінансову рівновагу підприємства в процесі його стратегічного розвитку.;

- раціональне формування грошових потоків сприяє підвищенню ритмічності здійснення операційного процесу підприємства;

- ефективне управління грошовими потоками забезпечує зниження ризику неплатоспроможності підприємства. Навіть у підприємств, що успішно здійснюють господарську діяльність і генерують достатню суму прибутку, неплатоспроможність може виникати як наслідок незбалансованості різних видів грошових потоків у часі.

Таким чином, грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених у часі надходжень і виплат грошових коштів та їх еквівалентів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з чинниками часу, ризику та ліквідності. Грошові потоки відіграють важливу роль для фінансової діяльності підприємства. Вони є основою самофінансування підприємства, а ефективне управління ними дозволяє господарству забезпечувати свою господарську діяльність за рахунок внутрішніх джерел фінансування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бланк І.А. Управління грошовими потоками: підручник/І.А. Бланк-Київ, 2002-736с

2. П(с)БО 4 „Звіт про рух грошових коштів” затверджено наказом Міністерства У країни від 31.03.99 р. №87.

Людмила Козубович

студентка 6 курсу ГЕФ

Наук.керівник: **М.П.Гриценко**, к.е.н., доц.. (БДПУ)

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ І НЕОБХІДНІСТЬ

Вступ. Фінансовий стан підприємства – це комплексний результат від взаємодії усієї системи фінансових відносин підприємства, що відображає наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів.

Аналіз **фінансового** стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств.

Постановка проблеми. В умовах посилення внутрішньої та зовнішньої конкуренції на ринку вітчизняні підприємства досить часто за рахунок непродуманої фінансово-господарської політики та переважно

короткострокового управління втрачають свої позиції, опиняються на межі банкрутства. Тобто, пристосовуючись до нових умов господарювання, підприємства стикаються зі значними фінансовими труднощами в зв'язку з неправильним перерозподілом коштів і джерел їхнього утворення. У зв'язку з цим постає питання про створення єдиної методики оцінки та аналізу їх фінансового стану як основи подальшого ефективного функціонування.

Основні результати дослідження. Дослідження методичних підходів щодо оцінки фінансового стану підприємств дає підстави визначити, що фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю параметрів, які виражають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства [1]. Його оцінка є необхідною умовою для ефективного управління підприємством, для розміщення та використання ресурсів підприємства.

Для досягнення основної мети аналізу фінансового стану підприємства можуть застосовуватися різні методи аналізу.

Коефіцієнтний метод передбачає розрахунок системи коефіцієнтів, що висвітлюють різні боки господарювання підприємства і враховують вплив як внутрішнього, так і зовнішнього середовищ на фінансовий стан підприємства. В табл. 1 наведена система напрямків та коефіцієнтів для оцінки фінансового стану підприємства коефіцієнтним методом.

Таблиця 1

Основні характеристики фінансового стану підприємства

Напрямок	Коефіцієнти
Ліквідність	Коефіцієнт абсолютної ліквідності Коефіцієнт загальної ліквідності Коефіцієнт критичної ліквідності
Рентабельність	Коефіцієнт рентабельності активів Коефіцієнт рентабельності реалізації Коефіцієнт власного капіталу
Фінансова стійкість	Коефіцієнт автономії Коефіцієнт фінансового ризику Коефіцієнт концентрації позикового капіталу
Ділова активність	Коефіцієнт оборотності активів Коефіцієнт оборотності власного капіталу Коефіцієнт оборотності основних засобів

Даний метод слід використовувати на підприємствах, які мають час для правильної інтерпретації результатів. Беззбитковий метод базується на ролі операційного важеля у формуванні результатів діяльності підприємства, на можливості управління його витратами й результатами з метою досягнення необхідних показників беззбитковості виробництва. Критерієм оцінки фінансового стану підприємства в цьому випадку виступає запас фінансової міцності підприємства, тобто виторг від реалізації, що підприємство має після проходження порогу рентабельності. Отже, чим вищий запас фінансової міцності у відсотках, тим стійкіший фінансовий стан

підприємства. Комплексний метод дає змогу виявити ті напрямки в діяльності підприємства, в яких виникають проблеми, а також дає змогу досліджувати причини, що їх зумовили. Це є величезною перевагою даного методу [3]. Рівноважний метод базується на понятті ліквідності й оцінці фінансового стану підприємства з позицій досягнення рівноваги між ліквідними потоками у сфері господарсько-інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Щодо інтегрального методу аналізу фінансового стану підприємства – то його слід використовувати тим підприємствам, які хочуть визначити свій фінансовий стан певним (одним, сукупним) інтегральним показником. Під час даного методу розраховується інтегральний показник на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів підприємств. Перевагами даного методу є те, що сукупний (інтегральний) показник можна в будь-який момент доповнити будь-якою кількістю аналітичних напрямків та коефіцієнтів, що дає змогу тримати «руку на пульсі». Недоліком є те, що виникає певна неузгодженість понять «платоспроможність» та «ліквідність».

Висновки. Таким чином, фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства. Фінансовий стан визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Для оцінки фінансового стану підприємства найчастіше застосовують п'ять головних методів аналізу, кожен з яких має певні переваги і недоліки. Найбільш трудомісткими, як було виявлено в процесі аналізу є коефіцієнтний, комплексний та інтегральний методи. Більш швидкими методами оцінки виступили беззбитковий та рівноважний методи. Таким чином, обираючи методику оцінки фінансового стану підприємства необхідно враховувати особливості господарчої та фінансової діяльності суб'єкта господарювання тривалість проведення розрахунків та повноту отриманих результатів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фінанси підприємств / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк, С.О. Булгакова та інші]: під ред. А.М. Поддєрьогіна. – [6-е вид.] – К. : КНЕУ, 2014. – 552 с.
2. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник / За ред. проф. А.Г. Загороднього. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2012. – 487 с. ISBN 978-966-346-592-0
3. Мних Є.В. економічний аналіз: Підручник: Вид. 2-ге, перероб. та доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. – 472 с.

ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ЕКОНОМІЧНУ І СОЦІАЛЬНУ СТАБІЛЬНІСТЬ

Актуальність теми. Вплив податкової політики може проявитися як в стримуванні відтворювання та уповільненні темпів економічного розвитку країни, так і в стимулюванні підприємницької активності, забезпеченні умов для стійкого і швидкого економічного зростання та підвищенні рівня суспільного добробуту в Україні.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питанню впливу податкової політики на економічну і соціальну стабільність приділяють увагу багато вчених у своїх наукових роботах В.А. Валігура, В.В. Вітлінський, А.І. Крисоватий, П. В. Мельник та ін.

Мета роботи – теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо покращення діяльності податкової політики в Україні.

Сутність дослідження. Серед важелів, за допомогою яких держава впливає на розвиток економіки, центральне місце належить податкам. Податкова політика відіграє важливу роль у забезпеченні виконання державою своїх функцій та представляє собою діяльність держави у сфері встановлення та стягнення податків, зборів та обов'язкових платежів. Головною метою податкової політики України є формування достатнього обсягу надходжень до державного бюджету. Стан національної економіки на сьогоднішній день вимагає реалізації ефективної податкової політики держави, постійного планування та контролю за податковими надходженнями до Зведеного та Державного бюджету України. Проте, в державі досягнути ефективності у формуванні та реалізації податкової політики, можливо лише за умови стабільного податкового законодавства, яке є її базовою основою. За останні роки в Україні податкова політика носить фіскальний характер, збільшується питома вага податкових надходжень у доходах бюджету країни див. табл.1.

Таблиця 1.

**Динаміка податкових надходжень до Державного бюджету в Україні
за 2011-2015рр. [1]**

№	Показники (млрд.грн)	2011	2012	2013	2014	2015
1	Податкові надходження	261,6	274,7	262,7	280,2	409,4

Якщо проаналізувати податкові надходження до Державного бюджету України протягом 2011-2015 років ми бачимо тенденцію до зростання, найбільший показник цього росту спостерігається у 2015 р. на 129,2млрд. грн.Сьогодні українська політика спрямована на євроінтеграцію, що у свою чергу передбачає ряд завдань для реалізації податкової політики, а саме: наближення податкового законодавства України до норм країн ЄС;удосконалення податкового законодавства (зменшення кількості податків, ставок на податки, врахування структури доходів населення);активна співпраця органів податкової служби з представниками

бізнесу; співробітництво ДФС з фіскальними органами країн ЄС, США, яка спрямована на посилення міжнародної співпраці [2]. За рейтингом у щорічному виданні «Paying Taxes 2015: The Global Picture» групи Світового банку та PwC оцінюються податкові системи 189 країн. За простотою податкової системи у 2010-2011рр. Україна посідала 181-е місце, 2012 - 2013рр. – відповідно 165-е та 164-е місце, а у 2014 р. – вже 108-е місце (рис.1). Як бачимо, у зв'язку із вагомими змінами у податковій системі, прийняттям Податкового кодексу, а також останньою урядовою реформою податкове середовище значно покращилось – протягом чотирьох років Україна піднялась на 73 позиції. Найкращі позиції у рейтингу посідають Об'єднані Арабські Емірати (1), Гонконг (4), Канада (9), серед європейських держав – Ірландія (6), Данія (12), Норвегія (15); серед пострадянських країн – Казахстан (17), Латвія (24), Грузія (38). Найгірші позиції у світовому рейтингу посідають Венесуела (188), Мавританія (187), Чад (186), серед європейських країн – Італія (141), Сербія (165), а серед країн колишнього радянського союзу – Таджикистан (169), Узбекистан (118). Аналізуючи позиції України у світовому співтоваристві за простотою податкової системи, слід відзначити певні позитивні тенденції, що пов'язані перш за все із реформуванням вітчизняної системи оподаткування в частині скорочення кількості податків, зниження показника сукупної ставки податків, а також зменшення часу, що витрачається на облік і сплату податків через вдосконалення процесу електронізації податкової звітності та сплати податкових платежів.

Поряд із позитивними факторами вітчизняна податкова система залишається однією з найбільш складних, що перешкоджає процесу економічного розвитку всіх без винятку суб'єктів оподаткування і держави в цілому. Серед основних недоліків податкового законодавства України є його нестабільність. Зміни, що вносяться до законів України з питань оподаткування, досить часто спричиняють нові проблеми.

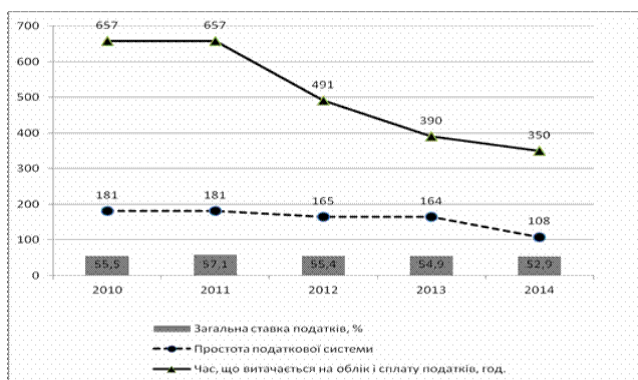

Рис. 1. Динаміка рейтингу України за простотою податкової системи протягом 2010-2014рр. [3]

Постійні нововведення у нормативно – правовій базі не відповідають принципам стабільності та доступності, а множинність й неузгодженість

нормативних актів роблять податкове законодавство незрозумілим для пересічного громадянина, знижують привабливість національної економіки для іноземного інвестора. Іншою важливою проблемою законодавства України у сфері оподаткування є колізії та суперечності, що існують між законами та підзаконними нормативно-правовими актами, а додаткові приписи, інструкції, роз'яснення, узгодження тощо ускладнюють податковий процес та порушують принципи загальності та рівності усіх платників податків. Враховуючі усі визначені недоліки, зрозуміло, що необхідне реформування податкової політики, а саме перетворення її з суто фіскального інструменту на ефективний засіб соціально – економічної стратегії держави. Податкова система має стимулювати інноваційну та інвестиційну діяльність, що потребує зменшення податкового тиску, посилення захисту платників податків, максимальне спрощення процедури оподаткування.

Основні висновки. Здійснення ефективної податкової політики визначає, що податкові дії держави дозволять їй не лише забезпечувати своє функціонування, а й використовувати свої ресурси та інструменти впливу для досягнення цілей суспільного розвитку. Невідкладним завданням податкової політики є перетворення її із суто фіскального інструменту на ефективний засіб соціально-економічної стратегії держави. Податкова система має стимулювати інвестиційний та інноваційний процеси. У зв'язку з цим потрібно рішуче йти на зменшення податкового тиску, посилення захисту платників податків, максимальне спрощення процедури оподаткування, детінізацію економіки та боротьбу з корупцією в системі адміністрування податків шляхом посилення кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків та корупцію у системі державних органів влади.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валігура В. А. Оцінка ефективності податкової системи України / В. А. Валігура // Софія. – 2014. – С. 12-20.
2. Мельник П.В. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: Монографія / П.В. Мельник, Л.Л. Тарангул, З.С. Варналій за ред. З.С. Варналія. – К.: Знання України. – 2014. – 675с.
3. Вітлінський, В.В. Моделювання економіки : навч. посіб. / В. В. Вітлінський. – К. : КНЕУ. – 2014. – 407 с.

Ірина Литвиненко,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Жигір А. А.,**
д е н, професор (БДПУ)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми. Становлення і розвиток української держави відбувається в умовах глибокої економічної кризи. Україна має всі умови для того, щоб якнайшвидше вийти з економічної кризи . Фондовий ринок є

частиною фінансового ринку і представляє велику важливість для економіки країни. Будь-які масштабні економічні перетворення залишаться незавершеними без створення конкурентоспроможного фінансового сектора, здатного мобілізувати та надавати реформованій економіці інвестиційні ресурси.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблемам розвитку та регулювання фондового ринку привертала увагу багатьох фахівців, таких як: О. Барановського, І. Бланка, М. Денисенка, А. Калини, В. Клименко, Д. Лук'яненка, І. Лютого, О. Мозгового, В. Опаріна, ін.

Мета роботи: дослідження фондового ринку України, аналіз динаміки розвитку, і виявлення перспектив.

Методи дослідження: економічно-статистичний аналіз, порівняльно-аналітичний, дедукція.

Сутність дослідження. Обсяг торгів на фондових біржах України за I півріччя 2016 року становив близько 109,55 млрд. грн., що на 72% менше, ніж за підсумками аналогічного періоду 2015 року. Така динаміка обумовлена переважно зниженням активності на ринку державних облігацій. У січні-червні 2016 р. обсяг контрактів з ОВДП порівняно з аналогічним періодом 2015 року скоротився зі 172 млрд. грн. (91% торгів) до 92 млрд. грн. (85% торгів). Натомість обсяг операцій з депозитними сертифікатами НБУ, які в січні-червні 2015 р. не торгувались на біржах, за підсумками січня-червня 2016 р. склав 11 млрд. грн. або 10% сукупного обсягу торгів. [1]

У січні-червні 2016 року Міністерство фінансів України розмістило ОВДП на суму близько 36 млрд. грн. з с/зв дохідністю 13,14% та 2 млрд. дол. США з с/зв дохідністю 7,74%. Слід зазначити, що з наведених 36 млрд. грн. до бюджету було залучено близько 22 млрд. грн. з с/зв дохідністю 18%. Решту коштів було спрямовано на докапіталізацію державних банків. [1]

Незважаючи на деяке зниження активності, головним драйвером розвитку ринку буде державний борговий сегмент, в той час як у сегменті корпоративних облігацій обсяг реалізації нових запозичень буде значно нижчим, ніж обсяг викуплених та погашених випусків.

Головною метою Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року є створення фінансової системи, що здатна забезпечувати сталий економічний розвиток за рахунок ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в економіці на основі розбудови повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища згідно зі стандартами ЄС. [2]

Отже, доцільно запропонувати комплекс заходів з реформування, які будуть спрямовані на подолання існуючих проблем розвитку вітчизняного фондового ринку та забезпечення його ефективного функціонування:

- підвищити капіталізацію та ліквідність організованого ринку цінних паперів;
- створити універсальну національну біржу, яка буде діяти на принципах регульованих ринків ЄС і здатна інтегруватися у світовий фінансовий простір;

- підвищити прозорість операцій на фондовому ринку та інформації емітента щодо свого фінансового стану та результатів діяльності згідно з вимогами Міжнародної організації комісій з цінних паперів та Директивами Європейського Союзу;

- удосконалити інституційну структуру ринків капіталу з метою диверсифікації ресурсної бази та залучення збережень населення;

- узгодження вітчизняного законодавства з міжнародними стандартами і сучасними вимогами розвитку фінансових відносин; підвищення вимог до корпоративного управління; чітке визначення прав і обов'язків емітентів та інвесторів.

Основні висновки. Таким чином, формування цивілізованого фондового ринку в Україні є центральною ланкою ринкових перетворень, що сприятиме оздоровленню економіки України, інвестуванню її стрижневих областей і об'єктів. Подальші дослідження повинні бути проведені в області законодавства, що регулює фондовий ринок і систему захисту прав інвестора, а також політики держави на фондовому ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О. І. [Сутність і чинники фінансової безпеки фондового ринку](#)/ О. І. Барановський // КНЕУ. -2016.- С.20-38

2. Денисенко М. П. Основи інвестиційної діяльності / М. П. Денисенко // КНЕУ. – 2016. – 338с.

Макарова Анастасія,

студентка 6 курсу

Гуманітарно-економічного факультету, БДПУ

Наук.керівник: **Г.П. Костенко**

к.економ.наук, доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

В світовій теорії і практиці багато теоретичних і методологічних положень бюджетної політики залишаються дискусійними, що негативно впливає на якість управління економічними процесами в країні. Центральною ланкою системи державних фінансів, за допомогою якої держава здійснює вплив на економічний і соціальний розвиток є бюджет. [1]

Саме в бюджеті переплітаються великий спектр різноманітних інтересів та суперечностей. Бюджет є досить потужною і подеколи небезпечною зброєю в руках державної влади. Він є об'єктом боротьби ідеологій, наукових концепцій, політичних переконань, уявлень про справедливість.

На сьогодні існує багато досліджень, присвячених державному бюджету як у вітчизняній, так і в зарубіжній літературі. Проблематику державного бюджету досліджували у своїх роботах такі вітчизняні вчені як І.В. Алексєєв, Л.О. Баластрик, В.Д.Базилевич, О.Д.Василик, Л.М. Демиденко, В.М. Федосов, О.В. Чеберяко, С.І. Юрій та ін. Результати їх досліджень

стали відповідним внеском в розвиток теорії і практики зазначених напрямів дослідження. Однак особливо актуальною і недостатньо дослідженою залишається проблема наповнення державного бюджету та ефективності використання фінансових ресурсів держави.

Метою роботи являється розкриття економічної сутності формування дохідної частини державного бюджету України як основного фінансового плану держави, його призначення і ролі в бюджетній системі України.

В сучасних економічних реаліях проблеми формування достатнього обсягу доходів бюджету і забезпечення ефективного їх використання набувають особливої уваги. [2] Недоліки законодавства, превалювання застарілих та неефективних підходів до організації бюджетних відносин з одночасним спадом в економіці утруднюють наповнення бюджету і, таким чином, забезпечення соціально-економічного розвитку держави. З огляду на наведене вище, актуальним завданням є побудова ефективного механізму наповнення бюджету [3]. Для аналізу тенденцій використання бюджетних коштів необхідно проаналізувати основні макроекономічні показники України за останні роки, що наведені в табл.1.

Збільшення надходжень відбулось як у податковій, так і в неподатковій частинах. Нарощування податкової складової (+46,1 %) відбулося, зокрема, за податком на додану вартість, обсяг якого зріс на 39,4 млрд грн, або на 28,4 %, порівняно з аналогічним періодом попереднього року. Ще одним податком, який помітно підвищився порівняно з попереднім роком, став податок на доходи фізичних осіб. Зокрема, обсяг цього податку, що надійшов до державного бюджету, зріс у 3,5 раза. Серед інших податкових джерел, які продемонстрували зростання, слід зазначити: платежі за користування надрами, які збільшилися на 20,8 млрд грн, або більш ніж удвічі; акцизний збір із вироблених в Україні товарів – на 10,7 млрд грн, або на 38,1 %; акцизний збір з ввезених в Україну товарів – на 7,5 млрд грн, або на 44,3 %.

Таблиця1

Дохідна частина Державного бюджету України за 2013-2015 роки,

млрд. грн.*

Доходи Державного бюджету *(млрд. гривень)		2013	2014	2015	Зміна 2015/2013	
					Абс.	%
ЗА КЛАСИФІКАЦІЄЮ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ	Усього доходів	339	357	534	195 42,17	57,607975
	Офіційні трансферти	1 60,93	2 11,80	3 14,40	1 53,48	95,369579
	Разом доходів (без урахування	337	354	531	193 88,70	57,427982
	Податкові надходження	262	280	409	146 64,05	55,804145
	Неподаткові надходження	72 85,32	68 35,52	119	47 10,72	64,660395
	Доходи від операцій з капіталом	25,54	88,81	17,14	-8,40	-32,89069

Бердянський державний педагогічний університет

Від урядів зарубіжних країн та міжнародних	1 52,93	5 38,30	1 80,03	27,10	17,723725
Цільові фонди	20,27	16,17	15,50	-4,77	-23,52769

Таким чином, з метою забезпеченості рівномірності надходжень та забезпечення диференціації в державний бюджет наповнення дохідної частини бюджету повинно йти з різних джерел для більшої стабілізації, рівноваги економічної системи та зменшення ризикованості надходжень. Для цього необхідно приділяти увагу найменш розвинутим статтям доходів, таким як доходи від операцій з капіталом, цільові фонди, збільшення яких дозволить зменшити навантаження залежність державного бюджету, наприклад, від податкових надходжень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базилевич В. Д. Державні фінанси : навчальний посібник / В. Д. Базилевич , Л. О. Баластрик . – К. : Атіка , 2012. – 368 с.
2. Павлюк К. В. Проблеми формування бюджету розвитку // Фінанси України. — 2013. — № 1. — С. 158.
3. Бугай Т.В. Особливості бюджетного процесу в Україні / Т.В. Бугай // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2011. – № 3 (54). – С. 56-64.

Вікторія Маслюк

студентка 4 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **С.А. Жваненко**, ст. викладач (БДПУ)

ТЕОРІЯ ІГОР ТА ЇЇ ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Актуальність дослідження. Теорія ігор відіграє центральну роль у теорії галузевої організації, теорії контрактів, теорії корпоративних фінансів та багатьох інших областях. Область застосування теорії ігор включає не тільки економічні дисципліни, але і біологію, політологію, військову справу та ін.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вагомий внесок щодо розробки управління розвитком підприємств присвячено праці таких вітчизняних і зарубіжних науковців, Дж. фон Нейман, О. Моргенштерн, А.А. Шиян та інші.

Мета і методи дослідження. Розробка дослідження існуючих типів ігор, а також можливість їх практичного застосування в різних галузях. Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань теорії ігор. Були використані методи аналізу та опису.

Сутність дослідження. Теорією ігор називають математичний метод вивчення оптимальних стратегій в іграх. Під грою розуміється процес, в якому беруть участь дві і більше сторін, що ведуть боротьбу за здійснення

своїх інтересів. Кожна зі сторін має свою мету і використовує деяку стратегію, яка може вести до виграшу або програшу — в залежності від своєї поведінки і поведінки інших гравців. Теорія ігор допомагає вибрати найбільш вигідні стратегії з урахуванням міркувань про інших учасників, їх ресурси та їх передбачуваних діях.

Даний розділ науки аналізує конфлікти, використовуючи математичні методи. Теорія отримала свою назву, так як найпростішим прикладом конфлікту є гра. Як у грі, так і в конфлікті кожен гравець має свої цілі і намагається їх досягти, приймаючи різні стратегічні рішення [1, с. 127].

Теорія ігор — це розділ прикладної математики. Найчастіше методи теорії ігор знаходять застосування в економіці, трохи рідше в інших суспільних науках — соціології, політології, психології, етики та інших. Починаючи з 1970-х років її взяли на озброєння біологи для дослідження поведінки тварин і теорії еволюції. Дуже важливе значення цей розділ математики має для штучного інтелекту та кібернетики, особливо з проявом інтересу до інтелектуальних агентів.

Нейман і Моргенштерн написали оригінальну книгу, яка містила головним чином економічні приклади, оскільки економічному конфлікту найлегше надати числову форму. Під час другої світової війни і відразу після неї теорією ігор серйозно зацікавились військові, які побачили в ній апарат для дослідження стратегічних рішень. Далі головна увага знову стало приділятися економічним проблемам. В наш час ведеться велика робота, спрямована на розширення сфери застосування теорії ігор.

Двома основними областями застосування є військова справа і економіка. Теоретико-ігрові розробки застосовуються при проектуванні автоматичних систем управління для ракетного/протиракетного зброї, виборі форм аукціонів з продажу радіочастот, прикладному моделюванні закономірностей грошового обігу в інтересах центральних банків, і т. п. Міжнародні відносини і стратегічна безпека зобов'язані теорії ігор (і теорії прийняття рішень) у першу чергу концепцією гарантованого взаємного знищення. Це заслуга плеяди блискучих умів (у тому числі пов'язаних з RAND Corporation в Санта Моніці, Каліф.), дух якої до вищих керівних посад дійшов в особі Роберта Макнамари. Слід, правда, визнати, що сам Макнамара теорією ігор не зловживав.

Основні висновки. Отже, слід особливо підкреслити, що теорія ігор є дуже складною областю знання. При поводженні з нею треба дотримувати обережність і чітко знати межі застосування. Занадто прості тлумачення, прийняті фірмою самостійно або з допомогою консультантів, таять в собі приховану небезпеку. Аналіз і консультації на основі теорії ігор через їх складності рекомендуються лише для особливо важливих проблемних областей. Досвід фірм теорія ігор прищеплює людині дисципліну розуму. Від особи, що приймає рішення, вона вимагає систематичної формулювання можливих альтернатив поведінки, оцінки їх результатів, і найголовніше — обліку поведінки інших об'єктів. Людина, знайома з теорією ігор, частіше уникає багатьох непростачних помилок. Однак теорія ігор не може, та й не розрахована на те, щоб надати рішучості, наполегливості в досягненні цілей, незважаючи на невизначеність і ризик. Знання основ теорії ігор не дає

явного виграшу, але оберігає від вчинення безглузвих і непотрібних помилок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дж. фон Нейман, О. Моргенштерн. Теорія ігор і економічна поведінка. – М.: Наука, 1970 – 708 с.
2. Шиян А.А. Теорія ігор: основи та застосування в економіці та

Олександр Мащенко,

студент 6 курсу гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **П.В. Захарченко**, д.е.н., професор (БДПУ)

ВИБІР ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ В ПРОЦЕСІ ОБҐРУНТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ

Актуальність дослідження обумовлена зростаючою закономірністю взаємодії компаній з суб'єктами ринкової економіки, оскільки інвестиції являють собою ефективний засіб конкурентної боротьби і захоплення нових ринків. Нововведення дослідження полягає в обґрунтуванні методики оцінки ефективності інвестиційного проекту на підприємстві.

У фінансовій теорії обґрунтування інвестиційних рішень опирається на фундаментальні роботи Г. Марковіца, Д. Тобіна, У. Шарпа, Л. Крушвіца, І. Мойсеєнко. Проте на сьогоднішній день значна увага приділена саме кількісним методам обґрунтування інвестиційних рішень і практично поза увагою залишається такий ключовий фактор процесу обґрунтування інвестиційних рішень, як якісний метод, до якого і відносять експертні методи.

Метою даної роботи є вибір оптимального інвестиційного проекту за допомогою інтегрально експертно-аналітичного методу

Усі методи інвестиційних рішень поділяються на кількісні та якісні. Кількісні методи застосовують у випадках, коли фактори, що впливають на вибір рішення можна кількісно визначити та оцінити. Якісні методи використовуються тоді коли фактори, що визначають прийняття рішення, не можна кількісно охарактеризувати, або вони не піддаються кількісному вимірюванню взагалі (експертні методи) [1].

Експертний метод – це спосіб прогнозування та оцінки майбутніх результатів дій на основі прогнозів фахівців. Такі методи прийняття інвестиційних рішень застосовуються у випадках, коли для прийняття інвестиційних рішень недостатньо або взагалі неможливо використовувати кількісні методи. На практиці найчастіше використовують такі експертні методи: метод простого ранжування та метод вагових коефіцієнтів. Вивчення існуючої літератури показало, що під процедурою обґрунтування прийняття інвестиційних рішень на підприємстві розуміють оцінку економічної ефективності [2]. Але ж слід відзначити, що оцінка економічної ефективності є завершальним етапом обґрунтування прийняття інвестиційних рішень. Разом з тим, не менш важливим етапом є розробка

інвестиційної стратегії підприємства, добір і ранжування проектів, вибір джерел фінансування, прогнозування фінансових потоків.

Експертна оцінка проекту здійснюється за науково-технічними, виробничими, ринковими, фінансово-економічними, соціальними, екологічними або іншими критеріями, які передбачені порядком проведення конкурсного відбору [3].

Науково-технічні повинні включати дані про перспективність впровадження науково-технічних рішень, технічний рівень продукції за проектом, патентно-правові аспекти проекту, перспективність впроваджуваних технологій і удосконалення випуску продукції, застосування очікуваних результатів у майбутньому. Ринкові критерії повинні містити дані про відповідність проекту потребам ринку, ємкість ринку та тенденції його розвитку, конкурентоспроможність продукції за ціною та якістю, передбачені маркетингові заходи. Фінансово-економічні критерії повинні включати дані про повну вартість проекту, джерела фінансування, співвідношення між обсягом власних і залучених коштів, інтегральні показники економічної ефективності проекту та ін. Виробничі та організаційні критерії повинні включати дані про календарний план реалізації проекту, технологічний рівень існуючого та запланованого виробництва, забезпеченість виробництва кваліфікованим персоналом, забезпеченість реалізації проекту сировиною, матеріалами, необхідним устаткуванням та трудовими ресурсами. Соціальні та екологічні критерії повинні включати такі показники, як вплив реалізації проекту на рівень зайнятості населення, вплив виробничих процесів, задіяних у реалізації проекту, на навколишнє природне середовище

Запропонований підхід дозволяє здійснити вибір оптимального рішення, визначити узагальнену економічну вигідність інвестицій з точки зору фінансової віддачі від них урахуванням тимчасового чинника. Отримані результати можуть бути використані в діяльності підприємства у сфері стратегічного планування розвитку підприємства, оскільки чітке регулювання інвестиційних проектів дає можливість отримувати більшу ефективність від цих вкладень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочаров В.В. Инвестиции / В.В. Бочаров. – СПб.: Питер. – 2009. – 288с.
2. Крушвиц Л. Инвестиционные расчеты / Л. Крушвиц; пер. с нем.; под общ. ред. В.В. Ковалева и З.А. Сабова. – СПб.: Питер, 2011, 432с.
3. Мойсесенко І.П. Інвестування / І.П. Мойсесенко. – К.: Знання, 2009. – 490с.

Микола Мурашов

студент 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету

Наук.керівник: **М.П.Гриценко**

к.еко.н.н., доцент (БДПУ)

ВПЛИВ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ

Вступ. Сучасний етап розвитку економіки України і властиві йому ринкові відносини передбачають кількісний новий підхід до вирішення проблеми ефективного господарювання суб'єктів, підвищення їх конкурентоспроможності шляхом раціонального використання та заощадження всієї сукупності ресурсів. Важлива роль у виконанні цього завдання належить підвищенню ефективності управління витратами. Як показав ряд проведених досліджень, до теперішнього часу в економічній літературі і на практиці сукупність ресурсів не розглядалася як цілісний об'єкт, і, як наслідок, в даний час відсутній системний підхід до їх обліку.

Виклад основного матеріалу. У ході здійснення креативного проекту зі створення комплексної системи управління сукупними ресурсами суб'єкта економічних відносин потрібно виділити наступні етапи, складові основу побудови такої моделі:

- Витрати на здійснення стратегічного маркетингу (етап виявлення конкурентної переваги);
- Витрати на НДДКР (етап створення конкурентної переваги);
- Витрати на підготовку і організацію виробництва для масового випуску нової конкурентоспроможної продукції (етап втілення конкурентної переваги);
- Витрати на реалізацію креативного проекту (етап просування конкурентної переваги).

Для вирішення такого підходу необхідно дослідити систему управління підприємством на предмет виявлення такої моделі, яка дозволить формувати управлінську інформацію за центрами відповідальності. Під центром відповідальності в роботі розуміється економічно відокремлений підрозділ, очолюване відповідальними особами, які забезпечують контроль виконання бюджетних завдань по всіх етапах креативного проекту.

Необхідно обґрунтовувати доцільність системного підходу до управління витратами на підвищення конкурентоспроможності продукції з урахуванням великого розмаїття факторів, що роблять вплив на процес управління ними.

Дослідження процесу управління витратами в системному порядку є передумовою для аналізу складу і змісту функцій, по суті яких в економічній літературі до теперішнього часу є найрізноманітніші і спірні точки зору. На відміну від думки ряду дослідників, вважаємо, що функції «облік» і «контроль» необхідно розглядати як самостійні, але при цьому не забувати і

те, що облік і контроль як функції управління і механізм інформаційного забезпечення тісно взаємопов'язані між собою. Це дає можливість обґрунтувати доцільність переходу до системи інтегрованої обробки економічної інформації про витрати на підвищення конкурентоспроможності продукції.

Конкретний механізм реалізації інтегрованої обробки економічної інформації про витрати виражається на підприємстві:

- Економічно обґрунтованим підходом до питань бюджетування всієї сукупності витрат на підвищення конкурентоспроможності продукції по етапах креативного проекту;

- Урахуванням витрат на підвищення конкурентоспроможності продукції по етапах креативного проекту;

- Попереднім, оперативним і подальшим контролем поточних витрат з видачею зацікавленим користувачам інформації в необхідних аналітичних розрізах у встановлені терміни;

- Прийняттям управлінських рішень у формі прямих і зворотних впливів на певну стадію креативного проекту.

Дослідження поточних витрат у такому контексті дозволить вирішити багато питань, спрямовані на підвищення ефективності господарювання підприємства.

При розгляді бюджетування як інструменту обліково-аналітичного забезпечення управління витратами видно, що воно являє собою неперериваний цикл, що охоплює період часу від початку складання бюджету до його виконання.

Впровадження системи бюджетування поточних витрат в практику роботи підприємств викликає необхідність виконання ряду умов, якими є:

- Виділення бюджетного центру, бюджет якого формою і переліком показників повинен відповідати звіту про фактичні витрати;

- Підбір кваліфікованих управлінських кадрів, здатних використовувати у своїй роботі найсучасніші науково-обґрунтовані методологічні та методичні розробки в галузі контролю та аналізу виконання бюджету;

- Використання сучасних програмно-технічних засобів;

- Формування інформаційних потоків на основі інтегрованої системи обробки економічної інформації в умовах гармонізації видів обліку.

Вище перелічені умови при ефективному використанні і поєднанні здатні забезпечити інфраструктуру бюджетного процесу, спрямованого на оптимізацію управління витратами для підвищення конкурентоспроможності продукції (ЗПКП).

Для вирішення цього питання може бути запропонована методика процесу бюджетування поточних витрат, здійснювана в певній послідовності:

- По-перше, складається бюджет витрат на підвищення конкурентоспроможності продукції за проектами із зазначенням конкретного терміну їх реалізації;

- По-друге, заплановані показники бюджету поточних витрат розподіляються по приватним бюджетам етапів креативного проекту;

- По-третє, по закінченні звітного періоду формується інформація про виконання бюджету в операційному звіті по кожному етапу креативного проекту;

- По-четверте, дані з операційних бюджетів акумулюються у звіті про виконання бюджету ЗПКП з подальшим розрахунком всього комплексу показників, що визначають ефективність витрат.

Реалізація поставлених перед бюджетуванням завдань вирішується шляхом розробки пропозицій по виробленню науково-обґрунтованого підходу до створення норм і нормативів, щодо підвищення рівня оперативності виявлення відхилень між фактичними і нормативними витратами з більш глибоким аналізом причин і внутрішніх взаємозв'язків, по зміні форм первинного обліку та нормативних калькуляцій.

Наступним підготовчим етапом формування бюджету є розробка диференційованих норм і нормативів проектування і виготовлення окремих видів нової продукції, розробка дослідних зразків даних виробів.

Завершальним етапом дослідження процесу бюджетування є формалізація розрахунку впливу різних доданків на бюджет поточних витрат.

Висновки. Пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення обліково-інформаційного забезпечення управління витратами для підвищення конкурентоспроможності продукції, сприятимуть виробітку оптимальних управлінських рішень і підвищення конкурентоспроможності продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волкова О. М. Бюджетування та фінансовий контроль у комерційних організаціях. М.: Фінанси і статистика, 2013.

2. Орлов А. І. Організаційно-економічне моделювання: теорія прийняття рішень: підручник. М.: Крокус, 2011.

3. Савчук В. П. *Управління фінансами підприємства*. М.: Біном. Лабораторія

Олег Нєсєнданк,

студент 6 курсу

Гуманітарно економічний факультет

Наук. керівник: **Г. П. Костенко,**

доцент (БДПУ)

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ТА ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ

У сучасних умовах діяльності будь-яких підприємств, безсумнівно, особливої актуальності набуває підвищення якості та економічної ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства. В Україні ж процес впровадження основ практичного менеджменту взагалі знаходиться лише на етапі становлення, і основною проблемою, що спричиняє дану ситуацію, виступає відсутність належного рівня розробки саме теоретичної бази та системи управління грошовими потоками зокрема.

В умовах же ринкової економіки та наявності численних ризиків в процесі діяльності будь-яких суб'єктів господарювання управління грошовими потоками підприємства не можливе без впровадження дієвої системи всебічного планування, прогнозування та бюджетування грошових потоків підприємства, що в зв'язку з вищевикладеним й набуває ключової ролі в системі фінансового менеджменту взагалі та грошових потоків зокрема.

Таким чином, актуальність теми дослідження сумнівів на викликає.

Метою даної роботи є узагальнення основ прогнозування та планування (бюджетування) грошових потоків підприємства як одного з основних етапів управління грошовими потоками підприємства та як наслідок, формування єдиного завершеного підходу щодо прогнозування та планування (бюджетування) грошових потоків підприємства.

Об'єктом фінансового планування є доходи і накопичення, їх формування та розподіл, взаємовідносини з ланками фінансово – кредитної системи, фонди грошових коштів, їх формування та використання, капітальні вкладення й оборотні активи, планування їх обсягів і джерел фінансування, визначення джерел фінансування соціальної та культурно – побутової сфер підприємства.

Базується фінансове планування на виробничих показниках плану, плану продажу продукції та послуг, плану капітальних вкладень та розвитку соціальної сфери.

Основними завданнями фінансового планування є : визначення джерел та обсягів фінансових ресурсів відповідно до потреб підприємства; виявлення резервів збільшення фінансових ресурсів; раціональний розподіл отримуваних прибутків і накопичень по каналах їх використання; забезпечення посилення фінансового планування в керуванні виробництвом і підвищенням його ефективності.

Основними стадіями фінансового планування є : аналіз надходжень і витрат фінансових ресурсів по їх видам і в цілому за попередній зворотній період; складання проекту фінансового плану на наступний період(рік); розгляд та затвердження фінансових планів; виконання фінансових планів.

Фінансове планування є необхідним для фінансового забезпечення розширення кругообороту виробничих фондів, досягнення високої результативності виробничо-господарської діяльності, створення умов, які забезпечили б платоспроможність та фінансову стійкість підприємства. Ринок висуває високі вимоги до якості фінансового планування, оскільки нині за негативні наслідки своєї діяльності відповідальність нестиме само підприємство. За нездатності врахувати несприятливу ринкову кон'юнктуру підприємство стає банкрутом і підлягає ліквідації з відповідними негативними наслідками для засновників.

змістовним результатом стратегічного планування є зміни на підприємстві: освоєння нових ринків, диверсифікація виробництва, проектування і створення нових потужностей, ліквідація нерентабельних виробництв, злиття і придбання підприємств, розробка нових продуктів, реорганізація і перерозподіл повноважень та відповідальності тощо.

Тактичне планування полягає в обґрунтуванні завдань і засобів, необхідних для досягнення заздалегідь установлених або традиційних цілей.

Оперативне планування – це вибір засобів рішення завдань, що поставлені, надані або встановлені топ-менеджментом, а також є традиційними для підприємства, наприклад розподіл випуску продукції за обсягом, номенклатурою і строками. Таке планування зазвичай буває короткостроковим. Основне його завдання полягає у виборі необхідних засобів і ресурсів для виконання заданих обсягів роботи або оперативних завдань, що постають.

Як правило, виокремлюють міжцехове (встановлення і дотримання необхідних виробничих пропорцій між цехами підприємства) та внутрішньоцехове (розробка календарних планів виробництва для дільниць, контроль і регулювання технологічних процесів) оперативне планування.

розглянуті за типами цілей види планування мають значне поширення на підприємствах у сучасних ринкових умовах. Оперативне планування здійснюється в основних підрозділах підприємства самостійно. Тактичне охоплює взаємозв'язки, що склалися всередині підсистем або цехів, а також між підрозділами і підприємством у цілому. Стратегічне враховує існуючі взаємовідносини не тільки в межах підприємства, а й різні відносини між підприємством як цілою системою та її зовнішніми діловими партнерами і всім оточенням, з яким воно безпосередньо взаємодіє і на яке чинить певний вплив.

Середньо- і короткострокові плани в основному складаються з таких розділів:

- маркетингова діяльність;
- виробнича діяльність;
- праця, персонал, соціальний розвиток колективу;
- матеріально-технічне забезпечення;
- організація виробництва, праці та управління;
- інвестиційна діяльність;
- фінансова діяльність.

процесі бюджетування планування використовується для аналізу проблемних місць, узгодження діяльності підрозділів і визначення того, за рахунок чого та яким чином виконуватимуться намічені планові завдання. Рішення, що мають суттєві фінансові наслідки, приймаються за підсумками обчислення фінансового результату й аналізу чутливості. Керівництво уважно пильнує й за прибутковою, й за витратною частиною бюджету, реагуючи на відхилення від плану.

Отже приходимо до таких висновків вплив фінансового планування на економіку стає максимально ефективним за умови, що таке планування забезпечує відповідність грошових і матеріальних ресурсів.

У процесі фінансового планування складаються різноманітні фінансові розрахунки, таблиці, в яких визначаються результати від продажу продукції, робіт і послуг, справляється розподіл виявлених результатів, розраховуються нормативи власних оборотних активів та джерела їх

покриття, визначаються обсяги витрат та джерела їх покриття по капітальних вкладеннях .

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Волкова І. А. Бухгалтерський облік у банках : навч. посіб. / І. А. Волкова. – К. : ЦУЛ, 2011. – 520 с.
- 2.Войнаренко М. П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту : навч. посіб. / М. П. Войнаренко. – К. : ЦУЛ, 2010. – 484 с.
- 3.Слободиняк Ю. Б. Статистичний облік : навч. посіб. / Ю. Б. Слободиняк. – К. : ЦУЛ, 2010. – 126 с.

Марія Нікіша

студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук.керівник:**М.П.Гриценко**
к.екон.н., доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Актуальність теми даної роботи зумовлена винятковою роллю, що належить фінансовим ресурсам у життєдіяльності підприємства, а також складності управління процесом формування фінансових ресурсів і подальшим їх розміщенням; відсутність належного досвіду у формуванні фінансового забезпечення діяльності підприємства у керівників вітчизняних підприємств робить цінними будь-які дослідження в цій галузі; в умовах формування ринкових відносин в економіці світовий досвід по фінансовому забезпеченню діяльності підприємства може бути використаний лише частково, так як багато механізмів і джерел фінансування, які діють в умовах розвинутих ринкових відносин, виявляються неефективними в умовах недостатнього розвитку ринкового середовища, що потребує додаткового вивчення можливості застосування зарубіжного досвіду в умовах економіки України.

Мета дослідження: полягає у визначенні економічної сутності фінансового забезпечення діяльності підприємства, можливих джерел формування фінансових ресурсів, які доступні для вітчизняних підприємств у сучасних умовах.

Аналіз останніх наукових досліджень розглянуто у працях вітчизняних учених: Андрійчука В., Данілова О., Дем'яненка М., Дем'яненка С., Лайка П., Мороза М., Мессель-Веселяка В., Саблука П., Сахацького М., Ситника В., Євтуха О., Колотухи С., Чапко І., Гудзь О. та інших. Серед зарубіжних фахівців слід назвати таких: Кузьміна І., Пошкуса Б., Нікітіна О, Зорю.

Сутність дослідження: формування раціональної структури джерел фінансових ресурсів підприємницьких структур для фінансування необхідного обсягу затрат та забезпечення бажаного рівня доходів є одним

із найважливіших завдань фінансів цих структур. За умов ринку фінансові ресурси оптимізуються для підвищення ринкової вартості підприємства, що залежить від чистої рентабельності власних коштів та норми розподілу на дивіденди. Тому методики, прийняті в світовій практиці щодо оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства, можуть бути реалізовані лише за наявності розвинутого ринку цінних паперів та статистики про нього. В Україні питома вага акціонерних товариств, які реалізують власні цінні папери на фондовому ринку, поки що незначна, проте сам механізм оптимізації фінансових ресурсів в умовах їхнього дефіциту становить певний інтерес. Будь-яке підприємство для фінансування своєї діяльності потребує достатнього обсягу фінансування, яке залежить від періоду обігу активів та відповідних їм пасивів. Активи й пасиви підприємницьких структур за строками обігу можна поділити на коротко – та довгострокові. Залучення того чи іншого джерела фінансування пов'язане з витратами зі сплати процентів за користування цими джерелами. Загальна сума коштів, що сплачується за користування певним обсягом залучених фінансових ресурсів, називається вартістю капіталу. В оптимальному варіанті передбачається, що обігові кошти підприємств фінансуються за рахунок довгострокових пасивів, а основні та прирівняні до них засоби фінансуються за рахунок довгострокових джерел. Завдяки цьому оптимізується загальна сума витрат щодо залучення коштів. Функціонування ринкової економічної системи в Україні можливе за умови зростання ефективності використання фінансових ресурсів. Вони формуються, як правило, за рахунок різних джерел: власних, позичених та залучених.

При цьому власні джерела фінансування підприємства формуються за рахунок власного капіталу, тобто частина капіталу в активах підприємства, яка залишається після вирахування його зобов'язань.

Позичені джерела фінансування підприємства формуються в основному за рахунок довго – та короткострокових кредитів банку.

Залучені джерела фінансування підприємства формуються за рахунок усіх видів кредиторської заборгованості.

Усі перелічені джерела беруть участь як у формуванні активів підприємства, так і у здійсненні його виробничо-фінансової діяльності з метою отримання доходу, прибутку.

Фінансові ресурси формуються у процесі створення підприємств і реалізації їх фінансових відносин при здійсненні господарсько-фінансової діяльності. Це виявляється насамперед у формуванні статутного капіталу при створенні підприємств, а у процесі їх діяльності – у формуванні відповідних джерел грошових коштів.

Статутний капітал є основною частиною власного капіталу та основним джерелом власних фінансових ресурсів підприємства. За рахунок його коштів формуються основні фонди і оборотні активи підприємства. Отже, власний капітал – це власні джерела фінансування підприємства, які без визначення терміну повернення внесені його засновниками або залишені ними на підприємстві з чистого прибутку.

До складу власного капіталу (власних фінансових ресурсів) крім статутного (пайового) включають також додатковий вкладений капітал,

інший додатковий капітал, резервний, нерозподілений прибуток, цільове фінансування та ін.

Крім власного капіталу фінансові ресурси підприємства формуються також за рахунок залучених і позикових коштів.

До складу залучених фінансових ресурсів включають кредиторську заборгованість за товари (роботи, послуги), а також всі види поточних зобов'язань підприємства за розрахунками:

- суму авансів, отриманих від юридичних і фізичних осіб у рахунок подальших поставок продукції, виконання робіт, надання послуг;
- суму заборгованості підприємства з усіх видів платежів до бюджету, включаючи податки, утримувані з доходів працівників;
- заборгованість за внесками в позабюджетні фонди, фонд соціального страхування, до Пенсійного фонду, зі страхування майна підприємства та індивідуального страхування його працівників;
- заборгованість підприємства з виплати дивідендів його засновникам;
- суму векселів, які видало підприємство постачальникам, підрядникам у рахунок забезпечення поставок продукції, виконання робіт, надання послуг тощо.

До складу позикових фінансових ресурсів входять довго- і короткострокові кредити банків, а також інші довгострокові фінансові зобов'язання, пов'язані із залученням позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки, та ін.

Усі види фінансових ресурсів відображаються у відповідних розділах пасиву балансу підприємства.

Склад і обсяги фінансових ресурсів залежать від виду та розміру підприємства, роду його діяльності, обсягів виробництва.

При цьому обсяг фінансових ресурсів тісно пов'язаний з обсягом виробництва, ефективністю діяльності підприємства. Зі збільшенням обсягу виробництва і підвищенням ефективності діяльності підприємства збільшується обсяг власних фінансових ресурсів, і навпаки.

Достатній обсяг фінансових ресурсів, їх ефективне використання визначають стійкий фінансовий стан підприємства: платоспроможність, фінансову стійкість, ліквідність. У цьому зв'язку найважливішим завданням підприємств є пошук резервів збільшення власних фінансових ресурсів і найбільш ефективне їх використання з метою підвищення ефективності роботи підприємства загалом.

Висновок: отже, фінансові ресурси підприємств – це їх власний, позичений та залучений грошовий капітал, який вони використовують для формування власних активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання доходу, прибутку.

Таким чином, фінансові ресурси підприємств – це не грошові кошти підприємств, як це стверджують деякі економісти, а джерела підприємств, спрямовані на формування активів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Управління фінансовою діяльністю підприємств (організацій): навч. посібник / В.І. Бережний, Є.В. Бережна, О.Б. Бігдан и др. – М.: Фінанси і статистика; ИНФРА – М, 2012. – 336с.
2. Ковальов В.В. Основи теорії фінансового менеджменту. – М.: Проспект, 2014. – 544 с.
3. Ковальов В.В. Фінанси. – М.: Проспект, 2011. – 610 с.

Ірина Панасевич
студентка 4 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **С.А. Жваненко**,
ст. викладач (БДПУ)

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми. Загострення конкурентної боротьби на ринку, наслідки фінансової, політичної та економічної криз спричинили необхідність переорієнтації діяльності підприємств України та правильної їх адаптації до нових умов середовища, створення умов і моделей розвитку, а отже, використання сучасних інструментів моделювання. Тому виникає необхідність у науковому обґрунтуванні підходу до управління та формування методики моделювання процесів розвитку на підприємстві. У наш час результати інноваційної діяльності змінюють середовище життя і діяльності людини, способи забезпечення його існування і розвитку.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вагомий внесок щодо розробки управління розвитком підприємств присвячено праці таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як С. Агапцов, Н. Афанасьєв, П. Друкер, Л. Запасна, Р. Каплан, О. Кузьмін, А. Мордвінцев, Т. Надтока, Ю. Погорелов, О. Раєвська, М. Тимошук, О. Федонін, Й. Шумпетер, які сформували теоретичні та методичні положення щодо визначення сутності й управління розвитком підприємств.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених. Були використані методи аналізу та опису.

Сутність дослідження. Підприємство, як соціально-економічна система має дві рушійні сили: бажання вижити і прагнення розвиватися та досягати позитивних результатів. Розвиток – це процес необхідних, комплексних, адекватних змін в усіх напрямках діяльності підприємства, що забезпечують підвищення його конкурентоздатності на основі використання наявних можливостей [1].

Тобто поняття «розвиток підприємства» пропонує методологію формування нового стану, складу та структури цього господарюючого суб'єкта, а головне – забезпечує основи комплексних і якісних параметрів діяльності оцінку використання потенційних можливостей модернізації систем управління розвитком підприємства. Склад показників діяльності є

індивідуальною для суб'єкта господарювання. Врахування динаміки зміни цих показників надає можливість проаналізувати їх вплив на діяльність підприємства (суб'єкта господарювання) у часі. Інноваційний потенціал підприємства – це комплексна характеристика спроможності підприємства до інноваційної діяльності; динамічна система, яка формується із багатьох елементів [2].

Оцінка потенціалу підприємства – це аналіз попередніх досягнень, виявлення нових можливостей для розвитку підприємства. Аналіз досліджень доводить, що вивчення питання оцінки економічного потенціалу повинно бути комплексним, на основі аналізу показників діяльності підприємства та його середовища функціонування.

Основні висновки. Ефективна діяльність підприємства не можлива без оцінки динаміки розвитку підприємств, а також без виявлення закономірностей, які відбуваються як в середині організації, так і в зовнішньому середовищі. Для моделювання динаміки розвитку підприємства, обґрунтування управління його спеціалізацією як одного з основних факторів підвищення конкурентоспроможності за рахунок інтенсифікації виробництва. Ця модель повинна надавати можливість при обмеженому обсягу даних динаміки реальних підприємств окремо виділяти вплив чинників.

Також однією з головних проблем у визначенні напрямку розвитку підприємства є вибір відповідної інноваційної стратегії, що включає ефективне використання капіталу для підвищення інноваційного рівня продукції та забезпечення її конкурентоспроможності на українському та світовому ринках товарів. Нажаль більшість українських підприємств сьогодні не можуть розгорнути масштабні інноваційні проекти.

Інновації зароджуються на етапі фундаментальних досліджень та розробок, це своєрідний генератор ідей (наукових відкриттів і теорій), та нажалі більшість з них не доходять до свого логічного завершення. Через брак фінансування – недалекоглядність держави, страх інвесторів перед ризиком неотримання доходів в майбутньому – результати не завершені або, ще гірше, не впроваджені.

На відміну від науково технічного прогресу, інноваційний процес не закінчується впровадженням нової продукції, він не переривається і після впровадження, а вдосконалюється відповідно до потреб споживачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Запасна Л. С. Економічна сутність розвитку підприємства [Електронний ресурс] / Л. С. Запасна // Проблеми матеріальної культури. Серія: Економічні науки. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Articles/Kultnar/knp96/knp96_33-37.pdf.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність». Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002, №36.

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В роботі розглянуто принципи положення і аспекти проблеми енергетичної безпеки держави та її регіонів, проведено аналіз окремих показників енергозабезпечення та енерговикористання в розрізі регіонів України, окреслено основні проблеми підвищення енергетичної безпеки та сформульовано рекомендації щодо підвищення її рівня.

Об'єктом дослідження виступає споживання енергетичних ресурсів, що виробляються і споживаються на території України.

Надзвичайно важливим аспектом у забезпеченні енергобезпеки є ефективне використання енергоресурсів. Для досягнення позитивних результатів у енергоефективному використанні ресурсів на рівні як окремого регіону, так і на рівні держави в цілому слід вирішити основні проблеми, які уповільнюють процес забезпечення енергетичної і економічної безпеки [1]. До таких проблем можна віднести наступні:

1) високий рівень енергоємності економіки регіонів. Негативні тенденції даного показника доповнюються показником забруднення атмосфери в регіонах. Найвищим цей показник є у Донецькій (34,3% від загальної кількості викидів в атмосферу в Україні), Дніпропетровській (23,2%), Луганській (11,3%) областях (розраховано згідно даних джерела [2]);

2) системи теплопостачання та житлово-комунального господарства, які працюють за старими і неефективними схемами роботи. Централізоване теплопостачання щорічно доводить свою неефективність великою кількістю аварій, високим рівнем втрат тепла, енергозатратною складовою тощо. Спорудження малих та середніх котелень має значні переваги, про що свідчить зарубіжний і вже подекуди вітчизняний досвід [3];

3) високий рівень зносу матеріальної складової промисловості. Модернізація основних фондів повинна передбачати використання ефективного обладнання. Зарубіжний досвід демонструє практику використання квот на виготовлення продукції з підвищеним рівнем споживання енергії. Поетапне використання даного підходу може дати позитивний результат для України [4];

4) незадовільний рівень управління процесом енергоспоживання на рівні регіону Проблема полягає у відсутності або невиконанні програм енергоефективності та енергозбереження на рівні регіону.

Поняття енергетичної безпеки повинне розглядатись із врахування економічного підґрунтя даної категорії, враховувати екологічні та управлінські аспекти процесів енергозабезпечення. Ситуація енергозабезпечення та енергоефективності в розрізі окремих регіонів демонструє актуальність та необхідність проведення подальших досліджень і формування рекомендацій щодо підвищення рівня названих показників. Це вимагає їхнього постійного моніторингу з метою внесення коректив.

Проблема енергетичної безпеки носить комплексний характер і тісно переплітається із проблемами економічного та соціального розвитку регіонів та держави загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення [Текст] / В. . Шлемко, І. Ф. Бінко : Монографія. — К. : НІСД, 1997. — 144 с.
2. Бараннік В.О. Енергетична безпека: регіональний вимір [Електронний есурс] / В.О.Бараннік. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.niss.gov.ua/book/rozdil/>
3. Енергетична стратегія України на період до 2030 року [Електронний есурс] / Режим доступу до ресурсу: <http://search.ligazakon.ua/>
4. Енергоефективність як ресурс інноваційного розвитку: Національна доповідь про стан та перспективи реалізації державної політики нергоефективності у 2008 році [Текст]/ С.Ф. Єрмолов, В.М. Геєць, Ю.П. Яценко,

Оксана Рогозіна.
студентка 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук.керівник:**М.П.Гриценко**
к.екон.н., доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Вступ. На сьогоднішній день правильно розроблена інвестиційна стратегія відіграє вирішальну роль для будь якого підприємства (компанії чи організації).

Інвестиційна стратегія підприємств є системою довгострокових цілей інвестиційної діяльності і набором найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення.

Постановка проблеми. Проблема формування інвестиційної стратегії є дуже важливою для будь якого підприємства.

Кожне підприємство, яке працює в умовах ринкової економіки, не може існувати без чітко розробленої стратегії. Ключове завдання формулювання стратегії полягає в пошуку шляхів подолання конкуренції на ринку та забезпеченні високих темпів економічного розвитку компанії (фірми, підприємства) за достатньої фінансової стійкості. Інвестиційна діяльність є найважливішою складовою частиною підприємницької діяльності. Основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії компанії (фірми, підприємства) на окремих етапах розвитку [1].

Основні результати дослідження. Постійна мінливість ринкового середовища зумовила необхідність застосування стратегічного підходу до системи господарювання на підприємстві. Термін «політика» виражає сукупність цілей і задач стратегічного і тактичного характеру, а також механізму їх реалізації в будь-якій сфері діяльності. Інвестиційна політика підприємства — частина загальної економічної стратегії, яка визначає вибір і

способи реалізації найбільш раціональних шляхів оновлення та розширення його виробничого і науково-технічного потенціалу.

Дана політика спрямована на забезпечення виживання підприємства в складному ринковому середовищі, на досягнення ним фінансової стійкості і створення умов для майбутнього розвитку.

Стратегія — це генеральна комплексна програма дій, яка визначає пріоритетні для підприємства проблеми, його місію, головні цілі та розподіл ресурсів для їхнього досягнення. Вона формулює цілі та способи їхнього досягнення так, щоб вказати підприємству певний (такий, що об'єднує всі його підрозділи) напрямок розвитку. За своїм змістом стратегія є довгостроковим плановим документом [2].

Зважаючи на загальну місію підприємства, формулюють його інші стратегічні цілі.

Наступним важливим кроком є вивчення внутрішнього середовища. Аналіз внутрішнього середовища є найважливішим для інвесторів, особливо у випадку придбання підприємства. Він проводиться у розрізі таких блоків, як продукція, виробничий апарат, система управління.

Ще одним важливим кроком є вивчення зовнішнього середовища. Аналіз зовнішнього середовища — це безперервний процес спостереження, вивчення та контролю за діями зовнішніх щодо підприємства чинників для того, щоб своєчасно та вичерпно визначити можливості і загрози для підприємства, тобто позитивну та негативну дію зовнішніх чинників (політичних, економічних, науково-технічних, соціальних, міжнародних тощо).

Інвестиційна стратегія — це система довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, обумовлених загальними задачами його розвитку й інвестиційною ідеологією, а також вибір найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення [3].

Отже, аналізуючи ці визначення, можемо відзначити, що інвестиційна стратегія — це системна концепція, яка визначає і спрямовує розвиток інвестиційної діяльності підприємства.

Розробка інвестиційної стратегії є творчим процесом, що включає постановку цілей інвестиційної діяльності, визначення її пріоритетних напрямків і форм, оптимізацію структури інвестиційних ресурсів і їхнього розподілу, вироблення інвестиційної політики з урахуванням найбільш важливих аспектів інвестиційної діяльності, підтримка взаємин із зовнішнім інвестиційним середовищем.

Процес розробки інвестиційної стратегії є найважливішою складовою загальної системи стратегічного вибору підприємства, основними елементами якого є місія, загальні стратегічні цілі розвитку, система функціональних стратегій у розрізі окремих видів діяльності, способи формування та розподілу ресурсів.

Актуальність розробки інвестиційної стратегії підприємства визначається низкою умов.

Найважливішою умовою є інтенсивність зміни чинників зовнішнього інвестиційного середовища.

В цих умовах відсутність розробленої інвестиційної стратегії, адаптованої до можливих змін чинників зовнішнього інвестиційного середовища, може призвести до того, що суперечливі інвестиційні рішення окремих структурних підрозділів підприємства спричинять зниження ефективності інвестиційної діяльності в цілому.

Висновки. Розробка інвестиційної стратегії відіграє значну роль у забезпеченні ефективного розвитку підприємства. Ця роль полягає в тому, що розроблена інвестиційна стратегія:

- забезпечує механізм реалізації довгострокових загальних та інвестиційних цілей майбутнього економічного та соціального розвитку підприємства в цілому й окремих його структурних одиниць;
- забезпечує можливість швидкої реалізації нових перспективних інвестиційних можливостей, які виникають у процесі динамічних змін чинників зовнішнього інвестиційного середовища;
- є однією з передумов стратегічних змін загальної організаційної структури управління й організаційної культури підприємства.

В умовах ринкової економіки існують різноманітні можливості для інвестування. Разом з тим будь-яке підприємство має обмежені фінансові ресурси, доступні для інвестування. Тому потрібно діяти, дотримуючись власної інвестиційної стратегії в цілому, а також враховувати позиції інвестиційної політики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Татаренко Н.О., Поручник А.М. Теорії інвестицій: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2010, 160 с.
2. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент. – К.: МАУП, 2009. – 184 с.
3. Федоренко В.Г. Інвестознавство: Підручник: 2-ге вид., переробл. – К. МАУП, 2008. – 408 с.

Дмитро Симоненко

студент 3 курсу

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **С.А. Жваненко**, ст. викладач (БДПУ)

СТРАТЕГІЧНІ УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ ТЕОРІЇ ІГОР

Актуальність. Дослідження теоретичних і прикладних проблем управління в даний час стає все більш актуальним через глибоких перетворень, що відбуваються в суспільстві і, в першу чергу, внаслідок відбувається переходу до інформаційного суспільства. В останні роки значення теорії ігор істотно зросло в багатьох областях економіки. Підприємствам корисно в експліцитному вигляді обмірковувати можливі реакції партнерів по грі.

Ступінь досліджувальності проблеми. Необхідність проведення кількісного аналізу фінансово-економічних ситуацій та прийняття на їх основі управлінських рішень і обумовила використання спеціальних економіко-

математичних методів обґрунтування рішень в умовах ринкової невизначеності [2].

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань стратегічного управлінського рішення. Були використані методи аналізу та опису.

Сутність дослідження. Теорія ігор досліджує питання поведінки і виробляє оптимальні правила (стратегії) поведінки для кожного з учасників конфліктної ситуації. Розв'язання суперечностей за допомогою теорії ігор можливе лише після проведення математичного моделювання ситуацій у вигляді гри.

Теорія ігор вперше була систематично викладена Джоном фон Нейманом і Моргенштерном та оприлюднена лише 1944 року в монографії «Теорія ігор і економічної поведінки». [1, с. 81]. Під час другої світової війни і одразу після неї теорією ігор серйозно зацікавились військові, які одразу побачили в ній математичний апарат для дослідження стратегічних проблем і підготовки рішень.

За умов ринкової економіки все частіше мають місце конфліктні ситуації, коли два або більше колективів (індивідуумів) мають протилежні цілі та інтереси, причому результат дії кожної із сторін залежить і від дії супротивника [3, с. 422-423]. Завдяки теорії ігор Брюс Буено де Мескіта з Університету Нью-Йорка робить дивно точні прогнози політичних подій. Йому вдалося з точністю до декількох місяців передбачити відхід зі своїх постів Хосні Мубарака і Переверза Мушарафа. Він точно назвав приймача аятоли Хомейні на посту лідера Ірану за 5 років до його смерті. На питання про те, в чому секрет, він відповідає, що відповіді не знає – його знає гра. Під грою тут мається на увазі математичний метод, який спочатку був створений для формування та аналізу стратегій різних ігор, а саме – теорія ігор.

Ґрунтуючись на цих параметрах, комп'ютерна модель оцінює ймовірність різних сценаріїв поведінки кожного гравця, обчислює їх здатність впливати на рішення інших гравців, і таким чином розраховує найбільш очікувану послідовність подій. Особливо ефективно цей метод себе проявив в області моделювання аукціонів. Ставки на торгах піддаються кількісному опису, і кінцевий результат часто можна досить точно передбачити. Наприклад, тактика, розроблена професором Мілгромом для компаній Time Warner і Comcast для участі в аукціоні з продажу частот мовлення, виявилася триумфальною і заощадила цим фірмам майже 1.2 мільйона доларів. Теорія ігор, в економіці дозволяє ефективно використовувати фінанси, в політиці може дозволяти тривалі конфлікти та переговори, що зайшли в глухий кут. Недавно була висунута ідея використовувати комп'ютер в якості незалежного парламентаря в ситуації, коли процес зайшов у глухий кут. Такі програми, будучи незалежним агентом, можуть зрушити процес з мертвої точки, не порушуючи балансу інтересів різних сторін.

Основні висновки. Таким чином, теорія ігор, в економіці отримала головний поштовх до розвитку, може застосовується в самих різних областях людської діяльності. Поки рано говорити про те, щоб ці програми застосовувалися для вирішення військових конфліктів, але в майбутньому

це цілком реально. Отже, можна зробити висновки, що теорія ігор є дуже складною областю знання. При зверненні до неї треба дотримуватися відомої обережності і чітко знати межі застосування. Занадто прості тлумачення, що приймаються фірмою самостійно або за допомогою консультантів, таять в собі приховану небезпека [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 312с.
2. Фульцир В.Г. Теорія ігор в економіці та інших галузях людської діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://faq ukr.ru/novini-ta-suspiilstvo/61408-teorija-igor-v-ekonomici-ta-inshih-galuzjah.html>
3. Шагин, В.Л. Теория игр: Учебник и практикум / В.Л. Шагин. – Люберцы: Юрайт, 2016. – 523 с.

Олександр Скоробогатов,
студент 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **П.В. Захарченко,**
д.е.н., професор (БДПУ)

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ МОДЕЛЕЙ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОПИТУ

Проблема створення сприятливого інвестиційного клімату завжди знаходилась у центрі уваги економічної думки. Це обумовлено тим, що інвестиції стосуються найглибших основ господарської діяльності, визначають процес економічного зростання в цілому. У сучасних умовах вони виступають найважливішим способом забезпечення умов виходу держави з економічної кризи, сприяють впровадженню нових технологій, сучасних видів устаткування, передового досвіду іноземних підприємств, методів управління та виробничої культури, збільшенню продуктивності праці, підвищенню добробуту населення тощо. Тому питання про стан інвестицій в Україні та перспективи їх збільшення особливо актуальне на сучасному етапі економічного розвитку держави [1].

Сьогодні від ефективності інвестиційної політики залежать стан виробництва, положення і рівень технічної оснащеності основних фондів підприємств народного господарства, можливості структурної перебудови економіки, рішення соціальних і екологічних проблем. Інвестиції являються основою для розвитку підприємств, окремих галузей і економіки в цілому. Під час економічної кризи інвестиційна діяльність в Україні значно знизилася. Попит на інвестиції падав значно швидше чим виробництво валового продукту. Однієї з причин цього, було те що інфляція значно знецінювала інвестиційні засоби. Протягом останнього років, незважаючи на значне уповільнення темпів інфляції, зменшується частина довгострокових

кредитів, наданих суб'єктам господарювання усіх форм власності в загальному обсязі кредитів в економіці країни [2].

Пріоритетними напрямками для залучення і підтримки стратегічних інвесторів можуть бути визначені ті, де Україна має традиційні виробництва, володіє необхідним ресурсним потенціалом і формує значну потребу ринку у відповідній продукції, а саме: виробництво легкових і вантажних автомобілів; тракторо- і комбайнобудування; авіа- і ракетобудування; суднобудування; замкнутий цикл виробництва палива для АЕС; розвиток енергогенеруючих потужностей; нафтогазодобича, зокрема на Чорноморському шельфі; упровадження ресурсо- і енергозберігаючих технологій; переробка сільгосппродукції; транспортна інфраструктура.

Сучасні умови економічного розвитку вимагають проведення активної політики по залученню прямих іноземних інвестицій. В Україні створена законодавча база в сфері регулювання інвестиційної діяльності, що поступово удосконалюється з метою досягнення більшого припливу іноземних інвестицій і підвищення ефективності їхнього використання. Зокрема, іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації. Державні органи не мають права реквізувати іноземні інвестиції, за винятком випадків здійснення надзвичайних заходів при стихійних лихах, аваріях, епідеміях, епізоотіях. При цьому закордонному інвестору гарантується адекватна й ефективна компенсація.

Іноземні інвестори мають право на відшкодування збитку, включаючи упущену вигоду і моральний збиток, заподіяний їм у результаті дій, чи бездіяльності неналежного виконання державними органами України або посадових осіб передбачених законодавством зобов'язань перед іноземним інвестором. У випадку припинення інвестиційної діяльності іноземному інвестору гарантується повернення його капіталовкладень у натуральній чи формі у валюті інвестування без сплати мита, а також доходів з цих інвестицій у грошовій чи товарній формі. Держава також гарантує безперешкодний і терміновий переклад за кордон прибутків і інших засобів в іноземній валюті, отриманих на законних підставах у результаті здійснення іноземних інвестицій [3].

В даній роботі було обґрунтовано пропозиції і рекомендації по стимулюванню інвестиційної активності підприємств в Україні. До основних можна віднести: орієнтованість на ринок законодавчої бази; зниження податкового тиску на підприємства; удосконалення механізму проведення міжнародних тендерів; надання гарантій іноземним інвесторам; удосконалення аграрної політики і політики у сфері приватизації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грінюв В.М. Інвестування. / В.М. Грінюв, В.О. Корда. – К.: Знання, 2010. – 452 с.
2. Гунський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. / Б.В. Гунський. – К.: Наукова думка, 2009. – 390 с.
3. Комашенко Т.М. Інвестиційний ринок України в глобальному середовищі // Економіка та держава. – 2009. – №9. – С. 86-94.

Карина Степанова,

студентка 3 курсу,

Гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **С.А. Жваненко,**

ст. викладач (БДПУ)

КІБЕРНЕТИКА ЯК НАУКА

Актуальність дослідження. Управління сучасною економікою вимагає нового підходу до прийняття рішень при плануванні. При цьому планування економічного розвитку має спиратися на дослідження суспільства як складної системи, в якій органічно поєднуються і багаторазово переплітаються різні соціально-економічні явища та процеси. Актуальність розгляду цих взаємозв'язків визначається як масштабами й різноманітністю цих взаємозв'язків, так і створенням об'єктивних передумов для їх свідомого регулювання в інтересах усього суспільства.

Ступінь дослідження проблеми. Вивченню та дослідженню кібернетичного підходу присвячували свої праці такі вітчизняні та зарубіжні вчені: М.М. Амосов, П.І. Андон, А.В. Анісімов, Ю.Г. Антомонов, І. Д. Войтович, В.М. Глушков, Ю.М. Єрмольєв, І.М. Коваленко, В.С. Корольок, Ю.Г. Кривонос, В.М. Кунцевич, С.О. Лебедєв, І.І. Ляшко, О.В. Палагін, В. Н. Редько, І. В. Сергієнко, К.Л. Ющенко та інші.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження використовувалися методи опису та аналізу.

Сутність дослідження. Поява кібернетики як самостійного наукового напрямку відноситься до 1948 року, коли американський вчений Норберт Вінер опублікував книгу «Кібернетика, або Управління і зв'язок в тварині і машині».

Кібернетика — міждисциплінарний науковий напрямок, що досліджує процеси управління та регулювання систем довільної природи. Системи, які вивчає кібернетика, — це складні системи, що утворені з численних взаємоз'єднаних елементів, що мають спільну мету. Такі поєднання елементів називаються зв'язками. Основні поняття кібернетики-«система», «моделювання», «управління», «інформація» і «зворотний зв'язок» [1].

Кібернетичні підходи в економіці використовуються в її функціонуванні та процесах управління в системах різних типів. Але самі по собі ці аналогії не дають змоги розкрити зміст процесів, що відбуваються в економіці. Кожний тип динамічних систем — технічних, біологічних, соціальних — має свою якісну специфіку. Без її врахування скласти цілісне уявлення про функціонування та управління відповідним типом систем практично неможливо. Тому економічна кібернетика використовує досягнення інших економічних дисциплін. Оскільки економічна кібернетика вивчає реальні економічні об'єкти за допомогою моделей, то залучаються досягнення інших дисциплін із галузі моделювання, зокрема економіко-математичного, результати системного аналізу, теорії управління тощо.

Економічна кібернетика досліджує інформаційні процеси та процеси перетворення інформації в процесах управління, тому вона використовує

результати теорії інформації та передавання повідомлень. З метою обробки економічної інформації застосовуються методи статистики та широко використовуються сучасні інформаційні системи й технології.

Основні висновки. У процесі розробки відповідних методів дослідження складних динамічних систем виникали численні прийоми та підходи, які поступово нагромаджувались, удосконалювались, узагальнювались, закладаючи основи технології та методології подолання зазначених труднощів – кількісних і якісних, а водночас сприяючи розвитку таких міждисциплінарних наукових напрямків, як загальна теорія систем, системний аналіз і кібернетика. Зростаюча складність досліджуваних процесів і явищ дала поштовх до формування поняття про складні динамічні системи, дослідження та аналіз яких пов'язані з певними специфічними труднощами. До цього типу систем належать, зокрема, і соціально-економічні системи.

Економічна кібернетика тісно пов'язана, з одного боку, з теорією управління, економіко-математичним моделюванням, сучасними інформаційними системами та технологіями, а з другого – з багатьма конкретними економічними дисциплінами (економічною теорією, макро- та мікроекономікою, менеджментом і т. ін.). Спираючись на результати цих наук, економічна кібернетика формує цілісне уявлення про економіку як складну динамічну систему, вивчає взаємодію виробничо-технічної, соціально-економічної та організаційно-господарської структур економіки під час управління нею, а також у процесах функціонування й розвитку цієї системи як єдиного цілого. Отже, знання з економічної кібернетики є важливою складовою фахової освіти сучасного економіста [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Колдовський В. В. Бізнес Інформ. [Електронний ресурс] / В. В. Колдовський. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2012_7_57.

2. Вітлінський В. В. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. [Електронний ресурс] / В. В. Вітлінський. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2013_4_32.

Тельчарова Руслана

студентка 3 курсу ГЕФ

Наук. керівник: доц. **Т.М.Кардашова**

СТАН ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Актуальність. Соціальний захист населення є одним з найважливіших показників функціонування держави у світі. Сучасний стан розвитку України супроводжується низкою соціально-економічних проблем, які спричиняють серйозні зміни в якості життя населення. Нині спостерігається ситуація, коли значна кількість людей поставлена на межу виживання, поглиблюється соціальна та майнова нерівність, різниця у рівнях

доходів, знижується ступінь задоволення потреб населення, зростає безробіття, знижуються якість та рівень життя, а отже і зростає соціальна напруга в суспільстві. Тому проблема соціального захисту громадян України набуває нині особливої актуальності.

Ступінь дослідження. Проблема фінансового забезпечення соціального захисту сьогодні притаманна більшості розвинутих країн світу. Відповідно проблемні аспекти цього питання знаходять своє відображення у працях як зарубіжних так і вітчизняних науковців економістів: А. Сміта, Дж. Кейнса, П. Пірсона, В.В. Антропова, С.О. Корецька, З.М. Лободіна, Н. Шаманська та багатьох інших.

Мета та методи дослідження: виявлення існуючих проблем, щодо фінансового забезпечення соціального захисту в Україні та визначення напрямів підвищення ефективності фінансування соціальних видатків у сучасних умовах.

Сутність дослідження. Основна функція держави з перерозподілу національного доходу полягає в тому, щоб зменшити різницю у доходах населення і забезпечити сприятливі умови життя. Ця функція реалізується через систему соціального захисту. Соціальний захист – це система державного гарантування прав громадян України на матеріальне забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках, передбачених законодавством України [1]. Основною метою соціального захисту є надання кожному члену суспільства, незалежно від соціального походження, національної або расової приналежності, можливості вільно розвиватися, реалізовувати свої здібності. Джерелами прямого та непрямого фінансування соціальної сфери є: безпосередні бюджетні видатки; «податкові видатки» у вигляді пільг, відшкодувань, відстрочок; страхові внески до державних та недержавних страхових фондів; особисті кошти та зобов'язання громадян; кредити тощо. Соціальний захист населення здійснюється шляхом його бюджетного забезпечення. Розглядаючи напрями державного фінансування соціальної сфери в Україні, слід зауважити, що за аналізований період 2015-2016 рр. найбільший обсяг коштів було спрямовано саме на соціальний захист і соціальне забезпечення населення – 22 151,8 млн. грн. у 2015 р. та 26 783,1 млн. грн. у 2016 р. Їх частка в загальній системі витрат збільшилась на 7,47%. Найбільший обсяг витрат припадає на соціальний захист пенсіонерів, який зріс на 64,08 млрд. грн. На 0,1 млрд. грн. зросли витрати на соціальний захист ветеранів війни та праці. Темпи приросту цих витрат склали 8,47%. На соціальний захист на випадок непрацездатності було витрачено на 0,08 млрд. грн. більше. Темпи приросту при цьому становили 6,96%. Зросли на 0,01 млрд. грн. відповідно видатки на соціальний захист сім'ї, дітей та молоді. Темпи приросту — 33,33%. Зменшились на 0,02 млрд. грн. видатки на соціальний захист безробітних. Темпи зменшення склали 28,57%. На 0,3 млрд. грн. зменшився обсяг фінансування допомоги у вирішенні житлового питання. Темпи падіння становили — 17,14%. Видатки на соціальний захист інших категорій

населення зменшилися відповідно на 0,59 млрд. грн., а темпи падіння склали 10,67% (рис.1).

Значне збільшення обсягу фінансування на соціальний захист та соціальне забезпечення зумовлено політикою уряду, що спрямоване на підвищення соціальних стандартів життя громадян, а відповідно збільшення обсягу їх доходів та захисту доходів від знецінення. За рахунок підвищення соціальних стандартів, а відповідно платоспроможності громадян, очікується, що це стимулюватиме внутрішній попит, який має бути чинником економічного росту.

Висновки. Таким чином, протягом досліджуваного періоду бюджетне фінансування соціальної сфери зросло, що свідчить про особливу увагу держави до соціальної підтримки громадян українського суспільства та намагання їх реформувати. Проте термінового вирішення потребує проблема створення ефективних організаційно-фінансових механізмів забезпечення соціального захисту населення в Україні. З метою посилення ефективності системи соціального захисту основними напрямками її реформування повинна стати реалізація ряду заходів, а саме:

заміна надання соціальних пільг на систему адресної соціальної допомоги, яка забезпечуватиме надання соціальної підтримки тим, хто її дійсно потребує, а також відбудеться економія значної частини державних коштів [2];

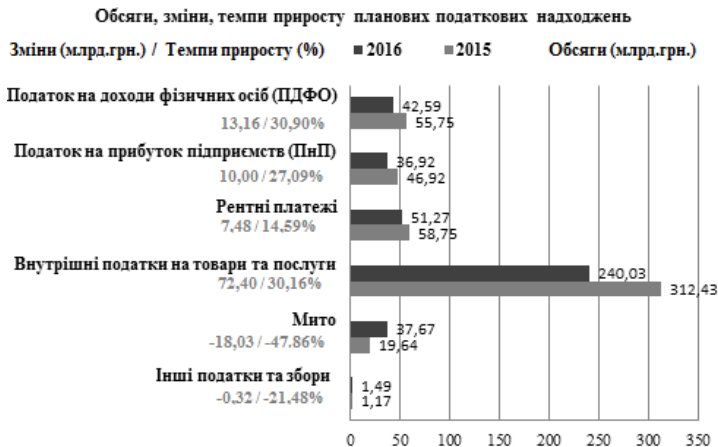

Рис. 1 Обсяги, зміни, темпи приросту видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення [3]

удосконалення законодавства у сфері соціального захисту, скоротити кількість нормативно-правових актів, які регулюють цю сферу; запровадження системи штрафів для громадян, які користуються пільгами, що їм не належать; забезпечення прозорості і координації під час фінансування усіх державних програм соціального спрямування. Отже, на основі проведеного дослідження можна відмітити, що у системі соціального захисту населення України є низка проблем, які потребують термінового вирішення. Система соціального захисту потребує реформування,

впровадження нових шляхів та методів, котрі без додаткових затрат коштів, матеріальних засобів дозволять працювати більш результативно на користь тих, хто потребує соціального захисту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лободіна З.М. Бюджетне фінансування соціального захисту в Україні / З.М. Лободіна // Вісник ТНЕУ, 2014. – № 3. – С. 7-
2. Соціальний захист населення в контексті надання соціальних допомог: сучасний стан і пріоритети / Н. Шаманська // Галицький економічний вісник. – 2014. – № 2 (41). – С.43-48.
3. Бюджетний щоденник за 2016 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу:https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/04/FEAO_Schodennyk_A5_web.pdf.

Андрій Черников,

студент 6 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **П.В. Захарченко,**

д.е.н., професор (БДПУ)

МОДЕЛІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Господарська діяльність підприємств в ринкових умовах ставить перед ними особливі вимоги до їх системи управління. Велика кількість чинників, що впливають на економіку підприємства, значна невизначеність цих чинників, відсутність однозначних аналітичних залежностей між параметрами, що характеризують діяльність підприємств, обумовлюють складність завдань управління ними.

Основною метою наукового дослідження є розробка моделей оптимізації стратегічного управління з використанням економіко-математичного моделювання.

Сучасна теорія стратегічного управління представлена досить різними підходами не лише до понять і моделей стратегічної поведінки, але і до їх інструментально-методичного забезпечення. На цьому фоні привабливою виглядає класифікація стратегічного інструментарію за трьома групами: конструктивно-аналітичний, на основі досвіду і знань та на основі ідей і інновацій. Перший включає: стратегічне планування, аналіз чутливості, метод дискусій, сценарне планування, теорію варіантів, теорію ігор, стратегічні семінари, класичні матричні моделі. Дослідний інструментарій включає логічний покроковий підхід, процеси розподілу ресурсів, культурні процеси, когнітивно-інтуїтивні методи, політичні процеси. Інноваційний підхід містить наступні дії: розширення кордонів появи інновацій, створення інноваційної культури організації, встановлення «простих правил», підтримка нестійкого нерівноважного стану організації, створення контексту для самонавчальної організації.

Синергетичний підхід до процесу управління стратегією управління спирається на принципи еволюційного розвитку. Відповідно до його ми розглядаємо стратегічну модель для мети його впровадження на підприємстві як процес її послідовного розвитку у складі чотирьох типів:

1. Економічна модель стратегії синергетичного типу.
2. Модель стратегічного планування.
3. Економічна модель з елементами повчальної стратегії.
4. Модель інноваційного типу з повним вживанням повчальної стратегії.

Відповідно до характеристики кожного з трьох названих вище інструментів і чотирьох стратегічних моделей можна зробити висновки про міру відповідності кожної групи інструментів певної стратегічної моделі. Тенденція така, що при розвитку стратегічної моделі від економічної до інноваційної відбувається зниження вірогідності використання конструктивно-аналітичного інструментарію і зростання використання «дослідного» і «інноваційного» інструментів.

Таким чином, поєднання якісного змістовного аналізу стратегічних дій і їх результатів із застосуванням до цих процесів навіть окремих нескладних математичних моделей дозволяє підняти науково-практичну обґрунтованість стратегічних рішень. Це підкреслює, якими значними можливостями в майбутньому володіє методологія міждисциплінарного синергетичного підходу і його теоретичні основи для вдосконалення розвитку системи стратегічного управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Забелин П.В., Моисеева М.К. Основы стратегического управления. М.: Дело, 2007 – 311 с.

2. Кинг У., Клиланд Д. Стратегическое управление и хозяйственная политика. М.: Ком книга, 2010 – 466 с.

Григорій Чуплий,
студент 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **П.В. Захарченко,**
д.е.н., професор (БДПУ)

МОДЕЛЬ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах інтеграції економіки України в міжнародний економічний простір і у зв'язку з посиленням процесів глобалізації, забезпечення конкурентоспроможності підприємства є основою ефективності його діяльності на стратегічному рівні. Недостатнє вивчення питань конкурентоспроможності підприємства може привести не тільки до її зниження, але і до виникнення конкурентних недоліків, що є загрозою подальшій діяльності підприємства.

На сьогоднішній день актуальним є питання реалізації системного підходу в процесі оцінки конкурентоспроможності підприємств, розробки

економіко-математичних моделей, що дозволяють отримати узагальнений критерій конкурентоспроможності підприємств. Задачею дослідження є конструювання загальної моделі синтетичного інтегрального критерію, і визначення конкретних дій, які повинні привести до вирішення проблеми [1].

Швидкі зміни зовнішнього середовища вітчизняних підприємств стимулюють появу нових методів, систем і підходів до управління конкурентоспроможністю. Найбільш поширеними є методи оцінки можливостей конкурентів за допомогою спеціальних експертних досліджень і непрямих розрахунків на основі відомих даних. Широко використовується на практиці для аналізу конкурентів і "метод віддзеркалення", що полягає у виявленні інформації про фірму, що цікавить, у клієнтів або посередників даної фірми. Зручним інструментом порівняння можливостей підприємства і основних конкурентів є побудова багатокутника конкурентоспроможності, що є графічним відображенням оцінок положення підприємства і конкурентів по найбільш значущих напрямках діяльності. В якості оцінюваних напрямів діяльності підприємства і основних конкурентів може бути вибрано визначене чітко обмежене число параметрів.

Угрупування параметрів спирається на аналіз широкого комплексу проблем технічного, економічного і соціального характеру, внаслідок чого виявляються змінні, що забезпечують конкурентоспроможність. Початковою точкою такого аналізу є визначення переліку технічних і економічних чинників конкурентоспроможності, які трактуються як сукупність критеріїв кількісної оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства [2].

Внутрішні конкурентні переваги, що визначають ринкові позиції господарюючого суб'єкта, пропонується згрупувати по шести найбільш значущих аспектах:

- 1) конкурентоспроможність виробу;
- 2) фінансовий стан підприємства;
- 3) ефективність маркетингової діяльності;
- 4) рентабельність продажів;
- 5) імідж (марочний капітал) підприємства;
- 6) ефективність менеджменту.

Пропонована в роботі методика оцінки рівня фінансової конкурентоспроможності підприємства, заснована на використанні методів багатовимірної аналізу, ухвалення рішень і економетричного моделювання, це включає наступні основні етапи: формування інформаційного простору показників фінансової конкурентоспроможності підприємства; побудова локальних коефіцієнтів і формування комплексного показника фінансової конкурентоспроможності підприємства; вибір пріоритетів інноваційного фінансового розвитку на основі аналізу моделей панельних даних [3].

Вибір даного математичного інструментарію для дослідження рівня фінансової конкурентоспроможності українських підприємств обумовлений наступними характеристиками: при розгляді завдань побудови багатофакторної регресійної моделі фінансової конкурентоспроможності підприємства (з урахуванням галузевої спрямованості), що відображає значущість впливу окремих чинників, використання панельних даних

дозволяє вирішити проблему розширення інформаційної бази; застосування панельних даних приводить до підвищення ефективності оцінок в порівнянні з оцінюванням на основі окремих моделей тимчасових і варіаційних рядів; перевагою моделей, отриманих на основі панельних даних, є вирішення проблеми пропущених даних в моделі. Проблема пропущення даних є особливо серйозною, якщо виключена з моделі змінна корелює з включеними в модель чинниками;

ЛІТЕРАТУРА

1. Шевченко Л.С. Конкурентна діагностика фірми: концепція, методи / Монографія: ВД «ІНЖЕК», 2008. – 240 с.
2. Тищенко А.Н. Формирование конкурентной позиции предприятия в условиях кризиса/ Иванов Ю.Б. Монография ИД «ИНЖЕК», 2007. – 367стр.
3. Иванов Ю.Б. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства: Монографія / ВД «ІНЖЕК», 2006.- 384 с.

ДЛЯ НОТАТОК

[illegible]

УДК 37.01(06)
ББК 74я5

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

З 41

Збірник тез наукових доповідей студентів Бердянського державного педагогічного університету на Днях науки 18 травня 2017 року. – Том 3. Прорідничі науки. – Бердянськ : БДПУ, 2017. – 374 с.

Відповідальний редактор – Богданов Ігор Тимофійович – д.пед.н., проф., ректор Бердянського державного педагогічного університету.

*Відповідальність за зміст та літературне редагування тез доповідей несуть **автори та їх наукові керівники**.*

Технічний редактор та комп'ютерна верстка – Анжеліка Денисова.

Адреса редакції:

71100 м. Бердянськ, Запорізька обл., вул. Шмідта, 4.

Підписано до друку 10.05.2017 р. Формат 60х84 1/16. Папір офс.
Друк. офс. Умовних друкарських аркушів 23,4
Тираж 300 прим. Замовл. № 247.